

LUCRARE DE DOCTORAT 2007 | UNIVERSITATEA AL. I. CUZA IAŞI
REEDITATĂ ŞI COMPLETATĂ ÎN 2021

DIMENSIUNEA SOCIALĂ A UNUI FENOMEN INFRACŢIONAL GLOBAL TRAFICUL DE FIINŢE UMANE

SOCIOLOGIE | ŞTIINŢE SOCIALE

DR MIHAELA MEREŞI

LUCRARE DEDICATĂ CERCETĂTORILOR DIN DOMENIU, ASISTENŢILOR SOCIALI PRECUM ŞI GUVERNULUI, PARLAMENTARILOR, EUROPARLAMENTARILOR, REPREZENTANŢILOR ONG, ECHIPELOR OPERATIVE ALE POLIŢIEI ROMÂNE
PUBLICATĂ ÎN OPEN SOURCE ARCHIVE.ORG

DIMENSIUNEA SOCIALĂ A UNUI FENOMEN INFRACȚIONAL GLOBAL: TRAFICUL DE FIINȚE UMANE

CUPRINS

MOTIVAȚIE PRIVIND TEMA DE DOCTORAT | REEDITATĂ ÎN 2021 4
Scurtă incursiune asupra eterogenităţii grupurile criminale organizate precum şi asupra grupurilor sociale de risc 5
Un grup eterogen special, incluzând atât victime cât şi traficanţi: Diaspora Română 17
TRAFICUL DE FIINȚE UMANE ȘI CRIMA ORGANIZATĂ: INTRODUCERE 23
CAP. I CONCEPTE ȘI TEORII 30
Crima ca fapt social şi statistica morală 30
Devianţa ca mod de viaţă – Teoria etichetării 31
Argument asupra noţiunilor juridice de delict (crimă) şi crimă organizată 32
Vedere generală asupra teoriilor crimei organizate 35
Definirea traficului de fiinţe umane 37
CAP. II TRAFICUL DE FIINȚE UMANE ÎN LUME ȘI ÎN ROMÂNIA 39
Globalizare şi criminalitate 42
De la sclavia tradiţională la contrabanda cu oameni 43
Taxele de recrutare şi datoriile impuse muncitorilor migranţi: precursorii sclaviei 47
Comerţul cu mirese 50
Traficul de fiinţe umane în Republica Moldova 53
Traficul de fiinţe umane în România 56
Incidenţa şi natura muncii forţate la copii, în România 59
Aspecte comparative cu privire la Traficul de Fiinţe Umane în Europa 63
CAP. III CERCETAREA FENOMENULUI DE TRAFIC DE FIINȚE UMANE 69
III.1 CULEGEREA DATELOR 69
Organizaţiile criminale şi criminalitatea internaţională – autorii direcţi ai Traficului de Fiinţe Umane 71
Scena crimei europene 76
Organizaţiile criminale mafiote şi activitatea de trafic 80
Mafia Italiană 81
Cosa Nostra 85
Camorra 88
N'drangheta 88
Cosa Nostra din America 89
Cartelurile columbiene 92
Mafia Roşie 93

Mafia Galbenă **96**
Grupările internaţionale arabe şi turceşti **102**
Mafia Română **103**
”Mafia Ţigănească” – un co-design de sistem **104**
Forme de manifestare a crimei organizate în România **110**
Aspecte legislative privind traficul de persoane în raport cu alte infracţiuni, în România **115**
Proxenetismul în raport cu infracţiunile de trafic de persoane **118**
Traficul de persoane şi lipsirea de libertate în mod ilegal **121**
Prostituţia în contextul infracţiunilor de trafic de persoane **122**
Traficul de persoane şi infracţiunile privind regimul frontierei de stat **123**
Traficul de persoane în raport cu alte categorii de infracţiuni **126**
Aspecte comune infracţiunilor privind traficul de persoane **128**
III.2 ANALIZA CANTITATIVA ŞI CALITATIVĂ A FENOMENULUI **132**
Exploatarea condiţiei umane **138**
Exploatarea copiilor **139**
Turismul sexual **141**
Traficul de organe umane **143**
Formele şi modalităţile infracţiunilor de trafic de fiinţe umane **146**
III.3 METODOLOGIA DE CERCETARE **148**
Tehnici de neutralizare a diagnosticelor timpurii **150**
Istoria vieţii - tehnică de abordare a personalităţii criminale **153**
Aspecte privind instrumentarea infracţiunilor de trafic de fiinţe umane **155**
Particularităţi de ascultare a victimelor traficului de persoane, care sunt folosite ca martori, după regulile dreptului anglo- saxon **160**
Audierea victimei traficului de fiinţe umane **163**
Protecţia procedurală şi extraprocedurală a victimelor în timpul procesului **170**
Psihologia victimei traficului de fiinţe umane. Perspectiva psihotraumatologică **174**
III.4 INTERPRETAREA DATELOR 191
Costul uman şi social al traficului de persoane **194**
CAP. IV CONCLUZII SI STRATEGII DE INTERVENȚIE 198
Cooperarea dintre instituţiile statului în prevenirea traficului de fiinţe umane **198**
Protecţia victimelor traficului de fiinţe umane **201**
Forme ale cooperării internaţionale în combaterea traficului de fiinţe umane **208**
Politica europeană privind prevenirea şi combaterea Traficului de Fiinţe Umane **213**
Concluzii şi recomandări **229**
SCHEMĂ PROIECT DE INTERVENȚIE 2021-2026 232
ANEXE 236

MOTIVAȚIE PRIVIND TEMA DE DOCTORAT | REEDITATĂ ÎN 2021

Tema aleasă este o reflectare a dorinţei de a analiza şi de a contribui la rezolvarea unui fenomen uman şi social care ia amploare tot mai mult, atât în România cât şi pe tot cuprinsul lumii. Canalele de televiziune, de radio, presa scrisă etc. fac cunoscute situaţii şocante legate de traficul de fiinţe umane, în special femei şi copii, victimele fiind afectate direct şi indirect de ceea ce s-ar putea numi "exploatarea PROFUNDĂ a omului de către om", sintagmă pe care orice stat considerat evoluat, democratic, ar vrea să o păstreze doar într- o filă de istorie de tristă amintire. Intenţia de origine a lucrării a fost o abordare cât mai lucidă a ceea ce numim generic "traficul de fiinţe umane" – în premieră în universităţile româneşti, în perioada 2005-2007. O cercetare căt mai detaliată a acestui fenomen, având consecinţe grave asupra ideilor de viaţă, libertate şi de demnitate umană, idei esenţiale în evoluţia speciei umane, am considerat şi consider că este necesară (deşi nu suficientă) într - o ţară precum România, în contextul aderării la Uniunea Europeană, din 2007 şi până în zilele noastre.

După realizarea acestei lucrări, am fost cu toţii martorii, plini de speranţă, ai Tratatului de la Lisabona, ratificat to statele membre, prin care Carta Drepturilor Fundamentale[1] căpăta valoare de lege în statele europene membre ale UE (mai puţin UK şi Polonia).

Lucrarea de faţă reprezintă, pe lângă efortul metodologic în premieră, în cercetarea românească asupra Traficului de Fiinţe Umane, şi un efort politic indirect, „pre-Lisabona" în susţinerea cu argumente ştiinţifice a Art.1 - Demnitatea umană, Art.2 - Dreptul la viață și Art.3 - Dreptul la integritate al persoanei, Art.4 - Interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, Art.5 - Interzicerea sclaviei și a muncii forțate, Art.6 - Dreptul la libertate și la siguranță, Art.7 - Respectarea vieții private și de familie, Art.8 - Protecția datelor cu caracter personal, Art.9 - Dreptul la căsătorie și dreptul de a întemeia o familie, Art.10 - Libertatea de gândire, de conștiință și de religie, Art.11 - Libertatea de exprimare și de informare, Art.12 - Libertatea de întrunire și de asociere, Art.14 - Dreptul la educație, Art.21 – Nediscriminarea, Art.23 - Egalitatea între femei șibărbați, Art.25 - Drepturile copilului, Art.25 - Drepturile persoanelor în vârstă, Art.26 - Integrarea persoanelor cu handicap, Art.31 - Condiții de muncă echitabile și corecte, Art.32 - Interzicerea muncii copiilor și protecția tinerilor la locul de muncă, Art.34 - Securitatea socială și asistența socială, Art.35 - Protecția sănătății, Art.46 - Protecția diplomatică și consulară, Art.49 - Principiile legalității și proporționalității infracțiunilor și pedepselor.

În speţă, Art.49 al Cartei a fost insuficient interpretat în legea românească (Legea 678 din 2001). Mai mult decât atât, după intrarea în vigoare a Noului Cod Penal[2], prevederile acestei legi, deja insuficiente, au fost preluate, în majoritatea lor, dar cu stabilirea unor sancţiuni mai reduse împotriva traficanţilor.

---

[1] https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:ro:PDF

[2] „Noul C. pen. a fost adoptat prin Legea nr. 286/2009 (M.Of. nr. 510 din 24 iulie 2009) și a fost modificat succesiv prin Legea nr. 27/2012 (M.Of. nr. 180 din 20 martie 2012), Legea nr. 63/2012 (M.Of. nr. 258 din 19 aprilie 2012) și Legea nr. 187/2012 (M.Of. nr. 757 din 12 noiembrie 2012).

Conform art. 246 din Legea nr. 187/2012, noul C. pen. a intrat în vigoare la data de 1 februarie 2014, iar potrivit art. 250, la aceeași dată s-a abrogat C. pen. din 1968, cu modificările și completările ulterioare. „ Sursa lege5.ro

Scurtă incursiune asupra eterogenității grupurile criminale organizate precum și asupra grupurilor sociale de risc

Dimensiunea socială a unui fenomen infracţional – traficul de fiinţe umane este o cercetare orientată, din punct de vedere geografic, atât în spaţiul naţional cât şi în cel european şi mondial, pentru o înţelegere cât mai bună a impactului social, economic şi politic produs de fenomenul Traficului Uman ca fenomen global, în strânsă conexiune cu alte activităţi criminale.

Fenomenul criminal al Traficului Uman este abordat din punct de vedere al impactului social, impactului asupra individului - din perspectivă psiho-socială şi a Drepturilor Omului, dar şi din punct de vedere al motivaţiei, atitudinilor şi dinamicilor structurale şi funcţionale ale grupurilor criminale organizate, de la cele mai simple şi până la cele complexe, de tip mafiot, ale căror atribute principale sunt intim legate de elementele listate mai jos. Acestea, fiecare în parte şi toate împreună pot constitui subiecte vaste de cercetare. Soluţionarea de durată, însă, nu poate veni decât dintr-o abordare sistemică, trans-disciplinară:

1. **Relativizarea Legalităţii:** majoritatea grupurilor criminale organizate acţionează, teoretic, „ilegal" însă în cadrul multor studii de caz se relevă complicitatea unor reprezentanţi ai legii (funcţionari publici, poliţii locale etc.) care transformă fenomenul în „noua lege a locului"- uneori activă ani de zile în anumite regiuni/teritorii din lume. Ceea ce am putea spune ca este „ilegal" în litera legii, devine „noua lege" în practică, ştiută de toţi dar nespusă, de teamă. Legea Omertei funcţionează, în mod special, în rândurile victimelor traficului uman care au încercat să apeleze la autorităţi dar care au fost împinse din nou în lanţul de trafic – fie din cauza unor complicităţi locale, fie din cauza lipsuprilor legislative. Acest tip de victime cunosc foarte bine „relaţiile de prietenie" şi „pilele" dintre traficant (stăpânul de sclavi) şi Lege. În unele cazuri, conform unor mărturii, „reprezentantul legii" sună traficantul să-şi „recupereze marfa" chiar din secţia de poliţie, unde victima se refugiase pentru a căuta protecţie şi a depune plângere. Victima înţelege la nivel practic că nu există cale de scăpare din lanţul de trafic, este bătută, îşi retrage plângerea, este reintrodusă „în producţie" până la moarte. Deseori, moartea este auto-indusă, prin supradoză de droguri sau alte metode de sinucidere. Victima suferă abuzuri neîncetat, până la epuizarea capacităţii biologice şi psihice de rezistenţă. A calcula „proporţionalitatea pedepsei" pentru astfel de fapte criminale împotriva Fiinţei Umane impune o responsabilitate deosebit de înaltă a Legiuitorului dar şi a mediului academic, mediului ONG pentru Drepturile Omului, a presei şi a societăţii civile naţionale şi internaţionale.

2. **Economia Semi-Subterană şi Profitul Semi-Subteran:** profitul bănesc este obiectivul principal din spatele Traficului de Fiinţe Umane. Faptul că activitatea de trafic se întâmplă „subteran" (în spatele legii oficiale, conform legilor informale „din teren") nu înseamnă nici că este „neimpozabil" în termeni reali (deoarece structurile ierarhice criminale impun o taxare foarte strictă pe venit) şi nici nu înseamnă că este pe deplin „ilegal". În spatele traficului uman (sclaviei) mereu au existat diverse nivele de gravitate din punct de vedere al abuzului asupra fiinţei umane, drept urmare cele considerate „mai uşoare" şi „acceptabile" (din punct de vedere cultural, în unele state, au fost preluate de unii „întreprinzători" şi chiar legalizate, în unele state europene, fapt care contravine flagrant spiritului şi literei tratatelor Uniunii Europene şi Cartei Drepturilor Fundamentale devenită lege prin Tratatul de la Lisabona. În acest sens, Criteriile de la Copenhaga au omis să includă condiţii de aderare mai clare din perspectiva Demnităţii Umane şi a altor articole din Carta Drepturilor Fundamentale. Profitul semi-subteran generat de această industrie nu vine doar din absenţa taxelor oficiale pe venituri sau profituri, ci tocmai din multitudinea taxelor neoficiale („taxele de jupân") sau semi-oficiale necesare facilitării unei varietăţi impresionante de trafic uman,

din care o parte văzută, iar cea mai mare parte nevăzută, la nivelul structurilor de stat şi al afacerilor considerate legale. Spre exemplu, transparenţa redusă şi legiferarea slabă a relaţiilor dintre zona politică şi „lobbyişti", protocoalele slabe în baza cărora funcţionează centrele de copii abandonaţi, precum şi devierea atenţiei presei în direcţii opuse acestor tipuri de obiective strategice, reprezintă doar mici posibilităţi din multiplele şi variatele „nişe" legale şi procedurale prin care Reţelele de Trafic Uman se „aprovizionează cu marfă". Ultimii 10 ani ne-au revelat unele cazuri absolut tulburătoare de trafic uman, care erau greu de imaginat pe la începuturile anilor 2000, reflectând o enormă „diversitate a ofertei": de la copii născuţi special „pentru uz" şi care nu au documente de identitate, folosiţi de la naştere şi până la epuizare, care trăiesc nu mai mult de 3-4 ani, până la copiii de diverse vârste vânduţi/cumpăraţi/răpiţi/ sau plasaţi de propriii părinţi sau tutori legali în vederea exploatării în industria prostituţiei sau/şi a prelevării de organe, până la fetele cu vârste sub 18 ani, forţate în industria prostituţiei de către traficanţi (dar numite „prostituate" în presă, generând confuzie şi repulsie din partea unei zone importante a opiniei publice, cu privire la nevoile urgente de protecţie a victimei), până la înşelătoriile de diverse forme de pe piaţa muncii, victimele fiind transportate în afara graniţelor, cu promisiunea unui contract de muncă decentă, ulterior victima fiind sechestrată şi confiscându-i-se documentele de identitate, devenind sclav. De remarcat că ţările europene care au legalizat prostituţia pot constitui subiect de cercetare în privinţa cauzalităţii intensificării activităţilor criminale în ţările sursă şi de tranzit, printre care se află şi România, şi Republica Moldova. Conform unor surse din rândurile consumatorilor, aceste „magazine de oameni" vând şi „marfă pe sub tejghea" (la cererea clienţilor) şi aici ne referim la copii. Aşa zisa speranţă „legalizăm, pentru a mai scăpa de fenomenul criminal" este ca şi cum am legaliza omuciderea, pentru a mai calma ucigaşii, deoarece, nu-i asa, „este cea mai veche meserie din lume". Asemenea argumente încă funcţionează şi în rândurile unor politicieni români, din nefericire, care susţin legalizarea prostituţiei în România. Acest lucru nu ar face decât să intensifice abuzul asupra fiinţei umane, din toate punctele de vedere, sub pretextul unor potenţiale creşteri economice profund neetice şi în profund dezacord atât cu spiritul şi litera Cartei Drepturilor Fundamentale, cât şi cu sistemul de credinţe şi valori al poporului român, centrat pe sănătatea şi evoluţia spirituală a fiinţei umane.

3. **Eterogenitatea Grupurilor Criminale Organizate**: grupurile criminale organizate pot fi:
   a. **de tip închis** – cu un nivel de organizare mai slabă şi care reprezintă o ţintă mai uşoară din punct de vedere al identificării din partea organelor legii. Sunt formate din membri ai aceleiaşi familii extinse sau comunităţi restrânse, deseori mono-etnice, bazate pe legi interne foarte stricte, impuse de un „cap al familiei" sau „cap al clanului" prin intermediul agenţilor direcţi ai acestora, folosind metode de intimidare prin violenţă fizică şi/sau şantaj, şi acţionând pe o zonă geografică foate bine stabilită, la nivel local, sau naţional, mai rar la nivel internaţional, dezvoltând o gamă mai restrânsă de „servicii" (ex. traficarea doar a femeilor cu vârste de peste 18 ani, fără a folosi copii sau fără a se implica şi în traficul paralel cu droguri, armamemt sau alte produse ilegale)
   b. **de tip deschis** – grupuri cu un nivel de organizare complex, formate dintr-un număr mai mare de membri, cetăţeni ai aceleiaşi ţări, multietnice, care includ membri şi colaboratori cu funcţii în instituţii publice şi/sau partide politice, desfăşurând activităţi mult mai complexe de trafic la nivel naţional şi internaţional (ex. atât trafic uman de diverse tipuri – cauzarea intenţionată a unor handicapuri fizice severe pentru a fi exploatate în industria cerşetoriei, muncă forţată prin contracte fictive, prostituţie atât legală în bordelurile din UE cât şi ilegală prin „livrarea" de minori unor clienţi „speciali", livrarea de organe umane şi plasmă umană „ la cerere" etc.- cât şi trafic de droguri, metale rare, armament, informaţii de stat etc.)

c. **de tip mixt** – adevărate „piramide” organizaţionale de tip mafiot, cu structuri multinaţionale specializate pe diverse tipuri de trafic, combinându-şi interesele şicoordonându-şi activităţile pentru a se suţine reciproc în vederea multiplicării profiturilor financiare şi influenţei la nivel politic şi judiciar. Aşteptăm cu nerăbdare, în acest sens, informaţiile revelatoare oferite de cel mai mare proces Anti-Mafia, din Italia ultimilor 30 de ani, demarat la începutul anului 2021, în Calabria, Lamezia Terme. Conform unui articol din The Guardian[3], O sală de judecată înalt securizată, cu o capacitate de 1000 de de persoane, a fost construită special, în acest sens, conţinând CUŞTI pentru acuzaţi. 900 de martori vor fi audiaţi cu mărturii împotriva a 350 de acuzaţi, printre aceştia aflându-se politicieni şi înalţi oficiali identificaţi drept Membri ai 'Ndrangheta. Aproape toţi acuzaţii au fost arestaţi în decembrie 2019 după investigaţii complexe, începute încă din 2016 şi care au acoperit minim 11 regiuni ale Italiei. Peste 2500 de ofiţeri de poliţie au contribuit la aceste investigaţii asupra suspecţilor din Vibo Valentia, Calabria, centrul „de foc” al unei zone controlate de clanul Mancuso, aparţinând supra-organizaţiei mafiote 'Ndrangheta, cunoscută de foarte mulţi ani. În articol se mai precizează că o unitate de elită a Poliţiei Italiene, numită „Vânătorii” (*Cacciatori*) au arestat un număr de suspecţi care se ascundeau în locuri special amenajate, cum ar fi buncăre subterane cu intrarea mascată/ascunsă în spatele unor trepte rulante sau uşi secrete. Până la ora actuală (sfârşit de martie 2021), un fost senator, un şef de poliţie, mai mulţi consilieri locali şi oameni de afaceri au fost acuzaţi de complicitate la grupărea mafiotă şi au fost arestaţi în Germania, Elveţia şi Bulgaria.
Procurorul anti-mafia Nicola Gratteri a condus investigaţia şi a declarat, pentru „The Guardian” că această operaţiune legală asupra sindicatelor mafiote este cea mai semnificativă, din 1986, când au existat 92 de procese împotriva mafiei siciliene. Potrivit sursei, echipa procurorului Grattei ar fi colecţionat 24 000 de înregistrări, prin interceptarea convorbirilor, pentru a-şi argumenta foarte bine acuzaţiile.

▲ The anti-mafia prosecutor Nicola Gratteri: 'It is my hope that these proceedings can signal a true rebirth for the people of Calabria.' Photograph: Alberto Pizzoli/AFP/Getty Images
https://www.theguardian.com/world/2021/jan/13/italy-mafia-trial-ndragheta-calabria

[3] https://www.theguardian.com/world/2021/jan/13/italy-mafia-trial-ndragheta-calabria

4. **Eterogenitatea Grupului Victimizat:** victimele pot fi:
   a. **Copii**
      i. exploatare mortală prin concepţie „la comandă” – prin mame surogat forţate sau plătite şi cu obiectivul precis de a nu înregistra oficial naşterea, pentru a beneficia exclusiv de corpul biologic al copilului pe o perioadă limitată de timp – de la câteva zile la câţiva ani, până la „expirarea” naturală a „produsului”.
      ii. exploatare mortală a omului în ritualuri religioase
      iii. adopţii abuzive – fără monitorizare adecvată, copii „dispăruţi” după adopţie
      iv. exploatare sexuală mortală şi nemortală
      v. exploatare mortală prin prelevarea de organe vii, din copii secţionaţi de vii
      vi. exploatare mortală şi nemortală prin exploatarea ilegală a plasmei/sângelui uman
      vii. muncă forţată în diverse domenii, cu efecte mortale (cum ar fi soldaţii copii) şi nemortale dar cu efecte dramatice asupra sănătăţii şibunei dezvoltări a copilului (muncă de peste 10 ore pe zi în fabricile de cărămidă, sau în fabricile de blugi, sau în minele de diamante etc.)
      viii. cerşetorie „la comandă”
      ix. furturi şi alte fapte ilegale „la comandă” etc.)
   b. **Bătrâni** (cerşetorie „la comandă” sau obligarea săvârşirii unor fapte ilegale, cu rezultate în favoarea traficanţilor)
   c. **Femei** (muncă forţată în baby-sitting şi menaj, în industria prostituţiei legale şi ilegale, furturi şi alte fapte ilegale „la comandă” – inclusiv obligarea victimelor de a racola victime noi din propria familie sau comunitatea de origine, sau din zone geografice şi sociale complet noi)
   d. **Bărbaţi** (muncă forţată, furturi sau alte fapte ilegale „la comandă”- sub ameninţare directă sau indirectă/ şantaj)
   e. **Lucrători sezonieri sau cu contracte determinate reînnoite excesiv dar niciodată permanentizate** pe criterii echitabile de de competenţă profesională, competiţie echitabilă, vechime în muncă sau alte criterii profesionale transparente, exploataţi în diverse instituţii sau organizaţii din sectorul public şi privat, victime ale dumping-ului social
   f. **Alegători Vulnerabili** (femei şi bărbaţi cu vârste eligibile pentru a-şi exercita dreptul de vot dar care provin din medii social-economice puternic defavorizate, controlate de liderii unor clanuri mafiote). Aceştia sunt forţaţi să voteze într-un mod sau altul, sub ameninţarea asupra vieţii sau asupra accesului la venitul minim garantat pentru supravieţuire („ajutorul social”). Din aceste practici martirisite tot mai mult, în spaţiul public, de martori, în ultimii ani, se pot deduce legăturile de „prietenie şi cooperare” dintre aceşti lideri de clanuri şi politicienii candidaţi în alegeri, în zonele respective.
   g. Din orice zonă geografică a planetei, dar **predominant din zonele mai sărace, afectate de tulburări majore de ordin social, economic şi politic (zone de război).** Menţinerea acestor zone destabilizate are ca efect direct o uşurinţă mai mare a traficanţilor de a „se aproviziona”.
   h. Cu orice tip de origini sociale sau economice, dar **predomina originea socială defavorizată încă de la naştere** (ghetourile, grupurile sociale defavorizate prin expunerea excesivă la lipsuri materiale şi educaţionale).
   i. Din orice tip de mediu familial – **atât din medii familiale stabile cât şi din familii destrămate** prin divorţul părinţilor sau decesul unuia din părinţi.

5. **Eterogenitatea Grupului Beneficiarilor:**
   a. **beneficiarii direcţi:** traficanţii şi consumatorii
      i. **cei care recruteaza victimele prin răpire, înşelătorie, şantaj, ameninţare sau alte forme de coerciţie directă sau indirectă**
      ii. **cei care vând** oameni în schimbul unor sume de bani sau alte tipuri de beneficii directe sau indirecte
      iii. **cei care cumpără** oameni în vederea exploatării:
         – fie re-vânzarea victimelor la preţuri mai mari – ex. achiziţie în România sau în Rep Moldova „la preţuri mici" şi re-vânzarea victimelor la „preţuri avantajoase" pe filiera Albania- Italia, adesea urmată de exploatarea într-o industrie de trafic legalizată (ex. Olanda-Germania) sau în sistem „undergrownd permanent" (ex. Londra/Soho etc.)
         – fie consumatorul/clientul direct care „cumpără un om" pentru a-şi satisface o nevoie personală (munca de menaj fără plată, baby sitting, exploatare sexuală etc) sau organizaţională (soldaţi copii etc.)
      iv. **o categorie specială a beneficiarilor direcţi o constituie organizaţiile publice sau/şi private care încalcă, la vedere, prin protocoale intra- sau/şi inter-instituţionale, Convenţia Fundamentală a Organizaţiei Internaţionale a Muncii (ILO 98) *C098 - Right to Organise and Collective Bargaining Convention, 1949 (No. 98)* – Art.2[4] referitor la independenţa sindicatelor faţă de angajatori,** lipsind lucrătorii, în mod structural, de o voce reală în "dialogul social", dintre anagajatori şi reprezentanţii angajaţilor. Încălcarea ILO 98 plasează, în mod măsurabil, sindicatele sub voinţa directă a angajatorului şi oferă cale liberă exploatării prin muncă a angajaţilor sezonieri, sau cu contracte determinate, lipsind lucrătorii de drepturi sociale esenţiale, de demnitate în câmpul muncii, de acces la o perspectivă profesională bazată pe merit, de promovare în grad pe baza unor criterii profesionale transparente şi echitabile. Aceste categorii de angajaţi sunt supuse fenomenului de "dumping" structural deliberat, suferind tratamente (semi-legalizate prin protocoale interne) profund disriminatorii, în mediul de muncă. Aceste categorii de angajaţi temporari, menţinuţi structural în stare de nesiguranţă/ tensiune psihică, nu au dreptul de a participa la evaluările anuale ale performanţei în muncă, sau vreo şansă realistă de a-şi prelungi durata contractelor de muncă pe baza unor mecanisme interne echitabile, bazate pe performanţă profesională, vechime în muncă sau alte criterii transparente. Nici vechimea în muncă şi nici performanţa nu sunt criterii aplicabile pentru ei, în mod discriminatoriu-negativ faţă de ceilalţi angajaţi care desfăşoară aceleaşi activităţi profesionale, în cadrul aceleiaşi organizaţii. Aceste măsuri structurale de exploatare temporară (şi excludere necondiţionată din câmpul muncii, indiferent de performanţă) au mai multe avantaje pentru beneficiarii acestor forme de exploatare umană: 1.

[4] „Article 2
1. Workers' and employers' organisations shall enjoy adequate protection against any acts of interference by each other or each other's agents or members in their establishment, functioning or administration.
2. In particular, acts which are designed to promote the establishment of workers' organisations under the domination of employers or employers' organisations, or to support workers' organisations by financial or other means, with the object of placing such organisations under the control of employers or employers' organisations, shall be deemed to constitute acts of interference within the meaning of this Article."
https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C098

justificarea legală a rulajului unor cheltuieli pentru training-ul necesar cadrelor mereu noi, oferit de nişte firme anume 2. oferirea "listelor de dumping" spre folosul imediat al unor firme private de "interim" (re-plasare în muncă pe exact aceleaşi posturi, dar în condiţii excesiv mai dezavantajoase pentru lucrător: dacă iniţial contractul direct cu angajatorul era de 6 luni, sau un an, prin agenţia de interim contractul devine săptămânal, sau la zi, sau la oră! Iar salariul semnificativ diminuat, pentru exact acelaşi tip de muncă pe care lucrătorul îl desfăşura şi înainte de a fi "transferat în privat" în mod artificial) 3. excluderea lucrătorului de la drepturile sale legale de acces la pensie.

Ştergerea memoriei instituţionale a prezenţei temporare a unor talente profesionale, în instituţiile publice, blocând orice posibilitate de ridicare a standardelor profesionale şi de producţie, reprezintă un atac frontal la Drepturile Omului şi la buna gestiune a Fondurilor Publice, fapt recunoscut de multă vreme, dar, care continuă nestingherit. Lucrătorii ajung să se teamă să vorbească deschis despre aceste abuzuri, deoarece sunt martorii nemijlociţi ai unor acţiuni de protest legitim sortite eşecului, prin deplina participare a sindicatelor, contra cauzei lor. De multe ori, cei care au "încălcat legea omertei" ajung pe "Lista Neagră" fără şansa de a mai avea "contractul sezonier" reînnoit sau de a fi vreodată acceptaţi în sistem cu contracte de muncă permanente, indiferent de competenţa profesională. Ca efect, mulţi lucrători exploataţi în acest mod apelează la varianta sinuciderii, însă rapoartele administrative în acest sens tind să se "piardă" la fel ca memoria instituţională a performanţei lor în muncă.

Un exemplu relevant şi actual, în acest sens, al încălcării flagrante a Convenţiei ILO 98, este Comisia Europeană[5], care a schimbat Regulamentul privind Lucrătorii Administraţiei Europene chiar înainte de Lărgirea UE, în 2004, multiplicand excesiv categoriile vulnerabile de lucrători temporari şi contractuali (mulţi din Estul Europei) în schimbul păstrării exclusive a privilegiilor salariale şi perspectivelor de carieră ale celor recrutaţi înainte de 2004. Contribuţia "sindicatelor marca UE15" (care înaclcă ILO 98) la aceste schimbări neechitabile a fost una majoră şi direct interesată, favorizând propria categorie de lucrători ai Administraţiei Publice Europene, în detrimental tuturor celorlalţi recrutaţi după anul 2004. În urma abuzurilor, Comisia PETI din Parlamentul European a fost sesizată cu mai multe petiţii, inclusiv Petiţia 0178-2017 (108 de semnături ale iniţiatorilor şi 1104 de semnături de susţinere) şi Petiţia 0729-2017, fără un rezultat concret, la nivelul reformei administrative. Majoritatea Membrilor Parlamentului European prezenţi la audieri şi-au arătat susţinerea fermă pentru ambele petiţii ale lucrătorilor exploataţi, au diagnosticat abuzurile în mod logic, au invocat contradicţiile acestor practici cu Spiritul Tratatului European şi au « pus la zid » metaforic/prin declaraţii politice reprezentanţii Comisiei Europene prezenţi la audieri (şefi de unităţi şi directori de servicii juridice din cadrul DG HR). La polul opus, reprezentanţii Comisiei au oferit justificări insuficiente, mai degrabă sarcastice (referindu-se, în justificările şi rapoartele lor prezentate Membrilor Parlamentului European, mai mult la alte categorii de lucrători decât la categoria lucrătorilor petiţionari –

[5] Exemplu: „Framework Agreement 2008, Annexes, Resources Package 2011, Decision on permission for absence from duties for specific and well-defined trade union activities".

conducând dezbaterea într-un derizoriu perfect măsurabil, inclusiv prezentând date statistice false, « on-record » în lumina camerelor de filmat[6] , fără nicio consecinţă ulterioară de ordin disciplinar).
Aceleaşi practici au continuat şi continuă, sub explicaţia generală «asta doreşte legiuitorul ! » (deşi Membrii Parlamentului European au declarat răspicat « *Noi suntem legiuitorii, iar noi nu am legiuit astfel de abuzuri !* ») – în aşteptarea noilor alegeri europene – şi Uitarea Dosarului. De remarcat dialogul ineficient, de pe poziţii inegale de putere, dintre Comisia Europeană şi Parlament, prima instituţie beneficiind de o « gardă veche » de funcţionari permanenţi (nealeşi de popor, recrutaţi prin metode foarte simple, înainte ca examenele complexe de tip EPSO să fi existat, de multe ori fără studii superioare şi afişând, în mod măsurabil, atitudini psiho-sociale agresiv-discriminatorii împotriva intelectualilor tineri din statele care au aderat mai recent la UE, în mod special a celor din Estul Europei). Aceşti indivizi par foarte convinşi de « cum trebuie să meargă lucrurile la nivel politic» (împotriva Drepturilor Omului, făţiş) - deşi misiunea Comisiei, prin Tratat, nu este una politică, ci una executivă. Eurodeputaţii, aleşi democratic, înzestraţi la nivel oficial cu mandat politic pentru Europa, nu beneficiază de aceeaşi putere politică precum funcţionarii experimentaţi (din top-management), la nivel executiv, din Comisia Europeană. Politicienii UE nu se bucură, nici pe departe, de aceeaşi continuitate pe dosare esenţiale privind Adminsitraţia Publică Europeană, de o complexitate crescută inutil, mai degrabă formată în timp, din nevoia de coduri sub-structurale de siguranţă în favoarea acestor funcţionari experimentaţi, decât inspirate din nevoile reale ale serviciului public, sau ale cetăţenilor europeni plătitori de taxe. Eurodeputaţii nu par a se bucura nici de convingeri puternice şi bine armonizate cu privire la Drepturile Omului, la ILO 98, la Viitorul European, sau la Transparenţă[7], nici de idei prea clare despre cum ar trebui să arate Administraţia Publică Europeană peste 10 ani (din moment ce mandatul politic ales îi îndeamnă la o viziune nu mai departe de 4 ani), astfel încât UE să poată dăinui în timp. Cei mai mulţi au ignorat şi ignoră, în continuare, dovezile ştiinţifice conform cărora corupţia neadresată la timp are tendinţa invariabilă de a ucide sisteme, structuri, state, imperii. Uniunea Euorpeană nu va putea rezista sub imperiul corupţiei, după atingerea unui prag critic. Acel prag critic, conform unor opinii, ar fi fost deja atins, odată cu ieşirea UK din UE. Rămâne de văzut, cum criza sanitară actuală contribuie ca factor reparator, sau distructiv, în acest context încă tulbure şi fără precedent, din punct de vedere al Drepturilor Omului şi al politicii la nivel european.

Efectele corupţiei au început să se facă simţite chiar înainte de ieşirea UK din UE, şi se vor vedea, în continuare, prin continuarea aplicării unor « duble standarde » la nivelul Drepturilor Omului, prin legalizarea progresivă a unor forme din ce în ce mai complexe şi mai grave de Trafic de Persoane.
Comisia continuă să acţioneze în baza unor protocoale interne, la nivel de gestiune de Resurse Umane semnate exclusiv între angajator/ DG HR şi sindicate (în absenţa aplicării prevederilor ILO 98) astfel încât nici Parlamentul European şi nici Consiliul nu reuşesc nici măcar să afle toate detaliile cauzei, darămite să contribuie efectiv la reforma aparatului administrativ!

[6] https://www.youtube.com/watch?v=eW0TyJlnd0M
[7] https://euobserver.com/institutional/150832

În virtutea Drepturilor Omului, orice mediu de muncă trebuie să fie lipsit de discriminare, tortură fizică sau psihică, şantaj, intimidare. În virtutea realităţii zilelor noastre, opusul se probează. Studiile de caz sunt uitate sau distruse, cercetările în domeniu ignorate, auditul este prea “prietenos” (OLAF pare că nici nu există, de multe ori), statisticile ireale (falsuri declarate chiar în faţa camerelor de filmat, in neconcordanţă cu datele statistice din rapoartele oficiale!), foarte puţine investigaţii disciplinare (prietenia “de castă” nu mai permite monitorizarea reciprocă pe principii obiective, în ciuda unor măsuri aparente de “rotaţie a cadrelor”- celor din middle-management, mai puţin expuse riscului de corupţie, trafic de influenţă sau alte nereguli). Abuzurile împotriva Drepturilor Omului conduc la distrugerea unor mii de vieţi. Unii lucrători apelează la sinucidere. Performanţa organizaţională scade, sub imperiul fricii şi al incompetenţei, prin selecţia necorespunzătoare de cadre şi scăderea capacităţii de muncă, din cauza torturii psihice. Cheltuielile publice cresc, pentru a susţine o adevărată “contra-elită” care nu produce nimic valoros, ci doar consumă, opunându-se cu înverşunare progresului, mai degrabă dăunând idealurilor şi valorilor care existau la fondarea Uniunii. Se pot măsura următoarele efecte de sistem care conduc la trafic de influenţă, nepotism, abuz în funcţie şi abuzuri asupra Drepturilor Omului: absenţa gravă a celor mai elementare mecanisme reale de control disciplinar şi de transparenţă internă şi inter-instituţională, absenţa unui mecanism de protecţie a martorilor şi a celor care depun vreo plângere sau vreo sesizare (*The Whistleblower Regulation* fiind un subiect ferm respins, tabu), culminând cu implementarea deplină a unor instrumentele neoficiale (de tip mafiot) cum ar fi “concursurile interne”, marcate de lipsa transparenţei (deşi, oficial, se pretinde că EPSO este “punct unic de recrutare”), mobilitatea inter-instituţională selectivă pe principii necunoscute (subiective, nepotiste), “lista neagră” a răzbunărilor prin hărţuire sau/şi excludere din câmpul muncii, prin neînnoirea contractului determinat, oficializarea excesivă a puterii individuale a unor şefi de servicii şi departamente responsabile cu Resursa Umană, imposibilitatea structurală a unor categorii de lucrători (menţinuţi cu premeditare în stare de vulnerabilitate) de a activa în sindicate la nivel decizional, nerespectarea Convenţiei ILO 98 la nivel de relaţie a sindicatelor cu angajatorul, ambele părţi beneficiind de foloase necuvenite, interdicţia unor categorii de lucrători de a participa la evaluările anuale de performanţă în muncă (cu scopul de ştergere a prezenţei lor temporare din memoria instituţională, în locul unor perspective echitabile de dezvoltare a carierei pe criterii de merit profesional) respingerea criteriului “vechimii în muncă” în cazul doar al unor categorii de lucrători, în timp ce altă categorie de lucrători, din aceeaşi instituţie, invocă oficial acest criteriu beneficiind de promoţii şi ridicarea gradului de salarizare, interzicerea dreptului de a constitui sindicate pe principii conforme ILO98 (niciun sindicat nou-creat nu este recunoscut oficial de Angajator şi nu este acceptat la masa Dialogului Social decât daca semnează Protocolul Intern şi Pachetul de Resurse care încalcă flagrant ILO 98) şi, nu în ultimul rând, “exportul forţat” de victime spre firmele private “de interim” care re-plasează victimele pe exact aceleaşi locuri de muncă, in Administraţia Publică Europeană, dar în condiţii individuale de muncă excesiv dezavantajoase, salarii mai mici şi securitate a locului de muncă mult mai slabă, amplificând presiunile injuste asupra demnităţii, sănătăţii şi integrităţii persoanei. Demn de menţionat că nu

"scapă" de social dumping nici lucrătorii care dezvoltă deja o experienţă de câţiva ani prin contracte determinate în timp ce aşteaptă pe mai multe "liste de rezervă" în urma trecerii cu brio a unor examene EPSO. Aceşti lucrători asistă la expirarea listelor de rezervă, fără să fie vreodată angajaţi corespunzător, deşi eligibilitatea lor este solid demonstrată de anii de muncă sub contracte de scurtă durată, uneori reînnoite de 10 ori, excluzându-se posibilitatea ca aceşti lucrători să nu fie dotaţi cu capacitatea necesară de muncă, în mediul dat. Calitatea lor este demonstrată prin anii de vechime. Spre exemplu, un lucrător cu 9+ ani de experienţă în sistem, care a avut multiple contract de 6 luni-un an, în mai multe instituţii europene, beneficiar al tuturor cursurilor interne de pregătire-acomodare sistemică, bine format, bine integrat, cu rezultate excepţionale în muncă, care a trecut cu succes unul sau mai multe consursuri EPSO (aşteptând pe "listele de rezervă" să beneficieze de un contract permanent) este exclus în mod necondiţionat din sistemul public şi plasat în agenţie privată de plasare în muncă. (re)Plasarea în muncă, prin intermediul acestor firme- căpuşă, se face tot în Administraţia Publică Europeană, pe exact aceleaşi domeniu de activitate cu care lucrătorul este mai mult decât familiar, dar cu un contract de alt tip, mult mai dezavantajos pentru lucrător, cu un salariu mult diminuat şi cu un acces şi mai redus la viata sindicală decât avea înainte. Aceste întelegeri contractuale dintre Comisia Europeană şi cele câteva firme private intermediare, cu scopul exploatării lucrătorilor vulnerabilizaţi structural, anterior, în mod premeditat, de către Comisia Europeană, se încadrează, din punct de vedere ştiinţific, în tipologia clasică a Traficului de Fiinţe Umane. Victimele nu au nicio formă de sprijin, sindicatele din speţă fiind primele "inamice" ale Drepturilor Omului şi echităţii în câmpul muncii, în mod demonstrabil. Majoritatea sindicaliştilor din speţă sunt beneficiari direcţi ai acestor forme de exploatare umană, făcând parte din aceeaşi "generaţie" de funcţionari care au forst recrutaţi înainte de 2004, colegi, rude şi prieteni ai Angajatorului, respectiv ai ierarhiilor din cadrul DG HR. Spre exemplu, pe lângă privilegiile exclusive legate de securitatea necondiţionată a locului de muncă, salariale, de pensie sau legate de promovarea deosebit de rapidă în grade (contrastante deseori cu nivelul studiilor de care dispun) aceştia au voie, de asemenea, să exploateze comercial Speranţele lucrătorilor temporari /contractuali/sezonieri menţinuţi structural în vulnerabilitate, prin oferte comerciale de cărţi, manuale şi "cursuri de pregătire" de o calitate îndoielnică, în vederea mult-visatei "reuşite la examenele EPSO" pe care ei înşişi nu le-au trecut niciodată. Tot aceşti indivizi mai formează Comisiile de Evaluare (în vederea promovării în funcţie a celorlalţi funcţionari şi agenţi) din cadrul Comisiei Europene, evaluând necorespunzător, din motive evidente, Resursa Umană beneficiară de o înaltă şi foarte înaltă pregătire academică şi profesională. Exemplu: fost lucrător în mină, fără studii superioare, posibil fără studii liceale, adus « de un prieten » să lucreze în Administrţia Publică Europeană a anilor '90, pe un contract de muncă fizică, la cantina instituţiei (debarasator mese). Prin intermediul unui astfel de "sindicat", odată ajuns la gradul AD14, membru al comisiei de evaluare, votează NU în cazul unui coleg, Dr. în Fizică Nucleară, cu merite deosebite în munca sa, iubit de colegi, care îşi depune dosarul să promoveze, onorabil, de la gradul AD5, la gradul AD6.

De reţinut, că ILO 98 a fost ratificată de toate actualele state membre ale UE[8], încă din anii '50, inclusiv de către România, şi cu toate acestea, în Administraţia Publică Europeană această Convenţie Internaţională considerată Fundamentală nu se respectă. Mai mult decât atât, a existat o perioadă în care se dezbătea, la Comisia Europeană, (între angajator şi sindicatele aservite) dacă aceşti lucrători contractuali/temporari/sezonieri să fie, sau să nu fie, consideraţi "Cetăţeni » - cu efect direct şi evident în capacitarea lor juridică de a da în judecată Comisia, din rol juridic de cetățean al unui stat membru, într-un spaţiu juridic posibil exterior Tribunalului Funcţiei Europene. Pe de o parte, Tribunalul Funcţiei Europene nu-i poate încadra, pe deplin, pe aceşti lucrători, deoarece ei sunt "victime de sezon" şi nu au statut de "funcţionari" iar pe de altă parte, se pare că se doreşte suspendarea inclusiv a statutului de "cetățean", transformând persoana în Sclav Fără Statut Juridic, demonstrând aceeaşi intensitate Anti-Umană, regăsită în impulsul classic al traficanţilor de fiinţe umane, de a deposeda victima de propria identitate, pentru a fi mai uşor de controlat, exploatat, chiar ucis, fără consecinţe legale. Eliminarea acestui unghi juridic unic, de a putea plasa Comisia Europeană într-un context de judecată extern Tribunalului Funcţionarilor Europeni (Civil Service Tribunal[9]), din cadrul Curţii Europene de Justiţie, cu potenţial mult mai nefavorabil în administrarea cazurilor de abuz împotriva Drepturilor Omului, este posibil să se fi produs deja, în mod discret, *intra muros* intra sau inter-instituţional, neanunţat public.

Teoretic, privim o situaţie paradoxală, lucruri anti-umane care se întâmplă exact în inima unor structuri (auto)lăudate, de apărare a Drepturilor Omului, finanţate public. Practic, natura umană include caracteristici cu un potenţial criminal mai mare decât ne-am dori să credem vreodată, mai ales în context inter-cultural, inter-naţional, inter-stereotipic, când se conturează ocazia unică de aplicare discreţionară a Eticii Asupririi celor mai slabi (ex. noii veniţi) din partea "băştinaşilor" (celor "mai puternici", mai conservatori, care se consider Stăpâni de Drept ai sistemului, în baza vârstei,tradiţiei, şi a faptului că "au fost primii acolo") care fac parte dintr-o generaţie a trecutului politic şi funcţionăresc pre-computer, cu frumuseţile şi cu limitele lui, invidioasă deseori pe calităţile profesionale şi intelectuale ale colegilor mai tineri. La discriminarea inter-generaţională se mai adaugă sterotipuri de ordin etnic, geo-politic (Zidul Berlinului nu pare să fi căzut niciodată, la nivel de mentalitate) şi de gen (femeile suferă cele mai mari abuzuri, inclusiv hărţuire sexuală şi şantaj sexual). Aceşti "stăpâni" doresc să îşi re-securizeze poziţiile socio-profesionale in mod obsesiv şi fără oprire, chiar şi după ce au fost deja securizate de multiple ori, aspirând la nemurire prin mijloace materiale anti-umane, excesiv competiţioniste, profund distructive la nivel inter-uman, ilegale, imorale şi anti-productive la nivel instituţional. Acest profil psiho-organizaţional distructiv se înscrie în modelul clasic de Trafic de Fiinţe Umane, din minim 2 perspective: a) perspectiva acţiunilor structurale oficializate în vederea suspendării forţate a identităţii reale a victimelor (intelectuale, profesionale, naţionale, spirituale) şi b) din perspectiva "exportului" sau "transferului" de victime dintr-un mediu de muncă deja abuziv în altul, şi mai abuziv, pentru a susţine existenţa concomitentă a unui

[8] https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:11300:0::NO:11300:P11300_INSTRUMENT_ID:312243
[9] https://curia.europa.eu/jcms/jcms/p1_217428/en/

nivel 2 de exploatare, prin dubla exploatare a lucrătorului, până la epuizarea fizică şi psihică a sursei.

Rapoartele Avocatului Poporului European (European Ombudsman[10]) referitoare la neregulile din Comisia Europeană sunt relevante, deşi fără forţă efectivă de reformă instituţională, în mod similar cu declaraţiile politice ale Europarlamentarilor. În acest context organizaţional, dominat politic de funcţionarii permanenţi cu puteri politice excesive, de remarcat demisia Comisarului European Kristalina Georgieva[11] chiar în mijlocul negocierilor deosebit de tensionate din perioada 2015-2017 cu privire la stabilirea "*General Implementing Procedures (GIPs) for Contract Agents*[12]". Mesajele interne, ale comisarului bulgar Kristalina Georgieva erau încurajatoare pentru lucrătorii vizaţi, care o contactau cu petiţii şi sesizări foarte bine documentate, cerându-şi drepturile. Aceşti lucrători contractuali, din categoria 3b, erau nereprezentaţi în sala de negociere, deşi **"se negocia" pentru ei şi în numele lor**, iar comisarul european responsabil de Resurse Umane ştia acest lucru. Pe de altă parte, comisarul era, în mod direct şi evident, împiedicat să facă reformele necesare, legale şi etice, despre care, deseori, emitea comunicate interne contrastante cu mesajele directoarei generale a DG HR, Irene Souka. Nu este exclus, ca, în cele din urmă, doamna Georgieva să-şi fi dat demisia din probitate morală, regăsindu-se în imposibilitatea de a funcţiona, conform mandatului, deci refuzând, în cele din urmă, să participe, pe post de "comisar de carton" (doar cu semnătura) la noile "măsuri" – şi mai neechitabile decât erau înainte - împotriva lucrătorilor contractuali 3b. Un caz similar, anterior, de blocare a iniţiativei de regularizare a situaţiei de către un comisar european, a fost respingerea, de către acelaşi "aparat politic de neînvins" (DG HR + sindicate, relaţionând în flagrantă opoziţie cu prvederile ILO98 Art.2) a propunerii Comisarului Maroš Šefčovič, în cadrul unor negocieri similare, desfăşurate în perioada mandatului 2010-2014. Comisarul propunea ca ambele categorii vulnerabile de agenţi contractuali (3A şi 3B) să beneficieze de acces egal şi echitabil la evaluarea anuală a performanţei în muncă, pentru câştigarea securităţii muncii şi a dezvoltării unor perspective reale a carieră, pe baza meritelor profesionale. La polul opus, mult mai puternic, s-a stabilit că doar categoria 3A)[13] a agenţilor contractuali să beneficieze de aceste privilegii, câştigând şi dreptul de a avea permanentizate contractele de muncă, iar categoria 3B) să fie lăsată în urmă, devenind ulterior şi mai vulnerabilă, pradă mai uşoară a firmelor-căpuşă menţionate anterior.

Odată cu instituirea noii Comisii Europene, în 2019, eliberarea "neceremonioasă" din funcţie a unor "monştri sacri"[14] din DG HR, care aveau o forţă de influenţă nefastă, dezvoltată timp de decenii, cu o autoritate individuală comparabilă modelului grupărilor criminale de tip mafiot, temuţi pentru antipatia lor deosebită, demonstrată direct, împotriva lucrătorilor contractuali (comparaţi, în declaraţii oficiale, din cadrul negocierilor, cu

[10] https://www.ombudsman.europa.eu/en/recommendation/en/102651
[11] https://www.euractiv.com/section/public-affairs/news/georgieva-resigned-from-the-commission-at-very-short-notice-source/
[12] https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2017/EN/C-2017-6760-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF
[13] https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2014/EN/3-2014-2226-EN-F1-1.PDF
[14] https://www.politico.eu/article/1279347/

"imigranţii sirieni ajunşi în Europa, care ar trebui "să spună mulţumesc" că au şansa de a lucra fie şi pe contracte foarte scurte"), speranţele lucrătorilor exploataţi au început să reînvie. De asemenea, odată cu renumirea European Ombudswoman Emily O'Reily şi cu lansarea, recentă, a instituţiei Procurorului Public European[15], am putea spera la soluţii noi, cu atât mai mult cu cât primul Procuror European desemnat în funcţie este cetăţean român, iar lucrătorii români care au suferit şi încă mai suferă din cauza acestor abuzuri, în instituţiile şi agenţiile europene, sunt numeroşi. În acest sens, una din soluţii ar putea fi un set de măsuri compensatorii faţă de victimele excluse artificial din câmpul muncii, în sensul recunoaşterii vechimii lor în muncă şi calităţii profesionale, acordării accesului cu prioritate la contracte de muncă în baza listelor de rezervă încă valabile, înainte de expirarea acestora, cu aplicarea deplină a Drepturilor Omului. Corectarea ulterioară se poate face prin impunerea Comisiei Europene a obligativităţii de a respecta prevederile ILO 98, reforma sindicatelor, restaurarea unui Dialog Social cu adevărat reprezentativ al tuturor categoriilor de lucrători, reducerea numărului de categorii defavorizate, excluderea intermediarilor (firmelor căpuşă) atâta vreme cât există EPSO, transparentizarea EPSO (care încă nu poate justifica de ce un sistem de examinare tip grilă, 100% computerizat, nu poate oferi rezultatul imediat[16], candidatului, ci este necesară o perioadă lungă de aşteptare până la "stabilirea" rezultatelor. Desigur, nu se gândeşte nimeni la o posibilă practică frauduloasă de tip instituţionalizat!?). Alte soluţii ar putea include analiza extinsă, de nivel politico-juridic, cu participarea Ministerelor Justiţiei din toate Statele Membre, a documentului Staff Regulations 2014[17] împreună cu toate Normele şi Procedurile de Aplicare stabilite de către Comisia Europeană în spatele uşilor închise, în mod unilateral, fără consultare transparentă cu Parlamentul, Consiliul, sau cu lucrătorii direct vizaţi spre exploatare. Aceste Norme şi Proceduri discriminatorii au fost impuse abuziv, în contextul unui Dialog Social Artificial, profund viciat de absenţa premeditată a aplicării ILO98 şi a lipsei cronice a Transparentei inter-instituţionale.

b. **beneficiarii indirecţi:** transportatorii victimelor, angajatori sezonieri şi alte grupuri de interese, entităţi legale sau fizice care, uneori, nu au la cunoştrinţă detalii despre statutul de victimă al persoanei/persoanelor exploatate prin muncă, victime ale traficului uman. Intermediarii „de cursă scurtă" între „marfă" şi client, protejând (în mod deliberat sau nu) identitatea traficanţilor principali: hoteluri, restaurante, magazine şi alte entităţi comerciale sau publice (finanţate din bani publici) care beneficiază de pe urma traficului uman, sub diverse forme şi intensităţi ale gravităţii exploatării, participând la exploatarea umană la nivel individual sau structural şi protejând indirect continuarea şi amplificarea fenomenului de trafic uman. Această grupă a beneficiarilor indirecţi include şi familiile traficanţilor, care, se bucură de o viaţă luxoasă fără să îşi pună vreodată întrebarea de unde provine prosperitatea.

---

[15] https://www.eppo.europa.eu/

[16] Din modelul testelor grilă pentru obţinerea permiselor auto, se ştie că, de mulţi ani, în UE există tehnologia necesară vizionării, de către candidat, a scorului final, imediat după încheierea participării la procesul de testare electronică! Durează, practic, câteva secunde, de la ultimul click şi afişarea rezultatului. EPSO are nevoie de săptămâni întregi de „analize a datelor"? Intervin întrebările: Cu ce scop? împreună cu cine? şi Cine auditează EPSO? Cât de regulat?

[17] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A01962R0031-20140501

Un grup eterogen special, incluzând atât victime cât și traficanți: Diaspora Română

Referindu-ne, în continuare, la Eterogenitate, o secţiune foarte importantă de cetăţeni români – victime, traficanţi, sau simpli martori sau beneficiari indirecţi – este reprezentată de o parte din cei aprox 5 milioane de români emigraţi: **Diaspora Română.** Aici voi dezvolta doar o mica listă de caracteristici relevante, care pot contribui la tratarea şi construirea viitoarelor Metode şi Tehnici necesare intervenţiei şi prevenţiei traficului uman.

Diaspora Română se defineşte printr-un caracter eterogen, din punct de vedere sociologic, psihologic, criminologic, etnologic, profesional, economic, educaţional, cultural, politic, de o complexitate crescută. Nu întâmplător, majoritatea strategiilor de comunicare publică în direcţia acestui „grup ţintă”, din partea partidelor politice româneşti de după 1989, nu s- a soldat cu rezultatele estimate de specialiştii-arhitecţi ai proiectelor respective de comunicare politică ţintită. Câţiva indicatori, descrişi mai jos, pot ajuta la mai multă claritate asupra acestui grup socio-politic marcat de unicitate:

- **Momentul istoric al emigrării**: categoria românilor emigraţi înainte de 1989 se împarte, în mare, între cei care au solicitat azil politic (protecţie juridică şi civilă) din partea altor popoare, din care o parte şi-au păstrat cetăţenia română, iar alţii nu. Cei din urmă nu pot vota pentru România, dar demonstrează o anumită implicare la nivel civic, în grupuri informale de influenţă. De asemenea, această categorie se poate implica financiar ca investitori „străini”în România şi pot participa la actul de guvernare în mod indirect, din diverse roluri. Categoria românilor emigraţi după 1989 reprezintă o incidenţă mai mare în raport cu Traficul de Fiinte Umane. Ea se împarte în mai multe sub-categorii, descrise mai jos:
- **Cu Statut Juridic Legal sau Semi-Legal**: această categorie este formată în principal din lucrători care au semnat un contract legal de muncă, într-o altă ţară, sau/şi îşi au rezidenţa/domiciliul în mod legal pe teritoriile altor state, implicându-se, însă, în dezbaterea politică şi civică românească, folosind Internetul. De multe ori, aceştia declară că sunt supuşi unor Abuzuri pe Piata Muncii Europene. Unele forme de abuz sunt mai uşoare iar altele sunt mai grave, frizând definiţia Traficului de Fiinţe Umane în termenii legali existenţi: confiscarea documentelor de identitate, sechestrarea, izolarea fizică, refuzul patronilor de a plăti în schimbul muncii depuse, după multe promisiuni şi amânări, promisiunea unui tip de plată dar plata efectivă a unor sume reduse, prin impunerea progresivă a unor „taxe” pe parcursul desfăşurării contractului de muncă, violenţă fizică şi psihologică, viol, şantaj etc. Exemplu revelator: ziarulromanesc.net[18] preia un articol The Guardian[19] scriind următoarele, acum 4 ani: următoarele: „Italia. Româncele, sclave ale secolului 21 la fermele din Sicilia. Obligate să întrețină relații sexuale cu patronii, pentru un loc de muncă. (...) Aproximativ 7.500 de femei, majoritatea românce, trăiesc și muncesc în condiții de sclavie în fermele din regiunea Ragusa, se mai arată în cotidianul britanic. Sunt, practic, niște sclave moderne.

  (...) The Guardian dă exemplul Nicoletei Bolos, o femeie de 21 de ani care a îndurat violuri și bătăi noapte după noapte. „Prima dată, chiar soțul meu mi-a spus că trebuie să fac asta. Proprietarul serei unde ni s-a dat de lucru vroia să se culce cu mine, iar dacă refuzam nu ne-ar mai fi plătit și ne-ar fi dat afară”, povestește ea, menționând că a fost amenințată de către angajator cu un pistol.”

  Această categorie majoritară este formată din cetăţeni emigraţi de primă generaţie,

[18] https://ziarulromanesc.net/diaspora/italia-romancele-sclave-ale-secolului-21-la-fermele-din-sicilia-obligate-sa-intretina-relatii-sexuale-cu-patronii-pentru-un-loc-de-munca/

[19] https://www.theguardian.com/global-development/2017/mar/12/slavery-sicily-farming-raped-beaten-exploited-romanian-women

formatoare de cetăţeni români emigraţi de generaţie 2 (copiii români născuţi pe teritorii străine). Generaţia 1 de emigraţi încă mai are legături foarte strânse cu România, ţine legătura cu părinţii, rudele şi prietenii rămaşi în România, implicându-se mai mult şi în viata socială a ţării (votând şi plătind taxe şi impozite pe diversele proprietăţi deţinute din România). Românii de Generaţie 2 (născuţi afară) nu mai prezintă aceeaşi motivaţie personală pentru România, având prieteni (grupuri sociale proprii) în locurile în care s-au născut. Vorbitori de limbi străine şi având limba română ca a doua limbă, sau deloc, aceşti copii prezintă un potenţial scăzut, comparativ cu părinţii lor, de a se mai implica în creşterea economică sau rezolvarea problemelor României, fie direct fie indirect. Posbilele moşteniri rămase în România pot fi, cele mai probabile simple surse de venit, prin vânzare. Fără programe sociale bine ţintite, spre exemplu prin intermediul Departamentului Românilor de Pretutindeni/ MAE, această categorie socială, politică şi economică riscă să adâncească pierderile României din prisma drenajului valorii umane. În cadrul Generaţiei 1, semi-legale, de emigraţi români există incidenţa cea mai mare la Trafic, din cauza vulnerabilităţilor enorme din cadrul sistemelor de protecţie socială şi juridică nearmonizate la nivel trans-naţional, în Europa.

- **Statutul Juridic Ilegal sau la limita legii:** această categorie de români este formată din cei care trăiesc la limita legii, temporar sau prelungit, sau ilegal, devenind membri activi au unor clanuri interlope sau grupări criminale locale sau/şi transnaţionale. Aceştia reprezintă categoria de risc principală pentru imaginea României în lume, printre altele, dăunând prestigiului naţional în faţa altor popoare dar şi şanselor de integrare ale celorlalţi compatrioţi emigraţi în aceleaşi regiuni geografice. Prestigiul de Ţară deşi aparent metaforic, este un termen sociologic deosebit de important, măsurabil din punct de vedere ştiinţific, jucând un rol direct şi cu efecte de durată, spre exemplu în succesul, sau insuccesul negocierilor internaţionale la nivel diplomatic, comercial sau politic. Spre exemplu, în Parlamentul European sau Consiliul UE reprezentanţii români au, prin extensie a „Prestigiului de Ţară”, un prestigiu scăzut, bucurându-se de mai puţin respect, apriori, în comparaţie cu alţi reprezentanţi ai naţiunilor. România este „văzută prost” din mai multe motive, atât de către cetăţenii obişnuiţi ai statelor-gazdă cât şi de mediul politic, de afaceri şi funcţionăresc din administraţiile locale de pe teritoriul UE. **Această „imagine de ţară negativă” a jucat, şi încă mai joacă un rol esenţial în (ne)integrarea României în UE.**

    - Unul din motive este reprezentat de anii de propagandă locală împotriva Estului, pe vremea Războiului Rece (ştirile TV sau Radio despre cât de „rău” era Sistemul Comunist din Est au ajuns să devină parte integrantă a opiniei publice generale asupra Estului Malefic sau „mai slab dezvoltat”, „neevoluat”, „care nu merită respect”...). Lipsurile materiale şi politice prezentate frecvent în media, de- a lungul anilor în care România era condusă printr-un regim dictatorial, au fost şi încă mai sunt confundate, deseori, la nivelul mentalului public din statele vestice, cu lipsuri umane de nivel cultural, etic, educaţional, intelectual.

    - Un al doilea motiv este prezenţa directă, puternică şi intimidantă, în ţările vestice, a „Ilegalilor Estici”. Conform martorilor, grupurile criminale organizate formate din indivizi cu cetăţenie română, de mai multe etnii, operează în teritoriu cot la cot cu „colegi de breaslă” de origine italiană, albaneză, turcă, rusă, marocană etc, etnia romă însă părând a fi mai uşor de identificat şi plasat, la nivel de atitudine publică, într-un „spaţiu non-european” din punct de vedere criminalistic, psihologic, economic, etnic, religios şi cultural.

- **Factorul Etnic joacă un triplu rol în Traficul de Fiinţe Umane:**

  a) adaugă la intensitatea violenţei traficantului insultat din punct de vedere etnic,

  b) reduce din compasiunea şi grija aplicării corecte a legii în beneficiul victimelor de etnie romă (inclusiv copii)

  c) tinde să devină un factor uniformizant în sens negativ, criminalizant apriori, pentru cetaţenii români de orice etnie rezidenţi temporar sau permanent în afara graniţelor româniei.

Cei prinşi de autorităţile altor state formează obiectul muncii şi al consulatelor României şi reprezintă costuri atât pentru statele gazdă cât şi pentru România, pe mai multe niveluri: financiar/ de business, uman, cultural, politic, diplomatic, de imagine. In contextul evoluţiei reţelelor criminale organizate, către forme complexe din punct de vedere cantitativ şi calitativ, de tip mafiot, implicarea categoriei Esticilor Ilegali care prosperă în Vest, in procesul de justiţie şi de guvernare din România, se poate face direct, sau indirect, prin finanţarea activităţilor unor politicieni sau sprijinirea acestora sub diverse alte forme (ex. bodyguarzi[20] ai unor politicieni de top, în schimbul, probabil, al unor favoruri de ordin structural, legislativ sau/şi judecătoresc.

- **Statutul Marital:** cetăţenii români căsătoriţi cu cetăţeni români, trăind în străinătate, au tendinţa de a se integra mai greu în ţările gazdă şi tind să formeze grupuri sociale izolate din punct de vedere cultural (colegi, cumetri, naşi de cununie, rude) în afara României, păstrând tradiţiile şi obiceiurile din România şi vizitând mai des România. Această „închidere culturală” totodată reprezintă şi o protecţie optimă în raport cu potenţialele riscuri ale locului, inclusiv Traficul de Fiinte Umane. Copiii acestor familii, însă, prezintă incidenţă de victimizare, aproape egală cu a băştinaşilor, din punct de vedere al dependenţei de droguri facilitate de traficanţi pe lângă şcoli sau în alte locuri publice frecventate de tineret/adolescenţi. Această categorie de „familie lărgită” relocalizată într-o altă ţară de obicei participă la vot pentru România şi la dezbaterile publice din mediul online. Cetăţenii români care sunt căsătoriţi cu cetăţeni străini se implică mai puţin în politica românească, fiind mai solicitaţi de schimburile culturale naturale şi de integrarea în statul gazdă, grupurile socio-familiale mixte etc. Desigur, mai există şi categoria diasporenilor necăsătoriţi, sau divorţaţi, această categorie fiind mai vulnerabilă în faţa riscului de Trafic Uman, în special femeile.

- **Apartenenţa la Gen:** femeile cu statut legal tind să fie mai bine integrate în alte state decât bărbaţii, având mai multă protecţie din partea grupului social proxim, fie străin fie român. Femeile se implică mai mult în dezbaterea publică, astăzi, decât acum 10 ani. Cu toate acestea, politica românească şi actul de guvernare românesc este mult în urmă din punct de vedere al încurajării accesului femeilor la funcţii publice decizionale. Româncele rezidente în străinătate şi cu un statut legal, stabil, au o percepţie mai fină (empatică) asupra indicatorilor misoginismului sau abuzurilor asupra femeilor din lanţurile de trafic uman, în special asupra copiilor. Ele pot avea beneficiul unei gândiri mai critic-analitice din prisma studiului comparativ experimental, trăind efectiv în minimum două sisteme de organizare statală: România şi un alt stat european, sau noneuropean.

[20] https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/politica/cine-sunt-revolutionarii-care-l-au-aparat-pe-liviu-dragnea-la-iccj-804954

- **Statutul Socio-Economic:** românii emigraţi care au un statut socio-economic stabil pot avea surse de venit legale, sau ilegale. În România, se pot comporta ca nişte „cetăţeni oneşti" iar faptele de trafic pot fi desfăşurate în medii atent selecţionate din afara graniţelor României sau a altor state cu valoare de „acasă" pentru individul în cauză. În mod similar se poate explica şi complicitatea unor reprezentanţi ai legii sau instituţiilor publice la fenomenul criminal organizat, „pe porţiuni" atent selecţionate şi cu luarea unor măsuri de securitate speciale.

- **Statutul Profesional şi Academic:** categoria profesioniştilor români din străinătate pare a fi percepută, deseori, ca „duşmanii naţiunii" de către o zonă de sistem rezistentă la reformă. Această zonă este reprezentată de o un număr de funcţionari şi politicieni care se simt ameninţaţi, în mod direct, de orice schimbare de paradigmă sau standarde profesionale, legislative, deontologice sau ştiinţifice. Ridicare a standardelor profesionale în România depinde numai de cei care nu se tem de transparenţă şi sunt conştienţi de efectele de durată ale contribuţiei lor la dezvoltarea oricărui domeniu finanţat public.

Abordarea temei Traficului Uman este una multidisciplinară, aşa cum era posibil în perioada 2004-2007, cu resursele extrem de limitate pe care mediul academic românesc putea să le ofere unui student, într-un domeniu încă neabordat, în România, la vremea respectivă, la nivel de cercetare doctorală. Lucrarea nu are pretenţia de exhaustivitate, ci se doreşte a fi doar o deschizătoare de drumuri Practice în cercetarea-inovarea româneasca de viitor, în domeniul **Combaterii Traficului de Fiinţe Umane prin Soluţii Trans-Disciplinare şi echipe mixte de specialişti,** constituind fundamentul nu doar teoretic ci mai ales de nivel strategic şi practic al unor Manuale şi Ghiduri de Bune Practici, într-un viitor considerat favorabil unor astfel de proiecte, din partea guvernelor României.

La nivel etic, abordarea investigativă şi de inovare în domeniu nu pot înceta, atâta vreme cât Traficul de Fiinţe Umane încă există. Este nevoie de soluţii din ce în ce mai performante, efective, măsurabile, adaptate complexităţii vremurilor noastre, tehnologiilor existente şi celor emergente.

În anexe, am introdus câteva studii de caz abordate din perspectiva Asistenţei Sociale de la vremea respectivă. Nu le voi revizui în volumul prezent, deoarece consider că ele trebuie să reflecte perioada respectivă. Voi aborda completări şi îmbunătăţiri asupra acestora, posibil, în volumele viitoare. Concluziile reflectă o imagine realistă, pentru perioada 2004-2007, a punctelor de maximă intensitate/nevralgice ale fenomenului urmărit, înregistrări ale evoluţiei cantitativ- calitative a cazurilor studiate, soluţionări ale acestora, propuneri de strategii în vederea minimizării fenomenului traficului de fiinţe umane şi a efectelor dezastruoase ale acestuia, la nivel individual şi social.

Organizaţiile criminale, care constituie primii beneficiari ai traficului de persoane, fac parte din peisajul vieţii noastre şi vor dăinui, atâta vreme cât condiţiile sociale, economice şi politice ale omenirii nu se vor îmbunătăţi substanţial. Lucrarea de faţă prezintă organizaţiile criminale mai importante, astfel încât să fie posibilă surprinderea cât mai corectă şi mai profundă a cauzelor şi dinamicilor fenomenului de trafic, a intereselor unor grupuri criminale şi a strategiilor folosite de acestea. Am încercat să surprind prezenţa acestor organizaţii de- a lungul istoriei, precum şi să dezvolt prezentarea acestora în ceea ce priveşte codurile lor comportamentale, caracteristicile ierarhice, domeniile de „acţiune combinată" ale acestor "giganţi ai violenţei", într- o manieră care fac posibile, din plin, creionării unor strategii inteligente şi efective de intervenţie şi de prevenţie.

Organizaţiile criminale ale secolului nostru sunt asemenea unor "industriaşi", care însă s- au dezvoltat prin violenţă, prin înşelăciune, prin crimă, deci prin căi ilegale, care se află în directă contradicţie cu buna dezvoltare a vieţii naţionale/ europene/ regionale/ mondiale. Aşa cum spuneam în 2007: „Ceea ce este înfricoşător, este faptul că acest "virus" a atins cote maxime atât în lume cât

şi în ţara noastră, considerată încă un “pionier” în ceea ce priveşte organizaţiile criminale de tip mafiot.” – iată că, după 14 ani, devine aproape imposibil de estimat cât de mult s- a intensificat fenomenul, mai ales în condiţiile în care criminalitatea a avut „undă verde” peste graniţele Europei, în schimb normele de aplicare a legislaţiilor naţionale au întâmpinat numeroase oprelişti, în ciuda eforturilor de armonizare.

România, în perioada 2005 - 2007, când încă se pregărea de aderarea oficială la Uniunea Europeana, arăta deja ca o “piaţă de viitor” pentru criminalitatea internaţională şi traficul de fiinţe umane. Între timp, nivelul corupţiei la toate nivelurile societăţii româneşti pare să fi crescut, exponenţial, odată cu emigrarea a aprox. 5 milioane de români şi odată cu deficienţele legislative transformate în handicapuri şi mai mari:

- absenţa unei legi solide de protecţie- inclusiv relocare - a martorilor,
- absenţa unor protocoale inter- şi intra-instituţionale solide de combatere şi prevenţie a abuzului în funcţie şi traficului de influenţă,
- relaxarea nejustificată a sancţiunilor împotriva traficanţilor de oameni în cuprinsul noului Cod Penal,
- ignorarea legislativă a condiţiilor practice de funcţionare abuzivă a partidelor politice – pe de o parte finanţate de la bugetul de stat, dar pe de altă parte păstrând misterul surselor de finantare şi tolerând conflictele de interese,
- acceptarea unor forme legislative – nu doar anticonstituţionale, ci şi profund discriminatorii la nivelul Drepturilor Omului, prin efectele lor - cu privire la participarea academică şi politică a minorităţilor etnice exclusiv sub tutela „clientelei de partid” a unor partide politice majoritare etc).

În tot acest timp, observăm cum noile generaţii de „bombardieri” (printre care şi traficanţi de oameni de mâna întâi) – manifestă grade crescute de violenţă socială şi declară pe reţelele de socializare, precum şi în alte medii, că au „relaţii sus-puse” (în lumea politică? în Poliţie? în Justiţie?).

Organizaţiile mafiote din România se disting prin amplitudinea violenţei cu care se săvârşesc actele criminale, uneori mult mai dure decât în ţările unde activitatea criminală mafiotă este dezvoltată de mai multe decenii. Uneori, unii astfel de criminali sunt aduşi în faţa Justiţiei şi se mai scrie câte un articol de presă tulburător, care nu reprezintă altceva decât „vârful iceberg-ului”. Activitatea criminală de trafic de fiinţe umane este una dintre cele mai importante surse de venit pentru aceste grupuri criminale, pe lângă traficul de droguri şi de armament. Una din ştirile recente, actualizată pe 15 martie 2021, în newsweek.ro: „Fraţii Săndulache au tăiat cu sabia mâna unei femei şi au bătut-o cu ea. 181 de ani, pedeapsă” – aceasta reprezintă o adevărată excepţie la nivelul judecării, având în vedere că ar fi fost perfect posibilă şi o pedeapsa mult mai mică, de 3-10 ani, conform Noului Cod Penal[21].

În articolul din newsweek.ro[22] se menţionează: „(...) i-au tăiat mâna unei femei, pe alta au obligat-o să transporte droguri în vagin. Alte fete au fost obligate să mănânce bani și au fost violate doar pentru disctracția membrilor clanului. Portalul iberic El Comercio scrie că frații Cristian şi Sebastian Săndulache au construit în doar câțiva ani cea mai mare reţea de trafic uman din Spania. Într-un final, după doi ani în care au maltratat tinerele pe care le racolau cu metoda "lover boy" și le transformau în prostituate, cei doi fraţi au fost judecaţi şi condamnaţi la 108 ani de închisoare. Cristian şi Sebastian Săndulache au fost condamnaţi la 55, respectiv 53 de ani de ani de detenţie în 2018. Zilele trecute,

[21] https://lege5.ro/gratuit/gezdmnrzgi/art-210-traficul-de-persoane-codul-penal?dp=gqytsojug42ta
[22] https://newsweek.ro/actualitate/fratii-sandulache-au-taiat-mana-unei-prostituate-cu-sabia-si-au-batut-o-cu-ea-181-de-ani-pedeapsa

ei au apărut din nou în faţa magistraţilor Secţiei a III-a a Curţii Provinciale din Oviedo, într-un nou dosar. Acuzaţiile care le-au fost aduse sunt absolut înfiorătoare. Un martor a povestit că fraţii i-au tăiat mâna unei tinere românce pe care au obligat-o să se prostitueze, dar i-a refuzat. Apoi, după ce i-au tăiat mâna cu o sabie, au bătut-o cu propria mână până când aceasta a leşinat. O altă victimă a povestit că era obligată să transporte droguri în vagin şi a mărturisit că nu era singura pusă într-o astfel de situaţie riscantă din toate punctele de vedere. O altă tânără a fost obligată să mănânce banii pe care i-a produs într-o săptămână. Fraţii Săndulache i-au dat mai multe bancnote să le mănânce, nemulţumiţi că tânăra a câştigat prea puţin în ultima vreme. Apoi, i-au promis solemn că dacă nu va face cel puţin de două ori mai mulţi bani, o vor obliga să înghită suma respectivă în monede. Cu alte ocazii, fraţii, împreună cu locontenenţii lor, se distrau violându-le pe fetele pe care le considerau proprietate personală. Tinerii şi-au implantat bile în penis, pentru ca actul sexual să le provoace durere femeilor. Cruzimea lor le-a atras o nouă pedeapsă pe măsură: după cei 108 ani primiţi în 2018, fraţii au fost condamnaţi la încă 73 de ani de detenţie. Frații Săndulache au acum, în total, 181 deani de detenție.”

Poate că ar fi cazul să ne întrebăm, în România, în condiţiile actualului Nou Cod Penal (atât de tolerant cu traficanţii) cât de puţini ani de închisoare ar fi primit aceşti indivizi?

Cum unghiul deosebit de sumbru al realităţii demonstrează, fără doar şi poate, că unele personalităţi criminale nu pot fi, cu ştiinţa zilelor noastre, recuperate sau reeducate, nu avem de ales decât să ne referim, în continuare, la observaţii, analize, instrumente şi tehnici posibile, la nivel teoretic- legislativ cât şi aplicativ, în apărarea victimelor individuale şi comunităţilor afectate de aceste riscuri. Consider că avem datoria, nu doar ca specialişti în domeniu ci şi ca reprezentanţi ai presei, ONG-urilor, partidelor politice, legii şi societăţii civile în general, să dezvoltăm soluţiile materiale cele mai directe, măsurabile şi eficiente, de diminuare şi prevenire a fenomenului Traficului de Fiinţe Umane, evitând extinderea acestuia prin ignoranţă sau practici incorecte, insuficiente, sau prin votarea prea rapidă şi fără dezbatere a unor legi noi care nu au bază ştiinţifică, riscând să favorizeze şi mai mult traficanţii, în timp ce condamnă din ce în ce mai multe victime la moarte, inclusiv copii.

TRAFICUL DE FIINȚE UMANE ȘI CRIMA ORGANIZATĂ: INTRODUCERE

Terorismul, crima organizată internaţională şi corupţia constituie o „Ne- Sfântă Treime” pe care fenomenul globalizării a declanşat- o şi a încurajat- o totodată, reprezentând cea mai mare ameninţare pentru securitatea şi dezvoltarea democraţiei în Europa şi în regiunea Eurasia. Pe când terorismul are efecte letale directe, corupţia are efecte corosive în ceea ce priveşte încrederea într-un anumit guvern, sistem politic etc.; crima organizată internaţională, în speţă, traficul de fiinţe umane poate distruge esenţa fiinţei unui stat („The very soul of the state”).

Traficul uman (simplificat de la termenul de „trafic de fiinţe umane” din comoditate) reprezintă o formă modernă de sclavagism, exploatează şi distruge în special femeile şi poate ucide. Nici o naţiune nu se poate apăra de una singură împotriva acestei ameninţări.

Problematica şi tendinţele în cercetarea a ceea ce este numit „soft security” privesc în mod direct securitatea şi stabilitatea statelor europene şi eurasiatice.

În timp ce o mulţime de subiecte discutate sugerează de la sine ameninţări regionale şi riscuri (migraţia, degradarea mediului înconjurător, problemele demografice, impactul politico- economic al globalizării etc.) terorismul, corupţia şi crima organizată internaţională reprezintă în zilele noastre cele mai patologice ameninţări împotriva dezvoltării democraţiei în Europa şi Eurasia. Aceste trei ameninţări pot fi descrise metaforic „The unholy trinity of globalisation”[23].

Mai mult decât atât, rolul vătămător exercitat de crima organizată internaţională privind traficul uman, precum şi „acomodarea” (mult sărăcită) a conceptului de „fiinţe umane” nu pot fi de înţeles.

Din moment ce traficul uman nu este atât de „bătător la ochi” precum efectele terorismului de exemplu, creşterea în masă a cumpărării şi vânzării de oameni, proces controlat de elemente dinăuntrul organizaţiilor criminale internaţionale, este doar o *presupusă* ameninţare împotriva „soft security”, şi prin aceasta poate deveni incontrolabilă, subminând orice tip de stabilitate, fie ea autoritară sau democratică.

Corupţia, care, deasemenea, există în paralel cu „acomodarea” conceptului de „fiinţe umane” subminează şi ea aspectele economice şi politice ale dezvoltării democratice a unei naţiuni; traficul, ca fenomen de sine stătător, poate distruge moralitatea şi sufletul unui stat, identitatea sa psihologică şi socio- culturală.

Dintre toate ameninţările care afectează Europa şi Eurasia, activităţile criminale organizate la nivel internaţional ameninţă în mod direct dezvoltarea democraţiilor liberale şi pieţele libere prin alimentarea corupţiei şi jefuirea produsului intern brut (GDP- gross domestic products).

Toate statele din Europa şi Eurasia experimentează această problemă la anumite nivele. Ambasadorul Organizaţiei pentru Securitate şi Cooperare în Europa (OSCE) Gary Govan a precizat în acest sens: „Atât crima organizată internaţională cât şi corupţia, care urmăresc venituri financiare foarte mari, nu numai că nu au fost oprite să mai bată la uşă. Ele sunt deja înăuntru”.

Elementele criminale care ameninţă în acelaşi timp destinele economice ale regiunilor şi pe cetăţenii acestora au introdus flagelul activităţilor criminale în Eurasia- traficul uman.

O înţelegere a motivelor acestui fenomen este o condiţie imperativă pentru a înţelege ameninţarea în sine. Relaţiile în lumea noastră „globalizată”, naţiuni vechi şi naţiuni noi laolaltă, au devenit din ce

---

[23] Col. Andrew Nicholas Pratt, *Human trafficking: the nadir of an unholy trinity,* European Security Journal, Vol. 13, Spring- Summer 2004, Nr. 1- 2.

în ce mai complexe. Lumea este un loc mult mai complicat deoarece nu s- a stabilizat tensiunea dintre ideologiile opuse ale totalitarismului, comunismului şi capitalismul pieţei libere. Statele nu mai sunt aranjate ca pilitura de fier într- o orientare ordonată în jurul a doi magneţi puternici ai trecutului[24]. Ele găsesc metode inovatoare şi paşnice de a rezolva „ranchiunele" cu vecinii, deasemenea căutând metode moderne de a interacţiona atât cu vecinii din imediata apropiere cât şi cu „jucătorii puternici" din regiune. Încă mai apar noi „magneţi" care atrag. Noua Europă şi spaţiul Euroasiatic au dovedit influenţe sălbatice remarcabile în exterior.

Statele noi nu sunt neapărat mai slabe decât cele bătrâne, iar o explicaţie incompletă ar putea sugera că doar trăim în timpuri diferite. Noi actori răuvoitori, cum ar fi grupurile criminale organizate internaţionale, reprezintă ameninţări atât pentru guvernele puternice cât şi pentru cele mai slabe, şi prosperă deoarece societăţile şi economiile de astăzi sunt deschise, independente şi vulnerabile din punct de vedere politic. O aritmetică simplă ne ajută la explicarea extraordinarei creşteri a crimei organizate şi a grupurilor politic- criminale asociate, concentrarea puterii criminale organizate la nivel politic şi regional. Factorii de bază care influenţează manifestarea acestei ameninţări tăcute sunt elemente tipice ale naţiunii umane: ego- ul, iraţionalitatea, intoleranţa şi agresiunea. Atunci când aceste elemente de bază ale naturii umane sunt combinate cu ceva „super- la- modă", unic, cum ar fi ideea globalizării lumii, activităţile criminale sofisticate cresc precum bacteriile într- o farfurie Petri[25].

Această nouă „fascinaţie a modei" se reflectă în: prezenta *explozie a populaţiei în ţările subdezvoltate*, *globalizarea comerţului internaţional*, *tentaţia migraţiei* acolo unde „iarba pare mereu mai verde" decât în ţara proprie, *efectul covârşitor al exploziei informaţiei*, produs de mass-media. Multe regiuni ale lumii trec printr- o ***explozie a numărului de locuitori***, lucru care a dus la ideea de „populaţie/ resursă" care dezechilibrează şi reprezintă un potenţial destructiv pentru o mare parte din mediul nostru înconjurător. Un exemplu grăitor este lumea musulmană. Din punct de vedere demografic, această regiune a lumii se află într- o situaţie dificilă, iar aceste dificultăţi migrează, literalmente, în Europa şi Eurasia. Dimensiunile curente, relative, ale generaţiilor tinere de musulmani sunt fără precedent. Cei mai mulţi sunt singuri, bărbaţi locuind la oraş, aproape jumătate fără studii liceale sau profesionale, iar cei mai mulţi sunt şomeri sau lucrează cu jumătate de normă.

Multe state din lume vor trăi experienţa unei creşteri a natalităţii în următoarele două decade, statele cu cele mai largi arii de comparaţie în privinţa populaţiei tinere fiind Pakistan, Afghanistan, Arabia Saudită, Yemen şi Iraq. Ca o estimare generală, structura de vârstă în lumea arabă este semnificativ mai tânăra decât media pe glob. 38% din această populaţie este sub 14 ani pe când doar 6% este de peste 60 de ani. Mergând mai departe cu exacerbarea problemei, proporţia femei- bărbaţi în unele state arabe înclină foarte mult spre un număr mai mare de bărbaţi, ceea ce reprezintă o sursă de frustrare individuală mai crescută şi contribuie la o mai largă instabilitate socială. Acest dezechilibru sexual se compune din acceptarea practicii bărbaţilor cu un înalt status social de a avea mai multe soţii, diminuând, prin urmare, numărul de femei aflate în aşteptarea căsătoriei. În Emiratele Arabe Unite şi Quatar, bărbaţii depăşesc numeric femeile cu o proporţie de aproape doi la unu.

Din punct de vedere istoric, o cohortă întinsă de bărbaţi tineri, şomeri, celibatari, a constituit mobilul creşterii instabilităţii politice. Exemple timpurii includ Algeria, Egipt, Fâşia Gaza, Iran şi Turcia.

---

[24] *Idem, op. cit*.

[25] Petri dish= instrument de laborator, recipient plat fabricat din material plastic sau din sticlă, prevăzut cu capac, folosit în mod special pentru creşterea culturilor de bacterii. Acesta se mai poate folosi deasemenea la studiul/ vizualizarea germinării seminţelor sau a unor microorganisme (sub microscop).

În zilele noastre, Eurasia stă faţă în faţă cu o problemă similară. Această cohortă „alimentează” o potenţială „rezervă” convenabilă din care sunt selectaţi teroriştii. Potrivit rapoartelor Central Intelligence Agency, nereuşita integrare socială adecvată a acestor tineri (bărbaţi) din Orientul Mijlociu şi din Africa de Nord pare să perpetueze ciclul instabilităţii politice, războaielor etnice, revoluţiilor şi activităţilor anti- regim.

Cel mai semnificativ pentru Europa şi Eurasia este faptul că aceşti bărbaţi, „excedentari” din punct de vedere demografic, îşi vor găsi menirea în activităţi ale crimei organizate internaţionale, la fel cum orice populaţie încearcă să scape de un regim opresiv şi la fel cum imigranţii ilegali caută o regiune mai bună şi mai sigură unde să- şi câştige mijloacele de trai.

Al doilea mega- trend este ***globalizarea comerţului internaţional***, care reprezintă o „sabie cu două tăişuri”, cauzând pe de o parte creştere economică, iar pe de altă parte disparităţi majore din punct de vedere socio- economic. În multe regiuni ale lumii, omul a evoluat din „Homo sapiens” în „Homo connectus”; această evoluţie nu a fost universală.

Thomas Barnett, membru al Colegiului Naval de Război al S.U.A. argumenta: „Arătaţi- mi unde se află globalizarea în floare, cu conectivitate înaltă de reţea, cu tranzacţii financiare, circulaţie liberă a informaţiei şi securitate colectivă, iar eu va voi arăta regiuni cu guverne stabile, standarde de viaţă în creştere şi mai multe decese de pe urma suicidului decât de pe urma crimelor. Aceste părţi ale lumii [..de categoria] întâi se numeşte Centrul Funcţional sau Centrul („The Core”). Dar Arătaţi- mi unde globalizarea este palidă sau absentă iar eu vă voi arăta regiuni purtând plăgile regimurilor politice opresive, boală şi sărăcie răspândite pe scară largă, crime în masă la stadiu de rutină şi cel mai important- conflictele cronice care reprezintă incubatorul următoarelor generaţii de terorişti globali. Aceste părţi ale lumii eu le numesc Golul Non- Integrator sau Golul („The Gap”)”[26].

Globalizarea acestui Centru Funcţional este atât de mult accelerată încât mulţi dintre cei care se află în afara lui, sau care se află în Golul Non- Integrator, nu vor fi capabili să se conecteze. Lumea modernă, definită de regiunile unde globalizarea a luat amploare cu adevărat, amplifică deconectarea zonelor de tip *Gap*, acolo unde globalizarea nu a prins rădăcini. Astfel, globalizarea devine o sursă şi un vector din care activităţile criminale înfloresc şi migrează. „Homo sapiens” realizează cât de bine „Homo connectus” subzistă, şi asta îl face să vrea să fie parte a acestei lumi, să vrea să fie „parte a acţiunii”.

Al treilea mega- trend (modă), ***mitul migraţiei***, descrie o situaţie în care „iarba este mereu parcă mai verde în altă ţară”; o situaţie în care imigranţii ilegali votează literalmente cu picioarele, schimbând balanţele demografice regionale.

Graniţele externe ale Europei sunt hemoragice sub valurile de imigranţi ilegali. Cea mai mare parte a lor, venind dinspre Europa de Est sau Asia, intră în Uniunea Europeana fără permise de muncă. Presiunea politică asupra statelor de frontieră este formidabilă.

Ţările din cadrul Uniunii Europene trebuie să recurgă la tot felul de trucuri contra- imigraţioniste avantajoase, care fie nu sunt conforme cu acordurile Schengen, fie violează legile morale. Problema aceasta nu este doar a Europei. Reţelele de trafic chineze, cunoscute drept „organizaţiile capului de şarpe” („snakehead organisations”) transportă persoane din China şi din alte ţări asiatice peste tot pe glob.

---

[26] Thomas Barnett, *The Pentagon’s New Map, Esquire*, Martie 2003; valabil la http://www.thurisa.org/newmap.htm

În paralel cu rutele comerţului cu narcotice, traficanţii umani folosesc o combinaţie de mijloace de transport aeriene, maritime şi terestre, urmând caile geografice similare cu cele ale transporturilor de droguri[27].

Din cauza acestor reţele de trafic, frontierele dintre Mexic şi America de Nord seamănă cu o zona de război dotata cu bariere, soldaţi înarmaţi „până în dinţi", iar mai recent au fost introduse şi vehicule aeriene de supraveghere (UAV).

Ultimul mega- trend este ***efectul covârşitor al exploziei informaţiei*** în mass- media. Efectul mass-mediei, uneori numit „efectul CNN" sau „CNN- [syn] drome" nu se concentrează doar pe crize politice şi de securitate naţională, ci creează şi mituri media. Unii au nevoie doar să privească un serial, al cărui acţiune se învârte în jurul promisiunii pe care un tată a făcut- o fiice sale. Oamenii reali au un stil de viaţă total diferit de lumea „strălucitoare" a familiei din serialul TV. Însă acest tip de mesaj dă naştere la anumite întrebări sau, cel mai rău, la acţiuni.

Atunci când elementele de bază ale naturii umane, în special lăcomia, se combină cu cele patru mega-trenduri descrise mai sus, unice în lumea „globalizată" de astăzi, activităţile criminale devin înfloritoare.

În secolul XXI crima organizată internaţională, de la activităţi simple precum furtul de autoturisme, până la cele sofisticate precum contrabanda cu componente de arme de distrugere în masă, a ţintit state aflate în tranziţie. Acest lucru trebuie văzut ca o ameninţare a securităţii. Activităţile crimei organizate subminează procesul de democratizare al multor ţări. Această criză crescândă a criminalităţii atacă o naţiune fie că are o democraţie stabilizată, fie că este vorba despre o democraţie în formare. Crima organizată slăbeşte prosperitatea cetăţenilor şi a economiei, subminează încrederea cetăţenilor în guvern si creează o atmosferă de cinism; trage în jos securitatea internă şi, în cazuri extreme, stabilitatea unui întreg sistem politic.[28]

Somalia, o naţiune- stat care nu mai prezintă viabilitate, un stat eşuat, fără securitate internă, a alunecat în haos din cauza criminalităţii dezlănţuite sub forma războaielor dintre clanuri. Capitala sa, Mogadishu, a fost divizată între şapte clanuri, iar trecerea de la un cartier la altul poate fi periculoasă, depinzând de considerente de genul „cu cine ai treabă" şi „cât timp rămâi".[29]

Somalia este o naţiune autodistructivă, dincolo de orice posibilitate de a fi asistată/ ajutată. Şansele unei regenerări de interese în comunitatea internaţională, în ceea ce priveşte acest stat, sau orice forma de soluţie internă sunt iluzorii.

Un alt caz, reprezentativ pentru creşterea criminalităţii este Albania, ţară care a exacerbat fenomenul la nivel de război civil în perioada 1996- 1997. Încrederea în guvernul albanez a fost zdruncinată de multe ori.

În sfârşit, o nouă economie post- Taliban Afghanistan va continua, probabil, să depindă de activităţi criminale, în mod particular de controlul pieţei de heroină la nivel global – producţie şi export – care vor exacerba eforturile din exterior pentru restabilirea guvernării democratice în această regiune de conflict.

---

[27] *Transnational Crime and Peacekeeping: Comparative Perspectives*, Cantigny Conference Report, Sponsored by the McCormick- Tribune Foundation and organised by the Transnational Crime and Corruption Center, September 6- 7, 2001, p. 14.

[28] Transnational Crime and Peacekeeping, p.16

[29] *Chaos Rules Somalia Decade After Battle*, The Associated Press, ABCNews.com; available from http://www.abcnews.go.com/wire/World/ap20031002_1759.html accessed October 14, 2003.

Pentru a înţelege puterea acestei crize aflate în creştere, a criminalităţii organizate, problematicii traficului de persoane trebuie să i se stabilească un context. Dacă cineva ar putea să pună o valoare pe piaţa bunurilor şi serviciilor criminale globale, estimările ar fi cuprinse între 650 miliarde usd şi un triliard usd; o sumă vastă din pierderile taxelor pe profit[30]. În cadrul Conferinţei pe tema Crimei Organizate Transnaţionale (TOC) în septembrie 2000, ideea de 5 *trilioane* usd a fost folosită fără nici o reţinere de o audienţă plină de experţi. În orice caz, pentru a plasa costul enorm al activităţilor criminale într- un context pe care neprofesioniştii să- l înţeleagă, ne putem întreba cât, un stat precum Germania, trebuie să plătească pentru problemele interne legate de droguri, astăzi? Plătitorii de taxe în Germania cheltuiesc cam 55.000 de Euro pe an pentru reabilitarea persoanelor dependente de droguri.[31] Oricum, indivizii dezvoltă dependenţa de drog, însă şi naţiunile riscă să devină dependente de comerţul tradiţional cu droguri. Doar cartelurile mexicane singure produc între 30 de miliarde de usd şi 50 de miliarde usd brut pe an, în SUA- aceasta reprezintă mai mult decât qvadruplul venitului din exportul legal al petrolului din această ţară pe an[32].

Această influenţă crescândă a banilor din droguri este cea mai mare şi unică sursă de instabilitate a Mexicului. Industria narcoticelor şi- a pus amprenta pe societatea mexicană, fiind probabil cel mai important angajator din ţară. Ca şi în Columbia, afaceriştii cu droguri ameninţă să preia controlul în stat. Şi mai îngrijorător, oficialii, seniori mexicani – inclusiv cei cu atribuţii în lupta antidrog – sunt atraşi să lucreze pentru cartelurile mafiote. Cei mai importanţi traficanţi şi- au format propriile armate private şi operează fără frica de a fi pedepsiţi. Controlul Mexicului de către traficanţii de droguri va fi greu de învins, luând în considerare în special rolul central al lorzilor drogurilor în viaţa socială mexicană, aceasta ducând la destabilizarea ţării[33].

Traficul de droguri, istoric vorbind, a atras întotdeauna interesul organizaţiilor criminale internaţionale, însă alte forme de trafic cu impact major sunt furtul de acţiuni pe piaţa financiară şi traficul uman. Comerţul cu persoane ia amploare tot mai mult. Oamenii prinşi în capcana reţelelor de traficanţi umani nu sunt singurele victime. Statul naţiune poate dezvolta o conectare criminală cu corupţia din acel stat: puterea politică oficială fuzionează cu puterea criminală profesionistă, iar democraţiile şi puterea de guvernare slăbesc. Alianţele în care se contopesc interesele celor care deţin puterea politică cu ale celor care, prin ocupaţia lor, resping legea, ameninţă securitatea naţională.

În cadrul dezbaterilor contemporane pe tema corupţiei, dominate de grupuri precum Transparence International, rolul crimei organizate internaţionale este foarte puţin supus atenţiei. Consideraţiile anuale pe tema fraudelor statale, care tratează corupţia ca pe o condiţie ce poate fi rezolvată prin presiuni scăzute , transparenţă şi eforturi de a stabili o bună guvernare eşuează în a recunoaşte / admite esenţa reală a problemei.

Aşa cum Phil Williams nota: „Plecând de la o perspectivă a crimei organizate, corupţia nu este atât de mult o condiţie dată, ci un instrument. Întrebarea majoră din această perspectivă se referă la cine corupe pe cine, pentru ce scopuri şi prin ce mijloace. Crima organizată foloseşte corupţia instrumentală sau corupţia- ţintă ca pe un mijloc principal de influenţă. Eforturile acesteia pot pleca de la corupţia operaţională, modelată pentru a facilita activităţi ilegale, până la corupţia sistemică,

---

[30] Mark Galeotti, *Crimes of the new millenium*, Jane's Intelligence Review, 01 August 2000, p.1
[31] Declaraţia Dr. Guenter Beckstein, Ministru de Interne din Bavaria, Septembrie 24, 1999.
[32] Andew Redding, *Drug Money Runs the Latin Economy*, Cleveland Plain Dealer, 17 October 1997, p.1
[33] Steven R. David, *Breaking Mexico's Habit*, Foreign Affairs, January 1999 / February 1999, p. 103

care nu doar că reduce defensiva unui stat, dar caută să transforme atitudini şi politici apropiate crimei organizate, de la ostilitate la tot felul de permisiuni/ încuviinţări sau chiar cârdăşie”.[34]

Domnia- sa a mai adăugat: „Nu există un *front* mai bun pentru crima organizată care intenţionează să facă trafic, decât teritoriul unui stat”.[35]

Toate statele din Europa şi din Eurasia conţin elemente politic – criminale. În cazurile naţiunilor în care elementele politic criminale sunt puternice, corupţia invadează instituţiile judiciare şi local-administrative, creând un sistem criminal protejat împreună cu colaboratorii săi politici. În fiecare zi cetăţenii sunt privaţi de justiţie, fapt care subminează încrederea publică în lege şi în guvernarea democratică. Procesul democratizării poate fi împotmolit, sau chiar reversibil, dacă legăturile dintre politici, afaceri, crimă şi corupţie devin dominante. În cel mai rău caz, aceasta poate genera eşuarea statului şi distrugerea lui.

În timp ce traficul de orice natură- droguri, oameni sau organe – are un impact profund la nivelul securităţii sociale şi economice, poate deasemenea duce la golirea unui stat sau a unei regiuni , emergenţa unui complex de tipul stat- criminal, având abilitatea să submineze legitimitatea şi stabilitatea unui stat, fie el democratic sau autoritar.

Cineva poate întreba dacă traficul, împreună cu reţelele de crimă organizată internaţională care îl susţine, sunt în toate sensurile o forţă a instabilităţii? Pot de fapt grupurile criminale organizate să ofere regiunilor servicii, privind colapsul centrului, doar pentru a- şi îmbunătăţi propria legitimitate în societate? Poate o naţiune stat să trăiască şi să dezvolte o simbioza cu ei , integrând elitele criminale în societate şi în economia albă aşa cum elitele criminale îşi indică gradual dorinţa de a- şi legitimiza operaţiunile? Deşi asemenea sentimente au o alură superficială, un asemenea proces poate avea loc numai în măsura acceptării faptului că elementele substanţial criminale încă vor mai practica aşa- numitul „Vampire Syndrome”, şi că natura clandestină a influenţei lor nu priveşte ori afectează apartenenţa acestora; şi dacă şantajul şi corupţia politică sunt doar o altă formă de impozit? Sau poate clicile ilegale de putere sunt doar o altă formă de partid politic?

Claire Sterling a popularizat noţiunea de „Pax Mafiosa”, în care sindicatele crimei organizate internaţionale lucrează împreună eficient şi armonios, divizând Terra între ele. Există dovezi ample ale acestei cooperări. Mafia Siciliană sau Cosa Nostra, Camorra Napolitană, N’drangheta Calabriană şi Sacra Coroana Unită trimit „ambasadori” la familiile drogurilor albaneze pentru a facilita şi a pune la cale traficul cu oameni şi cu droguri. [36]

Organizaţiile criminale organizate internaţionale ţintesc democraţii noi, cu pieţe libere. Această „criminalitate cooperativa” creează într- adevăr ameninţări pentru state şi pentru instituţiile legii regionale şi internaţionale. Co- existenţa cooperativă este un mit. În faţa acestor ameninţări la adresa securităţii, cum pot statele şi instituţiile să răspundă? Globalizarea, care a ajutat la crearea problemei prin funcţiile ei , accelerând, intensificând şi amplificând, ar trebui deasemenea să contribuie la soluţionarea problemei.

În timp ce Globalizarea accelerează contactele dintre organizaţiile criminale şi actorii iliciţi, tot ea poate deasemenea să ajute la punerea în funcţie, accelerarea şi întinderea unei reţele de contacte şi

[34] Phil Williams, ‘Crime and corruption: the role of state collusion’, *Jane’s Intelligence Review*, 23 August 2000, p. 1.
[35] Remarks by Phil Williams, Director of the Matthew B. Ridgeway Center for International Security Studies, International Affairs and Urban Affairs, at the University of Pittsburgh, at Jane’s Conference on Transnational Organised Crime (TOC) 19- 21 September 2000.
[36] Kofi Annan, *The Convention Against Transnational Organised Crime,* Palermo, Italy, December 12, 2000.

conexiuni între actorii care încearcă să combată crima organizată internaţionala. Globalizarea ar trebui să funcţioneze în ideea de a uni diverşi actori. [37]

Reţelele pot fi folosite să lupte împotriva altor reţele. Cele doua concepţii care urmează solicită reţele inteligente.

Prima concepţie este regulatorie: statul nu trebuie să deţină doar capacităţile de detenţie şi pe cele judiciare, ci să coordoneze şi comunicări de tip individual cu sistemul de justiţie penala la nivel naţional, regional şi global. Pentru a adăuga, în legătură cu cooperarea în domeniul penitenciar, trebuie asigurată educaţia. Naţiunile nu trebuie să încerce să ascundă activităţile criminale de cetăţenii care vad zilnic problema, ci să pună în lumină traficul. Traficul trebuie demistificat.

A doua concepţie este non- regulatorie. Guvernul şi sectorul privat trebuie să construiască o fundaţie socio- culturală puternică, pentru a întări legitimitatea unui sistem legal şi a unor norme şi standarde legale protejate.

Întrebarea siciliană „Cui aparţii tu?” trebuie înlocuită cu o dezvoltare a unei mai adânci culturi a legii; cei care elaborează politici împreună cu instituţiile de încarcerare trebuie să dezvolte aliaţi în diferite straturi culturale: din toate comunităţile religioase, din lumea artiştilor şi din educaţie.

Leoluca Orlando, primarul din Palermo, Sicilia[38] (fostă victimă a violenţei Mafiei) argumenta că demersurile regulatorii şi cu cele non- regulatorii trebuie să funcţioneze ca roţile unei şarete[39]. Pentru ca succesul să fie asigurat, să menţii calea şi să faci progres, roţile trebuie să se sincronizeze. Contactele dezvoltate şi conexiunile între actorii care încearcă să combată crima organizată internaţională - reţele contra reţele - vor face această sincronizare posibilă şi vor face să diminueze din controlul crimei organizate.

„Aşa cum crima traversează toate graniţele, aşa şi legea trebuie să o facă. Dacă litera legii este subminată nu doar într- o ţară ci în mai multe, atunci cei care o apără nu se pot limita pe ei înşişi doar la scopuri naţionale”.[40]

---

[37] Cantigny Conference Report, p.8.

[38] http://www.youtube.com/watch?v=HCIr5EI4h7k

[39] Remarci ale lui Leoluca Orlando, primar al oraşului Palermo, Italia, Septembrie 17, 1999, către Marshall Center’s Senior Executive Seminar, SES 99-5.

[40] Kofi Annan, *The Convention Against Transnational Organised Crime*, Palermo, Italy, December 12, 2000.

CAP. I CONCEPTE ȘI TEORII

Crima ca fapt social și statistica morală

În general, se admite că formele contemporane ale criminalităţii sunt rezultatul industrializării şi al urbanizării care au însoţit apariţia şi dezvoltarea statelor moderne.

Ideea priorităţii contextului social în creştere s- a afirmat devreme; în Franţa, Compte general de l'administration de la Justice este realizată în 1827. Datele oferite de aceasta lucrare, ca toate cele produse de statisticile statului , permit inventarea unei discipline- statistica morală . Două nume rămân legate de ea: Gerry de Champeneuf, autorul acestei lucrări şi iniţiatorul a ceea ce s- a numit „şcoala cartografica" a criminalităţii, şi mai ales astronomul şi statisticianul belgian Adolphe Quetelet, inventatorul noţiunii de om mediu. Amândoi studiază criminalitatea plecând de la o întrebare: „în ce mod societatea generează crima?". Punctul de vedere pe care îl adopta ei reflectă nivelul ştiinţei pozitive din epoca lor: „Fără îndoială, obişnuinţele, prejudecăţile, convenienţele şi alte cauze morale pot avea influenţă, dar aceste cauze nu depind de câţiva indivizi izolaţi, ce aparţin naţiunii căreia fiecare individ îi aparţine şi ale cărei variaţiuni le urmează în mod necesar mai mult sau mai puţin. Se înţelege deci că în statistica morală nu trebuie să fie vorba decât despre om în general, fiinţa abstractă a cărei cunoaştere se bazează pe observaţiile făcute asupra unui număr de indivizi destul de mare pentru ca efectele liberului arbitru sa fie neutralizat" (Quetelet, 1984, p. 15).

Pentru că înregistrează remarcabila stabilitate a frecvenţei apariţiei câtorva comportamente individuale (căsătoria, crima şi sinuciderea sunt cele mai mari categorii despre care se discuta în epocă), statistica morală ne invită să admitem existenţa constrângerilor care obligă un număr constant de membri ai unei societăţi să se căsătoreasca, să opteze pentru crimă sau să- şi pună capăt zilelor. A afirma că aceste determinări sociale influenţează conduitele „morale" înseamnă, într- un fel, a contrazice ideea ca ele sunt produsul unei voinţe libere. Recunoaşterea importanţei acestor determinări sociale, semnalează Quetelet, conduce la creşterea rolului legislatorului în corectarea înclinaţiilor nefaste şi condamnabile ale anumitor cetăţeni: „ar fi suficient, fără îndoială, să modificam cauzele care guvernează sistemul nostru social pentru a modifica şi rezultatele deplorabile pe care le citim an de an în analele crimei şi ale sinuciderilor" (Quetelet, 1984, p. 40).

Dar statistica morală nu reuşeşte să precizeze aceste cauze: indicatorii pe care ii utilizează sunt prea grosolani pentru a explica fenomenul criminalităţii, specificând apartenenţa la un grup social în care „ înclinaţia spre crimă" ar fi tipic localizată sau genul de crima pe care o anumită categorie de indivizi îl comite cu predilecţie. Statistica morala nu dă nici o explicaţie criminalităţii: ea se mulţumeşte să- i enumere caracteristicile cele mai generale, afirmând responsabilitatea colectivă a societăţii în faţa fenomenelor care atentează la coeziunea sa şi care pun în pericol drepturile la proprietate şi securitate: delincvenţa este considerată un cost fix (un buget) pe care societatea trebuie să- l plătească anual. Dealtfel, Quetelet considera că o anumită predispoziţie spre crimă există în toate straturile sociale, provocând infracţiuni care variază după posibilităţile pe care le oferă mediul înconjurător (furt, omucidere, tăinuire de lucruri furate, falsuri, faliment fraudulos, trafic de fiinţe umane etc.).

Critica adusă caracterului ştiinţific al statisticii morale şi explicaţiilor sale este deja veche. Maurice Halbwachs (1912) a spus esenţialul într- un scurt eseu critic pe care l- a consacrat lucrării lui Quetelet: „Dincolo de faptele colective, el a căutat demersurile individuale, de natura mai ales fiziologică, care, asemănându- se, întărindu- se reciproc sau aliniindu- se, permit celor mai frecvente să transpară singure, pentru că ele corespund celor mai simple cauze. Quetelet a luat drept principiu de explicare chiar obiectul care trebuia explicat, adică individul" (Halbwachs, 1912, pp.174-176).

Dar contestarea teoretică a validităţii statisticii morale îşi ratează oarecum ţinta; într- adevăr, descrierea naturii sociale a criminalităţii are un caracter în mod direct practic: ea se înscrie în dorinţa de raţionalizare- moralizare sau dominare, ar spune alţii, care, de la mijlocul secolului trecut, însufleţeşte mediile luminate angajate în acţiunea filantropică.

Quetelet nu se pronunţă asupra naturii sistemului penal sau asupra locului ce trebuie acordat pedepsei în eradicarea crimei; pentru el, represiunea apare ca răul cel mai mic necesar până când progresul educaţiei şi ameliorarea condiţiilor de existenţă a populaţiilor defavorizate vor reuşi să reducă obiceiurile criminale. Ca un ecou al acestei poziţii, statistica morală nu este preocupată să ştie cine sunt indivizii care încalcă legea şi de ce o fac. Teoriile „scolii italiene" au încercat să umple într-un fel această lacună.

Devianța ca mod de viață – Teoria etichetării

Pentru sociolog, devianţa nu este soarta unui individ, ci cea a unui ansamblu de persoane puse în aceeaşi situaţie. Această situaţie poate fi percepută în două feluri: static (ceea ce face analiza cantitativă identificând ansamblul respectiv de persoane pe baza factorilor sociali) sau dinamic (ceea ce urmăresc teoriile comprehensive privind situaţia din punctul de vedere al practicilor care o constituie). În a doua abordare, devianţa se aseamănă cu o formă a experienţei umane, cu un mod de viaţă în interiorul căruia persoanele îşi înscriu o parte mai mare sau mai mica a activităţii lor.
Dacă acest mod de a concepe ilegalitatea şi încălcarea legii este admis cu uşurinţă pentru delincvenţă, pentru crima organizată, pentru homosexualitate sau boala mentală, el se loveşte mai uşor de prejudecăţi când este aplicat la toxicomanie.

Totuşi, în afară de cazul în care presupunem că drogatul nu frecventează pe nimeni şi nu vorbeşte cu nimeni, că el dispune de produse stupefiante fără a trebui să şi le procure, că a ştiut dintotdeauna cum trebuie să le folosească, că nu are nici părinţi, nici persoane apropiate care să îl ajute sau să îl dojenească, că nu este hăituit de păzitorii legii, că nu face niciodată apel la asistenţa medicală, este greu să negam că cel care se dedă consumului de substanţe stupefiante trebuie, dacă vrea să continue să o facă, să întreţină relaţii acceptabile cu o mulţime de persoane pe care nu poate evita să le întâlnească (poliţişti, furnizori, egali, infirmieri, judecători, persoane apropiate, părinţi, şefi etc.) şi care nu cunosc neapărat toate ilegalităţile sale.

A considera că toxicomania este un mod de viaţă care cere o angajare deliberată din partea celui care participă la el contrazice ideea că drogatul este acea fiinţă posedată de produsul sau, obligatoriu desocializată, trăind marginal, destinat ilegalităţii şi crimei, pentru a- şi satisface cu orice preţ nevoia irepresibilă de produse toxice înainte de a deveni ineluctabil un decăzut. Dar dacă toxicomania nu este seria de nenorociri, de suferinţe, de ticăloşii şi de pericole pe care o postulează simţul comun, atunci din ce se compune existenţa consumatorului de stupefiante?

Ipoteza fundamentală a teoriei etichetării susţine că „reacţia socială la delincvenţă nu numai ca nu o combate şi nu o reduce, ci, dimpotrivă, îi dă naştere sau o amplifică". Problema nu este cea a conduitelor deviante, ci a proceselor sociale prin care „anumite persoane ajung în situaţia să fie definite ca deviante de către celelalte persoane" . O situaţie mult mai tragică este atunci când victimele traficului de fiinţe umane sunt văzute ca delincvente (prostituate, vagaboande etc.), suferind atât de pe urma traumelor fizice şi psihice produse de trafic (violuri, abuzuri, injurii, ameninţări, boli etc.) cât şi de pe urma stigmei sociale. Reintegrarea socială în asemenea cazuri pare aproape imposibilă.

În mod tradiţional, se crede că fenomenele infracţionale pot fi combătute, descurajate sau împiedicate prin măsuri sociale adecvate, printr- o puternică dezaprobare sau pur şi simplu prin

reprimări poliţieneşti sau juridice. Teoria etichetării inversează argumentaţia vorbind despre „fabricarea delincventului" prin etichetare. Interesul sociologic trebuie centrat, în acest caz, pe reacţia socială înseşi, adică pe maniera în care acţionează opinia publică, mediul social , mass- media şi, îndeosebi, organele ordinii publice şi justiţia. Etichetarea conţine o forţă psihologică şi chiar socială atât de mare încât unii adolescenţi „cuminţi" dar etichetaţi drept devianţi sau infractori, vor sfârşi prin a ajunge veritabili clienţi ai poliţiei şi justiţiei.

Procesul de etichetare are câteva momente distincte:

1. **Antecamera etichetării** – adolescentul se manifestă în public „mai zgomotos", dar în limitele normelor admise de „marele public". Unele dintre aceste manifestări sunt mai „aventuroase", mai excitante.
2. **Conflictul de cultură** – adulţii percep altfel toate aceste fapte şi încep să le eticheteze drept acte vătămătoare şi chiar delincvente, solicitând să fie interzise şi pedepsite.
3. **Transferul etichetării – emis de publicul adult**, de la acte la actorii lor, de la „ştrengăriile" copiilor la copiii sau la adolescenţii înşişi, care sunt „taxaţi" sau etichetaţi ca „răi", „obraznici", chiar „delincvenţi". Societatea însăşi dă naştere, astfel, delincvenţilor, nu actele propriu zise. De aici mai departe lucrurile merg „în maniera clasică": adolescenţii „infractori" încep să fie studiaţi cu atenţie: conduita lor în diverse împrejurări, obişnuinţele lor, situaţia de familie, situaţia şcolară, relaţiile de grup, modul în care vorbesc, timpul liber, activităţile extra- şcolare şi extrafamiliale etc.
4. **Opoziţia faţă de ordinea socială** – adolescentul „luat în vizor" în condiţiile de mai sus, este antrenat, puţin câte puţin – împotriva voinţei lui – într- un conflict, de data aceasta nu cultural, ci cu societatea, dezvoltându- şi astfel reacţia de respingere faţă de normele „general acceptate".
5. **Transferul etichetării de la act la actor** – cariera de criminal „profesionist" este una simplu de ales, întrucât ruptura cu societatea „obişnuită" este un fapt împlinit. Prin etichetarea ca delincvent, persoana intră într- o lume diferită: un nou mediu care nu exista înainte, a fost constituit pentru ea din exterior, „fabricându- se" (Tannenbaum) un nou delincvent. Etichetarea sau fabricarea presupune, desigur, mai multe etape: definire, identificare, segregare, descriere, accentuare şi conştientizare, proces care, în final, are efecte perverse, deoarece comunitatea nu numai că nu scapă de „ştrengăriile" pe care le- a condamnat (prin etichetare), ci constată că acestea iau forme mai supărătoare şi mai grave.

Argument asupra noțiunilor juridice de delict (crimă) și crimă organizată

Din punct de vedere juridic, un ***comportament delincvent*** este definit printr-o serie de trăsături specifice, care se regăsesc în majoritatea sistemelor legislative şi anume:

1. reprezintă o faptă, o acţiune (inacţiune) cu caracter ilicit, imoral, ilegitim, ilegal, prin care sunt violate şi prejudiciate anumite valori şi relaţii sociale;
2. această faptă este comisă de o anumită persoană care acţionează deliberat, conştient şi responsabil (cu alte cuvinte, are răspundere penala) ;
3. fapta respectivă este incriminată şi sancţionată de legea penală.

Reprezentând o instituţie de bază a dreptului penal, ***delictul*** este o faptă antisocială, ilicită, care lezează o serie de valori şi relaţii sociale, faptă imputabilă anumitor persoane şi constitutivă de efecte juridice, adică de răspundere penală. Pentru acest motiv, numai în prezenţa unei anumite fapte, considerata ilicită sau ilegală, norma prevede sancţionarea persoanei vinovate. Deci pentru a exista

răspunderea penală, trebuie să existe, în primul rând, o faptă antisocială reală, săvârşită de o anumită persoană care este responsabilă, iar în al doilea rând, fapta respectivă trebuie prevăzuta şi incriminată de legea penală. Inexistenţa uneia sau a mai multora dintre aceste trăsături (ilicitatea, vinovăţia, incriminarea) conduce, practic la inexistenţa delictului sau crimei ca atare. Principiul legalităţii delictului şi sancţiunii (*Nullum crimen, nulla poena sine praevia lege poenali*[41]) este înscris la loc de frunte în marea majoritate a legislaţiilor penale moderne, reprezentând suprema garanţie a respectării drepturilor şi libertăţilor individuale. Din nefericire, acest principiu a fost neglijat sau ignorat de unele sisteme penale totalitariste şi înlocuit cu principiul "analogiei" delictului, ceea ce a condus la comiterea unor abuzuri judiciare împotriva unor persoane nevinovate .

Definirea şi circumscrierea delictului prin cele trei trasaturi menţionate au nu numai o importanţă teoretică generală ,cât şi una practică, permiţând următoarele:

a) includerea, în categoria delictelor şi crimelor, numai a acelor acţiuni şi fapte care întrunesc cumulativ aceste trăsături (de pildă, nu reprezintă delict fapta comisă de un individ care este lipsit de discernământ sau de răspundere penală, sau săvârşirea unei fapte care, deşi este imorală, nu este incriminată de legea penală);

b) delimitarea delictelor şi crimelor de alte abateri sau încălcări ale normelor de drept, care nu afectează însă ordinea socială şi normativă şi nu periclitează viaţa şi securitatea indivizilor, grupurilor, instituţiilor (cum sunt, de pildă, contravenţiile, delictele civile, abaterile disciplinare sau administrative, faţă de care sunt adoptate sancţiuni civile, disciplinare, financiare, contravenţionale etc.).

Spre deosebire de alte sisteme penale, Codul Penal român, elaborat în 1969 şi aflat încă în vigoare, cu unele modificări făcute în special după 1990, nu utilizează noţiunea de ***delict*** sau ***crimă*** , ci pe cea de **infracţiune**. Clasificarea faptelor antisociale în delicte şi crime se face în funcţie de două criterii :

a) cel al *gravităţii*, ţinându-se cont de valoarea pagubei produse, valoarea obiectului lezat, felul şi modalitatea de comitere a faptei etc.;
b) cel al *sancţiunii* aplicate.

Pe această bază, în unele sisteme penale, acţiunile ilicite îndreptate împotriva siguranţei statului, vieţii persoanelor sau împotriva unor bunuri şi valori deosebite, care au produs efecte grave, sau sunt comise prin violenţă, cruzime, fraudă şi corupţie sunt considerate ***crime***, în timp ce faptele comise împotriva unor valori şi bunuri mai puţin importante, din neglijenţă sau culpă sunt incriminate ca ***delicte***. Cu această ocazie este necesară menţiunea că traficul de fiinţe umane reprezintă o crimă.

Prin utilizarea celui de al doilea criteriu, cel al sancţiunii (pedepsei), faptele pentru care se aplică pedepse criminale sunt ***crime***, în timp ce cele sancţionate corecţional sunt ***delicte***. Tot în funcţie de gravitatea şi intensitatea sancţiunii aplicate , într-o serie de sisteme penale se face distincţie între:

a) *delicte* sau *crime politice*, considerate ca deosebit de grave, cum sunt cele care violează ordinea socială, normativă, siguranţa statului şi instituţiilor sale fundamentale;
b) *delicte* sau *crime de drept comun*, îndreptate contra proprietăţii, familiei, bunelor moravuri etc.

Recunoaşterea unor diferenţe între cele doua tipuri de delicte - politice şi de drept comun - se concretizează în existenţa, în mai multe legislaţii, a unui sistem special de sancţiuni pentru delicte

[41] Maximă latină de bază în cadrul dreptului continental european. Se traduce: *„ Nici o crimă (nu poate fi comisă), nici o pedeapsă (nu poate fi impusă) fără (a fi fost prescrisă) de o lege penală precedentă".*

politice (aşa numitele pedepse politice), teoretic mai blând decât sistemul sancţiunilor aplicate delictelor de drept comun.

Sistemul nostru penal nu recunoaşte nici diferenţierea actelor antisociale cu caracter penal în delicte şi crime, şi nici sub- împărţirea acestora în delicte politice şi delicte de drept comun.

Prin articolul 17 din Codul Penal, ***infracţiunea*** este definită ca o "*faptă care prezintă pericol social, săvârşită cu vinovăţie şi prevăzută de legea penală*".

Prima trăsătură, aceea de pericol social, se referă la aspectul material, obiectiv al infracţiunii; a doua priveşte aspectul moral sau subiectiv al infracţiunii , iar a treia include aspectul legal al infracţiunii. Criteriul "pericolului social" având o puternică încărcătură ideologică şi de clasă, trebuie abandonat, urmând a fi adoptate noi criterii democratice „legitime şi umaniste”, în funcţie de care vor fi dezincriminate unele fapte "periculoase" (cum ar fi de pilda, avortul- deja dezincriminat, cerşetoria, vagabondajul, chiar prostituţia şi homosexualitatea după unele opinii etc.) şi incriminate, în schimb, acele fapte care violează valori şi relaţii sociale importante (cum ar fi, de pildă, corupţia, frauda bancară, evaziunea fiscală, crima organizată, abuzurile domestice, diversele tipuri de exploatări ale omului etc.).

Prin **crimă organizată** se înţelege: “activităţile desfăşurate de orice grup constituit din cel puţin trei persoane, între care există raporturi ierarhice ori personale, care permit acestora să se îmbogăţească sau să controleze teritorii, pieţe ori sectoare ale vieţii economice şi sociale interne sau străine, prin folosirea şantajului, intimidării, violenţei ori coruperii, urmărind fie comiterea de de infracţiuni, fie infiltrarea în economia reală. “

În accepţiunea doctrinei germane, **crima organizată** este definită astfel : “comiterea cu intenţie a unor infracţiuni în scopul obţinerii de profit şi putere, de două sau mai multe persoane, ce colaborează pentru o perioadă de timp prelungită sau nedefinită, îndeplinind sarcini dinainte stabilite prin folosirea unor structuri comerciale sau similare celor de afaceri, prin folosirea violenţei sau a altor mijloace de intimidare, ori prin exercitarea unor influenţe asupra politicienilor, administraţiei publice, autorităţilor judiciare sau economice.”

Vedere generală asupra teoriilor crimei organizate

A) Teoria optimistă:

- crima organizată oferă bunuri şi servicii cerute pe piaţă, pe care piaţa legală este incapabilă să le furnizeze;
- fenomenul criminalităţii este specific tranziţiei, adică al unei perioade în care distincţia dintre legal şi ilegal nu este deloc clară;
- actualii şefi sau manageri ai crimei organizate (din ţările în tranziţie) "sunt, de fapt, viitorii capitalişti care testează posibilităţile oferite de sistem de a face bani";
- fermitatea justiţiei penale, critica publică a conduitelor criminale şi creşterea puterii concurenţei legale, fenomene care se află în evoluţie, odată cu încheierea tranziţiei, vor reduce treptat criminalitatea şi vor stăpâni, prin mijloace de control adecvate, ansamblul criminalităţii organizate.

B) Teoria pesimist- fatalistă:

- organismele de stat au pierdut atât de mult din funcţiile şi autoritatea lor, încât nu mai pot face faţă „ofensivei" criminalităţii interne şi, mai ales, internaţionale;
- economia legală şi piaţa liberă au pierdut o parte semnificativă a terenului de care dispuneau, încât grupurile criminale au reuşit să influenţeze întregul sistem economic, financiar, forţele politice şi, în ansamblu, *Statul*- ca organism de decizie şi de execuţie societală;
- noile grupuri criminale- îndeosebi cele din ţările aflate în tranziţie, sunt mult mai violente, sunt dotate cu tehnologii sofisticate, adesea dispun de echipamente militare şi „profesioniste";
- criminalitatea organizată şi- a găsit resurse umane destul de dotate, în rândul KGB- iştilor, al cadrelor informative din fostele ţări comuniste, care au intrat cu uşurinţă în contact cu reţelele mafiote şi teroriste internaţionale;
- globalizarea criminalităţii este un proces ireversibil, mai ales în condiţiile liberalizării comerţului, a liberei circulaţii a persoanelor şi informaţiilor, a circulaţiei bancare a informaţiilor.

Anumite agenţii care reprezintă aplicarea pedepselor definesc crima organizată ca pe o „conspiraţie criminală continua şi auto- perpetuă, având o structură organizată, hrănită de teamă şi de corupţie şi motivată de lăcomie". Deşi corespunzător dramatică, această definiţie nu este adecvată nici din punct de vedere legal, nici din punct de vedere criminologic. Convenţia Naţiunilor Unite împotriva Crimei Organizate Transnaţionale, semnate în anul 2000, oferă o definiţie foarte cuprinzătoare, prezentând crima organizată ca *„grup structurat din trei sau mai multe persoane care- şi desfăşoară activitatea împreună, cu scopul de a comite una sau mai multe crime serioase pentru beneficii materiale*". Atât juriştii cât şi criminologii nu au căzut de acord, până acum, asupra unei definiţii care să- i mulţumească atât pe unii, cât şi pe ceilalţi, pe când poliţiştii sunt mai puţin răbdători cu definiţiile şi doresc legi specifice care să le permită să pună criminalii în faţa justiţiei. Însă a schiţa legi efective în combaterea crimei organizate este posibil numai dacă există un consens în ceea ce priveşte definiţia exactă a crimei organizate, şi în ce mod aceasta diferă de alte activităţi criminale.

Decanul criminologilor din Statele Unite, Howard Abadinsky a dat cea mai exhaustivă şi scrupuloasă dintre definiţii: *„Crima organizată este o întreprindere non- ideologică, implicând un număr de persoane care se află în interacţiuni sociale apropiate, organizaţi pe baze ierarhice, cu cel puţin trei nivele de ranguri, având scopul de a asigura profit şi putere angajându- se în activităţi atât legale cât şi ilegale. Poziţiile în ierarhie şi poziţiile implicând specializare funcţională pot fi desemnate pe bază de rudenie sau prietenie, sau desemnate în mod raţional potrivit priceperilor şi cunoştinţelor. Poziţiile*

nu sunt dependente de indivizii care le ocupă la un moment dat. Permanenţa este asumată de către acei membri care tind să menţină întreprinderea integră şi activă în urmărirea scopurilor. Evită competiţia şi tinde către monopol pe baze teritoriale sau industriale. Există deasemenea o dorinţă de a utiliza violenţa şi/ ori mita pentru a atinge anumite scopuri sau pentru a menţine disciplina. Membership- ul este restricţionat, deşi non- membrii pot să fie implicaţi la modul accidental. Există reguli explicite, orale sau scrise, care sunt întărite de sancţiuni ce includ uciderea". [42]

Definiţia anterioară a fost o descriere a Mafiei Americane, sau a organizaţiei La Cosa Nostra şi deşi se poate aplica în mod egal corespondentului sicilian, există mai multe grupuri criminale efective atât în SUA cât şi în alte părţi, care au structura diferită şi care totuşi pot fi clasificate ca „organizate".

Cu cât cineva ia mai mult în considerare chestiunea definiţiei, cu atât mai mult altcineva începe să simpatizeze cu cei care fac legile şi care se confruntă cu provocarea de a creea o definiţie clară, precisă. Poate fi vorba de găştile/ bandele din SUA, atât cele din trecut cât şi cele prezente, calificate drept „crimă organizată", sau ei reprezintă doar un stagiu în dezvoltarea adevăratei crime organizate? Crima organizată este o activitate economică şi diferă de bandele de stradă[43] precum Bloods şi Crips[44], atât din punct de vedere al organizării cât şi al scopurilor.

Crima organizată acumulează capital şi îl reinvesteşte. Acest lucru diferenţiază grupurile de crimă organizată faţă de bandele de stradă şi faţă de criminalii „neorganizaţi". Grupuri criminale precum Mafia americană şi Yakuza deţin acumulări de capital care le permite să- şi cumpere protecţie politică, ceea ce ajută la diversificarea răspunsurilor pe piaţa cererilor de produse şi servicii, precum cererea de droguri ilicite care a atins apogeul în anii `80 şi creşterea în ceea ce priveşte traficul uman începând din anii `90 şi pana în zilele noastre.

De partea cealaltă a spectrului bandelor de stradă se află aşa- zisa crimă a gulerelor albe. Pe 20 noiembrie 2003, Biroul Federal de Investigaţii (FBI) a arestat pe Wall Street un număr de 47 de bancheri, afacerişti, si aşa- zişi membri ai grupurilor crimei organizate, pe motiv de fraudă. Acuzaţii au înşelat clienţii, inclusiv bănci importante, timp de 20 de ani, şi s- au găsit probe că au fost utilizate violenţa şi intimidarea. Acest tip de fraudă este mai aproape de anumite definiţii ale crimei organizate, dar probabil ca ar trebui clasificat drept „conspiraţie criminală având legaturi cu crima organizată", însă hotarul care le separă pe cele două este foarte fragil, exemplificând perfect dificultăţile definiţiei.

Lipsa de consens în definirea crimei organizate a limitat în mod serios legile penale internaţionale. Diferenţele naţionale în sistemele judiciare şi în metodele aplicate de poliţie, plus lipsa de informaţii, face formularea unei politici internaţionale comune în acest sens, foarte dificilă. Aceste probleme sunt acutizate şi mai mult deoarece grupurile de crimă organizată operează frecvent în mai multe ţări, fiecare cu sistemele şi politicile proprii, exploatând în mod expert aceste asimetrii în avantajul lor.

În ceea ce priveşte caracteristicile comune, grupurile de crimă organizată , oricum ar fi acestea definite, împărtăşesc unele caracteristici de baza, chiar dacă sunt date diferenţele dintre grupurile individuale şi culturile care le produc. Ele au în comun următoarele: durabilitate în timp, interese diversificate, structură ierarhică, acumulare de capital, reinvestire, acces la protecţia politică şi

---

[42] Paul Lunde, Organized Crime, An Inside Guide to the World's Most Successful Industry, publicat de Dorling Kindersley Ltd., Londra, 2004, p.8.

[43] http://www.youtube.com/watch?v=Uso4xZp_H3g

[44] http://www.youtube.com/watch?v=lsPKKAXMPTI&mode=related&search=

folosirea violenţei pentru a- şi apăra propriile interese. Grupurile de crimă organizată de succes au fiecare propriul simţ mistic alimentat de simboluri, asigurând solidaritatea şi loialitatea prin a împărtăşi fie origine etnică, rudenie sau supunere faţă de un cod de comportament.

Agenţiile de aplicare a legilor penale de pe tot globul sunt de acord asupra realităţii că grupurile de crimă organizată se află în creştere şi că împreună cu terorismul reprezintă o ameninţare majoră a ordinii internaţionale.

În anul 2002, agenţiile penale internaţionale au identificat nu mai puţin de 1000 de grupuri de crimă organizată noi, operând în Uniunea Europeana. Chiar folosind definiţii variabile, acesta rămâne un număr impresionant. Crima se află în plin avânt.

Profiturile globale ale crimei organizate sunt dificil de estimat. Cifre între 750 bilioane de dolari şi un trilion de dolari au fost sugerate, însă sumele adevărate sunt probabil mai mari[45]. În Federaţia Rusă, crima organizată[46] evaporă anual între 10% şi 20% din produsul intern brut. Guvernul australian estimează că crima organizată costă 20 de bilioane de dolari anual, nimic pe lângă toate celelalte organizaţii criminale majore având operaţiuni lucrative în Australia. Canada şi Statele Unite ale Americii estimează profiturile brute ale crimei organizate în ţările respective ca fiind între 1 şi 2% din PIB. Aceste sume uriaşe de bani sunt numărate, spălate, introduse în bănci şi investite de către contabili, bancheri şi case de investiţii din lumea întreagă. În cadrul sistemului financiar internaţional, lumea interlopă şi lumea „gulerelor albe” se unifică şi fuzionează.

Definirea traficului de ființe umane

Actul de Protecţie a Victimelor Traficului defineşte “forma severă de trafic de persoane” după cum urmează:

a) traficul sexual în care actul sexual comercial este indus prin forţă, fraudă sau coerciţie, sau în care persoana indusă să acţioneze în acest sens nu are încă vârsta de 18 ani; sau

b) recrutarea, adăpostirea, transportul, aprovizionarea cu sau obţinerea de persoane pentru muncă sau servicii, prin folosirea forţei, fraudei sau coerciţiei cu scopul supunerii servitutii involuntare, muncii forţate, impunerii de datorii (debt bondage) sau sclaviei.

Definirea termenilor:

“Traficul sexual” înseamnă recrutarea, adăpostirea, transportul, aprovizionarea cu sau obţinerea de persoane cu scopul de a facilita acte sexuale comerciale.

“Actul sexual comercial” înseamnă orice act sexual pe baza căruia orice bun/ valoare este oferit/ă sau primit/ă de către orice persoană.

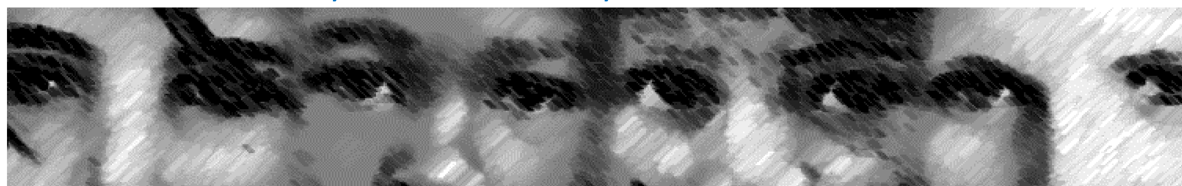
“Coerciţia” înseamnă a) ameninţarea cu rănirea serioasă sau moartea, sau restricţiile fizice împotriva oricărei persoane; b) orice schemă, plan sau model elaborat de aşa manieră încât face persoana să creadă că în cazul eşecului de a realiza un act va rezulta o rănire serioasă sau o restricţie fizică împotriva oricărei persoane; sau c) abuzul sau ameninţarea cu abuzul asupra procesului legal.

[45] Paul Lunde, *Organized Crime, An Inside Guide to the World’s Most Successful Industry*, publicat de Dorling Kindersley Ltd., London, 2004, p.11.
[46] http://www.youtube.com/watch?v=GOcAEY4Kdmo

“Servitutea involuntară” include o condiţie de servitute indusă prin căile: a) oricărei scheme, plan sau model elaborat de aşa manieră încât face persoana să creadă că, dacă acea persoana nu intră în sau dacă nu continuă acea condiţie, persoana în cauză sau orice altă persoană va suferi serioase prejudicii sau restricţii fizice; sau b) abuzului sau ameninţării cu abuzul procesului legal.

“Debt bondage” (impunerea de datorii) înseamnă un statut sau o condiţie a unui datornic rezultând din promisiunea datornicului de a oferi servicii personale, sau că cineva din familia sa va oferi servicii drept garanţie pentru obţinerea împrumutului, iar în cazul în care datoria nu este plătită la timp, sau dacă valoarea împrumutului depăşeşte orice alt bun deţinut de datornic, serviciile oferite de acea persoană sau de cineva din familia sa vor trebui să se extindă pe termen nelimitat. Cu alte cuvinte, să devină sclav persoanei care a dat cu împrumut. La datoria iniţiala se adaugă permanent dobânzi şi alte “taxe”, victima având toate şansele să muncească toată viaţa, fără nici o retribuţie salarială.

CAP. II TRAFICUL DE FIINȚE UMANE ÎN LUME ȘI ÎN ROMÂNIA

În ultimul deceniu, traficul de fiinţe umane a devenit o problematică majoră, atât la nivel naţional cât şi international, implicând un număr mare de persoane, ducând la profunde implicaţii economice şi sociale, afectând un număr impresionant de ţări şi indivizi umani.

După 1990, într-o perioadă relativ scurtă, ţările din regiunea centrală şi Nord- Est europeană au devenit atât sursă cât şi tranzit, o zonă ce „rivalizează" cu regiunile tradiţionale din America Latină, Asia de Sud- Est sau Africa, constituind una dintre cele mai importante surse de exploatare sexuală sau muncă forţată în Europa Occidentală. Fenomenul nu este cunoscut la adevărata lui dimensiune, mobilitatea populaţei, simplificarea procedurilor de trecere a frontierelor, posibilitatea unor activităţi aparent legale şi obscuritatea acestui tip de activităţi, face ca datele statistice să nu fie exacte. Traficul de fiinţe umane a crescut în România, începând cu anul 1990, sub formele clasice, în mod deosebit sub forma traficului de femei pentru prostituţie.

Dacă în anul 1996, conform unor date ale Ministerului Administraţiei şi Internelor, au fost descoperite 26 de reţele de traficanţi, în anul 1997 au fost soluţionate 46 de cazuri. În primele două luni ale anului 2001 au fost cercetate peste 325 de persoane pentru infracţiuni de trafic şi infracţiuni conexe. În prima parte a anului 2003, Poliţia Română a identificat 658 de infracţiuni legate de traficul de persoane, iar un număr de 184 de reţele de trafic au fost anihilate. În perioada ianuarie 2000- decembrie 2004, OIM Bucureşti a acordat asistenţă unui număr de 935 de victime ale traficului uman. Una din îngrijorările majore o constituie faptul că un număr din ce în ce mai crescut de victime ale traficului uman se înregistrează în rândurile minorilor.

În anul 2002, un număr de 59 de minori repatriaţi au declarat că au fost victime ale traficului de persoane. Dintre aceştia, 22 au fost implicaţi în comiterea de furturi sub coordonarea unor adulţi, 31 au fost constrânşi să practice cerşetoria iar 6 fete minore au fost obligate să practice prostituţia.

Dintre minorii care au fost repatriaţi în cursul anului 2003, audiaţi până în 2004, 93 dintre ei au declarat că au fost victime ale traficului de fiinţe umane, sub diferite forme. Datele furnizate de diverse instituţii confirmă o creştere a fenomenului, sub toate formele sale, însă dimensiunea lui reală rămâne una necunoscută. Dacă în anul 2003, în România au fost condamnate pentru trafic 49 de persoane, în anul 2004 au fost condamnate peste 130 de persoane. Conform unui Raport al Departamentului de Stat SUA, anual, aproximativ 800.000 de persoane, bărbaţi, femei şi copii, sunt traficate peste frontierele ţărilor de origine. Dintre aceştia, 80% sunt femei, din care un procent de 70% sunt traficate în scopul exploatării sexuale. În afara traficului extern de persoane, anual, milioane de victime sunt traficate în interiorul frontierelor de stat. O.N.U. estimează că profiturile obţinute de traficanţi se situează între primele trei surse de venituri din crima organizată, alături de traficul de droguri, cu care uneori traficul de persoane se interferează şi traficul cu armament. Lipsa unei politici coerente pentru eliminarea cauzelor şi a factorilor favorizanţi traficului de persoane, va face ca una din cele mai grave forme de restrângere a libertăţii umane să existe, numărul de victime să crească de la an la an.

Deşi cele mai multe state au eliminat sclavia cu mult timp în urmă, considerând această practică în afara legii, o nouă formă de sclavie a lumii moderne s- a dezvoltat. Aceasta reprezintă o ameninţare

globală la adresa vieţilor şi a libertăţii a milioane de bărbaţi, femei şi copii. În zilele noastre, numai în cadrul celor mai brutale şi represive regimuri, precum cele din Burma şi Coreea de Nord, sclavia este prezentă ca activitate sponsorizată de stat.

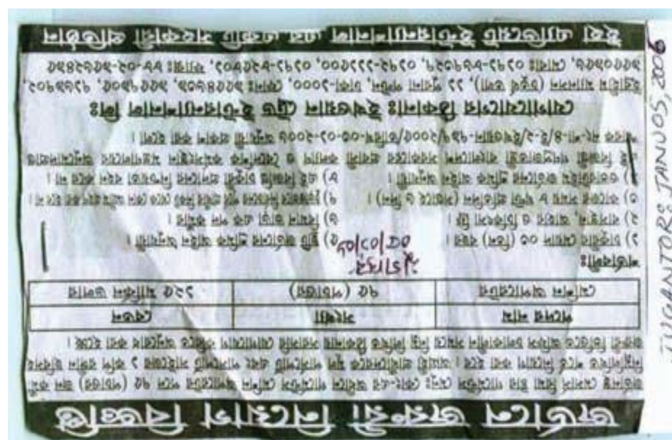
Traficul uman implică, de cele mai multe ori, grupuri de crimă organizată care produc sume uriaşe de bani. Pentru prima dată, într- un raport asupra traficului de fiinţe umane din anul 2004, guvernul SUA a efectuat o diferenţiere a victimelor potrivit criteriilor de vârstă şi gen. Datele arată că există între 600 000 şi 800 000 de bărbaţi, femei şi copii traficaţi în fiecare an peste frontierele trans-naţionale. Dintre aceştia, aproximativ 80% sunt femei şi fete, 20% persoane de sex masculin, aproape 50% din total fiind minori/minore. Statisticile au mai demonstrat că majoritatea victimelor trans-naţionale au fost traficate în cadrul exploatării sexuale comerciale.

Punând accent pe traficul de persoane cu caracter trans- naţional, aceste cifre nu includ milioanele de victime din lume care sunt traficate în cadrul frontierelor naţionale. Începe să se pună accentul tot mai mult pe fenomenul alarmant de trafic de persoane în domeniul muncii forţate/ sclaviei în ţările de origine. Aceasta este o formă de trafic uman care poate fi identificată mai greu, şi mai greu de estimat în comparaţie cu traficul sexual, însă este mult mai important din punct de vedere cantitativ, atunci când ne gândim la traficul domestic. Acest fenomen aparte nu include în mod necesar reţele criminale care profită şi de traficul domestic, si de cel sexual trans- naţional. Cel mai adesea, fenomenul apare în cazul în care unii indivizi se fac vinovaţi, de exemplu, de trimiterea în sclavie a unui servitor domestic sau a sute de servitori neplătiţi, forţaţi să muncească într- o fabrică. O gamă largă de estimări există asupra scopului şi magnitudinii sclaviei moderne, atât la nivel naţional cât şi internaţional. Organizaţia Internaţională a Muncii (ILO), agenţie a Naţiunilor Unite însărcinată cu elaborarea de standarde legate de muncă, angajare şi chestiuni privind protecţia socială, estimează că există 12, 3 milioane de oameni care se află în situaţie de sclavie, muncă forţată, copii care sunt supuşi muncii forţate şi persoane care se află în sclavie sexuală; alte instituţii estimează cifre între 4 milioane şi 27 de milioane anual.

Globalizarea economică a încurajat o mobilizare fără precedent a forţei de muncă necalificate sau sub- calificate, ca răspuns la cererea de forţă de muncă a pieţelor de construcţie, manufacturilor, agriculturii şi a serviciilor casnice. Muncitorii migranţi din ţările mai puţin dezvoltate, precum cele din Sudul şi Estul Asiei semnează contracte de muncă pe termen scurt în ţările mai dezvoltate din Asia, Europa şi din Orientul apropiat. ILO (Organizaţia Internaţionala a Muncii) estimează că forţa de muncă migrantă se află în jurul cifrei de 120 de milioane. Arabia Saudită (7, 5 milioane), Emiratele Arabe Unite (2, 3 milioane), Malayezia (2, 3 milioane) şi Kuwait (1, 3 milioane) se află în fruntea pieţelor de cerere a forţei de muncă migrante. Philipine (7 milioane), Indonezia (3 milioane), Bangladesh (3 milioane) şi Sri Lanka (1, 5 milioane) se află în fruntea clasamentului la ţările care furnizează forţă de muncă migrantă.

Nu este nimic rău sau neobişnuit, teoretic vorbind, cu migrarea forţei de munca, în această eră a globalizării, însă, aşa cum s- a arătat, abuzurile pot duce la o epocă a sclavagismului modern. Observând structura acestor mişcări în masă a forţei de muncă, din ţările furnizoare în ţările care cer forţă de muncă, se trece prin intermediul unor contracte oferite de cei care recrutează, reprezentând agenţii ale forţei de muncă; contractele dintre agenţii şi angajaţi sunt sancţionate de către stat precum “sponsori”, îngreunând şi mai mult înţelegerea dintre sursa forţei de munca şi guvernele care formulează cererea. Contractele oferite muncitorilor de către recrutori acoperă condiţiile de bază ale angajării, cum ar fi salariul, orele de muncă, durata contractului, citând deasemenea locaţia şi identitatea angajatorului. Nivelul legalităţii şi supervizării acestor contracte variază foarte mult. Muncitorii se află în riscul unor abuzuri şi al servituţii involuntare atunci când contractele nu mai sunt onorate sau atunci când acestea sunt înlocuite cu contracte noi, conţinând termeni mai puţin

favorabili, la ajungerea muncitorului în ţara de destinaţie. Guvernele din ţările sursă caută să prevină astfel de exploatări, negociind înţelegeri şi acorduri cu ţările care formează piaţa cererii forţei de muncă. Guvernul filipinez, cu puternica sa Agenţie a Muncii peste Hotare, constituie liderul ţărilor care încearcă să ofere un management corect migraţiei forţei de muncă, protejându- şi muncitorii din afara ţării. Alte guverne sunt mai puţin eficiente în protejarea oficială a propriilor cetăţeni care lucrează peste hotare.

Anunţ al unei agenţii de muncă din Bangladesh cu ofertă de muncă la o fabrică de textile din Iordania. Anunţul promite contract pe trei ani, cu salariul de 125 usd pe lună, opt ore de muncă pe zi, şase zile de lucru pe săptămână, timpul suplimentar de muncă plătit în plus, locuinţă gratuită, asistenţă medicală gratuită, hrană gratuită, fără taxe plătite în avans. De fapt, înaintea sosirii, muncitorii (care au fost obligaţi la taxe exorbitante în avans) au avut paşapoartele confiscate, au fost cazaţi în condiţii mizere şi păziţi pentru a nu părăsi fabrica. Luni întregi au trecut fără a li se plăti nici un salariu, mâncarea era inadecvată, iar muncitorii bolnavi erau torturaţi. Deoarece majoritatea lucrătorilor aveau bani luaţi cu împrumut, cu dobânzi imense, pentru a obţine aceste contracte, ei erau obligaţi în acest fel, din cauza datoriilor, să stea în acea fabrică de textile.

Ţările care solicită forţă de muncă sunt în căutare de eficienţă maximă din partea muncitorilor care oferă servicii pe bază de contract. Atunci când normele de protecţie şi legile sunt insuficiente pentru a combate abuzurile, cei mai lipsiţi de scrupule angajatori caută grupurile cele mai vulnerabile de lucrători străini, pentru a- i prădui şi exploata. Unele guverne oferă suport tacit acestor comportamente inumane. În acordurile bilaterale, guvernele- sursă ar trebui să solicite pedepsirea servituţii involuntare în cadrul tribunalelor din ţările care cer forţă de muncă. Aceste acorduri ar mai trebui, deasemenea: să solicite înregistrarea contractelor de muncă dintre părţi; să oblige agenţiile de muncă responsabile la asigurarea bunăstării muncitorilor; să solicite asigurări, finanţate de agenţiile de muncă, în vederea protecţiei muncitorilor împotriva unor evenimente neprevăzute, cum ar fi falimentul angajatorilor. Naţionalităţile din care fac parte victimele traficului uman sunt atât de diverse pe cât de diverse sunt culturile lumii. Unii oameni părăsesc ţările în curs de dezvoltare, căutând să- şi îmbunătăţească vieţile cu ajutorul unor locuri de muncă necalificate, în ţări mai prospere. Alţii devin victime ale muncii forţate în propriile lor ţări. Unele familii îşi dau copiii unor adulţi, rude sau nu, care promit o educaţie şi oportunităţi - însă îi duc pe copii pentru a- i vinde ca sclavi în schimbul unor sume de bani.

Abordările convenţionale care se referă la munca forţată se concentrează de obicei pe respectarea convenţiilor internaţionale (ex. Convenţiile ILO Nr. 29, 39, 105 şi 18). Aceste abordări caută să determine industriile exploatative să respecte legea prin simpla eliberare a victimelor sau prin oferirea de compensaţii financiare. Acţiunile de combatere a muncii forţate descrise mai sus pot fi prea slabe pentru pedepsirea angajatorilor responsabili cu acest tip de trafic uman.

Copii salvaţi din sclavie, foste victime ale muncii forţate în India, făcând o demonstraţie în New Delhi, cerând mai multe oportunităţi educaţionale, pentru a depăşi dificultăţile impuse de sclavia de copii.

Munca forţată ar trebui pedepsită ca o crimă, cu pedepse viguroase. Pe când cele mai multe ţări din lume au etichetat drept "crimă" munca forţată, acestea fac prea puţin pentru a pedepsi vinovaţii, datorită, parţial, a lipsei de conştientizare a problemei în rândurile oficialilor din domeniul penal. În plus la cele arătate, femeile şi fetele care sunt victimele sclaviei sau ale muncii forţate, suferă adesea de abuzuri sexuale. Momentan, campaniile împotriva traficului sexual, organizate de Departamentul de Stat al S.U.A., continuă cu greu să facă faţă fenomenului aflat în creştere.

Globalizare și criminalitate

Procesul globalizării a cuprins ansamblul domeniilor societăţii, inclusiv pe cel al devianţei şi criminalităţii.[47] Creşterea fără precedent a ratei infracţionalităţii pe plan mondial se explică prin impactul „favorabil" al următorilor factori:

- *Criza economică* şi îndeosebi decalajul tot mai mare dintre statele bogate şi cele sărace;
- *Tranziţia şi instabilitatea socială* provocate, îndeosebi, de colapsul regimurilor comuniste;
- *Degradarea mijloacelor de control social* şi „inflaţia" legislativ- normativă, mai ales în societăţile aflate „în tranziţie";
- *Slăbirea rolului familiei, şcolii, vecinătăţii şi comunităţii* în ansamblu, în formarea individului;
- *„Explozia"mobilităţii geografice*, mai ales a imigrărilor care au vizat şi grupurile mafiote, infractori şi delincvenţi străini;
- *„Explozia"influenţei mass-media* privind violenţa, promiscuitatea, parazitismul social etc.;
- *Extinderea unor fenomene* negative „mai vechi" precum alcoolismul, tabagismul etc. şi favorizarea altor forme noi: consumul drogurilor de sinteză, traficul de „carne vie", spălarea banilor, evaziunea fiscală etc.;
- *Sindromul de anxietate* aproape generalizat datorită lipsei de securitate a individului în spaţiul social;
- Dotarea cu tehnică modernă a grupurilor criminale şi cu cele mai sofisticate mijloace de contracarare a forţelor legitime ale statului;
- *Slăbirea sistemului social* atât prin intervenţie, cât şi prin educaţie a individului în „perspectiva valorilor" exigenţelor contemporane.

---

[47] Vasile Miftode, Maria Cojocaru, Ştefan Cojocaru, Daniela Gârleanu, Gabriela Irimescu, Conţiu Şoitu, *Populaţii vulnerabile şi fenomene de auto- marginalizare*, Editura Lumen, Iaşi 2002, p.125

În ceea ce priveşte criminalitatea de masă (convenţională), Interpolul a constatat că în ultimul deceniu s- a înregistrat o creştere explozivă a fenomenului :

- În frunte se află Rusia, Bulgaria, Ucraina, Polonia, Ungaria, Franţa şi Olanda, cu o creştere continuă a infracţionalităţii;
- Urmează o altă categorie de ţări europene în cazul cărora a avut loc iniţial o creştere, iar în ultimul timp s- a înregistrat un regres: Suedia, Spania, Grecia, Belgia şi Germania, deşi uneori creşte temporar rata cazurilor de omor, trafic de droguri etc.
- Interesant este că rata infracţiunilor de tâlhărie comise în spaţiul european este mai mare atât în ţările ex- comuniste (Estonia, Croaţia şi Rusia) cât şi în ţările cu democraţii consolidate (Spania, Franţa, Portugalia, Danemarca, Luxemburg, Germania, Suedia, Austria, Belgia şi Italia) ceea ce probează „explozia criminalităţii în ansamblul Europei.

Situaţia în România a fost influenţată atât de factorii generali menţionaţi cât şi de unii factori specifici spaţiului „carpato- danubiano-pontic", „mioritic" şi „balcanic", printre care:

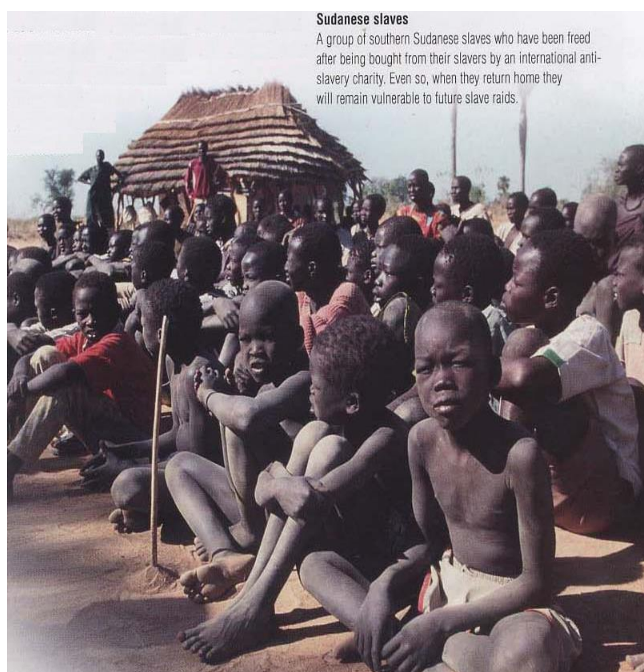
- spiritul populist al guvernanţilor post- decembrişti;
- perpetuarea conduitei şi mai ales a mentalităţii comuniste;
- corupţia, incompetenţa şi parazitismul- promovate adesea prin acte legislative sau prin aşa- numitele „politici sociale";
- răspândirea practicilor de evaziune fiscală, munca la negru, bancrutele frauduloase, neplata taxelor vamale, falsul în acte publice, contrabanda, specula etc.

De la sclavia tradițională la contrabanda cu oameni

Pe 10 ianuarie 2004, Naţiunile Unite au declarat Anul Abolirii Sclaviei; în acelaşi timp, în Haiti se celebrau două secole de la prima republică fondată pe sclavi eliberaţi şi lupta împotriva traficului intern de sclavi, aflat în creştere. Unul din motivele pentru care Vestul a reacţionat lent faţă de această creştere bruscă a traficului uman este că sclavia este văzută, ca şi pirateria, drept un fenomen al trecutului, atât de îndepărtat încât a devenit aproape pitoresc.

Este greu de acceptat că atât traficul uman cât şi pirateria sunt cu noi din nou, sclavia existând sub forma cea mai virulentă şi mai inumană, deoarece fiinţele umane au o valoare pe piaţă mai mică decât în trecut şi rareori au relaţii personale cu stăpânii lor.

Crima organizată a învăţat de la tradiţie: vechile rute ale sclavilor şi drogurilor au fost redeschise, în timp ce abuzurile iau forme noi în contact cu crima transnaţională. Câteva din zonele sclaviei tradiţionale supravieţuiesc, mai ales în Sudan, unde triburile arabe nomade din Nord au prădat de secole populaţiile de culoare ne- musulmane din Sud, mai ales populaţia Dinka.

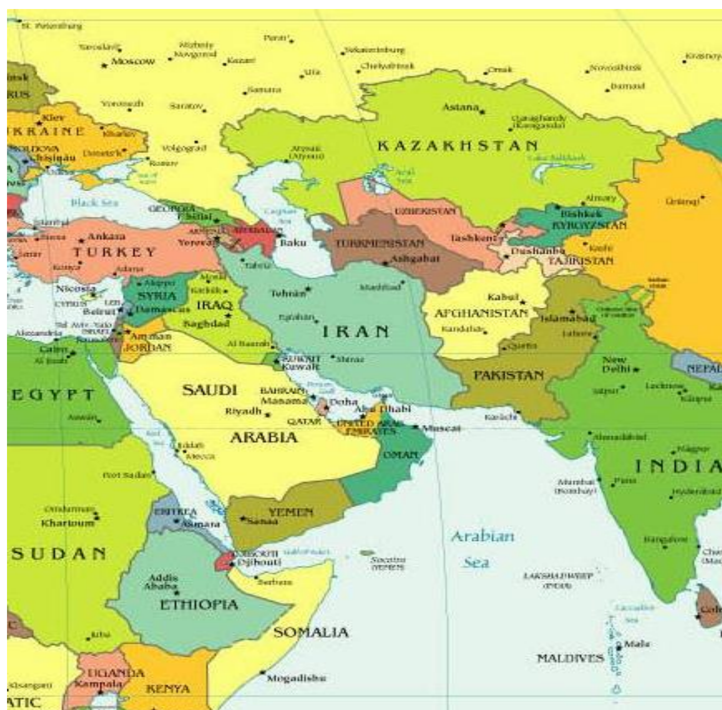

Sclavi sudanezi

Un grup de sclavi sudanezi sudici care au fost eliberaţi după ce au fost cumpăraţi de la stăpânii lor de către o organizaţie caritabilă anti- sclavie. Chiar şi aşa, când ei se întorc acasă vor rămâne vulnerabili în faţa atacurilor viitoare.

Impunerea legii islamice *Shari`a* în anul 1991, coincide cu o creştere a fenomenului de sclavie. Coranul interzice impunerea sclaviei asupra monoteiştilor, însă populaţiile animiste din Sud sunt vulnerabile. Dealerii de sclavi se trag din triburile arabe, având un suport tacit din partea guvernului, de a teroriza pe cei din Sud, ale căror pământuri de baştină conţin importante rezerve de minereuri şi petrol.

Raidurile de urmărire a sclavilor au următorul pattern: satele sunt atacate, bărbaţii sunt ucişi, iar femeile şi copiii sunt legaţi cu lanţuri. Violul, însemnarea cu fierul înroşit în foc, biciuirea şi chiar castrarea nu sunt neobişnuite, aşa cum povestirile şi cicatricile miilor de sclavi eliberaţi sunt mărturie. Sclavii sunt folosiţi de către cei care i- au prins sau sunt vânduţi. Ambasada SUA în capitala Khartoum are informaţii despre unii copii sclavi care sunt transportaţi peste deşert în Libya, unde există dovezi că sudanezii sunt vânduţi în Arabia Saudită şi în Golf. Femei sudaneze apar foarte departe de casă, fapt care sugerează că anumite vânzări se fac prin intermediul reţelelor de crimă organizată care sunt legate de rutele tradiţionale.

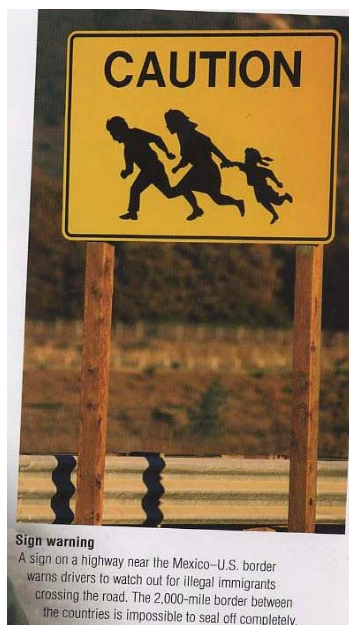

Robia din cauza datoriilor este predominantă în cadrul sclaviei pe teritoriul subcontinentului indian dar şi în alte părţi, reprezentând unul din motivele principale în vânzarea de copii şi de organe. Există o formă clasică de sclavie, asociată mai degrabă cu împrumuturile cămătăreşti din zonele rurale decât de legăturile cu crima organizată. Datoria iniţială, care poate că a pornit de la o sumă mică şi uşor de manevrat, atinge valori foarte mari prin dobânzile exorbitante, care îl pun pe cel care împrumutat într- o poziţie pe care nu o poate înţelege şi pe care nici nu a prevăzut- o.

Regiunea Golfului Persic

Din punct de vedere tipologic, acest lucru este similar cu: cei care lucrează în industria sexului, a căror venituri sunt oprite pentru a plăti datoriile către traficanţi; cu cărăuşii care sunt forţaţi să transporte droguri pentru plata datoriilor, către împrumutători- rechini interlopi; sau cu micii proprietari de afaceri italieni sau japonezi care sunt forţaţi să împrumute în condiţii imposibil de onorat de la Mafia sau de la Yakuza, deoarece împrumuturile bancare nu sunt disponibile şi care, eventual, vor săvârşi favoruri „criminale" în schimbul împrumuturilor.

Potrivit unui raport al Naţiunilor Unite, publicat în anul 2000, traficul de persoane peste graniţele internaţionale, în mod ilegal, generează profituri pentru crima organizată care sunt secondate doar de traficul de droguri. Organizaţia Internaţională pentru Migraţie (OIM) estimează că la orice timp dat există între 15 şi 30 de milioane de imigranţi ilegali aflaţi în mişcare. Acest lucru include traficul cu persoane împotriva voinţei lor, fie prin folosirea forţei sau sub false pretexte. Persoanele traficate sfârşesc prin a fi atât sclavi în ţările de destinaţie cât şi datori, trebuind să plătească pentru a fi traficaţi. Această ultimă categorie îi include pe cei care încearcă să scape de opresiunea politică, haosul social şi economic şi sărăcie. Aceşti oameni au mici speranţe de a migra prin cai normale, aşa că preferă să- i plătească pe cei care sunt experţi în trecerile ilegale de frontieră („sneakheads") pentru a- i ajuta să ajungă la destinaţiile dorite. Dorinţa imigranţilor pentru o viaţă mai bună şi aparenta piaţă fără limite, în cadrul naţiunilor înstărite, pentru munci ieftine precum munca domestică, în agricultură sau muncile manuale, formează o combinaţie pentru o sursă profitabilă de venit în folosul crimei organizate. Forţele de ordine în ţările de destinaţie sunt în general inactive, în particular în ţările unde imigranţii ilegali asigură o muncă ieftină în ramuri importante ale industriei. Aceasta se întâmplă în special în sectorul agricol, fie în Statele Unite ale Americii, fie în Uniunea Europeană. Un avocat din Miami, Florida, chestionând un important cultivator de portocali, a întrebat dacă vreun traficant notoriu şi brutal ar trebui trimis în închisoare. Răspunsul a fost nu, deoarece este nevoie de aceşti oameni pentru a păstra preţul portocalelor scăzut. Pe termen lung, comunitatea în general plăteşte preţul.

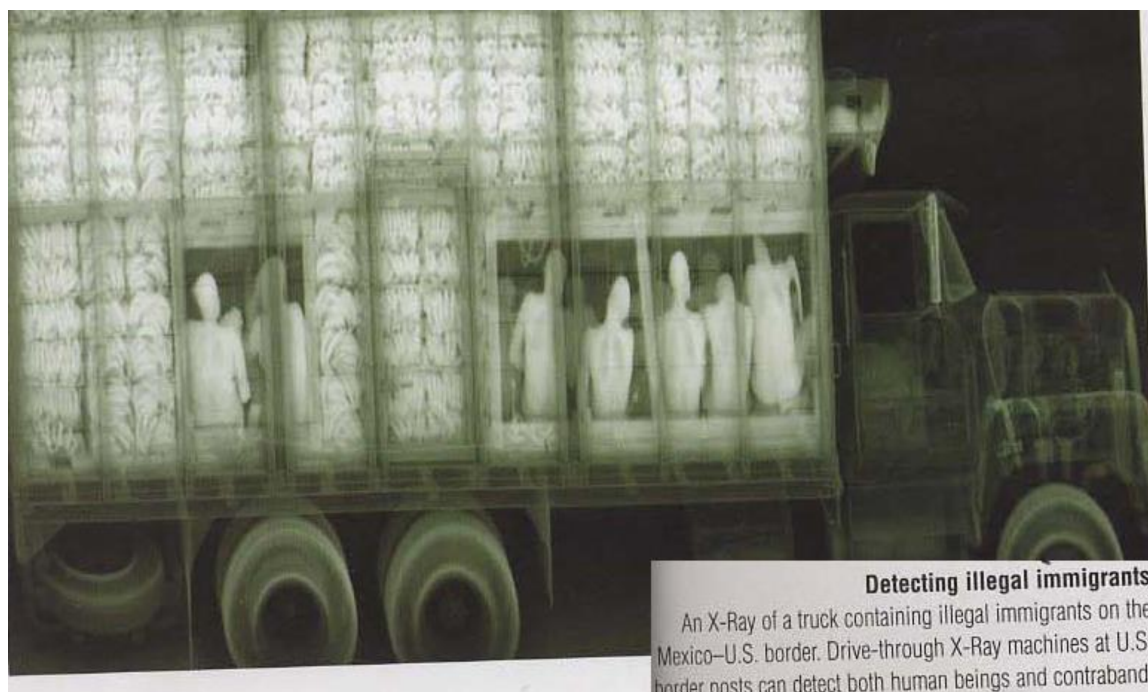
Sign warning
A sign on a highway near the Mexico–U.S. border warns drivers to watch out for illegal immigrants crossing the road. The 2,000-mile border between the countries is impossible to seal off completely.

Semn de avertisment

Un semn pe autostrada de lângă graniţa Mexic- USA îi avertizează pe şoferi să fie atenţi la imigranţii ilegali care traversează strada. Graniţa de 2000 de mile dintre cele două ţări este imposibil de a fi etanşată complet.

Organizaţiile care oferă muncitori sezonieri legali, care lucrează în condiţii rezonabile, sunt sublicitate, fermierii care se supun legilor nu pot concura cu afaceriştii, eforturile Uniunii de a obţine salarii rezonabile pentru muncitori sunt subminate, iar statul este înşelat la taxe. Imigranţii ilegali în număr mare, care nu sunt stabil înrădăcinaţi în societate şi care au o duşmănie justificată împotriva tratamentelor la care au fost/ sunt supuşi, ridică multe probleme, de la sănătate la crimă, în ţările gazdă. Traficul de persoane este văzut uneori ca o „crimă fără victime". Costul în suferinţa umană este mare, cauzând mizerie la o scară globală. Migranţii sunt transportaţi în condiţii inumane, precum cei 19 imigranţi găsiţi morţi într- o remorcă de tractor supraaglomerată, în Texas, sau precum cei 58 de imigranţi sufocaţi, găsiţi într- un camion pe docurile din Dover în Marea Britanie, ca să nu mai menţionăm şi miile de oameni care se îneacă anual, încercând să treacă din Maroc în Spania, sau din Albania în Italia. Graniţa dintre Mexic şi SUA este una dintre cele mai slabe

graniţe din lume. Bande organizate de traficanţi au reţele sofisticate de a transporta oameni în SUA. Cei care recrutează colindă după pradă în zonele de frontieră, fiind atenţi la imigranţii „prefăcuţi" (poliţişti sub acoperire). Ei aranjează întâlniri oamenilor cu călăuzele numite „coioţi", care asigură trecerea frontierei. În 1998, Operaţiunea Gatekeeper a avut scopul de a întări controlul la graniţa dintre Texas şi California. Acum trecerea favorită este mult mai periculoasa frontieră cu Arizona. Între anii 1997 şi 2000, mai bine de 700 de migranţi care au încercat această rută au murit fie înecaţi, fie deshidrataţi în deşerturi, fie din cauza hipotermiei în frigul extrem din munţi.

Detecting illegal immigrants

An X-Ray of a truck containing illegal immigrants on the Mexico–U.S. border. Drive-through X-Ray machines at U.S. border posts can detect both human beings and contraband.

Identificarea imigranţilor ilegali

Scanarea cu raze X a unui camion care transportă imigranţi ilegali peste graniţa Mexic- SUA. Trecerea prin dispozitivele cu raze X ale graniţei Statelor Unite pate duce la detectarea atât a fiinţelor umane cât şi a produselor de contrabandă.

Cu privire la rutele din Europa, Albania este un punct major de intrări ilegale în Uniunea Europeană. În anul 1999 a fost estimat că 10 000 de persoane pe lună erau traficate în Europa via Albania. Drept răspuns, agenţii reprezentând legea penală din Albania, în parteneriat cu omologii lor italieni, au elaborat *Operaţiunea Eagle* (Vulturul) pentru a reduce fluxul imigranţilor ilegali veniţi de- a latul Canalului Otranto în Italia. 15 bărci cu motor rapide, 7 şalupe motorizate, 7 vase mari şi alte 10 nave au fost confiscate.

Unul dintre proprietarii unei astfel de bărci cu motor, albanez, intervievat în martie 2001 îşi descria afacerea: „...într- o noapte bună, după ce mi- am plătit toate costurile, pot să câştig chiar şi 10 000 de dolari. Cred că în Vlora (portul albanez principal al traficanţilor) există 10- 15 bărci cu motor care pleacă noapte de noapte atunci când vremea este bună. În medie, ele cară între 30 şi 40 de pasageri fiecare. Operaţiunea Eagle a făcut ca lucrurile să fie mai grele pentru proprietarii de bărci cu motor. Dar noi plătim poliţiştii să închidă ochii şi deşi ei uneori confiscă bărcile, activitatea nu va fi oprită niciodată. Sunt prea mulţi bani la mijloc". Albania este atât o ţară care îşi trimite propriii cetăţeni peste graniţe, cu aproape 25% din populaţie lucrând peste hotare, cât şi o ţară de tranzit pentru

emigranţii din Estul mai îndepărtat: kurzi, iraqieni, afgani, indieni, chinezi etc. Unii imigranţi ilegali plătesc pentru întreaga călătorie încă dinainte de a pleca de pe pământurile natale. Costul tranzitului din China în Europa poate fi chiar şi 20 000 de dolari americani. Un pasaj peste Marea Adriatică, de obicei, costă 1 000 de dolari pentru adulţi, 500 de dolari pentru copii. Călătoriile din Albania în Marea Britanie sunt, de obicei, însoţite de o călăuză.

Solicitanţi de azil în Italia

Oficialii italieni au controlat sosirea unui vas supraîncărcat cu persoane aflate în căutare de azil, în 2001. Linia lungii coaste italiene este dificil de păzit, aşadar aceasta reprezintă o ţintă pentru traficanţii din Albania.

Sacra Corona Unita şi alte grupuri organizate sunt implicate în controlul porţiunii din profit care rămâne în Italia. Imigranţi din Africa încearcă treceri periculoase prin Strâmtoarea Gibraltar, pentru a ajunge în Spania, din Maroc[48], deseori în mici ambarcaţiuni. Sute dintre ei se îneacă anual. Comerţul este organizat de bande marocane, spaniole şi internaţionale.

Taxele de recrutare și datoriile impuse muncitorilor migranți: precursorii sclaviei

Mulţi dintre muncitorii (cu contract) străini, aflaţi în condiţii de servitute involuntară în ţările care solicită forţă de muncă, sunt puşi în faţa unor solicitări de taxe substanţiale, înainte ca ei să fie acceptaţi în câmpul muncii. Aceste taxe sunt plătite fie recrutorului de forţă de muncă în ţara de origine (sursă), fie agenţiei de muncă în ţara de destinaţie, fie se împart în ambele părţi. Plăţile cerute lucrătorilor străini se încadrează între 4 000 usd şi 11 000 usd şi sunt descrise drept "taxă de plasament în muncă" sau "taxă de angajare".

Aceste taxe sunt, de obicei, ilegale în ţările –sursă şi sunt interzise de acordurile internaţionale. Nu există nici o bază raţională pentru a solicita taxe muncitorilor necalificaţi; agenţiile de recrutare de forţă de muncă în ţările- sursă dar şi cele din ţările de destinaţie primesc plăţi şi comisioane din partea angajaţilor care au solicitat un loc de muncă necalificat. Căutând să obţină plăti de la muncitorii înşişi, companiile din domeniul forţei de muncă impun datorii grele oamenilor, contribuind la dezvoltarea fenomenului de muncă forţată şi/sau servitute involuntară. Cercetări din domeniul servituţii involuntare în rândurile muncitorilor migranţi (pe bază de contract) au găsit legături strânse între

[48] http://www.youtube.com/watch?v=7SMVXoMNlZs

condiţiile muncii forţate şi taxele foarte mari sau datoriile impuse lucrătorilor de către agenţiile de recrutare de forţă de muncă în ţările- sursă.

Agenţiile de muncă private nu ar trebui să solicite, direct sau indirect, nici un fel de taxă sau cost muncitorilor. Acesta este un principiu care dobândeşte din ce în ce mai multă acceptanţă şi atenţie în lume, de aceea unele ţări- sursă pedepsesc impunerea de costuri nerezonabile muncitorilor.

Ţine de responsabilitatea guvernelor din ţările- sursă să regleze în mod adecvat procedurile agenţiilor de recrutare de forţă de muncă, asigurându- se faptul că atunci când un muncitor pleacă peste graniţele ţării de origine, cu contract de muncă, acesta nu este atacat de costuri nepotrivite care duc foarte adesea, mai târziu, la datorii generatoare de muncă forţată şi servitute. Firmele de recrutare care se angajează în această practică de exploatare ar trebui să fie pedepsite foarte aspru. Sancţiunile administrative precum amenzile şi închiderile de afaceri nu sunt suficiente pentru a pedepsi aceste crime sau a le descuraja. Este responsabilitatea ţărilor de destinaţie şi a guvernelor acestora să monitorizeze lucrătorii în mod activ, pentru a se asigura că aceştia nu sunt victimizaţi, supuşi muncii forţate şi tratamentelor inumane. Atunci când sunt identificate aceste practici de exploatare, ar trebui declanşate proceduri de investigaţie penală, care să ducă la pedepse reale.

Copiii străzii folosesc droguri pentru a evada din durerea exploatării sexuale, foamei şi a violenţei. Copii cu vârste cuprinse între şapte şi opt ani sunt văzuţi inspirând substanţe toxice, sau folosind droguri precum marijuana şi heroina.

În zona Asiei şi a Orientului Mijlociu, fenomenul de trafic uman ia formele servituţii, aceasta fiind impusă unui număr mare de muncitori migranţi care acceptă contracte de muncă în alte ţări, pentru munci necalificate în construcţii, manufacturi, agricultură şi ca lucrători domestici. Spre deosebire de muncitorii fără documente legale, care tind să fie transportaţi ilegal, aceşti muncitori migranţi sunt recrutaţi în mod legitim/legal în ţările lor de origine, de obicei în ţări mai puţin dezvoltate, călătorind în ţări mai bogate, unde munca oferită de străini este mai ieftină iar cererea se află în continuă creştere. După sosire în ţara de destinaţie, o parte din aceşti muncitori se confruntă cu agenţii de muncă lipsiţi de scrupule, care îi plasează într- o poziţie de servitute involuntară. Acest statut poate deveni muncă forţată sau sclavie, depinzând de instrumentele coercitive care sunt folosite. Atât agenţii de recrutare de forţă de muncă, cât şi angajatorii, au la dispoziţie o serie de tactici abuzive, incluzând: schimbarea detaliilor din contractul de muncă semnat iniţial în ţara de origine, legate de condiţiile de muncă; confiscarea şi păstrarea documentelor de călătorie (paşaport, bilete de avion, premise de şedere ale străinilor etc.); sechestrarea de persoane; ameninţarea şi forţa fizică; neplata salariilor.

Cauzele acestei forme de trafic de forţa de muncă se încadrează în două categorii: abuzul legat de contracte şi de legea locală care guvernează atât recrutarea cât şi angajarea în muncă a muncitorilor migranţi; plasamentul orchestrat al costurilor foarte mari şi al datoriilor pe seama muncitorilor în ţara sau statul sursă, deseori cu complicitatea sau chiar sprijinul agenţiilor de muncă şi al angajatorilor din ţările de destinaţie. Unele abuzuri asupra contractelor, asociate cu condiţiile dificile de angajare, nu constituie, prin ele însele, servitute involuntară, deşi folosirea forţei fizice, ameninţarea, sechestrarea, sunt indicatori clari ai muncii forţate. Costurile impuse muncitorilor pentru "privilegiul" de a munci în străinătate sunt împotriva standardelor internaţionale si îi pun pe muncitori într- o poziţie din cele mai vulnerabile. Din nou, aceste costuri impuse muncitorilor, prin ele însele, nu înseamnă muncă forţată sau servitute involuntară. Atunci însă când ele se combină cu practica de exploatare, alături de agenţi de muncă fără scrupule, sau angajatori din ţările de destinaţie, aceste costuri sau datorii, când sunt în exces, devin o formă de sclavie.

O persoană poate decide să călătorească într- o altă locaţie pentru o slujbă, în cadrul ţării de origine sau în afara acesteia, prezentând riscul de a cădea în servitute involuntară. Unele guverne şi agenţii de recrutare se concentrează în mod greşit pe voinţa individului de a se muta în afara graniţelor propriei ţări, uitând să identifice cel mai important element, acela de muncă forţată, care poate apărea după ce persoana s- a mutat din ţara natală sau imediat după angajarea acesteia în câmpul muncii. Folosirea forţei fizice, fraudei sau coerciţiei de orice natură, exercitate asupra persoanei cu scopul de a rămâne în serviciul unui "stăpân" este definiţia elementară a traficului, în limbajul modern. Persoana care este prinsă în asemenea poziţie, după ce, iniţial, a migrat în mod voluntar, sau după ce a fost de acord cu o slujbă propusă iniţial, este considerată o victimă a traficului.

Băieţii forţaţi să muncească în domeniul pescuitului comercial din Lake Volta, în Ghana, sunt la fel de mult victime ale traficului uman, precum muncitorii thailandezi, transportaţi în SUA pentru a munci sezonier într- o fermă, având statut legal, cu viză, însă forţaţi să lucreze conform unor condiţii care nu apar în contractul de muncă iniţial, ameninţaţi că vor fi deportaţi fără a li se plăti salariile, dacă nu se supun "noilor reguli".

Femeia din Ukraina, care este ispitită să meargă la Londra, printr- o ofertă frauduloasă, pentru un loc de muncă în lumea modei, însă căzând în ghearele peştilor din lumea prostituţiei, este la fel de mult victimă a traficului de persoane precum şi adolescenta braziliană care este împinsă să se prostitueze în staţiunile de la malul mării, de către propria ei familie. Formele servituţii şi înfăţişările celor pe care- i victimizează sunt foarte vaste.

Specialiştii în domeniu continuă să înveţe despre scopurile şi natura traficului uman. Deasemenea, în lucrarea de faţă se încearcă scoaterea în evidenţă a "zonelor" ştiinţifice unde informaţia este prezentată cu goluri, sau cel puţin aceasta ridică probleme care se pretează investigărilor mai amănunţite. În anumite cazuri, lipsa informaţiilor sau informaţiile denaturate, prezentate de unele guverne nedemocratice, pot să limiteze chiar şi acurateţea studiului de faţă.

Traficanţii de persoane din China i- au sechestrat pe aceşti muncitori migranţi, ţinuţi captivi într- un cuptor de cărămidă, forţându- i să muncească până la 18 ore pe zi, fără a- i plăti, cu o dietă foarte sărăcăcioasă, constând în varză fiartă în apă cu sare.

Comerțul cu mirese

Dezechilibrul dintre sexe, aflat în creştere în Sudul şi Estul Asiei, duce la creşterea cererii de victime ale traficului de fiinţe umane. În China de exemplu, deşi preferinţele faţă de fii este factorul major din spatele raportului inegal dintre sexe, politica naţională "un singur copil în familie", asociată cu sărăcia, exacerbează oferta şi cererea de mirese traficate.

Fetele sunt, deseori, avortate din pântecele mamelor, existând rapoarte conform cărora, în unele cazuri, fetiţele au fost ucise la naştere, pentru a duce la un număr al bărbaţilor mai mare decât cel al femeilor, în unele părţi ale ţării raportul fiind de 117 băieţi/ 100 fete. Totuşi, bărbaţii simt presiunea socială de a se căsători, iar unii dintre ei, negăsind pe nimeni cu care să se căsătorească, recurg la "cumpărarea" unei mirese dintr- o altă regiune a ţării, sau din regiuni de peste graniţe, precum Coreea de Nord. Aceste femei, deseori vândute de familiile lor sau răpite de prin satele lor, sunt forţate să se căsătorească, să practice prostituţia sau să trăiască în concubinaj. Cele mai populare zone de trafic de mirese sunt zonele sărace din China, din interiorul continentului, acolo unde sărăcia creşte vulnerabilitatea femeilor în faţa traficului.

Traficanţii, în general, le vând pe aceste fete şi femei în provincii cu deficit mare de femei. De fapt, unii experţi chiar cred că răpirile şi vânzările de femei au crescut de când China s- a mai dezvoltat din punct de vedere economic, şi că acest tip de trafic alimentează între 30% şi 90% din căsătoriile din diverse sate. India se confruntă cu o situaţie asemănătoare, a raportului neechilibrat dintre numărul de bărbaţi şi numărul de femei, în unele regiuni, deşi problema este alimentată şi de atitudinea culturală legată de preferinţa potenţialilor miri pentru fete care au zestre. Statisticile au arătat că există o lipsă de echilibru de gen, notabilă în anumite regiuni- cheie: în Jammu şi Kashmir, raportul este de 111 băieţi/ 100 fete; Uttar Pradesh 111; Sikkim 114; Punkab 114; capitala Chandighar 129; Harayana 116. Această limită de gen a dus la câteva milioane mai mulţi bărbaţi decât femei, pe piaţa căsătoriilor, creându- se o "criză a căsătoriilor" şi o presiune socială a bărbaţilor de a- şi găsi femei cu care să se căsătorească.

Drept consecinţă, există cazuri în care unele femei din Nepal, Bangladesh şi alte zone din India, au fost fie răpite, fie cumpărate ca mirese de către "flăcăii satului". Lipsa femeilor mai contribuie, în mare măsură, la cererea de prostituate fete şi femei, alimentând cererea de victime ale traficului. Miresele traficate sunt, de cele mai multe ori, descurajate să raporteze situaţia în care se află sau sa fugă, deoarece presiunea economică şi socială le determină să rămână în cadrul mariajului, la fel de descurajantă fiind şi lipsa de familiaritate a locurilor în care ele sunt aduse/ trimise.

Dovadă a traficului: un anunţ dintr- o publicaţie, în Taiwan, cu privire la vânzarea de mirese vietnameze, la preţul de 180.000 de dolari taiwanezi (echivalentul a 6.000 usd). Oferta specială de 1000 usd reprezintă cea mai bună perspectivă a unui mire să- şi cumpere mireasă.

Mai există şi complicitate din partea poliţiei sau a legilor în general, care colaborează la găsirea şi identificarea nevestelor fugare, legi care participă la re- victimizarea femeilor traficate prin condamnarea şi pedepsirea lor ca rezidenţi ilegali, şi discriminarea socială de care femeile ar suferi dacă s- ar întoarce acasă, pe pământurile natale.

În anumite părţi ale lumii, traficanţii au distorsionat obiceiurile tradiţionale islamice, pentru a facilita traficul uman. În câteva ţări din Vestul Africii, de exemplu, bărbaţi care pretind că sunt învăţători musulmani, recrutează băieţi de la părinţii lor, promiţând că o să- i înveţe Coranul. Deîndată ce aceşti oameni obţin custodia băieţilor, îi forţează să meargă la cerşit, supunându- i pe aceştia la abuzuri de tot felul. În zone din Africa de Vest şi Asia de Sud, traficanţii recrutează băieţi, fete şi femei pentru a călători în Arabia Saudită, unde aceştia vor fi exploataţi sexual, sau trimişi la cerşit, ori să lucreze ca jokey de cămile.

Liderii musulmani au răspuns la această problemă, lucrând cu guvernele şi cu organizaţiile non-guvernamentale, inclusiv cu organizaţii internaţionale, pentru a conştientiza publicul cu privire la traficul uman. Unii chiar au folosit argumente din Coran şi din valorile educaţiei islamice, pentru a apăra drepturile femeilor şi ale copiilor împotriva traficului. În Senegal şi Niger, liderii musulmani au colaborat cu ministerele guvernamentale şi cu UNICEF, pentru a combate traficul. În Indonezia, un ONG numit *Fahmina Institute*, fondat de Kyai Husein Muhammad, a distribuit 22 000 de pliante pentru a disemina informaţie împotriva traficului uman, în fiecare săptămâna, în toate mosqeile, după rugăciunile de Vinerea. Kyai Husein[49] a mai scris, deasemenea, lucrări importante legate de legea islamică de angajare în muncă şi învăţături pentru a combate traficul. În Bangladesh, un ONG local a sensibilizat 2 100 de imami, în anul 2005, faţă de riscul, ameninţările şi modalităţile de trafic, ducând la efectuarea unui training de succes la care au participat 100 de imami. Drept rezultat, peste

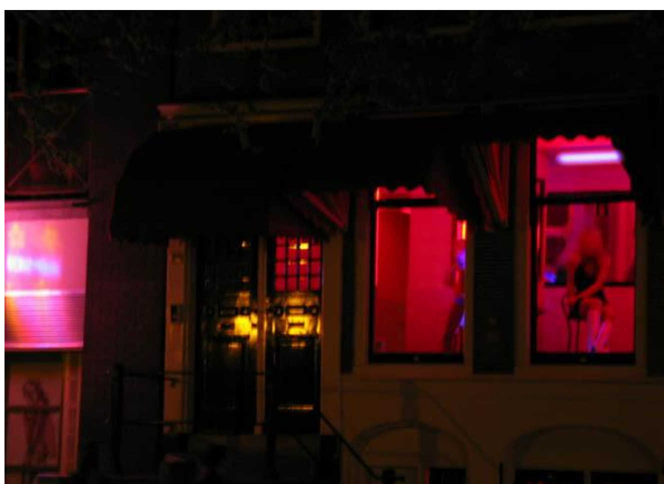
[49] http://www.state.gov/g/tip/rls/tiprpt/2006/67020.htm

2 500 de imami au transmis mai departe mesaje anti- trafic, pe parcursul rugăciunilor de Vinerea, adresându- se unui grup ţintă de milioane de locuitori ai Bangladesh- ului. Implicarea comunităţii musulmane în lupta împotriva traficului oferă speranţe în plus ca mesajele anti- trafic să fie auzite pe toată planeta.

Olanda

Olanda este o ţară europeană, de destinaţie şi de tranzit pentru femeile şi fetele traficate cu scopul exploatarii sexuale. Exisă şi evidenţe ale traficului forţei de muncă. Victimele continuă să fie traficate din Europa Centrală şi de Est, Nigeria şi Brazilia. În perioada 2004-2007 s-a raportat un număr semnificativ, de 25.000 de persoane, care lucrau în industria sexului (legalizată în Olanda) dar care, de fapt, sunt victime ale traficului. Traficul intern cu tinere fete, mai ales străine, desfăşurat de peşti / traficanţi marocani sau turci, continuă exploatarea sexuală. Antilele Olandeze, unde Olanda îşi exercită responsabilitatea acordarii de vize, continuă sa constituie o sursă de îngrijorare, deoarece aceasta este o zonă de tranzit pentru imigranţii ilegali, unii dintre ei fiind victime ale traficului.

Guvernul olandez a declarat că există un interes clar în pedepsirea traficanţilor şi monitorizarea potenţialelor victime din zona industriei prostituţiei. Cercetările internaţionale se concentrează pe industria comerţului sexual care este legal în Olanda. Se acordă o atenţie deosebita zonei “Red Light District” din Amsterdam şi din celelalte oraşe ale Olandei, unde prostituatele stau la vitrine, îmbrăcate foarte sumar, invitând potenţialii clienţi direct din stradă. Nu se cunoaşte exact câte din aceste femei desfăşoară această activitate de bunăvoie, sau în mod forţat, sub imperiul violenţei şi al intimidării, şantajului, uzului forţat de droguri etc.

Districtul Luminilor Roşii din Amsterdam(Olanda) şi din Brussels (Belgia), zone care stârnesc controverse la nivel internaţional, cu privire la legalizarea prostituţiei. Fotografierea în apropierea vitrinelor este interzisă, precum şi contactul direct cu victimele în scopul intervievării de cercetare sau de presă. Cele mai multe din aceste victime apar plânse, deprimate, traumatizate la nivel fizic şi psihic.

Traficul de ființe umane în Republica Moldova

Traficul de fiinţe umane este trafic de sclavi. Unele împrejurări şi amănunte pot să se deosebească de ceea ce făceau predecesorii noştri în Africa, pe parcursul secolelor trecute, dar în esenţă este acelaşi lucru: sclavie. Uneori nu sunt de ajuns explicaţiile despre cauzele traficului din prezent, care se referă la sărăcie, tranziţia economică şi şomaj. Aceste raţionamente sună cumva precum vorbele căpeteniilor de triburi din trecut, care explicau care sunt profiturile economice obţinute de sate şi de întreaga societate, din vânzarea câtorva membri ai acestor comunităţi. Uneori auzim explicaţii precum că unele victime ale traficului din zilele noastre s-ar fi implicat de bunăvoie. Mai mult decât atât, am auzit declaraţii conform cărora unele femei doresc să câştige bani în acest mod. Auzind astfel de declaraţii, nu mai rămâne decât să ne amintim de „poveştile" similare răspândite mult în America de Nord câteva secole în urmă, despre sclavii africani fericiţi, care erau îngrijiţi şi aprovizionaţi cu toate cele necesare de către proprietarii de plantaţii care erau mai instruiţi şi mai luminaţi.

Traficul de fiinţe umane este sclavie. Nu încape nici o îndoială despre aceasta. Nici una din societăţile sau ţările din lume nu ar trebui să tolereze acest fenomen– nici ca ţară de origine, nici ca ţară de tranzit, nici ca ţară care foloseşte serviciile victimelor. Nu cred că există vreun om care pretinde moralitate minimală, care să nu împărtăşească această părere. Totodată, cred că noi toţi trebuie permanent să luptăm cu încercările unor cercuri interesate să reducă răul cauzat de trafic, justificând că acesta este un fenomen care dintotdeauna a făcut parte din societatea umană şi că poate fi tolerat atâta timp cât afectează doar pe "alţii".

Al doilea aspect important, la care aş dori să mă refer, este faptul că traficul de fiinţe umane afectează negativ nu numai victimele imediate. Bineînţeles, este evident faptul, că victimele traficului au mame, taţi, surori şi câteodată soţi şi copii, care suferă cu toţii atunci când ele dispar fără urmă. Iată câteva exemple referitoare la persoanele care sunt afectate de trafic: conform datelor de care dispunem, 70% din victimele traficului repatriate au cel puţin doi sau trei copii, care, de obicei, au fost lăsaţi acasă. Procesul repatrierii şi reabilitării sociale a victimelor traficului şi a familiilor acestora necesită cheltuieli sociale semnificative, pe termen lung. Totodată, persistă o imagine eronat răspândită, precum că traficul din zilele noastre implică numai femei şi copii folosiţi în industria sexului. Aflăm despre tot mai multe cazuri în care victimele traficului sunt puse să execute munci forţate în diferite ramuri ale industriei, precum industria construcţiilor, alimentaţiei, hotelieră, în sere şi în gospodării. Mai mult decât atât, există cazuri de trafic în scop de cerşetorie şi transplantare de organe. Victimele în aceste cazuri sunt bărbaţi, femei şi copii. Traficul comportă cheltuieli sociale şi mai fundamentale. Traficanţii nu investesc în societate sau în economie. Din contră, traficul produce profituri scăzute pentru societate, comparativ cu investiţiile legale şi cu activitatea economică obişnuită. Traficul este o activitate ilegală. Pentru menţinerea lui, guvernul şi întreaga societate, ca rezultat, devin corupte şi criminalizate. Persoane care reprezintă organele de drept declară că, după observaţiile lor, traficul de fiinţe umane este aproape întotdeauna însoţit de traficul de droguri şi alte tipuri de comerţ ilegal. Un studiu, efectuat recent de către Ministerul de Externe al Olandei, a demonstrat că în cele 50% din cazurile de trafic de fiinţe umane examinate, traficanţii erau de asemenea implicaţi în comerţul ilegal de droguri sau de arme. Din păcate, România şi Republica Moldova nu constituie excepţii în nici unul din cazurile sus-menţionate. Traficul de fiinţe umane contribuie la depopularea dezastruoasă a ţării. Pentru Moldova, care este în principal ţară de origine, plecarea unui număr mare de tineri, îndeosebi tinere femei, distorsionează şi dăunează atât echilibrului social, cât şi pieţei forţei de muncă. Satele şi oraşele devin pustii, copiii rămân fără grija părintească şi fără şcolarizare, iar familiile se despart sau nici nu se mai întemeiază. Evident, mulţi moldoveni şi români, care locuiesc şi lucrează în străinătate, trimit sume de bani considerabile

rudelor de acasă. Dar cu cât mai mult ar beneficia economia dacă victimele traficului ar lucra pentru economia ţării în mod legal? Şi cu cât mai prosperă ar fi ţara fără impactul distrugător al activităţilor criminale organizate asupra structurii guvernului, economiei şi societăţii?

A treia temă importantă cuprinde întrebări privitoare la cei responsabili de curmarea traficului de fiinţe umane şi măsurile care urmează a fi întreprinse. Traficul de fiinţe umane nu este un fenomen simplu, prin urmare nu există răspunsuri simple la aceste întrebări. Este evident că cetăţenii ţărilor de origine nu trebuie să permită ca prietenii, rudele şi vecinii lor să fie vânduţi în sclavie. Funcţionarii respectivi din aceste ţări trebuie să facă tot posibilul pentru a opri acest fenomen. Dar oamenii şi funcţionarii din aşa-numitele ţări de destinaţie au o responsabilitate la fel de mare pentru existenţa traficului de fiinţe umane şi, respectiv, au o obligaţie proporţională de a curma operaţiile prin intermediul cărora sunt recepţionate şi înrobite victimele traficului de fiinţe umane. Iar aşa-numitele ţări de tranzit nu se pot eschiva de responsabilitatea pe care o au, prin justificarea că nu au rolul ţării de origine şi nici cel de„consumator” al traficului de sclavi din zilele noastre. Din momentul începerii activităţii în cadrul Misiunii OSCE în Republica Moldova, în anul 1999, organizaţiile şi instituţiile implicate au obţinut realizări considerabile în domeniul combaterii traficului de fiinţe umane. S- au adus contribuţii la conştientizarea amplorii şi caracterului acestei probleme, de către demnitarii din Moldova dar şi de către societatea în întregime. S- au elaborat cadre legislative şi administrative pentru combaterea acestui fenomen. S- au acordat ajutor şi sprijin la îngrijirea victimelor şi protecţia martorilor în lupta cu traficului de fiinţe umane. De asemenea, s-a început sprijinirea organelor de drept, iar sistemul judiciar funcţionează în sensul închiderii traficanţilor după gratii. Însa cu toţii înţelegem că mult mai multe acţiuni trebuie întreprinse în acest domeniu. În primul rând, OSCE a recunoscut ca traficul de fiinţe umane este o problemă gravă care este prezentă sub diferite forme, în aproape fiecare din cele 55 de state- participante la OSCE. În 2003 OSCE a adoptat un plan cuprinzător de acţiuni împotriva traficului de persoane, care prevede activităţi coordonate îndreptate spre combaterea traficului în ţările de origine, tranzit şi destinaţie. Actualmente se desfăşoară discuţii serioase cu privire la posibilitatea creării unui mecanism special în cadrul OSCE împotriva traficului în cadrul reuniunii ministeriale de la Maastricht, care a avut loc în Olanda în 2003. OSCE consideră următoarele măsuri sau activităţi drept fiind de o deosebită importanţă în Republica Moldova:

- Finalizarea elaborării şi adoptării cadrului legislativ şi normativ pentru acţiunile guvernamentale şi neguvernamentale, orientate împotriva traficului de fiinţe umane. Există un început bun, dar succesul nu trebuie sa ne orbească;
- În această privinţă, Moldova trebuie să ratifice Convenţia Naţiunilor Unite împotriva Crimei Organizate Transfrontaliere şi Protocolul privind Prevenirea, Combaterea şi Sancţionarea Traficului de persoane, în special femei şi copii, adiţional la ea, în conformitate cu Decizia Consiliului Ministerial al OSCE de la Bucureşti, din decembrie 2001;
- Trebuie continuate, amplificate şi intensificate eforturile pentru a spori nivelul conştientizării acestei probleme de către funcţionari şi publicul larg din Moldova. În special, trebuie prezentate argumente temeinice pentru a convinge publicul şi funcţionarii, cu privire la cât de dăunător este traficul şi cum îi afectează pe oameni, pentru a-i motiva să depună eforturi serioase, îndreptate spre combaterea acestui rău.
- Trebuie sporită contribuţia statului şi a celor implicaţi în vederea asistenţei victimelor traficului, vindecării rănilor lor corporale şi sufleteşti, precum şi pentru facilitarea întoarcerii lor acasă, dacă doresc s- o facă, sau într-un alt loc sigur. De asemenea, trebuie sporită contribuţia în vederea protecţiei martorilor, membrilor familiilor lor şi prietenilor care depun mărturii împotriva traficanţilor;
- Trebuie motivaţie şi asistenţă materială acordată funcţionarilor organelor de poliţie şi procurorilor pentru conducerea anchetelor, arestarea, acuzarea şi urmărirea penală a

traficanţilor, indiferent de consecinţele asupra activităţii lor de afaceri sau legăturilor cu cercurile politice ale ţării, în special când este vorba de cazurile de trafic de scară largă;
- Traficul de fiinţe umane este o afacere profitabilă. Poliţia şi procurorii trebuie să coordoneze eforturile cu organele fiscale şi alte instanţe corespunzătoare, pentru a ancheta provenienţa averilor suspecte, fie bani lichizi, bunuri, proprietăţi imobiliare etc., suplimentar la urmărirea penală pentru infracţiunea de trafic de persoane propriu-zisă.

Toate instituţiile şi organizaţiile reprezentate aici deja se străduiesc să realizeze unele sau toate din măsurile sus- menţionate. Trebuie să continuăm şi să sporim aceste eforturi, dar în acelaşi timp trebuie să căutăm să aplanăm cauzele profunde ale acestei probleme. Traficul de fiinţe umane are multe cauze. Unul dintre cele mai importante motive pentru creşterea vertiginoasă a traficului, în ultimul deceniu, este sărăcia şi instabilitatea perioadei de tranziţie în care s-au pomenit statele din Balcani şi cele ale fostei Uniuni Sovietice. Sute de mii de basarabeni şi- au părăsit ţara pentru a-şi căuta un loc de muncă în alte părţi. Rata ridicată a şomajului şi sărăcia creează condiţii în care femeile tinere sunt, în mod special, vulnerabile la oferte de muncă false. Atâta timp cât în Moldova nu vor apărea locuri de munca noi, cetăţenii Moldovei vor continua să părăsească ţara, iar unii din ei vor deveni victime ale traficului de fiinţe umane. În Moldova vor fi puţine locuri de muncă, atâta timp cât nu se va ameliora clima pentru investiţiile străine, dar şi pentru cele locale, în afaceri noi şi deja existente. Misiunea OSCE şi- a asumat un angajament profund cu privire la combaterea traficului de fiinţe umane în Republica Moldova.

Traficul de fiinţe umane în România

În ultimul deceniu, traficul de fiinţe umane a devenit o problemă majoră, atât la nivel internaţional cât şi naţional, problemă care se agravează constant. Fenomenul nu este episodic, implicând un număr redus de persoane, ci are profunde implicaţii de ordin social şi economic, afectând numeroase persoane şi ţări. Ţările din regiunea centrală şi S- E europeană reprezintă atât ţări sursă, cât şi ţări de tranzit pentru traficul de fiinţe umane. Într-o perioadă relativ scurtă, după 1990, această regiune a ajuns să rivalizeze cu regiunile tradiţionale cum ar fi America Latină, Asia de S- E sau Africa, constituind una dintre cele mai importante surse de femei şi copii traficaţi pentru exploatare sexuală sau muncă forţată din Europa occidentală.[50] Formularea unor politici coerente, pentru prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane, întâmpină o serie de dificultăţi rezultate, în primul rând, din necunoaşterea dimensiunilor reale ale fenomenului. Aceasta se datorează mobilităţii foarte mari, intensei circulaţii peste frontiere a persoanelor şi bunurilor. De asemenea, obscuritatea fenomenului este asigurată şi de menţinerea manifestărilor sale în contextul unor activităţi aparent legale. Statisticile existente, oferite de poliţiile naţionale sau de Organizaţia Internaţională pentru Migraţie, sunt lacunare şi relevă doar o faţetă a fenomenului, cea referitoare la persoanele învinuite sau la cele returnate în ţările de origine. Ţările din regiunea S- E europeană fac eforturi de îmbunătăţire a sistemelor de strângere a datelor, acest lucru fiind necesar unei mai bune fundamentări a politicilor anti- trafic şi unei abordări corespunzătoare a cauzelor socio-economice ale fenomenului.

În plan regional, criza din Balcani din ultimul deceniu a favorizat dezvoltarea fenomenului, România, fiind citată ca ţară de origine, dar şi de tranzit, a marilor reţele de trafic de femei provenind îndeosebi din Asia, dar şi din ţările vecine – Ucraina, Moldova sau Belarus. Ţările de destinaţie sunt ţările din fosta Iugoslavie, cu accent pe Regiunea Kosovo, precum şi Turcia, Grecia sau statele din Europa occidentală. Pe baza statisticilor realizate de Poliţia Română, s-au conturat de-a lungul anilor anumite rute de trafic, ce depind de legislaţia existentă în ţara de destinaţie, sau de structura reţelelor de traficanţi şi vechimea lor pe o anumită rută. Prima rută de trafic începe în Republica Moldova, tranzitează România şi de aici, prin Ungaria, ajunge în Europa occidentală (în special Franţa şi Germania). O a doua rută se conturează via Serbia, Belgradul fiind cunoscut ca centru al traficului de fiinţe umane, către celelalte state din fosta Iugoslavie, Italia şi Grecia. Cea de a treia rută străbate Bulgaria şi merge fie spre Grecia şi Turcia, fie spre Italia, prin Macedonia şi Albania.

Traficul de fiinţe umane este unanim recunoscut ca o componentă a crimei organizate transfrontaliere şi se manifestă cu precădere în zonele în care lipseşte o legislaţie corespunzătoare, dar şi un sistem de cooperare între diferite organisme guvernamentale şi ONG- uri, a căror activitate comună trebuie să aibă ca obiect prevenirea traficului. Deşi fenomenul ia amploare în întreaga lume, nu doar în ţara noastră, prea puţini traficanţi au fost prinşi, ceea ce se explică prin absenţa unei legislaţii corespunzătoare, în multe dintre ţările sursă. Deşi există convenţii internaţionale şi alte documente adoptate de diverse organisme, este nevoie şi de o legislaţie proprie fiecărei ţări.

România este localizată în S-E Europei, având ca vecini Ungaria (NV), Serbia şi Muntenegru (SV), Bulgaria (S), Marea Neagră (SE), Republica Moldova (NE) şi Ucraina (N). Procesul restructurării sociale de după Revoluţia din 1989 a transformat societatea

[50] Institutul pentru Cercetarea şi Prevenirea Criminalităţii, http://www.sens.org.ro/educatie.html

românească la toate nivelele sale, de la societatea civilă în general, până la familiile individuale. Copiii şi femeile se află printre cele mai vulnerabile grupuri ale perioadei de tranziţie. România[51] este ţară sursă şi de tranzit pentru traficul de fiinţe umane, în scopuri de exploatare sexuală, muncă forţată şi cerşetorie organizată, către ţările balcanice şi în statele membre ale Uniunii Europene, în special Spania, Franţa şi Italia. Alte destinaţii ar fi Bosnia, Serbia şi Muntenegru, Macedonia, Kosovo, Albania, Austria, Grecia, Cipru, Turcia, Italia, Franţa, Germania, Ungaria, Marea Britanie, Olanda, Polonia, Spania, Portugalia, Canada, Emiratele Arabe Unite, Japonia şi Cambodgia, în scopul exploatării sexuale[52]. În 2004, câteva femei din România s-au deplasat în Canada, având vize de muncă temporare, pentru a lucra ca dansatoare exotice; există dovezi conform cărora indivizi care fac parte din crima organizată le-au forţat pe câteva dintre acestea să se prostitueze, imediat după ce au sosit în Canada. Au continuat să existe îngrijorări referitoare la copiii străzii din România şi la vulnerabilitatea acestora în ceea ce priveşte exploatarea şi traficul de persoane. Există rapoarte[53] conform cărora, băieţi români (minori) şi tineri bărbaţi sunt traficaţi în alte ţări Est- europene, în scopul exploatării sexuale. Fete romănce sunt traficate şi intern, în scopul exploatării sexuale comerciale, iar băieţii sunt transportaţi din Estul României în Nord, în centre urbane, în scopul exploatării prin muncă, inclusiv furtul din buzunare[54].

În România, a fost adoptată Legea pentru prevenirea şi combaterea traficului de persoane (Legea 678/2001), precum şi Planul Naţional de acţiune pentru combaterea traficului de persoane.

În Raportul Anual al Departamentului de Stat al SUA, referitor la traficul de persoane, dat publicităţii în iunie 2004, România era una dintre ţările nominalizate, considerată a fi lider regional în lupta anti-trafic. În raport se arată că Guvernul României, deşi nu îndeplineşte standardele minime pentru combaterea traficului, face eforturi deosebite pentru contracararea fenomenului. Corupţia din rândurile autorităţilor însărcinate cu aplicarea legii continuă să reprezinte o problemă gravă, deşi guvernul a luat măsuri în acest sens. Au fost votate legi importante pentru a întări pedepsele aplicate traficanţilor, au fost sporite resursele puse la dispoziţia poliţiei, pentru anchetarea şi aducerea în faţa instanţei a celor implicaţi în acest comerţ cu fiinţe umane şi se preconiza înfiinţarea de adăposturi care să ofere ajutor victimelor traficului de persoane, în momentul în care acestea se întorc în România. Cu toate acestea, nu s- a mai auzit nimic de înfiinţarea acestor adăposturi sau de funcţionarea şi eficienţa lor. Date fiind îmbunătăţirile (mai mult teoretice) din domeniul protecţiei victimelor, România a pus bazele unor succese în eforturile sale de a combate traficul de fiinţe umane.

Condamnări

În 2004, Guvernul României a mărit considerabil numărul condamnărilor şi al sentinţelor pentru trafic de fiinţe umane. Autorităţile au condamnat 103 traficanţi, de la 49 în anul 2003. 34 dintre cei condamnaţi în 2004 au primit sentinţe cu închisoarea de la 5 la 10 ani, iar 49 au primit sentinţe între

[51] Comunicat al departamentului de stat, *Raportul Anual privind Traficul de Fiinţe Umane*, 2004

[52] U.S. Department of State, *Country Reports- 2003: Romania*, Section 6f. Vezi U.S. Department of State, *Trafficking in Persons Report - 2004: Romania*, June 14, 2004; U.S. Department of State, *Trafficking in Persons - 2004*. Vezi Permanent Mission of Romania to the United Nations Office, *Progress Report on the Measures Taken by the Romanian Authorities to Combat Trafficking of Human Beings*, UN, February 25, 2002; Vezi Committee on the Rights of the Child, *Concluding Observations of the Committee on the Rights of the Child: Romania (unedited version)*, January 31, 2003, paragraf. 58.

[53] U.S. State Department, *Trafficking in Persons Report*, June, 2006. http://www.gvnet.com/humantrafficking/Romania-2.htm

[54] U.S. State Dept. Trafficking in Persons Report, June, 2006.

1 şi 5 ani. Legislaţia românească referitoare la combaterea traficului de fiinţe umane se referă, în mod specific, la această problemă în scopuri de exploatare sexuală şi non- sexuală, prevăzând dispoziţii referitoare la penalităţile corespunzătoare. Guvernul a creat o reţea naţională de 52 de judecători specializaţi în cazuri de trafic de fiinţe umane, câte unul pentru fiecare tribunal şi curte de apel. În decembrie 2004, guvernul a reorganizat poliţia de frontieră şi a stabilit unităţi speciale pentru lupta împotriva traficului de fiinţe umane şi a migraţiei ilegale. În 2004, Direcţia Generală de Anti-Corupţie din cadrul Ministerului Administraţiei şi Internelor a investigat 81 de poliţişti implicaţi în acte de corupţie legate de traficul de persoane; autorităţile au impus sancţiuni administrative împotriva a 31 de poliţişti, au concediat 10, iar 40 de cazuri au fost înaintate pentru punere sub acuzare. În plus, în 2004, Parchetul Naţional Anticorupţie a revizuit un număr de 10 cazuri de corupţie, în legătură cu traficul de fiinţe umane. Guvernul României a continuat să găzduiască sediul *Iniţiativei de Cooperare în Europa de S-E* (SECI)[55] şi a participat activ la operaţiunile SECI împotriva traficului de fiinţe umane, printre care se numără *Mirage 2004*[56], realizând investigaţii privind traficul de fiinţe umane, în colaborare cu Spania şi Republica Cehă.

Protecţie

Eforturile guvernului de protejare a victimelor s-au îmbunătăţit în anul 2004. Guvernul a deschis cinci din nouă adăposturi pentru victimele traficului de fiinţe umane, cerute de lege, în comparaţie cu cele două deschise în 2003. În plus, guvernul a finanţat deschiderea, de către o organizaţie non-guvernamentală locală a 10 adăposturi, pentru copiii repatriaţi neînsoţiţi, care au oferit deja sprijin unui număr de 32 de copii traficaţi. Ministerul Administraţiei şi Internelor a asigurat securitatea adăpostului non-guvernamental din Bucureşti, care a ajutat 100 de victime în anul 2004. Având în vedere că victimele au dreptul, prin lege, la adăpost şi la asistenţă juridică, psihologică şi socială, fondurile alocate de România pentru organizaţiile non- guvernamentale, care vin în ajutorul victimelor traficului de persoane, au rămas la un nivel scăzut. ONG- urile au raportat o bună colaborare cu autorităţile judiciare, chiar dacă noul sistem referitor la victime nu a identificat şi descris în întregime toate victimele recuperate în urma traficului de fiinţe umane. Ambasadele României din străinătate au contribuit la repatrierea unui număr de 350 de victime ale traficului de fiinţe umane.

Prevenire

În 2004, Ministerul Educaţiei şi Cercetării a iniţiat un nou curs în cadrul programei naţionale pentru elevii şcolilor primare şi gimnaziale, care va include subiecte de discuţie despre traficul de fiinţe umane; cursul a venit în sprijinul a 200 de profesori şi 6 000 de elevi. Poliţia Română şi o ONG locală au realizat o campanie televizată comună, intitulată "Fii atent la capcanele traficanţilor". În 2004, guvernul a monitorizat anunţurile agenţiilor de recrutare referitor la ofertele frauduloase sau înşelătoare care ar putea conduce la trafic de fiinţe umane. Legislaţia adoptată în 2004 îmbunătăţeşte protecţia minorilor împotriva traficului de fiinţe umane şi oferă protecţie pentru victimele tuturor delictelor, inclusiv pentru victimele traficului de fiinţe umane. În 2004, guvernul a aprobat un Plan Naţional de acţiune pentru prevenirea şi combaterea traficului de minori. În iunie

[55] http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=7275&idlnk=1&cat=3
[56] http://www.proiectns.org/archives/000032.html

2004, Poliţia Română a inaugurat Centrul de Resurse pentru Traficul de Fiinţe Umane, pentru a centraliza datele din toată ţara, referitoare la acest tip de crimă.

Incidența și natura muncii forțate la copii, în România

Institutul Naţional de Statistică estimează că 2, 3% din copiii cu vârste cuprinse între 5 şi 14 ani din România au fost identificaţi muncind, în perioada 2000- 2001. Majoritatea acestor copii sunt angajaţi în munci domestice, în mod particular în zonele rurale[57]. Chestionarele au mai arătat că un procent de 9, 4% din copiii cu vârste cuprinse între 15 şi 17 ani munceau. Copiii străzii, copiii din zonele urbane şi copiii minorităţii rrome sunt cele mai vulnerabile categorii în faţa celor mai rele forme de exploatare prin muncă[58]. Copiii străzii sunt identificaţi cerşind, spălând autoturisme, vânzând diverse produse, prestând servicii la domiciliul altor persoane, colectând produse din ghenele de gunoi, încărcând şi descărcând mărfuri, furând şi angajându- se în acte de prostituţie[59].

Se estimează că, în jur de 30% din prostituatele din Bucureşti au vârste de sub 18 ani[60]. Există indicii potrivit cărora, adolescenţi români de ambele sexe sunt implicaţi în industria sexului în ţări din Vestul Europei. În Septembrie 2003, poliţia franceză a arestat 67 de adulţi, într- un campus din afara Parisului unde locuiau etnici rromi, acuzându-i de organizarea unor acte de sclavie sexuală a copiilor din comunitatea lor. Se crede că aceşti copii ar fi fost răpiţi şi aduşi în Franţa, în scopul prostituţiei forţate şi al furturilor[61].

Constituţia României prevede educaţia obligatorie şi gratuită timp de 10 ani. Cu toate acestea, şcoala solicită resurse pentru cărţi şi alte materiale didactice, ceea ce descurajează participarea copiilor din mediile sărace, cum ar fi copiii minorităţii rrome[62]. În anul 2000, rata de încadrare şcolară în clasele primare era de 98, 8% brut, iar rata netă la aceeaşi categorie de încadrare era de 92, 8%[63]. Ratele brute şi nete de încadrare şcolară menţionate mai sus reflectă diferenţa dintre numărul de elevi înscrişi la cursurile şcolare primare şi numărul elevilor care frecventează acele cursuri. Se observă un absenteism şcolar destul de semnificativ. Pe perioada anului şcolar 2001- 2002, doar aproximativ 96% din copiii înscrişi la clasele primare şi la grădiniţă au frecventat instituţiile de învăţământ. Participarea şcolară a copiilor de etnie rromă este semnificativ scăzută faţă de restul populaţiei[64]. Potrivit unui studiu de stradă efectuat la Bucureşti, 62, 7% dintre copiii rromi intervievaţi au declarat că au abandonat şcoala. Au fost intervievaţi 150 de copii, cu vârste cuprinse între 4 şi 17 ani[65].

---

[57] National Institute of Statistics, *Survey on Children's Activity in Romania: Country report*, ILO, Bucharest, 2003, p.173.

[58] U.S. Embassy- Bucharest, *unclassified telegram no. 2362*, August 27, 2004.

[59] U.S. Department of State, *Country Reports on Human Rights Practices- 2003: Romania*, Washington, D.C., February 25, 2004, Section 6d; available from http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2003/27860.htm. Mai vezi Gabriela Alexandrescu, *Romania: Working Street Children in Bucharest: A Rapid Assessment*, ILO-IPEC, Geneva, Martie 2002, pp. 27-28.

[60] UNICEF, UNOHCHR, and OSCE-ODIHR, *Trafficking in Human Beings in Southeastern Europe: 2003 Update on Situation and Responses to Trafficking in Human Beings in Romania,* Noiembrie 2003, p. 38.

[61] U.S. Department of State, *Country Reports- 2003: Romania*, Section 6f.

[62] U.S. Department of State, *Country Reports- 2003: Romania*, Section 5. Mai vezi U.S. Embassy- Bucharest, *unclassified telegram no. 2723*, August 20, 2003.

[63] World Bank, *World Development Indicators 2004* [CD-ROM], Washington, D.C., 2004.

[64] Sorin Cace and Ioan Mărginean, *Roma Working Children and their Families: Socio-Cultural Characteristics and Living Conditions*, ILO-IPEC, UNICEF, ECHOSOC Foundation, Ministry of National Education and Research, 2002, 7-8. Mai vezi Alexandrescu, *Romania: Working Street Children*, p.29.

[65] Alexandrescu, *Romania: Working Street Children*, pp. 25-29.

Codul Muncii prevede vârsta minimă de angajare în muncă, de 16 ani, însă cu consimţământul părinţilor sau al tutorilor, copiii pot munci de la vârsta de 15 ani, deşi numai “potrivit stării de dezvoltare fizică, aptitudinilor şi cunoştinţelor”[66]. Constituţia interzice exploatarea şi angajarea copiilor în câmpul muncii, sau în activităţi care ar putea fi nesănătoase din punct de vedere moral sau fizic, sau care pun în pericol dezvoltarea lor normală.

Adolescenţii de 15 ani pot fi angajaţi cu consimţământul părinţilor, sau al tutorelui legal, cu condiţia ca munca depusă să fie proporţională cu dezvoltarea fizică a persoanei, cu starea de sănătate şi abilităţile avute, dar să nu interfereze cu educaţia. Potrivit Articolului 155 din Normele Generale de Protecţie a Muncii, copiii sub vârsta de 16 ani nu pot fi folosiţi la încărcarea şi descărcarea de mărfuri şi nici la manipularea acestora în orice alt fel. Tinerii în vârstă de 16 ani şi mai mult au permisiunea să muncească, însă nu pot fi plasaţi în locuri de muncă periculoase şi nu pot fi solicitaţi să muncească peste program, sau pe timpul nopţii, sau mai mult de 6 ore pe zi, sau 30 de ore pe săptămână.

Atât Constituţia României, cât şi Codul Muncii, interzic munca forţată, inclusiv cea care implică minori. Articolul 329 din Codul Penal interzice cu desăvârşire indivizilor să practice prostituţia copiilor. Legea îi obligă pe angajatori să se asigure că, minorii care au vârsta de sub 16 ani şi care se află încadraţi într- o formă de activitate, nu se confruntă cu nici o restricţie în ceea ce priveşte accesul la educaţie. Impunerea legislaţiei muncii care protejează copiii cade în sarcina Inspectoratului Muncii din cadrul Ministerului Muncii, Solidarităţii Sociale şi a Familiei. Violările legii cu privire la copiii din câmpul muncii sunt pedepsite cu închisoarea de la 2 luni la 3 ani, iar amenzile sunt între 500 şi 1000 RON (1 520 usd- 3 041 usd). Forţarea unei persoane să muncească împotriva voinţei sale este pedepsită cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani. Legea Nr. 678/2001, cu privire la prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane, protejează minorii cu vârste sub 19 ani împotriva traficului, aplicând mai multe pedepse severe atunci când minorul se află sub vârsta de 15 ani. Traficul de copii cu vârste cuprinse între 15 şi 18 ani se pedepseşte cu închisoarea de la 3 la 12 ani; dacă situaţia de trafic implică 2 victime sau mai multe, sau în cazurile în care victima suferă leziuni serioase sau îmbolnăviri, sau dacă victima are vârsta de sub 15 ani, pedeapsa creşte, de la 5 la 15 ani. Dacă un minor a fost traficat prin metode de presiune, se mai adaugă 2 ani la pedeapsa iniţială.

Articolul 18 al Legii 678 pune, deasemenea, în afara legii, pornografia cu copii. Nu a existat nici un caz, în 2003, de pedepsire a cuiva cu privire la proviziile muncii copiilor, în Romania[67]. Rapoartele de ţară[68] cu privire la drepturile omului în România, în anul 2005, arată următoarele, legat de traficul de persoane: Organizaţia Internaţională de Migraţie (IOM) a raportat şi asistat 100 de victime ale traficului, dintre care toate erau femei, iar dintre acestea, 26 erau minore. Unele ONG- uri cred că multe dintre fetele din orfelinate se confruntă cu riscul de a fi traficate, întrucât ele duc lipsă de cunoştinţele unor meserii şi de pregătirea necesară să se întreţină singure, în mod independent. Cele mai multe victime au fost femei traficate în scopul exploatării sexuale, care au fost recrutate de către persoane pe care ele le cunoşteau sau din anunţurile din ziare. Un prieten sau o rudă le- a făcut această propunere iniţială, de cele mai multe ori susţinând că victima va obţine o slujbă în domeniul îngrijirii copiilor, sau ca ospătăriţă.

Potrivit IOM, cele mai multe femei nu erau conştiente că vor fi forţate să ia calea prostituţiei. O minoritate a femeilor traficate a fost vândută pentru prostituţie, fie de către propriii părinţi, fie de către soţi, sau prin răpire de către cercurile de trafic. Au existat şi rapoarte asupra tinerelor fete şi

---

[66] U.S. Department of State, *Country Reports- 2003: Romania*, Section 6d. si *Labor Code, Law No. 53/2003*, (January 24,), Article 13 (1).
[67] U.S. Department of State, *Country Reports- 2003: Romania*, Section 6d.
[68] http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2005/61670.htm

femei de etnie rromă, care au fost şi sunt vândute pentru căsătorie, acest lucru fiind o tradiţie a comunităţilor de rromi, aparent mai puţin îngrijorătoare, însă având aceleaşi conotaţii grave, sub aspectul exploatării umane. Victimele traficului îndură condiţii de locuit insalubre şi sărăcăcioase. Traficanţii se asigură că victimele sunt supuse voinţei lor prin ameninţări, violenţă şi confiscarea documentelor de călătorie şi de identitate. Rapoartele de ţară cu privire la drepturile omului în România, în anul 2004, menţionau următoarele: în iunie 2004, ţara avea aproximativ 34 000 de copii în orfelinate, iar unele dintre aceste instituţii ofereau atenţie insuficientă pericolului în care se aflau fetele, de a fi traficate[69]. Persoanele care au fost forţate să plece din orfelinate, cu vârste cuprinse între 16 şi 18 ani, au fost identificate, de cele mai multe ori, neavând documente personale, cu foarte puţină educaţie şi foarte puţine îndemânări practice. ONG- urile cred că foarte multe dintre aceste fete, provenind din orfelinate, nu erau conştiente de riscul de a fi traficate. Ele erau de cele mai multe ori recrutate de persoane pe care le cunoşteau, sau din anunţurile din ziare.

România a ratificat toate cele 8 standarde ale ILO cu privire la muncă. În unele zone, legislaţia româneasca şi practica acesteia solicită îmbunătăţiri, în măsură să se conformeze angajamentelor acceptate la Singapore, Geneva şi Doha, în cadrul Declaraţiilor Ministeriale WTO din perioada 1996-2001, şi în cadrul Declaraţiei ILO a Principiilor Fundamentale şi Drepturilor Muncii[70]. România a ratificat atât convenţiile centrale ale ILO cu privire la drepturilor sindicatelor, cât şi legislaţia din acest domeniu, împreună cu standardele recunoscute internaţional ale muncii, deşi unele probleme persistă în special cu privire la dreptul de grevă. România a ratificat şi convenţia ILO cu privire la munca în rândul copiilor. Totuşi, deşi munca desfăşurată de copii nu constituie o parte normală a majorităţii activităţilor comerciale, un număr destul de important de copii români sunt activi din punct de vedere economic[71]. România a mai ratificat convenţiile ILO principale cu privire la interzicerea muncii forţate. Aceste convenţii sunt impuse în mod efectiv, cu excepţia situaţiilor de trafic de femei, problemă care pare să ia amploare, odată cu trecerea timpului.

În Raportul anual 2006, cu privire la Drepturile Omului în România[72], referitor la copii se menţionează următoarele:

- discriminarea împotriva copiilor de etnie rromă a continuat în anul 2006;
- abuzurile asupra copiilor şi cazurile de neglijenţă au continuat să fie o problemă serioasă, pe când conştientizarea publică asupra fenomenului rămâne săracă;
- abandonul copiilor în maternităţile spitalelor rămâne o problemă, cu 2 580 de copii lăsaţi în maternităţi de părinţii lor, în timpul anului 2005. În perioada ianuarie- august, 1 654 de copii au fost abandonaţi în spitale;
- eforturi insuficiente pentru rezolvarea cazurilor de abandon care se află în continuă creştere (din numărul de copii abandonaţi menţionat, 60% au fost abandonaţi în maternităţi, pe când 40% au fost abandonaţi în alte locuri, inclusiv pe stradă);
- în anul 2005, legislaţia cu privire la bunăstarea copilului şi implementarea acesteia a continuat să creeze confuzie în rândurile entităţilor responsabile de bunăstarea copilului: judecători, poliţişti şi asistenţii sociali care, în general, au dus lipsă de instructaj adecvat de la guvern, training şi alte resurse necesare pentru a implementa legislaţia. Ca rezultat, mii de copii au rămas instituţionalizaţi sau în familii foster, în loc să fie reintegraţi în familiile de origine, sau în mod legal aprobaţi spre adopţie, atunci când reunirea cu familia biologică nu mai era posibilă;

---

[69] http://www.gvnet.com/humantrafficking/Romania.htm
[70] Report for the WTO General Council Review of the Trade Policies of Romania, Geneva, 28 and 30 November 2005.
[71] Idem
[72] http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2006/>

- copii abandonaţi erau forţaţi să aştepte ani de zile în instituţii sau în îngrijire foster, în timp ce autorităţile căutau părinţii biologici pentru formalizarea abandonului, în tribunale. Biroul de Adopţie a anunţat că un număr de 1 136 de copii au fost adoptaţi în anul 2005, dintre care 1 067 au fost adoptaţi în luna noiembrie, foarte aproape, în mod suspect, de perioada raportării. Guvernul a pretins că existau doar 883 de copii care corespundeau condiţiilor de adopţie, în toată ţara, în decembrie, iar numărul de familii care doreau să adopte un copil era de peste 1 680. Totuşi, numărul de copii care sunt trimişi spre adopţie reprezintă doar o fracţiune din numărul estimat de 9 000 de copii abandonaţi în fiecare an. Aceste cifre mici au apărut ca o nerecunoaştere a statului cu privire la abandonul fizic de copii[73];
- copiii de etnie rromă, care erau disproporţional reprezentaţi în rândurile copiilor abandonaţi, continuă să sufere discriminare rasială şi foarte rar se întâmplă să fie adoptaţi de familii de români;
- căsătoria ilegală dintre copii era practicată în anumite grupuri sociale, în mod special în cadrul etniei rrome. Din cauza lipsei de statistici, s- a efectuat recent un studiu, în care s-a concluzionat că 35% dintre femeile de etnie rromă s- au căsătorit înainte de vârsta de 16 ani. Nu au existat programe guvernamentale care să se concentreze pe această problemă a mariajului dintre copii;
- există rapoarte detaliate care descriu condiţiile inumane[74] la care sunt supuşi copiii cu disabilităţi mentale şi psihice în instituţiile statului, fiind inclusiv legaţi, subnutriţi, abuzaţi, inclusiv abuzuri sexuale repetate;
- munca în rândurile copiilor constituie o problemă: între 40 000 şi 80 000 de copii au fost implicaţi în activităţi care au fost descrise ca fiind forme de rele tratamente asupra minorului, cele mai rele forme de munca grea incluzând cerşetoria, vânzarea de droguri, furturile, prostituţia, sau situaţiile în care copiii cad victime traficului de copii;
- traficul de copii continuă.

[73] Raportul anual 2006 cu privire la Drepturile Omului
[74] http://www.youtube.com/watch?v=VDR5xpLEx-U

Aspecte comparative cu privire la Traficul de Ființe Umane în Europa

1. BOSNIA ŞI HERZEGOVINA

Bosnia şi Herţegovina este o regiune- sursă şi de destinaţie pentru traficul cu femei şi de copii. Există cazuri de trafic intern, numărul victimelor locale fiind din ce în ce mai mare. Guvernul respectă standardele de combatere a traficului, mai ales în vederea prevenirii şi protecţiei martorilor şi a victimelor.

Prevenţie

Una din ţintele planului de acţiune al guvernului este conştientizarea publicului asupra fenomenului traficului, prin campanii publice şi mass- media. De asemenea, în programa şcolară sunt prevăzute ore în care tinerii sunt avertizaţi asupra traficului de fiinţe umane, prezentându- li- se metodele de recrutare ale reţelelor criminale şi consecinţele bolilor cu transmitere sexuală şi a dependenţei de droguri. Numeroase organizaţii neguvernamentale sprijină lupta împotriva traficului prin campanii de postere, editarea de broşuri promoţionale, spoturi publicitare şi documentare de televiziune.

Incriminare

Bosnia şi Herţegovina au stabilit un cadru legal care ajută punerea sub acuzare, în mod eficient, a traficanţilor, dar este necesar să se dezvolte resursele tehnice şi specializate şi să se intensifice cooperarea dintre autorităţile ce aplică legea. Infracţiunile privitoare la trafic, la integritatea sexuală, la morală şi demnitatea personală sunt prevăzute în articolele 188, 189, 190 din Codul Penal al Republicii Srpska, în articolul 2 din Legea privind ordinea publică şi pacea a Republicii Srpska şi art. 222, 224, 225, 227, 228, 229 din *Codul Penal al Federaţiei Bosnia şi Herţegovina*.

Guvernul desfăşoară activităţi de intensificare a colaborării între autorităţile ce aplică legea la nivel regional şi internaţional şi întăreşte schimbul de informaţii. Bosnia şi Herţegovina este implicată activ în iniţiativele regionale şi internaţionale din domeniul traficului, prin participarea la un număr semnificativ de seminarii şi conferinţe pe această temă.

Protecţie

Victimele traficului de fiinţe umane, atât cele naţionale, cât şi cele de altă naţionalitate, sunt identificate prin metode rapide, ca urmare a specializării poliţiştilor, procurorilor, funcţionarilor din consulate, asistenţilor sociali, inspectorilor muncii, pedagogilor şi psihologilor. Acestora li se oferă protecţie, consiliere legală şi sprijin financiar, până la repatriere sau integrare socială, însă tot acest sistem trebuie îmbunătăţit prin asigurarea de adăposturi, protecţie medicală şi prin crearea de noi posibilităţi de pregătire şi angajare a victimelor traficului care sunt cetăţeni ai statului.

Bosnia şi Herţegovina, Federaţia Bosniei şi Herţegovina şi Republica Srpska au adoptat legi de protecţie a martorilor ameninţaţi şi vulnerabili, fiind, în acelaşi timp, aprobată şi Legea Programului de Protecţie a Martorilor, însă implementarea lor se realizează cu dificultate, din cauza lipsei de resurse tehnice specializate şi financiare. În acest sen, este necesar să se asigure abordări multisectoriale şi multidisciplinare care să includă echipe de asistenţi sociali, psihologi, medici şi reprezentanţi ai organizaţiilor nonguvernamentale. Un prim pas a fost făcut prin încadrarea Unităţii de Protecţie a Martorilor în Agenţia de Protecţie şi Investigaţii a Statului.

14. MACEDONIA

Macedonia este o ţară de destinaţie pentru femei şi copii care sunt traficaţi pentru prostituţie din fosta Uniune Sovietică şi Europa de Est, în special Ucraina, Moldova, România şi Bulgaria. Unele victime rămân în Macedonia, în timp ce altele sunt transportate spre Albania, Croaţia sau Italia. Guvernul Macedoniei respectă în totalitate standardele pentru împiedicarea traficului, organizând, în acest sens, activităţi ale reprezentanţilor legii, din ce în ce mai eficiente, în zonele etnice albaneze care nu erau sub controlul guvernului şi în zonele unde activităţile de trafic predomină. Un motiv de îngrijorare este, însă, rata scăzută a condamnărilor faţă de cea a arestărilor, punându-se sub semnul întrebării integritatea membrilor aparatului judiciar.

Prevenţie

Guvernul împreună cu Organizaţia Internaţională pentru Migraţii şi agenţii locale neguvernamentale au susţinut financiar mai multe campanii de conştientizare a publicului pe sară largă, în vederea împiedicării traficului. Comitetul Interministerial Naţional Anti-trafic supraveghează implementarea Planului de Acţiune naţional. Guvernul a instituit o nouă procedură privind emiterea permiselor de lucru, în care un comitet centralizat verifică toate cererile pentru permise de lucru. În acest sens, cele pentru dansatoare şi chelneriţe sunt verificate foarte strict şi majoritatea sunt respinse.

Incriminare

Articolele 418 literele a, b, c din Codul Penal macedonean sunt aplicate pentru interzicerea şi pedepsirea traficului de fiinţe umane, a prostituţiei organizate şi forţate. Pedepsele pot ajunge până la 10 ani, iar bunurile rezultate din infracţiuni sunt confiscate. Anterior, pedeapsa maximă era de un an. Poliţia şi- a mărit capacitatea de a investiga şi aresta traficanţii în zone în care controlul guvernului era limitat. Guvernul colaborează, de obicei, cu ţările vecine, prin acorduri de cooperare bilaterală cu reprezentanţii Naţiunilor Unite din Croaţia, Serbia Muntenegru şi Bulgaria. În acest sens, s- a creat *Iniţiativa Cooperării din Sud- Est* (SECI). Continuă şi eforturile guvernului pentru înlăturarea corupţiei, fiind acuzaţi, în ultimul timp pentru trafic reprezentanţi ai poliţiei locale.

Protecţie

De obicei, poliţia cazează victimele găsite în timpul raidurilor anti- trafic, în adăpostul de tranzit al guvernului pentru victimele traficului. În timp ce victimele sunt în adăpostul temporar, li se oferă, de către instituţii neguvernamentale sprijinite de Organizaţia Internaţională pentru Migraţii, consiliere, servicii medicale şi posibilitatea repatrierii. Victimele traficului nu primesc statut de rezidenţă sau viză de şedere temporară în Macedonia. Poliţia şi procurorii sunt pregătiţi în ceea e priveşte traficul de persoane, iar guvernul lucrează la adoptarea unei legi de protecţie a martorilor.

17. REPUBLICA MOLDOVA

Moldova este sursă primară de femei şi copii traficaţi în: Bosnia- Herţegovina, Franţa, Portugalia, Germania, România, Bulgaria, Ungaria, Slovacia, Cehia, Polonia, Grecia, Cipru, Turcia şi în Orientul Mijlociu (Israel, Emiratele Arabe, Pakistan şi Afghanistan). S- a constatat şi o rută de trafic spre Israel, prin Moscova şi Egipt, iar recent s- au semnalat cazuri de moldovence traficate în Japonia. Bărbaţii moldoveni sunt traficaţi în Rusia şi ţările vecine şi forţaţi la muncă şi la cerşit. Moldova este deasemenea şi o ţară de tranzit pentru victimele traficate din Ucraina spre România. De asemenea, regiunea de graniţă a Transnistriei, care nu e sub controlul guvernului, serveşte ca sursă şi ca punct de tranzit pentru traficarea victimelor.

Guvernul Moldovei nu respectă în totalitate standardele minime pentru eliminarea traficului, însă face semnificative eforturi în acest sens. Guvernul a înfiinţat *Grupul Naţional al Muncii* care a dezvoltat un plan strategic pe mai mulţi ani de combatere a traficului. Cu toate acestea, îmbunătăţirile sunt limitate, din cauza corupţiei, a lipsei resurselor financiare, iar protecţia neadecvată împiedică rezultatele aşteptate.

Prevenţie

Guvernul recunoaşte că Moldova este una din cele mai importante ţări sursă de persoane traficate în întreaga lume, dar această realitate nu este tratată ca o problemă prioritară. Cele mai multe activităţi sunt iniţiate de organizaţii internaţionale, subvenţionate de instituţii străine şi implementate de organizaţii neguvernamentale, fără un suport din partea guvernului. Serviciul de Migraţii al Statului şi- a sporit eforturile antitrafic prin schimbul de informaţii cu agenţiile autorizate în drept, nefiind afectat dreptul cetăţenilor de a munci în străinătate. *Serviciul de Migraţii al Statului* colaborează strâns cu organizaţiile internaţionale pentru informarea populaţiei în legătură cu potenţialul pericol al muncii în străinătate.

Incriminare

Traficul de persoane este interzis în Moldova, infracţiunile în legătură cu acesta fiind incriminate în articolele 165, 166, 167, 168, 207, 208, 361, 362 şi 363 din *Codul Penal al Republicii Moldova*. Pedepsele pot ajunge până la 25 de ani de închisoare sau detenţiune pe viaţă, în cazul în care infracţiunile sunt săvârşite asupra minorilor. Departamentul guvernului de combatere a traficului a angajat investigatori specializaţi în electronică şi operaţiuni sub acoperire. Guvernul Moldovei colaborează, de asemenea, cu ţările membre ale *Pactului de Stabilitate* şi cu organizaţii internaţionale, pentru a intensifica aplicarea fermă a legilor anti- trafic şi a programelor de combatere a traficului. Oficialităţile moldovene colaborează cu cele din alte ţări, iar informaţiile puse la dispoziţie au fost folosite în majoritatea investigaţiilor din Moldova. Câteva rute de trafic au fost desfiinţate datorită cooperării internaţionale. Academia de Poliţie din Moldova cooperează cu organizaţiile neguvernamentale pentru a dezvolta un nou program şi pentru a implementa un modul anti- trafic în scopul pregătirii poliţiei. Guvernul investighează cazurile de trafic descoperite în care sunt implicaţi funcţionari publici.

Protecţie

Guvernul din Moldova este ineficient în protecţia adecvată a victimelor. Cât timp tratează victimele ca infractori şi nu oferă statut de rezident, adăpost, acces la justiţie, servicii psihologice şi medicale pentru victime. Guvernul încurajează victimele să asiste la investigarea şi trimterea în judecată a traficanţilor. Legea basarabeană asigură protecţie martorilor, inclusiv în ceea ce priveşte identitatea şi domiciliul, dar în practică aceste dispoziţii nu sunt întotdeauna respectate, din cauza lipsei resurselor.

Nu există proceduri standard de operare pentru identificarea victimelor traficului. Victimele pot obţine loc de muncă în timpul procesului, dar oportunităţile de lucru sunt puţine in Moldova. *Ministerul de Interne şi cel al Afacerilor Externe* încearcă îmbunătăţirea identificării victimelor şi strategiile de sprijin prin personalul consular extern.

19. POLONIA

Polonia este o ţară de origine, de tranzit şi de destinaţie pentru traficul de persoane, în primul rând femei, în scopul exploatării sexuale. Există şi un oarecare trafic intern. Traficarea persoanelor se face spre şi prin Polonia în special din Ucraina, Bulgaria, România, Bielorusia şi Rusia. Cetăţenii polonezi sunt transportaţi spre Europa de Vest, în special Germania, Italia, Belgia şi Olanda. Guvernul Poloniei respectă standardele minime de eliminare a traficului aplicând legea şi sprijinind proiectele asociaţiilor neguvernamentale privind înfiinţarea de adăposturi. Se oferă protecţie victimelor care sunt dispuse să depună mărturie în procese. Eforturile în combaterea traficului sunt remarcabile în condiţiile în care ţara se confruntă cu dificultăţi economice.

Prevenţie

Guvernul colaborează cu agenţii neguvernamentale pentru publicarea de materiale educative referitoare la traficul de persoane şi pentru a organiza sesiuni de pregătire tratând această problemă. Ministerul de Externe a organizat pentru femei, în ceea ce priveşte modalitatea de identificare a potenţialilor traficanţi, iar Ministerul educaţiei oferă programe a căror ţintă este scăderea ratei de abandon şcolar la adolescenţi.

Incriminare

Legea poloneză interzice forţarea indivizilor să practice prostituţia, traficul de persoane sau proxenetismul. Infracţiunile împotriva libertăţii sexuale şi decenţei sunt incriminate de articolele197,198, 199, 203 şi 04 din Codul Penal polonez.

Guvernul investighează în mod activ traficul, deşi este împiedicat de lipsa de resurse. Guvernul a instituit cursuri de pregătire pentru poliţişti, pe tema investigării cazurilor de trafic şi a modurilor de abordare a victimelor. Nu au fost semnalate cazuri de implicare a reprezentanţilor guvernului, în cazurile de trafic. Guvernul colaborează cu alte ţări şi organizaţii de securitate internaţională în cazurile de trafic şi repatriere a victimelor. De asemenea, el alocă resurse considerabile în monitorizarea graniţelor. Poliţia poloneză participă la operaţiuni bilaterale cu poliţiile cehă, germană, suedeză şi cu forţele multilaterale baltice.

Protecţie

Guvernul oferă spaţii publice organizaţiilor neguvernamentale, pentru a fi folosite ca adăposturi pentru victimele traficului şi susţine financiar construirea de adăposturi similare, însă numărul adăposturilor este insuficient faţă de cel al victimelor. Legislaţia oferă victimelor de altă naţionalitate cu statut de ilegalitate posibilitatea de a rămâne în Polonia pe tot parcursul desfăşurării procesului împotriva traficanţilor, dar resursele actuale u oferă posibilitatea de a le sprijini financiar. În multe cazuri victimele sunt deportate imediat ce este posibil. Asociaţii neguvernamentale cooperează cu poliţia pentru îmbunătăţirea modului de abordare a victimelor în timpul investigaţiilor. Guvernul a publicat, în acest sens, o broşură despre modul de tratare a victimelor traficului. Nu există un anume serviciu de asistenţă organizat pentru victimele repatriate în Polonia, deşi acestea au dreptul la ajutor de şomaj şi alte drepturi sociale. Polonia cooperează deschis cu alte ţări la combaterea traficului şi repatrierea victimelor.

20. PORTUGALIA

Portugalia este, în primul rând, o ţară de destinaţie pentru persoanele traficate din Ucraina, Moldova, Rusia, România, Lituania şi Bielorusia, de asemenea şi din Brazilia, Angola şi Capul Verde, în scopul muncii forţate a bărbaţilor şi, într- o mai mică măsură, al exploatării sexuale a femeilor. Există şi cazuri de trafic intern cu copii de la internate şi orfelinate organizate de un cerc de pedofili. Victime ale traficului trec prin Portugalia spre Marea Britanie şi alte ţări europene. Guvernul Portugaliei respectă standardele de combatere a traficului, făcându- se eforturi mai ales în domeniul prevenirii, punerii sub acuzare şi al protecţiei.

Prevenţie

Eforturile guvernului sunt concentrate, în lipsa unei forţe poliţieneşti centrale, asupra traficului şi fără o diferenţiere constantă şi clară între contrabanda cu imigranţi şi trafic. Ministerul Muncii portughez a diseminat un ghid de întâmpinare, pentru a- i pune la curent pe imigranţi cu elemente de bază al vieţii şi muncii în Portugalia şi a împiedica exploatarea de către traficanţi. Guvernul susţine asociaţiile neguvernamentale şi organizaţiile internaţionale prin deschiderea de linii telefonice gratuite şi prin activităţi de conştientizare a opiniei publice.

Incriminare

Noua lege a imigrării pune sub incidenţa legii penale noi modalităţi de trafic şi măreşte pedepsele pentru traficanţi, fiind aplicate împotriva acestora şi dispoziţiile din Codul Penal privind falsul în documente, frauda, extorcarea de bani şi alte activităţi infracţionale. Guvernul portughez pregăteşte reprezentanţii legii pe tema traficului, colaborează cu Interpolul şi cu Europolul, participând la sesiuni de pregătire comune. Totuşi, eforturile generale ale aparatului poliţienesc sunt împiedicate de rivalităţi jurisdicţionale. Guvernul a înteţit supravegherea în aeroporturi, însă controlul graniţelor pe unde intră în ţară majoritatea traficanţilor şi victimelor este mai slab. Guvernul lucrează cu autorităţile din Germania, Italia şi Spania, pentru a realiza o bază de date a crimei organizate, sub monitorizarea Europolului, care va supraveghea mai bine mişcările dintr- o ţară în alta a traficanţilor şi a altor infractori mai ales din Ucraina şi Moldova. Guvernul foloseşte tehnici de investigaţie speciale în cazurile de trafic şi investighează proprii funcţionari atunci când are dovezi asupra implicării lor în traficul de persoane. Sub presiunea opiniei publice ce se confruntă cu amploarea fenomenului crimei organizate, judecătorii aplică pedepse mai mari pentru traficanţi.

Protecţie

Drepturile victimelor sunt respectate, iar guvernul oferă sprijin şi statut de rezidenţă legală, ca stimulent, victimelor traficului care cooperează cu autorităţile. În timp ce majoritatea emigranţilor ilegali sunt deportaţi rapid sau li se cere să părăsească ţara, noi reglementări ale legii permit guvernului să treacă peste cerinţele vizei de şedere pentru victimele care ajută la investigaţii şi punerea sub acuzare a traficanţilor. În cazurile de trafic, guvernul oferă programe de protecţia martorilor şi adăpost temporar pentru victime. Autoritatea de graniţă portugheză sprijină financiar repatrierea voluntară şi reintegrarea. Se iau măsuri ferme de protecţia copilului împotriva traficului şi a abuzurilor sexuale. *Ministerele Sănătăţii, Educaţiei şi Muncii* sprijină asociaţiile neguvernamentale prin informarea victimelor traficului asupra drepturilor lor legale şi prin suportul acordat în vederea integrării sociale.

21. UNGARIA

Ungaria este, în primul rând, o ţară de tranzit şi apoi o sursă şi o ţară de destinaţie pentru femei şi copii traficaţi în scopul exploatării sexuale. Victimele de altă naţionalitate din Rusia, Ucraina, România, Moldova şi Bulgaria pot fi subiecţi de exploatare în Ungaria , înainte de a fi tranzitate în Austria, Germania, Spania, Olanda, Italia, Franţa, Elveţia şi Statele Unite. Bărbaţi din Irak, Bangladesh şi Afghanistan sunt traficaţi prin Ungaria spre ţările din Uniunea Europeană şi Statele Unite, pentru muncă forţată. Guvernul Ungariei nu îndeplineşte pe deplin standardele minime pentru eliminarea traficului, totuşi acesta face în prezent eforturi semnificative în acest scop. Guvernul este din ce în ce mai mult implicat în problemele de trafic la cele mai înalte nivele ale sale, deşi cooperarea insuficientă între organizaţii neguvernamentale şi oficialii guvernamentali a rămas deficitară.

Prevenţie

Guvernul furnizează sprijin financiar programelor de prevenire. Cu asistenţa *Organizaţiei Internaţionale pentru Migraţie (OIM)*, Ministerul Educaţiei a implementat un program de educaţie preventivă în programa pentru gimnaziu iar Ministerul de Interne a lipit broşuri cu informaţii despre protecţia victimelor, în fiecare secţie de poliţie. Guvernul s-a consultat cu organizaţiile neguvernamentale pentru a facilita pregătirea specială pentru poliţie, vameşi şi oficiali consulari, împotriva fenomenului.

Incriminare

Traficul de fiinţe umane este condamnat în Ungaria, cu pedepse comparabile cu alte crime grave, incluzând pedepse mult mai severe, în cazuri care implică minori şi crimă organizată. Dispoziţiile privitoare la trafic sunt incriminate în articolul 175/b din *Codul Penal al Ungariei*. În multe cazuri, poliţia şi funcţionarii de la Imigrare refuză să investigheze cazurile de dispariţie a unor femei. Corupţia de la vamă rămâne o problemă, dar poliţia a arestat vameşi pentru complicitate cu contrabandişti şi traficanţi. Guvernul a înfiinţat *Centrul Internaţional pentru Cooperare în Afaceri Criminale*, a semnat un acord bilateral de cooperare cu Europolul şi participă în organizaţii contribuind la cooperarea în centrul şi Estul Europei, incluzând *Iniţiativa de Cooperare Sud- Estică*, *Pactul de Stabilitate* şi *Consiliul Europei*.

Protecţie

Oficiul de Protecţie a Victimelor, înfiinţat de Ministerul de Interne, operează în multe localităţi, unde furnizează servicii de sprijin psihologic, consultanţă legală pentru victime şi protejează drepturile acestora. Teoretic, asistenţa pentru statutul de rezidenţă temporară, o scurtă amânare de la deportare şi asistenţa de sprijin sunt la dispoziţia victimelor traficanţilor care cooperează cu poliţia şi procuratura.

Cu toate acestea, în practică, guvernul nu pune la dispoziţia victimelor decât asistenţă limitată, fie în mod direct, fie prin intermediul organizaţiilor neguvernamentale. În multe cazuri, victimelor nu le sunt acordate drepturi speciale sau privilegii şi pot fi chiar condamnate. Nu există locaţii sigure sau alte programe de asistenţă care să ajute victimele de naţionalitate ungară ale traficului, chiar dacă acestea au acces la sistemul social ungar.

CAP. III CERCETAREA FENOMENULUI DE TRAFIC DE FIINȚE UMANE

III.1 CULEGEREA DATELOR

Traficul de persoane este, alături de traficul de arme şi de stupefiante, o componentă foarte importantă a ceea ce înseamnă crimă organizată la nivel internaţional. Dacă traficul de arme şi traficul de stupefiante au ocupat, de-a lungul anilor, în atenţia autorităţilor, un loc important, eforturile de combatere fiind tot timpul susţinute, îmbunătăţite, traficul de fiinţe umane nu s-a bucurat de aceeaşi atenţie, eforturile internaţionale de combatere intensificându-se doar în ultimii ani. De ce sunt oamenii traficaţi/ vânduţi? Pentru a fi exploataţi. Exploatarea poate însemna**:** muncă prost plătită, muncă în condiţii inumane, obligare la servicii sexuale, experimente medicale, cerşetorie etc. Toate aceste forme fiind valabile atât pentru copii, cât şi pentru adulţi.

Traficul de fiinţe umane reprezintă o încălcare flagrantă a tuturor drepturilor omului. Victimele sunt vândute în ţările bogate, cu excepţia victimelor traficului pentru servicii sexuale, care sunt vândute şi în ţări sărace, dar cu o industrie a sexului foarte dezvoltată. Femeile victime ale traficului, care sunt exploatate în industria sexului, ajung sau pot ajunge, teoretic, în orice ţară, dat fiind faptul că cererea există pretutindeni. Dar există ţări în care numărul acestor victime este foarte mare, ţări care prin nivelul scăzut al controlului din partea instituţiilor statului fac posibilă dezvoltarea rapidă a acestui fenomen. De exemplu, în ţările din Fosta Iugoslavie - care nu au un nivel economic ridicat, care se află în reconstrucţie economică - fenomenul capătă o mare amploare, fiind în egală măsură ţări de origine, tranzit şi de destinaţie pentru traficul de fiinţe umane. De asemenea, sunt şi ţări precum Grecia, Japonia, Spania, Italia, unde nivelul economic este ridicat, iar atenţia asupra fenomenului nu este de dorit sa fie mărită, datorită faptului că industria sexului se pliază pe cea turistică, ceea ce înseamnă mobil pentru progres economic.

Racolarea tinerelor femei - pentru ca ele să devină victime ale traficului - se realizează atât prin relaţia "angajatorului" cu intermediarii din ţara de origine (rude, vecini, prieteni, agenţii ilegale de plasare a forţei de muncă, agenţii guvernamentale având angajaţi corupţi, agenţii de turism, deasemenea cu angajaţi corupţi, cât şi prin anunţuri directe în presa, Internet) sau prin răpire. Cea mai des întâlnita formă de racolare este aceea a relaţiei directe dintre victimă şi o persoană (intermediarul), care îşi oferă ajutorul pentru a face posibilă angajarea fetei într-o ţară dezvoltată. Oferta racolatorului este, de fiecare dată, pentru o muncă decentă, cu un salariu mare şi într-o ţară cunoscută de către fată ca fiind una dezvoltată. Este folosit exemplul modelului de succes: ştie că vecinul este plecat în Italia şi acum situaţia materială a familiei acestuia este din ce în ce mai bună; mizând pe acest fapt, oferta racolatorului va fi, de exemplu, pentru Italia. În traseul victimei, de la momentul racolării, până la întoarcerea în ţară, intervin mai multe etape clar definite:

1. Transportul victimelor: se realizează, de cele mai multe ori, cu maşini particulare, de la locul de racolare (localitatea de domiciliu a victimei) până la frontieră sau într-o localitate din apropierea frontierei. Victimele sunt însoţite de racolator sau de către altă persoană din filiera de trafic şi supravegheate. Acest drum spre graniţă presupune posesia actelor de identitate ale victimei, continuarea stabilirii relaţiei de încredere dintre traficant şi victimă, în scopul evitării evenimentelor neplăcute cum ar fi evadarea, raportarea la poliţie, etc.

2. Trecerea frontierei (frontierelor): conform statisticilor OIM, peste 80% dintre victime trec graniţa ilegal, sub presiunea ameninţărilor. La graniţă sau în localitatea de lângă graniţă, unde se pregăteşte trecerea frontierei, victimelor le sunt luate actele de identitate, nu mai au libertate de mişcare, nu mai au libertate de opinie, sunt ameninţate, intimidate sau supuse unor traume (viol de cele mai multe ori), astfel încât traficanţii se asigură de "liniştea" cauzată de suferinţa fetelor. Trecerea ilegală

se realizează fie prin punctele de frontieră, fetele având în posesie documente false, fie prin zone mai puţin păzite ale frontierei, împreună cu călăuzele din filiera de trafic.

3. Vânzarea: vânzarea victimelor începe încă de pe teritoriul ţării de origine, însă fără ca fata să ştie ce i se întâmplă. Momentul în care victima conştientizează că este vândută este acela în care, odată ajunsă în ţara de destinaţie sau în ţara de tranzit, victima este expusă, împreună cu alte fete, în faţa diverşilor patroni sau traficanţi, care vizitează casele particulare, depozitele, etc. în care mai multe fete sunt sechestrate, înfometate, bătute, ameninţate, păzite, obligate să poarte anumite haine (cât mai sumare), să se machieze. O caracteristică esenţială, proprie unei prime vânzări, este aceea că traficanţii încearcă să vândă separat fetele care sunt prietene sau rude, pentru a evita coalizarea acestora în tentativele de evadare. Fetele sunt vândute de mai multe ori, uneori de peste 20 de ori, până când ajung în barul/ localul în care urmează să lucreze ca prostituate.

4. Exploatarea: odată ajunse la "locul de muncă", victimele sunt sechestrate, ameninţate, bătute, astfel ca ele să nu încerce să evadeze. Modalităţile de exploatare sunt: patronul localului le spune fetelor, în momentul în care ajung în local, că ele au fost cumpărate pentru o anumită sumă şi, în consecinţă, urmează să lucreze pentru el pentru a-şi plăti datoria (preţul de cumpărare). Deasemenea, patronul le spune fetelor ce trebuie să facă pentru înapoierea datoriei: relaţii sexuale cu clienţii, dansuri erotice, consum de băuturi cu clienţii. În perioada aceasta de exploatare, fata nu poate să- şi contacteze familia, nu primeşte bani, nu beneficiază de asistenţă medicală (decât în cazul în care patronul este interesat ca fata să se însănătoşească – în cazul unui avort sau a unor probleme ginecologice severe). Îngrijirea medicală este acordată de către „medici"-prieteni ai patronului, de cele mai multe ori la "locul de muncă".

5. Salvarea: datorită faptului că fetele nu sunt lăsate să plece după terminarea plaţii datoriei (fie sunt vândute în alt bar, fie patronul găseşte alte motive de datorie: chirie, mâncare, haine, produse igienice), şansa lor să scape din această situaţie este o razie a poliţiei. Foarte puţine sunt cazurile în care victima reuşeşte să evadeze şi să fie ajutată de autorităţi pentru a fi repatriată. Acest lucru se întâmplă deoarece mulţi reprezentanţi din poliţia locală - în special în ţările din fosta Iugoslavie - sunt corupţi şi vând la rândul lor femei.

6. Realizarea actelor: după ce sunt salvate de către poliţie, fetele sunt duse în case de siguranţă, în lagăre sau în centre OIM unde se încep demersurile de repatriere. În aceste locaţii, victimele beneficiază de asistenţă medicală, psihologică, dau declaraţii la poliţie, merg în recunoaşteri, confruntări sau chiar participă la procese împotriva traficanţilor.

7. Repatrierea: repatrierea victimei se realizează în cadrul Programului OIM de repatriere; odată ajunse în ţară, fetele sunt aşteptate la frontieră de către echipele de asistenţă şi operaţiuni OIM, beneficiază de asistenţă pentru declaraţia de la poliţia de frontieră, primesc informaţii despre programele de asistenţă ale ONG - urilor din ţară, care oferă servicii victimelor traficului de persoane.

În ultimii ani, Bosnia a cunoscut o extindere a traficului de femei, inclusiv de fete de 12 ani, aduse din Republica Moldova, Ucraina, România şi Rusia, de către grupuri de crimă organizată şi vândute în Bosnia, unde sunt forţate să se prostitueze. Comerţul cu aceste aşa- numite "sclave sexuale" există mai ales de la mijlocul anilor `90. El a fost alimentat de sosirea unui personal de zeci de mii de oameni - predominant bărbaţi - al Naţiunilor Unite, după semnarea Acordului de pace de la Dayton de către Bosnia, Croaţia şi Iugoslavia, în 1995. Un înalt oficial al Naţiunilor Unite întreba dacă colegii săi, implicaţi în comerţul cu sex în Bosnia, ar putea fi lipsiţi de imunitatea lor şi pedepsiţi, notează ziarul scoţian "Scotland on Sunday"[75], citat de DECA- press, care precizează că printre victimele acestui

[75] www.scotlandonsunday.com

comerţ se număra multe femei şi tinere din R. Moldova. Madeleine Rees, Înalt Comisar pentru Drepturile Omului în Bosnia[76], solicita ca oficialii ONU, membri ai trupelor de menţinere a păcii şi ai poliţiei, care sunt implicaţi în delicte legate de traficul sexual să fie deferiţi justiţiei, în ţările lor de origine. Vorbind exclusiv pentru publicaţia "Scotland on Sunday", avocata britanică a lansat, deasemenea, un atac deschis la adresa fostului său şef. Ea l-a acuzat pe Jacques Paul Klein, fostul conducător al misiunii Naţiunilor Unite în Bosnia, de faptul că nu a tratat cu seriozitatea necesară complicitatea reprezentanţilor ONU la extinderea comerţului cu sex în această ţară. Rees a afirmat: "Vizitarea bordelurilor unde femeile sunt ţinute în captivitate şi umilinţă, in sclavie, nu face parte din mandatul Naţiunilor Unite". "Fără aplicarea unui cod de conduită, imunitatea adesea înseamnă încălcarea legii. Noi ar trebui să căutam modalităţi de a renunţa la această imunitate. Aş fi foarte fericită să văd posibilităţi mai multe de pedeapsă pentru viol în Marea Britanie". Madeleine Rees, care se afla în misiune în Bosnia din anul 1998, a declarat că ea s-a confruntat cu o opoziţie puternică din partea oficialilor occidentali, în încercările ei de a combate traficul de femei. "Ei nu vor să ştie despre asta", spune ea. Anul trecut, Rees a depus mărturii în sprijinul lui Kathryn Bulkovac, ofiţer al poliţiei ONU, care a fost concediată pentru că a demascat abuzurile sexuale aplicate femeilor şi copiilor în Bosnia, din partea colegilor săi. Bulkovac, fostă angajată la DynCorp, firmă americană de securitate care supraveghează staff- ul ONU, a fost obligată să plătească o compensaţie de 110 000 lire sterline. Ziarul "Scotland on Sunday" aminteşte că echipe speciale anti- trafic au efectuat mai multe raiduri în cluburile de noapte din întreaga Bosnie, care au fost suspectate de folosirea prostituţiei forţate. Madeleine Rees, Înalt Comisar pentru Drepturile Omului în Bosnia, a afirmat că eforturile de combatere a traficului de fiinţe umane au fost în mare parte un eşec. "Ele au fost în principal organizate pentru spectacol şi complet de către diletanţi", a afirmat înaltul oficial ONU. Referindu- se la forţa de poliţie a Uniunii Europene, care a înlocuit Forţa Internaţionala de Poliţie ONU, Rees a spus: "Aceşti bărbaţi trebuie să înţeleagă că a merge în bordeluri este ilegal în Bosnia. Sexul nu este legal dacă femeia este o fată de 13 ani, traficată din Moldova".

Organizațiile criminale și criminalitatea internațională – autorii direcți ai Traficului de Ființe Umane

Globalizarea crimei organizate s- a întâmplat în tandem cu globalizarea economiei lumii. În anii `70, cele mai multe din grupurile criminale erau ancorate în ţările lor de origine. În anii `80, organizaţii tradiţionale, bazate pe culturi proprii, cum ar fi Yakuza japoneză, Triada chinezească şi Mafia siciliană au devenit globale, dezvoltându- şi gradul de sofisticare şi diversificare în noi pieţe. Pe la începutul anilor `90, colapsul Uniunii Sovietice a creat o situaţie de revenire în secolul XIX, cu reapariţia bandelor etnice pe scena internaţională, cei mai mulţi specializându- se pe traficul uman. Traficul la această scară a dispărut virtual, iar ţări precum Italia au trebuit să revizuiască legi mai vechi, pentru a- l combate. Pedepsele legale sunt încă neînsemnate, făcând „afacerile" chiar şi mai atractive. Expansiunea Uniunii Europene în anul 2004 înseamnă că pieţe noi, vaste, sunt acum deschise grupurilor de crimă organizată, care se pot mişca liber, din Belarus până la Oceanul Atlantic.

Unii specialişti neagă existenţa unei organizaţii a crimei la nivel de stat. Autori ca Daniel Bell, John Coublin sau Francis Janni indică existenţa unor grupuri de infractori care vin în conflict atunci când săvârşesc infracţiuni într-un anumit teritoriu. Deasemenea, se neagă realitatea unui model de organizare formală a grupului. Opiniile cum ar fi că organizaţiile criminale secrete nu sunt organizaţii formale de tipul corporaţiilor de afaceri, ci sunt sisteme sociale tradiţionale, organizate pe baza valorilor culturale ce nu au nimic în comun cu calităţile birocraţiei moderne, sau cum că aceste

[76] http://scotlandonsunday.scotsman.com/index.cfm?id=160672003

organizaţii seamănă cu o întreprindere sau o conspiraţie străină, etnică, au fost dezbătute intens, mai ales după anii ’20 ai secolului nostru.

Opiniile rămân împărţite, dar cu toate acestea se consideră că ”crima organizată” sau „organizarea crimei” desemnează concepte şi realităţi diferite, a căror rezolvare are nu numai o relevanţă teoretică, ci şi implicaţii practice în strategia de prevenire şi combatere a criminalităţii. „Organizarea crimei” diferă de ”crima organizată” deoarece:

- structura ierarhică rigidă este înlocuită de un sistem inter- relaţional flexibil şi eficient;
- nu întotdeauna violenţa este cea mai bună cale de înlăturare a persoanelor incomode (ex. schimburi de funcţie);
- infiltrarea în sferele de decizie nu este necesară, infractorii înşişi se află în aceste sfere;
- prejudiciul social este cu atât mai mare cu cât societatea este mai puţin conştientă că ”organizarea crimei” se repercutează în mod catastrofal asupra nivelului său de trai.
- În contextul marilor schimbări politice şi sociale contemporane, al dezechilibrelor internaţionale şi al proceselor tensionate determinate de acestea, noile forme de criminalitate au luat o amploare deosebită, mai ales în ţările aflate în tranziţie la economia de piaţă. O organizaţie criminală, prin modul său de structurare, flexibilitatea şi deosebita capacitate de infiltrare în zonele vitale ale politicului şi economicului, prin întinderea sa mondială rapidă, prin recursul necondiţionat la violenţă, corupţie şi şantaj, reprezintă un pericol direct şi de mare actualitate, o sfidare la adresa societăţii mondiale.

Definiţie: însemnul de organizaţie criminală semnifică activităţile infracţionale ale unor grupuri, constituite pe principii conspirative, în scopul obţinerii unor importante venituri ilicite, la cote deosebit de ridicate. În această definiţie putem foarte uşor observa motivaţia şi dinamica forte a traficului de fiinţe umane.

Codul lor moral presupune un deosebit simţ al demnităţii individuale şi pretinde o tăcere liber consimţită în problemele secrete. Acest sistem dăinuie de foarte mult timp şi este respectat cu rigurozitate. Specificul local a fost dăltuit de-a lungul secolelor ca efect al rezistenţei la umilinţele provocate de cuceritorii străini, de guvernările locale rapace şi de jaful bandelor de răufăcători autohtoni.

În concepţia Interpol-ului, organizaţiile criminale ar putea fi împărţite în patru mari grupe distincte:

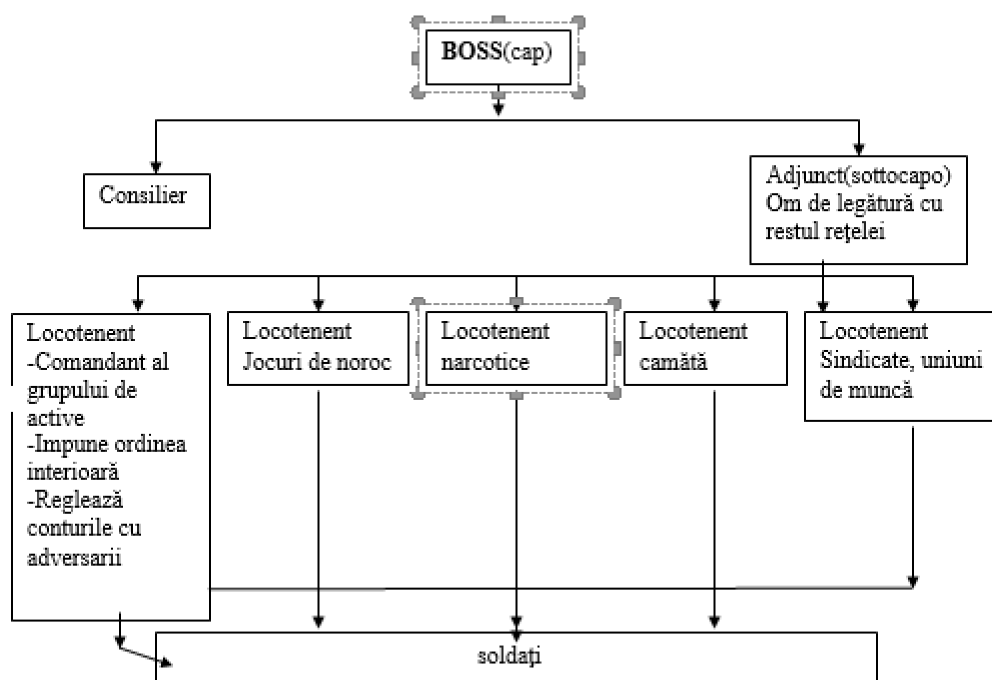
- Familiile mafiei, constituite pe structuri ierarhice stricte, norme interne de disciplină, un cod de conduită şi o diversitate mare de activităţi ilicite (familiile italiene, americane, columbiene)
- Organizaţiile profesionale ale căror membri se specializează în una sau două tipuri de activităţi criminale (furtul şi traficul de maşini furate, răpiri de persoane)
- Organizaţiile criminale constituite pe criterii tehnice, care sunt rezultatul unor împrejurări specifice precum închiderea graniţelor, circulaţia dificilă peste frontiere, expansiunea geografică (triadele, Yakuza, jamaicanii)
- Organizaţiile teroriste internaţionale care practică asasinatul, deturnarea de avioane, răpirea de persoane etc., sub diferite motivaţii politice, militare, religioase sau rasiale.

Spre deosebire de acţiunile unor indivizi care, ocazional, se asociază pentru a comite infracţiuni, o organizaţie criminală constituie o asociaţie premeditată, concepută până la cele mai mici detalii în ceea ce priveşte rolul şi modul de acţiune al celor ce o constituie.

Efectele sale: secătuirea puterii societăţii, ameninţarea stabilităţii guvernării, determinarea creşterilor taxelor, periclitarea securităţii individuale şi colective, controlul exercitat asupra sindicatelor şi influenţele asupra structurilor de putere politică şi economică.

În varianta clasică a unei organizaţii criminale poate exista o serie de trăsături specifice:

A) STRUCTURA: membrii reţelei au sarcini şi responsabilităţi, în funcţie de pregătirea şi abilitatea specifică a fiecăruia. Însă şi structura se caracterizează prin ierarhie strictă şi autoritate. O organizaţie criminală înseamnă coordonarea unui număr de persoane, în planificarea şi execuţia actelor ilegale. Conform teoriei lui Donald R. Cressy[77], organizaţiile criminale dispun de o structură şi organizare formală, chiar birocratică care se prezintă astfel:

B) ERMETISM ŞI CONSPIRATIVITATE: această trăsătură derivă atât din vechea origine socio- culturală a fenomenului, cât şi din necesităţi obiective determinate de nevoia de autoprotecţie, de evitare a penetrării propriilor rânduri de către organismele abilitate prin lege. Într-o altă opinie avizată, pericolul grav pe care îl reprezintă aceste organizaţii criminale derivă din subcultura lor arhaică, mult mai interiorizată şi mai bogată, tradusă din selectarea riguroasă a recruţilor şi din capacitatea de fier de a impune membrilor săi reguli neiertătoare de conduită, care sunt fără excepţie respectate.
Discreţia şi respectarea legii tăcerii (*omerta*), sunt calităţi indispensabile pentru fiecare membru al unor astfel de organizaţii. Componenţii lor riscă să fie eliminaţi fizic în caz de trădare.
În ultimii ani, ca urmare a eforturilor depuse în plan naţional şi internaţional, un număr important al capiilor organizaţiilor criminale au fost capturaţi şi deferiţi justiţiei. Unii dintre ei au vorbit. Ca urmare, regula conspirativităţii s-a întărit şi mai mult, limitând la minimum atât legăturile între membrii reţelei, cât şi circulaţia de informaţii în interiorul reţelei; deasemenea s- a asprit si severitatea regulii de selecţie de noi membri.

C) FLEXIBILITATE, RAPIDITATE ŞI CAPACITATE DE INFILTRARE: în timp, organizaţiile criminale de tip mafiot au dovedit o extraordinară capacitate de adaptare, atât în privinţa domeniilor preferate de activitate, cât şi la condiţiile concrete, social-politice şi istorice din ţările în care s-au constituit. Plecând de la domenii minore ale economicului, organizaţiile criminale au ajuns să coordoneze cea mai mare parte a traficului mondial cu stupefiante, arme, muniţii, să fie proprietare ale unor bănci şi

[77] http://books.google.com/books?id=RJ7PftMXx2oC&pg=PA31&lpg=PA31&dq=donald+r+cressy&source=web&ots=7RZGODOPZI&sig=_pFcvJYh_aZMOXW9dVJBIXf9ErY

societăţi de holding, să deţină hoteluri, cazinouri şi terenuri petrolifere, să se implice în metode moderne ale crimei, cum ar fi frauda financiar- bancară, spălarea banilor şi criminalitatea informatică. În scopul atingerii obiectivelor proprii, structurile organizaţiilor criminale s-au implicat în lumea finanţelor, în politică, în justiţie şi politică.

D) CARACTERUL TRANSNAŢIONAL AL ORGANIZAŢILOR CRIMINALE: deschiderea largă a frontierelor, elaborarea unei legislaţii extrem de permisive factorului extern, slaba dezvoltare economică, instabilitatea politică şi corupţia din ţările sărace au creat oportunităţi şi breşe excepţionale pentru expansiunea şi mondializarea organizaţiilor criminale.

E) ORIENTAREA SPRE PROFIT: această trăsătură caracterizează activitatea organizaţiilor criminale. Câştigul este realizat prin menţinerea monopolului asupra domeniilor în care îşi desfăşoară activitatea: traficul cu narcotice, jocurile de noroc, pornografia, prostituţia şi alte forme de exploatare umană, traficul cu arme, etc.

F) UTILIZAREA FORŢEI: este esenţială în atingerea propriilor obiective şi se manifestă prin intimidare, şantaj, corupţie şi violenţă. Aceste metode sunt utilizate în două direcţii:

- în primul rând, pentru a menţine disciplina în interiorul propriei structuri. Odată pătruns în ”interior”, recrutul învaţă ”codul onoarei” şi legea tăcerii- *omerta* siciliană. Indiscreţia sau trădarea sunt pedepsite cu moartea, indiferent dacă structura criminală se numeşte Mafia, Cosa Nostra, Yakuza, Triade, etc.
- pentru a pedepsi acele persoane care nu se supun cerinţelor şi intereselor criminale sau acţionează împotriva lor.

”Imaginea clasică a organizaţiilor criminale arată faptul că supravieţuirea unei structuri de acest tip este problematică dacă comportamentul membrilor săi nu este nici previzibil, nici în conformitate cu evaluările şi aşteptările fiecăruia dintre indivizii care compun organizaţia.[78]” Regulile de conduită ajută la stabilirea conformismului şi a previzibilităţii. Sancţiunile pentru încălcarea lor ajută la menţinerea şi supravieţuirea organizaţiei. Între regulile luate în seamă se numără: păstrarea secretului, prioritatea acordată mai întâi organizaţiei şi apoi individului, interzicerea luptelor interne, indiferent de motiv, interzicerea acţiunilor care produc oroare populaţiei.
Comunitatea internaţională a fost pusă în faţa unei economii ”subterane” de mare anvergură, caracterizată prin infiltrarea pieţelor economico-financiare de către structurile criminale în încercarea acestora de a prelua controlul asupra unor importante sectoare economice interne şi internaţionale. Procesul este vast, bazat pe tranzacţii financiare globale în continuă creştere. Pieţele financiare internaţionale cuprind în fiecare zi sute de miliarde de dolari, din care numai o mică parte par a fi operaţiuni de comerţ licit. Restul se bazează pe capital speculativ, lichid şi semilichid, investit pe termene scurte şi care garantează anonimatul investitorilor. Transnaţionalizarea celor mai mari bănci, eliminarea restricţiilor şi a controlului asupra investiţiilor străine, dezvoltarea tehnologiei electronice de transmitere a informaţiilor financiare constituie parte din cei mai importanţi factori ce determină creşterea acestei imense mase monetare speculative.

Atât amploarea acestui fenomen, cât şi complexitatea lui sunt de natură să descurajeze orice încercare de control statal şi creează condiţiile propice de marcare a banilor proveniţi din afaceri ilicite, precum traficul de droguri, arme, fiinţe umane, cu autoturisme de lux furate, escrocherii, camătă, taxă de protecţie etc.

---

[78]Hugh D. Barlow, *Introduction to Criminology*, p. 295

Forma superioară de organizare a grupurilor de infractori se numeşte "MAFIE", acest termen a apărut în Italia şi s-a extins în multe ţări ale lumii. Principalele ţări unde există grupuri de infractori sub denumirea de "MAFIE" sunt:

Italia:
- Cosa Nostra Siciliană[79]
- Camorra
- N'drangheta
- Sfânta Coroană Unită

Franţa:
- Mafia Siciliană
- Camorra

Marea Britanie:
- Mafia italiană
- Triadele chineze
- Mafia Roşie (rusă)
- Grupurile criminale jamaicane
- English "underground"

Rusia:
- Mafia cecenă
- Georgienii
- Armenii
- Mafia caucaziană

În afara Europei:

S.U.A:
- Cosa Nostra[80]
- Mafia Siciliană
- Camorra Napolitană
- N'drangheta Columbiană
- Sfânta Coroană Unită
- Triade chinezeşti
- Boryukudan din Japonia

Canada:
- Triadele chineze
- Mafia italiană
- Cartelurile columbiene

Australia:
- N'drangheta din Calabria
- Familiile cu bazele în Griffith (un district agricol la Vest de Sidney)

Brazilia:
- Escadroanele Morţii
- Mafia italiană
- Bicheiros

[79] http://www.youtube.com/watch?v=-OWnlBsawP0
[80] http://www.youtube.com/watch?v=-OWnlBsawP0

Columbia: - "La Costena" (de-a lungul Atlanticului)

- Antioquia şi Cauca Valley (din zonele centrale şi estice)
- Cartelul Medellin
- Cartelul Cali
- Coast Cartel
- Asse del Caffe
- Norte del Valle
- Ibaque
- Santander

- Orgota

Japonia: - Yakuza[81] (etimologic: joc de cărţi japonez)

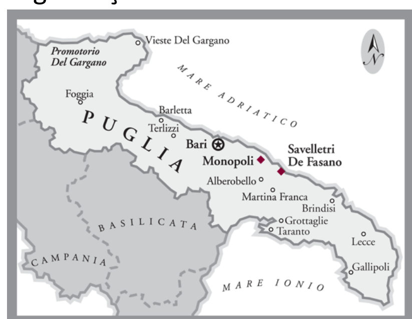
- Boriokudan ("familia")

Mexic: - Cartelul din Golf

- Cartelul Pacificului
- Cartelul Tijuana

Scena crimei europene

Astăzi, există în jur de 4 000 de grupuri criminale organizate, care operează în Uniunea Europeana, cu un număr estimat de membri de 40 000. Adăugându- se grupurilor indigene, Europa acum găzduieşte chinezi, vietnamezi, columbieni, nigerieni, nord-africani, caraibeeni, ruşi, turci şi albanezi, organizaţi în bande criminale. Reţelele majore urmăresc vechile rute comerciale, care au legat Europa de Orient încă din timpuri devenite clasice.

De exemplu, *calea ambrei* (a chihlimbarului), care lega Marea Neagră de Marea Baltică este acum un canal principal de contrabandă şi trafic uman, din China şi Asia.

Harta[82] reprezentând regiunea Puglia din Italia, locul de reşedinţă al organizaţiei criminale Sacra Corona Unita.

Ruta clasică, pe uscat, din vechiul Bizanţ (astăzi Istanbul) până la Roma, prin Grecia şi Balcani, acum aduce narcotice şi armament ilicit în Germania, Olanda şi Marea Britanie, pe când rutele pe mare de-a lungul Adriaticii, din Albania în Italia, poarta imigranţi ilegali, sclavi albi[83], arme şi narcotice în Puglia şi apoi în Nordul şi restul Europei. Marijuana şi străini ilegali din Africa se scurg în Spania şi apoi în Nord, urmând rutele care datează de pe vremea vechiului Imperiu Roman. Toate principalele grupuri de crimă organizată din Europa au luat fiinţă în puncte- cheie ale acestor rute.

Statele baltice reprezintă acum baza contrafacerilor şi contrabandei dintre Rusia, Belarus, şi Scandinavia. Lituania se specializează în contrabanda cu ţigarete şi droguri, imigraţia ilegală şi spălarea de bani. Reţelele criminale se află la punctele de intrare, fie pe uscat, fie pe mare, iar aceste puncte nu prea s- au schimbat de- a lungul secolelor.

Grupările bazate pe teritoriul Italiei, Cosa Nostra siciliană, Camorra, `Ndrangheta şi Sacra Corona Unita sunt cele mai cunoscute grupuri de crimă organizată care operează în Sudul Europei. Deşi independente, aceste grupuri împart rutele de contrabandă şi adesea cooperează în cadrul unor operaţiuni specifice. Sacra Coroana Unita, stabilită în Puglia, lucrează cu crima organizată albaneză,

[81] http://www.youtube.com/watch?v=G7VfMqRiCfA&feature=related

[82] http://www.jdbassc.com/maps/map_puglia.asp

[83] Paul Lunde, *Organized Crime, An Inside Guide to the World's Most Successful Industry*, publicat de Dorling Kindersley Ltd., London, 2004, p.12.

transportând imigranţi ilegali şi armament din Balcani şi Nigeria, în Italia. Cosa Nostra a lucrat cu cartelurile drogurilor Sud- americane încă din anii `70 şi au format legături cu grupuri de crimă organizată din Turcia, Rusia şi Asia, la fel şi cu cele din SUA. Grupurile N'dranghetei au fost găsite operând până în Australia şi Florida. Camorra a stabilit un monopol virtual al îndepărtării deşeurilor toxice ilegale din Italia, acest lucru adăugându- se altor activităţi mai tradiţionale, precum afacerile cu narcotice, taxele de protecţie, prostituţia, iar acum operează şi pe teritoriul SUA. Toate aceste grupuri au investit în imobiliare şi cazinouri peste tot în Europa.

În anii `90, grupurile criminale albaneze au început să lucreze cu cele chineze, turce, italiene şi britanice, alimentând pieţele viciului cu prostituate din Estul Europei şi ocupându- se de imigraţia ilegală în UE. Crima organizată albaneză este interesantă în mod particular, ca un exemplu de cum pot bărbaţii dintr- o societate tradiţională, mult izolată de restul Europei, aflându- se sub un regim comunist opresiv, să dea dovadă de cea mai puternică coeziune a clanurilor lor familiale şi aderenţă la un cod al legii tradiţionale, acestea servind drept principii pe care se bazează grupurile lor.

Un alt element intrigant care a supravieţuit din perioada premodernă şi care s- a arătat deosebit de eficient în cadrul economiei globale, este vechea metodă asiatică a tranzacţiilor bancare informale, numite *hawala*, un termen arăbesc, însemnând simplu, „transfer". Banii sunt depozitaţi de către o sursă de încredere într- o ţară şi plătiţi de către un alt membru al reţelei. Un sistem similar este folosit de către chinezi, care îl numesc *fei ch`ien*, însemnând „bani zburători". Aceste sisteme bancare interlope, bazate pe încredere şi nelăsând în urmă nici o hârtie care poate fi urmărita, face identificarea emitenţilor aproape imposibilă.

Atât Mafia siciliană, cât şi Camorra napolitană s- au dezvoltat în societăţile pre- industriale şi iniţial îşi trăgeau energia din zonele rurale, mai degrabă decât din oraşe. În Sicilia de după Primul Război Mondial, membrii familiei mafiote a lui Lucciano Leggio, din micul orăşel Corleone, au dobândit putere în capitala Palermo, asupra celor mai sofisticate familii mafiote urbane, evoluând de la banditismul rural la a deveni liderii unei organizaţii internaţionale. Mafia albaneză, una dintre cele mai recente şi efective grupuri criminale organizate, cu influenţă peste tot în lume, este deasemenea produsul unei societăţi agrare. Grupurile criminale italiene N'drangheta şi Sacra Corona Unita, ambele formaţiuni recente, din nou, au origine rurală şi sunt distinctive prin arhaismul ritualurilor şi codurilor de comportament. În mod similar, în Asia, atât Triadele cât şi Yakuza pun accent în mod serios pe un trecut mitic, eroic. Chiar şi Mafia americană, prin însuşi numele acesteia (La Cosa Nostra) face trimitere la propriile origini, în micile sate lovite de sărăcie din Sicilia, mai degrabă decât la trecutul de aur din anii `20, de pe timpul prohibiţiei din Statele Unite, menţinându- şi exclusivitatea etnică până în zilele noastre.

Pirateria şi banditismul reprezentau pentru era preindustrială ceea ce crima organizată reprezintă în zilele noastre (societatea modernă). Deşi nici pirateria şi nici banditismul nu se potrivesc cu definiţiile moderne ale crimei organizate, în primul rând pentru că vieţile individuale ale căpeteniilor bandiţilor şi ale căpitanilor piraţilor erau extrem de scurte, fenomenul în sine a rezistat peste secole. Citind plângeri din Spania secolului al XVII- lea, cu privire la piraţii englezi şi olandezi, este curios de asemănător cu a citi rapoarte moderne asupra crimei organizate. Se vorbeşte despre „frăţia" piraţilor (analog familiilor mafiilor de astăzi), de sprijinul tacit al statului (protecţia politică încă valabilă), de vânzarea cargourilor jefuite unor oameni de afaceri legitimi (spălarea de bani) şi de corupţia oficialilor publici (şpaga/ mita încă foarte prezentă şi în zilele noastre).

În timpul secolelor XVII- XVIII, piraţii operau în ape internaţionale (globalizarea). Bărbaţi precum Edward Teach şi Henry Morgan ar fi prăduit în oceanele Pacific, Atlantic şi Indian. Republica piraţilor, Salé, aflată pe coasta marocană a Atlanticului, ar fi încântat inima unui boss al Mafiei americane, numit Charles „Lucky” Luciano. Iniţial compuse din *moriscos* (moori convertiţi la Creştinism), indivizi care erau exilaţi din Spania şi care la început prădau doar vasele spaniole, bandele de piraţi din Salé au devenit multinaţionale, acceptând marinari de orice naţionalitate şi atacând nave de orice naţionalitate. Piraţii din Salé aveau o constituţie scrisă, care asigura disciplina comportamentală şi care prevedea reguli legate de împărţirea prăzilor. Piraţii îşi alegeau un căpitan, dar îl şi concediau dacă acesta se dovedea insuficient de satisfăcător ca lider. Pe parcursul secolului al XVII- lea ei au călcat Londra, Dublinul şi Islanda. Ei erau mereu deschişi negocierilor, iar proprietarii de vase înstăriţi îi plăteau pentru a nu ataca navele lor (taxa de protecţie). Se spune că tot ei au fost implicaţi în escrocherii legate de asigurări, ajutând proprietari de vase să- şi încaseze asigurările pentru vasele lor pierdute, apoi vânzând cargo- ul şi împărţind profitul cu proprietarul originar.

Ca şi sclavagismul, pirateria se află în creştere. În primele nouă luni ale lui 2003 au existat 344 de atacuri piratereşti pe glob, o creştere substanţială faţă de anul precedent, când s- au întâmplat 271 de atacuri. Strâmtorile Malacca, din S- E Asiei sunt unele dintre cele mai periculoase zone, înregistrând 24 de atacuri piratereşti, fiind locul favorit de atac pentru piraţi, încă din secolul al XVI- lea. Piraţi înarmaţi cu arme moderne nici nu stau mult pe gânduri în a deborda petroliere întregi şi cargoboturi (vase încărcate cu mărfuri de orice fel), ucigând pe oricine se opune şi sechestrând întregi echipaje pentru răscumpărări, exact aşa cum făceau şi strămoşii lor. Ceea ce piraţii erau pe mare, bandiţii erau pe uscat. În lumea preindustrială, zonele rurale erau locuri periculoase. Singurul mod de a călători în siguranţă era în convoi, preferabil cu păzitori înarmaţi. Banditismul era endemic în cea mai mare parte a Europei şi în Asia, în multe locuri chiar şi în sec. al XX- lea. Era comun în Sicilia, până în anii `50.

In zilele noastre, crima este gândită ca un fenomen urban, însă pentru cea mai mare parte a istoriei umanităţii, aceasta a fost un fenomen rural. Piraţii şi bandiţii au atacat dintotdeauna pe rutele comerciale, îngreunând sever comerţul, ridicând costurile, ratele asigurărilor şi preţul clienţilor. Unul din rolurile *gabbelotti*- lor, înaintaşii Mafiei în Sicilia, era să controleze rutele de aprovizionare în oraşe, fie prin a ucide bandiţii, fie prin a le plăti taxa de protecţie.

În Vestul Asiei, chiar şi sub dinastii puternice precum Imperiul Otoman, controlul guvernului rareori se extindea până în zonele rurale, deoarece acestea erau controlate de oameni de trib înarmaţi şi periculoşi. Aceste triburi cereau taxe de trecere fiecărui călător care dorea să treacă pe teritoriul lor şi erau experţi în evaluarea bunurilor cărate de caravane, taxându- le potrivit valorii lor. Dacă erau nemulţumiţi, ei luau pur şi simplu totul. Otomanii erau forţaţi să plătească triburilor existente pe ruta către Mecca, centrul Islamului, pentru a li se garanta trecere sigură pelerinilor. Acest sistem a rezistat până în 1914, când erupţia Primului Război Mondial a schimbat totul.

Lumea Creştinismului timpuriu era suspicioasă faţă de legitimitatea statelor- naţiune. În secolul al IV- lea, Sf. Augustin le definea în mod faimos, ca ceea ce noi am denumi astăzi „kleptocraţii”, adică state fondate pe furt. Un scriitor de mai târziu, Nord- african, Ibn Khaldun, observând cuceririle liderului mongol Tamerlan, în secolul al XIV- lea, a dezvoltat o teorie a formaţiunii statale bazate pe cuceriri periodice, a unor state civilizate, de către barbari, care erau rapid asimilate vieţii urbane, pierzându- şi calităţile de războinici şi sucumbând, la rândul lor, în a fi cuceriţi de un alt val de barbari. Acest model se poate să nu se potrivească lumii moderne, însă descrie în mod adecvat fondarea mai multor state pre- moderne, inclusiv unele dintre oraşele- state greceşti timpurii.

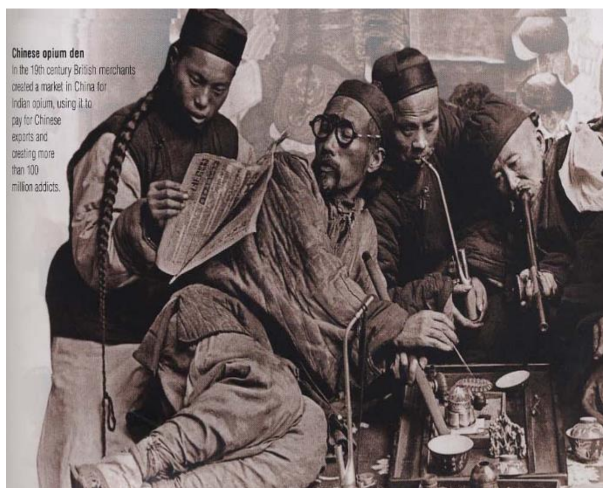
Cuceritorii, fie ei vandali, goţi, norsemeni, turci, sau mongoli, nu sunt gândiţi ca grupuri de crimă organizată, deşi ei prezintă multe caracteristici asociate cu organizaţiile criminale de succes. Aceste grupuri erau, în cea mai mare parte, non- ideologice, bazate în mod predominant etnic, folosind violenţa şi intimidarea şi aderând la propriile lor coduri de legi. Toţi, poate cu excepţia vandalilor, au format state solide. Deşi stăpânitorii feudali medievali nu erau, de obicei, angajaţi în activităţi criminale, curţile lor ierarhice, monopolul violenţei, extensia protecţiei asupra iobagilor (sclavilor) lor în schimbul muncii acestora şi a unui procent din recolte şi durabilitatea sunt, din punct de vedere structural, similare grupurilor de crimă organizată clasice, precum Mafia.

În lumea modernă, statele controlate de familii, clicile politice sau/ şi militare au proliferat. Concentrate în mod esenţial în a secătui de bunuri propriile ţări, sau dorind să- şi lase ţările să fie folosite drept puncte de tranzit pentru trafic ilicit, ele sunt aliatele ideale ale grupurilor criminale organizate. În anumite cazuri este dificil de distins guvernul de bandele criminale organizate. Aceste regimuri, caracteristice unor state noi, independente, apărute după căderea fostei Uniuni Sovietice, folosesc aparatul statal pentru a controla crima organizată, pentru scopurile lor proprii.

Atunci când portughezii au ajuns în India, la sfârşitul secolului al XV- lea, ei au stabilit un „sindicat al puterii” care controla toate navele care foloseau rutele comerciale din Oceanul Indian. Superioritatea navelor lor de război şi a armelor folosite împotriva navelor neînarmate din regiune le- au permis să impună pirateria şi să colecteze bani din taxele de trecere. Ei au stabilit, deasemenea, un monopol virtual pe exportul de piper în Europa. În secolul al XVII- lea, olandezii le- au urmat exemplul, rafinând metoda prin controlul aprovizionării cu comodităţi care se bucurau de aprecierea cumpărătorilor, precum nucşoara şi cuişoarele, tăind copacii, pentru a menţine aprovizionarea limitată şi preţurile crescute.

Fără a încerca să criminalizăm retrospectiv comportamentul portughezilor şi al olandezilor în anii expansiunii europene, modelul crimei organizate sugerează paralele. Mici minorităţi etnice, operând în afara pământului de baştină, folosind violenţa pentru a stabili protecţia afacerilor necinstite şi a monopolurilor. Atât olandezii cât şi portughezii au observat că cheia era controlul transporturilor şi a porturilor, ceea ce în lumea modernă a devenit o preocupare a grupurilor de crimă organizată.

În secolele XVIII- XIX, comercianţi din Anglia şi din SUA au creat o piaţă pentru opiumul indian în China. Pe la 1900, estimativ o treime din populaţia Chinei – 150 de milioane de oameni – erau consumatori frecvenţi. Această dezvoltare cinică a unei naţiuni de dependenţi, care asigura o cerere constantă şi în creştere, ar fi clasificată în zilele noastre drept criminală, însă în timpurile acelea opinia publică era doar în mică măsură trează.

Separeu de opium chinez

În sec. al XIX- lea, comercianţii britanici au creat o piaţă în China pentru opiumul indian, folosindu- l pentru plata exporturilor din China şi creând peste 100 de milioane de dependenţi.

Traficul uman, care apare acum mai des la ştiri, a început să fie văzut ca o crimă doar de la mijlocul secolului al XIX- lea încoace. Economia străvechii Rome a fost fondată pe sclavie şi nici un moralist

roman nu a protestat vehement împotriva acestui lucru. Era normal ca femeile şi copiii să fie traficaţi pentru scopuri sexuale, la fel cum era normal şi în societatea islamică de mai târziu, în care instituţia sclaviei nu era pusă niciodată sub semnul întrebării. Acum reprezintă una din problemele majore cu care se confrunta societatea, gândindu- ne la numărul estimat, de 200 de milioane de oameni în jurul lumii, care pot fi clasificaţi drept sclavi.

Jafurile, taxele de protecţie, narcoticele, produsele contrafăcute, contrabanda, prostituţia, furtul şi omorul au existat dintotdeauna. Banditismul rural, pirateria şi lumile subterane/ interlope urbane au existat din timpuri în care s- au scris primele însemnări istorice. Cazul în care crima organizată poate fi văzută ca un fenomen specific modern, sau nu, depinde de cum citim noi trecutul şi cum îl definim. Ce este dincolo de îndoială este că dezvoltarea oraşelor în timpul sec. al XIX- lea, migraţia ţăranilor din rural în zonele urbane şi dezvoltarea mijloacelor de transport rapide, au coincis cu formarea unor grupuri de crimă organizată durabile, cu o eficienţă foarte crescută, dintre care unele au fost capabile să se adapteze rapid la pieţe aflate în schimbare, şi- au consolidat puterea, au acumulat capital, şi- au extins bazele iniţiale şi continuă să opereze în lumea modernă.

Organizațiile criminale mafiote și activitatea de trafic

Creşterea crimei organizate ruseşti, de la distrugerea Uniunii Sovietice, s- a petrecut cu o rapiditate extraordinară. Mafiile ruseşti, la momentul de faţă, operează în peste 60 de ţări ale Europei, Asiei, Africii şi Americii. Bine înarmate, violente şi având un grad înalt de educaţie, grupurile de crimă organizată ruseşti s- au afiliat la Mafia Americană şi au investit în mod serios în Italia şi în Spania, specializându- se în recuperări (racketţi), furtul de autovehicule, contrabanda, frauda financiară, traficul de persoane şi comerţul cu blănuri.

În Asia, grupurile de crimă organizată operează în Japonia, China, Taiwan şi S-E Asiei, toate având legături cu crima organizată din Europa şi din America. Yakuza japoneză şi Triadele chineze sunt cele mai bine cunoscute, ambele operând în SUA şi Canada, la fel de activ ca şi în Europa. Banda continentală a Marelui Cerc Chinez are celule care operează în întreaga lume. În SUA ei sunt concentraţi în Los Angeles, San Francisco, Seattle, Boston şi New York, specializându- se în crime high- tech, dar şi în traficul de persoane, traficul de droguri şi furtul de autoturisme.

Chiar şi în China, Triadele din Taiwan , Hong- Kong şi Macau, sunt stabilite în capitala Beijing, unde au legături puternice cu oficiali corupţi şi cu lumea afacerilor. Triada 14K este implicată în contrabanda de ţigarete şi de automobile în China, unde există o explozie de importuri ilegale.

Familiile Yakuza din Japonia, cu un venit estimat la 14 bilioane de dolari, formează una dintre cele mai de succes grupări de crimă organizată din lume. Există peste 3 000 de familii Yakuza în Japonia, cu un număr total de membri atingând 150 000, implicaţi în traficul de armament, narcotice, prostituţie, trafic de persoane, jaf şi jocuri de noroc. Ei au stabilizat legaturi cu Mafia rusească şi se aprovizionează cu heroină de pe urma grupurilor Triadelor din Hong- Kong şi Taiwan. Grupurile Yakuza sunt stabilite prin Europa, Asia şi Australia.

Axul crimei organizate africane este reprezentat de Nigeria, până în 1850 centrul lumii comerţului cu sclavi negri. Grupurile criminale bazate în capitala Lagos sunt formate în reţele care ating Europa, Rusia, Asia, Australia şi Africa. Există peste 500 de grupuri de crimă organizată nigeriene, care desfăşoară operaţiuni în peste 80 de ţări. Cele care operează la nivel transnaţional sunt numite *Sindicatele 419*, în mod ironic, după numărul decretului guvernamental care interzice transferul de bani în bănci din străinătate. *Sindicatele 419* au filiale peste tot în lume, fiind specializate în fraude

financiare, narcotice, furt de vehicule, vânzarea de copii pentru prostituţie şi pentru muncă în sclavie[84]. Aceste sindicate sunt protejate de politicieni corupţi şi de forţe de poliţie.

Africa de Sud găzduieşte 200 de grupuri criminale, specializate, deasemenea, în narcotice, dar cu tendinţa de a face contrabandă cu specii pe cale de dispariţie. America de Sud reprezintă singurul loc unde planta coca are condiţii de creştere: de aceea continentul reprezintă o sursă pentru întreaga lume, de comerţ cu cocaină. Columbia este principalul exportator de droguri în SUA, pe când Peru şi Bolivia servesc pieţele din Europa. Traficanţii de cocaină columbieni fac trafic, deasemenea, cu dolari falsificaţi şi cu heroină în Statele Unite, lucrând în acelaşi timp cu mafiile siciliană şi americană.

America Centrală este baza principală de trafic de persoane către SUA, o industrie care are un venit anual estimat la 1 bilion usd. În jur de 100 000 de imigranţi trec prin coridorul Americii Centrale anual, iar America Centrală reprezintă, deasemenea, conducta către SUA a unei treimi din întreaga cantitate de cocaină care intră pe acest teritoriu, anual. Crima organizata mexicană se ocupă de exportul de heroină, cocaină, marijuana şi imigranţi ilegali în SUA. Nivelul înfiorător al traficului comercial, devenit legitim la frontiera dintre Mexic şi SUA, face controlul activităţilor ilegale dificil, graniţa însăşi neajutând prea mult, fiind lungă de mai bine de 3 000 de Km. Jumătate din cocaina care intră pe teritoriul SUA vine din Mexic. Adăugând, comerţul peste graniţe, cu bunuri piratate şi contrafăcute, a devenit extrem de profitabil în ultimii ani. Grupurile de crimă organizată mexicane au corupt şi infiltrat forţele de poliţie naţionale, iar criminalii desfăşoară operaţiuni asociate cu violenţa extremă, în special cei implicaţi în comerţul ilicit cu narcotice, care a fost dominat mulţi ani de către organizaţia Arellano Felix şi de operaţiuni de tip Carillo Fuentes[85].

Mafia Italiană

Ce este de fapt Mafia? Într-o primă opinie universal acceptată, Mafia ar reprezenta o organizaţie secretă, constituită în anul 1282, în timpul unei revolte, cunoscută sub numele ”Viespile Siciliene”, îndreptată împotriva ocupanţilor francezi. Astfel, termenul de Mafia ar corespunde prescurtării de la ”Morte Alla Francia, Italia Anela” (moarte Franţei, strigă Italia). Pentru a rezista invadatorilor şi pentru a organiza lupta de rezistenţă, un grup de sicilieni a iniţiat un nucleu care apăra comunitatea, pedepsea tâlharii şi răufăcătorii, ignorând legea străină. De- a lungul timpului, această organizaţie secretă a evoluat negativ, degenerând în criminalitate şi violenţă.

Conform altor opinii, la jumătatea secolului trecut, originile Mafiei, ca şi cele ale Camorrei, s- ar afla la începutul secolului al- XIV- lea. Ne găsim în faţa unor mici întreprinzători care folosesc forţa- chiar şi pe cea colectivă- pentru a delimita şi apăra spaţii de activitate, în primul rând în faţa celor de pe aceiaşi treaptă cu ei, şi apoi în faţa oricui altcineva (comercianţi, proprietari). Capacitatea de folosire a violenţei este o calitate profesională, ceea ce îi apropie de păstori, de paznicii de terenuri, de un întreg univers popular dispus să folosească orice mijloace pentru a supravieţui sau pentru a urca o treaptă pe scara socială. Din acest grup, care începe să se formeze în interiorul Siciliei, se va desprinde primul nucleu al structurii ”familia”. Aceasta s-a transformat în cursul secolului al XIX, într-o clasă conducătoare, datorită afacerilor pe care le practica, o lume care îşi va baza exercitarea puterii pe afişarea prestigiului şi al bogăţiei. Dar această putere pare condiţionată de deţinerea unei forţe militare mai mult sau mai puţin ostentative, necesară pentru supravegherea forţei de muncă, cât şi pentru gestionarea afacerilor, precum şi pentru siguranţa persoanelor importante expuse pericolului răpirilor.

---

[84] Paul Lunde, *Organized Crime, An Inside Guide to the World's Most Successful Industry*, publicat de Dorling Kindersley Ltd., London, 2004, p.13.

[85] http://en.wikipedia.org/wiki/Amado_Carrillo_Fuentes

Aici apare un alt nivel de comportament mafiot. Pentru a-şi afirma propria lege, ”familia” preferă să folosească o poliţie privată, formată din oameni dispuşi să facă, pentru stăpânii lor, treburile ”murdare”, sau să însărcineze în acest scop delicvenţi daţi în urmărire, cu care au fost stabilite relaţii de ”patronaj”. Şi unii şi alţi sunt numiţi „mafioţi” de către contemporani.
În numeroase regiuni, aristocraţii şi burghezii, familii şi partide se obişnuiesc să-şi rezolve conflictele prin forţa armelor. Într-o oarecare măsură, aceste conflicte par gândite pentru a permite clasei conducătoare, vechi sau noi, să înarmeze, să folosească şi să menţină sub control ceea ce sursele actuale numesc pătura ”răufăcătorilor”. Violenţa serveşte drept mijloc pentru clădirea, dacă nu a unei noi civilizaţii, cel puţin a noi echilibre politice şi sociale.

Termenul şi conceptul de „Mafie” apare abia la sfârşitul ”tulburării” numite *Risorgimento*. După anul ’65, funcţionarii de dreapta îi numesc ”mafioţi” pe tălhari şi pe cei ce se sustrag de la executarea stagiului militar, pe cei ce se opun ordinii politice şi sociale, pe capii partidelor municipale şi pe micii delicvenţi din sate şi oraşe. Termenul ”camerrista” stă alături de celălalt, fără a se referi în mod special la caracterul regional. Uneori, termenul ”Camorra” se referă la organizaţii criminale urbane, pe când ”Mafia” pare să indice un fenomen de tip rural. Într-o accepţiune foarte răspândită în prezent, Mafia, ar corespunde criminalităţii regionale siciliene, „Camorra” ar corespunde criminalităţii regionale din Campania. Pentru simetrie, mass- media a introdus, mai recent, un termen pentru criminalitatea calabreză, cel de „N’drangheta.” Formulările obişnuite alătură delicvenţa comună cu cea organizată şi cu o elită criminală originară din Sicilia occidentală, pe care ne-am obişnuit să o numim cu titulatura de „Cosa Nostra”. Putem adăuga şi alte termene prezente în lume: mafia americană, considerată ca derivând direct din cea siciliană dar care în realitate nu are acelaşi caracter rigid, regional, apoi mafia chineză, cea columbiană, rusească, etc. Termenul capătă accepţiuni mai largi. El se poate referi la influenţa acelor asociaţii secrete şi indică un strâns raport între politică, afaceri, criminalitate, ilegalitate sau corupţie, susţinere a anumitor politicieni, înşelătorii electorale, incapacitatea de a aplica legea în mod imparţial.

Mafia italiană este apreciată drept cea mai puternică organizaţie criminală, nu numai datorită numărului mare de membri, ci mai ales ca urmare a structurii sale şi a capacităţii ei de a dezvolta strategii unitare, în ciuda articulaţiei complexe a reţelei sale operaţionale. Prin caracteristicile sale, Mafia este singura organizaţie criminală italiană care oferă un model criminal valabil la nivel internaţional. Dificultăţile întâmpinate în delimitarea subiectului au determinat literatura să-l reducă la contextele economice şi culturale, subliniind, ca de obicei, caracterul ierarhic al acesteia. Primii analişti ai problemei, imediat după 1860, au considerat că mediul sicilian era puternic afectat de arhaism. Şi totuşi, la o sută de ani după aceasta, deşi contextul s-a modificat în toate elementele sale, ne aflăm încă în faţa a ceea ce numim „Mafia” şi încercăm să înţelegem cum anume a supravieţuit modernizării, acest fenomen tipic în aparenţă pentru un univers tradiţional.

Chiar şi rapoartele comisiei antimafia se referă la un trecut de peste o sută de ani sau fac apel la istoriografie, care descrie studiul ultimilor două secole ca fiind o societate semifeudală, eminamente agrară şi latifundiară, imobilă din punct de vedere economic şi social, traversată de un singur val de înnoire, mişcarea ţărănească, contestată de clasele conducătoare şi de mafie, aparatul lor militar.

În istoria interpretărilor mafiei, a luptei împotriva acesteia, revine în mod ciclic ideea conform căreia „modernismul (reforma agrară, industrializarea, şcolarizarea, instaurarea unor obiceiuri sexuale libere) ar trebui să distrugă fenomenul împreună cu spoiala sa de cultură, schemă care a făcut obiectul propagandei stângii în anii de după război şi reluată, cu unele instrumentalizări, de aproape toată lumea, cu scopul de a abţine mai multe fonduri, mai multe posibilităţi de administrare a resurselor etc. Mulţi au crezut că Mafia va dispărea atunci când, în interiorul pustiu al insulei, se va fi auzit fluieratul locomotivei, după aceasta se va vorbi de zgomotul avionului, de bip- ul

computerului. Progresul economic nu intră neapărat în contradicţie cu fenomenul de tip mafiot, nici termenul referitor la imobilitate nu poate elimina fenomenul şi contextul acestuia. Cu ani în urmă, mafia latifundară a secolului trecut era considerată nu atât ca o expresie a puterii baronilor, cât un instrument al grupului social intermediar al celor care închiriau (vătafi) şi care, pe parcursul dezagregării de durată a economiei şi a puterii feudale, dezvoltau o capacitate de intimidare, exercitată ascendent şi descendent cu ierarhia socială. Mai mult, chiar mafioţii care par să reprezinte cel mai bine modelul tradiţional mediază transferul de terenuri de la proprietari la ţărani; supravegherea mişcările colective de după cele două războaie mondiale nu este făcută de gardieni, ci de ciocli ai feudei, cu un rol inimaginabil, dincolo de procesele de modernizare politică şi socială ale sec. al XX- lea. Teza conform căreia tipul de coerciţie extra- legală, numit Mafia, ar servi pentru asigurarea subordonări ţăranilor, se dovedeşte ineficientă.

De ce contextul economic, social şi politic la care se face referire este cel latifundiar? Este vorba de considerarea fenomenului ca un reziduu mai mult sau mai puţin feudal. Se poate înregistra, însă, compatibilitatea dintre mafie şi dezagregarea posesiunilor latifundiare, dintre mafie şi gradul ridicat de integrare pe bogatele pieţe internaţionale şi chiar transoceanice. Deseori ne aflăm în faţa unor sectoare şi a unor momente de dinamism economico-social.

În multe din aceste cazuri, mafioţii desfăşoară activităţi legale, ale căror monopol este garantat de violenţă, prin tehnici care merg de la intimidarea verbală la cea fizică, ajungând până la eliminarea rivalilor, a trădătorilor, a martorilor. Criminalitatea comună oferă nu doar o bază de recrutare pentru familiile mafiote, ci constituie însăşi raţiunea existenţei acestora. Încă din perioada bourbonică, se înregistrează practica ambiguă a „compoziţiilor” tratate între victimă şi autorul delictului, mediate de înalţi exponenţi ai delicvenţei, profesionişti sau capi, care răpeau ordinii legale puterea de a pedepsi crimele, experienţă larg răspândită chiar şi în zilele noastre. Aşa cum în sec. al XIX- lea ameninţarea bandiţilor era folosită pentru ai convinge pe proprietari să încredinţeze mafioţilor paza propriilor terenuri, astăzi comercianţii sunt determinaţi de riscul unui jaf sau al extorcării, să plătească asigurarea mafiotă. Mafia reprezintă întotdeauna un aparat al ordinii, dar ea presupune şi o dezordine socială şi criminală, ce trebuie ţinută sub control. Ne referim nu doar la acelaşi termen ci la acelaşi subiect, în ceea ce priveşte atât trecutul cât şi prezentul. Întâlnim însă şi discontinuităţi evidente dintre care cea mai gravă este răspândirea geografică a organizaţiilor de tip mafiot. Chiar şi în zonele tradiţionale „infectate”, problema continuităţii istorice se pune în mod diferit. Mafia siciliană rămâne de peste o sută de ani în lumina reflectoarelor, chiar dacă s-ar putea demonstra că fenomenele indicate sub acest nume au întotdeauna un grad ridicat de omogenitate. Camorra este prezentă în anumite momente de timp şi s-ar putea spune, cu o serie de flash-uri, perioada de după unificare. Acelaşi lucru este valabil pentru Calabria şi pentru fenomenul numit „picciolteria”, apărut pe neaşteptate şi reprimat în mod brutal la începutul secolului al XX- lea.

Aceste consideraţii pun sub semnul întrebării teoria care vede comportamentul mafiot ca pe o consecinţă directă a culturii siciliene (în sens antropologic), cultură care ar fi caracterizată de neîncrederea în organele statului şi deci de obiceiul de a-şi face singură dreptate, de simţul onoarei, susţinerea politică, caracterul familiar care sustrage individul de la perceperea responsabilităţii sale faţă de o societate mai largă decât cea primară. Nu se intenţionează să se înlăture elementul cultural din explicarea acestui fenomen social. Trebuie să se distingă fenomenul de contextul său, analizând modul în care mafia îşi însuşeşte codurile culturale, le instrumentează, la modifică, le transformă într-un adeziv pentru propria rezistenţă; să nu uităm de refuzul conceptului de impersonalitate a legii şi a statului de drept faţă de poliţişti şi de colaboratorii acestora, sentimente larg răspândite la ţăranii, burghezii şi aristocraţii din Sicilia secolelor al XIX- lea şi al XX- lea, dar folosite de mafie în funcţie de propriile scopuri. Acestea se reflectă uneori asupra unei mafii moderate, protectoare,

liniştitoare şi tradiţionale, promovate chiar de mafioţi sau de apărătorii acestora, în interiorul sau în afara tribunalului, de politicieni interesaţi de apărarea „bunului nume" al Siciliei, de magistraţi neatenţi.

Mafia ar fi un obicei, un comportament, o tradiţie şi nu o organizaţie. Unii analişti susţin că reţeaua relaţiilor de rudenie, clientelă şi prietenie a diferiţilor capi ai mafiei ar fi de ajuns pentru a schiţa structura grupului mafiot. Acesta ar fi o formă prin care se exprimă înrudirea, prietenia afacerile. Grupul mafiot ar reprezenta o microstructură instabilă şi nesupusă formalizărilor impuse de legăturile asociative. Totuşi, la graniţa dintre secolele al XIX- lea şi al XX- lea, doi poliţişti criminalişti, Giussepe Alougi şi Antonio Cutrera, suprapuneau peste analiza mentalităţii insulare (onoarea, complicitatea), cea a asociaţiilor mafiote care începeau să fie descoperite: organizaţii mari, puternice, bine structurate, capabile să-şi promoveze operaţiunile pe termen lung şi pe spaţii mari, nevoite să se diferenţieze de restul societăţii prin jurăminte şi ritualuri de afiliere complexe. Până acum, grupările mafiote au fost considerate nişte monoide, fără uşi sau ferestre. Dar pentru a menţine relaţiile cu mediul politic şi cu instituţiile acestora, pentru a controla traficul, dar mai ales pentru a îndeplini funcţia de control şi dirijare a criminalităţii, acestea trebuie să fie conectate între ele, astfel sporeşte complexitatea structurii lor organizatorice.

Fascinată de contextul lor rural şi „primitiv", literatura recentă a ignorat aproape complet elementele primordiale considerate ca fiind centrul infecţiei scoase în evidentă de multe lucrări din secolul al XIX- lea. Cultura de la 1900 afirmă că „aici, în capitala insulei siciliene şi în câmpia sa carbonizată, îşi are sediul adevărata mafie, mafia legendară, mafia marilor procese pentru crimă, care prin delictele sale a instaurat teroarea, iniţiind astfel istoria criminalităţii siciliene"[86].

Mai întâi, experienţele şi sectoarele de intervenţie, apoi locurile şi grupurile, în fine organizarea. Inserarea într-un lanţ migrator, transoceanic, practicarea unui comerţ pe distanţe mari, au creat o mentalitate şi o capacitate adecvate pentru contrabanda cu diferite mărfuri şi droguri. Mafioţii ştiu să creeze contacte externe, necesare pentru efectuarea acestui trafic. Toate aceste experienţe se adaugă unei structuri organizatorice, care din una teritorială, se extinde în spaţiu şi timp, oferind noi spaţii şi puteri pentru noi oportunităţi de profit, expansiune coroborată şi cu o rezistenţă deconcertantă a grupurilor familiale şi criminale, a ariilor de influenţă, în unele din acestea puterea familiilor durând de mai bine de un secol, secol în care totul s-a schimbat în economie, în societate, în politică, iar modalităţile de împărţire a teritoriului sunt asemănătoare acelora ce ar fi putut fi individualizate şi menţionate încă de la începutul secolului al XIX- lea.

Totuşi, toate aceste elemente ale organizaţiilor de tip mafiot nu oferă o stabilitate globală, cu o conducere omnipotentă. Diferitele grupuri, se află în permanenţă în relaţii de conflict major, din motive de rivalitate şi de ierarhie, de aici şi luptele care, în mod ciclic, redesenează echilibrele. Organele conducătoare sunt la rândul lor instabile, ameninţate de pericolul destrămării datorat conflictelor interne, rămânând mult timp inoperante, însăşi raza teritorială a autorităţii lor se defineşte în funcţie de împrejurări. În alte părţi tendinţele de centralizare încă mai puţin pronunţate. Toate aceste grupări criminale, care, deşi ca tradiţie şi în ciuda conflictelor dintre diverse grupuri ce au măcinat constant structurile organizatorice ale acestora, au continuat să se dezvolte de- a lungul anilor, ajungând să influenţeze viaţa politică, mass- media, administraţia publică, justiţia şi economia, afectând în mod serios bazele ordinii sociale.

Odată cu mărirea numărului de membri şi sporirea mijloacelor financiare de care dispuneau, dar mai ales odată cu extinderea zonei de influenţă în mediul urban, asociaţiile mafiote italiene au obţinut

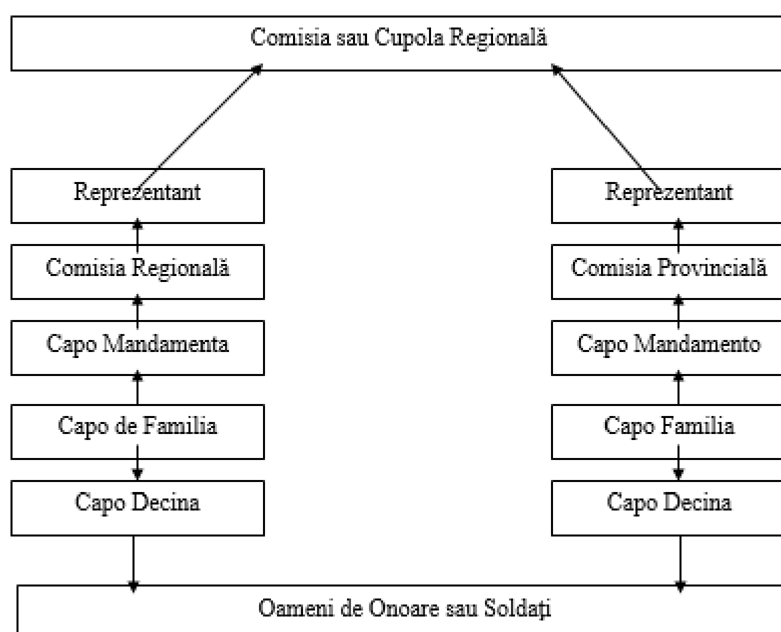
[86] Cutrera Antonino, *La mafia e i mafiosi-La malavita di Palermo*, Palermo, 1900.

supremaţia şi controlul formelor cele mai periculoase ale criminalităţii, depăşind de mult graniţele regionale tradiţionale: Cosa Nostra în Sicilia, Camorra în Campania şi N'drangheta în Calabria.

Cosa Nostra

Mafia siciliană, Cosa Nostra, este o structură bine articulată şi în acelaşi timp unitară şi organizată piramidal, ierarhic, având la bază „familia" care controlează o parte determinantă din teritoriul în care operează sau pe care îl domină.

Locul unde a luat naştere faimoasa organizaţie este Sicilia, un teritoriu al actualei Italii care a fost de mai multe ori sub dominaţie străină şi care nu şi-a dobândit independenţa faţă de asupritori decât în secolul al XVIII- lea. Primele semne că mafia începe să devină o organizaţie criminală apar în anul 1893, odată cu apariţia aşa numitelor „cosche" (cete) ale mafiei. În această perioadă, aproape toate proprietăţile feudale intră pe mâna arendaşilor mafioţi, care mai târziu vor deveni chiar ei proprietari ale acestora. Aceşti arendaşi aveau putere absolută asupra pământurilor şi ei erau adevăraţii proprietari ai pământurilor, deşi plăteau o cotă nobililor italieni. Ţăranii încep să-i urască pe mafioţii transformaţi din salvatori în călăi[87]. Mafia din Sicilia are o structură piramidală şi este prezentată în figura următoare. „Familia" este celula de bază a Mafiei. Forţa familiei este asigurată de numărul membrilor ei şi de prieteniile cu persoane sus-puse, pe care şeful reuşeşte să le stabilească. Cu cât persoanele sunt mai influente, cu atât mai mare este interesul Mafiei de a le capta prietenia. La baza Mafiei Siciliene se află „oamenii de onoare" sau soldaţii, constituiţi în grupe de câte zece oameni. Soldaţii aleg şeful, numit reprezentant, căci acesta apără interesele familiei; el, la rândul lui, îşi alege un adjunct şi unul sau doi consilieri (locotenenţi). Între şefi şi „oamenii de onoare" se impun „capo decina" (şeful zecimii). Şefii familiilor desemnează un şef al provinciei, un reprezentant al provinciei. Oraşul Palermo este o excepţie, el desemnând un singur „capo mandamenta", dar având puterea de a intra în „Cupola"[88].

[87] M.Puzo, *Sicilianul*, Ed. Politică, Bucureşti, 1997, p. 273
[88] G.Falcone, *Mafia*, Ed. Danubius, 1994, p. 105

Figura centrală a Mafiei este şeful. Prin denumirea de „naş” se subliniază în mod evident poziţia majoră a acestuia faţă de marea masă a mafioţilor, el este persoana care a cununat sau a botezat pe majoritatea celor din organizaţie. Pentru a ajunge un „naş” sicilian, trebuie ca acesta să fie foarte bogat şi foarte respectat, lucru mai important decât bogăţia. Un capo mafia trebuie să fie îndrăzneţ, rece, viclean şi violent în acelaşi timp, trebuie să aibă minte şi mai ales „mână” (în sens simbolic, adică să fie autoritar, iute şi puternic dacă situaţia o cere). El trebuie să ştie să tacă şi să- i asculte pe toţi supuşii şi pe cei care îi cer ajutorul, în afara cazului când trebuie să intervină. Nu se amestecă direct în treburile „mărunte” ale familiei pe care o conduce, nu trebuie să fie arogant (aroganţa pentru mafioţi este echivalentul prostiei), să aibă prin excelentă atitudine de „împăciuitor”, de sfătuitor, de om mărinimos. Un adevărat „naş” nu va purta niciodată armă, există destui mafioţi de grad inferior care să o folosească şi să execute orbeşte ordinele date de el.

Pentru a intra în organizaţie trebuie depus un jurământ de credinţă, care va face ca noul membru să aibă acces la toate bunurile comune ale Mafiei şi să beneficieze de un mare suport din partea acesteia, datorită influenţelor şi relaţiilor pe care o are în societate. Jurământul odată depus va însemna şi un număr însemnat de obligaţii.

Odată intrat în organizaţie, mafiotul nu o va putea părăsi niciodată. O caracterizare foarte bună a apartenenţei la Mafie a fost făcută de un cunoscut şef mafiot sicilian, Nino Salvo: „Mafia este ca un trandafir frumos, dar plin de spini”. Jurământul de intrare în Mafia siciliană este la fel de sute de ani şi ritualul primitiv este neschimbat. Reprezentantul familiei aduce la cunoştinţă noilor oameni “de onoare” regulile care guvernează organizaţia. Îi previne pe noii veniţi că mai au timp să renunţe la iniţiere şi le repetă obligaţiile ce decurg din apartenenţa la Mafie:

- Să nu furi şi să nu exploatezi prostituţia!
- Să nu te atingi de nevestele celorlalţi “oameni de onoare”!
- Să nu ucizi un om “de onoare”!
- Să nu trădezi nimic poliţiei!
- Să nu te cerţi cu un camarad şi să manifeşti totdeauna un comportament serios şi corect!
- Să respecţi un secret absolut în ceea ce priveşte Mafia în faţa străinilor!
- Să eviţi să te prezinţi singur altor oameni de onoare!

După această informare, novicele este invitat să-şi alegă un naş dintre cei prezenţi în încăpere. De obicei participă doar un şef de familie, iar alegerea se face dintre oamenii de onoare ai acestuia, apoi are loc ceremonia jurământului. Ea constă din a- i întreba pe fiecare cu ce mână trage. I se înţeapă apoi indexul mâinii respective, şi cu picătura de sânge care ţâşneşte din deget este atinsă icoana Madona Bunei Vestiri, care se supune că este patroana Mafiei şi se serbează pe 25 Martie. Apoi se dă foc icoanei şi iniţiatul o trece dintr-o mână în alta evitând să o stingă şi jură să nu trădeze regulile Mafiei, altfel va arde şi el astfel icoanei. În momentul în care răneşte iniţiatul, oficiantul îi spune acestuia să nu trădeze niciodată, pentru că „în Mafia se intră prin sânge şi se iese prin sânge”. Mafiotul va jura că, pe lângă cele şapte reguli, să mai respecte câteva care privesc structura Mafiei. Astfel, el nu are dreptul să ceară explicaţii asupra ordinelor pe care le primeşte, nu are voie să mintă, să descopere cine mai face parte din Mafie, să-şi păstreze onoarea şi demnitatea chiar în faţa morţii, să nu ucidă fără ordin. Execuţiile unei persoane importante sunt decise de Cupola şi vor fi încredinţate numai unor oameni de onoare aleşi de reprezentanţi[89]. Toate aceste grupări criminale, care diferă ca tradiţie şi în ciuda conflictelor dintre diferite grupuri ce au măcinat constant structurile organizatorice ale acestora, au continuat să se dezvolte de- a lungul anilor, ajungând să influenţeze administraţia politică, justiţia şi economia, afectând în mod serios bazele ordinii sociale.

[89]G.Vergulini, *Istoria Mafiei*, Ed. Enmar, 1998, p. 125

Cosa Nostra operează într-un secret absolut, nedezlegat nici în prezent de autorităţile italiene, iar legea de fier a tăcerii, *omerta*, este respectată de toţi, chiar şi de persoanele din afara organizaţiei care au tangenţă cu aceasta. Orice violare a principiului *omerta* este invariabil pedepsit cu moartea, indiferent de rangul sau poziţia celor ce au divulgat secretele organizaţiei.

În ultimul timp, unele familii dezvoltate şi-au creat ramificaţii în alte regiuni ale Italiei, cum ar fi Lombardia sau Piemontul, extinzându- şi acţiunile, în special cele ce privesc traficul de droguri, în mai multe ţări europene (în special Germania) şi chiar peste ocean (S.U.A. Canada, Venezuela). Sub presiunea enormelor interese economice, au apărut în timp şi numeroase conflicte între familiile mafiote care s-au transformat în adevărate războaie şi execuţii sângeroase. Acest război al mafiilor a luat amploare începând cu anii `80 şi a cuprins nu numai Sicilia ci toată Italia şi chiar SUA.

În urma acestui război, familiile învingătoare conduse de Carbonizzi, Greco, Spadaso şi alţii, şi-au consolidat poziţiile pe teritoriul Italiei, iar membrii aripilor mafiote care au scăpat cu viaţă s-au refugiat cu predilecţie în America de Sud şi Spania, unde şi-au creat noi sisteme organizatorice, noi legături infracţionale prin care dirijează o bună parte din traficul de droguri, investind sume uriaşe în hoteluri, cazinouri, construcţii şi afaceri financiar- bancare, declanşând noi atacuri, ce au degenerat în executarea feroce a adversarilor. Privind raporturile Mafiei Siciliene cu celelalte organizaţii criminale italiene, se poate afirma că grupurile Comorrei au fost inferioare ca putere şi influenţă, fiind oarecum subordonate, mai ales pe linia traficului de droguri. În direcţia opusă se află însă situaţia N'dranghetei calabreze, care s-a bucurat şi se bucură încă de autonomie operaţională, menţinându- se pe o poziţie de prestigiu şi colaborând pe picior de egalitate cu Mafia siciliană.

În jurul anilor 1950- 1955, asociaţiile criminale au contactat Mafia siciliană, cu scopul de a o cointeresa în traficul de droguri de peste oceanul Atlantic, vizându-se de fapt asigurarea transportului de droguri prin punerea la dispoziţie a curierilor şi organizarea unei linii de trafic între S Franţei şi S.U.A. Deoarece drogurile se vindeau în SUA, mafioţii italieni aveau o poziţie inferioară, obţinând profituri reduse, ceea ce i- a determinat pe unii să lucreze pe cont propriu.
La începutul anilor '70, prin neutralizarea laboratoarelor clandestine din Marsilia de către poliţia franceză, în colaborare cu alţi poliţişti afiliaţi la Interpol, linia ce ducea în SUA a fost ruptă, mafia siciliană fiind nevoită să-şi reorganizeze acţiunile în sfera traficului internaţional. Mafia Nord-americană s-a orientat spre traficul cu stupefiante către Asia de S- E, iar sicilienii au început importul de heroină turcească şi alte droguri provenite din Africa, sau cu traficul de cocaină Sud- americană. În jurul anilor 1977- 1980, s- a relansat traficul de droguri între Italia şi SUA, de această dată mafia italiană trecând la operaţiuni de trafic complete.

După anii '80, poliţa italiană a dat numeroase lovituri, distrugând multe reţele din Sicilia, însă mafia siciliană nu este învinsă şi nu a renunţat la profiturile imense ce se realizau din traficul cu stupefiante, stabilind noi legături în Asia de S-E şi de Sud. Cea mai grea lovitură dată mafiei siciliene a fost arestarea celor mai mulţi capi ai mafiei şi a altor membri de onoare, în celebrul proces de la Palermo, al procurorului Giovani Falcone versus mafia, dar care, până la urmă, s-a soldat cu achitarea mai multor acuzaţi, datorită corupţiei imense din cadrul legislativului. Mafia nu a rămas cu mâinile în sân şi după terminarea procesului procurorul Giovani Falcone a fost ucis în mod bestial. Oricât de mari ar fi fost eforturile de a distruge mafia, acest lucru nu este posibil, datorită expansiunii şi longevităţii acesteia.

Camorra

Instalată în provincia Campania, „Camorra” desemnează societatea secretă a răufăcătorilor napolitani. Compusă dintr-o serie de organizaţii locale, aflate adesea în opoziţie, Camorra s-a consacrat mai ales traficului de droguri, în particular de cocaină. Tentativele de organizare centrală s– au soldat cu un eşec. Cea mai importantă încercare s-a datorat italianului Rafaelo Cutolo şi s- a sfârşit la începutul anilor `80, într-o baie de sânge. Camorra, ca şi mafia siciliană, a parcurs transformări esenţiale în perioada de după război, ocupându- se intens cu contrabanda de ţigări străine şi afacerile ilicite de pe piaţa legumelor şi fructelor, în anii `70, când, iniţiind primele legături cu mafia siciliană, s-a implicat în traficul cu stupefiante.

Această expansiune a condus, inevitabil, la izbucnirea conflictelor dintre clanurile mafiote conduse de Antonio Sparone şi Rafaelo Cutolo. Arestările făcute în rândurile Camorrei, inclusiv a lui Cutolo şi a altor membri influenţi ai organizaţie, nu au dus la distrugerea acesteia, ci sub noua denumire de „Nuovo Camorra Organizata”, şi- a extins câmpul de acţiune şi în alte regiuni: Napoli, Palermo, Avellino şi Caserte, iar celelalte grupuri, care nu au aderat la acest cartel al crimei, s- au reunit în jurul lui Amberto Amaturo Zaza, creând „Nuovo Famiglia”. Beneficiile considerabile din traficul de droguri au trezit interesul Comorrei, acesta convertindu- se la reţelele şi mijloacele traficului cu stupefiante. Nu atât în traficul cu heroină şi haşiş, cât în traficul cu cocaină între America de Sud şi Europa, Camorra a jucat un rol important în ultima perioadă, asigurându-şi chiar monopolul acestor operaţiuni ilicite.

N'drangheta

Prima oară acest termen apare în documentele oficiale, redactate de către carabinieri, la sfârşitul secolului al XVIII- lea, fiind legat de afacerile cu privire la proprietatea funciară şi unele conflicte dintre nobilime, burghezi şi ţărani. Aceşti briganzi erau consideraţi de ţărani drept unicii lor apărători împotriva nobililor şi bogaţilor din Piemont, însă, cu timpul, ei au recurs la asasinate, răpiri şi tâlhării, fără să mai aleagă între bogaţi şi săraci, urmărind doar câştigurile băneşti.

N'drangheta este principala organizaţie criminală din Calabria, altă regiune din Sudul Italiei, în care condiţiile subdezvoltării economice sunt chiar mai pronunţate decât în Campania.

Ca şi Camorra, N'drangheta dispune de o structură orizontală, compusă din clanuri numite „cosche” sau “n'drine” ai căror membri sunt recrutaţi pe baza legăturilor familiale. Din acest motiv, conflictele şi rivalităţile dintre clanuri se menţin pe parcursul multor ani (vendetta). Dar mafia calabreză, ca şi celelalte mafii, a urmat procesul de formare de după anii `60, ani ai transformărilor social-economice din regiune, implicându- se tot mai mult, pe lângă sechestrările de persoane, principala lor ocupaţie, şi cu traficul de stupefiante. N'drangheta este specializată în răpiri de persoane, urmate de răscumpărarea ostaticilor. Uneori, aceştia sunt supuşi unui tratament violent şi umilitor.

Interesant este faptul că răpirile au loc în afara teritoriului în care s-a stabilit organizaţia criminală, fiind preferate zonele din centrul şi nordul Italiei, mai bogate, şi care oferă facilităţi mai mari: libertate de mişcare mai mare, posibilităţi de închiriere de locuinţe şi automobile, canale de spălare a banilor. N'drangheta are un stil de acţiune mai arhaic în comparaţie cu Camorra sau Mafia, dar la fel de periculos. Prin câştigurile mari realizate şi- a extins câmpul de acţiune în afara Calabriei, realizând legături cu alte organizaţii din Italia şi prin emigrarea unor familii în zone bogate din Lombardia, Piemont, Liguria, au penetrat în majoritatea domeniilor criminale, stabilind legături viabile cu mafia americană, canadiană şi australiană, câştigând chiar respectul acestora.

Cosa Nostra din America

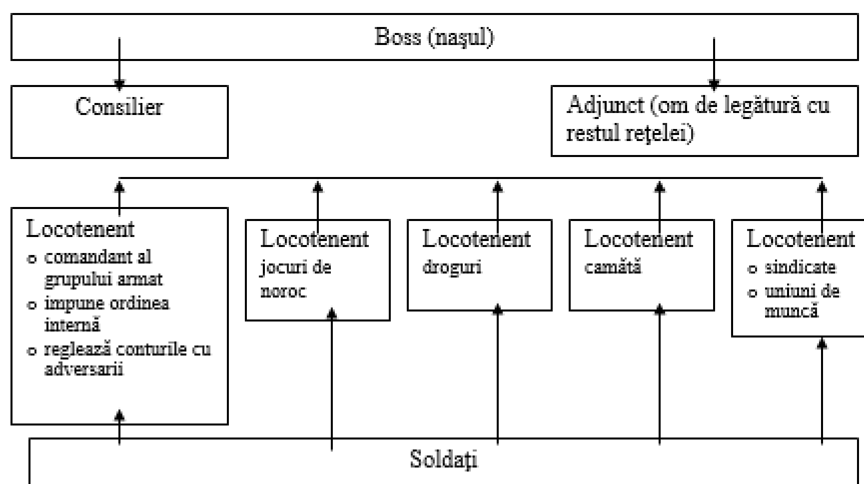
Apariţia unei ramuri a mafiei siciliene în America îşi face simţită prezenţa la sfârşitul secolului al XIX-lea. O serie de delicte şi crime, comise în oraşele New York, Philadelphia, Chicago şi Los Angeles, în perioada 1892-1899, sunt atribuite de către poliţie unei bande organizate de italieni imigranţi, originari din Sicilia.

O opinie asupra întemeierii mafiei americane este că aceasta se datorează fraţilor Vito şi Giovani Gianola. Împreună cu Alfonso Pannizola, ei pun, în 1915, bazele unui sistem de impunere forţată a imigranţilor italieni, stabiliţi în oraşul Saint- Louis. Ei vor instaura o teroare similară celei din Sicilia şi extrem de rentabilă. Evoluţia mafiei americane, între cele două războaie mondiale, a avut ca principal punct de propagare şi dezvoltare prohibiţia, care a creat condiţiile ideale de apariţie a unui „bussines" extrem de competitiv: producţia şi comercializarea clandestină a produselor alcoolice. Atunci au apărut faimoasele „gang- uri" (găşti) ai căror membri proveneau din rândurile minorităţile etnice şi religioase din Statele Unite ale Americii, supuse discriminării, abuzului şi exploatării deosebit de feroce. Italienii au ocupat un loc aparte, graţie unei remarcabile eficacităţi şi discipline.

Conduse aproape numai de sicilieni, găştile au preluat structura organizatorică a mafiei, cu rigida sa ierarhie şi cu neiertătoarele ei legi. Impunându-se cu autoritate în lumea interlopă, aceste bande au marcat întreaga eră cu violenţa lor făţişă, nelimitată. Abrogarea prohibiţiei nu a pus capăt activităţii criminale organizate, ci a diversificat-o.

Într-un interval extrem de scurt, mafia americană a acaparat toate domeniile ce s-au dovedit rentabile pentru mafia siciliană: jocuri de noroc, prostituţie (trafic de persoane), trafic de droguri, contrabandă, protecţie forţată a întreprinderilor. În principalele oraşe din SUA, toate ramurile industriei întunericului încap pe mâna puternicilor mafioţi, care se numesc acum familii. Există unele deosebiri între mafia americană şi Cosa Nostra: în primul rând, termenul de „familie" nu mai are aceleaşi conotaţii ca în Italia, fiindcă în familiile italiene membrii sunt în marea lor majoritate rude şi sunt sicilieni, pe când în SUA există familii, aproape toate, în care există şi membri ne- italieni (evrei, irlandezi, polonezi etc.) iar legăturile de rudenie între membrii familiilor sunt puţine şi foarte îndepărtate.

Organizarea structurală a mafiei din SUA este următoarea:

Instanţa supremă a organizaţiei Cosa Nostra este alcătuită din naşii familiilor americane şi ea încearcă să soluţioneze, pe cale paşnică, toate neînţelegerile, numele pe care îl poartă fiind „Comisia”[90]. Cosa Nostra americană exploatează toate domeniile crimei organizate, un lucru care nu este pe placul multor mafioţi italieni, aceştia dezaprobând exploatarea prostituţiei şi a jocurilor de noroc de către membrii Cosa Nostra. Cele două aduc profituri imense mafiei americane şi aşa cum am mai menţionat, structura şi modul de funcţionare este cel al unei fabrici, deci tot ce aduce profit este exploatat. În America, există circa 24 familii aparţinând Cosa Nostra şi care îşi împart între ele teritoriul S.U.A. Principalele familii mafiote din S.U.A. sunt: cele cinci familii din New York, care reprezintă totodată şi cele mai şi mai influente familii din Cosa Nostra:

- *Familia Gambino*: este cea mai puternică şi mai veche dintre clanurile mafiote new- york-eze, a fost fondată de Carlo Gambino şi are ca şef probabil pe John Gotti, din anul 1985. Afacerile ilegale în care este implicată sunt: furturi, escrocherii, camătă, jocuri de noroc, trafic de droguri, pornografie şi trafic de persoane, fraudă şi extorcare de fonduri.
- *Familia Bonano:* este fondată de Joe Bonano şi acum este condusă probabil de Philip Pasteli. Afacerile familiei sunt: pizzerii, restaurante, camătă, pornografie (trafic de persoane) şi trafic de droguri.
- *Familia Colombo:* a fost fondată de Josepf Colombo, iar acum este controlată de Carmine Persico. Membrii sunt implicaţi în camătă, jocuri de noroc, fraudă, trafic de droguri şi de ţigări, prostituţie şi pornografie.
- *Familia Genovese:* îl are ca fondator pe Vito Genovese şi este sub conducerea lui Anthony Salerno („Grasul”). Se ocupă cu extorcare de fonduri, camătă, trafic de droguri în mai mică măsură, fraudă, pornografie, prostituţie.
- *Familia Luccheze:* fondată de Thomas Luccheze, este condusă de naşul Anthonio Corallo. Îşi procură veniturile din droguri, curse de cai şi de ogari, furturi de autoturisme, asasinate plătite.

În New Jersey, este teritoriul familiei *Decavalcante* care monoplizează pornografia, traficul de droguri, camăta şi jocurile de noroc. În Florida este foarte puternică familia *Trafficante*, fondată de Santos Trafficante şi este condusă acum de fiul său, Santos Trafficante Jr. Se ocupă cu trafic de droguri, furturi, vânzări de bunuri furate şi are o reţea de cazinouri, în Florida şi în Caraibe. În New Orleans este familia *Marcelo*, fondată şi condusă de către Carlos Marcelo, deţinând puterea în Louisiana şi în statele limitrofe, conducând statele din sudul SUA. Există o alianţă trainică între familiile *Marcelo* şi *Trafficante*. Afacerile familiilor cuprind trafic de droguri, jocuri de noroc, afaceri imobiliare, prostituţie şi pornografie (trafic de persoane), corupţie politică şi sindicală. Familia *Giancara* este autoritară în Chicago dar şi în New Mexico şi zone din California, bossul său este Joey Aiuppa, iar fondatorul a fost Memo Giancara. Veniturile imense provin din jocuri de noroc, trafic de droguri, prostituţie (trafic de fiinţe umane) şi camătă.

Nu trebuie omis faptul că în SUA, pe lângă Cosa Nostra s- au mai dezvoltat două organizaţii la fel de puternice pentru o perioadă: mafia irlandeză şi cea evreiască. Mafia irlandeză a avut o perioadă de expansiune mai ales în timpul prohibiţiei, ca apoi să-i scadă autoritatea şi multe dintre teritorii să-i fie luate de către mafia italiană şi cea evreiască. Dintre irlandezi, s-au remarcat fraţii *O'Donell* şi apoi mafiotul *O'Banion*, acesta a fost pentru irlandezi ceea ce a fost Lucki Luciano pentru Cosa Nostra, un organizator de geniu, apoi o parte dintre irlandezi s-au integrat în Cosa Nostra sau în mafia evreiască. Mafia evreiască a rămas şi după prohibiţie egală cu mafia italo-americană. Muţi evrei au ajuns apoi să lucreze pentru Cosa Nostra, sau să colaboreze cu aceasta. *Mezer Lusky* (bancher al mafiei câteva

[90] I. Pitulescu, *Crima Organizată*, Ed. Naţional, 1996, p. 77

decenii), *Bugsy Siegel*, *L. Buchalter* sau *J. Shapiro* sunt cei care au inventat şi exploatat primii corupţia sindicală.

Una din principalele surse de venit pentru Cosa Nostra este industria construcţiilor. Comisia asupra crimei organizate din SUA a descoperit că majoritatea familiilor sunt puternic implicate în industria construcţiilor. Controlând sindicatele, au constituit un fel de cartel care dirija activitatea în aceste domeniu, decidea cărei companii să- i acorde contractul şi altele, forţând acceptarea unor oferte extrem de mari. Mafia era partener (din umbră) al unor companii de construcţii care reuşeau să obţină contracte substanţiale în dauna altor companii. O altă sursă de venit este traficul de fiinţe umane, în speţă prostituţia şi pornografia. Prostituţia aduce venituri imense mafiei americane, prostituatele dintr-un oraş, în proporţie de 90% fiind sunt sub „protecţia" organizaţiei.

Un domeniu tradiţional de exploatare al Cosa Nostra este corupţia sindicală. Mafia şi-a dat seama că industriile americane nu pot fi controlate decât cu ajutorul sindicatelor. Există două variante: folosirea mafiei la spargerea grevei, iar a doua constă în controlul unor sindicate. Traficul de droguri a adus mari beneficii Cosa Nostra, dar în ultimul deceniu se constată o reducere a implicării mafiei în acest tip de trafic şi o expansiune tot mai mare spre alte domenii ale crimei organizate. Mafia exploatează şi câştigă enorm de pe urma jocurilor de noroc, astfel că, Las Vegas este deţinut (din umbră) de mafie. Cosa Nostra nu ar fi o putere mondială dacă nu ar exista corupţia politică. Mafioţii statului, reprezentanţii puterii legislative, ai puterii executive centrale şi locale, de o parte, şi Mafia pe de altă parte, se bazează în mare parte pe un sistem de corupţie care funcţionează regulat şi fără greş. Veniturile obţinute din activităţi criminale de tipul celor descrise mai sus sunt folosite pentru a putea pătrunde şi controla organismele şi organizaţiile legal constituite, oferindu-se o aparenţă legală activităţii lor. Tocmai de aceea, în SUA, s-a creat o pluralitate de instituţii abilitate să lupte împotriva oricărui tip de fenomen infracţional.

Cartelurile columbiene

Într-o ţară săracă şi subdezvoltată precum Columbia, cu o economia în declin, o inflaţie ridicată şi o sărăcie masivă, activitatea organizaţiilor criminale nu putea decât să înflorească, sumele mari de bani câştigate asigurându-le, pe lângă un lux exorbitant şi posibilitatea de a câştiga influenţă în rândurile politicienilor. Ca şi organizaţia mafiotă Cosa Nostra, ”familiile” mafiote din Columbia săvârşesc o gamă largă de activităţi criminale, pentru a-şi menţine câştigurile la nivelurile cele mai înalte şi a-şi păstra influenţa câştigată. Ca şi „familiile” mafiote italiene şi americane, organizaţiile columbiene se impun prin disciplină şi violenţă, doar că sunt considerate mult mai radicale, mai violente şi fără milă. Organizaţiile columbiene poartă denumirea de *carteluri*. Un cartel este constituit dintr-o reţea complexă de grupuri şi celule care sunt formate din 10- 30 de persoane, care acţionează independent, astfel că prinderea unui „grup” nu va afecta întreaga structură.

- ***Cartelul Cali***: este considerat cel mai influent în domeniul traficului de droguri din emisfera vestică, fiind în ultima perioadă o prezenţă importantă şi pe piaţa din SUA. Cartelul a obţinut şi menţine monopolul general al cocainei prin supravegherea culturilor şi recoltelor de frunze de coca din Bolivia, Peru dar şi distribuirea cocainei în oraşele americane. Din datele obţinute până în prezent, 75% din cocaina care intră în SUA provine de la Cartelul Cali, care o transportă cu avioanele cartelului prin N. Columbiei, Peru, El Salvador sau Nicaragua, spre Guatemala sau Mexic, de unde este purtată de maşini la destinaţie. În ceea ce priveşte toate aceste operaţiuni, Cartelul Cali cooperează îndeaproape cu organizaţia mexicană *Juan Garcia Abrego*. O altă cale des folosită de cartel este cea maritimă, prin utilizarea unor nave sub pavilion canadian, olandez, român ş.a., care, de regulă, folosesc rute ocolitoare pentru derutarea autorităţilor. Activităţi criminale ale cartelului Cali au fost identificate atât în S.U.A. cât şi în alte state din America centrală dar şi în Italia şi Spania.
- ***Cartelul Medellin***: mulţi ani a deţinut supremaţia în traficul de droguri, dar datorită loviturilor dure primite din partea autorităţilor columbiene, în ultimii ani, au cedat primul loc cartelului Cali. Din punct de vedere istoric, cartelul este o uniune de organizaţii criminale specializate în traficul de droguri şi are reşedinţa la Medellin, cele mai bogate şi mai puternice fiind grupările conduse de Pablo Escobar- Gavivia (Pego) şi Jose Luis Ochoa (Ovo). Aceste organizaţii se ocupă cu traficul de cocaină, folosind chiar o metodă nouă pentru trecerea drogului peste graniţă, ce constă în integrarea sub formă lichidă sau semilichidă a acestuia într-o masă de plastic sau de cauciuc, care este apoi prelucrată într-o matriţă luând diferite forme. În ultimul timp Cartelul Medellin face eforturi deosebite pentru a pătrunde şi pe pieţele din Europa, aici preţul fiind de două trei ori mai mare decât în SUA, însă întâmpină destul de multe greutăţi deoarece şi pe bătrânul continent Cartelul Cali deţine 80% din piaţa cocainei.
- În afara celor două carteluri descrise până acum, în Columbia acţionează ***numeroase organizaţii independente***, pe coasta de Nord a Columbiei, însă nici una nu are o organizare asemănătoare celor două mari carteluri şi nu aderă la structurile acestora, ele fiind constituite ad-hoc, între ele neexistând legături permanente, rareori lucrând împreună. În ultimii ani, şi-au dezvoltat legăturile cu mafia siciliană, efectuând tot mai multe livrări de cocaină către Italia. Combaterea acestor organizaţii are loc cu multă violenţă, astfel că incursiunile împotriva cartelurilor se fac de către armata columbiană şi de cea a Statelor Unite, care au misiuni de distrugere a laboratoarelor clandestine din jungla columbiană. Poliţia columbiană face arestări masive de membri şi sechestrează tone de droguri, dar toate acestea se lovesc de bariera corupţiei politice şi legislative, la nivel statal, din Columbia.

Mafia Roșie

După prăbuşirea comunismului în Europa Centrală şi de Est, autorităţile din fostul lagăr comunist au fost nevoite să se confrunte cu o escaladare a infracţiunilor fără precedent. În această parte a Europei, au apărut grupări criminale organizate în stil mafiot, care vor deveni în scurt timp organizaţiile care vor domina Europa, SUA sau Canada. Majoritatea ţărilor au pe teritoriul lor organizaţii mafiote autohtone sau străine.

În Rusia, organizaţiile mafiote s-au dezvoltat cel mai rapid dintre toate ţările Est-europene. Conform informaţiilor date de autorităţile ruse, pe teritoriul Rusiei există aproximativ 5 700 de bande criminale, având circa 250 000 de membri, dintre acre 3 500 fiind organizate în stil mafiot. Organizaţiile criminale ruseşti sunt foarte puternice, deoarece în ele acţionează, de multe ori, foşti militari care au luptat în Afghanistan şi Kazahstan, oameni cu experienţă şi foarte violenţi. "Organizaţia *Rachine Brandwoiu* se remarcă printre cele 9 grupări mafiote ruseşti şi este cea mai răspândită"[91]. Una dintre formele de organizare criminală, în care şi-au găsit loc cu predilecţie aceşti militari, au constituit grupările denumite *Racket*, denumire cunoscută încă de pe vremea în care lumea interlopă americană era dominată de celebrul Al Capone. Aceste grupări sunt specializate în obligarea, prin mijloace deosebit de violente, ori prin ameninţări grave, a patronilor prosperi, să accepte „protecţia" împotriva altor bande de răufăcători sau infractori izolaţi, pretinzând periodic sume de bani foarte mari.

În contextul criminalităţii din România anilor '90, primele manifestări ale crimei organizate străine, pe teritoriul ţării noastre au aparţinut acestor grupări de *racketi,* care, în marea lor majoritate înarmaţi cu arme de foc, au acţionat cu precădere împotriva unor conaţionali aflaţi la noi în interese de afaceri, sau ca turişti. Aceste bande sunt foarte bine organizate, iar aproape în toate cazurile executarea acţiunilor sunt concepute în ţara de origine, existând şi acţiuni de recuperare sau salvarea unor membrii ai bandei sau recuperarea de bani de la datornici. În majoritatea cazurilor în care erau atacate autocare cu turişti, infractorii motivau pretinderea de bani sau bunuri ca reprezentând taxa de răsplătire a protecţiei pe care o acordau contra răufăcătorilor, cu adresă la grupuri de tâlhari români. Dincolo de mobilurile de ordin material, circumscrise infracţiunilor de drept comun comise de grupările Racket, prin acţiunile acestora pot fi create premisele unor ameninţări la adresa siguranţei naţionale, îndeosebi în angrenarea în răfuieli deosebit de violente, conflicte armate între grupări mari. Măsurile luate şi activităţile întreprinse s-au dovedit eficiente, drept urmare în România fenomenul *Racket* a scăzut de la un an la altul. Poliţia defineşte organizaţia criminală ca fiind un grup stabil ierarhizat şi organizat într-o structură cu cel puţin două nivele (conducerea şi execuţia). În timp ce în Europa de Vest şi în America se poate vorbii de familiile mafiote, în Rusia, grupurile mafiote nu sunt aşa de bine organizate ca în străinătate, ele constituindu- se mai ales pe criterii etnice: ruşi, cazaci, ucraineni, georgieni, armeni şi alţii. Mafioţii sunt numiţi de către populaţie „ciurki". Sunt în general tineri care au practicat sportul de performanţă sau care au fost căliţi în lagăre de muncă, iar cei mai mulţi provin din armată. Există o ură imensă între bande, în special între cele cecene şi cele georgiene[92].

Crima organizată din Rusia este structurată pe cinci mari categorii de asociaţii criminale:

- *pseudo- antreprenorii* care au apărut în anul 1988 şi care se ocupă cu afacerile financiare, inclusiv cu pomparea fondurilor guvernamentale în conturile societăţilor comerciale şi impunerea profiturilor ilicite din vânzarea resurselor naturale, prin folosirea licenţelor eliberate de funcţionari corupţi;

[91] A. Lollemand, *Organizaţii criminale ruse conduse de etnici evrei cuceresc lumea*, p. 70
[92] P. Kerr, *Mafia Rusească*, Ed. Aldo Press, 1997, p.19

- *gangsterii*: scot profit prin comiterea actelor de *racketing* (rackeţii) , furturi prin efracţie, jafuri, şantaje, controlul traficului de droguri, jocuri de noroc şi trafic de persoane (prostituţie);
- *jefuitorii*: sunt grupări devenite foarte active după 1991, acţionând în domeniul sectorului public sau privat al statului, prin devalizarea sau însuşirea unor bunuri ale acestuia, mai ales în comerţul cu amănuntul, privatizarea proprietăţii statului, vânzarea de materii prime, metale rare, lemn, mobilă etc.
- *corupţii*: reprezintă grupuri de persoane oficiale, angajate în organele puterii de stat, ale administraţiei şi justiţiei, care acordă organizaţiilor criminale avantaje ilegale, beneficiind la rândul lor de sume mari de bani.
- *coordonarea*: reprezintă elita lumii interlope, respectiv „naşii", care asigură conducerea activităţilor ilegale.

O sursă principală de venit sunt drogurile. Datorită războiului din fosta Yugoslavie, celebra „rută balcanică" trece prin Rusia şi Ucraina, organizaţiile ruse ocupându- se acum de introducerea drogurilor în Occident. Există zone întinse, în Rusia şi unele state din CSI, unde culturile de canabis şi de mac sunt păzite de adevărate armate de mercenari, majoritatea foşti soldaţi în Europa de Est sau Afghanistan.

Cert este că drogul este deja fixat în aceste regiuni, iar lumea interlopă autohtonă este considerată aptă, oricând, din punct de vedere financiar, să participe intens la traficul de droguri. Furturile şi tâlhăriile reprezintă împreună aproximativ 60% din infracţiunile înregistrate în Rusia, majoritatea bunurilor sustrase fiind vândute apoi unor organizaţii mafiote, care la vând la rândul lor mai departe, în statele CSI.

O activitate specifică mafiei ruse vizează locuinţele aflate în sectorul particular, constând în faptul că pensionarii bătrâni sau singuri, sau persoanele sărace lipsite de apărare sunt ameninţate, tracasate, lovite, forţate să-şi vândă apartamentele sau casele, la preţuri derizorii, unor mafioţi, în special cazaci şi armeni. În unele cazuri în care victimele au opus rezistenţă, acestea au fost ucise. O astfel de practică este întâlnită şi în Italia unde un „naş" are obligaţia ca în perioada în care este la conducerea organizaţiei, să aducă la averea familiei noi terenuri. Dar în Italia este vorba de terenuri şi nu de casele oamenilor; aceste fapte arată atitudinea crudă şi cinismul mafiei ruse[93].

Cea mai extinsă activitate mafiotă din Rusia este perceperea taxei de protecţie, în sectorul privat al economiei. Rackeţii forţează patronii sau antreprenorii să plătească o anumită sumă, pentru a se „asigura" împotriva atacurilor altor bande mafiote. Suma percepută este un procent din încasări, aceste încasări ale societăţilor, altele decât cele din domeniul public, trebuind să fie confidenţiale, însă prin mituirea unor funcţionari, mafia află cifra de afaceri a societăţilor. Este unul din motivele pentru care societăţile ţin o evidenţă contabilă dublă. Dacă nu plăteşti, rişti ca localul să îţi ia foc de la o sticlă incendiară sau un membru al familiei să îţi fie schilodit sau omorât[94]. Mafia controlează prostituţia şi traficul de carne vie din Rusia şi din toată regiunea fostei URSS. Organizaţiile mafiote vând prostituate, folosind adevărate filiere care se întind pe aproape toată Europa, Turcia, Cipru, Grecia, Italia, Franţa, Germania şi mai nou, în Ucraina şi România, unde există pieţe de desfacere pentru proxeneţii ruşi şi ceceni. Proxeneţii ruşi se remarcă prin cruzimea şi bestialitatea de care dau dovadă: o prostituată în vârstă de 16 ani a fost torturată şi apoi înecată într-o găleată cu apă, pentru că a nesocotit ordinele unui proxenet. Se remarcă creşterea alarmantă a prostituatelor de lux;

---

[93] M. Pantaleone, *Mafia si Politica*, Ed. Politică, 1964, p.116

[94] P. Kerr, *Mafia Rusească,* Ed. Aldo Press, 1997, p. 23

conform unor date recente dintr-o statistică, se pare că prostituţia de lux se află printre primele locuri în topul meseriilor „preferate” de adolescentele din CSI.[95]

Traficul de autoturisme furate este foarte rentabil pentru mafia rusă, doar la retragerea militarilor din fosta RDG au fost introduse în ţară, cu ajutorul acestora şi al vameşilor corupţi, peste 10 000 de autoturisme. Organizaţiile mafiote ruse furnizează şi autoturisme „la comandă”, în cooperare cu mafia ucraineană şi cu cea bulgară. Mafia rusă se ocupă şi cu asasinatele la comandă. Unii dintre foştii combatanţi din Afghanistan au devenit gărzi de corp, dar mai mulţi au început să lucreze pentru mafie şi să facă ceea ce ştiu ei mai bine: să ucidă. Mai mulţi oameni de afaceri, bancheri sau capi ai crimei organizate au devenit victime ale acestor ucigaşi plătiţi. Pentru a scăpa de această ameninţare, mai mulţi bancheri şi directori au emigrat în Occident şi îşi conduc afacerile de acolo. În St. Petersburg de exemplu, costul unui „contract” este de cel puţin 50 000 de ruble. Datorită reformei bancare din anul 1987, au apărut cel puţin 2 300 de bănci comerciale. Conform datelor furnizate de Ministerul de Interne Rus, se pare că 35% dintre bănci aparţin mafiei, care se foloseşte de acestea pentru spălarea banilor murdari şi investirea lor în afaceri bancare sau economice, din alte ţări. Dintre toate grupurile se evidenţiază mafia rusă, georgiană şi cea cecenă. Mafia rusă este sigur cea mai puternică organizaţie criminală din CSI, ea fiind implicată în toate activităţile ilegale şi având avantajul unor puternice legături în străinătate, spre deosebire de celelalte mafii care nu dispun de relaţii internaţionale. “Mafia georgiană s-a constituit în jurul anilor ’70 şi avea în componenţă mai ales foşti condamnaţi, care s-au implicat foarte activ în piaţa neagră a marilor oraşe din URSS[96]”. După destrămarea URSS, o mare parte din membrii mafiei georgiene sunt foşti militari, miliţieni sau foşti angajaţi ai KGB-ului georgian. Au o mare influenţă în aproape toate oraşele din Rusia şi din CSI, dar mai ales în Moscova şi în St. Petersburg. Se ocupă cu toate activităţile ilicite din Rusia, mai puţin cu traficul de materiale radioactive, care este monopolul mafiei ruseşti.

Bandele cecene sunt cunoscute ca fiind foarte agresive şi periculoase. Membri lor sunt recunoscuţi ca fiind cei mai buni traficanţi de droguri şi de arme. Grupurile de armeni şi de cazaci sunt foarte active în domeniul construcţiilor şi a industriei de prelucrare a petrolului, cele formate din tadjici au o influenţă mare pe piaţa neagră a produselor alimentare, iar georgienii, cazacii şi azerii domină în traficul de droguri, jocurile de noroc şi prostituţie (trafic de fiinţe umane).

Cazacii şi cecenii sunt puternic implicaţi în şantaj şi în perceperea taxelor de protecţie. În fiecare oraş există mai multe organizaţii şi de aceea este foarte greu să spunem un domeniu care să fie dominat de o singură bandă. Doar în Moscova acţionează 34 de grupări criminale constituite pe criterii etnice: georgienii controlează bănci, restaurante, proprietăţi imobiliare, pieţe, fiind specializaţi în sechestrări de persoane; azerii sunt implicaţi în traficul de droguri şi controlează jocurile de noroc; armenii fac contrabandă cu materii prime şi cu arme; cecenii sunt implicaţi în escrocherii economice, controlează prostituţia şi traficul de arme.

Mafia din cartierul Solutsevo, cea rusă, este infiltrată în anturajul poliţiei şi al magistraturii. Datorită veniturilor mari care se realizează şi faptului că mafia rusă nu are o „Cupola” care să coordoneze acţiunile ilicite, ori să reglementeze conflictele pe cale amiabilă, între bandele rivale izbucnesc adevărate războaie. “Oraşele Moscova şi St. Petersburg, oraşul Ekaterinburg, oraşele din Estul îndepărtat ca Vladivostok şi chiar oraşele din îndepărtata Siberie, sunt în permanenţă teatrele unor confruntări armate între bande, care se soldează cu zeci şi sute de morţi[97].” Organizaţiile criminale rusofone au puternice legături în Germania, SUA, Canada şi mai nou, în America de Sud şi Australia.

[95] P. Kerr, op. Cit, p. 162
[96] I. Pitulescu, op. cit., p.115
[97] P. Kerr, op. cit., p. 103

În Germania, mafia rusă are o puternică influenţă, iar manifestările ei au îngrozit prin violenţă şi cruzime populaţia oraşelor germane. Se ocupă cu extorcare de fonduri, trafic de persoane (prostituţie), trafic de droguri şi de maşini. Berlinul este deja capitala crimei organizate europene, pe teritoriul său acţionează puternic mafia rusească, în colaborare cu grupările poloneze, române, turce şi vietnameze; din unele surse se vehicula informaţia că în Berlin această mafie mixtă, cu componenţă preponderent est europeană, ar dispune de un capital de câteva miliarde de mărci. "Duritatea luptei împotriva mafiei ruse este arătată şi de numărul mare de poliţişti ucişi, în anul 1996 au fost ucişi peste 176; o altă categorie puternic implicată în lupta contra *ciurkilor* este cea a ziariştilor. Au fost ucişi, în 1996, peste 14 ziarişti, pentru că obţinuseră materiale compromiţătoare despre unele grupări mafiote"[98].

Un handicap pentru poliţie este faptul că mafia rusă deţine un impresionant arsenal, mare parte provine din depozitele Armatei Roşii, dar şi din SUA şi Canada. Împotriva unor mafioţi periculoşi se recurge de cele mai multe ori la folosirea forţelor OMON, o unitate specială a poliţiei[99]. Aceste unităţi sunt formate din foşti sportivi de performanţă, sau ofiţeri care au luptat în Afghanistan, soarta sau liberul arbitru făcând ca unii dintre ei să fie în slujba mafiei şi alţii în slujba poliţiei

Mafia Galbenă

Pe piaţa lumii interlope s-au răspândit şi s-au dezvoltat tot mai mult grupurile criminale din Asia. Prin crearea de mari comunităţi în principalele metropole, prin implicarea tot mai adâncă în omoruri, răpiri, şantaj, jocuri de noroc, traficul de droguri şi armament, s-a afirmat, pe bună dreptate, că mafia asiatică are potenţialul de a deveni, în viitor, problema numărul unu, atât pentru autorităţile americane cât şi pentru cele europene, cu atât mai mult cu cât combaterea organizaţiilor criminale de origine asiatică se dovedeşte extrem de dificilă, datorită caracteristicilor care le fac aproape de nepătruns în ceea ce priveşte anchetarea lor.

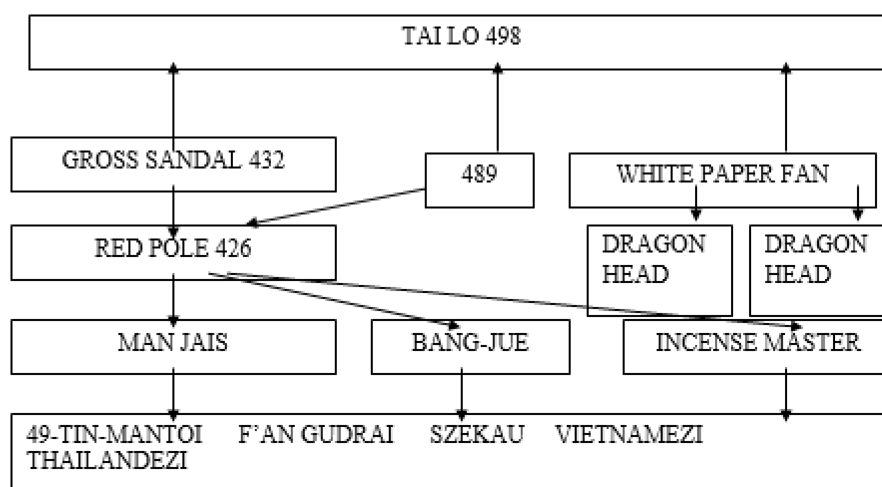
O grupare etnică aproape ermetică, cu implicaţii directe în peisajul infracţional din ţara noastră şi cu riscuri de a se manifesta tot mai periculos, pe principii mafiote, o reprezintă cetăţenii chinezi sau mai bine zis, *pionierii triadelor*. Marea majoritate a cetăţenilor chinezi vin în România declarând oficial scopuri licite, însă în realitate mulţi dintre ei practică activităţi infracţionale cu un pericol social deosebit de ridicat. Este de remarcat că numeroşi cetăţeni chinezi, identificaţi a face parte din grupuri infracţionale, nu au venit din China ci din Rusia, Portugalia, Spania, Ungaria. Ei sunt organizaţi în grupări infracţionale care au săvârşit omoruri, tâlhării, şantaj, falsuri privind identitatea, comportamentul lor caracterizându-se printr- o cruzime deosebită, chiar ferocitate în uciderea victimelor, unele din acţiuni fiind inexplicabile, neînţelese şi nejustificabile, din punct de vedere temperamental şi caracterial, de către români şi, în general, de către europeni.

Informaţiile primite de la organizaţiile poliţieneşti internaţionale şi de la serviciile interne ne duc la rezultatul că în România se urmăreşte constituirea unei puternice comunităţi chinezeşti, care să controleze, în stil mafiot, o bună parte a activităţilor ilicite din lumea interlopă, mai ales a tranzacţiilor desfăşurate de oamenii de afaceri din China, Taiwan, Hong- Kong. Măsurile împotriva lor sunt reduse, datorită binecunoscutelor lor caracteristici: dârzenie, fanatism şi limba pe care o vorbesc, care prezintă peste 1000 de dialecte.

---

[98] I. Pitulescu, op. cit., p. 123
[99] P. Kerr, op. cit., p. 142

- ***Mafia Chineză (Triadele)***: considerate cele mai vechi societăţi criminale asiatice. La început au existat grupuri de rezistenţă împotriva dinastiei care a condus China la începutul secolului al XVII-lea, având ca scop protejarea populaţiei sărace împotriva asupririi claselor bogate şi răsturnarea de la putere a dinastiei Manchu. Membrii triadelor s-au refugiat în Hong Kong. Anul 1919 părea a fi un an de glorie pentru organizaţie deoarece a căzut dinastia Manchu şi s-a format Republica China, dar autorităţile comuniste care au acaparat puterea nu au fost de acord cu existenţa unor organizaţii secrete chineze care, în anumite regiuni, aveau o mai mare autoritate decât statul. Cuvântul „triada" este un termen englezesc, folosit încă de la începutul dominaţiei engleze asupra unor porturi şi teritorii chineze, el reprezentând emblema sacră a acestor organizaţii, respectiv triunghiul cu cele trei mari puteri de bază: aerul, omul şi pământul[100]. După 1912, triadele s-au dezvoltat foarte mult în Hong Kong, unde se estimează că există în jur de 50-55 de organizaţii, cu un număr de cel puţin câteva zeci de mii de membri. Alt loc unde organizaţia s-a dezvoltat puternic este Taiwanul, unde se estimează că ar exista 700 de bande, organizate în şase mari sindicate; în 1984, numărul membrilor depăşea 15 000 de oameni; cel mai puternic sindicat al crimei taiwaneze este *United Bambo*. Organizaţiile chineze conduc şi crima organizată din Vietnam, Thailanda, Laos, Birmania, Filipine, Macao şi Malaysia. Triadele au o organizare tipic asiatică, toate gradele din triadă au un cod numeric, de la cel mai mic număr la cel mai mare: 49-498. Structura unei triade se prezintă astfel:

Un *Tai Lo 498* este echivalentul unui „naş" de familie italiană, el are cea mai mare putere din triadă şi este cel care hotărăşte în privinţa unor probleme foarte importante: o afacere importantă, declanşarea războiului împotriva unei alte triade sau uciderea unor persoane importante.

Gross Sandol 432 şi 489 sunt principalii locotenenţi ai unui *Tai Lo,* ei se ocupă de buna funcţionare a triadei şi de problemele care se ivesc pe teritoriul controlat de organizaţie. Organizaţiile chineze lucrează cu sume imense de bani şi de aceea, într-o triadă, va exista un consilier financiar (*White Paper Fan*), care va administra banii şi îl va ajuta pe şeful triadei atunci când are de încheiat o afacere. El este responsabil şi cu spălarea banilor murdari şi cu investirea lor în afaceri profitabile legale, lucru pe care îl realizează cu ajutorul unor afacerişti importanţi (*Dragon Heads*). Aceşti afacerişti investesc banii organizaţiei şi de multe ori contribuie cu relaţiile lor politice la salvarea unui membru important al triadei din mâinile poliţiei. *Red Pole 426* este omul care se ocupă cu securitatea internă şi externă a triadei. El este de obicei un expert în arte marţiale şi are în subordine un grup de luptători bine antrenaţi şi care îl ascultă orbeşte. Cu ajutorul lui *Red Pole 426* sunt eliminaţi trădătorii şi este împiedicată infiltrarea agenţilor poliţiei în organizaţie. "Cea mai importantă sarcină a unui *Red Pole*

[100] I. Pitulescu, *Crima Organizată*, Ed. Naţional, 1996, p. 104

este de a apăra şi a răzbuna pe membrii triadei, atunci când aceştia sunt atacaţi de o grupare rivală. Sunt folosiţi pentru a elimina sau a înspăimânta pe adversari, vestiţii *hit- men,* oameni care nu ezită să ucidă pe nimeni, şi care pot organiza asasinate pe tot globul"[101]. Penultimul eşalon al triadei este ocupat de şefii soldaţilor (*Mah Jais*), de stăpânii unor activităţi ilicite precum consumul de droguri şi prostituţia (*Pong Jue*), şi de omul care se ocupă cu recrutarea soldaţilor.

La baza triadei se află soldaţii (*szekon, tin mantoi, 49 jan gud rai*) şi un număr apreciabil de vietnamezi şi thailandezi. Soldaţii sunt majoritatea adolescenţi, care provin din familii sărace şi care intră în triadă deoarece este cea mai uşoară formă de procurare a banilor din Asia. La început, execută un fel de ucenicie care constă din bătăi, ameninţări, violuri la comandă. Dacă prezintă calităţi criminale el va depune jurământul de intrare în bandă. Intrarea într-o astfel de organizaţie este urmată întotdeauna de un jurământ de credinţă faţă de triadă. În timp, acest jurământ a suferit modificări, mai de mult el dura trei zile, acum jurământul este depus în câteva ore. Jurământul debutează cu câteva întrebări cheie care evidenţiază loialitatea noului triad faţă de organizaţie, aceste întrebări punându- se în faţa templului taoist. După ce se întreabă dacă există trădători în templu, se trece la înscrierea într-o carte foarte veche a numelui şi adresei recrutului, care va plăti şi o taxa de iniţiere. *Incense master* va pune în faţa recruţilor trei figurine de ceară, care reprezintă trei mari trădători ai triadei, figurinele vor fi apoi decapitate cu *Sabia Credinţei şi a Dreptăţii*. Noii recruţi se vor târî apoi pe coate şi pe genunchi, acest gest numindu- se „trecerea muntelui cuţitelor".

Fiecărui recrut îi este atins gâtul cu sabia, fiind întrebat cine este mai tare, răspunsul fiind „gâtul" pentru că recrutul trebuie să fie gata să moară pentru organizaţie. Maestrul va arde o foaie de hârtie galbenă, ce reprezintă giulgiul sacru care îi protejează pe călugări de focul pus mănăstirii de către dinastia Manchu. Cenuşa este amestecată într-un vas cu vin şi zahăr. Noilor triazi li se împunge degetul cu un ac de argint, iar sângele este amestecat în vasul cu cenuşă, zahăr şi vin, apoi fiecare recrut îşi înmoaie un deget în vasul cu vin şi îl pune pe buze, acesta fiind *jurământul de sânge*. Vasul este spart şi fiecare triad va spune individual cele *36 de jurăminte*: „Nu voi dezvălui secretele familiei Hung nici măcar părinţilor, fraţilor, soţiei mele; Nu voi dezvălui secretele nici pentru bani şi voi fi ucis de mii de săbii dacă aş face asta", sunt ultimele cuvinte ale noului triad.

Toţi triazii cunosc vechea regulă care spune: „Când eşti viu nu te duce la autorităţi, când eşti mort nu te duce în iad", oricine va încălca codul tăcerii va muri.

Între triade există numeroase lupte pentru a stăpâni teritoriul şi a realiza venituri mai mari. Crimele comise de mafia chineză sunt groaznice, deoarece mafioţii folosesc în luptă mai ales satâre şi toporişti, un tipic al organizaţiilor chineze. Se folosesc şi arme de foc, în confruntarea cu alte organizaţii criminale. Mafia chineză este implicată în toate activităţile crimei organizate, veniturile ei fiind de miliarde de dolari. Principala activitate este traficul de droguri. Ea controlează aproape 85% din traficul de heroină mondial. Se bucură de o autoritate indiscutabilă, în ţările producătoare de heroină. Un domeniu tradiţional al triadelor este şi traficul de fiinţe umane, prostituţia constituind un monopol al mafiei chineze în toată Asia şi, mai nou, în SUA şi în Europa. Mafia chineză s-a specializat, mai nou, şi în traficul de forţă de muncă ilegală. Din acest domeniu ei scot mai mulţi bani decât din alte domenii. De obicei, emigranţii plătesc în jur de 5 000- 10 000 usd pentru a ajunge în Canada, America, Europa sau Australia. Avantajul acestor criminali este că toate ţările asiatice sunt controlate de triade şi deci numărul de emigranţi este mai mare.

[101] I. Pitulescu, op. cit., p.105

Se scot profituri uriaşe şi din executarea unor falsuri. Mafioţii chinezi execută cea mare gamă de falsuri de *Rolex*- uri, şi genţi *Gucci*, de cărţi de credit şi de CD- uri false, care invadează lumea şi care au creat mari tensiuni diplomatice între SUA şi China, cu privire la protejarea dreptului de autor.

Triadele controlează toate jocurile de noroc din Hong Kong, Macao, Taiwan, Filippine, Coreea de Sud, Thailanda şi parte din Australia. La fel cum în SUA toate ramurile industriale plătesc o taxă Cosa Nostrei, aşa în Asia toată lumea plăteşte triadelor. Restaurantele, magazinele, discotecile plătesc taxă de protecţie, dacă nu o fac atunci localul respectiv va lua foc, va fi distrus ori se vor îndepărta clienţii prin orice metode. Spălarea banilor murdari ai mafiei chineze se face în băncile din Europa dar şi prin intermediul unui sistem bancar clandestin. Un labirint de bănci chinezeşti internaţionale, agenţii turistice etc. deplasează miliarde de dolari, în câteva ore, fără să lase nici o urmă.

Pe teritoriul SUA, mafioţi chinezi se ocupă de traficul de droguri, jocuri de noroc, traficul de arme şi asasinatele la comandă. O formă deosebită a celor care au emigrat constă în aşa zisele „bande de stradă" care sunt dispuse să lucreze pentru cine plăteşte mai mult. Lupta împotriva mafiei chineze este mai grea decât împotriva mafiilor americane, italiene şi ruseşti, datorită barierei limbajului şi caracterului dârz, fanatic al celor anchetaţi. Atât în China, cât şi în alte ţări, sunt executaţi sute de traficanţi, anual[102]. Mulţi martori ai faptelor comise de mafioţii asiatici au dispărut fără urmă, chinezii folosind o mulţime de metode identice grupării *Biancca* italiene. Totuşi, criminalii chinezi au o imaginaţie şi un sânge rece rar întâlnite, multe victime pentru a fi făcute să dispară fiind tăiate în bucăţi şi tocate, uneori fierte, părţi din corp fiind dispersate în diferite locuri pentru a li se pierde urma şi identitatea. Singura şansă de a lupta împotriva lor este infiltrarea unor agenţi de origine asiatică, în speranţa că nu vor fi depistaţi.

Mafia Japoneză: **Yakuza, denumită şi Boryokudan**, este o organizaţie care săvârşeşte fapte ilicite printr-o organizare în bande ce-şi creează zone speciale de influenţă şi uzează fără ezitare de violenţa extremă. Originea Yakuzei se plasează ca şi a triadelor, cu peste trei sute de ani în urmă, când Japonia a fost invadată de navigatori europeni, mai ales portughezi, spanioli şi englezi, dar totodată şi de misionarii bisericii catolice, astfel că o parte dintre japonezi s-au constituit în grupuri de rezistenţă care să apere tradiţiile şi obiceiurile vechi japoneze, mai ales cele ale samurailor. După războaiele civile japoneze şi consolidarea puterii statului, mulţi luptători, mai ales samurai, s- au acomodat cu viaţa paşnică şi au devenit tâlhari care jefuiau sate. Dar marea transformare a survenit după cel de-al doilea Război Mondial, ca urmare a noilor transformări care au avut loc în Japonia. Aceste grupări s-au asociat într-o singură grupare Yakuza, o organizaţie specifică Japoniei. Datorită marilor transformări şi schimbări, mai ales în plan social, dispariţia diferenţelor dintre oameni, dar mai ales datorită creşterii economice a Japoniei, care va deveni unul dintre cele mai puternice state din punct de vedere financiar şi a extinderii puterii economice japoneze în toată lumea, şi Yakuza a urmat o creştere asemănătoare economiei japoneze.

Nivelul record al activităţii Yakuzei a fost atins în anul 1963, când ea avea în structură 5200 de bande, cu 184 000 de membri, dar apoi, datorită acţiunilor autorităţilor japoneze, numărul bandelor a scăzut la 2 500 iar cel al membrilor la 85- 90 000 de membri. Bandele sunt constituite în trei mari sindicate ale crimei: *Yamaguchi-gumi, Ynagaua- kai* şi *Sumiyoschi- nengo- kai*. În aceste organizaţii se percepe un tribut de la membri şi afiliaţi, numit *janokin*, şi se caută ca majoritatea bandelor mici să fie acaparate şi să crească puterea organizaţiei.
"Organizarea bandei este făcută după modelul tipic al familiei japoneze feudale: trupele se numesc *ikka* (familie), iar şeful oyabun (tată), membrii sunt numiţi *kobun* (copil), bătrânii sunt *aniki* (frate mai

[102] C. Falconer, *Triada*, Ed. Aldo Press, 1997, p. 284

în vârstă), tinerii, recruţii sunt numiţi *shantei* (frate mai mic), iar fraţii şefului sunt *oyi* (unchii)[103].” Organizarea de la bază se întâlneşte şi la nivelele superioare, şefii de rang înalt având aceleaşi relaţii familiare cu şefii grupurilor mai mici, formându-se astfel o mare organizaţie, piramidală, astfel că *oyabun*- ii şi *kobun*- ii au o foarte strânsă legătură între ei, dar totuşi cu un anumit respect al ultimilor membri ai organizaţiei, trebuie să execute fără şovăire, ori vreun protest, toate ordinele şefilor. Este tipic pentru japonezi acest gen de supunere oarbă şi aşa va fi în continuare, orice mic gest care trădează o lipsă de respect faţă de o persoană mai în vârstă, sau faţă de o autoritate mai mare, este imediat sancţionată de japonezi.

În cadrul organizaţiei întâlnim aceleaşi principi ca şi la Cosa Nostra: şeful organizaţiei şi eşaloanele superioare se sustrag de la responsabilitatea penală, aruncând vina asupra subordonaţilor care acceptă acest lucru. Mafia japoneză dispune de un număr uriaş de bani, rezultaţi din activităţi ilegale. Poliţia japoneză a estimat că venitul anual al Yakuzei este de 9-10 miliarde de usd anual, din care circa 7- 8 miliarde, profit din activităţi de tip mafiot. La ora actuală s- au intensificat activităţile de şantaj, cărora le cad victime nu numai persoane dar şi instituţii şi bănci. Acestea sunt obligate să plătească sume de bani pentru a- şi putea desfăşura activitatea în linişte. În ceea ce priveşte traficul de droguri, nici statul nipon nu poate fi considerat ocolit de acest flagel, deoarece cantităţile de heroină şi substanţele psihotrope confiscate se situează pe o linie ascendentă. Japonia a devenit reprezentativă în traficul ilicit de droguri, mai ales heroină, din zona Asiei de S- E spre SUA şi Europa.

Yakuza se implică şi în jocuri de noroc, taxe de protecţie, acţiuni de tip *Racket*, trafic uman (prostituţie), trafic de arme.

Pericolul reprezentat în Boryokudan nu se limitează doar la în infiltrarea organizaţiei pe coasta de vest a SUA, în Hawaii, Guan şi alte teritorii din Pacific, unde organizaţia deţine monopolul asupra traficului de droguri, ci şi prezenţa organizaţiei în tot mai multe oraşe americane: Los Angeles, San Francisco, Las Vegas, San Diego, New York.

Dispunând de sume mari de bani, Yakuza foloseşte tot mai mult băncile nipone sau americane pentru a spăla banii şi a- i investi apoi în afaceri legale. Sunt preferate mai ales investiţiile în domeniul imobiliar. În ultimul timp, se observă un proces intens în care companiile de construcţii din Japonia îşi deschid filiale în SUA. Profitând de poziţia şi de politica băncilor nipone, Yakuza poate să pătrundă destul de uşor pe pieţele financiare. Pe primele locuri în clasamentele mondiale ale băncilor se află cele japoneze: *Dai- Ichi Kangyo Bank Ltd*., *Sumitono Bank Ltd*. şi *Mitsubishi Bank Ltd*.[104]

Lupta pe care o duc autorităţile japoneze şi americane contra Yakuza este una foarte grea şi cu foarte puţine victorii pentru primii. La fel ca şi în cazul triadelor, poliţia se izbeşte de aceeaşi lege a tăcerii, foarte respectată de către gangsteri.

Mafioţii japonezi ştiu că dacă vorbesc vor fi ucişi sau supuşi la torturi, cea mai uşoară pedeapsă fiind tăierea unui deget dacă a ratat o misiune sau dacă nu se supune.

Dacă nu este ucis, atunci mafiotul va avea de suportat calvarul sărăciei şi al foamei, este considerată pedeapsa cea mai bună deoarece toate grupările Yakuza vor fi informate de excluderea sa şi acestea îşi vor folosi influenţa ca trădătorul să nu poată exercita nici o activitate salariată.

[103] I. Pitulescu, op. cit., p.108
[104] R. Negru, *Banii şi Puterea*, Ed. Naţional, p. 241

Crima Organizată şi traficul sexual: o femeie străina în Japonia, victimă a traficului uman, este forţată să meargă dintr- o zona binecunoscută a sexului comercial, într- un taxi. Imaginile surprinse ilustrează tratamentele violente folosite de gruparea criminală Yakuza, care controlează industria sexului din zonă.

Legăturile organizaţiei în viaţa politică, socială şi culturală este o altă piedică în calea distrugerii ei.

Membrii Yakuzei sunt tatuaţi pe tot corpul cu dragoni, şerpi, figurine mitologice. La interogatoriu se rezumă la a- şi arăta tatuajele cu semnele Yakuzei, iar în cazul în care cred ca nu vor rezista, se sinucid. Deşi se încearcă eradicarea Yakuzei, numărul membrilor acesteia este în continuă creştere.

- ***Grupările criminale vietnameze şi coreene:*** sunt cele mai tinere grupări criminale asiatice. Ele s-au dezvoltat în două mari etape, înainte de 1975, odată cu căderea Saigon- ului, când mulţi vietnamezi au emigrat în SUA. Mafioţii vietnamezi sunt organizaţi în mai multe grupuri, până acum însă nu s- a reuşit o unire a tuturor într-o mare organizaţie.

Un grup are între 4- 10 persoane şi nu prezintă stabilitate, din cauză că membrii nu sunt foarte loiali, mulţi vietnamezi fiind soldaţi în triade şi luptând pentru acestea, fiind cei mai cunoscuţi mercenari asiatici. Sunt conduşi întotdeauna de un infractor mai în vârstă, numit *doică* sau *frate mai mare*, nu de puţine ori *doicile* fiind foşti ofiţeri sud vietnamezi.

”Cea mai cunoscută grupare vietnameză este *Born To Kill* (BTK) şi acţionează pe coasta de Est a SUA, dar în ultimul timp s-a extins şi pe coasta de Vest. Se remarcă printr-o bună organizare şi o strictă respectare a secretelor organizaţiei”[105]. Se încearcă atragerea în BTK a asiaticilor americani, care sunt buni luptători şi executanţi în cadrul unor activităţi mafiote. Vietnamezii se ocupă de droguri, trafic de persoane în scop de prostituţie, jafuri şi jocuri de noroc.

Nu se poate vorbi de organizaţiile vietnameze fără a face o asociere cu triadele chineze. Dacă se vrea combaterea organizaţilor vietnameze, aceasta trebuie făcută în paralel cu combaterea celor chineze. Organizaţiile coreene sunt foarte tinere în comparaţie cu triadele sau Yakuza, dar ele sunt într- o continuă creştere, mai ales că în ultimii ani acţionează împreună cu mafia japoneză.

Principalele venituri sunt realizate din traficul de droguri, prostituţie, şantaj, camătă, fraudă prin cărţi de credit şi produse contrafăcute. În traficul de droguri, organizaţiile coreene cooperează cu Yakuza

[105] I. Pitulescu, op. cit., p.111

şi împreună domină piaţa americană a *ice*- ului, un drog de sinteză foarte puternic. Coreenii şi japonezii produc în Coreea de Sud mari cantităţi de meta- amfetamină, care este exportată în toată Asia, dar în special în Japonia. În SUA, organizaţiile coreene sunt active în Los Angeles, New York, Seattle, Baltimore, Washington, Chicago etc. Cele mai cunoscute organizaţii sunt: *Korean Power* din New York, *Korean Killer* şi *Magui* (Maestrul), dar mai există câteva organizaţii mai mici, aservite direct Yakuzei. Ele se ocupă cu traficul de droguri, şantaj, controlul restituirii împrumuturilor şi traficul uman (prostituţia).

Deoarece Yakuza cunoaşte o expansiune rapidă în SUA, ea va folosi bande formate din coreeni, ca forţă armată care să-i protejeze unele teritorii. La fel ca şi în cazul organizaţilor vietnameze, nici cele coreene nu pot fi distruse uşor, fiindcă sunt sprijinite

de giganţi ai crimei mondiale, în speţă Yakuza. Crima organizată asiatică are potenţialul ca într- un viitor nu prea îndepărtat să devină numărul unu pe plan mondial.

Grupările internaționale arabe și turcești

Se remarcă prezenţa activă, în sfera marii criminalităţi, a unor cetăţeni arabi şi turci, implantaţi în România cu scopul de a comite infracţiuni şi a domina comunităţile arabe şi turceşti stabilite în diferite localităţi din ţară. Între cei care se stabilesc în România se poate face următoarea departajare:

- categoria oamenilor de afaceri dispuşi să desfăşoare o activitate legală;
- grupuri de infractori specializaţi şi structuraţi după principii mafiote şi chiar organizaţii extremist- teroriste;
- aşa- zişii disidenţi şi persecutaţi politic, care desfăşoară de cele mai multe ori activităţi care contravin intereselor statului român;
- studenţi în cadrul facultăţilor de stat româneşti, care uneori sunt implicaţi în afaceri ilegale precum traficul de droguri sau de persoane.

Ultimele trei categorii devin tot mai periculoase, fiind implicate în reţele complexe de droguri, autoturisme furate, tâlhării, şantaje. Astfel, numai formaţiunile de combatere a crimei organizate române, în ultimii ani, au trimis în judecată mai mulţi traficanţi de droguri. Se proliferează tot mai mult perceperea taxei de protecţie, infracţiune specifică organizaţiei de tip mafiot, practicată în bande şi pe zone de acţiune, asupra agenţilor economici privaţi autohtoni şi străini.

Mafia Română

Criminologia, la începutul secolului al XX- lea, în România, era practic necunoscută ca ştiinţă. Denumirea însăşi era considerată de esenţă „burgheză”, neacţionată, evitându- se, timp de trei decenii, chiar şi simpla ei denumire în publicistică şi în manualele universitare[106]. Fenomenul infracţional cunoaşte o creştere fără precedent, constituind o ameninţare la adresa comunităţii umane, a statelor şi instituţiilor democratice. Nici România nu putea fi ocolită de acest flagel, care, în special în anii care au trecut de la Revoluţia din Decembrie `89, a cunoscut creşteri explozive. Îngrijorător este faptul că au proliferat galopant tipurile de infracţiuni cu caracteristici mafiote: acţiunile premeditate, folosirea armamentului la săvârşirea infracţiunilor, tâlhăria în plină zi sub ameninţarea armelor de foc, sechestrarea de persoane, impunerea taxei de protecţie, furturile de bunuri din patrimoniul naţional, contrabanda, corupţia, evaziunea fiscală şi alte fapte, cărora poliţia a trebuit să le facă faţă.

Normele de conduită deviantă pot deveni repere sigure de comportament în viaţa unor colectivităţi, constituind criterii unice de comportament în societate şi formând aşa numitele *subculturi criminale infracţionale,* alcătuite din bande sau *găşti* de răufăcători. Structurile complexe ale crimei organizate şi modul de viaţă al unor comunităţi marginale se conformează unui sistem de norme şi valori diferite de cele ale societăţii globale. Acest fapt este demonstrat cu prisosinţă de situaţia din unele medii defavorizate, aşa cum sunt cartierele mărginaşe ale marilor oraşe, zonele marilor gări sau autogări, metroul şi alte căi subterane, dar mai ales cartierele sau localităţile cu populaţie preponderent săracă sau de etnie romă. Sistemul totalitar de dinainte de 1989 a împiedicat dezvoltarea organizaţiilor de tip mafiot, singurul domeniu în care se poate afirma că s- au format aşa zise nuclee ale crimei organizate era economicul.

În condiţiile lipsei grave şi iraţionale de produse agro- alimentare, specula se transforma într-o profesie rentabilă. În România de astăzi, în care situaţia economică instabilă şi inflaţia determină o inegalitate frapantă, o bună parte a populaţiei trăind în sărăcie, numeroşi oameni fiind stăpâniţi de sentimente de nesiguranţă şi puternică frustrare, promovarea liberei concurenţe, a spiritului competitiv, a avut desigur, pe lângă efectele pozitive, un revers nedorit. Pe baza acestui sistem social, politic, cultural propice, s-au putut dezvolta organizaţiile de tip mafiot în România. Astfel, numeroşi indivizi au ales calea infracţiunii, a furtului, escrocheriei, abuzului, corupţiei şi traficului de orice fel, pentru a se îmbogăţi peste noapte. România a deveni un teritoriu preferat pentru transmiterea drogurilor din Orient sau din America Latină către ţările din Europa de Vest, tot mai mulţi cetăţeni fiind atraşi în organizaţii criminale internaţionale. Una din caracteristicile crimei organizate din România o reprezintă contrafacerea, promovarea şi plasarea în circulaţia bănească autohtonă a unor valute liber convertibile, îndeosebi dolari americani, mărci germane, lire italiene şi în anii mai recenţi euro, operaţiuni ce nu se pot realiza decât prin participare la o diviziune internaţională a activităţii criminale.

Conform rapoartelor “Salvaţi Copiii” (2005-2007) în Romania, victimele erau racolate în special din rândul fetelor cu vârste cuprinse între 14 şi 25 de ani, provenind din mediul rural, în special din zonele sarace din Moldova şi Muntenia. Victimele au o istorie personală tulburătoare, încărcata de abuzuri (fizice, emotionale şi sexuale), agresorii fiind de multe ori persoane apropiate, din propria familie sau din proximitate. Nivelul redus de şcolarizare şi educatie, în general, ridică riscul de victimizare.

La începutul anilor 2000, în Romania, traficul de fiinţe umane tindea deja să devina un fenomen social îngrijorător. Atunci când un fenomen social începe să îngrijoreze atât serviciile sociale, organele de poliţie şi mass-madia, răspunsul din partea guvernanţilor, al legiuitorilor şi al societăţii civile trebuie

---

[106] I. Pitulescu, *Al 3-lea Război Mondial*, Ed. Naţional, 1996, p.151

să se contureze în vederea soluţiilor. Clasa politică a aprobat, în anul 2001, Legea nr. 678 privind prevenirea şi combaterea traficului de persoane. Ulterior, odată cu Noul Cod Penal, sancţiunile împotriva traficanţilor au fost diminuate. Societatea civilă si-a formulat propriile raspunsuri la problemă, prin infiinţarea unor servicii sociale specializate în asisţenta victimelor traficului şi prin crearea unor programe de prevenire a fenomenului criminal, prin sensibilizare publică cu rol preventiv.

Pe lângă eforturile societăţii civile din România, există şi iniţiative ale societăţii civile româneşti din afara graniţelor (Diaspora), cu scop de sensibilizare publică, prevenire şi combatere a Traficului de Fiinţe Umane. Una din aceste iniţiative se poate găsi pe platforma de Think Tank Exilium[107].

”Mafia Țigănească” – un co-design de sistem

O ameninţare deosebită pentru societatea românească o reprezintă implicarea tot mai profundă în sfera criminalităţii şi mai ales în cea a infracţiunilor de mare violenţă, a romilor.

Încorsetată, până la finele anului 1989, de măsurile opresive instituite de stat, o zonă importantă din comunitatea romilor, recunoscută prin păstrarea propriilor tradiţii anti-sistem şi anti- Drepturile Omului (ex. căsătoria copiilor), respingând cu înverşunare educaţia şcolară a fetelor,

Nunta între copii la Craiova. M...
evz.ro

Căsătoriile între minorii de etnie romă ...
digi24.ro

dar încurajându-şi băieţii să apeleze la metode „puternice” „de bărbat” de supravieţuire, sfidând la vedere legea şi ordinea de drept, apelând în mod forţat şi imoral la sintagmele artificializate legate de “drepturile romilor” sau “cultura noastră” – de multe ori pretinzându-se victime ale discriminării etnice - organizează filiere, naţionale şi internaţionale, prin care săvârşesc diverse infracţiuni, inclusiv traficarea propriilor fiice, soţii, copii şi alte rude apropiate.

Diverse studii din perioada 2005-2007 arată că potenţialul criminogen al romilor este de câteva ori mai mare decât al restului populaţiei României, situaţie ce prezenta tendinţe de agravare. Un alt element de gravitate deosebită îl reprezintă participarea infractorilor romi la săvârşirea infracţiunilor cu violenţă, respectiv omoruri. Violenţa împotriva femeilor şi copiilor este recunoscută de foarte mulţi ani. Vorbim aici de profiluri criminale dominate de bărbaţi, uneori participând şi femeile la racolarea unor victime sau la diverse furturi sau activităţi de cerşetorie, de cele mai multe ori sub ameninţarea soţilor/ fraţilor / rudelor lor bărbaţicare sunt şi traficanţii lor. Practicarea Sclaviei în Familie este un fenomen comun, observat în aceste grupuri criminale organizate mono-etnice,

[107] https://infonouadiaspora.wixsite.com/website/post/traficul-de-persoane

specifice, care deţin o autonomie culturală contrastantă cu legile României sau ale Uniunii Europene. Pe de altă parte, avem clasa studenţilor şi a specialiştilor de etnie romă, care, cu o pasiune şi dedicaţie desăvârşite, încearcă să rezolve aceste probleme grave, alături de alţi specialişti români şi de la nivel european.

O pondere însemnată o mai deţin rromii şi în rândurile infractorilor care au săvârşit infracţiuni contra proprietăţii private. Nesupunerea voită faţă de regulile de convieţuire socială, faţă de ordinea şi liniştea publică instituită de stat, a condus la săvârşirea, de către aceşti reprezentanţi ai minorităţii rome, a numeroase infracţiuni ce aduc atingere relaţiilor de convieţuire.

Printre factorii criminogeni care amplifică în mod special profilul criminalului rom în comparaţie cu al celui non-rom, pot fi enumeraţi următorii:

- **O predispoziţie crescută la agresivitate**, din cauza fie a mediului cultural "dominant bărbătesc" "luptător" fie a mediului puternic defavorizat (de ghetou) care presupune nevoia naturală de antrenament în apărare şi în ofensivă, încă de la vârste fragede, pentru supravieţuire. Mulţi copii şi adolescenţi romi care trăiesc, sau au trăit în ghetouri, prezintă o atracţie deosebită faţă de arme albe şi arme de foc, unora fiindu-le permis de către adulţi (părinţi, fraţi mai mari etc) să le manevreze şi să le poarte asupra lor.
- **Labilitatea afectiv-emoţională mai fragilă, strâns legată de starea de tensiune a mamei şi abuzurile săvârşite asupra mamei**. Cultura "strămoşească" permite şi chiar încurajează pedepse deosebit de severe asupra "femeilor neascultătoare" inclusiv mutilarea şiomorul. Copiii văd de mici asemenea comportamente lăudate în propriile comunităţi şi cresc cu Educaţia că "aşa e normal", că "femeia este inferioară bărbatului" – drept urmare, un astfel de individ, odată profilat criminal şi devenit traficant de carne vie, va exercita o forţă mult mai violentă asupra victimelor fetiţe şi femei, decât un traficant non-rom, fiind educat în spiritul non-empatiei faţă de femei şi al legitimităţii pedepselor violente.
- **Deviaţia morală din prisma deviaţiei de la "normalitatea" psihică** – din cauza stării excesive de sărăcie, din cauza unor perioade traumatice de segregare şi marginalizare în mediul şcolar timpuriu, din cauza discriminării apriori din societate, la vârste mici, adultul are toate şansele unui profil criminal marcat de violenţă excesivă şi ignorare completă a valorilor etice şi religioase inclusiv cele învăţate în familie.
- **Recrutarea forţată în "breaslă" de către bărbaţi rude mai mari.** Imposibilitatea de a refuza şi a alege o carieră şcolară sau artistică sau de altă natură. Există multe cazuri de obligativitate a carierei criminale din perioada minorităţii, concomitent cu forţarea abandonului şcolar.
- **Prezenţa propriul „Sistem de Drept"** – nescris - prin intermediul Staborului sau al altor "adunări ale bătrânilor" – multe dintre ele recunoscute chiar de către mulţi romi drept "ne-înţelepte" şi "corupte", nepăstrătoare ale adevăratelor valori de judecată din vechime şi care de multe ori acceptă plăţi necuvenite (şpăgi) din partea unor părţi aflate la judecată, pentru a-şi câştiga "dreptatea" necuvenită. Aceşti "romi tradiţionalişti" cum mai sunt numiţi, se conduc prea puţin după legislaţia ţării de domiciliu sau de reşedinţă, aplicând şi respectând "*Legea ţigănească"* atât din inerţie, obişnuinţă si presiune socială a comunităţii, cât şi din cauza alfabetizării deosebit de slabe şi imposibilităţii de a accesa servicii de asistenţă juridică oficiale, de stat.
- **Lipsa unei culturi scrise** influenţează comportamentul social, prin libertatea de „interpretare" a fiecărui membru, asupra a ceea ce este bine sau ceea ce este rău, a ceea ce este acceptabil şi ceea ce este neacceptabil.

Este de remarcat, totuşi, discriminarea apriori la care este supusă minoritatea romă în România şi la nivel european, respingerea romilor pe criterii strict rasiste de către colectivităţile pe lângă care aceştia s- au aşezat fiind o realitate deja verificată de foarte multă vreme. Rasismul nu a dispărut nici

din România, nici din Europa, nici din lume, iar aceste găşti criminale organizate mono-etnice nu fac decât să amplifice – pe de o parte - ura inter-etnică iar pe de altă parte izolarea şi mai mare a victimelor de etnie romă, în special şi în mod deosebit de agravant, femei şi copii de etnie romă.

Din prisma criminalizării generalizate a Etniei, zeci de mii de femei şi copii rămân în teroare, fără niciun sprijin, chiar şi în ziua de astăzi.

În cadrul comportamentului delincvent, infracţional şi criminal din rândurile romilor, întâlnim următoarele orientări comportamentale specifice, marcate puternic de Factorul Etnic dar şi de mediul deosebit de sever de trai, în ghetouri[108]:

- o recunoaştere exclusivă a valorilor materiale ca simboluri ale reuşitei în viaţă
- ignorarea voită sau forţată a valorilor morale, juridice, consacrate în societatea românească
- puternice accente de rasism şi şi xenofobie faţă de non-romi!
- respingerea normelor licite de conduită, ca mijloace de realizare a valorilor materiale, fie din neînţelegere fie din revolta direcţionată asupra "majorităţii opresoare";
- adoptarea unor norme ilicite de conduită pentru reuşita socială, fie pentru că acestea sunt mai la îndemână, fie pentru a se răzbuna pe "majoritatea opresoare"
- un tratament specific, comun, marcat de o cruzime aproape inumană, îndreptat asupra propriilor femei dar şi împotriva femeilor non-rome.

[108] Câteva ghetouri din România, date colectate în perioada 2018-2019:
Iaşi (Dallas; Dimitrie Cantemir); Baia Mare – Craica; Cluj Napoca- Pata Rat/ Craica; Sibiu – Zavoi; Bucureşti – Ferentari, Militari Valea Cascadelor, Rahova Str Amurgului; Satu Mare – Str Ostrovului; Giurgiu – Istru; Brăila- Km10; Oradea – "Blocurile NATO" Str Voltaire; Galaţi - Micro 19; Botoşani – Parcul Tineretului; Baia Mare – Str Horea/ Str Electrolizei; Piatra Neamţ: cartier Speranta, Str Muncii; Caracal – Carpati; Alba Iulia – Turturica; Arad- Checheci; Miercurea Ciuc – Primaverii; Constanţa Str Munţii Tatra (Palace); Drobeta Turnu Severin- Aleea Nuferilor; Sf Gheorghe – Zidul Berlinez.
https://federatiaphralipe.wixsite.com/community/proiecte
https://federatiaphralipe.wixsite.com/community/constanta
https://federatiaphralipe.wixsite.com/community/iasi
https://federatiaphralipe.wixsite.com/community/hunedoara
https://federatiaphralipe.wixsite.com/community/baia-mare

Romii reprezintă cea mai proliferantă minoritate etnică din România. Unii autori din perioada 2005-2007 susţineau că înclinaţia spre delincvenţă a multor romi s-a manifestat cu recrudescenţă sporită încă din primii ani de după Revoluţie, cu tendinţe de îmbrăţişare a formelor superioare ale crimei, respectiv spre organizarea de tip mafiot. Prin acţiunea acestor grupuri se produc prejudicii foarte mari, iar ca mod de acţiune, se remarcă jafurile organizate în grup, de regulă cu mână armată (*şmenurile*), traficul de carne vie (numit light *proxenetism* şi vânzarea de copii – inclusiv propriii copii!), sechestrarea de persoane, taxa de protecţie, şantajul şi spălarea banilor proveniţi din infracţiunisăvârşite în găşti mono sau multietnice transnaţionale.

Romii sunt arătaţi cu degetul în societate, că reuşesc să influenţeze justiţia prin coruperea unor poliţişti, sumele mari de bani obţinute de ei prin mijloace necinstite dându- le posibilitatea să facă cheltuieli ostentative.

Primul grup constituit pe principii mafiote , urmărit şi cercetat de poliţie, în România, a fost acela compus din clanurile Duduianu[109], Văduva şi Stănescu. Principalele sedii ale grupărilor erau campingul din Sineşti şi Complexul „Lebăda”. Din mafia de elită ţigănească făceau parte Fane Spoitoru[110] şi Gigi Boieru, pe lângă care amintim alte grupări criminale care acţionează şi în străinătate, până în zilele noastre (2021) unde produc panică în rândul cetăţenilor şi al autorităţilor, datorită modurilor deosebit de violente de operare, furturilor prin efracţie, etc.

Ceea ce a impresionat investigatorii a fost rapiditatea cu care acţionau aceste grupuri organizate. Un alt gen de activitate infracţională, în care s-au specializat romii interlopi se referă la afacerile din domeniul prelucrării, colectării şi valorificării metalelor, îndeosebi cele neferoase: aluminiul, cuprul, bronzul şi arama.

Printre acţiunile organizaţiilor de tip mafiot, mai complexe, conduse de foşti sportivi de performanţă, oamenid e afaceri importanţi sau oameni politici, se regăsesc traficul de persoane şi traficul de droguri. Astfel, România este ţară de tranzit atâta persoanelor cât şi a drogurilor: chinezii tranzitează heroină şi opiu; arabii cocaină şi haşiş; ruşii amfetamină, cocaină şi marijuana. O parte din transporturi este confiscată de poliţie, iar altele trec fără urmă. Consumul de droguri a luat amploare la elevi şi studenţi. Alte acţiuni, cum ar fi traficul de arme şi explozibili, traficul de monedă falsă şi alte titluri de valoare false, furtul de maşini şi traficul internaţional cu autoturisme furate, traficul de carne vie (cerşetorie forţată, proxenetism, organe, plasmă), jocurile de tip Caritas, contrabanda şi evaziunea fiscală, toate acestea fac parte din peisajul infracţional din România, în care sunt implicaţi atăt romi, cât şi non-romi.

Reţelele organizate la nivel complex (de tip mafiot) includ relaţii în lumea politică.

La data de 8 martie 2016, adevarul.ro publica următorul articol: “Deputatul Nicolae Păun (Partida Romilor), arestat pentru deturnare de fonduri şi spălare de bani prin derularea a două proiecte cu finanţare europeană, a depus un memoriu la DNA în care arată că banii alocaţi i-a distribuit în judeţele unde au candidat fostul premier Victor Ponta (PSD) şi deputatul Mădălin Voicu (PSD). În replică, surse din PSD susţin că această formaţiune a semnat încă din 2012 un protocol de colaborare cu Partida Romilor. (...) **Surse judiciare au explicat pentru “Adevărul” că Nicolae Păun a declarat în faţa procurorilor DNA că în anul 2012, Mădălin Voicu şi-ar fi făcut campanie electorală cu banii daţi**

[109] http://www.infonews.ro/article13131.html
[110] http://portal.rpi.ro/modules.php?name=News&file=print&sid=220

de Guvernul României pentru acţiunile socio-economico-culturale destinate romilor, folosindu-i în scopul de a deveni deputat de Constanţa, ceea ce s-a şi întâmplat."[111]

În anul 2021, surse ONG deţinute de etnici romi, publicau următoarele, pe reţelele de socializare, preluând, indignaţi, un articol din 2011 marca balkaninsight.com, preluat în 2012 de către hotnews.ro[112]: "Cine fură viitorul #ROMILOR? Cine fură banii veniţi de la Uniunea Europeana pentru ajutorul comunităţii? Agenţia Naţionala pentru Romi din cadrul Guvernului aveţi vreun răspuns pentru noi, Romii? Nu se mai poate! Aceiași auto-intitulați lideri ai romilor sunt interesați, în principal, de propria căpătuire, de bolizii pe care-i șofează și de notorietate și abia tangențial de drama și sărăcia pandemică a comunităților rome. Aceşti "şacali" și-au impus monopolul asupra a tot ce înseamnă, de regulă, mișcarea romilor. Miile de euro plătite de Uniunea Europeană şi Guvernul român în acest scop par să se fi irosit pe salariile umflate, chiriile şi cheltuielile exorbitante."

Asociaţiile non-guvernamentale înfiinţate de etnici romi, cetăţeni români, din România, peste 600 la număr, se plâng permanent de lipsa accesului la finanţare din fonduri publice, pentru proiecte de asistenţă socială, educaţionale şi de integrare social-profesională, în timp ce "entităţile de sistem" (mereu aceleaşi) par a consuma toate fondurile destinate, pe hârtie, "integrării romilor". În fapt, este suficient să privim puţin mai atent structurile de stat şi metodele legislative prin care o zonă vulnerabilă, deosebit de critică, din rândurile minorităţii rome, a fost şi este menţinută, intenţionat, în stare de non-integrare, generând Cauze indubitabile din punct de vedere al criminalităţii şi traficului de persoane. Pentru a proba, sunt suficiente trei elemente direct măsurabile ştiinţific:

- **starea de creştere în intensitate a sărăciei extreme**: calitatea şi cantitatea ghetourilor populate predominant de etnici romi, versus declaraţiile ONG-iştilor romi cu privire la lipsa accesului la finanţare a proiectelor de intervenţie
- **conexiunea legislativă deficitară, marcată de conflicte puternice de interese între partidele politice majoritare şi asociaţiile minorităţilor etnice cărora li s- a "oferit dreptul legal" să candideze în alegeri, cot la cot cu partidele politice.** Acest "drept", în practică, a acţionat şi acţionează împotriva integrării reale a grupurilor vulnerabile de romi (în special a romilor din ghetouri) – cu efect direct asupra criminalităţii şi în speţă a Traficului de Fiinţe Umane, concomitent cu încălcarea Obiectivului Constituţional al României de a cultiva solidaritatea şi unitatea naţională, indiferent de etnie[113]. Această prevedere legală anticonstituţională a intensificat "exploatarea romilor de către romi" în comunităţile tradiţionale (cu alfabetism scăzut), a cauzat apariţia unor "lideri auto-încoronaţi" majoritari bărbaţi, pe principii de violenţă locală, ilegale şi imorale, a dus la oprimarea şi mai mare a femeilor rome şi participarea deosebit de scăzută a acestora la viaţa publică, la încălcarea drepturilor democratice ale alegătorilor nevoiaşi de etnie romă, dependenţi exclusiv de ajutor social (şi menţinuţi structural în această dependenţă!) –suferind intimidări şi chiar agresiuni fizice în preajma campaniilor electorale şi a alegerilor, fiind obligaţi să voteze şi să îşi dea forţat cărţile de identitate pentru a fi scanate şi păstrate în adevărate depozite ilegale de date personale, folosite la discreţia "liderilor locali", a minimizat şi minimizează accesul real al romilor la politica reală a statului, din cauza menţinerii

[111] https://adevarul.ro/news/eveniment/dezvAluiri-nicolae-paun-dna--banii-alocati-guvern-romi-folositi-campania-electorala-madalin-voicu-victor-ponta-1_56de90ad5ab6550cb89f532f/index.html

[112] https://www.hotnews.ro/stiri-esential-11151144-banii-alocati-minoritatii-rome-din-romania-sunt-risipiti-cheltuieli-nejustificate.htm

[113] ARTICOLUL 4 (1) Statul are ca fundament unitatea poporului român şi solidaritatea cetăţenilor săi. (2) România este patria comună şi indivizibilă a tuturor cetăţenilor săi, fără deosebire de rasă, de naţionalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenenţă politică, de avere sau de origine socială. http://www.cdep.ro/pls/dic/site2015.page?den=act2_1&par1=1#t1c0s0sba4

structurale în lipsa accesului la educaţie adecvată. Aceste asociaţii etnice sunt “satelizate politic” (ex. Partida Romilor, UDMR) şi majoritatea nu au acces la finanţare pentru proiecte locale destinate alfabetizării sau/şi asigurării unor condiţiilor minime de trai, temporare, în vederea integrăriisociale corecte a persoanelor vulnerabile, care se confruntă cu sărăcia extremă. La polul opus avem opinia publică non-romă care critică victimele şi nu criminalii, la care se adaugă de multe ori şi presa needucată în domeniu, generând sentimente de frustrare şi de disperare în rândurile tineretului de ghetou – care se află, în asemenea condiţii, în imposibilitatea de a se “integra” ci mai degrabă puşi în faţa unor situaţii limită, de strictă supravieţuire. În asemenea fond al lucrurilor, perfect măsurabile ştiinţific, se naşte cea mai mare parte din criminalitatea romă. La toate popoarele lumii, cauzele cele mai multe ale comportamentului criminal nu se află la nivel genetic, ci la nivel emoţional-cognitiv, definit de condiţiile de viaţă, accesul la resursele de supravieţuire fiind un criteriu esenţial. Sărăcia extremă bestializează fiinţa umană. Un tânăr în vârstă de 15-16 ani, de orice etnie, care a trăit în ghetou din prima zi, care are nevoie de hrană, de recunoaştere socială în rândul semenilor, asaltat la nivel psihologic de criza naturală hormonală, cu un bagaj traumatic de cele mai multe ori sever, din perioada timpurie de dezvoltare (abandon, violenţă în familie, droguri, viol, frig, foame, discriminare la şcoală, insulte nemeritate, umilinţe nejustificate, auto-criminalizarea pielii mai închise la culoare şi sentimentul că este “urât” şi “respins legitim” de societate, sentimentul că “nu este loc” şi de el în lumea “oficială”, convingerea că unica protecţie vine de la grupul apropiat de prieteni- posibil deja integraţi în diverse găşti de cartier cu potenţial criminal în viitorul apropiat etc.) asaltat de frustrări la nivel material (haine curate şi frumoase, la modă, telefon, autoturism etc. – criterii de referinţă ale “normalităţii” impuse prin presiune socială agresiv-comparativă) are toate şansele să abandoneze şcoala timpuriu şi să accepte prima “invitaţie” a unor “prieteni” de a se alătura unor grupuri criminale organizate, cu un potenţial deplin de a se manifesta cu o cruzime tulburătoare împotriva victimelor traficului uman. Tânărul cu un asemenea bagaj psiho-emoţional va fi el însuşi surprins cât de « bine » se va simţi atunci când va abuza prima victimă, neînţelegând că se confruntă cu o formă de decompresie a traumelor acumulate, neluând în calcul vreo versiune de filtru social-acceptabil, etic, religios sau legal – toate acestea i-au fost dintotdeauna străine şi/sau chiar ofensive din prima zi de viaţă! Ce ne face să credem că fără educaţie şi fără intervenţie un asemenea profil uman bestializat s-ar putea “îndrepta” de la sine? Pe de altă parte, cu ce drept, noi, “societatea educată” judecăm un asemenea tânăr, dacă nu ne-a păsat cât de puţin în ce condiţii se naşte şi se dezvoltă, ba chiar contribuind la traumele lui din copilărie, prin indiferenţa sau acţiunile sociale discriminatorii automatizate la nivel cultural?

- **structurile de stat menite mai degrabă să blocheze, decât să faciliteze accesul adevăratelor ONG-uri de asistenţă la nivel de ghetouri.** O asemenea structura, conform martorilor din teren, studenţilor, activiştilor romi şi preşedinţilor de ONG-uri din domeniul asistenţei sociale, ar fi chiar Agenţia Naţională a Romilor de pe lângă Guvernul României. Aceasta se pare că practică o gestiune neadecvată a fondurilor destinate integrării romilor vulnerabili prin diverse cheltuieli administrative nejustificate, fără a mai aloca sumele necesare activităţilor reale din teren.

Crima organizată apare în dreptul penal român, nu numai ca o provocare la adresa legiuitorului, determinându-l să identifice forme noi de combatere, prin intermediul legii penale, dar şi la adresa doctrinei penale, determinându-i pe oamenii de ştiinţă să reflecteze asupra naturii, gravităţi şi a particularităţilor acţiunilor criminale, săvârşite de asociaţiile de infractori, pentru a sugera modalităţi noi, specifice şi eficiente de luptă, prin mijlocirea legii penale împotriva fenomenului criminal.

Împotriva acestor activităţi ale crimei organizate ar putea fi concepute două grupuri de mijloace:

I. **Prevederi legale prin care sunt incriminate şi sancţionate faptele comise de persoanele juridice înseşi**, care, deşi funcţionează aparent legal, realizează scopurile unei organizaţii oculte criminale. Însă în legislaţia penală română actuală numai persoana fizică ar putea fi subiect activ al infracţiunii. Este nevoie, în acest sens, de o Lege Anti-Mafia, pe model Italian.
II. **Cu privire la răspunderea persoanei fizice**, în acest sens, legea penală română în vigoare dispune de următoarele instrumente:

- Incriminarea şi sancţionarea, în articolul 323 C. Pen. a faptei de a se asocia sau de a iniţia constituirea unei asocieri în scopul săvârşirii uneia sau mai multor infracţiuni, altele decât cele îndreptate contra siguranţei statului, ipoteză în care faptele ar constitui infracţiunea de complot. Este posibilă doar complicitatea morală. Răspunderea penală presupune existenţei intenţiei.

- Dispoziţii referitoare la participaţie. Dacă o faptă prevăzută de legea penală a fost comisă nemijlocit de o singură persoană, aceasta este autor al infracţiunii. Nu există ideea autorului mediat.
- Incriminările prevăzute în partea specială a legii penale şi care acoperă aproape toate faptele ilicite care ar putea fi comise de asociaţiile criminale, inclusiv în cadrul crimei organizate.

Legea penală română nu cuprinde o incriminare sintetică, în baza căreia să se asigure urmărirea şi sancţionarea eficientă a faptelor săvârşite de organizaţii criminale moderne şi nu cuprinde un sistem de sancţiuni specifice faptelor comise de asemenea asociaţii criminale. În România, nu există până în prezent o reglementare cu privire la interzicerea reciclării sumelor de bani provenite din operaţiuni ilicite, deci au apărut numeroase manifestări în activitatea financiară şi bancară, care ascund fenomenul de reciclare a banilor cu origine ilegală. În ultima perioadă s- a sesizat faptul că unele organizaţii criminale din exterior se interesează de folosirea circuitelor bancare româneşti pentru reciclarea banilor. Este imperios necesar a identifica modalităţi noi şi mai eficienta de luptă contra formelor moderne şi deosebit de periculoase de criminalitate.

Forme de manifestare a crimei organizate în România

A. Mafiile din Est: tranzitează şi afectează teritoriul României**.** Pe fondul facilităţilor concrete pe linia liberei circulaţii a persoanelor, începând din anul 1991, pe teritoriul României s- au înregistrat infracţiuni în care au fost implicaţi, atât ca autori cât şi ca victime, cetăţeni din Comunitatea Statelor Independente (CSI). O rezonanţă deosebită au avut- o grupurile de infractori de tip *Raket,* constituite din cetăţeni din CSI. Aceste grupuri au acţionat, de regulă, împotriva unor conaţionali, aliaţi fie în interes de afaceri, fie turişti, pe teritoriul României. Radiografierea cazurilor relevă faptul că, grupurile criminale organizate studiază traseele de deplasare ale victimelor, turişti din statele CSI, precum şi autoturismele acestora, ori ale unor cetăţeni occidentali, blocându- le în anumite puncte favorabile unor ambuscade, unde, prin exercitarea de violenţe şi ameninţări cu represiuni asupra vieţii, inclusiv prin folosirea armelor de foc, îi determină pe pasageri să le predea importante sume de bani sau bunuri. Mai nou, executarea acţiunilor este concepută în ţara de origine şi se referă la taxa de protecţie, acţiuni de recuperare rapidă, acte de jaf, tâlhărie, ş.a.

Membrii echipelor circulă înarmaţi, singuri sau în grup, fiind gata să folosească armele. Într-una din zilele lunii octombrie 1993, la punctul de trecere al frontierei de la Siret, s- a prezentat un grup de turişti lituanieni, care au reclamat că în timp ce se deplasau spre graniţă, între localităţile Matca, jud. Iaşi şi Drăguşeni, jud. Suceava, au fost atacaţi şi jefuiţi de persoane înarmate. Autocarul cu turişti a fost blocat de două autoturisme cu numere de înmatriculare din Republica Moldova, din care au coborât mai mulţi indivizi, unul dintre aceştia a deschis foc de armă asupra autocarului. Autorii au

fost identificaţi şi arestaţi, respectiv 8 bărbaţi în jurul vârstei de 45 de ani, din Republica Moldova. Liderul grupului făcea parte din gruparea *MALS* (Micuţul), condusă de Oleg Kortusov, în vârstă de 25 de ani, din Tiraspol.

O notă specifică în tabloul infracţional din ţara noastră, cu riscuri de a se amplifica periculos, o reprezintă cetăţenii chinezi, veniţi în România după 1990. Din studierea a 150 de cazuri, care au fost reclamate la poliţie până în anul 1997, în care au fost implicaţi cetăţeni chinezi, atât ca autori cât şi ca victime, rezultă că o mare parte dintre aceştia au venit în România pentru diverse scopuri şi interese ilicite. Exemplu: în ziua de 11 februarie 1996, cetăţeanul Huang Bo, cu reşedinţa în Bărcăneşti, jud. Prahova, a fost deposedat, prin acte de violenţă şi şantaj, de bani, articole de îmbrăcăminte şi autoturismul personal, de către patru conaţionali conduşi de doamna Zang Huemes. De asemenea, cele zece cadavre găsite în geamantane abandonate pe malul lacurilor de agrement sau în parcuri, sugerează dimensiunea şi ferocitatea luptei pentru putere.

B. Traficul de droguri: dacă în anii '80, România era considerată o ţară aflată în ruta de rezervă a traficului drogurilor, în prezent, România este inclusă în ruta de trafic a drogurilor şi chiar a devenit un teritoriu de stocare, livrare şi consum de droguri. Statistica faptelor constatate precum şi a cantităţilor descoperite a demonstrat pe deplin acest lucru : în 1991 au fost descoperite 4 cazuri, în 1992- 19 cazuri, în 1993 – 29 de cazuri, în 1994 – 31 de cazuri, în 1995 – 43 de cazuri, în 1996 – 16 cazuri, în 1997 - 87 de cazuri, în 1998 – 115 cazuri, în 1999 – 199 de cazuri şi în 2000 – 234 cazuri. În perioada 1991 – 1999, au fost confiscate peste 21 157, 829 kg droguri, după cum urmează:

- haşiş + canabis: 17 650, 603 kg
- opiu: 17 126 kg
- heroină: 578 232 kg
- cocaină: 863 768 kg
- morfină: 382 fiole
- amfetamină: 11 434 pilule
- L.S.D. : 13 doze.

În anul 1998 au fost confiscate 784 809 kg droguri (haşiş, canabis, opiu, heroină şi pilule de amfetamină). A fost depistat cetăţeanul turc Batur Fieret, de 35 de ani, care a transportat 49, 62 kg de heroină, în portbagajul unui autoturism. Numai în anul 2000 au fost confiscate 407,06 kg droguri (haşiş: 340 kg, heroină: 52,94 kg)[114].

C. Traficul de monedă falsă: falsificarea de bani şi de alte titluri de valoare, precum şi traficul cu astfel de mijloace de plată contrafăcute, cunosc o recrudescenţă îngrijorătoare, motiv pentru care poliţia şi serviciile specializate din sectorul bancar sunt în continuă alertă, căutând permanent noi modalităţi de contracarare a fenomenului. În perioada 1992 – 1998 în România, au fost descoperite peste 11 000 de cazuri de plasare şi încercare de plasare a valutei false (1 281 de cazuri cu 5 540 bancnote din care : 238 430 usd, 28 050 mărci germane, 490 lire sterline, 152 400 000 lire italiene, 12 200 franci numai în anul 1998). Un grup de cetăţeni italieni, urmăriţi prin Interpol pentru aderarea la un grup mafiot condus de Berton Silvano, a pus în circulaţie 142 200 de mărci germane false şi 10 000 de usd falşi. Trei maramureşeni au contrafăcut cu ajutorul unui copiator color, 360 000 şilingi, pentru a fi plasaţi în Ungaria şi în Austria. La percheziţie, s-au mai găsit : 107 000 usd şi 147 000 mărci germane, contrafăcute prin aceeaşi metodă.

[114] www.politiaromana.ro

D. Traficul de persoane, carne vie, prostituţia şi proxenetismul: multe prostituate şi proxeneţi exploatează „oferta" unor agenţii şi societăţi comerciale din sfera serviciilor, mutându- şi teritoriul de acţiune în alte ţări, cu precădere în Turcia, Grecia, Cipru, Austria, Germania, Franţa, Spania, ş.a.

S-a amplificat fenomenul de atragere a minorelor, a celor provenite din familii dezorganizate ori lipsite de mijloace materiale de subzistenţă, la practicarea prostituţiei în diverse locuri şi modalităţi, în multe cazuri racolarea făcându- se prin şantaj şi determinare forţată. Recurgând la asemenea metode, proxeneţii G.R. şi Z.V. au realizat, în perioada 1995 – 1996, câştiguri importante, prin plasarea a opt prostituate (cinci în Republica Moldova) unor cetăţeni străini. Devine totuşi evidentă creşterea activităţii infracţionale a unor reţele de traficanţi care se ocupă cu trecerea ilegală, prin ţara noastră, a unor grupuri de emigranţi din Sry Lanka, Pakistan, Bangladesh, India, care sunt racolaţi din ţările lor, pe ruta Singapore – Moscova – Chişinău, căutând să ajungă în ţările Europei de Vest. Participanţii la filiera de introducere în România a cetăţenilor asiatici şi scoaterea lor către statele vecine din Vest, încasează sume mari în valută, care în unele cazuri sunt spălate prin intermediul unor firme şi agenţii particulare, înfiinţate pe teritoriul ţării noastre. Reţelele semnalate manifestă preocupări de a se organiza în mod clandestin şi cât mai riguros posibil, stabilind puncte de sprijin solide (imobile, firme, gazde şi oameni de încredere) în mai multe ţări aflate pe tronsonul de tranziţie, în măsură să le asigure siguranţa acestei activităţi în care se vehiculează sume enorme de bani, atât în Lei, cât şi în valută. Numai în anii 1993 – 1994 au fost depistaţi în trecere frauduloasă a frontierei şi restituiţi de grănicerii statelor vecine (Ungaria, Bulgaria, Polonia) peste 54000 de cetăţeni străini, preponderenţa numerică fiind de cetăţeni sry- lankezi, pakistanezi, chinezi. În afara acestora, pe teritoriul României se află un număr important de imigranţi care sunt găzduiţi la diverse adrese, mai cu seamă pe raza localităţilor vecine cu graniţa de Vest, stând în aşteptare pentru a trece fraudulos frontiera în statele vecine.

Prin colaborarea Poliţiei Române cu cea din Republica Moldova, s- a reuşit anihilarea de grupuri precum cele conduse de Mohamet A. şi Akmad B., care au facilitat trecerea a peste 300 de cetăţeni din Sry Lanka şi Pakistan în Occident.

Un alt fenomen îngrijorător îl reprezintă traficul de copii şi adopţiile ilegale. Sunt cunoscute cazurile de adopţii ilegale prin care s-au scos din ţară peste 4 000 de copii. Copiii sunt scoşi din ţară cu ajutorul unor documente false, fie de adopţie, fie prin falsificarea documentelor sau paşaportului. În paşaport cetăţeanul român sau străin figurează că este însoţit de copilul care are fotografia aplicată, iar fotografia este reală, a copilului. Un alt mod de operare l- a avut ca protagonist pe avocatul cipriot C.C., care în perioada decembrie 1997 – august 1998 a racolat şi transportat în Cipru mai multe tinere aflate în ultimele luni de sarcină, intermediind adopţia copiilor născuţi de acestea în Cipru, fapt pentru care le- a oferit suma de 1 000 de dolari. A apărut, este drept într-o formă atipică, o filieră internaţională de trafic de organe. Este binecunoscut cazul lui Văduva Gheorghe, care a racolat şi transportat la consulatul din Turcia, 14 persoane care şi- au donat câte un rinichi, contra sumei de 4 000 de dolari americani.

E. Traficul de armament şi materiale radioactive: reprezintă o evoluţie ascendentă îngrijorătoare, fiind deosebit de nocive pentru sănătatea oamenilor dar şi în ceea ce priveşte mediul înconjurător. În legătură cu traficul de armament trebuie precizat că acesta se realizează în sistem instituţionalizat, se produce între ţări, către grupuri de insurgenţi sau grupări teroriste, en- gros şi cu amănuntul, de către grupări criminale organizate.

S- a identificat, în acest sens, reţeaua de traficanţi de arme (prezentată şi în presă) condusă de cetăţeanul israelian S.N.M., fost Herscovici şi Ioan Manciu, care au intermediat şi vândut armament cu licenţe false, prin firmele *S.C. Acvila Air* şi *Corona*, pe ruta Rusia, Ucraina, România, Cipru, Etiopia.

Deasemenea, s- a mai arătat implicarea societăţii *Aerofina* în livrarea în India de aparatură de ghidaj pentru rachete balistice.

S- a mai descoperit o reţea de traficanţi de arme, formată din studenţi din Republica Moldova, Ucraina, Rusia şi Bulgaria, care introduc în ţară armament uşor prin vama din Iaşi. Aceştia sunt cazaţi în căminul studenţesc IPAS din Sibiu şi sunt foarte vigilenţi. Ei lucrează în grupuri bine organizate, ai căror lideri sunt inaccesibil ochilor simplului cumpărător. Nu au cazier şi lucrează fără să lase urme[115].

Traficul de armament şi muniţie deja a devenit o infracţiune comună. Numai în anul 1998 au fost confiscate 1 668 de arme şi cantitatea de 70 830 de cartuşe. Din punct de vedere al materialelor radioactive traficate, rezultă certe indicii de constituire a unor structuri infracţionale, cu multiple legături în afara graniţelor ţării, foarte versate şi dornice de câştiguri, cei implicaţi neezitând să- şi rişte, în acest sens, chiar propria sănătate sau viaţă.

În perioada 1991 – 1998 s-au identificat şi confiscat peste 700 kg uraniu. În iunie, 1994, în judeţul Argeş au fost depistaţi trei cetăţeni români care încercau să comercializeze 3 kg de pastile de uraniu în schimbul sumei de 200 000 dolari. În localitatea Deta, judeţul Timiş, cinci persoane au fost surprinse în timp ce vindeau 583 de pastile de uraniu (de provenienţă rusească) contra sumei de 400 000 mărci şi 75 000 de dolari.

F. Criminalitatea premeditată împotriva persoanei, de mare violenţă (taxa de protecţie, omorul la comandă, atentatele): nu putem face abstracţie că ne situăm pe magistralele de legătură dintre Orient şi Occident, confruntându- ne cu afluxul miilor de orientali care încearcă, trecând pe la noi, penetrarea spre Vestul bogat al Europei. În actualele condiţii economice, se proliferează tot mai mult furturile la comandă, în dauna avutului privat sau public, prin cererea taxei de protecţie agenţilor economici, atentate la ordin ori aplicarea unor măsuri de corecţie pentru a accepta protecţia. Prima grupare organizată după reguli stricte de tip mafiot a fost constituită din rromi, condusă de trei „capi" care împreună cu alţi 13 „locotenenţi", prin forţă şi ameninţarea cu moartea, au deposedat mai mulţi agenţi economici privaţi, de mărfuri, valută şi bunuri de peste 2, 3 miliarde lei, în anul 1995. O altă grupare a fost cea a lui *Gorun* de la Rm. Vâlcea, care maltrata patronii societăţilor comerciale care nu încheia cu el contract de „pază şi protecţie". Grupul condus de el, bazat pe o structură mafiotă, a maltratat peste 30 de persoane. Deasemenea, activitatea desfăşurată de numitul I.A., cetăţean turc cu reşedinţa în Sibiu, care a comandat şi plătit 7 000 de mărci germane grupării formate din T.P. şi M.E., ambii din Republica Moldova, aruncând în aer, prin explozie, la 22 octombrie 1996 a restaurantului motel *La km 12* din comuna Veştem, pe motiv că patronul acestui local, cetăţean turc, câştiga mai bine, având vad comercial pe de- o parte, iar pe de altă parte, pentru că exista între cei doi cetăţeni turci o datorie neachitată, rezultată din valorificarea ilegală, pe teritoriul României, a 2 kg de heroină.

G. Criminalitatea economico – financiară: criminalitatea în domeniul economico- financiar, în România, a cunoscut o explozie fără precedent. Starea actuală o putem caracteriza ca prag al marii criminalităţi, întrucât prin infracţiunile de evaziune fiscală , bancrută frauduloasă şi la regimul contabilităţii se „legitimează" produsul crimei, infracţiuni economice grave care, atunci când devin o preocupare constantă a unor agenţi economici, grupuri de interese sau persoane, afectează grav climatul de ordine economică.

1. Contrabanda şi infracţiunile la regimul activităţilor de import – export: este infracţiunea care a cunoscut cea mai dinamică evoluţie; este suficient să amintim cazurile *Ţigareta I, II, III*, cazul V.M.I., cetăţean cu dublă cetăţenie, cipriotă şi libaneză; Zaher Iskandarani, Muja Marcelinii, ş.a.

[115] http://www.hotnews.ro/pp_articol_3113-Studentii-sibieni-fac-trafic-cu-arme-rusesti.htm

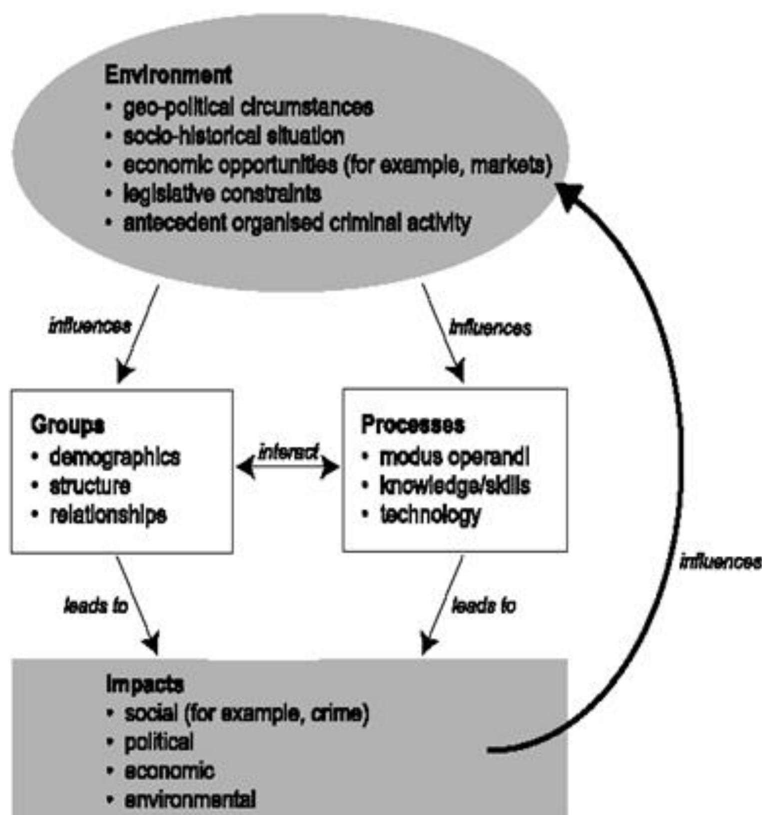
2. Corupţia: această infracţiune deosebit de gravă dă o nouă dimensiune peisajului infracţional. Cazurile *Vega* şi *Petrotel* au dovedit fără putinţă de tăgadă că directorii generali ai celor două rafinării, împreună cu alte persoane din conducere au acceptat importante sume de bani în lei şi în valută pentru aprobarea aprovizionării preferenţiale a unor societăţi comerciale patronate de infractori şi au creat prin societăţile comerciale private, favorizate, adevărate monopoluri în aprovizionarea şi desfacerea materiilor prime şi produselor finite aparţinând rafinăriilor.

3. Criminalitatea financiar – bancară: sistemul financiar – bancar, după 1995, a fost marcat puternic de starea de criză evidentă determinată de lipsa de lichidităţi, ca urmare a unor activităţi anterioare, derulate cu încălcarea oricăror norme de prudenţialitate, fiind acordate credite uriaşe, fără garanţii, sau cu garanţii neimportante din punct de vedere economic, la care se adaugă ritmul mare al inflaţiei, stările de faliment în care au ajuns *CreditBank, Dacia Felix, Bancorex, Albina* şi în mare dificultate *Columna, Banca Agricolă*, ş.a. Toate aceste considerente care au determinat în mod hotărâtor caracterizarea economiei româneşti ca fiind de tip „nebancar” au fost analizate permanent, rezultând grave acte de indisciplină financiară, abuzuri, o elementară lipsă de control gestionar şi de operatori ş.a. ceea ce a permis infractorilor din bancă şi din afara ei să obţină profituri uriaşe, iar sumele, de ordinul sutelor de miliarde, să fie reinvestite în interesul lor, cea mai mare parte fiind ilegal transferat în valută şi scoasă din ţară.

4. Fraude în domeniul privatizării: maniera ilegală, infracţională, în care proprietatea publică a fost administrată sub oblăduirea directă a *Fondului Proprietăţii de Stat*, care deţine 70% din acţiunile unei societăţi publice, este demonstrată de cazuistica rezolvată până în prezent. De notorietate sunt cazurile *I.M.G.B.* vândută cu 500 000 usd şi *CICO* cu 12 milioane de dolari.

5. Fraudele din domeniul jocurilor de noroc şi al cazinourilor: noi oportunităţi pentru infractori s-au deschis în domeniul jocurilor de noroc şi al cazinourilor, unde infracţiunile sunt comise şi de patroni, şi de clienţi.

H. Infracţiuni împotriva proprietăţii şi a persoanei: această categorie include infracţiunile de omor, tentativa de omor, lovituri cauzatoare de moarte, vătămarea corporală gravă, tâlhării, violuri, furturi. În anul 1998, după statisticile Poliţiei s- au diminuat infracţiunile comise cu violenţă cu 9% şi pe total cu 3,28% .

Aspecte legislative privind traficul de persoane în raport cu alte infracțiuni, în România

În cercetarea fenomenului traficului de fiinţe umane se impune o abordare multidisciplinară, ce necesită implicarea tuturor factorilor de putere şi răspundere dintr-un stat. Extinderea traficului de persoane şi a traficului de minori în special, cu consecinţe devastatoare asupra victimelor, dar şi asupra societăţii, a necesitat crearea unor instrumente legale pentru prevenirea şi combaterea acestui fenomen.

Traficul de persoane, ca formă a crimei organizate, trebuie privit în permanenţă în conexiune cu ansamblul normelor de incriminare ale unui stat, pentru a putea face o încadrare corectă a unei acţiuni ilicite. În România, până în anul 2001, prevederile legale referitoare la traficul de persoane se rezumau la o serie de infracţiuni prevăzute în Codul penal, fără însă ca acestea să acopere întreaga gamă a activităţilor ce aveau ca scop exploatarea fiinţelor umane (de exemplu, lipsirea de libertate în mod ilegal- art. 189 C. pen., proxenetismul – art. 329 C. pen., supunerea la muncă forţată sau obligatorie - art. 191 C. pen. şi sclavia - art. 190 C. pen.) şi fără a se putea asigura, în consecinţă, protecţia reală şi eficientă a valorilor sociale lezate. În acest context legislativ, pe de o parte, rămâneau nesancţionate o serie de activităţi ilegale desfăşurate în scopul de a favoriza traficarea persoanelor, iar, pe de altă parte, nu se efectua o protecţie juridică eficientă împotriva tuturor formelor de acţiune susceptibile să realizeze comerţul şi exploatarea fiinţelor umane.

În vigoare la 28 martie 2021 : Noul Cod Penal[116] (Legea nr. 286/2009), actualizat (2012) și consolidat prin:

- **Legea nr. 151/2016[117] privind ordinul european de protecție**, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, Monitorul Oficial nr. 545/2016;
- OUG nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, Monitorul Oficial nr. 389/2016;
- **Decizia CCR nr. 405/2016[118]** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 246 din Codul penal din 1969, ale art. 297 alin. (1) din Codul penal și ale art. 132 din Legea nr. 78/2000 pentru **prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție**, Monitorul Oficial nr. 517/2016;
- **Decizia CCR nr. 603/2015**[119] referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 301 alin. (1) și art. 308 alin. (1) din Codul penal, Monitorul Oficial nr. 845/2015;

---

[116] https://legeaz.net/PdfDoc/cod-penal-actualizat-2012.pdf

[117] http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/180244

Art. I . 1. La articolul 154, alineatul (4) se modifică şi va avea următorul cuprins: "(4) În cazul infracţiunilor contra libertăţii şi integrităţii sexuale, al celor de trafic şi exploatare a persoanelor vulnerabile, precum şi al infracţiunii de pornografie infantilă, săvârşite faţă de un minor, termenul de prescripţie începe să curgă de la data la care acesta a devenit major. Dacă minorul a decedat înainte de împlinirea majoratului, termenul de prescripţie începe să curgă de la data decesului." N.B. a se tăia cuvântul „vulnerabile” deoarece Traficul de Fiinţe Umane însuşi este un factor de vulnerabilizare prin însăşi prezenţa sa în contact direct cu o victimă. În al doilea rând, este necesar ca Termenul de Prescripţie să fie nul, în spiritul combaterii şi prevenţiei Traficului de Fiinţe Umane în toate formele sale, ca fenomen criminal deosebit de grav – atât îndreptat contra adulţilor, cât şi împotriva minorilor sau persoanelor cu handicap. Anulându-se termenul de prescripţie, se adaugă la eforturile legitime şi pe deplin conştiente ale Legiuitorului Român de luptă împotriva unui fenomen criminal care are consecinţe devastatoare asupra a milioane de persoane, anual, în special femei şi copii.

N.B a se revizui: pc. 17. Cu privire la modif Art 113 | pc.20 | pc.25 | pc.26 | pc.27 | pc.49 |

[118] http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/179919

[119] http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/172966

„În motivarea excepţiei de neconstituţionalitate se arată că prevederile art. 301 alin. (1) din Codul penal nu prevăd condiţia ca folosul patrimonial procurat prin luarea deciziei la care funcţionarul public participă să fie injust, motiv pentru care funcţionarul public se situează în sfera ilicitului penal de fiecare dată când participă la luarea unei decizii prin care se creează un folos material unei persoane din categoria celor enumerate în ipoteza normei, inclusiv unei persoane cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani. (.....) Judecătoria Pătârlagele - Secţia penală opinează că excepţia de neconstituţionalitate este neîntemeiată. Se arată că incriminarea conflictului de interese are ca scop crearea premiselor legale desfăşurării activităţilor de serviciu şi exercitării funcţiilor şi demnităţilor publice într-un cadru de imparţialitate şi integritate, pentru a asigura încrederea cetăţenilor în autorităţile şi instituţiile statului.”

- **Decizia CCR nr. 11/2015**[120] referitoare la excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art. 1121alin. (2) lit. a) din Codul penal, Monitorul Oficial nr. 102/2015;
- **Decizia CCR nr. 732/2014** [121]referitoare la excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art. 336 alin. (1) şi (3) din Codul penal, Monitorul Oficial nr. 69/2015;
- Legea 159/2014 - pentru abrogarea art. 276 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, Monitorul Oficial nr. 887/2014;
- **Decizia CCR nr. 265/2014**[122] referitoare la excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art. 5 din Codul penal, Monitorul Oficial nr. 372/2014;
- **Legea nr. 187/2012**[123] pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Monitorul Oficial nr. 757/2012;
- **Legea nr. 63/2012**[124] pentru modificarea şi completarea Codului penal al României şi a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Monitorul Oficial mr. 258/2012;
- **Legea nr. 27/2012**[125] pentru modificarea şi completarea Codului penal al României şi a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Monitorul Oficial nr. 180/2012.

[120] http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/165515
În motivarea excepţiei de neconstituţionalitate cu privire la încălcarea prin prevederile art. 112^1 alin. (2) lit. a) din Codul penal a dispoziţiilor art. 15 alin. (2) din Constituţie se arată că principiul neretroactivităţii legii are ca scop asigurarea securităţii raporturilor juridice. Se susţine că nu se poate pretinde unui subiect de drept să răspundă pentru o conduită pe care a avut-o anterior intrării în vigoare a unei legi care să reglementeze respectiva conduită. Se subliniază faptul că subiectul de drept în cauză nu poate să prevadă ce urmează să fie reglementat de către legiuitor, iar comportamentul său este normal şi firesc dacă se desfăşoară în cadrul ordinii de drept în vigoare.

[121] http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/165156
„(...) referitor la preeminenţa tratatelor internaţionale privind drepturile omului asupra legilor interne, raportate la prevederile art. 6 paragraful 1 referitor la dreptul la un proces echitabil şi ale art. 7 paragraful 1 privind legalitatea incriminării din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale."

[122] http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/158344
„În motivarea excepţiei de neconstituţionalitate Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie susţine că prevederile criticate încalcă dispoziţiile constituţionale ale art. 61 referitor la Parlament ca unică autoritate legiuitoare a ţării, deoarece, deşi dispoziţiile art. 5 din Codul penal, care reglementează aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei, sunt, în sine, constituţionale, apreciază că, prin modul în care sunt interpretate şi aplicate în practica organelor judiciare, pot genera încălcări ale Legii fundamentale, ajungând la combinarea de prevederi mai favorabile din legi penale succesive, împrejurare de natură a conduce la crearea unei lex tertia. Astfel, în vechea reglementare, tratamentul sancţionator pentru infracţiunea de înşelăciune era mai aspru, respectiv închisoare de la 3 la 15 ani, pe când în actualul Cod penal fapta respectivă prevăzută de art. 244 alin. (1) şi (2) este sancţionată cu închisoare de la 1 la 5 ani."

[123] http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/142722
„**Articolul 94**: Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 783 din 11 decembrie 2001, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează: **1. Articolul 2 va avea următorul cuprins**: Articolul 2: În prezenta lege, termenii și expresiile de mai jos au următorul înțeles: a) prin trafic de persoane se înțelege faptele prevăzute la art. 210 și 211 din Codul penal; b) prin exploatarea unei persoane se înțelege activitățile prevăzute la art. 182 din Codul penal; c) prin victimă a traficului de persoane se înțelege persoana fizică, subiect pasiv al faptelor prevăzute la art. 210, 211, 264 și 374 din Codul penal sau al tentativei la una dintre aceste fapte, indiferent dacă participă sau nu în procesul penal în calitate de persoană vătămată. **2. Articolele 12, 13, 14^1 și 15-19 se abrogă. 3. Articolul 20 va avea următorul cuprins:** Articolul 20 (1) Persoana supusă traficului de persoane, care a săvârșit, ca urmare a exploatării sale, infracțiunea de trecere frauduloasă a frontierei unui stat ori donare de organe, țesuturi ori celule de origine umană nu se pedepsește pentru aceste infracțiuni. (2) Persoana supusă traficului de persoane care a săvârșit una dintre contravențiile prevăzute la art. 3 pct. 3 și 6 nu se sancționează.

[124] http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/137234
„Articolul I 2. După articolul 118^1 se introduce un nou articol, articolul 118^2, cu următorul cuprins: (...) o) trafic de migranţi; (...) t) traficul de organe, ţesuturi sau celule de origine umană (...) Articolul II (...) Confiscarea extinsă (1) Sunt supuse confiscării şi alte bunuri decât cele menţionate la art. 112, în cazul în care persoana este condamnată pentru comiterea uneia dintre următoarele infracţiuni, dacă fapta este susceptibilă să îi procure un folos material şi pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de 4 ani sau mai mare: (...) **q) traficul de organe, ţesuturi sau celule de origine umană."**
N.B. Lipseste Traficul de Persoane din listă!

[125] http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/136303 N.B.! De adăugat Traficul de Fiinţe Umane la Articolul I. 1. „"Prescripţia nu înlătură răspunderea penală în cazul:..." N.B.! De adăugat la Art.I .1. pc. b: „sau de traumatizarea de lungă durată sau pe viaţă a victimei"
N.B. Recomand amendarea extinsă a LEGII nr. 27 din 16 martie 2012 în spiritul combaterii şi preventiei Traficului de Fiinţe Umane

Odată cu apariţia Legii nr. 678 din 21 noiembrie 2001, privind prevenirea şi combaterea traficului de persoane (M. Of. nr. 783 din 11 decembrie 2001), modificată şi completată prin O.U.G. nr. 143 din 24 octombrie 2002 (M. Of. nr. 804 din 5 noiembrie 2002), Legea nr. 39 din 21 ianuarie 2003 (M. Of. nr. 50 din 29 ianuarie 2003) şi prin O.U.G. nr. 79 din 14 iulie 2005 (M. Of. nr. 629 din 19 iulie 2005), citată în continuare Legea nr. 678/2001, sfera acţiunilor ce intră în conţinutul constitutiv al infracţiunilor de trafic de persoane **a fost considerată suficient de cuprinzătoare** pentru a include o serie de activităţi ilegale, ce nu puteau fi incriminate ca infracţiuni distincte, dar prin intermediul cărora era favorizată, în mod indiscutabil, traficarea persoanelor, în scopul exploatării acestora.

Deosebirile esenţiale rezidă în evidenţierea în conţinutul legal al infracţiunilor de trafic de persoane a tuturor activităţilor ilegale, **susceptibile de a contribui la realizarea traficării persoanei**, fiind avute în vedere toate formele de exploatare (executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii în mod forţat sau cu încălcarea normelor legale privind condiţiile de muncă, salarizare, sănătate şi securitate; ţinerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire; obligarea la practicarea prostituţiei, la reprezentări pornografice, în vederea producerii şi difuzării de materiale pornografice sau alte forme de exploatare sexuală; prelevarea de organe; efectuarea unor alte asemenea activităţi prin care se încalcă drepturi şi libertăţi fundamentale ale omului), în timp ce în conţinutul infracţiunilor comune sunt relevate doar anumite activităţi infracţionale şi anumite forme distincte de exploatare a fiinţei umane.

Multe state care au o definiţie distinctă pentru traficul de fiinţe umane pedepsesc numai traficul în scopul exploatării sexuale şi omit alte forme de exploatare (cele cunoscute fiind oferirea de servicii sexuale diferite de prostituţie, precum: pornografia, strip- tease-ul sau masajul erotic). Când vorbim de trafic de persoane trebuie să avem în vedere şi aspectele colaterale legate de sclavie, trecere frauduloasă a frontierei, lipsire de libertate în mod ilegal, etc. În acest sens, o importanţă deosebită prezintă cunoaşterea aprofundată a fenomenului traficului de persoane, reglementarea explicită a conţinutului constitutiv al infracţiunilor de trafic de persoane, capacitatea de individualizare riguroasă, atât a acţiunilor prin săvârşirea cărora se realizează infracţiunile de trafic, cât şi a mijloacelor frauduloase folosite pentru săvârşirea faptelor incriminate, în scopul delimitării activităţilor prin intermediul cărora se realizează traficarea persoanelor, în vederea exploatării, de alte activităţi ilegale, incriminate ca infracţiuni distincte. În consecinţă, distincţiile majore introduse de noua legislaţie constau în aceea că, în cazul infracţiunilor de trafic de persoane, în conţinutul lor legal, sunt enumerate toate acele activităţi ilegale, de natură a permite şi chiar a contribui la realizarea traficării unei persoane, avându- se în vedere toate formele de exploatare, în timp ce în conţinutul infracţiunilor cuprinse în Codul penal sunt evidenţiate numai anumite activităţi infracţionale (de exemplu, îndemnul ori înlesnirea practicării prostituţiei ori recrutarea unei persoane în scopul practicării prostituţiei, la infracţiunea de proxenetism, ori supunerea unei persoane la prestarea unei munci în contra voinţei sale, în cazul infracţiunii de supunere la muncă forţată sau obligatorie, sau îngrădirea libertăţii unei persoane, la lipsirea de libertate în mod ilegal), ca forme specifice de exploatare a fiinţei umane (sexuală, prin muncă, prin încălcarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale persoanei).

Proxenetismul în raport cu infracțiunile de trafic de persoane

Potrivit art. 329 C. pen. „Îndemnul ori înlesnirea practicării prostituţiei sau tragerea de foloase de pe urma practicării prostituţiei de către o persoană se pedepseşte cu închisoarea de la 2 la 7 ani şi interzicerea unor drepturi.” Potrivit alin. (2) al art. 329 C. pen., fapta este mai gravă şi se pedepseşte cu închisoarea de la 3 la 10 ani şi interzicerea unor drepturi când constă în „recrutarea unei persoane pentru prostituţie ori traficul de persoane în acest scop, precum şi constrângerea la prostituţie.” Conform alin. (3) al art. 329 C. pen. „Dacă fapta prevăzută la alin.(1) sau (2) este săvârşită faţă de un minor sau prezintă un alt caracter grav pedeapsa este închisoarea de la 5 la 18 ani şi interzicerea unor drepturi.”

Dintr-o primă analiză, remarcăm că forma de text, aşa cum a fost modificată prin Legea nr. 169/2002 privind modificarea şi completarea Codului penal, a Codului de procedură penală şi a unor legi speciale[126], este ulterioară intrării în vigoare a Legii nr. 678/2001 şi că faptele incriminate prin această lege, precum şi explicarea termenilor şi expresiilor din lege au dat naştere la controverse în rândul practicienilor, în ceea ce priveşte calificarea juridică a activităţilor incriminate în textele legale menţionate.

Referitor la savârşirea infracţiunii în forma de bază, prevăzută de alin. (1) al art. 329 C. pen., în practică nu s-au ivit controverse. Alta este situaţia în ceea ce priveşte fapta incriminată în alin. (2) al art. 329 C. pen., în raport de modalităţile alternative de săvârşire a acesteia.

Astfel, sub aspectul elementului material, infracţiunea prevăzută de art.329 alin. (2) C. pen. se poate realiza prin săvârşirea uneia dintre următoarele acţiuni:

- recrutarea unei persoane pentru prostituţie;
- traficul de persoane în scopul prostituţiei;
- constrângerea la prostituţie.

Prin recrutarea unei persoane pentru prostituţie se înţelege „descoperirea, atragerea, angajarea şi îndrumarea unei persoane să practice prostituţia”[127] .

Prin traficul de persoane în scopul prostituţiei se înţelege efectuarea unor acte de comerţ (procurare, livrare) cu persoane în vederea practicării prostituţiei. Este de menţionat că la definirea expresiei avem în vedere înţelesul generic al sintagmei trafic de persoane, în sens de comerţ, negoţ, mai mult sau mai puţin clandestin şi ilicit. Semnificaţia acestei sintagme este diferită de înţelesul expresiei trafic de persoane, aşa cum este explicată în art. 2 pct. 1 din Legea nr. 678/2001. Spre exemplu, săvârşirea infracţiunii de proxenetism, în varianta recrutării şi traficării persoanelor în vederea prostituţiei, a fost reţinută prin decizia penală nr. 50 din 6 martie 2004 a Curţii de Apel Suceava[128], prin care au fost admise apelurile inculpaţilor, schimbându-se încadrarea juridică a faptei din infracţiunea de trafic de persoane, prev. de art.12 alin.(2) lit. a) din Legea nr. 678/2001 (aşa cum se dispusese condamnarea inculpaţilor, prin sentinţa penală nr. 300 din 30 octombrie 2003 a Tribunalului Botoşani) în infracţiunea de proxenetism, prev. de art. 329 alin. (2) C. pen.

---

[126] M. Of. nr. 261 din 18 Aprilie 2002

[127] O. Loghin, T.Toader, *Drept penal român. Partea specială*, Ediţia a III-a revăzută şi adăugită, Casa de editură şi presă Şansa SRL, Bucureşti ,1968, p. 600.

[128] Curtea de Apel Suceava*, Buletinul Jurisprudenţei, Culegere de Practică Judiciară*, semestrul II/2003-semestrul I/2004, Drept penal. Drept procesual penal, Ed. Lumina Lex, Bucureşti 2004, p.56-57.

În fapt, instanţa a reţinut că inculpaţii, la solicitarea telefonică a unei cunoştinţe plecată în Spania, au luat legătura separat, unul cu trei fete, iar cel de-al doilea cu două fete, cărora le-au comunicat că pot lucra într-un bar din Spania ca animatoare şi că, dacă vor, pot întreţine relaţii sexuale cu clienţii, păstrând banii rezultaţi din prostituţie. Fiind de acord cu condiţiile prezentate, primul inculpat a condus fetele până la graniţa română, acestea ajungând singure la destinaţie, unde au practicat prostituţia o perioadă. Cel de-al doilea inculpat, în aceleaşi condiţii, le-a condus pe cele două fete până la graniţă, unde poliţia de frontieră, informată asupra scopului plecării, le-a oprit pe acestea să părăsească ţara.

În speţă sunt întrunite elementele constitutive ale infracţiunii de proxenetism, prev. şi ped. de art.329 alin. (2) C. pen., în varianta recrutării şi traficării de persoane în vederea prostituţiei, inculpaţii informându- le pe fete că au condiţii de a se prostitua (cu consimţământul lor, evident), iar acestea au avut reprezentarea producerii acestor consecinţe (prostituţia).

Prin constrângerea la prostituţie se înţelege impunerea, obligarea, silirea unei persoane să practice prostituţia. Constrângerea se poate realiza prin orice mijloace, putând îmbrăca forme diferite (constrângere fizică, constrângere psihică). În acest sens, apreciem că infracţiunea prevăzută de art. 329 alin.(2) C. pen., săvârşită în modalitatea constrângerii la prostituţie, constituie o formă specială de şantaj, calificată de scopul urmărit, şi anume, prostituţia, pe care legiuitorul, având în vedere relaţiile sociale lezate prin săvârşirea unei atare fapte, a înţeles să o incrimineze distinct, ca modalitate alternativă de săvârşire a infracţiunii de proxenetism, cu un regim sancţionator propriu.

Unele dintre acţiunile sus- explicitate au fost prevăzute de legiuitor ca modalităţi alternative de săvârşire a infracţiunilor de trafic de persoane prevăzute de art.12 şi art.13 din Legea nr. 678/2001. Astfel, şi în art.12 şi în art.13 din Legea nr. 678/2001, una dintre acţiunile comisive, expres şi limitativ prevăzute de textele incriminatoare, este acţiunea de recrutare. În accepţiunea Legii nr. 678/2001, recrutarea presupune atragerea materiei prime umane care urmează să fie exploatată, în vederea obţinerii de profit. Modalităţile de realizare a recrutării pot îmbrăca diferite forme, identificându- se diverse tehnici de recrutare, de la răpire şi căsătoria fictivă până la amăgirea totală sau parţială a victimei, inducerea în eroare cu privire la natura muncii pe care o va presta sau cu privire la condiţiile financiare sau de muncă. Remarcăm că modalităţile exemplificate anterior presupun o viciere a consimţământului şi, uneori, chiar lipsa consimţământului persoanei traficate. În cazul infracţiunii de proxenetism realizată prin modalitatea recrutării de persoane în vederea practicării prostituţiei, persoana recrutată îşi dă acceptul, consimte nestingherit şi întotdeauna în înţelegere cu persoana care o recrutează, în vederea practicării prostituţiei, cu scopul obţinerii de avantaje reciproce. În consecinţă, elementul semnificativ, esenţial, de diferenţiere între infracţiunea de proxenetism realizată prin recrutarea de persoane şi infracţiunile de trafic de persoane prevăzute de art.12 şi art.13 din Legea nr. 678/2001, realizate prin aceeaşi modalitate de săvârşire, constă în caracterul neviciat al consimţământului, în cazul proxenetismului şi, respectiv, viciat (care nu îndeplineşte condiţiile unui consimţământ valabil exprimat al persoanei recrutate), în cazul infracţiunilor de trafic de persoane. Aceasta este şi raţiunea pentru care răspunderea penală a celui ce săvârşeşte traficul de persoane nu este înlăturată prin consimţământul persoanei traficate, în art.16 din Legea nr. 678/2001 meţionându- se în mod expres: „consimţământul persoanei, victimă a traficului, nu înlătură răspunderea penală a făptuitorului”. Legiuitorul a înţeles să incrimineze fapta, în pofida consimţământului persoanei vătămate, întrucât a apreciat că acest consimţământ este întotdeauna viciat, modalităţile enumerate de legea sus- menţionată având capacitatea intrinsecă de a vicia consimţământul persoanei traficate. De altfel, legiuitorul a prevăzut în mod expres, în art.12 şi, respectiv, art.13 alin. (2) din Legea nr. 678/2001, modalităţile prin care se realizează vicierea consimţământului persoanei recrutate, respectiv: prin ameninţare, violenţă sau prin alte forme de

constrângere, prin răpire, fraudă ori înşelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a- şi exprima voinţa, ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase pentru obţinerea consimţământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, toate acestea ca mijloace pentru săvârşirea elementului material al laturii obiective a infracţiunilor de trafic de persoane, în modalitatea alternativă a recrutării.

Redăm în acest sens, cu titlu de exemplu, soluţii din practica judiciară. Astfel, într-o speţă, instanţa a reţinut că în februarie 2003 inculpaţii B.I. şi C.A. au recrutat două femei, spunându-le că le duc în Spania să lucreze într-un restaurant, sens în care le-au transportat din localitatea de domiciliu la locuinţa lor din alt judeţ, unde le-au cazat şi au făcut demersuri pentru procurarea paşapoartelor, dându- le şi bani; în cele din urmă, femeile şi- au dat seama că inculpaţii intenţionează să le ducă în străinătate, în vederea practicării prostituţiei, spre a le exploata, şi au efectuat un denunţ la poliţie, fapta fiind descoperită. Tribunalul Dâmboviţa, prin sentinţa penală nr. 582 din 22 decembrie 2003 i-a condamnat pe inculpaţii B.I. şi C.A. pentru săvârşirea infracţiunii de trafic de persoane, prev. şi ped. de art.12 alin.(1) şi (2) lit. a) din Legea nr. 678/2001. Curtea de Apel Ploieşti, prin decizia penală nr.204 din 10 mai 2004, a admis apelul declarat de procuror şi a schimbat încadrarea juridică, prin aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen. Prin decizia penală nr. 4158 din 17 august 2004[129], Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, secţia penală, a respins recursurile declarate de inculpaţi, care au solicitat schimbarea încadrării juridice în infracţiunea de proxenetism, prev. de art. 329 alin.(1) C. pen., cu motivarea, între altele, că încadrarea juridică dată faptelor este corectă, întrucât fapta inculpaţilor a fost aceea de a recruta şi a găzdui victimele în scopul transportării lor în Spania, în vederea practicării prostituţiei şi exploatării lor în acest mod, iar nu de a le îndemna ori a le înlesni practicarea prostituţiei şi nici de tragere de foloase de pe urma practicării prostituţiei, modalităţi prin care se poate comite infracţiunea de proxenetism. Remarcăm în această speţă că vicierea consimţământului s- a realizat prin inducerea în eroare a celor două femei asupra naturii muncii pe care urmau să o desfăşoare în Spania, în realitate, inculpaţii urmărind exploatarea acestora, prin obligarea lor la practicarea prostituţiei.

În considerarea celor mai sus- expuse, se poate concluziona că, ori de câte ori recrutarea s- a realizat printr- unul din mijloacele enumerate exemplificativ în art.12 şi art.13 din Legea nr. 678/2001 şi în scopul special prevăzut de normele de incriminare respective, vor fi întrunite elementele constitutive ale infracţiunii de trafic de persoane.

În acelaşi sens s-a pronunţat şi Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, secţia penală, prin decizia nr. 2550 din 11 mai 2004[130], în care s-a reţinut că ori de câte ori se constată că sunt întrunite elementele constitutive ale infracţiunii de trafic de persoane, se vor aplica prevederile Legii nr. 678/2001, după intrarea în vigoare a acestei legi incidenţa prevederilor art. 329 C. pen. fiind limitată, ceea ce nu presupune însă excluderea aplicabilităţii art. 329 C. pen., în cazul în care se constată întrunirea elementelor constitutive ale acestei din urmă infracţiuni. Din analiza comparativă a infracţiunii de proxenetism, în varianta prevăzută de art. 329 alin.(2) teza finală C. pen. cu infracţiunile de trafic de persoane prevăzute de art.12 şi art.13 alin. (2) din Legea nr. 678/2001, remarcăm următoarele deosebiri:

- diferit de infracţiunile de trafic de persoane, în cazul infracţiunii de proxenetism, recrutarea şi traficul de persoane nu se fac în scopul obligării la practicarea prostituţiei, persoana recrutată sau traficată practicând de bună voie prostituţia, iar în ce priveşte proxenetismul sub forma constrângerii la prostituţie, acesta nu presupune în mod implicit şi recrutarea sau traficul de persoane în acest

[129] Buletinul Casaţiei nr. 1/2005, Ed. All Beck, p.47.
[130] Buletinul Jurisprudenţei CD-V2.1.1., Ed. All Beck, 2004.

scop, fiind reglementat, sub această formă, ca o variantă alternativă în conţinutul constitutiv al infracţiunii de proxenetism, prev. de art. 329 C. pen.

- dacă în cazul proxenetismului, constrângerea este prevăzută ca modalitate alternativă de săvârşire a infracţiunii, în forma agravată, în cazul infracţiunilor de trafic de persoane, constrângerea constituie unul dintre mijloacele de realizare a elementului material al laturii obiective a acestor din urmă infracţiuni, în toate modalităţile lor alternative de săvârşire (recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane);

- infracţiunea de proxenetism restrânge exploatarea persoanei doar la forma specifică de exploatare sexuală, în timp ce infracţiunile de trafic de persoane se concentrează şi asupra condiţiilor de muncă forţată, aservire, ţinere în stare de sclavie şi asupra altor procedee asemănătoare de lipsire de libertate;

Traficul de persoane și lipsirea de libertate în mod ilegal

Potrivit art. 189 alin. (1) C. pen. „Lipsirea de libertate a unei persoane în mod ilegal se pedepseşte cu închisoare de la 3 la 10 ani".

Conform alineatului 2, în cazul în care fapta este săvârşită prin simularea de calităţi oficiale, prin răpire, de o persoană înarmată, de două sau mai multe persoane împreună sau dacă în schimbul eliberării se cere un folos material sau orice alt avantaj, precum şi în cazul în care victima este minoră sau este supusă unor suferinţe ori sănătatea sau viaţa îi este pusă în pericol, infracţiunea este mai gravă, pedeapsa fiind închisoarea de la 7 la 15 ani. Potrivit alin. (3) al art. 189 C. pen., lipsirea de libertate a unei persoane săvârşită în scopul de a obliga la practicarea prostituţiei se sancţionează cu pedeapsa închisorii de la 7 la 15 ani. Raportat la normele de incriminare ale infracţiunilor de trafic de persoane, în reglementarea Legii nr. 678/2001 şi având în vedere dispoziţiile art. 189 C. pen. privind infracţiunea de lipsire de libertate în mod ilegal, motivat şi de succesiunea în timp a normelor de incriminare (modificările aduse Codului penal prin Legea nr.169/2002, ulterioare intrării în vigoare a Legii nr. 678/2001), în practică s- a ridicat problema identificării situaţiilor în care lipsirea de libertate este absorbită în conţinutul constitutiv, de bază sau, după caz, calificat al infracţiunilor de trafic de persoane, precum şi a situaţiilor în care sunt incidente dispoziţiile referitoare la concursul de infracţiuni. În acest sens, suntem de părere că fiecare dintre modalităţile alternative de săvârşire a infracţiunilor de trafic de persoane poate presupune o restrângere totală sau parţială, după caz, a libertăţii de mişcare a victimei traficului. Ori de câte ori lipsirea de libertate a persoanei traficate este necesară realizării, în condiţiile arătate de normele incriminatoare ale art. 12 şi art. 13 din Legea nr. 678/2001, a elementului material al infracţiunilor respective, lipsirea de libertate este absorbită în mod natural în conţinutul constitutiv al infracţiunii, fiind intrinsecă săvârşirii acesteia. Astfel, fiecare dintre acţiunile de recrutare, transportare, transferare, cazare şi primire sunt susceptibile de realizare prin lipsirea de libertate a persoanei traficate, iar în cazul folosirii unor anumite mijloace pentru realizarea elementului material al infracţiunii în discuţie (de exemplu, prin răpire), aceste acţiuni nici nu pot fi săvârşite fără lipsirea de libertate a persoanei.

Se poate conchide că în situaţiile în care lipsirea de libertate este necesară, intrinsecă realizării elementului material al oricăreia dintre infracţiunile sus- menţionate (prevăzute de art. 12 şi art.13 din Legea nr. 678/2001), ea este absorbită în conţinutul constitutiv al acestora. În ceea ce priveşte aprecierea duratei de timp necesare ca victima traficului să fie lipsită de libertate, pentru ca făptuitorul să săvârşească infracţiunea de trafic de persoane, aceasta se va face de la caz la caz, în funcţie de împrejurările în care fapta se comite, în toate cazurile însă victima trebuind să fie

împiedicată în mod efectiv să se deplaseze în conformitate cu propria sa voinţă. Lipsirea de libertate care depăşeşte această necesitate realizează însă infracţiunea de lipsire de libertate în mod ilegal, infracţiune care intră în concurs cu infracţiunea de trafic de persoane.

Controversa din practică se acutizează în momentul în care sunt luate în considerare noile dispoziţii ale art.189 alin.(3) C. pen. introduse prin Legea nr.169/2002, conform cărora „Cu pedeapsa închisorii de la 7 la 15 ani se sancţionează şi lipsirea de libertate a unei persoane săvârşită în scopul de a o obliga la practicarea prostituţiei”.

Noile dispoziţii referitoare la lipsirea de libertate fundamentate pe relaţia mijloc- scop trebuie analizate prin prisma infracţiunii de proxenetism, comisă prin folosirea constrângerii. Constrângerea exercitată de făptuitor asupra unei persoane în vederea practicării prostituţiei este reglementată de legiuitor ca modalitate alternativă de săvârşire a infracţiunii de proxenetism, prev. de art. 329 alin. (2) teza finală C. pen. Acest text de lege nu defineşte însă noţiunea de constrângere, situaţie în care aceasta poate să îmbrace unele dintre cele mai variate forme. Dispoziţiile art. 189 alin. (3) C. pen. sunt aplicabile în situaţia în care o persoană este obligată de făptuitor la practicarea prostituţiei, prin lipsirea totală sau parţială a libertăţii sale fizice (adică a posibilităţii sale de a se deplasa liber, nestingherit, conform propriei sale voinţe), care depăşeşte limitele temporale necesare realizării în fapt a constrângerii. Astfel, atunci când constrângerea la prostituţie se realizează prin lipsirea de libertate a persoanei, care excede acestor limite, sunt aplicabile dispoziţiile art. 189 alin. (3) C.pen., ca formă calificată a infracţiunii tip de lipsire de libertate în mod ilegal, care absoarbe în conţinutul său calificat proxenetismul, în modalitatea alternativă de săvârşire prin constrângere la prostituţie. Într- o asemenea situaţie, nu se poate reţine concursul între infracţiunea de proxenetism, prev. de art. 329 alin. (2) teza finală C. pen. şi infracţiunea de lipsire de libertate în mod ilegal, în forma prevăzută de art. 189 alin. (1) C. pen., şi cu atât mai puţin în forma prevăzută de art. 189 alin. (3) C.pen (în această ipoteză putându- se ajunge la dubla incriminare a faptei).

Prostituția în contextul infracțiunilor de trafic de persoane

Potrivit dispoziţiilor art. 328 C. pen. „Fapta persoanei care îşi procură mijloacele de existenţă sau principalele mijloace de existenţă, practicând în acest scop raporturi sexuale cu diferite persoane, se pedepseşte cu închisoare de la 3 luni la 3 ani”.

Distincţia dintre infracţiunea de prostituţie şi infracţiunile de trafic de persoane poartă, în principal, cu privire la calitatea persoanei care practică relaţii sexuale cu diferite persoane, în vederea realizării de venituri. Dacă în cazul infracţiunii de prostituţie acestei persoane (indiferent de sex) îi revine calitatea de subiect activ, în cazul infracţiunilor de trafic de persoane această persoană reprezintă întotdeauna subiectul pasiv al infracţiunii. În cazul infracţiunii de prostituţie, persoana care practică relaţiile sexuale cu diferite persoane acţionează cu intenţie directă, calificată de scopul procurării pe această cale a mijloacelor de existenţă (sau a principalelor mijloace de existenţă), pe când, în cazul infracţiunilor de trafic de persoane, victima traficului practică relaţii sexuale cu diverse persoane, acţionând sub imperiul constrângerii exercitate asupra ei, sub o formă sau alta, în lipsa consimţământului valabil exprimat în acest sens (consimţământ obţinut prin ameninţare, violenţă, fraudă etc.). În susţinerea acestei idei, oferim, spre exemplificare, 10 motive pentru care traficul de femei nu este prostituţie[131], identificate de Asociaţia Alternative Sociale Iaşi. Astfel, traficul de femei înseamnă:

[131] Asociaţia Alternative Sociale, *Kit de prevenire a traficului de persoane,* Iaşi, 2003

1. intimidare prin mijloace psihice şi fizice;
2. folosirea forţei, a înşelăciunii sau a manipulării pentru recrutarea persoanelor de sex feminin;
3. cazarea forţată a victimelor pe teritoriul ţării de origine sau în străinătate;
4. îngrădirea libertăţii de mişcare a victimei prin confiscarea tuturor documentelor legale (carte de identitate, paşaport etc);
5. imposibilitatea victimei de a alege identitatea şi numărul de clienţi;
6. izolare faţă de familie, prieteni sau de orice altă persoană din afara locului unde este ţinută victima (mai ales de autorităţi sau servicii sociale);
7. impunerea prestării de servicii din partea victimei ca răscumpărare a unor aşa- zise „datorii";
8. alegerea ca ţintă a persoanelor de sex feminin care caută securitate economică prin muncă în străinătate;
9. exploatarea femeilor şi copiilor ca obiecte sexuale;
10. profitarea de condiţiile economice precare ale victimelor, precum şi manipularea autorităţilor locale în sistemul traficului de femei.

În practică, importanţa delimitării infracţiunii de prostituţie, prev. de art. 328 C. pen., de infracţiunile care incriminează traficul de persoane, prevăzute de Legea nr. 678/2001, rezidă în mod esenţial în tratamentul ce urmează a fi aplicat persoanei descoperite ca practicând prostituţia: fie luarea măsurilor de protecţie şi ocrotire, fie tragerea la răspundere penală, în funcţie de caracterul benevol sau forţat al exercitării acestei activităţi.

Traficul de persoane și infracțiunile privind regimul frontierei de stat

Cunoaşterea distincţiei dintre traficul de persoane şi contrabanda cu migranţi are o importanţă deosebită, mai ales în ce priveşte aplicarea corectă a legii. Traficul de migranţi înseamnă, în principal, deplasarea organizată a unor persoane, în scopul obţinerii unui profit. Diferenţa dintre traficul de fiinţe umane şi introducerea ilegală de persoane rezidă într- o caracteristică specifică traficului şi anume folosirea forţei, folosirea constrângerii şi/sau a înşelăciunii, în scopul exploatării victimelor[132].

Câteodată, elementele specifice care deosebesc traficul de persoane de introducerea ilegală a migranţilor sunt evidente, alteori însă, sunt greu de dovedit, fără efectuarea unor investigaţii aprofundate. Necesitatea diferenţierii se impune pentru a evita ca victimele traficate, care au fost supuse, cel mai probabil, unor abuzuri înjositoare şi ale căror drepturi au fost grav încălcate, să fie confundate cu migranţii care, din motive economice, au fost introduşi ilegal în ţara de destinaţie sau au trecut frontiera pe cont propriu, urmând a fi deportaţi ca atare[133]. În acest context, victimele traficate nu ar fi recunoscute ca victime ale violenţei, încălcându- se astfel drepturile acestora la siguranţă, redresare, sănătate şi sprijin din partea instituţiilor societăţii civile care au responsabilitatea de a proteja indivizii foarte vulnerabili şi de a-i pedepsi pe cei care îi abuzează şi exploatează.

---

[132] V. Hutopilă, *Traficul de persoane şi rolul puterii judecătoreşti,* p. 14., nepublicată.
[133] V. Hutopilă, op.cit.

Diferenţa dintre traficul de persoane şi introducerea ilegală a migranţilor a fost stabilită pentru prima dată în Convenţia O.N.U. împotriva criminalităţii transnaţionale organizate si cele două Protocoale privind traficul de persoane şi contrabanda cu migranţi[134].

În România, în art. 70 din O.U.G. nr. 105 din 27 iunie 2001 privind frontiera de stat a României (M.Of. nr. 352 din 30 iunie 2001), modificată şi completată prin Legea nr. 243 din 29 aprilie 2002 (M.Of. nr. 302 din 8 mai 2002) şi prin Legea nr. 39 din 21 ianuarie 2003 (M. Of. nr. 50 din 29 ianuarie 2003), citată în continuare O.U.G. nr. 105/2001 se statuează că „intrarea sau ieşirea din ţară, prin trecerea ilegală a frontierei de stat, constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoarea de la 3 luni la 2 ani." Dacă fapta prevăzută în alineatul (1) a fost săvârşită în scopul sustragerii de la executarea unei pedepse, fapta se pedepseşte cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani. Potrivit art. 71 din O.U.G. nr. 105/2001 „Racolarea, îndrumarea sau călăuzirea uneia sau mai multor persoane în scopul trecerii frauduloase a frontierei de stat, precum şi organizarea acestor activităţi constituie infracţiunea de trafic de migranţi şi se pedepseşte cu închisoare de la 2 la 7 ani". Conform alineatului 2, dacă fapta prevăzută la alin.(1) este de natură a pune în pericol viaţa sau securitatea migranţilor ori a-i supune pe aceştia unui tratament inuman sau degradant, pedeapsa este de la 5 la 10 ani. Dacă fapta prevăzută la alin. (2) a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 10 la 20 de ani.

Prin art. 2 din O.U.G. nr. 112 din 30 august 2001 privind sancţionarea unor fapte săvârşite în afara teritoriului ţării de cetăţeni români sau de persoane fără cetăţenie domiciliate în România (M.Of. nr. 549 din 3 septembrie 2001), modificată şi completată prin Legea nr. 252 din 29 aprilie 2002 (M.Of. nr. 307 din 9 mai 2002) se sancţionează cu închisoare de la 2 la 7 ani fapta cetăţeanului român sau a persoanei fără cetăţenie domiciliate pe teritoriul României care racolează, îndrumă sau călăuzeşte una ori mai multe persoane, în scopul trecerii frauduloase a frontierei unui stat străin sau care organizează una ori mai multe dintre aceste activităţi ilegale. Potrivit alineatului 2, cu aceeaşi pedeapsă se sancţionează şi racolarea uneia sau mai multor persoane, în scopul trecerii frauduloase a frontierei unui stat străin sau organizarea unei asemenea activităţi săvârşită pe teritoriul României de alte persoane decât cele prevăzute la alin.(1).

În contextul definiţiilor de mai sus, traficul sau contrabanda cu migranţi este o infracţiune împotriva ordinii publice, care reglementează pătrunderea ilegală a persoanelor pe teritoriul unui stat. În forma de bază a infracţiunii prevăzute de art. 71 din O.U.G. nr. 105/2001 nu se poate vorbi de existenţa unor victime, ceea ce deosebeşte această infracţiune de infracţiunea de trafic de persoane, care este o infracţiune împotriva persoanei. Ambele forme de activitate pot fi din categoria celor de migraţie ilegală, însă există şi diferenţe importante, referitoare la împrejurarea că în cazul traficului de persoane vorbim de exploatarea victimei traficate, aceasta din urmă neavând posibilitatea unei opţiuni. Elementul principal de diferenţiere constă, aşadar, în constrângerea exercitată asupra persoanei, în cazul acestei infracţiuni, în raport cu traficul de migranţi.

Cu alte cuvinte, traficul de migranţi nu implică şi nu se bazează pe constrângerea persoanei introduse ilegal, iar, din punctul de vedere al valorii sociale ocrotite de lege, prin incriminarea infracţiunii de trafic de migranţi este protejată ordinea publică.

Astfel, un contrabandist facilitează unei persoane intrarea ilegală într- o ţară contra unei sume de bani, dar, la sosirea la destinaţie, persoana respectivă este liberă; prin opoziţie, victima traficului este însă „înrobită", după sosirea sa la destinaţia finală fiind supusă unui regim de exploatare. Acest regim

---

[134] Semnate la 15 noiembrie 2000 şi ratificate prin Legea nr. 565/2002 (M. Of. nr. 813 din 8 noiembrie 2002).

este menţinut cu ajutorul unor mecanisme de constrângere care vizează uzul de forţă, ameninţarea cu forţa, exploatarea vulnerabilităţii economice şi izolarea victimei[135].

Doar in cazul alineatelor 2 şi 3 ale infracţiunii prevăzute de art. 71 din O.U.G. nr. 105/2001 se poate vorbi de victime, ele devenind astfel, ca urmare a producerii uneia dintre consecinţele mai grave, arătate în text, consecinţe care depăşesc intenţia făptuitorului şi în raport cu care făptuitorul se află în culpă, în forma de vinovăţie a praeterintenţiei. În altă ordine de idei, dacă traficul de migranţi presupune întotdeauna, ca activitate, trecerea unei frontiere de stat, traficul de persoane nu are întotdeauna caracter transnaţional, săvârşirea faptei nedepinzând de extinderea activităţii infracţionale pe teritoriul mai multor state, legea naţională nefăcând distincţie între traficul intern si traficul internaţional. De esenţa infracţiunii de trafic de persoane nu este trecerea victimei peste frontieră, ci deplasarea victimei, într- un mediu de izolare fizică sau socială, în scopul exploatării vulnerabilităţii sale. Legea nr. 678/2001, în acord cu prevederile art. 3 din Convenţia Naţiunilor Unite împotriva crimei organizate transfrontaliere, defineşte traficul fără a impune, în mod necesar, ca o victimă să treacă graniţa, astfel încât femeile şi copiii care sunt traficaţi domestic, pentru prostituţie şi muncă forţată, în ţara lor să fie, de asemenea, protejaţi.

Elementul cheie în procesul traficului uman este exploatarea ca scop, nu doar migrarea dintr- o ţară în alta. În cadrul traficului de migranţi, migrantul ilegal este cel care ia legătura cu traficantul care, după încasarea unei plaţi în avans, însoţeşte migrantul până în ţara de destinaţie aleasă, pe când în cadrul traficului de persoane, migranţii ilegali sunt recrutaţi fie cu forţa, fie prin înşelăciune sau abuz de autoritate, astfel încât acordul lor de a se deplasa şi de a migra ilegal nu se bazează pe consimţământul liber sau în cunoştinţă de cauză. În cadrul traficului de persoane, relaţia de tip exploatativ dintre traficant si victimă se menţine şi după trecerea ilegală a frontierei, spre deosebire de traficul de migranţi, în care relaţia încetează după intrarea ilegală în ţara de destinaţie.

Definitorie, în stabilirea diferenţei dintre traficul de persoane şi traficul de migranţi, este stabilirea împrejurării dacă împotriva migrantului s- au folosit violenţa, ameninţarea sau alte forme de constrângere, sens în care anchetatorul trebuie să adopte o poziţie de protejare şi sprijin a victimei pentru a- i câştiga colaborarea şi a putea defini fapta traficantului. Deci, deosebită importanţă prezintă stabilirea statutului persoanei: imigrant sau persoană traficată. În consecinţă, traficul de persoane, având o reglementare specifică în legislaţia naţională, distincţia sus- menţionată se impune cu atât mai mult cu cât traficul implică chiar el, în conţinutul său, facilitatea trecerii ilegale a frontierei, situaţie în care persoana traficată nu trebuie deportată, ci îndrumată către un centru de asistenţă şi tratată ca o victimă a traficului.

[135] V. Hutopilă, op. cit., p. 15.

Traficul de persoane în raport cu alte categorii de infracțiuni

A. Sclavia

Conform art.190 C.pen. „Punerea sau ţinerea unei persoane în stare de sclavie, precum şi traficul de sclavi se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 10 ani şi interzicerea unor drepturi.” Constituie acest delict fapta unei persoane care pune în stare de sclavie o altă persoană, respectiv făptuitorul aduce victima în situaţia de totală dependenţă faţă de el, acesta devenind proprietarul persoanei vătămate, persoană care înainte era liberă, fiind asimilată acum cu un simplu obiect însufleţit.

Prin ţinerea în stare de sclavie se înţelege exercitarea asupra unei persoane a uneia sau a tuturor puterilor care derivă din dreptul de proprietate[136]. Potrivit art. 2 pct.2 din Legea nr. 678/2001, prin exploatarea unei persoane (care se referă la scopul infracţiunii) se înţelege, la lit. b), şi „ţinerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire”. Deci, sclavia reprezintă o formă a exploatării, ce constituie scop al traficului.

De esenţa sclaviei este dezrădăcinarea unei persoane şi strămutarea ei într- un mediu nefamiliar, în care lipsa resurselor sociale o face vulnerabilă şi o expune la exploatare. Prin sclavie se mai poate înţelege obligarea unei persoane să ofere servicii sexuale şi de muncă prin forţă sau constrângere, de condiţia sclaviei fiind privarea unei persoane de aspectele esenţiale ale independenţei sale. Când ne referim la sclavie, ca formă a exploatării fiinţelor umane traficate, ne referim şi la aservirea domestică ce se caracterizează printr- o relaţie personală între exploatator şi victimă, de coabitare, în contextul cărora traficantul exploatează abuziv serviciile victimei, bazându- se pe izolarea şi vulnerabilitatea acesteia[137]. Exercitarea acestor puteri de către exploatator capătă relevanţă în cazul traficului de persoane, în special al traficului de femei, făcând legătura între trafic şi practicile similare sclaviei. Traficul de persoane poate presupune şi o serie de practici similare sclaviei ca, de exemplu, obligarea unei persoane să ofere servicii sexuale şi de muncă prin forţă sau constrângere.

Practicile similare sclaviei, caracteristice traficului, nu implică neapărat faptul ca victima să fie privată total de orice fel de independenţă. S- a stabilit, plecând de la Convenţia Adiţională care prevede abolirea completă a sclaviei, a comerţului de sclavi şi a practicilor similare sclaviei (Geneva, 7 septembrie 1956), ca fiind forme moderne de practici similare sclaviei:

- constrângerea prin datorie;

- aservirea;

- căsătoria forţată a unei femei în schimbul achitării unei obligaţii;

- transferarea femeii de către soţ, familia acestuia sau comunitate, unei alte persoane;

- moştenirea unei femei de către o altă persoană, după decesul soţului;

- vânzarea unui copil sau a unui tânăr de către părinţii săi în scopul exploatării copilului sau a mamei sale.

În art. 3 &3 din Carta Uniunii Europene se stipulează că „o formă modernă a sclaviei este şi traficul de fiinţe umane”.

---

[136] Curtea Internaţională de Drept Penal, Statutul de la Roma, art. 72 lit. c).
[137] V. Hutopilă, op. cit., p. 22.

B. Munca forţată sau obligatorie

Conform art. 191 C. pen. „fapta de a supune o persoană, în alte cazuri decât cele prevăzute de dispoziţiile legale, la prestarea unei munci contra voinţei sale sau la o muncă obligatorie constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoare de la 6 luni la 3 ani". Incriminarea acestei fapte s-a produs ca urmare a ratificării de către România a Convenţiei nr. 39/1930 privind munca forţată sau obligatorie, prin Decretul nr. 213 din 18 mai 1957[138], ea corespunzând şi prevederilor constituţionale care, în art. 42 alin. (1), prevăd că „munca forţată este interzisă." Orice persoană are posibilitatea să-şi aleagă în mod liber munca pe care doreşte să o desfăşoare, în raport cu aptitudinile şi pregătirea dobândite. Orice act contrar de obligare a unei persoane la o muncă forţată reprezintă o încălcare gravă a libertăţii umane. Potrivit art. 2 pct. 2 lit. a) din Legea nr. 678/2001, executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii în mod forţat ori cu încălcarea normelor legale privind condiţiile de muncă, salarizare, sănătate şi securitate înseamnă exploatarea acelei persoane. Problema care se pune în practică este de a diferenţia situaţiile când supunerea unei persoane la o muncă forţată sau obligatorie constituie infracţiunea prev. de art. 191 C. pen. sau una dintre infracţiunile de trafic de persoane. În cazul în care o persoană este constrânsă să îndeplinească o sarcină, o muncă pe care, în mod normal, nu ar fi efectuat- o sau este pusă în situaţia de a presta o muncă la care nu era obligată, ca şi când ar fi avut îndatorirea să o facă, iar executarea muncii respective se face în mod forţat, prin modalităţile şi mijloacele incriminate prin articolele 12 şi 13 din Legea nr. 678/2001, făptuitorul va răspunde pentru infracţiunea de trafic de persoane.

C. Cerşetoria

Potrivit art. 326 C. pen. „fapta persoanei care, având capacitatea de a munci, apelează în mod repetat la mila publicului, cerând ajutor material, se pedepseşte cu închisoare de la o lună la 3 ani". La fel ca şi la infracţiunea de prostituţie, distincţia dintre infracţiunile de trafic de persoane şi aceea de cerşetorie poartă asupra calităţii persoanei care apelează, în mod repetat, la mila publicului, cerând ajutor material. Astfel, dacă în cazul infracţiunii de cerşetorie, persoanei care o practică îi revine întotdeauna calitatea de subiect activ, în cazul infracţiunilor de trafic de persoane, persoana care practică cerşetoria are calitatea de subiect pasiv, neputând fi condamnată pentru săvârşirea acestei infracţiuni, fiind o victimă a traficului săvârşit. Astfel, prin sentinţa penală nr. 585 din 8 octombrie 2003 a Tribunalului Constanţa, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 593 din 30 ianuarie 2004 a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, secţia penală[139], s-a dispus condamnarea inculpaţilor R.B. şi G.J. pentru săvârşirea infracţiunilor de trafic de minori şi trafic de persoane, prev. de art. 13 alin.(1), (3) şi (4) şi, respectiv, de art. 12 alin.(1) şi alin. (2) lit. a) din Legea nr. 678/2001. Instanţa a reţinut că la data de 19 mai 2002, inculpatul G.J. s-a deplasat în oraşul Năvodari şi, interesându-se despre existenţa unor copii cu handicap, a fost îndrumat la familia minorei B.M. Minora, care avea o infirmitate la picior, a acceptat oferta inculpatului de a o duce în străinătate la cerşit, cu condiţia de a fi însoţită de sora sa. În realizarea scopului propus, inculpatul G.J. le-a dus pe cele două minore, precum şi pe mama lor la autorităţi, pentru îndeplinirea formalităţilor de obţinere a paşapoartelor. Inculpatul R.B. a achitat taxele pentru eliberarea paşapoartelor, pe care apoi le-a reţinut. La 15 iulie 2002, inculpatul R.B. a fost reţinut la frontieră, încercând să le scoată din ţară pe minora B.M. şi pe sora sa B.A. Având în vedere disp. art. 2 pct. 2 lit. b) din Legea nr. 678/2001, s-a apreciat că în cauză faptele celor doi inculpaţi întrunesc elementele constitutive ale infracţiunii de trafic de minori şi trafic de persoane, întrucât recrutarea persoanei majore B.A., în scopul exploatării, s-a făcut cu

[138] Buletinul Oficial nr.4 din 18 ianuarie 1958.
[139] www.scj.ro

consimţământul persoanei care are autoritate asupra acesteia, respectiv părinţii fetei, cărora inculpaţii le-au dat bani şi bunuri, promiţându- le, totodată, că le vor trimite acestora jumătate din banii obţinuţi de fete prin cerşit; s- a apreciat că, odată ajunse în străinătate, cele două surori , lipsite de acte de identitate, într- o ţară a cărei limbă nu o cunosc, s- ar fi putut întreţine numai din cerşit pentru inculpatul R.B., realizându- se, astfel, o formă de exploatare prin aservire, în sensul textului citat.

Aspecte comune infracțiunilor privind traficul de persoane

A. Obiectul infracţiunilor

- **Obiectul ocrotirii penale** îl constituie persoana fizică şi atribuţiile esenţiale ale acesteia, traficul de fiinţe umane constituind o gravă încălcare a drepturilor fundamentale ale omului.
- **Obiectul juridic generic** al infracţiunilor incriminate în Legea nr. 678/2001 îl reprezintă totalitatea relaţiilor sociale care se formează şi se dezvoltă în jurul valorilor sociale constituite din principalele atribute ale persoanei şi anume viaţa, integritatea corporală, sănătatea, libertatea, inviolabilitatea sexuală, onoarea şi demnitatea.
- **Obiectul juridic special** îl constituie relaţiile sociale a căror formare, desfăşurare şi dezvoltare normală sunt condiţionate de respectarea libertăţii de deplasare, de acţiune, de exprimare, de opţiune, de manifestare pe plan psihic a persoanei fizice, precum şi a altor valori intrinseci fiinţei umane: viaţa, integritatea corporală, inviolabilitatea sexuală, siguranţa, onoarea, demnitatea.
- **Obiectul material.** Activitatea infracţională desfăşurată de traficanţi prin care se aduce atingere valorilor umane fundamentale vizează – în cazul infracţiunilor de trafic de fiinţe umane realizate prin acte de violenţă ori prin forme de constrângere care au avut repercusiuni asupra integrităţii fizice a persoanei traficate – corpul victimei în viaţă, fiind indiferent dacă acesta aparţine unui nou- născut, copil, tânăr, adult, bătrân, ori unei persoane de sex masculin sau feminin.

B. Subiecţii infracţiunilor

Subiectul activ al infracţiunii de trafic de fiinţe umane poate fi orice persoană fizică care are vârsta cerută de lege, responsabilă şi care în momentul săvârşirii faptei a dispus de libertatea de a hotărî şi a acţiona[140]. Traficanţii sunt atât bărbaţi, cât şi femei. În general, recrutorii sunt persoane tinere, îmbrăcate îngrijit şi care fac o buna impresie, atât prin semnele exterioare ale bunăstării lor – vestimentaţie, maşina etc. – cât şi prin poveştile de succes pe care le vehiculează privind propria reuşită, ori a altor persoane care au plecat la muncă în străinătate, fiind cu atât mai convingători cu cât prezintă ca fiind foarte atractive condiţiile de lucru: posturi diverse în ţări europene, foarte bine plătite, fără să necesite calificare.

Femeile, ca subiecţi activi ai infracţiunii de trafic de fiinţe umane, sunt de cele mai multe ori, prima verigă din lanţul de trafic şi captează foarte uşor încrederea şi interesul tinerelor, profitând de lipsa lor de experienţă a vieţii, de lipsa de educaţie, de starea lor materială precară şi de naivitatea lor, prezentând aceleaşi cazuri de persoane care au plecat să lucreze în străinătate şi s- au întors în ţară, după o scurtă perioadă de timp, cu sume mari de bani. De cele mai multe ori, femeile traficante au fost, la rândul lor, victime ale traficului uman, astfel încât ele cunosc întregul mecanism şi devin

[140] A. Ungureanu, *Drept penal român, partea generală*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1995, p.76

experimentate în atragerea noilor victime şi plasarea acestora în scopul exploatării. Uneori, aceste femei se ocupă de trafic de bună voie, având motivaţia unor câştiguri mari, alteori ele sunt victimele unor presiuni din partea propriilor lor traficanţi, care le eliberează numai cu această condiţie. În prezent se înregistrează o creştere a ponderii femeilor recrutoare, ele desfăşurând activităţi de trafic pe cont propriu ori în cadrul grupurilor organizate criminale.

Prin O.U.G. nr. 79/2005 s- a modificat conţinutul art. 12 alin. (2) din Legea nr. 678/2001, prevăzându-se şi o calitate specială pe care trebuie s- o întrunească subiectul activ al infracţiunii, respective cea de funcţionar public în exerciţiul atribuţiilor de serviciu. Necesitatea adoptării unei reglementări speciale privind subiectul calificat, sau circumstanţiat de calitatea de funcţionar public, a apărut datorită faptului că, în numeroase cazuri, activitatea infracţională desfăşurată de traficanţi a fost facilitată de reprezentanţi ai autorităţilor publice, iar pe de altă parte, prin introducerea acestei circumstanţe agravante suplimentare celor deja instituite prin Legea nr. 678/2001- care se regăseşte între agravantele enumerate de art. 24 din Convenţia Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de fiinţe umane, încheiată la Varşovia la 16 mai 2005 şi semnată de România la aceeaşi dată - se realizează o armonizare a normelor interne cu legislaţia europeană existentă în materia traficului cu fiinţe umane. Conform art. 147 C. pen., prin „funcţionar public" se înţelege orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuita sau nu, în serviciul unei unităţi dintre cele la care se referă art. 145. Potrivit art. 145 C. pen., prin termenul „public" se înţelege tot ce priveşte autorităţile publice, instituţiile publice, instituţiile sau alte persoane juridice de interes public, administrarea, folosirea sau exploatarea bunurilor proprietate publică, serviciile de interes public, precum şi bunurile de orice fel, care, potrivit legii, sunt de interes public. Prin prisma acestor dispoziţii legale, din categoria subiecţilor activi ai infracţiunii de trafic, calificaţi de calitatea de funcţionar public, pot face parte, cu titlu exemplificativ, lucrători vamali, ofiţeri de poliţie, persoane din aparatul administrativ. Participaţia penală este posibilă în toate formele: *coautorat*, *instigare, complicitate*.

Coautoratul. În cele mai multe cazuri, traficul de fiinţe umane presupune desfăşurarea unor activităţi specifice pe teritoriul statului de origine al victimelor (de ex. recrutarea, transportul, găzduirea), acţiuni continuate pe teritoriul statului de destinaţie cu cele de transferare, primire ori cazare, unde activitatea infracţională se poate finaliza ori poate continua pe teritoriul altor state, prin reluarea actelor de transport, transferare, primire ori adăpostire. În aceste circumstanţe, traficul dobândeşte un caracter transnaţional şi transfrontalier în realizarea căruia sunt implicate mai multe persoane cu roluri precis determinate şi care, prin acţiuni simultane sau succesive, conlucrează nemijlocit la comiterea faptei. Se constituie astfel reţele de trafic de persoane care sunt cel mai adesea grupuri bine organizate, în componenţa cărora intră recrutori, intermediari, transportatori, gazde şi traficanţii propriu- zişi, care cumpără pur şi simplu victimele pentru a le exploata. Reţelele de trafic de persoane reprezintă grupări de interese care acţionează după reguli stricte şi după principiul maximizării profitului. Datorită caracterului complex al infracţiunilor de trafic prevăzute în Legea nr. 678/2001, acţiunile coautorilor pot avea un caracter identic (de ex. două persoane recrutează mai multe tinere, prin înşelăciune, în scopul exploatării sexuale) sau diferit (de ex. o persoană recrutează victima minoră, altă persoană o transportă în ţara de destinaţie, iar o a treia o transferă în vederea muncii forţate). O condiţie de existenţă a coautoratului, în cazul infracţiunilor de trafic de persoane şi care derivă tot din natura lor complexă, o constituie voinţa comună a coautorilor de a coopera la săvârşirea nemijlocită a acţiunilor specifice de traficare, în baza unei înţelegeri prealabile exprese sau tacite ori în baza unei înţelegeri survenite în timpul executării. Prin efectuarea nemijlocită a uneia dintre acţiunile ce caracterizează traficul de fiinţe umane (recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea, găzduirea sau primirea unei persoane), fiecare participant îşi aduce contribuţia sa directă la săvârşirea infracţiunii şi va fi tras la răspundere penală, în calitate de coautor, însă pentru forma agravată a infracţiunii de trafic de persoane, prevăzută de art. 12 alin. (2) lit. a din Legea nr. 678/2001.

Complicitatea la traficul de fiinţe umane se materializează în activitatea persoanei care, cu intenţie, înlesneşte sau ajută, în orice mod, la realizarea infracţiunii de traficare, inclusiv prin promisiunea de a tăinui bunurile provenite din săvârşirea faptei sau de a favoriza pe infractor, promisiune făcută anterior începerii executării sau în timpul realizării acesteia. Complicele are o contribuţie indirectă la săvârşirea actelor de traficare propriu- zisă, aportul său real şi efectiv fiind folosit însă de autorul nemijlocit al faptei; în caz contrar, în ipoteza în care ajutorul dat nu a servit comiterii infracţiunii, el nu poate avea o semnificaţie penală. Actele de complicitate pot consta într- un comportament pasiv ce favorizează săvârşirea infracţiunii, ori în acţiuni de ajutorare sau sprijinire cu caracter material sau moral, finalitatea lor fiind aceea de a uşura actele de executare ale autorului. Indiferent de natura actelor de înlesnire ori ajutorare efectuate, complicele trebuie să acţioneze întotdeauna cu intenţie, având reprezentare asupra caracterului ilicit al faptei săvârşite dar şi asupra caracterului activităţii sale de participant. Complicitatea la infracţiunea de trafic de fiinţe umane, se poate concretiza, de exemplu, în obţinerea de informaţii cu privire la potenţialele victime şi furnizarea acestora către traficanţi, atragerea victimei, procurarea actelor necesare pentru transportarea lor în ţările de destinaţie, împiedicarea victimei de a se deplasa conform propriei voinţe atunci când ea doreşte aceasta, punerea la dispoziţia traficanţilor de autoturisme ori locuinţe pentru găzduirea victimelor. Complicitatea poate consta în neîndeplinirea de către un funcţionar public a unui act pe care era obligat să- l îndeplinească, omisiunea respectivă constituindu- se într- o înlesnire sau într- un ajutor efectiv la săvârşirea acţiunii de traficare (de ex. controlul paşapoartelor la trecerea frontierei).

Instigarea la infracţiunile incriminate prin Legea nr. 678/2001 este posibilă şi constă în activitatea unei persoane de a determina cu intenţie pe o alta să efectueze una sau mai multe dintre acţiunile specifice traficului de fiinţe umane, respectiv recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea, găzduirea sau primirea unei persoane minore sau adulte, în scopul exploatării sale. În concret, instigatorul ia cel dintâi hotărârea de a trafica o persoană, însă transferă această rezoluţie infracţională unei alte persoane care o va prelua şi va proceda la punerea ei în aplicare în calitate de autor, instigator sau complice. În situaţia în care instigatorul îşi va continua acţiunea de stimulare morală şi după ce autorul nemijlocit trece la executare, actele sale vor constitui o complicitate morală, iar dacă demersul instigatorului va fi urmat de acte de înlesnire ori întrajutorare, fapta sa îmbracă forma unei complicităţi materiale şi, în cazul în care instigatorul va trece la executarea nemijlocita a infracţiunii alături de autorul material, activitatea sa se va completa şi cu una de coautorat. În toate aceste cazuri însă, activităţile de instigare, urmate de acţiuni de executare propriu- zisă ori acte de complicitate, vor atrage absorbirea formelor de participaţie penală în cea mai grava dintre ele şi aplicarea unei singure sancţiuni pentru aceasta, urmând a se ţine seama la individualizarea judiciara a pedepsei şi a modului de executare, de caracterul complex al activităţii desfăşurate, de contribuţia efectivă la comiterea faptei, precum şi de periculozitatea socială sporită pe care o prezintă acest participant.

Subiectul pasiv al infracţiunii: conform dispoziţiilor art. 12 şi art. 13 din Lege., care descriu modalităţile de realizare a acţiunilor de traficare şi formele de exploatare a victimelor, rezultă că subiect pasiv al infracţiunii este persoana împotriva careia este îndreptată acţiunea infracţională a traficanţilor şi care poate fi un minor ori persoană adultă, indiferent dacă este femeie sau bărbat.
Legislaţia internaţională (Convenţia privind drepturile copilului, adoptată la 20 noiembrie 1989, la New- York, prin rezoluţia Adunării Generale a Naţiunilor Unite nr. 44/25 ratificată de România prin Legea nr. 18/1990[141] şi Protocolul privind prevenirea, reprimarea şi pedepsirea traficului de fiinţe umane, în special a femeilor şi copiilor, adiţional la Convenţia ONU împotriva criminalităţii transnaţionale organizate) operează cu termenul de „copil" prin care se înţelege orice fiinţă umană sub vârsta de 18 ani. Astfel, urmează a fi încadrate, potrivit art. 13 din Legea nr. 678/2001, acţiunile de traficare a fiinţelor umane (de sex feminin sau masculin) cu vârsta sub 18 ani. În urma modificărilor

[141] Monitorul Oficial nr. 109 din 28 Septembrie, 1990

aduse dispoziţiilor art.13 alin. (1) din Legea nr. 678/2001 prin O.U.G. nr. 79/2005 s- a oferit o protecţie juridică egală tuturor persoanelor sub 18 ani, victime ale traficului, indiferent dacă este vorba de un minor cu vârsta cuprinsă între 15 şi 18 ani ori de un minor care nu a împlinit vârsta de 15 ani, eliminându- se distincţia existentă, în reglementarea anterioară, între aceste două categorii de subiecţi pasivi ai infracţiunii, pentru care erau prevăzute pedepse cu închisoare într- un cuantum diferit, respectiv de la 5 la 15 ani, dacă fapta a fost săvârşită asupra unei persoane care nu a împlinit vârsta de 15 ani şi de la 3 la 12 ani dacă victima era o persoană cu vârsta cuprinsă între 15 şi 18 ani.

Dacă activitatea de traficare a vizat mai multe persoane, există un subiect pasiv multiplu, iar în practica judiciară s- a ridicat problema, sub aspectul încadrării juridice, dacă recrutarea mai multor persoane în acelaşi timp şi loc, în baza unei rezoluţii infracţionale unice, pentru practicarea prostituţiei şi transportarea lor în străinătate, în vederea realizării de foloase materiale, constituie câte o unică infracţiune de trafic de persoane şi de proxenetism, ori atâtea infracţiuni câţi subiecţi pasivi au fost recrutaţi în acest scop. Cu privire la acest aspect, Completul de 9 judecători al Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie s- a pronunţat prin decizia nr. 32 din 14 februarie 2005[142] prin care a soluţionat recursul în anulare declarat de Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie împotriva sentinţei penale nr. 223 din 2 octombrie 2003 a Tribunalului Hunedoara, decizia penală nr. 390 din 13 noiembrie 2003 pronunţată de Curtea de Apel Alba Iulia şi decizia nr.1701 din 26 martie 2004 a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, secţia penală, criticile vizând, printre altele, faptul că inculpatul trebuia condamnat pentru două infracţiuni de proxenetism şi două infracţiuni de trafic de persoane, nu pentru câte una dintre acestea. Prin hotărârile atacate cu recurs în anulare s-au dispus următoarele: Prin sentinţa penală nr.223 din 2 octombrie 2003, Tribunalul Hunedoara a condamnat inculpatul G.D. la 5 ani închisoare si 3 ani interzicerea drepturilor prevăzute in art. 64 lit. a) si b) C.pen. pentru săvârşirea infracţiunii de trafic de persoane, prevăzută în art.12 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 678/2001, şi la 4 ani închisoare şi 2 ani interzicerea drepturilor prevăzute de art. 64 lit. a) şi b) C. pen. pentru săvârşirea infracţiunii de proxenetism, prevăzută în art.329 alin. (2) din acelaşi cod. Instanţa a reţinut că, în luna mai 2002, inculpatul a recrutat şi transportat în Spania pe părţile vătămate M.E. şi O.L. în scopul exploatării lor prin obligarea la practicarea prostituţiei, primind în schimb suma de 2 400 de Euro. Curtea de Apel Alba Iulia, prin decizia penală nr. 390 din 13 noiembrie 2003, a admis apelul declarat de procuror şi a majorat pedeapsa rezultantă prin aplicarea unui spor. Prin decizia nr.1701 din 26 martie 2004, Înalta Curte de Casaţie si Justiţie, secţia penală a menţinut condamnarea, casând hotărârile sub alte aspecte. În motivarea recursului în anulare, s- a susţinut că hotărârile pronunţate sunt contrare legii, invocându- se, printre altele, că instanţele nu s- au pronunţat asupra unor fapte reţinute în sarcina inculpatului, prin actul de sesizare, în sensul că, deşi activitatea inculpatului s- a îndreptat împotriva a două parţi vătămate, împrejurare în care se impunea condamnarea inculpatului pentru două infracţiuni de proxenetism şi două infracţiuni de trafic de persoane, acesta a fost condamnat numai pentru săvârşirea unei infracţiuni de proxenetism şi a unei infracţiuni de trafic de persoane. Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a respins recursul în anulare ca nefondat, reţinându- se în considerentele hotărârii următoarele: Prin actul de sesizare „s-a reţinut în sarcina inculpatului G.D., că, în luna mai 2002, a recrutat si transportat în Spania, părţile vătămate M.E. şi O.L., în scopul exploatării lor, prin obligarea la practicarea prostituţiei, primind în schimb suma totala de 2 400 de Euro. Prin recursul în anulare se susţine că, în mod greşit, inculpatul a fost condamnat pentru câte o singură infracţiune de proxenetism şi, respectiv, de trafic de persoane, deoarece, în raport cu numărul subiecţilor pasivi ai fiecăreia dintre infracţiunile menţionate, se impunea condamnarea acestuia pentru săvârşirea în concurs a câte două infracţiuni. Potrivit art. 33 lit. a) C.pen., există concurs real de infracţiuni, „când două sau mai multe infracţiuni au fost săvârşite de aceeaşi persoană, înainte de a fi condamnată definitiv pentru vreuna dintre ele".

142 www.scj.ro

La stabilirea îndeplinirii primei condiţii, cu referire la săvârşirea a două sau mai multe infracţiuni, trebuie avute în vedere prevederile art. 17 şi 18 C. pen. În raport cu critica formulată prin recursul în anulare, sub acest aspect, ar urma sa se conchidă că acţiunea inculpatului s- a particularizat în raport cu fiecare dintre subiecţii pasivi ai infracţiunilor menţionate.

Cu alte cuvinte, deşi acţiunea inculpatului este caracterizată de unitatea de timp şi loc, prezenţa a doi subiecţi pasivi ar împiedica încadrarea faptei într- o infracţiune unică, în raport cu lipsa unicităţii rezoluţiei infracţionale, inculpatul neputând omite din reprezentarea sa, că sa află în faţa unor persoane distincte şi că acţionează asupra unor individualităţi cu trăsături specifice, în raport cu care trebuie să ia, inevitabil, o hotărâre nouă. Or, faţă de dispoziţiile art. 1 din Legea nr. 678/2001 şi art. 329 C. pen., rezultă că infracţiunile de trafic de persoane şi de proxenetism, ce se săvârşesc cu intenţie, au ca obiect juridic special relaţiile sociale care implică procurarea mijloacelor de existenţă, pe căi admise de lege, care impun excluderea şi condamnarea oricăror acte de proliferare a prostituţiei, inclusiv prin efectuarea de acte de comerţ cu persoane în acest scop, ori de dobândire a unor foloase din practicarea acesteia, în raport cu care unicitatea rezoluţiei infracţionale nu poate fi contestată. Drept urmare, numărul subiecţilor pasivi, între altele, caracterizează doar pericolul social al faptelor săvârşite în baza aceleiaşi rezoluţii infracţionale şi constituie element de circumstanţiere în operaţiunea de individualizare judiciară a pedepsei. Ca atare, se constată că recursul în anulare este nefondat, sub aspectul acestei critici, el fiind admis pentru alte motive."

III.2 ANALIZA CANTITATIVA ȘI CALITATIVĂ A FENOMENULUI

Comunitatea noastră globală este martora unei forme moderne a sclavagismului. Aceşti traficanţi moderni tratează bărbaţi, femei, copii şi organe umane ca pe nişte mărfuri oarecare, bune de folosit/ abuzat, vândut, transportat peste graniţe, la fel cum se procedează şi cu ţigările de contrabandă, drogurile ilegale sau armele furate.

Potrivit rapoartelor Naţiunilor Unite, peste un milion de persoane pe an sunt vândute în sclavie. Globalizarea economiilor, cererea foarte mare de servicii personale, creşterea şomajului (în special în rândul femeilor), nevoia crescândă de transplanturi de organe, Internetul, toate acestea constituie motive şi mijloace de mişcare rapidă a capitalului uman. Partea întunecată a Internetului implică fraudă, furt, pornografie, intenţiile organizaţiilor criminale de exploatare a oamenilor. Traficul uman este o „afacere” extrem de atractivă, pentru că reprezintă costuri mici şi riscuri mici, însă promite venituri financiare, netaxabile, mari.

Institutul Naţiunilor Unite de Cercetare a Crimei Interregionale a estimat că doar traficul uman singur generează peste 7 miliarde usd pe an. Doi ani mai târziu, UNICEF a raportat traficul a 1, 2 milioane de copii, generând 10 miliarde usd pe an[143].

Contrabanda cu oameni reprezintă „afacerea” cu cea mai rapidă creştere din lume, potrivit relatărilor Sub- Secretarului General Pino Arlacchi, liderul Biroului Naţiunilor Unite pentru Controlul Drogurilor şi Prevenirea Crimei[144]. Această criză umanitară a devenit atât de acută, încât chiar şi preşedintele Bush a făcut comentarii legate de natura fenomenului, dimensiunile şi efectele acestuia, în cadrul Adunării Generale a Naţiunilor Unite, la data de 23 septembrie 2003: „Există un rău special în a abuza şi exploata pe cei mai inocenţi si pe cei mai vulnerabili. Victimele comerţului sexual văd o mica parte

[143] Jeremy Lovell, *One Million Children Trafficked Each Year*, ABCNEWS.com July 2, 2003.
[144] Zoran Kusovac, *People Trafficking: Europe’s New Problem*, Jane’s Intelligence Review, September 1, 2000, p.1.

din viaţă înainte de a vedea ce e mai rău din aceasta, o lume subterană a brutalităţii şi a fricii în singurătate”.[145]

Deşi imaginea metaforică, a vasului care abia mai reuşeşte să plutească de greutatea imigranţilor ilegali, a început să devină un centru al atenţiei pentru lumea întreagă, traficul uman se află într- o creştere dramatică, în timp ce rămâne un fenomen ascuns vederii. Traficul uman, în cadrul UE, urmează în special căi terestre şi a devenit o problemă zilnică pentru statele membre UE estice: Germania, Austria, Italia şi în statul membru care, din punct de vedere geografic are o poziţie discontinuă teritoriului UE, Grecia. Majoritatea „ilegalilor” care pătrund în UE, fără permise de muncă, sunt originari fie din Europa de Est, fie din Asia. Est- europenii formează două grupuri distincte: primul grup este compus din cetăţeni ai fostelor republici sovietice, mai ales Ucraina şi Rusia; al doilea grup este format din cetăţeni ai altor ţări Est- europene, non- membre UE. Statisticile arată că cel mai mare număr de imigranţi ilegali din rândurile grupurilor asiatice vine din Turcia. Principalul obstacol în analiza traficului, în zilele noastre, este că o estimare rezonabil de precisă a problemei nu este disponibilă şi poate doar fi sugerată de numărul de imigranţi ilegali care ratează destinaţia lor finală. [146]

Bundeskriminalamt- ul german (BKA) a elaborat o analiză a pattern- urilor prostituţiei, plecând de la date culese în 2001. Printre cele 200 000 de prostituate cunoscute ca lucrând în Germania, 69% veneau din Estul Europei: 14,2% din Belarus, 13% din Ucraina, 12,1% din Lituania, 8,5% din Polonia şi 4,1% din Letonia. 30% rămase veneau din Asia şi Africa. Peste 50% din aceste femei erau cu vârste cuprinse între 18 şi 24 de ani.[147]

O organizaţie criminală poate câştiga între 120 000 usd şi 150 000 usd pe an, numai de pe urma unei singure femei forţate sa se prostitueze[148]. Folosind cuvintele unui cap al mafiei: „...câştigurile sunt incredibile. Cheltuielile de regie sunt mici, nu trebuie să cumperi maşini şi arme. **Drogurile le vinzi o dată şi s- au dus. Femeile pot câştiga bani pentru un timp îndelungat**”[149].

Activitatea de trafic singură generează un capital incredibil pentru reţelele criminale care exploatează acest comerţ. Extinderea economică reală a taxelor încasate pentru a facilita migraţia ilegală poate fi doar estimată, iar mijloacele de analiză sunt, mai degrabă, unele dintre cele mai „nesofisticate”. Bazându- ne pe o estimare de 2 500 usd de persoană drept cheltuială de transport (costurile raportate variază de la 1000 usd de trecut din România, la 15 000 usd din Iran) şi având imaginea a peste 40 000 de imigranţi ilegali, prinşi intrând doar în Austria, în anul 1999, piaţa de capital ar consta în uluitoarea suma de 100 de milioane usd, doar din cazurile înregistrate într- un singur an, într- o singură ţară.[150]

Elemente mai exacte, privind profitul, se realizează urmărind un arest. În cadrul *Operaţiunii Twister* s- a prins, recent, o banda Ceh- Germană, care a traficat în jur de 400 de chinezi şi de vietnamezi, recrutaţi din rândurile „slugilor” din restaurantele chinezeşti, de pe teritoriul Germaniei. Banda câştiga aproape 400 000 usd în 2002.[151] Din păcate, această „inundare” va continua. Arestul este asociat, mai degrabă, cu o infracţiune minoră decât cu o criminalitate serioasă; plăţile sunt făcute în

---

[145] George W. Bush, *Transcript of Bush U.N. Address*, CNN.com, 24 September 2003.
[146] Kusovac, p. 1.
[147] *Verkauft wie eine Kuh (Sold Like a Cow),* Der Spiegel, Number 26, June 23, 2003, p.46.
[148] *Cantigny Conference Report*, p.14.
[149] German serving BKA officer
[150] Kusovac, p.2.
[151] *Gang of human smugglers busted*, Expatica, News and Community for the Expatriate, available from http://www.expatia.com/source/site_article.asp? Accessed on March 8, 2004.

avans tranzitului, fără nici o obligaţie faţă de client, în cazul în care operaţiunea se soldează cu eşec; iar imigranţii ilegali demonstrează un grad înalt de determinare de a ajunge în UE. Ei continuă sa încerce până reuşesc. În cadrul unei operaţiuni interagenţii de securitate, la nivel de frontieră, în Statele Unite ale Americii, operaţiune care a durat câteva luni şi care s- a concentrat exclusiv pe un punct de intrare, o împrejmuire a căilor ferate, câţiva ilegali au fost surprinşi, arestaţi şi deportaţi, doar pentru ca aceştia din urmă să se reîntoarcă în câteva săptămâni.[152]

Chiar şi un orăşel adormit din Bavaria, Garmisch- Partenkirchen, a devenit un punct de maximă activitate a traficului ilegal, pentru că aşezarea se situează la intersecţia a două autostrăzi, venind dinspre Austria. În februarie 2004, un autocar cu chinezi a fost oprit, ca urmare a unor verificări aleatorii ale poliţiei. Imigranţii au fost prinşi şi deportaţi. Aceste verificări sunt aleatorii prin lege. Una singură poate doar sumariza traficul real, prin acest tip de „punct cheie”.[153]

Cercetarea dificilă a traficului nu poate, în mod necesar, să stabilească concluzii despre scala reală a acestei probleme în Europa. Tot ce se poate spune este că avem de- a face cu un fenomen cu o vizibilitate foarte mare. În Europa, de exemplu, pe o şosea de la Roma la Napoli sau din Praga până la graniţele Germaniei, oricine poate observa prostituatele apărând cu o precizie aproape militară, la aproximativ fiecare Kilometru, pe timpul nopţii. În Republica Ceha, femeile traficate lucrează ca prostituate la intrarea în UE, concentrându- se în apropierea frontierei cu Austria la S, Germania la V şi N şi în mai mică măsură cu Polonia la N- E. Abominabila autostrada E55, aflată la confluenţa graniţei Ceh- Germane (Nordul Boemiei), în special orăşelul Dubi, este o zonă foarte cunoscută pentru prostituatele aliniate literalmente pe străzi, într- un număr foarte mare. Multe dintre prostituate nu doar că depind de slujbele lor, acestea fiind principalele surse de venit, dar trebuie să- i mai întreţină şi pe cei care le controlează. Nu este ceva ieşit din comun, pentru aceste femei, să plătească până la 80% din câştiguri, peştilor şi altor intermediari. În cluburi, profiturile lor se reduc adesea la jumătate, din cauza falselor „taxe” pretinse de proprietarii cluburilor, cu fiecare ocazie. Poliţia se pare că „închide ochii” faţă de aceste activităţi , iar cele mai multe prostituate sunt identificate în mod „ezitant”. Din păcate pentru aceste femei neprotejate, fie în oraşele mari, fie la graniţele regiunilor, prostituatele spun aceeaşi istorie: ele oferă ofiţerilor de poliţie din încasări, în mod regulat.[154]

Nu doar femeile sunt victime ale ororilor traficului. Facilitată de Internet, exploatarea sexuala a copiilor devine rapid o industrie globală, cu impact de masă. De la bordelurile mizere, aflate pe alei dosnice şi până la urmăritorii online, peste un milion de copii, anual, sunt victimizaţi sexual, peste tot în lume.[155] Această piaţă clandestină include traficul uman, turismul sexual, prostituarea copiilor şi toate formele de pornografie. Este hrănită de sărăcie, discriminare, legislaţie slabă, educaţie deficitară, bande organizate de criminali şi, în mod tragic, o evidentă insaţiabilitate perversă a cererii. Instituţiile reprezentând legea nu pot face faţă naturii globale a problemei. După June Kane, consilier de comunicare în Congresul Lumii a Doua împotriva Exploatării Sexuale Comerciale a Copiilor, tehnologia avansată, coroborată cu traficul, generează noi ameninţări, extrem de serioase, adresate luptei împotriva exploatării sexuale comerciale a copiilor. June Kane a subliniat faptul că tehnologia telefoniei mobile şi a mesajelor text, printre altele , au devenit ustensile ale comerţului, iar web site-urile sunt folosite să ofere timp real, imagini în direct a copiilor exploataţi, la cererea clientului.[156]

[152] Operaţiunea s- a desfăşurat în anul 1988
[153] Kreis Bote, *Wochenend- Journal*, Nr.07- GAP- 13/14. February 2004, p.1.
[154] Kazi Stastna, *Taxing the Professional*, Central European Review, Vol. 1, Nr. 22, November 1999, p.6.
[155] Lovell, p.1
[156] *Child Sex Exploitation Forum to Focus on IT, Trafficking*, Child Labour News Service, December 15, 2001, available from http://www.globalmarch.org/clns/clns-15-12-2001.html accessed on October 17, 2003.

Prin trafic de fiinţe umane se înţelege "recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea de persoane, prin ameninţare sau prin utilizarea forţei sau a altor forme de constrângere, prin răpire, escrocare, înşelăciune sau abuz de putere, prin utilizarea unei poziţii vulnerabile, prin darea sau primirea de bani sau de beneficii pentru obţinerea consimţământului unei persoane care are control asupra alteia, în scopul exploatării. Exploatarea include cel puţin prostituţia sau alte forme de exploatare sexuală, muncă sau servicii forţate, sclavie sau practici similare sclaviei, servitutea sau prelevarea de organe"[157]. Din punctul de vedere al **Drepturilor Omului**, traficul de fiinţe umane include:

- sclavia
- munca forţată
- violenţa
- abuzul de încredere
- agresiunea fizică şi psihică a persoanei.

Din perspectivă **economică**, traficul de fiinţe umane presupune:

- interese financiare netaxabile în mod legitim
- reţele regionale şi internaţionale de trafic de fiinţe umane
- crearea condiţiilor în care o persoana poate fi transformată în marfă
- circulaţia ilicită a banilor pe baza cărora se realizează traficul
- o stare de sărăcie accentuată a victimelor care se întorc în ţară mai sărace decât au plecat, unele chiar având datorii acumulate la plecarea în străinătate.[158]

Traficul de fiinţe umane este ilegal. Este o violare a numeroase legi internaţionale şi a drepturilor omului şi este realizat de criminali, care adesea sunt membri ai unor reţele criminale trans-naţionale, foarte bine organizate.

Traficanţii transportă victimele prin ţară, dar şi mai des peste hotare. Victimele sunt lipsite de drepturile de bază, vândute şi înrobite, forţate să lucreze ca sclave sexuale sau ca lucratori necalificaţi. Victimele, de regulă, sunt violate, brutalizate sau chiar torturate. Victimele traficului de fiinţe umane (femei, bărbaţi şi copii) sunt înrobite. Deseori ameninţate cu moartea, ele sunt forţate să ofere servicii sexuale. Plata, însă, merge direct la stăpân; victima nu primeşte nimic. Uneori, traficanţii reuşesc să le convingă pe femei să plece peste hotare să lucreze ca prostituate, asigurându-le că vor fi bine remunerate. Aparent, ele pleacă de bună voie. Însă, ulterior, ele sunt brutalizate şi înrobite. În contrast, prostituţia este o îndeletnicire în care femeile, fără intermediari, îşi vând corpul, pentru a genera profit. Prostituatele nu sunt sclave şi nu sunt controlate de traficanţi.

Victimele traficului uman nu sunt infractoare. Ele pleacă peste hotare în urma înşelăciunilor sau sub forţa intimidării şi a violenţei fizice şi psihologice. Ele sunt minţite. Deseori, sunt lipsite, prin înşelăciune, de bani şi de documente. Pentru că sunt forţate să lucreze în industria sexului şi în alte domenii, ele sunt victime şi nu infractori.

Persoanele supuse cel mai mult riscului sunt fete, uneori în vârstă de cinci ani, vândute în sclavie sexuală. Băieţi, uneori de 11 ani, sunt recrutaţi în formaţiuni paramilitare sau la munci forţate. **Grupul de risc maxim îl constituie fetele şi femeile tinere, cu vârstele între 16 şi 24 de ani.** Aceste tinere deseori nu au studii şi nu au idee cum să- şi găsească o slujbă. Multe dintre ele trăiesc într-o sărăcie lucie, fără vreo speranţă într-un viitor mai bun. Ele sunt cele mai uşoare ţinte pentru traficanţi, care

[157] Din documentele oficiale ale ONU
[158] Documente OIM, 23 iun 2004

le atrag cu promisiuni de angajare peste hotare şi o viaţă mai bună. 89% din femeile care au nimerit în reţeaua traficului aveau copii şi erau în căutarea unei slujbe care să le susţină familia. Aplicând forţa, frauda, corupţia şi alte metode inumane, traficanţii reuşesc să atragă, în reţeaua traficului, mii de fete. Marea majoritate pleacă peste hotare şi nimeni nu mai află despre ele, vreodată, ceva. De la victimele care reuşesc să revină aflăm amănunte îngrozitoare despre metodele la care recurg traficanţii, ca să le intimideze şi să le facă docile. Criminalii le determină la supunere prin cele mai crude şi inumane metode de intimidare şi umilire. Acestea includ violul, tortura, ameninţările cu moartea, bătăile, captivitatea, foamea. Ele sunt vândute în mai multe rânduri, astfel devenind sclave.[159]

Majoritatea femeilor traficate[160] (în special din Europa de Est) se pomenesc în ţări în care organele legii sunt inactive, iar situaţia politică este instabilă. Traficanţii prosperă acolo unde autorităţile locale întorc capul sau nu au mijloace sau voinţă politică pentru a pune capăt acestor activităţi criminale. Ţările de destinaţie sunt, de multe ori, ţările balcanice (Macedonia, Bosnia, Albania şi regiunea Kosovo a Serbiei). Femeile, deasemenea, ajung în Occident, Rusia, Turcia, Emiratele Arabe Unite şi Israel. În Balcani, consumatorii serviciilor sexuale sunt localnicii, dar deseori şi militari din trupele internaţionale de menţinere a păcii, staţionate în aceste zone. În alte ţări, victimele sunt vândute în verigile sclaviei sexuale, sau sunt utilizate la munca forţată.

Traficanţii sunt foarte bine organizaţi în structuri criminale, deseori acestea având caracter trans-naţional. Ei racolează femei prin intermediul anunţurilor din ziare, care oferă locuri de muncă bine plătite în străinătate, dar şi printr- o reţea largă de recrutori locali, care umblă de om la om, cu minciuni şi înşelăciuni, despre viaţa frumoasă din străinătate. Recrutorii, deasemenea, după cum am mai arătat, pot fi şi prieteni sau vecini, cunoscuţi ai victimei, care se bucură de încredere din partea victimei. Deseori, recrutorii sunt femei, care pot câştiga încrederea altor femei mai uşor. Fiecare reţea criminală poate avea până la 40 de membri, fiecare avându- şi rolul strict determinat: de la cazare, până la organizarea călătoriei. Traficanţii recurg şi la alte metode, precum angajarea în câmpul muncii prin telefon, prin intermediul agenţiilor de turism sau de modele, recurgând la serviciile falsificatorilor de paşapoarte, a şoferilor de TIR- uri sau a proprietarilor de bordeluri. De obicei, fetele şi femeile tinere sunt descoperite de poliţie în timpul raidurilor prin bordeluri şi prin alte localuri, unde victimele sunt silite să lucreze. Într-o serie de cazuri, victimele reuşesc să evadeze singure, dar aceste cazuri fericite sunt mai rare, deoarece ele sunt închise în apartamente sau case păzite cu stricteţe. Lor li se spune că, dacă vor evada, atât ele, cât şi familiile lor vor fi ucise, iar dacă vor face denunţuri la poliţie, ele vor fi deportate acasă şi stigmatizate. Un număr important din victime au fost salvate ca urmare a contactării de către ele a liniei fierbinţi a Centrului "La Strada". Victimele care au scăpat din reţeaua traficanţilor mărturisesc amănunte îngrozitoare. Ele trec printr-o traumă psihologică deosebit de gravă; după spusele psihologilor, numai 30% dintre victime se pot reabilita şi reveni la o viaţă normală.

Criminalitatea fiscală, drogurile, contrabanda şi traficul de persoane sunt principalele trei forme de crimă organizată care reprezintă o ameninţare la adresa democraţiei din Europa de astăzi, declară Consiliul Europei (CoE), într-un raport anual asupra situaţiei crimei organizate din statele membre, în cursul anului 2004[161]. Criminalitatea fiscală, inclusiv frauda şi corupţia, reprezintă acum o mare parte din cazurile de crimă organizată detectate în numeroase ţări de pe continent, indiferent de nivelul lor de dezvoltare economică sau prosperitate, a afirmat CoE. În ţări precum Belgia, Bulgaria, Olanda

---

[159] http://www.migratie.md/antitraffic/

[160] Pentru statistici vezi Anexe, p. 279

[161] RFE/RL, FT - 26/01/05; The Scotsman, AFP - 25/01/05; Consiliul Europei - 24/01/05, http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/ro/features/setimes/features/2005/01/27/feature-01

şi Slovacia, criminalitatea economică este principala activitate a cel puţin un sfert din grupurile şi reţelele de crimă organizată. În Estonia, Moldova şi Serbia- Muntenegru, aceasta este principala categorie de cazuri de crimă organizată înregistrate, menţiona studiul de 191 de pagini. Potrivit experţilor CoE, în prezent, Europa este poate cea mai profitabilă piaţă din lume, din punct de vedere al producţiei şi traficului de droguri, acestea din urmă fiind considerate a fi cea mai importantă activitate a grupurilor şi reţelelor de crimă organizată, din aproximativ o treime din statele membre ale organizaţiei. Reţelele albaneze, care s-au extins în afara ariei lor geografice naturale, în anii 1990, sunt, în special, active în contrabanda de droguri, precum şi în traficul de arme, fiinţe umane şi ţigări, potrivit CoE. Conform aceleiaşi surse, rapoarte privind traficul şi exploatarea oamenilor provin dintr-un număr tot mai mare de ţări europene. Moldova, România, Ucraina, Federaţia Rusă, Bulgaria şi Lituania sunt cel mai des indicate ca ţări de origine în cazurile de trafic cu fiinţe umane. În ţări precum Croaţia şi Slovenia, traficul de persoane reprezintă principalul tip de crimă organizată. Temerile că UE va fi expusă unei criminalităţi sporite, din partea nou- veniţilor, au alimentat multe din dezbaterile asupra extinderii Uniunii către Est. Raportul CoE avertizează, deasemenea, că membrii crimei organizate utilizează tot mai mult calculatoarele pentru a-şi facilita activităţile. Raportul menţionat oferă o analiză detaliată a diferitelor forme de criminalitate informaţională, legăturile acesteia cu crima organizată şi cu terorismul şi impactul asupra societăţilor.

Exploatarea condiției umane

Traficul de fiinţe umane este problema globală cea mai serioasă cu care se confruntă lumea modernă. Acest fenomen acoperă totul, de la traficul de femei şi copii pentru scopuri sexuale până la contrabanda cu oameni, exploatarea muncitorilor, robia din datorii, sclavia şi traficul cu organe umane. Organizaţiile criminale transnaţionale sunt implicate în fiecare mişcare a acestor afaceri vicioase, care generează *bilioane* de dolari anual.

Protocolul Naţiunilor Unite pentru Prevenirea Traficului de Persoane, în Special Femei şi Copii, din noiembrie 2000, care reprezintă un supliment al Convenţiei Naţiunilor Unite Împotriva Crimei Organizate Transnaţionale, desfăşurate la Palermo în decembrie 2000, prevede următoarele în secţiunea a 3- a:

„**Traficul uman presupune recrutarea, transportul, transferul, îmbarcarea sau primirea de persoane, prin mijloace de ameninţare sau prin folosirea forţei ori a altei forme de constrângere, răpire sau fraudă, prin înşelătorie, prin abuz de putere sau printr- un abuz de poziţie vulnerabilă sau prin oferirea sau primirea de plăţi sau beneficii pentru a câştiga consimţământul persoanei care are sub control o altă persoană, cu scopul exploatării. Exploatarea include folosirea, prostituarea altora sau alte forme de exploatare sexuală, muncă forţată sau servicii forţate, sclavia sau practicile asemănătoare sclaviei, servitutea sau îndepărtarea de organe**”.

Cum legile internaţionale pun un accent mai mare pe prevenirea traficului de droguri, iar jocurile de noroc şi pornografia sunt legalizate din ce în ce mai mult sau la îndemână pe Internet, traficul uman a devenit foarte atrăgător pentru grupurile de crimă organizată din jurul lumii. Veniturile sunt mici şi legile în multe ţări lipsesc sau sunt derizorii, deşi unele voci spun că aceste lucruri se află în plină schimbare. În 2003, Marea Britanie a condamnat un albanez care se afla în căutare de azil, dar care s- a dovedit a fi traficant, la 10 ani de închisoare. Traficanţii mărunţi sunt din ce în ce mai mult cooptaţi de bande internaţionale, care posedă resurse de a mitui poliţia şi gărzile de frontieră şi să organizeze transporturi pe distanţe mari.

O altă atracţie pentru crima organizată este faptul că oamenii se „uzează” repede, mai ales în industria sexului, unde un lucrător poate servi în jur de 40 de clienţi pe zi şi este nevoie să fie înlocuit, după numai câţiva ani. Spre deosebire de maşini şi telefoanele mobile, nu există pericolul ca piaţa să devină supra- saturată.

Din anii `90, Europa, SUA şi Japonia au fost destinaţiile preferate pentru imigranţii ilegali din Estul Europei, S-E Asiei şi America de Sud. Grupurile de crimă organizată controlează acest trafic şi controlează centrele viciilor din marile oraşe. Ispitite de promisiunea unui loc de muncă, de bani şi chiar căsătorie, mii de femei şi tinere fete din ţări sărace sunt înşelate către sclavia sexuală. Îndatorate mult faţă de traficanţii lor, fără a cunoaşte limba locală şi fiindu- le frică să meargă la poliţie, ele sunt uşor de controlat şi exploatat. Ele se află la mila proxeneţilor lor, care adesea sunt rotiţe ale unei maşinării mult mai mari, cu şefi la Moscova, în Albania şi în alte locuri din lume.

Profiturile din această industrie sunt canalizate prin conturi bancare din Caraibe, Elveţia sau Argentina.

Exploatarea copiilor

Cea mai notorie formă a traficului uman este aceea a copiilor prostituaţi, în particular în S-E Asiei, unde sărăcia lucie coincide cu o infrastructură generoasă, permiţându- le turiştilor sexuali din Japonia, Uniunea Europeană şi SUA să- şi satisfacă plăcerile în siguranţă şi confort. Cum legile împotriva pedofiliei au devenit mai stringente în ţările dezvoltate, interesul crimei organizate de a exploata această sursă de venit, cu risc foarte scăzut, se află în creştere. Deşi mult din acest gen de trafic se întâmplă la scară mică şi local, crima organizată devine din ce în ce mai implicată, coordonând, luând „comenzi”, mituind autorităţile şi oferind protecţie împotriva „interferenţei” cu posibili rivali.

Femeile din satele din S-E Asiei sau din anumite părţi ale Africii sunt adesea atrase în mod direct de cei care le recrutează, de obicei femeia având scopul de a fi conectată cu o zonă socială care să o pună în poziţia să- i ofere propriului copil o educaţie în schimbul unor servicii pur şi simplu de companie sau în schimbul unei munci respectabile. Tânăra va fi victima unei groaznice nevoi financiare sau a unei simple ignoranţe. Unii dintre aceşti copii pot sfârşi pe piaţa internaţionala, dar mulţi rămân în zonele de origine; băieţi din Pakistan şi India sunt forţaţi să lucreze în ateliere de covoare; aproximativ 1, 3 milioane de fete lucrează ca servitoare neplătite şi ca muncitoare pe plantaţii în Kenia; şi mai bine de un milion de femei şi copii lucrează ca prostituate în Thailanda şi în S-E Asiei. În zone lovite de sărăcie precum în regiunile muntoase din S-E Asiei, Nepal şi Bangladesh, copiii sunt pur şi simplu cumpăraţi, de obicei pe mai puţin de 100 de dolari, de la părinţii care de obicei sunt la limita de a muri de foame şi care speră că soarta copiilor lor va fi mai bună decât moartea. Nu izolat, traficanţii îşi păstrează banii pentru ei înşişi, pur şi simplu răpind aceşti copii, apoi vânzându- i pe unde pot lua un preţ bun, bine cunoscutelor „Cuşti” din Mumbai (Bombay) cu ale lor mai bine de 50 000 de prostituate, sau bordelurilor din Bangkok ori Tokio. Alţii vor ajunge în Golf la muncă domestică. Una dintre cele mai largi scale a operaţiunilor de trafic uman are loc în Africa. Copii şi adolescenţi însuşiţi sub formă de false prietenii, sau plătind sume nu mai mari de 15- 45 usd, sunt vânduţi ca muncitori domestici (servitori), mulţi dintre ei ajungând în industria sexului. Băieţii sunt luaţi pe plantaţiile de cacao pe Coasta de Fildeş, unde sunt puşi să lucreze în condiţii înfiorătoare.

Cele 13 miliarde de dolari reprezentate de industria de ciocolată este una din cele mai mari combinaţii capitaliste, conducând preţul la cacao atât de jos, încât fermierilor le este imposibil să plătească salarii fie şi de 1- 2 usd pe zi. Situaţii similare sunt obişnuite în industria mineritului şi a cafelei, ambele în Africa şi America de Sud. Crescând conştientizarea publică faţă de aceste abuzuri şi organizaţii precum *Anti- Slavery International*, au dus la creşterea numărului de comercianţi „cu amănuntul” care au început să stocheze mărfuri legale, care nu se bazează pe ceea ce este în esenţă muncă forţată.

Tinere fete în Moscova

Michel Lebed, şeful investigaţiilor criminale în Ukraina: ministrul afacerilor interne a declarat că gangsterii fac mai mulţi bani într- o săptămână, cu aceste fete, decât are el în bugetul instituţiei pentru un an întreg. Multe dintre fetele ukrainence au fost forţate sau înşelate să intre în industria sexului din cauza sărăciei.

În anul 2004, 120 de copii chinezi au fost raportaţi dispăruţi din centrele suedeze de imigraţie. În toate cazurile, copiii au ajuns în Suedia cu avionul de la Beijing sau de la Moscova, cerând imediat azil politic. În termen de câteva zile, copiii dispăreau în timp ce cazurile lor de cerere de azil se aflau în curs. Informaţiile obţinute pe baza investigaţiilor au dus la aflarea faptului că aceşti copii îşi continuau drumul spre destinaţii precum Danemarca, Germania, Italia, Franţa şi Olanda. Autorităţile suedeze cred că în spatele acestor dispariţii se ascunde o reţea de trafic uman. Minorii nesupravegheaţi pot fi ispitiţi cu uşurinţă să plece din ţara lor de origine, sub pretexte false, ajungând victime ale exploatării după ajungerea în ţara de destinaţie; victimizarea lor este o parte importantă din imaginea de ansamblu asupra traficului global. Deşi ei reprezintă un procent relativ mic al populaţiei totale de migranţi în Europa, minorii nesupravegheaţi sunt prin definiţie vulnerabili în faţa traficului de persoane, atât traficului sexual cât şi traficului sub forma muncii forţate. Ei îşi au originea, de obicei, în Europa Centrala şi de Est, Africa şi Asia. Ei sunt exploataţi în diverse feluri, de la prostituţie, transport de droguri, servitori domestici sau muncitori în spălătorii şi restaurante, până la bandele organizate care se ocupă de cerşetorie şi de furtul din buzunare.

Câteva ONG- uri cunoscute au observat apariţia misterioasă în Europa, a unor minori de origine chineză, având asupra lor telefoane mobile şi bani, fără planuri evidente de călătorie în vreo direcţie anume, care apoi, brusc, dispăreau din vizorul autorităţilor şi a centrelor de recepţie. Este posibil că aceşti minori nesupravegheaţi să fi dispărut odată cu intrarea lor în legătură cu reţelele criminale. Minorii fără însoţitori, care cad pe mâinile exploatatorilor criminali, deseori, nu sunt recunoscuţi drept victime şi nici investigaţi în cazuri de trafic de persoane. Traficul de copii solicită protecţie fundamentală şi reabilitare. Primul contact al unui copil cu autorităţile din ţara de destinaţie ar putea constitui cea mai bună oportunitate de a rupe lanţul de trafic.

Copii ai fostelor victime ale muncii forţate, aflaţi în categoria populaţiei de risc. Oportunităţile educaţionale previn continuitatea cercului vicios.

O investigaţie realizată la sfârşitul anului 2005, în urma reportajelor media cu privire la traficul de forţă de muncă din Iraq, a identificat un număr de cazuri de abuz, unele dintre ele considerându- se a fi extinse, comise de contractanţi sau de subcontractanţi, formaţi din terţe naţionalităţi (TCN- third country national), muncitori în Iraq. Unele dintre aceste abuzuri indică existenţa traficului de persoane, implicând următoarele: confiscarea ilegală a paşapoartelor; practici defectuoase de angajare a forţei de muncă implicând taxe excesive de angajare, condiţii de locuit sub standardele admise de lege, ocolirea procedurilor iraqiene de imigrare. Imigranţii sunt în număr mare muncitori necalificaţi din Nepal, India, Pakistan, Bangladesh, Sri Lanka şi Filippine.

Department of Defense (DOD, Departamentul de Apărare) a răspuns în mod rapid cu un număr de măsuri pentru a monitoriza îndeaproape angajările de muncitori străini. În Aprilie 2006, generalul George W. Casey, Comandant General al Forţelor Multi-Naţionale din Iraq, a eliberat un document de procedură specifică, avându- i în vedere pe toţi contractanţii DOD din Iraq şi din Afghanistan. În topul acestor măsuri se află interzicerea tuturor contractanţilor să reţină paşapoartele muncitorilor, sub orice fel de pretext. Mai mult decât atât, contractele DOD vor include următoarele măsuri pentru a preveni traficul de persoane:

- Toţi angajaţii contractanţilor Departamentul Defensiv, sau ai subcontractanţilor vor primi o copie semnată de pe contractul lor individual de muncă, cuprinzând detaliile legate de compensare şi condiţiile de angajare.
- Contractanţii şi subcontractanţii trebuie să aibă statutul de firme de recrutare de forţă de muncă, având licenţă de funcţionare.
- Firmele de recrutare nu au voie să solicite nici un fel de taxă ilegală de angajare.

Sub puterea acestei politici, contractanţilor şi subcontractanţilor li se cere să ofere spaţii de locuit standard, vize de muncă, proceduri de tranzit atât la intrarea în ţară cât şi la ieşire etc. Acest tip de răspuns tinde să asigure că SUA se angajează într- o politică de "zero toleranţă" împotriva traficului uman.

Turismul sexual

În fiecare an, mai bine de un milion de copii sunt exploataţi În cadrul industriei comerţului sexual global. Turismul sexual vizând copiii ("child sex turism"- CST) implică oameni care călătoresc din ţara de origine într- o altă ţară, pentru a se angaja în acte de sex comercial cu copii. CST reprezintă una dintre cele mai imorale şi mai inumane violări ale demnităţii copiilor, fiind în acelaşi timp o formă violentă de abuz împotriva copiilor. Exploatarea sexuală a copiilor are consecinţe dintre cele mai devastatoare. Turiştii care se angajează în CST călătoresc, de obicei, în ţări aflate în curs de dezvoltare, printre care şi România, căutând în anonimitate zonele sociale în care copiii sunt supuşi prostituţiei. Această crimă este facilitată de slăbiciunea legilor, corupţie, Internet, uşurinţa de a călători şi sărăcie. Aceşti criminali sexuali vin din toate mediile socio- economice şi, uneori, pot ocupa poziţii importante, inspirând încrederea.

În ultimii ani s- a înregistrat o mărire a numărului de condamnări pe motivul învinuirii de CST. Cel puţin 32 de ţări au legi extrateritoriale, care permit trimiterea în judecată a cetăţenilor lor, care săvârşesc crima menţionată, peste graniţe. Ca răspuns la fenomenul grotesc, ONG-urile, industria turismului şi guvernele au început să abordeze problema în mod mai serios decât înainte. Organizaţia Mondială de Turism (World Turism Organisation-WTO[162]) a stabilit o strategie de combatere a CST.

WTO şi ONG- ul *End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purpose* (ECPAT), împreună cu operatorii *Nordic Tour* au creat un *Cod de Practici pentru Protecţia Copiilor împotriva Exploatării Sexuale în Călătorii şi Turism* (*Code of Conduct for the Protection of Children from Sexual Exploitation in Travel and Tourism*), în 1999. În 2005, 100 de companii de turism din 18 ţări deja semnaseră acest cod[163].

[162] A nu se confunda cu World Trade Organisation
[163] Vezi www.thecode.org

În cazul României, ca în multe alte domenii, datele sunt insuficient cunoscute, dar, conform unor date publicate de Ministerul de Interne, în perioada 2005-2007, traficul de femei şi de copii pentru prostituţie crescuse îngrijorător. “Numai în anul 1996 au fost descoperite 26 de reţele de trafic de persoane, în scop de prostituţie, compuse din 68 de proxeneţi şi 250 de prostituate, dintre care 74 minore, iar în cursul anului 1997 au fost soluţionate 49 din cauzele complexe de prostituţie şi proxenetism internaţional, în care au fost implicaţi 64 de proxeneţi şi 199 de prostituate, din care 31 minore. Numai în primele 8 luni ale anului 2001 au fost cercetate 325 de persoane (177 de proxeneţi şi 148 de prostituate), în sarcina cărora s- au reţinut săvârşirea a 266 de infracţiuni: 133 de infracţiuni de prostituţie (din care 88 în străinătate) şi 133 de proxenetism (93 în străinătate)”[164].

Un tribunal din Vietnam l- a trimis la închisoare, pentru trei ani, pe Paul Francis Gadd, cunoscut sub numele de Gary Glitter, muzician rock britanic, pentru abuz sexual asupra a două minore vietnameze, în vârsta de 10, respectiv 11 ani.

Dincolo de aşa- zisa protecţie a prostituatelor şi a sănătăţii clienţilor, motive invocate de artizanii legiferării bordelurilor, se evită să se aducă în discuţie unele din cele mai grave consecinţe ale legalizării prostituţiei: traficul de femei corelat cu turismul sexual.

Este deja cunoscut fenomenul migrării occidentalilor, americani sau europeni, amatori de experienţe sexuale, către răsărit, în ţările unde piaţa prostituţiei este mai tentantă. În acest context, România, în urma legalizării prostituţiei, a unei crize a educaţiei, poate deveni una dintre cele mai ieftine şi mai atrăgătoare pieţe de prostituţie a Europei[165].

Uriaşele sume de bani care se vor câştiga de pe urma acestor afaceri cu sex explică graba şi virulenţa unor factori mediatici şi politici, în susţinerea legiferării prostituţiei în România. Aceia care urmăresc să separe prostituţia de trafic doresc să iniţieze primele demersuri pentru excluderea prostituţiei din categoria violenţei împotriva femeilor. Scopul lor este să redefinească prostituţia ca „muncă” făcută de femei şi să reglementeze prostituţia ca pe o componentă pe piaţa muncii. Abordarea reglementării face din prostituţie un serviciu social necesar, furnizat de o clasă distinctă de femei, integrându- se în structura socială prin introducerea sistemului de taxe, asigurări la sănătate şi alte măsuri administrative. De asemenea, minimalizează violenţa reală la care sunt supuşi majoritatea femeilor şi copiilor implicaţi în prostituţie. Spre exemplu, într-un sondaj efectuat asupra a 55 de victime sau supravieţuitori implicaţi în prostituţie, care au apelat la serviciile *Consiliului pentru Alternativa la Prostituţie* din Portland, Oregon, **78% erau victimele violurilor comise în medie de 49 de ori pe an, 84 % erau victimele unor atacuri în care erau bătute cu brutalitate, de cele mai multe ori necesitând intervenţie medicală urgentă şi spitalizare, 49% erau victime ale răpirilor şi deportărilor clandestine, 53% erau victime ale abuzurilor sexuale şi torturilor, o mare parte apăreau în pelicule pornografice, 27% erau mutilate.**

Traficul cu femei şi cu copii funcţionează, de asemenea, în conjuncţie cu turismul sexual şi uneori cu agenţiile matrimoniale, ambele putând lua forme de prostituţie a femeilor şi a copiilor.

---

[164] Declaraţia Gen. Pavel Abraham, Universitatea Bucureşti, 2002.
[165] Donna M. Hughes, *Schimbãri în societãţile postcomuniste aflate în perioada de tranziţie*, 1998

Separarea prostituţiei de traficul de femei şi de copii înseamnă că prostituţia devine inacceptabilă şi pasibilă de sancţiune legală numai atunci când femeile sunt scoase în afara graniţelor naţionale din statul care are prostituţia legalizată. Prostituţia, însă, este principalul scop al traficului uman şi formează bazele traficului cu femei şi cu copii. Prostituţia şi traficul uman nu se pot separa, ca fenomen criminal global.

La nivel etic, chiar dacă o persoană are „dreptul legitim" să se prostitueze, în baza libertăţilor personale (inclusiv a celor de a se răni pe sine însuşi sau de a alege un stil de viaţă puternic auto-distructiv şi nedemn), rămâne dilema etică a consumatorului de carne umană şi a demnităţii speciei umane. Este specia umană pregătită să nu iasă, niciodată, din canibalism şi exploatarea semenilor? Este Specia Umană definită etern, şi în mod majoritar, de acel număr limitat al bărbaţilor consumatori de carne umană comercializată, sau au şi femeile ceva de spuns în această situaţie criminală, în care femeile şi copiii sunt principalele victime?

Dacă mediul politic este dominat de bărbaţi şi legile pro- sau anti-trafic sunt făcute în mediul politic, însă bărbaţii nu deţin, în mod natural, „instinctul matern" iar instinctul patern nu pare să fie suficient, pentru protecţia mai bună a copiilor, atunci poate că este vremea să înţelegem rolul Societăţii Civile în asemenea dezbateri publice premergătoare adoptării unor legi, sau amendamente legislative.

Atunci când prostituţia este acceptată de o societate, este urmată în mod inevitabil de intensificarea traficului şi de turism sexual. Ţările care reglementează şi legalizează prostituţia, prin urmare contribuie la încurajarea prostituţiei, sprijină implicit traficul sexual şi turismul sexual.

Disputele pe marginea acceptării sau nu, a delimitării prostituţiei de trafic, îşi au începutul în prima parte a sec. al XX- lea, când Liga Naţiunilor a exclus, în mod expres, din discuţii, traficul sexual din interiorul graniţelor naţionale ale statelor semnatare a tratatelor internaţionale. Cu toate acestea, autorităţile abilitate au considerat această separaţie de neacceptat, deoarece legăturile dintre aspectul naţional şi cel internaţional al traficului de femei şi de copii nu pot fi ignorate. De fapt, au ajuns la concluzia că traficul sexual în interiorul graniţelor naţionale este echivalentul prostituţiei. Consultanţii numiţi de Liga Naţiunilor, în 1927 şi în 1937, pentru investigaţii în privinţa traficului sexual în America, Europa şi Orientul Mijlociu, au semnalat, în rapoartele lor, faptul că ei considerau practic imposibilă separarea problemei internaţionale a traficului de diversele forme de comercializare sexuală, cuprinse între graniţele statelor, ajungând la concluzia că principalul factor ce determină traficul internaţional de femei din Est, spre exemplu, este existenţa caselor de prostituţie autorizate - numite şi bordeluri - care funcţionau deja la nivel naţional, în Vest.

Traficul de organe umane

Poate cel mai sinistru şi mai dezumanizant mod al traficului uman include traficul cu părţi ale corpului omenesc. O mafie internaţională a „transplantului" îşi dezvoltă capital, pe baza unei crize la nivel global, legate de lipsa organelor umane pentru transplant. Aceasta mafie a „transplantului" face trafic cu donatori vii în statele „recipient" pentru a se lua de la aceştia rinichi şi plămâni. Statele Unite şi Israelul constituie primele pieţe ţintă. Folosindu- se de vize de student, sau vize de turist false şi alte documente frauduloase, donatorii de organe iliciţi din Moldova, cel mai sărac stat, tranşat literalmente de către fosta Uniune Sovietică, intră în SUA, cel mai adesea prin Aeroportul J. F. Kennedy. Ei sunt puşi la dispoziţia unor spitale locale, unde organele lor sunt prelevate şi vândute. *Conexiunea din Moldova*, prima organizaţie criminală internaţională, a traficului de organe, acţionează fără concurenţă în SUA, folosindu- se de cererea uriaşă pe piaţa de organe salvatoare de vieţi (lifesaving organs). Pentru a ilustra această criză dintre cerere şi ofertă, în SUA, aproximativ 86

000 de oameni se află, la ora actuală, în aşteptare de transplanturi. În 2004, aproximativ 6 000 de oameni (aproape 17 persoane pe zi) au murit din lipsa unui organ de transplant. În anumite cazuri, donatorii moldoveni mint medicii făcându- i să creadă că ei oferă organele lor în mod altruist, membrilor familiilor lor. Există, bineînţeles, şi medici care ştiu sigur care este profitul din această „afacere”. Anumiţi beneficiari ai acestei activităţi criminale abominabile se crede că ar fi copii, ai căror părinţi, foarte înstăriţi, plătesc sume uriaşe pentru a salva viaţa copilului lor. Nu în ultimul rând, moldovenii sărăciţi sunt în situaţia de a pierde totul, orice ar face. Ei se găsesc în această dilemă pentru că datorează mafiei bani. Dacă „vinde” un organ, mafia se oferă să „uite” datoria. Ghinionistul moldovean se întoarce acasă fără datorie, însă fără un organ.

Antropologul Nancy Scheper Hughes de la Universitatea din California, care a urmărit traficanţii de organe din America Latina, Asia Centrala şi Rusia, nota că: „...unele dintre aceste operaţii de transplant în afara legii sunt ascunse, ferite, iar altele se întâmplă în lumea cenuşie a micii corupţii, pe listele de aşteptare a raţiilor insuficiente de organe”.[166] Pentru recipientul organului este mai avantajos: sărăcia existentă în ţările de provenienţă ale donatorilor poate determina costul unui rinichi „cumpărat pe sub mână” mult mai mic decât un tratament regulat la un dispozitiv de dializă.

Foarte mulţi ţărani săraci din India îşi vând rinichii, aşa încât India a devenit cunoscută şi sub numele de *Kidney belt* (cureaua de rinichi). O mahala din Madras este larg cunoscută sub numele de *Kidney – vakkam*, deoarece vânzările de organe joacă un rol important în economia locală. India a interzis, recent, comerţul cu organe, însă acest lucru nu a putut preveni apariţia unei clase puternice de *brokeri* de organe, continuând operaţiile pe piaţa neagra (turiştii din Villivakkam încă mai pot observa, pe străzi, femei având cicatrici mari, curbate, vizibile prin sari, în regiunea lombară). Natura acestor vânzări pe piaţa neagră face costul organelor dificil de determinat, însă femeile tinere merg „la bisturiu” în schimbul unei sume aproximative de 20 000 usd, oferind intermediarului între 1 000 şi 5 000 din aceasta. India şi Moldova nu sunt singurele „pieţe de organe” din lume. Poliţia din Ryazan, un oraş din Rusia, aflat la S Moscovei, a descoperit o bunică încercând să- şi vândă nepoţelul în vârstă de 5 ani, cerând 90 000 usd pentru organele acestuia.[167] Înaintând către Sud, în Caucaz, unii ofiţeri de securitate au solicitat ca prizonierilor condamnaţi la moarte, în Azerbaijan, să li se preleveze inimile, pentru a se putea alege una compatibilă pentru preşedintele Aliyev, aflat în suferinţă şi aşteptând un transplant de inimă într- o clinică din SUA.[168]

Dorinţa disperată de a avea un obiect casnic, cum ar fi un televizor, a tentat pe unii Est- europeni sărăciţi să încerce să „evolueze” în *Homo connectus,* prin a- şi vinde propriii copii.[169] Nevoia disperată de organe, miracolele chirurgiei moderne şi totala imoralitate a elementului criminal, au creat „colegi de pat” siniştri, în lumea noastră *globalizată*, de astăzi. Traficul uman creează profituri, care la rândul lor criminalizează sistemul bancar; scandaluri notabile au survenit în Elveţia şi Liechtenstein, în anii trecuţi. David Chaikin, un binecunoscut avocat şi expert australian, luptând împotriva spălării banilor, care a lucrat în Departamentul General al Avocaţilor Federali Australieni, având funcţia de secretar asistent senior, nota: „Pericolul şi controlul jurisdicţional al Mafiei Ruseşti nu pot fi subestimate”.[170]

---

166 Harry Kreisler, Interview with Dr. Nancy Scheper- Hughes, *Habits of a Militant Anthropologist- Conversation*, Conversations with History: Institute of International Studies, UC Berkeley, 14 Dec. 1999.
167 *Russian Grandmother wanted to sell child for organs*, CNN.com. posted 1:14 PM EST, Nov. 28, 2000.
168 US intelligence officer serving in the region, September 21, 2003
169 Nicholas Wood, ‘For Albanians, It’s Come to This: A Son for a TV’ *New York Times*, 13 November 2003
170 Donna S. Cueto, *Macapagal urged to bring case to Swiss President*, The Nation, Posted 1: 18 AM Manila time, May 19 2002, pp.1- 4

În 1999, serviciile secrete externe germane, Bundesnachrichdienst (BND), au efectuat un raport pentru guvernul german, descriind activităţile desfăşurate de către „Organisatzya”, în fosta Uniune Sovietică, confirmând existenţa vânzării de organe de copii.[171] Drept rezultat, paza de la graniţele statului, împotriva traficului ilegal de persoane, a devenit mai periculoasă. Elveţia, cu ai săi 1 900 Km de frontieră securizată, a raportat, în 2003, un număr de 48 de atacuri îndreptate asupra gărzilor de frontieră, aceste atacuri incluzând împuşcături din autovehicule aflate în mişcare şi uciderea familiilor personalului de pază la frontieră.[172]

Bandele de crimă organizata internaţionale exploatează o condiţie umană disperata: boala. Fiind intermediari pentru cei care au nevoie de transplanturi de organe, ei cer, pe de o parte, preţuri uriaşe de la pacienţi şi îi plătesc foarte puţin, sau deloc, pe donatori. Comerţul cu părţi ale corpului omenesc este ilegal în cele mai multe ţări, deşi în unele, precum Israelul, Turcia, Rusia, India şi China, vânzările de organe se desfăşoară destul de deschis şi la vedere. În Israel, sistemul naţional de sănătate plăteşte cel puţin o parte din costurile implicate de un transplant. Atât Islamul, cât şi credinţa Shinto interzic mutilarea corpului omenesc, aşa încât Japonia şi zona Golfului Persic reprezintă o cerere constanta de organe, la fel ca restul lumii dezvoltate, din cauza lipsei de donatori voluntari.

Deşi mai sunt vândute şi inimi, ficat şi plămâni, rinichii rămân organele cele mai populare în rândul traficanţilor, întrucât există o cerere foarte mare pentru aceştia, plus că ei pot fi obţinuţi de la donatori care se află în viaţă atât înainte, cât şi după prelevare. Ocazional, rinichi de la cadavre sunt aduşi ilegal (în China, organele de la prizonierii/ deţinuţii executaţi sunt vândute), însă ratele de supravieţuire ale pacienţilor care primesc transplanturi de la donatori vii sunt cu mult mai bune, aşadar piaţa organelor umane este una profitabilă. Traficanţii preferă în mod natural sa nu plătească pentru organele pe care le vând. Interpolul a cercetat, în mod repetat, cazuri de tineri ucişi, evident pentru organele lor, în special în Brazilia. În mod normal, operaţiile de transplant se fac în ţări unde spitalele nu pun prea multe întrebări, cum ar fi în Turcia sau în SUA. Cea mai mare parte din plată merge către personalul medical. Procentajul negustorilor variază, la fel şi suma plătită donatorului.

[171] Allan Hall, *Russian Mafia Kills Children for Transplants*, Scotland on Sunday, 14 November 1999, p.21
[172] *Border guards risk new dangers*, Neue Zurcher Zeitung. NZZ Online, September 30, 2003, posted at 16:15, Swissinfo.

Formele și modalitățile infracțiunilor de trafic de ființe umane

Infracţiunile incriminate prin Legea nr. 678/2001 sunt infracţiuni comisive, iar săvârşirea lor este susceptibilă de o desfăşurare în timp. *Actele de pregătire* ale traficului de persoane adulte sau minore, constând în organizarea săvârşirii infracţiunilor prevăzute în art. 12 şi 13 din Legea nr. 678/2001, au fost incriminate distinct, ca infracţiune autonomă, în art. 15 alin. (2) din Legea nr. 678/2001, datorita periculozităţii deosebite pe care o prezintă tocmai pentru că aceasta vizează infracţiuni mai grave, în sensul art. 2 alin.(1) lit. b din Legea nr. 39/2003.

Tentativa este posibilă la toate infracţiunile de trafic – cu excepţia celei prevăzute de art. 15 alin.(2) din Legea nr. 678/2001 şi a variantelor normative agravate prevăzute în art. 12 alin. (3) şi art. 13 alin. (4) din Legea nr. 678/2001, când faptele sunt săvârşite cu praeterintenţie - şi este pedepsită prin dispoziţia cuprinsă în art. 15 alin. (1) din Legea nr. 678/2001. *Consumarea* infracţiunilor incriminate prin dispoziţiile Legii nr. 678/2001, în art. 12 şi art. 13, are loc în momentul în care s- a executat cel puţin una din acţiunile de traficare, ce compun elementul lor material, şi s-a produs urmarea imediată a infracţiunii, respectiv crearea stării de pericol. Consumarea infracţiunii prevăzute în art. 15 alin. (2) din Legea nr. 678/2001 se realizează atunci când este finalizată activitatea de organizare ce constituie elementul material şi se produce urmarea imediată, adică starea de pericol pentru relaţiile sociale referitoare la atributele esenţiale ale persoanei.

Epuizarea infracţiunilor de trafic are loc atunci când elementul material al laturii obiective se înfăptuieşte prin acţiunile de transportare, transferare şi cazare care, prin natura lor, au un caracter continuu şi se prelungesc în timp, încetând odată cu sistarea activităţii infracţionale. În cazul modalităţilor prin care se realizează elementul material al infracţiunilor de trafic de persoane, făptuitorul poate efectua, în temeiul aceleiaşi rezoluţii infracţionale, mai multe acte de recrutare, transferare, cazare sau primire a unei persoane, situaţie în care infracţiunea dobândeşte o formă continuată, în sensul dispoziţiilor art. 41 alin. (2) C. pen. şi care se epuizează în momentul săvârşirii ultimului act în realizarea acestei rezoluţii sau în momentul descoperirii infracţiunii.

Dispoziţiile din alin. (1) art. 12 si art. 13 din Legea nr. 678/2001, stabilesc conţinutul infracţiunilor în modalitatea simplă (forma tip sau de bază), iar în alineatele următoare cuprinse în aceste articole sunt prevăzute modalităţile agravante ale traficului de persoane adulte sau minore, particularizate prin anumite circumstanţe care sporesc gradul de pericol social al faptei şi care atrag un tratament sancţionator mai sever.

Modalităţile agravante privesc:

- mijloacele şi procedeele folosite (ameninţarea, violenţa sau alte forme de constrângere, răpirea, frauda, înşelăciunea, abuzul de autoritate sau profitând de imposibilitatea victimei de a apăra, sau de a- şi exprima voinţa, oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori alte foloase pentru obţinerea consimţământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane);
- persoana făptuitorului (pluralitatea de participanţi, calitatea speciala a subiectului activ);
- natura şi gravitatea consecinţelor produse (cauzarea vătămării grave a integrităţii corporale sau a sănătăţii victimei, moartea sau sinuciderea victimei).

Modalităţile agravate ale infracţiunii de trafic de persoane, prevăzute şi pedepsite de art. 12 din Legea nr. 678/2001, sunt cele enunţate în aliniatele (2) şi (3), fiind sancţionat mai grav traficul de persoane săvârşit în următoarele împrejurări:

a) de două sau de mai multe persoane împreună. De regulă, în traficarea persoanelor sunt implicaţi mai mulţi subiecţi care asigură, prin îndeplinirea rolurilor ce le revin, realizarea actului infracţional. Cooperarea făptuitorilor care acţionează împreună la efectuarea actelor de executare produce un efect intimidant asupra victimei şi îi diminuează posibilităţile de a se opune acţiunilor acestora, sporind totodată şansele lor de reuşită. Pentru a opera această circumstanţă agravantă, este necesar ca cel puţin o persoană dintre cele două sau mai multe care acţionează împreună să aibă calitatea de autor şi ea se răsfrânge asupra celorlalţi participanţi care au cunoscut împrejurarea că fapta va fi comisă de mai multe persoane, astfel încât aceştia vor răspunde pentru forma mai gravă a infracţiunii.

b) s-a cauzat victimei o vătămare gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii. Este incidentă această circumstanţă de agravare a faptei atunci când datorită procedeelor utilizate de traficant pentru realizarea acţiunilor ce se circumscriu elementului material al infracţiunii, s-a produs integrităţii corporale sau sănătăţii victimei o vătămare care a necesitat pentru vindecare îngrijiri medicale mai mult de 60 de zile, pierderea unui simţ sau organ, încetarea funcţionării acestora, o infirmitate permanentă fizică ori psihică, sluţirea, avortul, ori punerea în primejdie a vieţii persoanei.

c) de un funcţionar public în exerciţiul atribuţiilor de serviciu.

d) dacă fapta a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei - art. 12 alin. (3) din Legea nr. 678/2001. Această modalitate agravantă a infracţiunii subzistă datorită rezultatului foarte grav produs şi anume pierderea vieţii unei persoane – victimă a traficului uman - şi care trebuie să fie consecinţa activităţii infracţionale desfăşurate de traficanţi. Pentru încadrarea faptei în această modalitate normativă, este necesar ca, în cazul când acţiunea făptuitorului are drept urmare moartea ori sinuciderea victimei, să se stabilească foarte riguros dacă există legătură de cauzalitate între actele de executare şi finalitatea produsă.

Circumstanţele agravante ale infracţiunii de trafic de minori sunt prevăzute în art. 13 alin. (2), (3) şi (4) din Legea nr. 678/2001, în contextul cărora săvârşirea acţiunilor ce caracterizează modalitatea tip prevăzută la alin. (1) al aceluiaşi articol este sancţionată mai grav. Dacă traficul de minori este comis prin folosirea ameninţării, violenţei sau altor forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înşelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea minorului de a se apăra, ori de a-şi exprima voinţa, sau prin oferirea, darea, acceptarea ori primirea de bani sau de alte foloase, pentru obţinerea consimţământului persoanei care are autoritate asupra minorului, fapta prezintă un pericol social sporit, având în vedere că mijloacele de care uzează făptuitorul se îndreaptă împotriva unei persoane vulnerabile, în primul rând din cauza vârstei, a cărei rezistenţă este uşor de înfrânt, datorită factorilor coercitivi ori este uşor de influenţat de către adulţi, prin false promisiuni ori o iluzorie protecţie, pe care aceştia pretind că o oferă.

În cazul în care modalitatea tip prevăzută la alin. (1) al art. 13 ori modalitatea agravantă reglementată în alin. (1) al art. 13 din Legea nr. 678/2001 sunt comise în condiţiile prevăzute la art. 12 alin. (2), adică de două sau de mai multe persoane împreună, s-a cauzat victimei o vătămare gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii, ori de un funcţionar public în exerciţiul atribuţiilor de serviciu, faptelor li se imprimă o periculozitate sporită, reflectată şi în limitele de pedeapsă.

O altă variantă agravantă a infracţiunii de trafic de minori există dacă faptele prevăzute în art. 13 alin. (1), (2) şi (3) din Legea nr. 678/2001 au avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, rezultat care este, ori poate fi, o consecinţă a acţiunilor exercitate asupra minorului de către traficanţi, sau propria reacţie a victimei la tratamentele inumane la care este supusă.

III.3 METODOLOGIA DE CERCETARE

Comunitatea internaţională a fost pusă în faţa unei economi ”subterane” de mare anvergură, caracterizată prin infiltrarea pieţelor economico- financiare de către structurile criminale, în încercarea acestora de a prelua controlul asupra unor importante sectoare economice interne şi internaţionale. Procesul este vast, bazat pe tranzacţii financiare globale în continuă creştere. Pieţele financiare internaţionale cuprind, în fiecare zi, sume în valoare de sute de miliarde de dolari, din care numai o mică parte par a fi operaţiuni de comerţ licit. Restul se bazează pe capital speculativ, lichid şi semilichid, investit pe termene scurte şi care garantează anonimatul investitorilor. Transnaţionalizarea celor mai mari bănci, eliminarea restricţiilor şi al controlului asupra investiţiilor străine, dezvoltarea tehnologiei electronice de transmitere a informaţiilor financiare constituie parte din cei mai importanţi factori ce determină creşterea acestei imense mase monetare speculative. Amploarea acestui fenomen, cât şi complexitatea lui, sunt de natură să descurajeze orice încercare de control statal şi creează condiţiile propice de marcare a banilor proveniţi din afaceri ilicite precum traficul de droguri, arme, carne vie, cu autoturisme de lux furate, escrocherii, camătă, taxă de protecţie etc.

Evoluţia societăţilor contemporane evidenţiază faptul că deşi s- au intensificat măsurile şi intervenţiile instituţiilor specializate de control social împotriva faptelor de delicvenţă şi criminalitate, în multe ţări se constată o recrudescenţă şi o multiplicare a delictelor comise cu violenţă şi agresivitate precum şi a celor din domeniul economic şi financiar- bancar, fraudă, şantaj, mită şi corupţie.

Reprezentând o problemă socială a cărei modalitate de manifestare şi soluţionare interesează atât factorii de control social (poliţie, justiţie, administraţie) cât şi opinia publică. Asemenea delicte şi crime, comise prin violenţă şi corupţie, tind să devină deosebit de intense şi periculoase pentru stabilitatea şi securitatea instituţiilor, grupurilor şi indivizilor; fiind asociată, de multe ori, cu cele de crimă organizată, terorism şi violenţă instituţionalizată, specifice, ”subculturilor” violenţei şi crimei profesionalizate. Deşi cauzele recrudescenţei violenţei şi crimei organizate sunt dificil de identificat şi explicat, datorită existenţei unor diferenţe sensibile în ceea ce priveşte amploarea şi intensitatea lor de la o ţară la alta, majoritatea specialiştilor şi cercetătorilor consideră că sursele acestor fenomene rezidă în perpetuarea unor structuri politice, economice şi normative deficitare, în menţinerea şi accentuarea discrepanţelor sociale şi economice dintre indivizi, grupuri şi comunităţi şi intensificarea conflictelor şi tensiunilor sociale şi etnice.

Dificultăţile întâmpinate în definirea actelor şi crimelor comise prin violenţă sunt determinate atât de varietatea formelor de violenţă şi crimă violentă întâlnite în diverse societăţi, cât şi de diferenţele în ceea ce priveşte sancţionarea şi pedepsirea acestora, mai ales că, de multe ori, violenţa acoperă o gamă largă de comportamente individuale şi sociale care ţin de propria lor etiologie. Totodată, aprecierea şi definirea violenţei se face în funcţie de anumite criterii istorice, culturale şi normative, de ordinea socială existentă la un moment dat într-o anumită societate, de anumite interese politice şi sociale, dar şi în funcţie de anumite criterii şi contexte subiective şi accidentale, care sunt însă relative spaţial şi temporal (atât de la o societatea la alta cât şi de la o perioadă la alta).

Violenţa nu constituie totuşi, un fenomen nou, apariţia şi evoluţia ei fiind strâns legată de evoluţia indivizilor, grupurilor, organizaţiilor şi societăţilor umane. Pentru acest motiv, unii cercetători şi specialişti consideră că violenţa reprezintă o permanenţă umană, fiind intens legată de esenţa umană şi de funcţionarea societăţii. Ea este amplificată, în prezent, de acte de terorism şi de crimă organizată, comise cu scopul de a inspira frică, spaimă şi groază în rândul opiniei publice, dar şi o serie de delicte şi crime ce violează drepturile şi libertăţile individului (omoruri, asasinate, violuri, jafuri, agresiuni fizice). Alături de violenţa primitivă, ocazională, pasională sau utilitară, se constată

amplificarea şi proliferarea violenţei raţionale, specifică crimei organizate şi organizaţiilor criminale profesioniste.

Asistăm la o aşa numită ”internaţionalizare” a violenţei şi crimei organizate la nivelul diferitelor societăţi, state şi naţiuni, prin apariţia şi proliferarea unor noi tipuri de delicte şi crime, ce transgresează şi interpenetrează noi forme de prevenire, combatere şi neutralizare a violenţei şi crimei organizate la nivel naţional şi internaţional. Dezvăluirea cauzelor fenomenului infracţional nu poate fi realizată decât printr- o cercetare care să exploateze toate laturile acestui fenomen. Sunt necesare, în acest sens, investigaţii cu caracter *sociologic*, *psihologic*, *juridic*, *psihiatric*, *biologic* şi *antropologic*. Afirmarea caracterului complex, bio- psiho- socio- juridic, al criminalităţii şi înlăturarea prin acest concept, a susţinerilor biologizante, psiho- sociologizante, corespunde realităţii obiective şi reprezintă una din premisele majore, necesare cercetărilor criminologice fundamentale, în scopuri profilactice.[173]

Cauzele traficului uman sunt complexe şi de obicei se alimentează reciproc. Privind traficul de persoane ca pe o piaţă globală, victimele constituie marfa, angajatorii abuzivi sau exploatatorii sexuali reprezintă cererea.

Deşi clienţii produselor obţinute din munca forţată pot fi consideraţi o componenta a cererii, aceşti consumatori sunt de cele mai multe ori complet ignoraţi, în ceea ce priveşte implicarea lor în ororile sclaviei. Cumpărătorii de sex sunt, de departe, mult mai implicaţi în victimizarea oamenilor prinşi în traficului sexual, deci, ei reprezintă ţinte logice pentru educarea legăturilor dintre prostituţie şi traficul uman. “Alimentarea” cu victime este încurajată de mai mulţi factori, incluzând sărăcia, atracţia faţă de percepţia unor standarde de viaţă mai bună în alte ţări, lipsa oportunităţilor de angajare, crima organizată, violenţa împotriva femeilor şi a copiilor, discriminarea faţă de femei, corupţia guvernelor, instabilitatea politică şi conflictele armate.

În unele societăţi există o tradiţie conform căreia, al treilea sau al patrulea copil trebuie trimis să trăiască şi să lucreze într- un centru urban, împreună cu un membru al familiei extinse (de obicei un “unchi”), în schimbul promisiunii unei educaţii şi a unei pregătiri într- o meserie. Profitând de această tradiţie, traficanţii, de multe ori, se pretind a fi în poziţii de agenţi de angajare, înşelându- i pe părinţi să- şi dea copiii pe mâinile lor, însă traficându- i pe aceşti copii, în cele din urmă, trimiţându- i fie în lumea prostituţiei, a servituţii domestice, sau a întreprinderilor comerciale, la munca grea. La un moment dat, familia primeşte o parte din salariu, dacă acesta există, iar în unele cazuri, copilul rămâne neşcolarizat, nepregătit, separat de familia sa, speranţa în privinţa educaţiei şi a oportunităţilor economice de viitor nematerializându- se niciodată.

În ceea ce priveşte cererea, factorii care influenţează cel mai mult traficul uman sunt asociaţi cu industria sexului şi cu cererea aflată în plina creştere, pe piaţa muncii de exploatare. Turismul sexual şi pornografia cu copii au devenit industrii globale, facilitate de tehnologii precum Internetul, care măresc numărul posibilităţilor de optare ale consumatorului, permiţând tranzacţii imediate şi aproape de nedetectat. Traficul mai este condus şi de cererea globală de muncă ieftină, ilegală si vulnerabilă. De exemplu, există o cerere deosebit de mare, în ţările prospere din Asia şi din Golf, de servitori domestici care, uneori, cad victimele exploatării sau ale servituţii involuntare.

[173] V.Ursa , *Criminologie,* Ed.I, sept, 1996

Tehnici de neutralizare a diagnosticelor timpurii

G. Sykes si D. Matza pornesc de la următoarea ipoteză: dacă tinerii delincvenţi ar fi total rupţi de valorile lumii convenţionale, ei nu ar recunoaşte josnicia infracţiunii, nu ar bănui reprobarea pe care o suscita faptele lor rele. Or, raportându- se la interviurile pe care le- au avut cu delincvenţii aflaţi în detenţie, aduc patru argumente ce demonstrează, după părerea lor, un simţ al moralităţii. Ei observă într- adevăr, următoarele:

- ruşinea, culpabilitatea şi conştiinţa prejudiciului cauzat sunt elemente ale descrierii pe care o fac tinerii asupra acţiunilor lor, chiar dacă aceste sentimente sunt evocate, uneori, într- un mod care poate părea necuviincios;
- delincvenţii juvenili exprimă un profund respect pentru cei pe care ii consideră oameni cinstiţi (mamă curajoasă, preot devotat etc.) şi nu aprobă escrocheriile celor care n- ar trebui să comită astfel de fapte (celebrităţi ale sportului sau ale spectacolului);
- ei fac o alegere a victimelor potenţiale, în funcţie de aprecieri sociale raţionale: persoanele vizate şi tipul de infracţiune proiectat sunt cel mai adesea selecţionate conform unor criterii morale (apartenenţa etnică, proximitate, sex, clasă socială, relaţii cu persoana, facilitate, discreditare etc.);
- tinerii delincvenţi ştiu care sunt regulile legalităţii şi exigenţele de conformitate pe care societatea le impune. Prin urmare, nu ignoră niciodată, chiar în zonele de rezidenţă cele mai părăsite, că actele de delincvenţă merită o pedeapsă, dovadă fiind că ei ascund urmele pentru a scăpa de ea, sau a o evita.

Spre deosebire de Weber, care afirma ca hoţul admite legitimitatea sistemului legal fără a- i accepta validitatea morală, Sykes şi Matza afirmă că deviantul recunoaşte atât legitimitatea ordinii sociale dominante, cât şi justeţea sa morală. Această afirmaţie contrazice multe prejudecăţi legate de natura delincventului şi în special cele referitoare la caracterul său compulsiv, vicios şi imoral. Desigur, poate fi observată o absenţă totală a regretului său, a remuşcărilor cu privire la un delict în timpul anchetei, sau a unui proces. Dar vom fi de acord că această atitudine nu e frecvent întâlnită şi rămâne, chiar din acest motiv, semnul unei stări psiho- patologice (psihoză gravă) care nu este proprie condiţiei medii a deviantului.

Într- adevăr, aşa cum au stabilit- o anchetele cantitative deja evocate, delincvenţii clasează infracţiunile aşa cum ne- am aştepta să o facă orice persoană care respectă ordinea, dezaprobând gratuitatea anumitor acte criminale, imoralitatea sau nedreptatea unei agresiuni, caracterul insuportabil al unei violenţe la adresa altuia, compătimind nefericita victimă a unui delict. Faptul că delincvenţii sunt animaţi de mobiluri de natură morală, este confirmat de instituţiile de reprimare: se ştie că administraţiile penitenciare au grijă să izoleze anumite tipuri de criminali (violatori şi asasini de copii, etc.) ale căror acţiuni sunt considerate nedemne de către deţinuţi, temându- se că ele vor suscita reacţii din partea lor; concepţia pe care poliţiştii o au despre lumea criminală cuprinde ideea conform căreia delincvenţii respectă prescripţiile unui cod de onoare (Wieder 1974). Dar, dacă deviantul nu se deosebeşte deloc de oamenii cinstiţi, în planul judecăţii morale, cum să explicăm faptul că el se dedă unor acte pe care morala le dezaprobă şi pe care el însuşi poate, uneori, să le denunţe, să le deplângă sau sa le condamne? Acesta este paradoxul pe care Sykes şi Matza doresc să- l rezolve. Pentru ei, sociologul ar comite o eroare penibilă considerând că valorile şi normele de comportament, pe care o societate le impune membrilor săi, operează ca nişte imperative categorice. Ar trebui să le concepem mai degrabă ca pe nişte „ghizi calificaţi de acţiune, ale căror recomandări sunt limitate în timp, spaţiu, persoane şi circumstanţe sociale. Porunca morală ce interzice crima, de exemplu, nu se aplică duşmanului în timp de război, deşi acelaşi duşman ajunge

din nou sub incidenţa acestei interdicţii, odată făcut prizonier [...]. Sistemul normativ al unei societăţi este marcat de ceea ce Williams numeşte *flexibilitate* : el nu se reduce la un corp de reguli considerate constrângătoare în orice situaţie" (Sykes şi Matza 1957, p.666)[174].

A recunoaşte caracterul iremediabil, flexibil, al sistemelor normative, înseamnă a admite faptul că încălcarea legii nu poate fi definită aplicând mecanic o prescripţie legală. Pentru ca o infracţiune să fie considerată ca atare, s- a spus că trebuie pronunţată o judecată care ţine cont de motivele invocate de cel care a comis- o şi de circumstanţele în care a făcut- o. Deviantul ar dispune întotdeauna de posibilitatea de a- şi justifica actele pentru a le da o semnificaţie acceptabilă. Cu alte cuvinte, când o încălcare a legii este descoperită, contravenientul poate produce o „ raţionalizare" care are drept scop să arate că faptele de care e acuzat nu se abăteau realmente de la lege sau de la moravuri, pentru a atenua consecinţele de temut ale acuzaţiei.

Sykes şi Matza folosesc argumentul acestui fenomen pentru a propune o soluţie problemei care- i preocupă: cum poate un individ sa încalce normele a căror valabilitate o admite? Ei postulează că, dacă este posibil să raţionalizezi o conduită după ce faptele au avut loc, nimic nu- ţi interzice să gândeşti că este tot atât de posibil să o faci şi înainte de asta. Pe baza acestei inversări, ei afirmă nu numai că raţionalizarea precede orice act deviant, ci că tocmai acest mod de a anticipa sensul, a ceea ce se face, duce la realizarea infracţiunii. Din acest moment, de ce să nu admitem că oricine este capabil să elaboreze „motive bune" pentru a suspenda, provizoriu, validitatea unei norme legale şi morale şi, odată pronunţată această suspendare, să se simtă autorizat să înfăptuiască încălcarea proscrisă. Această procedură este numita „tehnică de neutralizare".

Sykes şi Matza formulează o teorie: învăţarea devianţei nu constă în interiorizarea valorilor unei sub-culturi, care se opune sistemului normativ ce se presupune că guvernează ordinea socială dominanta, ci în dobândirea controlului tehnicilor de neutralizare, care permit individului să- şi menţină credinţa în validitatea ordinii legitime, deşi îi încalcă, în acelaşi timp, regulile. Sintetizând ceea ce subiecţii anchetei spun despre activitatea lor delictuală, ei diferenţiază cinci tehnici de acest gen:

1. ***Tăgăduirea responsabilităţii***: delincventul îşi poate justifica acţiunea, pretinzând că a acţionat sub presiunea unor cauze externe. El invocă atunci factorii pe care îi foloseşte, în mod tradiţional, analiza cantitativa: cămin destrămat, violenţa parentală, proasta companie, cartierul defavorizat etc. Astfel: „învăţând să se privească nu ca actor, ci ca obiect al unor forţe care- l fac să acţioneze împotriva voinţei sale, delincventul se supune în situaţia de a încălca sistemul normativ dominant, fără a înfrunta deschis necesitatea de a apăra normele în sine";
2. ***Tăgăduirea răului făcut***: tinerii delincvenţi se străduiesc să aprecieze importanţa suferinţelor pe care le provoacă faptele lor. Ei pot să recalifice actele pe care le comit: vandalismul devine un fleac dacă adăugăm că victima are mijloacele materiale de a suporta prejudiciul, furtul unei maşini poate fi reprezentat ca un simplu împrumut; luptele de stradă ca nişte certuri cu caracter privat. Cel care recurge la astfel de procedee de recalificare indică, chiar prin aceasta, dorinţa de a demonstra că, deşi actele sale sunt ilegale, incidenţa lor reală este vagă şi pagubele provocate sunt minore;
3. ***Tăgăduirea victimei***: tehnica de neutralizare care constă în a pretinde că victima îşi merită soarta. Agresiunile împotriva peroanelor discreditate, furtul de la negustor necinstit, violenţele împotriva profesorilor nedrepţi, pot fi astfel definite ca nişte răzbunări justificate împotriva răufăcătorilor. Mai general, conştiinţa daunelor cauzate se înceţoşează când existenţa victimei este ignorată, sau nu este decât o vagă abstracţiune, cum ar fi cazul vandalismului, al desenării de graffiti, al fraudei în transportul comun sau jefuirii unei case abandonate;

---

[174] http://www.hewett.norfolk.sch.uk/CURRIC/soc/crime/crim.htm

4. ***Acuzarea acuzatorilor***: în loc de a- şi justifica propriile fapte rele, delincventul atacă mobilurile celor care îl condamnă: poliţiştii sunt corupţi, violenţi şi stupizi, cadrele didactice sunt dispreţuitoare şi părtinitoare, părinţii sunt nişte oameni înnăcriţi care defulează, asupra copiilor lor, nefericirile pe care le îndură în viaţa cotidiană. Când deviantul contestă legitimitatea celor care îi denunţă faptele, el nu doreşte atât să- i atenueze rigoarea sancţiunilor la care se expune, cât să facă să treacă ilegalitatea acţiunilor sale în planul al doilea;
5. ***Supunerea faţă de legislaţii superioare***: respectarea prescripţiilor sistemului normativ general poate să fie suspendată când circumstanţele obligă o persoană să se supună unui sistem normativ particular (grupuri religioase, organizaţii criminale sau clandestine, grupuri de egali, relaţii de prietenie, cod de onoare şi de solidaritate al familiei etc.). Individul se confruntă atunci cu dilema: între credinţa datorata societăţii şi cea datorată celor apropiaţi ce să aleagă? Iar, atunci când dilema se rezolvă prin hotărârea de a încălca prescripţiile legii, această infracţiune poate să nu fie concepută ca o violare a normelor legalităţii.

Dacă există, fără îndoială, un sistem propriu de reguli şi de obişnuinţe, la care aderă delincvenţii tineri, noţiunea de „tehnici de neutralizare” ne permite să afirmăm că nimic nu ne obligă să- l considerăm ca o sub- cultură delincventă, adică o lume de valori specifică, care se reproduce şi circumscrie o alteritate. Ar trebui, mai degrabă, să- l considerăm, reluând formularea lui Matza (1964), drept o sub- cultură de delincvenţă, adică o formă de acţiune organizată în jurul „unei anumite raportări la cultura convenţională şi la lege” (Herpin, 1970, p.125) pe care un individ învaţă să o folosească adecvat, dar care nu acoperă totalitatea angajamentelor sale sociale şi nu- i determină destinul social, deoarece, pentru cel care admite teza simultaneităţii identităţilor, un acelaşi individ poate, la fel de bine să fie, în funcţie de situaţie, un funcţionar model, un fiu devotat, un îndrăgostit impasibil şi un şef da bandă irascibil.

Punând accentul pe acţiune, mai mult decât pe cultură, pe raţionalitatea cognitivă mai mult decât pe labilitatea valorilor, Matza exprimă un demers analitic: conduita deviantului trebuie să fie percepută din punctul de vedere al caracteristicilor sale universale, şi nu din cel al singularităţii pe care o manifestă în relaţie cu un sistem normativ dat, fie că este general, fie particular. Acest demers preconceput conţine şi o critică a mijloacelor indirecte care falsifică, de obicei, definiţiile savante şi oficiale ale devianţei: etnocentrismul de clasă, acceptarea *a priori* a conformităţii perfecte a conduitelor obişnuite, iluzia coerenţei şi a unităţii valorilor dintr- o societate. Matza prelungeşte, în felul său, concluziile teoriilor etichetării. Analiza sa ne invită să tragem toate consecinţele din afirmaţia că devianţa nu este un fapt individual, ci o activitate socială.

Dacă orice conduită, fie că este atipică, jenantă sau dăunătoare, se manifestă sub privirea celuilalt şi are, în general, un caracter colectiv, trebuie atunci să admitem că deviantul îşi înscrie acţiunea într- o lume socialmente organizată, acceptând o serie de lucruri prealabile: o ierarhie de roluri şi de funcţii instituită, o ordine a cărei legitimitate nu poate fi contestată şi reguli care guvernează relaţiile dintre indivizi, în şi în afara acestei lumi. Din această constatare rezultă o concluzie determinantă: în măsura în care este prins într- un regim de obligaţii căruia îi cunoaşte principiile şi căruia ţine să i se conformeze, se poate spune că deviantul acţionează raţional. Dar cum să nu ne întrebăm dacă genul de raţionalitate care duce, de regulă, spre încălcarea legii, spre sfidarea bunelor moravuri, spre o existenţă de pericole şi violenţă, sau spre manifestarea vizibilă a iresponsabilităţii, mai poate fi numit raţionalitate?

Istoria vieții - tehnică de abordare a personalității criminale

Aflându- se sub influenţa studiilor antropologice, reprezentanţii Şcolii din Chicago considerau că documentele personale şi familiale constituie un material sociologic semnificativ pentru cunoaşterea vieţii sociale, în ansamblul ei. Tehnica „istoriei vieţii" se defineşte prin anumite caracteristici, care, adaptate la planul de intervenţie în cazul personalităţii deviante, s- ar compune din următoarele:

- ***Descrierea*** experienţei de viaţă a persoanei vizate în cercetare, cu atenţie deosebită asupra elementelor de detaliu mai importante, cum ar fi prima perioadă a copilăriei în familia de origine, primii ani de scoală, persoane dragi dispărute, conjuncturi „cheie" care au determinat schimbări dramatice în viaţa de copil/ adolescent/ tânăr/ adult, schimbări relevante şi evoluţia statusului fiu (fiică)/ nepot/ elev/ soţ (soţie)/ părinte;
- ***Intervievarea*** subiectului cu scopul de a identifica sau de a „aduce la lumină" amintirile acestuia, de natură să constituie baza planului de recondiţionare comportamentală, pe viitor;
- Rezultatul obţinut are un ***caracter global***, nu analitic[175], informaţiile obţinute fiind folosite mai târziu în terapiile comportamentale conţinute în *planul individualizat* de intervenţie, (managementul furiei, jurnalul băutului sau al consumului de droguri de înalt risc etc., de exemplu unui subiect care a avut o experienţă traumatizantă în copilărie, legată de o simplă poreclă sau apelativ specific, nu i se vor aplica terapii sau teste care au la bază itemi cu o denominaţie asemănătoare);
- Realizarea unei ***lecturi a societăţii***, adică înţelegerea ansamblului vieţii sociale, prin surprinderea „vieţii individuale", incursiune comparativă – în linii mari – între viaţa subiectului (mai ales deviantul care este în căutarea respectului de sine pierdut) şi alte exemple, posibil mult mai dramatice, în scop regenerativ din punct de vedere moral/social la nivelul autoconştientizării individului.
- Cunoaşterea profundă a ***memoriei colective cotidiene***[176] - stabilirea, împreună cu persoana investigată, a conştientizării consecinţelor faptelor asupra semenilor/ victimelor. Sensibilizarea infractorului, cerându- i- se să se „pună în pielea" celor afectaţi de faptele lui, realizarea listei „în oglindă" a „ceea ce am pierdut versus ceea ce am câştigat" enumerând câte 10 „realizări" şi 10 „pierderi" în urma faptelor săvârşite. „Cum mă văd eu versus cum mă văd alţii" şi „cum sunt eu versus cum aş dori să fiu" sunt instrumentele care ajută infractorul/ deţinutul să realizeze un nivel de autocunoaştere şi autoconştientizare mult mai profund, în vederea reintegrării sale în societate, pe viitor;
- Ipoteza potrivit căreia ***problemele sociale*** se regăsesc şi apar la lumină din ***istoria vieţii individuale***, baza constituind- o nu atât istoria elitelor, cât şi istoria „persoanelor destinate a rămâne necunoscute şi tăcute, dar care este susceptibilă de a face cunoaşterea societăţii mai bogată şi mai semnificativă"[177];
- Cunoaşterea de acest tip este ***participantă,*** întrucât este obţinută şi construită cu implicarea directă a actorilor sociali; se cer explicaţii detaliate asupra anturajelor trecute, al celui prezent în momentul săvârşirii infracţiunii, grupul social şcolar, al familiei de origine, propria familie, prieteni, şefi, colegi, vecini etc. Se construieşte astfel o hartă a relaţiilor concurente/ convergente către devianţă, ca debut al carierei infracţionale;
- Istoria vieţii se realizează în mod sistematic pe baza unui ***ghid tematic,*** elaborat de cercetător, cu atât mai mult cu cât există ***riscul unor deformări*** (între care cele generate de natura relaţiei dintre interlocutori – mai ales în cazul deţinuţilor se formează calitatea de „manipulator", aceasta fiind exersată îndelung în cazul autorităţilor, poliţiştilor, judecătorilor etc.).

---

175 Vasile Miftode, Maria Cojocaru, Ştefan Cojocaru, Daniela Gârleanu, Gabriela Irimescu, Conţiu Şoitu, *Populaţii vulnerabile şi fenomene de auto- marginalizare*, Ed. Lumen, Iaşi 2002, p.402

176 idem

177 F. Ferraroti, *Histoire et Histoires de Vie*, 1981, pp. 33, 140

Se pune astfel problema conduitei sociologului în timpul întrevederii cu subiectul. Există trei posibilităţi menţionate în manualele clasice:

- **Implicare sau colaborare cu subiectul** – caz mai puţin întâlnit în condiţii autentice, de multe ori în această aşa- zisă colaborare infractorul va încerca să „joace teatru" pe întreg parcursul „colaborării". Există anumite „teste" prin care se decide la ce nivel se poate avea încredere în onestitatea subiectului, dorinţa lui/ ei de a participa pozitiv la propria „redescoperire". Elementul respingere este unul natural, de înţeles în prima fază şi poate fi abordat eficient numai când acesta este recunoscut. Mult mai dificilă este însă „demascarea" respingerii, prezente sub forma „falsei onestităţi";
- **Neutralitatea** sau „indiferenţa" faţă de subiect – poate fi interpretată diferit (în funcţie de subiect) şi dacă este afişată peste o anumită limită de timp tinde să dăuneze relaţiei „de încredere" care trebuie să se stabilească între cercetător- cercetat în scopul mărturisirii de „confidenţe", „remuşcări", regrete, traume etc. Neutralitatea/ indiferenţa faţă de deţinut este benefică în primul stadiu, pentru stabilirea strictă a rolurilor în cadrul dialogului. De exemplu, o atitudine prea prietenoasă de la bun început faţă de o persoana care a săvârşit, să zicem, fapta de vătămare corporală gravă (nu discutăm aici cazul criminalilor în serie, recidiviştilor sau alte cazuri irecuperabile din punct de vedere social) subiectul fiind şi lider de anturaj cu trecut infracţional, ar avea convingerea că cercetătorului îi este teamă de el sau, şi mai grav, că îi admiră faptele şi le aprobă. Atitudinea distantă/ oficială îi poate trezi atenţia necesară intrării în rol, dar şi această atitudine poate deveni periculoasă dacă este asociată cu un tip de aroganţă intelectuală de tip „stai la locul tău, ratatule"- generând respingere şi frustrare;
- **Poziţia intermediară** sau medierea între subiect şi „amintirile" vieţii acestuia: acest stadiu intervine abia după stabilirea rolurilor în discuţie, subiectul deja recunoaşte poziţia „benefică" a cercetătorului în viaţa sa, este deschis dialogului, apreciază nivelul de încredere stabilit împreună cu cercetătorul şi deja doreşte să intervină activ în propria schimbare în bine. Poziţia intermediară este confortabilă pentru cercetător (odată ce a câştigat- o prin paşi mărunţi şi dificili) şi remarcabil benefică pentru subiect. Amănunte ale trecutului apar din ce în ce mai clar, este prezentă dorinţa de a le împărtăşi cât mai repede, însă, uneori, la cea mai mică neatenţie, deţinutul poate să înceapă să „trişeze" pretinzând „amintiri" care de fapt sunt artifacte ale imaginaţiei sale, folosite în scop individual imediat, generând planuri de solicitare a unor favoruri, de condiţionare a continuării colaborării (de exemplu: „dacă aş avea acum nişte ţigări sunt sigur că mi- aş aminti...").

Deontologia profesională recomandă conduita „poziţiei intermediare", adică aceea care permite o spontaneitate maximă de exprimare a naratorului", pe de o parte, şi care, totodată, permite cercetătorului „să acorde acestuia un ajutor pentru a- şi găsi propriul adevăr". Formula adecvată propusă seamănă cu „interogarea socratică" („maieutică") însă aplicarea acesteia depinde foarte mult de gradul de educaţie al subiectului investigat, dar mai ales de dorinţa acestuia de a participa la „jocul terapeutic".
Există două variante ale tehnicii „istoriei vieţii": culegerea directă a informaţiilor şi analiza secundară a datelor deja existente în diferite documente personale (scrisori, memorii, jurnale personale, fotografii de familie, articole de presă etc.).

În primul caz se cere subiectului „să se destăinuie", adică să- şi povestească viaţa, accentul punându-se, astfel, pe singularitatea şi specificitatea vieţii acestuia, dar dintr- o perspectivă socială, ca martor al unor evenimente de interes comunitar sau societal.

Demersul „povestirii vieţii” parcurge – într- o formă relativ ideală – mai multe „momente”:

1. înregistrarea brută a informaţiilor povestite;
2. confruntarea – prin lectură comună – a conţinutului înregistrat cu cel emis de subiect, naratorul putând astfel să corecteze sau să completeze informaţiile, eventual să elimine ceea ce nu corespunde mesajului sau semnificaţiilor transmise iniţial;
3. verificarea „fiabilităţii naratorului” prin solicitarea realizării unei auto- evaluări sau a unei autocritici a povestirii, identificându- se eventuale contradicţii sau „fapte aberante”, lipsite de orice credibilitate;
4. realizarea unor „întrevederi în grup” pentru a înţelege mai bine semnificaţia evenimentelor povestite şi mai ales pentru a le verifica autenticitatea, apelându-se îndeosebi la martori sau la „actori sociali” implicaţi în evenimentele descrise ;
5. testarea validităţii informaţiilor culese prin raportarea acestora la date obiective privind aceleaşi evenimente sau la faptele „interdependente” din universul social respectiv – fenomene locale, transformări familiale, evoluţii culturale sau economice, schimbări demografice sau patrimoniale etc.
6. realizarea unor „povestiri încrucişate” cu participarea mai multor subiecţi-naratori, deci a mai multor surse de date, pentru cunoaşterea mai profundă a universului social stabilit. Creşte în acest fel validitatea rezultatelor;
7. analiza de conţinut a materialului informativ înregistrat, prin care urmărim să identificăm constantele şi semnificaţiile faptelor descrise şi să eliminam datele lipsite de importanţă.

Aspecte privind instrumentarea infracțiunilor de trafic de ființe umane

Urmărirea penală

În capitolul IV, Legea nr. 678/2001 privind prevenirea şi combaterea traficului de persoane, Legea nr. 678/2001[178] , instituie dispoziţii speciale privind procedura judiciară, cu referire la instrumentarea infracţiunilor de trafic de persoane în cele două faze procesuale: urmărirea penală şi judecata.

Raţiunea instituirii acestor dispoziţii speciale îşi are fundamentul în natura infracţiunilor de trafic de persoane care au dobândit un caracter transfrontalier, faţă de care mijloacele şi metodele clasice procedurale au devenit insuficiente pentru combaterea fenomenului infracţional.

Astfel, s- a impus perfecţionarea regulilor procedurale, implicit a celor care se referă la culegerea de informaţii, la descoperirea faptelor ilicite şi la identificarea autorilor acestor fapte, ca o reacţie de răspuns eficient din partea autorităţilor, aşteptărilor cetăţenilor şi nevoilor statului, în condiţii de securitate. Normele şi principiile care guvernează investigarea şi judecarea infracţiunilor de trafic de persoane sunt normele generale prevăzute de C. proc. pen., cu menţiunea că legiuitorul a înţeles să reglementeze dispoziţii speciale în această materie, prevăzute în art.21-25 din Legea nr. 678/2001.

---

[178] Legea nr. 678/2001 privind prevenirea şi combaterea traficului de persoane, publicată în M.Of nr. 783 din 11 decembrie 2001, cu modificările şi completările aduse prin O.U.G. nr 143/2004; Legea nr. 39/2003 şi O.U.G. nr. 78/2005.

Judecata

Conform doctrinei procesual penale[179] faza de judecată constă în activitatea procesuală şi procedurală desfăşurată de către instanţa de judecată, cu participarea activă a procurorului şi a părţilor, asistate de apărători, având ca obiect aflarea adevărului cu privire la infracţiunea şi inculpatul cu care a fost sesizată şi, ca urmare, soluţionarea legală şi temeinică a cauzei, în raport cu cele constatate, prin condamnarea inculpatului vinovat şi aplicarea sancţiunii prevăzute de legea penală, sau prin achitarea ori încetarea procesului penal, când există o cauză care exclude sau care înlătură răspunderea penală.

Pornind de la această accepţiune atotcuprinzătoare a fazei de judecată, putem constata că, în cadrul procesului penal judecata are un caracter necesar, indispensabil pentru realizarea justiţiei penale, fiind considerată faza principală, situată între urmărirea penală care pregăteşte judecata şi executarea hotărârilor penale, care aduce la îndeplinire ceea ce a hotărât instanţa.

Specificul judecăţii în primă instanţă este determinat de scopul acesteia: aflarea adevărului cu privire la fapta şi persoana despre care a fost înştiinţată instanţa de judecată, prin efectuarea unei cercetări judecătoreşti în care se administrează şi se apreciază probele şi desfăşurarea dezbaterilor judiciare.

Proceduri speciale

1. Confiscarea specială

Potrivit dispoziţiilor art.19 din Legea nr. 678/2001, banii, valorile sau orice alte bunuri dobândite în urma săvârşirii infracţiunilor de trafic de persoane ori cele care au servit la săvârşirea la aceste infracţiuni, precum şi celelalte bunuri prevăzute de art.118 Cod. pen. sunt supuse confiscării speciale.

În alin.(2) al aceluiaşi articol, legiuitorul face o precizare, în sensul că include în categoria bunurilor care au servit la săvârşirea infracţiunii şi mijloacele de transport care au folosit la transportul persoanelor traficate şi imobilele în care aceste persoane au fost cazate, dacă aparţin făptuitorilor.

Practica judiciară în materie nu este unitară în privinţa aplicării acestor dispoziţii legale, în sensul că unele instanţe dispun confiscarea autoturismelor folosite pentru transportul victimelor, dacă aparţin făptuitorilor, în acest sens menţionăm sent. pen. nr. 36 din 10 februarie 2003, a Trib. Sibiu, definitivă prin decizia nr. 149 din 13 ianuarie 2004 a I.C.C.J.[180], în timp ce altele - decizia nr. 1701 din 26 martie 2004 a I.C.C.J. - apreciază că autoturismul nu intră sub incidenţa dispoziţiilor art. 118 C. pen. nefiind nici indispensabil şi nici destinat să servească la comiterea infracţiunii, victimele putând fi transportate şi cu alte mijloace de transport, cum ar fi trenul sau avionul, ori cu transporturi combinate.

Faţă de această controversă, apreciem că, din moment ce legiuitorul a înţeles să reglementeze această modalitate specifică de confiscare, dacă se dovedeşte că autoturismul cu care au fost transportate victimele aparţine făptuitorului, incidenţa dispoziţiilor art. 19 din Legea nr. 678/2001 şi ale art. 118 C. pen. este indiscutabilă, scopul reglementării fiind acela de a indisponibiliza bunuri care pot servi la săvârşirea altor acţiuni similare.

În cazul infracţiunilor de trafic de persoane, deţinerea bunurilor expres prevăzute de lege, respectiv în art.118 C. pen. - sediul de bază al materiei -, dar şi în legea specială, prezintă pericol, dat fiind

[179] Gr. Theodoru, T. Plăieşu, *Drept procesual penal, partea specială*, 1987, Universitatea Al.I.Cuza, Iaşi, p.101.
[180] w.w.w.scj.ro/s_penala.asp

destinaţia ce li se poate da (folosirea mijloacelor de transport sau a imobilelor pentru transportul sau cazarea altor victime) sau provenienţa lor ilicită.

Infracţiunile de trafic de persoane deşi au ca obiect traficarea persoanelor, în sine, aceasta se rezumă la bani, începând de la investiţiile în crearea reţelei, infrastructura de recrutare, obţinerea documentelor de călătorie contrafăcute, iar ulterior, după obţinerea profitului, împărţirea şi eventual „spălarea banilor" obţinuţi. În ambele faze procesuale, atât în cursul urmăririi penale, cât şi în cadrul cercetării judecătoreşti, unul din obiectivele urmărite este stilul de viaţă al făptuitorilor, cheltuielile acestora şi, în final determinarea surselor de venituri.

Vor fi monitorizate două aspecte principale:

- dacă suspecţii au locuri de muncă sau ocupaţii legale, natura acestor ocupaţii, dacă ele pot fi asociate cu infracţiunile de trafic de persoane;

- împrejurarea dacă suspecţii cheltuiesc bani, locurile unde o fac (cazinouri, baruri, agenţii de pariuri, investiţii în interes personal. Toate aceste investiţii necesită mişcări de capital, încasări şi plăţi care pot fi dezvăluite în cadrul operaţiunilor de investigare financiară. Astfel, organele de anchetă procedează la verificări privind cumpărarea unor bilete de călătorie, care pot oferi detalii privind planurile traficanţilor, supraveghează punctele de ieşire- intrare în ţară, analizează cheltuielile efectuate şi transferurile de bani prin intermediul mijloacelor de plată electronice.

Întrucât nu doresc să- şi asume nici un risc în administrarea profitului obţinut, traficanţii procedează la reinvestirea acestuia, dându- i o aparentă legalitate, fie în investiţii pentru confortul personal, fie prin derularea unor afaceri, sau constituirea unor societăţi comerciale, având un obiect de activitate real.

Informaţii relevante privind veniturile şi cheltuielile realizate pot fi obţinute de la Oficiul Naţional pentru Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor care are obligaţia de a raporta tranzacţiile suspecte.

Dacă au fost identificate numărul şi locaţia bunurilor obţinute de traficanţi ca urmare a săvârşirii infracţiunii, sau cele care au fost destinate să servească la săvârşirea infracţiunii, se procedează la indisponibilizarea acestora, în cursul urmăririi penale, iar mai apoi, în faza judecăţii, la confiscarea acestora, conform art.19 din Legea nr. 678/2001.

2. Cauze de nepedepsire

În art.20 din Legea nr. 678/2001 astfel cum a fost modificată prin O.U. 79/14 iulie 2005 legiuitorul a instituit o cauză de nepedepsire a persoanei supusă traficului de persoane care a săvârşit infracţiunile de prostituţie prevăzută de art.328 C. pen. şi de cerşetorie prevăzute de art. 326 C. pen.

Astfel, această persoană nu se pedepseşte, dacă mai înainte de a se fi început urmărirea penală pentru infracţiunea de trafic de persoane încunoştinţează autorităţile despre aceasta sau dacă, după ce a început urmărirea penală, înlesneşte arestarea făptuitorilor.

Legea a conferit acestor împrejurări caracterul unor cauze de nepedepsire, întrucât ele caracterizează într- un anumit fel persoana făptuitorului. Astfel, ştiut fiind că principala raţiune pentru care sunt traficate persoanele este cea în scopul exploatării lor de natură materială, sexuală, activităţi care aduc profituri substanţiale, atitudinii acestor persoane de a înlesni descoperirea reţelelor de traficanţi şi arestarea acestora, legiuitorul i- a atribuit un efect de înlăturare a răspunderii penale pentru infracţiunea de prostituţie.

Fiind interesat de apărarea integrităţii valorilor sociale, legiuitorul a apreciat că acordarea impunităţii persoanei care a săvârşit infracţiunea de prostituţie sau de cerşetorie în condiţii atipice, de exploatare, după ce a fost traficată şi, deci, stimularea acesteia pentru a încunoştinţa autorităţile sau pentru înlesnirea arestării traficanţilor este mai importantă şi folositoare decât angajarea răspunderii penale pentru infracţiunea de prostituţie sau cerşetorie. Această atitudine a victimei infracţiunii de trafic de persoane şi implicit a autorilor infracţiunilor de prostituţie şi cerşetorie trebuie să se manifeste mai înainte de a se fi început urmărirea penală sau dacă, după ce a început urmărirea penală ori după ce au fost descoperiţi făptuitorii, înlesneşte arestarea acestora.

Reglementarea din art.20 din Legea nr. 678/2001 nu constituie o cauză de înlăturare a caracterului penal al faptei, cum sunt cele prevăzute în art.44 şi următoarele din C. pen. prin intervenţia cărora se înlătură o trăsătură esenţiala a infracţiunii şi, în consecinţă, caracterul infracţional al faptei[181]. În acest caz, fapta întruneşte toate trăsăturile esenţiale ale infracţiunii de prostituţie, putând constitui temei al răspunderii penale, fiind o faptă consumată, însă legiuitorul a atribuit poziţiei făptuitorului în raport cu infracţiunea de trafic de persoane caracterul unei cauze de nepedepsire.

Încunoştinţarea făcută în condiţiile art. 20 alin.(1) din Legea nr. 678/2001 constituie un caz special de împiedicare a exercitării acţiunii penale, într- o situaţie restrânsă şi cu valabilitate doar pentru infracţiunile de prostituţie şi cerşetorie.

Temeiul legal al soluţiei de neurmărire penală într- o asemenea situaţie este art. 10 lit.f) C. proc. pen., care, în teza finală arată că acţiunea penală nu poate fi pusă în mişcare sau exercitată când lipseşte o altă condiţie necesară pentru punerea în mişcare a acţiunii penale, aceasta fiind o formulare care include cazurile speciale de tipul celui dezbătut.

Cât priveşte „autorităţile competente" care trebuie încunoştinţate, apreciem că această noţiune trebuie interpretată restrictiv, în sensul excluderii altor organe de urmărire penală sau de cercetare penală care nu sunt competente pentru urmărirea penală a infracţiunilor de trafic de persoane. Aşadar, pentru ca prevederile art. 20 alin.(1) din Legea nr. 678/2001 să fie aplicabile, este necesar ca înştiinţarea să fie făcută înainte de sesizarea organelor Direcţiei, competente să efectueze urmărirea penală în cazul infracţiunilor de trafic de persoane, sau, după ce urmărirea penală a început, autorul infracţiunii de prostituţie sau de cerşetorie să înlesnească arestarea făptuitorilor.

Legiuitorul nu precizează care sunt modalităţile concrete în care persoana în cauză poate înlesni arestarea făptuitorilor, astfel încât, orice informaţie utilă, de natură a duce la arestarea făptuitorilor, are relevanţă sub aspectul neangajării răspunderii penale a denunţătorului.

Pentru justificarea acestei cauze de nepedepsire apreciem că s- a avut în vedere prevenirea săvârşirii infracţiunilor de trafic de persoane, a constituirii reţelelor de traficanţi, prin crearea, pentru cel tentat să o săvârşească, a temerii că va fi denunţat, precum şi faptul că denunţătorul regretă săvârşirea infracţiunii de prostituţie sau de cerşetorie, şi nu prezintă, sub raportul persoanei sale, un pericol social accentuat.
Aceste măsuri sunt posibile tocmai datorită faptului că infracţiunile de prostituţie şi cerşetorie săvârşite ca urmare a exploatării unei persoane sunt corelative cu infracţiunea de trafic de persoane, între traficanţi şi victimă stabilindu- se o legătură ocultă, pe care cauza de impunitate o subminează chiar din interior, facilitând aducerea ei la cunoştinţa organelor judiciare.

În alin.(2) al art. 20 din Legea nr. 678/2001, astfel cum a fost modificat prin O.U. 79/14 iulie 2005 a fost instituită o cauză de reducere a pedepsei pentru persoana care a comis una dintre infracţiunile

[181] M. Zolyneak, *Drept penal*, vol. II, Ed. Fundaţia Chemarea, Iaşi, 1993, p. 338.

prevăzute de Legea nr. 678/2001 şi care, în timpul urmăririi penale, denunţă şi facilitează identificarea şi tragerea la răspundere penală a altor persoane care au săvârşit infracţiuni prevăzute de această lege.

Aceste persoane care cooperează cu organele de anchetă şi oferă informaţii relevante pentru descoperirea altor autori ai infracţiunilor de trafic de persoane, sau membrii ai reţelelor constituite, beneficiază de înjumătăţirea pedepsei prevăzute de lege pentru infracţiunea săvârşită. Aceleaşi considerente avute în vedere la adoptarea reglementării prevăzute de aliniatul precedent, au stat şi la baza acestor prevederi legale, în sensul că importanţa valorilor sociale lezate prin săvârşirea infracţiunilor de trafic de persoane, reclamă cu stringenţă măsuri de politică penală menite să conducă la eradicarea fenomenului infracţional care a cunoscut o recrudescenţă în ultima perioadă.

Denunţarea despre care se face vorbire în text, constă în sesizarea organelor de urmărire penală pe calea unui denunţ, care, conform prevederilor art.223 C. proc. pen. constă în încunoştinţarea făcută unei organizaţii din cele prevăzute de art.145 C. pen. , despre săvârşirea unei infracţiuni. Denunţul nu trebuie să corespundă unor anumite condiţii de formă, dar, conform prevederilor art.223 alin.(2) C. proc. pen. trebuie să conţină aceleaşi date ca şi plângerea, ale cărei elemente de conţinut sunt enumerate în art.222 C. proc. pen.

Din interpretarea coroborată a acestor texte, rezultă că este necesar ca denunţul să cuprindă date privind persoana denunţătorului (nume, prenume, calitate, domiciliu), fapta denunţată (descrierea faptei care formează obiectul sesizării), făptuitorul (indicarea autorului sau a participantului la săvârşirea unei infracţiuni de trafic de persoane), precum şi date privind mijloacele de probă.

Considerăm că răspunderea penală a autorului unei infracţiuni de trafic de persoane, respectiv pedeapsa aplicabilă va putea fi înjumătăţită şi în situaţia în care denunţului îi lipsesc unele elemente, de esenţa acestuia fiind intenţia neechivocă de a sesiza autorităţile competente de săvârşirea unei infracţiuni de trafic de persoane.

O altă condiţie pentru ca această cauză de reducere a pedepsei, prevăzută de art.20 alin(2) să funcţioneze, este aceea ca încunoştinţarea şi activitatea concretă de facilitare a identificare a altor persoane care au săvârşit infracţiuni similare, să aibă loc în timpul urmăririi penale, deci după ce organele de urmărire penală au fost sesizate pentru săvârşirea unei infracţiuni de trafic de persoane. Concomitent cu denunţul, persoana în cauză trebuie să întreprindă demersuri în scopul identificării şi angajării răspunderii penale a altor persoane, pentru infracţiunea de trafic de persoane.

Particularități de ascultare a victimelor traficului de persoane, care sunt folosite ca martori, după regulile dreptului anglo- saxon

În acest caz, avem în vedere situaţia în care persoana nu poate fi nici martor în înţelesul art. 78 C.pr.pen., neîndeplinind condiţiile prevăzute de lege privind calitatea de martor sau capacitatea testimonială şi evident nici parte în proces, în sensul art. 23 şi 24 C.pr.pen.. Aceasta poate fi, de pildă, nu numai persoana care a asistat la evenimentele petrecute ca spectator, sau care este susceptibilă de a furniza informaţii utile asupra faptelor cu care este sesizată justiţia, ori asupra personalităţii acuzatului , ci orice persoană care are o simplă relaţie cu acuzatul şi care ar putea fi chemată să facă declaraţii, fie pentru a- l disculpa (aşa- numitul „martor de moralitate"), fie pentru a- l acuza („informator")[182].

În acest fel, martor mai poate fi, după părerea noastră, şi victima infracţiunii[183], fiind necesar totodată să precizăm caracterul precar, nestabil al calităţii de martor, deoarece victima are în sistemul nostru, după modelul francez[184], posibilitatea de a abandona statutul său iniţial în favoarea celui de parte în procesul penal, respectiv de parte civilă. În privinţa victimei, spre deosebire de martorii ordinari, se poate crede că presiunile ar putea fi exercitate mai bine în cadrul urmăririi penale pentru a împiedica victima să se plângă ori să- l acuze pe autor. În acest sens, este tipic pentru rolul victimei încărcătura psihologică, care o ameninţă în raport cu obligaţia sa de colaborare în procedură.

Sub acest aspect, credem că ar trebui să avem în vedere prevederile Legii nr.678 din 21 noiembrie privind prevenirea şi combaterea traficului de persoane[185] şi cele ale Regulamentului de aplicare a dispoziţiilor Legii nr. 678/2001, privind prevenirea şi combaterea traficului de persoane, aprobat prin Hotărârea Guvernului României nr.299 din 13 martie 2003[186], care dispune expres în articolul 54 alin.1 că „victimele traficului de persoane primite în centrele de asistenţă şi protecţie sunt informate cu privire la posibilitatea de a beneficia, potrivit legii, de măsuri specifice de protecţie a martorilor". În acest fel, se acceptă *ex lege* că oricare din victimele traficului de persoane, poate deveni martor protejat în sensul avut în vedere de prevederile Legii nr.682/2002, când devine aplicabil programul de protecţie a martorilor.

În acest context, suntem de părere că problema se poate pune şi invers, adică un martor protejat să devină victimă a traficului de persoane, chiar, cu ocazia derulării programului, fie înainte, fie în timpul, fie după proces. De pildă, un martor ameninţat ar putea apela chiar la traficanţii de persoane, acceptându-le necondiţionat restricţiile impuse, ceea ce l-ar putea uşor transforma în victimă. În această ipoteză, credem că, se produc două consecinţe inevitabile:

- încetarea programului de protecţie a martorilor ca urmare a nerespectării obligaţiilor asumate prin semnarea protocolului de protecţie, îndeosebi a obligaţiei generale de a se abţine de la orice activitate care l- ar putea pune în pericol sau care ar putea compromite punerea în aplicare a Programului;

---

182 M., Lemonde, *La protection des temoins devant les tribunaux francais,* în „Revue de science criminelle et de droit penal compare" nr.4/1996, p.814.

183 Un model, în acest sens, l-ar putea constitui Legea federală asupra ajutorului victimelor infracţiunilor din 04 octombrie 1991 din Elveţia, care conţine dispoziţii specifice referitoare la protecţia martorilor. Măsurile de protecţie, justificate de un punct de vedere victimologic sunt prevăzute în articolul 5 (protecţia personalităţii prin pronunţarea cu uşile închise şi renunţarea la confruntarea cu prevenitul) şi articolul 7 (asistenţa şi refuzul de a depune).

184 M. Lemonde, op,cit., p.815.

185 Publicată în „Monitorul Oficial al României", Partea I, nr,783 din 11 decembrie 2001.

186 Publicată în „Monitorul Oficial al României", Partea I, nr.206 din 31 martie 2003.

- declanşarea unui nou program, şi anume a programului special de protecţie şi asistenţă a victimelor traficului de persoane iniţiat de Legea nr.678/2001 şi dezvoltat prin Regulamentul de aplicare. Articolul 53 din Regulament prevede că „persoanelor vătămate, prin infracţiunile prevăzute în Legea nr.678/2001, cu modificările ulterioare, precum şi altor victime ale acestor infracţiuni li se acordă o protecţie şi o asistenţă specială, fizică, juridică şi socială. Personalul centrelor de asistenţă şi protecţie şi lucrătorii Ministerului de Interne asigură respectarea vieţii private şi a confidenţialităţii victimelor traficului de persoane primite în centre. Programele de asistenţă derulate în centre vor urmări recuperarea fizică, psihologică şi socială a victimelor infracţiunilor prevăzute de Legea nr. 678/2001, cu modificările ulterioare. Măsurile de protecţie şi asistenţă socială li se acordă în raport cu vârsta lor. Femeilor, victime ale traficului de persoane, precum şi celor care sunt supuse unui risc ridicat de a deveni victime ale acestor infracţiuni, li se acordă o protecţie şi o asistenţă socială specifică.”

Totodată, în ultimele decenii, în legislaţia şi în jurisprudenţa unor state a fost promovat dreptul victimei de a depune mărturie anonimă sau de a depune mărturie prin intermediul unei legături video („live link” sau „videoconferinţă”)[187], audio sau din spatele unui ecran protector. Scopul acestor măsuri este, pe de o parte, de a evita o a doua victimizare prin faptul că victima este obligată să-l privească pe infractor şi pe de altă parte, de a evita identificarea victimei de către infractor, care poate apoi să se răzbune sau să o supună la presiuni. În absenţa unei definiţii clare, conceptul de „victimă vulnerabilă” este utilizat în special pentru victimele crimei organizate, ale terorismului, ale traficului de fiinţe umane ori ale unor infracţiuni violente sau ale unor infracţiuni sexuale[188].

În Statele Unite al Americii, Legea drepturilor victimelor copii şi martorilor copii, din anul 1990 oferea protecţie şi posibilitatea depunerii de mărturii anonime, înregistrate pe casete video sau prin „live links” pentru persoanele sub 18 ani, victime ale abuzurilor fizice sau sexuale ori ale exploatării (traficului de persoane) sau pentru cei care sunt martori ai unei infracţiuni de acest tip, dar pentru care legea menţionează că, oportunitatea acestor măsuri se va aprecia de la caz la caz. Totodată, în Codul Statelor Unite se mai prevede că în timpul procesului, oficialii responsabili de la biroul procurorului în cooperare cu Serviciul Şerifilor SUA vor asigura victimei o zonă de aşteptare, aflată într- un loc din care nu este posibil să-l vadă pe inculpat.

În Canada, se admite ca în cazul copiilor victime ale abuzurilor sexuale, mărturia să fie depusă prin intermediul unei benzi video înregistrată într- un interval de timp rezonabil după infracţiune, dacă copiii confirmă conţinutul benzii video în timp ce depun mărturia. Legi care permit copiilor victime ale infracţiunilor sexuale să depună mărturie prin intermediul acestor metode au fost promulgate şi în Australia, Noua Zeelandă_(*Evidence Amendment Act* din 1989 şi *Summary Proceedings Amendmenat Act* din 1989), precum şi în Irlanda, Anglia şi Ţara Galilor (*Youth Justice and Criminal Evidence Act* din 1999), care permit folosirea măsurilor speciale de protecţie a victimelor minori în cazul interogatoriilor în faţa organelor judiciare penale prin apelul la „live links” şi înregistrări video. De asemenea, unele state au prevăzut dreptul unor categorii de victime de a nu fi interogate de infractor şi de a nu depune mărturie în şedinţă publică. Astfel, în Austria s- a reglementat posibilitatea ca victimele violului şi a altor forme de violenţă să nu fie obligate să depună mărturie în instanţă atunci când este prezent şi infractorul, iar un amendament din anul 1993 introduce posibilitatea victimei de a depune mărturie într- o cameră separată. În scopul protecţiei victimei, dacă judecătorul

---

187 Iniţial, legăturile video au fost folosite pentru a i se asigura victimei dreptul de a participa la proces. Secţiunea nr.42 din *United States Code* paragraful 10608 prevede că dacă procesul este mutat în afara statului în care fost iniţial localizat şi se desfăşoară la mai mult de 350 mile de locaţia iniţială, instanţa trebuie să ordone instalarea unui circuit de televiziune închis care să facă legătura între locul în care se desfăşoară procesul şi locul iniţial pentru a permite victimei să- l urmărească.

188 Reid Howie Association, *Vulnerable and Intimidated witnesses: review of provisions in other jurisdictions*, Edinburgh, Scotish Executive Central Unit, 2002, pp.1-17.

apreciază că este necesar, poate să excludă publicul de la şedinţa în care depune mărturie victima. De asemenea, victima poate să nu răspundă la întrebările care i se par stânjenitoare. În Legea protecţiei martorilor din 1998 se prevede că victimele sub 16 ani pot fi înregistrate video şi materialul poate fi prezentat în proces, iar în cazul în care interogarea în fazele preliminare, în prezenţa acuzatului, ameninţă integritatea corporală sau sănătatea victimei, judecătorul o poate chestiona în altă cameră de unde se va face transmisia audiovizuală către ceilalţi participanţi la proces. Aceeaşi regulă este reluată de Legea nr. 281/2003 şi introdusă în Codul de procedură penală (în articolul 86)[189].

În orice caz, se pare că în absenţa oricăror dispoziţii procedurale explicite, dreptul nostru se forţează să asimileze un model procedural străin celui asimilat de familia romano – germanică, mai aproape de modelul anglo – saxon în care victima nu este parte în procesul penal[190]. Într-adevăr, *common law* nu cunoaşte figura părţii civile prin care victima unei infracţiuni are posibilitatea să aducă în faţa jurisdicţiei penale acţiunea sa civilă ca accesorie a acţiunii penale publice. În acest fel, în cadrul judecăţii asupra culpabilităţii, rolul victimei se reduce la acela de martor ascultat sub jurământ, eventual cu posibilitatea unui contrainterogatoriu. Pe cale de consecinţă, dacă victima depune plângere, ea este deposedată de aceasta, plângerea sa aparţinând procurorului (Ministerului Public) care îi va da destinaţia dorită. În fine, victima va putea susţine ea însăşi acuzaţia până în momentul punerii sub acuzare, dar, în practică, acest lucru se întâmplă extrem de rar, procurorul fiind, de regulă, titularul urmăririlor. În concluzie, victima posedă anumite drepturi, ca acela de a fi informată şi acela de a face cunoscut tribunalului în momentul pronunţării sentinţei, consecinţele produse de infracţiune asupra sa. Situaţia pe care o discutăm este însă cu totul particulară deoarece are în vedere o persoană care joacă un rol dublu : acela de victimă şi de martor în acelaşi timp. Pe de altă parte, din termenii folosiţi de legiuitor se pare că victima infracţiunilor de trafic de persoane nu renunţă nici la vocaţia procedurală conferită de tradiţiile sistemului nostru, aceea de a deveni parte vătămată şi parte civilă în proces. Astfel, Legea nr.678/2001 foloseşte expres noţiunea de parte vătămată căreia îi recunoaşte toate drepturile prevăzute de Codul de procedură penală inclusiv acela de a formula pretenţii civile faţă de persoanele care au săvârşit infracţiunile în care ele sunt implicate, dar şi pe aceea de victimă având rolul de martor în propriul proces, stabilind că dispoziţiile din Codul de procedură penală se aplică în mod corespunzător[191]. Chestiunea ascultării în proces ca martor a victimelor infracţiunilor de trafic de persoane ar putea deveni o chestiune inedită, deoarece în mod obişnuit în cazul în care o persoană consimte ea pierde calitatea de victimă. Or, se spune că traficul nu este niciodată consensual[192]. De aceea, el se deosebeşte de alte forme de migraţie (legală sau ilegală). Uneori însă procesul traficului este iniţiat de chiar de decizia liberă a victimei de a migra[193]

---

[189] Potrivit art.86 C.pr.pen., în cauzele privind infracţiunile de violenţă între membrii aceleaşi familii, instanţa poate dispune ca martorul sub 16 ani să nu fie audiat în şedinţa de judecată admiţându-se prezentarea unei audieri efectuate în prealabil, prin înregistrări.

[190] Damien Vandermeersch, *Droit continental vs. Droit anglo – americain: Quels enseignements pour le droit belge de la procedure penale ?,* în „Revue de droit penal et de criminologie” nr.6/2001, p.474.

[191] Aceeaşi dispoziţie este reluată de Legea nr.508 din 17 noiembrie 2004 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea în cadrul Ministerului Public a Direcţiei de Investigare a Infracţiunilor de Criminalitate Organizată şi Terorism (publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr.1089 din 23 noiembrie 2004), în articolul 21.

[192] Serge Brammertz, op.cit., pp.82-83.

[193] Punerea în aplicare de către traficanţi a mijloacelor de înşelăciune şi de constrângere poate fi făcută în orice stadiu al procesului de migraţiune acesta având loc: în ţara de origine (recrutare, publicitate falsă, oferta de transport); în ţara de tranzit (confiscarea documentelor, ameninţări, violenţă); în ţara de destinaţie (dependenţa prin datorii, violenţă, ameninţări cu violenţa). În acest cadru, există trei grupuri tipice de situaţii care se termină cu aceea în care o persoană este traficată în scopul comerţului sexual şi altor forme de muncă forţată : persoane care au fost constrânse şi induse în eroare complet, acestea neştiind care este destinaţia lor

iar consimţământul persoanei, victimă a traficului nu înlătură răspunderea penală (art.16 din Legea nr.678/2001[194]). Cu toate acestea, credem că persoanele care sunt bine informate asupra condiţiilor de muncă şi care deţin controlul asupra finanţelor lor şi asupra libertăţilor de mişcare, chiar dacă aceste persoane călătoresc şi muncesc ilegal, nu ar putea fi considerate victime ale traficului de persoane şi ca atare nu ar intra sub protecţia Legii nr.678/2001.

Audierea victimei traficului de ființe umane

Aspecte ale primei întâlniri pentru audierea victimei[195]

Audierea victimei traficului de persoane poate fi făcută în biroul procurorului. Prima întâlnire dintre anchetator şi victimă precum şi primele impresii lăsate victimei cu ocazia acestei întâlniri sunt determinante în eşecul sau succesul intervenţiei, de aceea este important ca această întâlnire să se desfăşoare în condiţii optime. Obiectivul primei întâlniri este de a începe activitatea de convingere a victimei asupra faptului că poate avea încredere în anchetatorul care o va audia. Următorul pas este de a explica victimei metodologia interviului şi anume, că interviul presupune mai multe întâlniri şi că probabil se va desfăşura pe o perioadă mai mare de timp.

Victima trebuie informată asupra faptului că este important să se obţină în timpul audierilor cât mai multe detalii privind traficul şi de aceea i se vor pune multe întrebări de clarificare. Există posibilitatea ca aceste întrebări să i se pară victimei banale sau lipsite de sens, din acest motiv trebuie să i se explice că rolul întrebărilor este de a descoperi cât mai multe detalii posibile pentru ca investigaţia privind cazul ei să se desfăşoare cât mai eficient. De asemenea, trebuie să i se explice într- un limbaj clar, simplificat faptul că într-un proces credibilitatea victimei este mereu pusă la îndoială. De aceea rolul acestor detalii este de a demonstra, prin mijloace independente, că ceea ce dânsa a declarat este adevărat şi, în consecinţă ea poate fi considerată un martor credibil.

Sunt patru motive care argumentează de ce este atât de important ca înaintea audierii victima să primească aceste informaţii şi explicaţii:

1. informaţiile cu privire la anchetă îi reduc victimei stresul şi teama de necunoscut care sunt asociate în mod normal cu audierea ce urmează să se desfăşoare;
2. cu cât înţelege mai mult victima despre scopul audierii şi despre rolul pe care ea îl joacă, cu atât va fi mai activă în oferirea de răspunsuri, altfel ea poate deveni frustrată pentru că nu ştie ce anume se va întâmpla;

şi munca ce urmează a fi prestată; persoane cărora recrutorii le- au spus adevărul pe jumătate, iar mai târziu aceste persoane sunt forţate să facă ceva pentru care şi-au dat consimţământul mai devreme, libertatea de mişcare a victimelor şi puterea lor de a schimba situaţia, fiind mult restrânse prin ameninţări, dependenţă din cauza datoriilor şi confiscarea documentelor de călătorie; persoane care sunt informate despre tipul şi condiţiile de lucru, dar neavând altă alternativă economică viabilă, se lasă pe mâna traficantului care exploatează vulnerabilitatea lor economică şi juridică.

[194] Cu privire la teoria consimţământului victimei şi la consecinţele ei asupra răspunderii penale, a se vedea Xavier Pin, *La theorie du consentement de la victime en droit penal allemand*, în „Revue de science criminelle et de droit penal compare”, 2003, pp.259-275.

[195] Adaptarea după *Establishment of the Network and Joint Trainig for Operational Law Enforcement Officers, NGOs and IOs in Fighting Human Trafficking into the EU Member States from the EU Accession Countries and Countries Bordering the EU after Enlargement*, Roma, 2004.

3. demonstrează angajament de tip partenerial între organul de urmărire penală şi victimă;
4. Îl ajută pe anchetator să- şi facă o imagine primară asupra stării emoţionale şi cognitive a victimei.

Regulile audierii

Înainte de a începe desfăşurarea efectivă a audierii, anchetatorul ar trebui să stabilească împreună cu victima câteva reguli simple de comunicare, astfel încât audierea să se desfăşoare cât mai eficient. Victima ar trebui informată cu privire la următoarele aspecte:

- că poate oricând să spună dacă nu înţelege o întrebare;

- că poate oricând să ceară clarificări cu privire la orice întrebare sau activitate care se desfăşoară în timpul interviului;

- că este puţin probabil să- şi amintească toate lucrurile care i s- au întâmplat şi că nu este nici o problemă dacă nu îşi aminteşte unele evenimente; această amnezie este caracteristică persoanelor care au suferit SSPT;

- că cel care o va audia poate include unele întrebări privind evenimente care o pot întrista sau îi pot readuce în prezent amintiri dureroase;

- că poate să ceară mai mult timp pentru unele răspunsuri şi de asemenea poate cere o pauză ori de câte ori simte nevoia;

- că trebuie să facă tot posibilul să povestească tot ce îşi aduce aminte fără să ascundă nimic faţă de anchetator;

- victima şi anchetatorul pot stabili un semnal non- verbal care va indica faptul că victima are nevoie de pauză;

- anchetatorul trebuie să se convingă că victima a înţeles clar tot ceea ce i s- a explicat;

- să fie întrebată dacă are nelămuriri până la această etapă;

- să fie întrebată dacă este de acord să participe la interviu.

Anchetatorul trebuie să explice victimei, adaptat cu vârsta şi nivelul ei de înţelegere, că are datoria de a spune adevărul şi că mărturia şi mediul din care provine victima vor fi analizate minuţios de către avocaţii apărării. Aceşti avocaţi vor căuta discrepanţe în mărturia ei şi cea mai bună metodă de a contracara tactica lor este aceea de a spune adevărul complet în timpul audierii.

Pauzele din timpul interviului

Flexibilitatea trebuie să fie una din calităţile principale ale anchetatorului, iar aceasta trebuie demonstrată şi în privinţa pauzelor din timpul audierii. După cum am văzut anterior, există un semnal non- verbal care îi dă dreptul victimei să facă o scurtă pauză ori de câte ori va simţi nevoia. Aceasta s-ar putea întâmpla tot mai des pe măsură ce anchetatorul începe să exploreze abuzurile fizice, psihologice şi sexuale pe care victima le- a suferit. Ori de câte ori victima cere o pauză din cauza

nivelului ridicat de stres sau anxietate, ca rezultat al amintirilor dureroase, anchetatorul ar trebui să realizeze (în timpul pauzei) dacă este în interesul victimei să continue explorarea acelui domeniu sau dacă ar trebui să se ocupe de alt domeniu sau poate chiar să amâne continuarea audierii pentru a-i da posibilitatea victimei să- şi revină. Dacă audierea victimei se face în prezenţa psihologului ar trebui cerută şi părerea acestuia.

Prezenţa psihologului este necesară deoarece acesta poate explica anchetatorului până unde poate merge explorarea, privind exploatarea sexuală a victimei şi când anume o pauză devine necesară, în acest fel prevenind riscul retraumatizării victimei. În timpul pauzelor victima ar trebui însoţită de psiholog, de asistent social sau lăsată singură. Victima trebuie avertizată că nu este bine să discute în pauze, cu alte persoane aspecte importante privind audierea. Dacă în timpul pauzei persoana care însoţeşte victima o aude pe aceasta vorbind cu alte persoane despre aspecte esenţiale ale audierii, aceasta ar trebui să anunţe anchetatorul care va analiza imediat după pauză, această situaţie.

Stilul audierii

Pentru a asigura succesul audierii sunt importante următoarele aspecte:

- atitudinea anchetatorului trebuie să fie una de respect şi profesionalism;
- o abordare formalizată şi autoritară poate induce victimei o atitudine de complezenţă, nu una de încredere şi cooperare; cu cât atmosfera este mai relaxantă cu atât există mai multe şanse să se obţină cele mai relevante informaţii;
- anchetatorul nu trebuie să abordeze în cadrul audierii o atitudine prea familiară cu victima; este important însă să nu i se lase acesteia impresia că este tratată cu mai puţin respect decât ceilalţi cetăţeni, pentru că a fost o victimă a exploatării sexuale;

- este util să se folosească ascultarea activă[196] cu privire la răspunsurile victimei, în special în partea în care aceasta relatează faptele. Limbajul non- verbal al anchetatorului trebuie să reflecte atenţie şi interes pentru ceea ce spune victima. Anchetatorul trebuie să menţină contactul vizual cu victima,

[196] Ascultarea activă presupune o serie de activităţi menite să asigure receptarea corectă a mesajului şi reţinerea lui optimă. Ascultarea activă este ascultarea care face posibilă soluţionarea problemei prin forţe proprii, necesită un efort susţinut, adoptarea unei atitudini mentale corecte, menţinerea atenţiei, pentru a relaţiona logic dar şi pentru a obţine o înţelegere deplină, căutând un răspuns corect la ceea ce ni se comunică. Pentru a rezolva probleme şi a lua decizii corecte este nevoie de cât mai multă informaţie relevantă. Atenţia încurajează vorbitorul să continue discuţia şi furnizează cât mai multe date.
Sugestii pentru realizarea unei ascultări active:

- ascultă întreaga argumentaţie, chiar dacă intenţionezi să o refuzi; - ai răbdare atunci când asculţi; - repetă ideile principale ale argumentaţiei vorbitorului; - fii flexibil şi obiectiv, nu critica şi nu te lansa în argumentaţii inutile; - nu te grăbi să dai sfaturi; - fii empatic.

Efectele ascultării active: - sprijină comunicarea deschisă; - încurajează interlocutorul să comunice; - permite aflarea tuturor informaţiilor necesare; - optimizează relaţiile personale; - facilitează o mai bună înţelegere a celor cu care intrăm în contact; - nu produce sentimente sau senzaţii negative; - reduce dificultăţile de înţelegere; - în cazul unui volum mare de informaţii conţinutul de esenţă este perceput; - climatul discuţiei se îmbunătăţeşte în mod sensibil.

fără a da însă senzaţia că o fixează; este de preferat ca aceasta să privească lateral, la intervale regulate de timp, pentru a nu crea senzaţia de neîncredere sau ostilitate.

- anchetatorul va oferi mereu confirmări şi încurajări verbale victimei, ca de exemplu: „..aşa.”, „da”, „continuă...” etc.

- este important de reţinut ca în interviurile realizate cu victimele traficului sunt examinate aspecte sensibile, care sunt dificil de reamintit, de aceea este posibil ca victimele să nu răspundă repede la unele întrebări şi de aceea anchetatorul trebuie să aibă răbdare şi să ofere timpul necesar pentru un astfel de răspuns;

- relatarea victimei nu trebuie întreruptă, în special în momentul în care povesteşte prin ce a trecut. Întreruperile blochează coerenţa şi trebuiesc evitate. Este posibil să apară pauze prelungite, pauze în care victima îşi adună gândurile şi puterea pentru a putea vorbi mai departe despre ce i s-a întâmplat, acest tip de pauze trebuiesc înţelese şi permise de anchetator.

Etapele audierii

Se recomandă ca audierea să aibă loc în patru etape:

1. Construirea relaţiei.

2. Povestirea liberă a evenimentelor, a istoriei de trafic. Aceasta este etapa cheie a audierii, când victima trebuie să povestească cu propriile cuvinte ceea ce i s-a întâmplat, într- o manieră spontană şi neîntreruptă prin adresarea de întrebări din partea anchetatorului. Cercetările[197] demonstrează că evenimentele descrise în această etapă vor oferi cele mai veridice dovezi care pot fi obţinute de la victimă. Cu siguranţă vor fi unele pauze, pe măsură ce victima se străduieşte să- şi amintească evenimentele care pot fi dureroase sau petrecute cu mult timp în urmă, şi, de aceea, anchetatorul trebuie să ştie cum să administreze aceste pauze pentru a nu deveni stânjenitoare. Folosirea încurajărilor verbale este o modalitate de a depăşi aceste momente. Administrarea acestei etape este uneori grea pentru anchetator şi depinde de istoria de trafic a victimei şi de contextul cazului. În audierea altor infracţiuni este posibil ca victima să redea principalele evenimente în cursul unei singure întâlniri. În cazurile de trafic de persoane acest lucru se întâmplă rar deoarece faptele s-au desfăşurat pe o perioadă mare de timp şi este dificil de rememorat totul într-o singură sesiune.

Este posibil ca să fie necesare mai multe sesiuni de povestire liberă până când victima va reuşi să redea cele mai importante evenimente. Mai mult, trecerea timpului, dificultatea rememorării şi/sau prezenţa unor traume pot împiedica victima să redea coerent şi clar toate evenimentele. Anchetatorul va trebui să capteze fiecare dovadă importantă pentru fiecare etapă a povestirii.

Schiţa iniţială a istoriei de trafic.

Aceasta se poate obţine la prima întâlnire cu victima când i se va cere să redea o schiţă a istoriei de trafic, dar să nu intre în detalii. Schiţa trebuie să cuprindă plasarea în timp a perioadei de trafic pe care a trăit- o, când a fost prima dată recrutată şi unde, prin câte ţări a trecut şi cum a fost transportată, prin ce tip de exploatare a trecut, de cine a fost traficată şi când a reuşit să scape.

[197] G.H. Gudjonsson, L.R.C. Haward, *Forensic Psychology, A guide to practice,* London, 1998.

Obiectivul este de a obţine o schiţă clară folosind cuvintele victimei, oferind anchetatorului posibilitatea de a- şi face o imagine generală asupra cazului în sine. În cele mai multe dintre cazuri, anchetatorul ar trebui să încheie aici interviul pentru ziua respectivă şi să nu treacă la etapa întrebărilor.

Pentru următoarele interviuri, bazate pe această schiţă, anchetatorul ar trebui să împartă audierea în mai multe părţi care să reflecte etapele din schiţa iniţială oferită de victimă. De exemplu, dacă victima a fost recrutată într- o ţară şi apoi traficată în alte două ţări, înainte de a fi salvată în cea de a patra ţară, anchetatorul ar trebui să împartă audierea în patru segmente, fiecare corespunzător unei ţări şi cu această ocazie victima ar trebui să ofere detalii semnificative despre evenimentele care au avut loc în ţara de recrutare. În cadrul următoarei întâlniri ar trebui orientată audierea asupra a ceea ce s-a întâmplat în următoarea ţară şi aşa mai departe. Eficienţa metodei de identificare a informaţiilor relevante depinde şi de circumstanţele particulare ale fiecărui caz în parte.

3. Întrebările

În etapa întrebărilor trebuiesc clarificate de anchetator anumite aspecte din istoria de trafic a victimei. În acest sens oferim sugestii cu caracter general privind punerea întrebărilor:

- nu se pun două întrebări într-o singură propoziţie, întrebările trebuie să fie scurte şi clare, trebuiesc evitate construcţiile gramaticale dificile;

- întrebările trebuie adresate pe un ton suportiv, este indicat să se evite tonul care arată neîncredere şi/sau cel critic;

- se recomandă evitarea jargonului profesional sau oricare altul pentru că se poate genera confuzie;

- anchetatorul trebuie să utilizeze termenii folosiţi de victimă în descrierea istoriei de trafic, astfel în caz de exploatare sexuală anchetatorul trebuie să folosească termenii pe care victima îi utilizează pentru descrierea clienţilor sau a activităţilor sexuale;

- limbajul sexual inadecvat, ironizarea victimei, gesturile obscene nu trebuie utilizate de anchetator;

- încurajarea victimei şi reasigurarea ei că ceea ce face este bine este indicată atât timp cât încurajările nu manipulează victima să continue dincolo de ceea ce intenţionează să spună;

- din cauză că situaţiile de trafic se desfăşoară pe perioade mari de timp, victimele nu reuşesc să plaseze exact în timp toate evenimentele. Totuşi, este important ca datele să fie cât mai exacte, mai ales în ceea ce priveşte datele despre zilele transportului, perioada în care a avut loc, de exemplu, un viol etc. Identificarea dovezilor coroborative se va face cu atât mai uşor cu cât cronologia evenimentelor este mai exactă. O tactică des folosită de avocaţii apărării este de a crea confuzie în mintea victimelor cu privire la plasarea evenimentelor în timp şi a secvenţelor temporale. Unul dintre obiectivele apărării este punerea la îndoială a credibilităţii victimelor, demonstrând confuzia acestora cu privire la timp şi locuri. În lumina acestor probleme este mai util să rugăm victima să plaseze evenimentele specifice raportate la anumite repere semnificative pentru ea, decât să ne prezinte clar, luna şi ziua. Dacă victima este capabilă să prezinte date concrete, cu siguranţă că acestea reprezintă cele mai sigure dovezi, dacă nu, se va cere victimei să plaseze evenimentele în funcţie de unele repere, de exemplu Crăciunul sau alte sărbători religioase, evenimente din familie etc. Obiectivul este mai degrabă de a ajuta victima să plaseze evenimentele de- a lungul unui calendar semnificativ pentru ea, decât să le plaseze pe un calendar exact, clasic.

Tipuri de întrebări

Există patru tipuri de întrebări pentru formularea cărora trebuie manifestată o grijă deosebită, pentru a nu oferi victimei răspunsuri sugerate. Există şi riscul ca victima să ofere răspunsuri pe care ea consideră că anchetatorul le aşteaptă. Victimele traficului sunt vulnerabile la acest gen de risc din mai multe motive astfel:

- există posibilitatea ca trauma de care acestea suferă să le crească sugestibilitatea, contextul şi experienţele anterioare legate de contactul cu poliţia, parchetul să le inhibe;

- în cazul victimelor de alte etnii (limbă şi cultură) pot apărea neînţelegeri în comunicare şi implicit răspunsuri incorecte;

- victimele traficului suferă adesea amnezii temporare context în care acestea pot inventa răspunsuri plauzibile, ca o măsură de protecţie personală;

- dacă stilul întrebărilor este preponderent închis, agresiv, victima poate oferi un răspuns pe care ea simte că anchetatorul îl doreşte, în loc să dea răspunsul care reflectă adevărul. Ea va proceda astfel pentru a slăbi presiunea exercitată de anchetator.

Există patru tipuri de întrebări ce pot fi utilizate în audierea traficului de fiinţe umane:

a. Întrebări deschise – Acest tip de întrebări este indicat să fie folosit cât mai des de către anchetatori pe perioada audierii deoarece se pot obţine date precise din partea victimei şi scade riscul de a apărea interpretarea subiectivă a anchetatorului asupra evenimentelor. Întrebările deschise permit victimei să ofere multe informaţii despre subiectul întrebării, fără a fi sugerat victimei un anume răspuns. Dacă anchetatorul doreşte să obţină informaţii despre un anume subiect este indicat să folosească întrebări deschise de genul: *„Poţi să-mi spui mai multe despre...?*”, *„Poţi să-mi explici mai mult despre...?*”, *„Ai menţionat faptul că...., îţi mai aduci aminte ceva legat de acest eveniment?*”.

Aceste întrebări sunt neutre ca şi conţinut şi scopul lor este de a ajuta victima să se focalizeze asupra unui anumit eveniment, să ofere cât mai multe informaţii despre acesta, fără însă a i se sugera vreun răspuns în prealabil.

b. Întrebări specifice- *„unde?”, „când?”, „ce?”, „cine?”, „de ce?”*

Cu ajutorul acestor întrebări pot fi analizate evenimente concrete şi clarificate ambiguităţi care pot apărea pe parcursul relatării victimei. Specialistul trebuie să utilizeze acest tip de întrebări cu atenţie deoarece în cazul exploatării victimei în locaţii private, una din dovezile cheie este stabilirea condiţiilor de sclavie în care a fost ţinută victima. De aceea pot apărea întrebări de genul: *„Câte ore pe zi aveai voie să ...?*”, *„ Ce tip de mâncare ţi se dădea?*”. Dacă aceste întrebări nu aduc informaţii adiţionale atunci pot fi reformulate: *„Ţi se dădea voie vreodată să...*”, *„Ţi se dădea ceva de mâncare?*”. În momentul în care anchetatorul a primit răspunsul ar trebui să revină la primul tip de întrebări specifice.

Întrebările care folosesc expresia „De ce?” trebuiesc folosite cu mare atenţie pentru că pot încrimina, blama, acuza. Un exemplu al acestui gen de risc, care apare în cazurile de trafic este momentul în care victima este întrebată : „*De ce nu ai fugit în momentul în care ai avut ocazia?*” Este o întrebare validă şi, în general semnificativă pentru că răspunsul victimei poate ilustra gradul de teamă al acesteia faţă de abuzurile şi consecinţele unei tentative nereuşite de evadare şi, de asemenea, răspunsul poate ilustra natura coercitivă a controlului pe care traficantul l-a avut asupra victimei. Dacă această întrebare este pusă pe un ton acuzator, agresiv, sau într-o manieră repetitivă, victima

se poate simţi încriminată, blamată şi aceasta poate afecta relaţia de încredere care s-a dezvoltat până acum între anchetator şi victimă. Dacă întrebarea este pusă pe un ton neutru această problemă nu ar trebui să apară. Alternativ, riscul poate fi redus prin evitarea utilizării expresiei *„De ce?”* care poate înlocuită de întrebările din genul: *„Ce anume te-a împiedicat să fugi?”*, *„Mai era altceva care te-a împiedicat să evadezi?”*, *„Îmi poţi explica ce anume te împiedica să evadezi?”*.

c. Întrebările închise

Acest tip de întrebări fixează un set de posibile răspunsuri din care victima este rugată să aleagă unul. Întrebările închise sunt folosite în momentul în care întrebările deschise şi cele specifice au eşuat în clarificarea unor aspecte şi descoperirea de detalii semnificative.

Riscul acestui tip de întrebări este acela că victima poate fi tentată să ghicească răspunsul, dacă nu îşi aduce aminte exact; acest risc apare atunci când este vorba de copii sau victime care suferă de SSPT. Această situaţie poate fi evitată dacă i se reaminteşte victimei regula în care se stipulează că poate să spună fără teamă dacă nu ştie răspunsul sau nu îşi aminteşte exact. Acest factor poate fi introdus şi ca un răspuns alternativ în întrebare, de exemplu: *„Te-a violat înainte sau după ce ai trecut graniţa, sau nu îţi poţi aminti?”*

Indicat este ca întrebările închise să fie evitate pe cât posibil, mai ales atunci când este vorba de probe sau dovezi exacte şi importante care vor fi verificate în timpul procesului.

d. Întrebările de îndrumare

Întrebările de îndrumare sunt cele în care răspunsul este implicit, ca de exemplu: *„Îţi lua toţi banii, nu-i aşa?”* Întrebările de îndrumare trebuie folosite doar în momentul în care celelalte tipuri de întrebări nu au avut rezultatul scontat. Acest tip de întrebări sugerează răspunsul şi din acest motiv sunt şi contestate.

4. Etapa încheierii audierii

Este important ca interviul să se încheie într- un mod structurat. Nu trebuie să existe o încheiere abruptă şi de aceea anchetatorul trebuie să informeze victima cu privire la următorii paşi ai audierii.

În ceea ce priveşte etapa încheierii interviului sunt importante următoarele aspecte:

- anchetatorul trebuie să facă un rezumat al punctelor esenţiale din mărturia victimei şi să verifice împreună cu ea dacă sunt corecte. Rezumatul trebuie să folosească cuvintele victimei nu interpretarea realizată de anchetator. Victima trebuie rugată să corecteze ori de câte ori este nevoie sau să facă anumite clarificări;

- victima trebuie întrebată dacă ancheta i- a creat probleme, dacă a înţeles tot ce s-a discutat şi dacă sunt aspecte pe care doreşte să le clarifice. De asemenea, dacă aceasta are anumite întrebări, acum este momentul să le adreseze;

- anchetatorul trebuie să mulţumească victimei pentru colaborare şi să sublinieze importanţa mărturiei ei;

- anchetatorul trebuie apoi să explice care sunt următorii paşi, următoarele interviuri, planul următoarelor etape etc.;

- echipa de asistenţă a victimei trebuie să se asigure că apoi nevoile de bază ale victimei sunt împlinite: transport acasă, medicaţie, cazare într- un adăpost etc.

Protecția procedurală și extraprocedurală a victimelor în timpul procesului

În această privinţă, lucrurile sunt clare. Legea nr.678/2001 se limitează doar la o simplă dispoziţie de principiu care plecând de la acceptarea tezei vulnerabilităţii acestei categorii de victime[198], le plasează sub incidenţa dispoziţiilor procedurale şi extraprocedurale referitoare la protecţia martorilor cuprinse în Legea nr.682/2002[199] privind instituirea programului extraprocedural de protecţie a martorilor în România, precum şi în Regulamentul[200] de aplicare a legii, întregite de prevederile Codului de procedură penală (art.86 – 86) introduse prin Legea nr.281/2003. O asemenea reglementare este firească, dacă ţinem seama de împrejurarea că victimele traficului de persoane îndeplinesc de regulă şi rolul de martor indispensabil stabilirii adevărului[201]. Aici, s- ar putea ridica doar o singură problemă şi anume aceea de a şti dacă situaţia de vulnerabilitate sau de dependenţă a victimei este suficientă prin ea însăşi pentru ca aceasta să capete vocaţia de a intra sub beneficiul protecţiei speciale prevăzute pentru martori. Cu alte cuvinte, mai trebuie îndeplinite condiţiile generale prevăzute de art. 86 din C.pr.pen. pentru a beneficia de protecţie, sau suntem în situaţia unei prezumţii de pericol care justifică luarea măsurilor privind protecţia martorilor ?

Din termenii folosiţi de legiuitor (Legea nr.678/2001) se pare că avem de-a face cu o prezumţie de vulnerabilitate, fiind un caz similar cu cel descris în art. 86 C.pr.pen., când este vorba de audierea martorilor sub 16 ani în anumite cauze, fiind admisibilă prezentarea unei audieri efectuate în prealabil prin înregistrări audio – video. Ca atare, credem că şi în acest caz ea este condiţionată doar de dispoziţia instanţei, fiind facultativă nu obligatorie din moment ce instanţa poate dispune ca victima martor să nu fie audiată în şedinţa de judecată. Or, aceasta implică o apreciere din partea instanţei, ceea ce ar putea echivala cu o cercetare specifică, inclusiv prin obligarea acuzării şi dacă este cazul a victimei parte vătămată sau parte civilă să producă probe pentru a vedea dacă măsura este sau nu în interesul justiţiei.

În limitele aceleiaşi concepţii, credem că, după modelul englez[202], dacă se ajunge la concluzia că un martor nu va fi disponibil pentru contrainterogatoriu din diverse motive specifice (boală, deces, frică, etc.), judecătorul ar putea fi investit cu puterea de a exclude contrainterogatoriul. Acesta ar putea reprezenta un suport juridic pentru noua reglementare din cuprinsul art.86 C.pr.pen. coroborat cu art.86 C.pr.pen., care permite separarea fizică a acuzatului de martor. Cu toate acestea, pentru ca ea să nu aducă atingere articolului 6 par.3 lit.d din Convenţie, credem, în consens cu jurisprudenţa de

---

[198] Sandy Ligari, *Des conditions de travail et de hebergement incompatibles avec la dignite humaine resultant d, un abus de la situation de vulnerabilite ou de dependence de la victime*, în „Revue de science criminelle et de droit penal compare”, 2002, p.555 şi urm.

[199] Publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr.964 din 28 decembrie 2002.

[200] Publicat în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr.475 din 27 mai 2004.

[201] De altfel, aşa cum a decis şi Curtea europeană a drepturilor omului (CEDO, 7 iulie 1989, Bricmont c. Belgia, Serie A, nr.158, par. 81), sensul larg specific înţelesului dat de Convenţia europeană noţiunii de „martor” priveşte şi partea civilă într-un proces penal, pentru că exerciţiul depturilor apărării, element esenţial al unui proces echitabil, impune, în principiu, ca inculpatul să aibă posibilitatea să conteste versiunea părţii civile sub toate aspectele sale în cursul unei confruntări sau a unei audieri în şedinţă publică de judecată sau în alt mod adecvat precizat de instanţă (a se vedea, C. Bârsan, *Convenţia europeană a dreptului omului. Comentariu pe articole*, Vol. I Drepturi şi libertăţi, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005, p.363.

[202] Laura C.H. Hoyano, *Striking a balance between the rights of defendants and vulnerable witnesses: Will Special Measures Directions contravene guarantees of a fair trial?,* în „The Criminal Law Review”, decembrie 2001, p.959; J.F. Archbould, *Criminal Pleading and Evidence*, Sweet and Maxwell, London, 2004,p.1045; M. Stockdale *Criminal and Civil Evidence*, second edition, Northumbria Law Press, 2001, p.299.

la Strasbourg[203], că doar circumstanţe complet excepţionale pot justifica dispensarea de contrainterogatoriu, în ciuda obiecţiilor apărării.

Chiar în astfel de circumstanţe, care garantează admiterea „mărturiei din auzite", oricum articolul 6 par.1 continuă să fie încălcat dacă se produce condamnarea bazată, în întregime sau într-un grad decisiv, doar pe mărturia martorului la care apărarea nu a avut oportunitatea adecvată şi proprie de a răspunde, fie pe durata investigării sau a urmăririi penale, fie pe durata judecăţii[204]. Această abordare a pretins Curţii europene să examineze îndeaproape considerentele care sugerează instanţelor naţionale să admită „mărturia din auzite" (*the hearsay evidence*). Totodată, ea a condus aceste instanţe, cum se întâmplă şi în România, probabil, spre acordarea greutăţii valorii probante altor dovezi care susţin verdictul şi al cărei rol, în mod obişnuit, este evitat.

În privinţa valorii probante a declaraţiei victimei – martor, obţinută sub acoperirea anonimatului, legea specială nu cuprinde nici o prevedere. Ea este reglementată, însă, explicit în materia martorilor vulnerabili în noul Cod de procedură penală astfel cum a fost modificat şi completat prin Legea nr.281/2003 (art.86 alin. 6 şi art. 86 alineat ultim), derogându-se de la dreptul comun în materie. Astfel, se prevede expres că „declaraţiile martorilor cărora li s- a atribuit o altă identitate pot servi ca mijloc de probă numai în măsura în care sunt coroborate cu fapte şi împrejurări ce rezultă din ansamblul probelor existente în cauză."

În concluzie, Legea nr.678/2001 nu aduce nimic nou în privinţa protecţiei procedurale şi extraprocedurale a victimelor martori, fiind pe deplin aplicabile procedurile referitoare la protecţia martorilor[205] . Sub acest aspect, se pune aceeaşi problemă a delimitării câmpurilor de aplicaţie a noilor legi în materie. Mai întâi, trebuie să subliniem că Legea privind protecţia martorilor nr.682 din 19 decembrie 2002 este, fără îndoială, o lege complexă, modernă, care se înscrie în procesul, mai general, de armonizare a legislaţiei naţionale cu legislaţiile europene asemănătoare celei româneşti şi de adaptare a acesteia la exigenţele statului de drept[206], valorificând tendinţele altor state cu tradiţie, în organizarea şi implementarea unor programe speciale de protecţie a martorilor[207]. Astfel, după modelul american[208], plecând de la amploarea intimidării martorilor, în societatea noastră şi de la impactul enorm pe care aceasta îl are asupra soluţionării unor cauze penale importante, legea îşi propune „asigurarea protecţiei şi asistenţei martorilor inclusiv a victimelor martori a căror viaţă, integritate corporală sau libertate este ameninţată ca urmare a deţinerii de către aceştia a unor informaţii ori date cu privire la săvârşirea unor infracţiuni grave, pe care le-au furnizat sau au fost de acord să le furnizeze organelor judiciare şi care au un rol determinant în descoperirea infractorilor şi în soluţionarea unor cauze" (articolul 1 din lege).

---

[203] C.E.D.O., Hotărârea Unterpertinger c. Austria, serie A, nr.110.

[204] C.E.D.O., Hotărârea Windisch c. Austria, din 27 septembrie 1990, serie A, nr.186, par.28. În acelaşi sens, Law Commission, *Evidence in Criminal Procedings: Hearsay and Related Topics,* Report nr.245, 19 iunie 1997, par.653.

[205] Gh. Mateuţ, *Protecţia martorilor. Utilizarea martorilor anonimi în faţa organelor procesului penal*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2003

[206] Un asemenea demers este autorizat chiar de Organizaţia Naţiunilor Unite, cu ocazia celui de al 8- lea Congres pentru prevenirea crimei şi tratamentul delicvenţilor (Rezoluţia nr.42/159 din 07 decembrie 1987 a Adunării Generale a Naţiunilor Unite), stabilind că statele trebuie să adopte măsuri şi politici vizând asigurarea unei protecţii eficace a martorilor contra actelor de terorism şi că statele care au o experienţă în materia programelor de protecţie a martorilor ar trebui să examineze posibilitatea de a oferi un ajutor celorlalte state care urmează să întreprindă programe de acest tip.

[207] Este vorba de legislaţiile corespunzătoare din Italia, Statele Unite ale Americii, Canada şi Germania.

[208] , American Bar Association, *Reducing victim / Witness intimidation*, Washington D.C., 1983, p.326; Peter Finn, K.M. Healey, *Preventing gang and drug – related witness intimidation,* U.S. Department of Justice, 1996, p.5 şi urm.

Aşadar, prioritatea legii este aceea de a preveni presiunile, ameninţările şi riscurile represaliilor la care este expusă victima martor şi, prin aceasta, de a veghea la garantarea contribuţiei acestuia la opera de justiţie, de a face în aşa fel încât mărturia să fie obţinută în condiţiile în care fiabilitatea sa să nu poată fi suspectată ca o cerinţă a însăşi calităţii procesului. Acestea sunt de altfel, cele două aspecte care trebuie incluse în noţiunea de „protecţie a martorului", în sensul legii: prevenirea riscurilor unei agresiuni pe de o parte, şi garantarea calităţii procesului pe de altă parte[209].

Noua lege din 19 decembrie 2002, chiar dacă nu afectează în mod direct cadrul dispoziţiilor inserate în Codul de procedură penală, vizează, după părerea noastră, toate formele de protecţia a martorilor cunoscute în procedurile penale contemporane, respectiv atât protecţia în faţa autorităţilor judiciare penale în procesele penale, cât şi protecţia poliţienească, extraprocedurală. În acest fel, ea se aplică atât audierilor realizate de organele de cercetare penală cât şi celor realizate de procurori, în cursul urmăririi penale.

Cu toate acestea, este regretabil că dispoziţiile Codului de procedură penală au fost găsite nemodificate la data intrării în vigoare a noii legi, făcând ca, la această dată, nici una din formele anonimatului, reglementate de legea specială, să nu fie prevăzute pentru ascultarea martorilor în cadrul anchetelor judiciare. Apariţia noii Legi nr.281/2003 de modificare şi completare a Codului de procedură penală realizează, însă, completarea urgentă a prevederilor actualei legi, care în principiu, autorizează, pentru prima dată, aceste forme în sistemul nostru juridic.

În acest fel, prescripţiile prevăzute de noul cadru legal se aplică în toate etapele procesului penal, chiar şi în etapa actelor premergătoare, când se vorbeşte de simple informaţii, care ar putea fi obţinute prin acoperirea anonimatului fără probleme, având în vedere inexistenţa unor reguli[210], sau, după finalizarea procesului, când măsurile au, la fel, caracter extraprocedural. Totodată, legea nu stabileşte nici o diferenţă de regim juridic între martorul minor şi martorul major, astfel încât nimic nu se opune ca un minor, indiferent de vârstă, să fie audiat, dacă este cazul, sub acoperirea anonimatului şi să beneficieze de programul de protecţie a martorilor, în aceleaşi condiţii cu un martor major.

Dispoziţii particulare există doar în privinţa procedurii de semnare a Protocolului de protecţie, aşa cum vom vedea mai târziu. Acestea nu infirmă, însă, concluzia, că audierea martorului minor se va putea derula de acum înainte, în trei moduri diferite: după o procedură normală; după procedura descrisă în art. 81 C.pr.pen.(„Minorul poate fi ascultat ca martor. Până la vârsta de 14 ani ascultarea lui se face în prezenţa unui dintre părinţi ori a tutorelui sau a persoanei căreia îi este încredinţat minorul spre creştere şi educare"); după procedura prevăzută de noile dispoziţii în materia anonimatului şi a protecţiei martorilor cu ocazia audierilor în procesele penale.

Comparativ cu Legea nr.682/2002, se pare că prevederile Codului de procedură penală au un domeniu mai larg de aplicare în privinţa măsurilor referitoare la protecţia martorilor în proces. O asemenea diferenţiere este normală, având în vedere că legea specială instituie un program de protecţie a martorilor, pe când Codul de procedură penală se rezumă la simple dispoziţii procedurale. Ea relevă, de altfel, caracterul excepţional al reglementării conţinute de legea specială, care este aplicabilă numai în anumite cazuri, mai grave, dar şi nevoia de a se asigura accesul la măsurile de

---

209 M. Lemonde, *La protection des temoins devant les tribunaux français*, în „Revue de science criminelle et de droit penal compare", nr. 4/1996, p.816.

210 Cu privire la distincţia dintre probe şi informaţii, a se vedea Ch.deValkeneer, *L'appreciation des preuves recueillies a l'etranger*, în „Poursuites penales et extraterritorialite", Dossier nr.8 de la „Revue de droit penal et de criminologie", Bruges, La Charte, 2002, p.209; H-D. Boslly, D.Vandermeersch, *Droit de la procedure penale*, La Charte, Bruges, 2001, p.328.

protecţie, îndeosebi cu caracter procedural, a oricărei persoane care are calitatea de martor în proces şi se află în pericol, adică nu numai a celor care fac parte dintr- un program de protecţie, pentru care trebuie îndeplinite anumite condiţii. Astfel, mai întâi, dispoziţiile procedurale de protecţie a martorilor sunt aplicabile în cazul tuturor infracţiunilor, indiferent de natura şi de gravitatea acestora, spre deosebire de alte sisteme[211]. De pildă, în sistemul francez, Codul de procedură penală limitează în articolul 706-58, recurgerea la procedura anonimatului la infracţiuni de o anumită gravitate (iniţial, la infracţiuni pedepsibile cu cel puţin cinci ani închisoare, iar ulterior, sub imperiul art.38 din Legea nr.2000 - 1138 din 09 septembrie 2002, la infracţiuni pentru care pedeapsa prevăzută de lege este de cel puţin trei ani închisoare). Această din urmă reglementare a fost, însă, criticată în doctrina franceză[212], susţinându-se că lărgeşte prea mult cazurile de deschidere a acestei proceduri.

Ca o compensaţie, Codul de procedură penală are în vedere aparent doar noţiunea de „martor" definită de art.78 C.pr.pen., la care se adaugă alte două categorii: investigatorii sub acoperire şi experţii, precum şi victimele traficului de persoane, ca victime - martori, în înţelesul dat de prevederile Legii nr.678/2001, care fac trimitere explicită la dispoziţiile Codului de procedură penală în materie. Totodată, aceste reguli sunt aplicabile şi interpreţilor. De asemenea, măsurile de protecţie prevăzute în Codul de procedură penală privesc doar procesul penal în curs de desfăşurare, afectând în mod nemijlocit procedura ascultării martorului care beneficiază de protecţie şi fiind condiţionate de derularea acesteia. Aceasta înseamnă că, spre deosebire de Legea nr.682/2002, Codul de procedură penală instituie, practic, un caz distinct de încetare a protecţiei, care nu coincide întotdeauna cu dispariţia pericolului care a determinat luarea măsurilor de protecţie, şi anume acela al finalizării procedurilor. Or, prevederile Legii nr.682/2002 se întind dincolo de orice proceduri, până în momentul dispariţiei efective a pericolului pentru viaţa, integritatea corporală sau libertatea martorului protejat, pe care îl leagă fie de informaţiile şi datele furnizate ori pe care a fost de acord să le furnizeze organelor judiciare, fie de declaraţiile sale.

În plus, este clar, că prin domeniul, uneori mai larg, alteori mai limitat de aplicare, introducerea în cuprinsul Codului de procedură penală a unor măsuri de protecţie a martorilor cerute chiar de scopul procesului penal este de natură să sporească eficienţa protecţiei, chiar dacă unele din aceste măsuri se regăsesc şi în legea specială. Totodată, întrucât, în general, măsurile de protecţie prevăzute de Legea nr.682/2002 au un caracter prea vag, fiind menţinute la un anumit nivel de generalitate, Codul de procedură penală oferă ocazia explicării şi detalierii acestora, raportându- le direct la prevederile penale şi ridicându-le la un nivel calitativ superior.

În acest fel, Codul de procedură penală nu se limitează, aşa cum am văzut, doar la simpla enunţare a protecţiei datelor de identitate a martorului ori a posibilităţii ascultării martorului de către organele judiciare, sub o altă identitate decât cea reală sau prin modalităţi speciale de distorsionare a imaginii şi vocii cum procedează Legea nr.682/2002, ci stabileşte proceduri penale speciale de prezentare a unei audieri efectuate, în prealabil, prin înregistrări audio- video, sau de ascultare a martorului inclusiv a victimei martor de la distanţă, în direct, prin intermediul unei reţele de televiziune cu imaginea şi vocea distorsionate, astfel încât să nu poată fi recunoscut, ori de atribuire a unei alte identităţi sub care urmează să apară în faţa organului judiciar. De asemenea, sunt definite măsurile

[211] Şi în România, ele se aplică cu precădere infracţiunilor grave, astfel cum au fost definite în Legea nr.39 din 21 ianuarie 2003 privind prevenirea şi combaterea criminalităţii organizate (publicată în „Monitorul Oficial al României", Partea I, nr. 50 din 29 ianuarie 2003), care include în categoria infracţiunilor grave şi infracţiunile privind traficul de persoane şi infracţiunile în legătură cu traficul de persoane.

[212] Jacques Le Calvez, *Les dangers du „X" en procedure penale: opinion contre le temoin anonyme*, în „Le Dalloz" (Recueil) din 14 noiembrie 2002, nr.40/7093, p.3025.

de protejare a martorului la şi de la organele judiciare, ceea ce acoperă şi protecţia fizică a victimelor traficului de persoane pe perioada procesului.

Aşa cum se observă, sistemul românesc de luptă contra traficului de fiinţe umane readuce în atenţie un dificil compromis între voinţa de a proteja victimele şi de a le oferi perspective de viitor pe de o parte şi necesitatea unei lupte eficace contra reţelelor de traficanţi pe de altă parte. În acest context, victimele traficului de persoane care acceptă să colaboreze cu autorităţile judiciare şi să fie cazate în centrele de asistenţă şi protecţie recent înfiinţate prin Legea nr.678/2001, ar putea beneficia de un statut specific în procedurile penale. În acest fel, eficacitatea acţiunilor în cadrul luptei contra traficului de fiinţe umane este strâns legată de dezvoltarea unei dinamici de colaborare între serviciile de poliţie, parchete şi instanţe pe de o parte şi centrele de primire specializate pe de altă parte. Complementaritatea intervenţiilor tuturor părţilor interesate nu poate fi realizată însă decât dacă victimele sau victimele prezumate ale traficului de fiinţe umane sunt efectiv puse în contract cu procedurile judiciare. Or, acest lucru nu se poate realiza decât prin intermediul unor dispoziţii procedurale adecvate, care să faciliteze contribuţia acestora la stabilirea adevărului şi să le pună în evidenţă rolul lor esenţial de martori în procesul penal.

Psihologia victimei traficului de ființe umane. Perspectiva psihotraumatologică

1. Consideraţii generale

În anul 1991 Dr. George Everly a introdus termenul de psihotraumatologie pentru a descrie studiul experienţelor traumatice, prevenirea şi tratamentul simptomelor cauzate de acestea.

Psihotraumatologia este definită de Fischer G. şi Riedesser P. (1998) ca fiind studiul leziunilor psihice în ceea ce priveşte condiţiile de apariţie, desfăşurarea lor actuală ca şi consecinţele imediate şi pe termen lung (traumatizare, modelul desfăşurării traumatizării psihice).

Sunt multiple evenimente care au cauze naturale sau provocate de om şi care au contribuit la dezvoltarea psihotraumatologiei. De exemplu mulţi dintre soldaţii americani, veterani ai războiului din Vietnam care au dezvoltat tulburări psihopatologice, au trebuit să fie trimişi acasă şi internaţi în centre speciale pentru veterani. Echipe multidisciplinare de psihologi, medici, asistenţi sociali şi pedagogi au dezvoltat o teorie privind existenţa unei relaţii între situaţia de război şi manifestarea experienţelor traumatice, printre altele şi formularea sindromului de stres posttraumatic, numit în continuare SSPT.

Cutremurele şi inundaţiile au făcut victime care au atras atenţia specialiştilor ce au demarat lucrări de cercetare şi eforturi terapeutice în scopul reabilitării lor. Mişcările sociale, mai ales cele care s-au opus oprimării şi sclaviei, mişcările muncitoreşti, au dus la umanizarea muncii şi interzicerea exploatării prin muncă a copiilor. Mişcarea femeilor a pus în evidenţă atitudinea de violenţă faţă de femei şi copii, atitudine ţinută mereu ascunsă. O atenţie specială este acordată de psihotraumatologie abuzului sexual şi maltratării copilului, iar începând cu anii 1990, când în Europa fost comunistă a apărut o formă nouă de sclavie, traficul de fiinţe umane, atenţia psihologilor, asistenţilor sociali, medicilor a fost îndreptată şi spre evaluarea şi reabilitarea victimei traficului de fiinţe umane exploatate sexual.

Pentru ca evenimentele traumatice ca să fie percepute de individ ca fiind stresante, acestea trebuie să îndeplinească trei condiţii şi anume[213]:

- *Gradul de control asupra evenimentului.* Cu cât un eveniment este mai puţin controlabil cu atât este mai probabil ca el să fie perceput ca fiind stresant. Evenimente de viaţă incontrolabile sunt: moartea unei persoane dragi, o boală grava, pierderea locului de munca, răpirea şi sechestrarea etc. Imposibilitatea de a controla evenimentul, de a- l opri să aibă loc, creşte intensitatea stresului, pe când convingerea că putem controla evenimentele reduce starea de anxietate chiar dacă nu exercităm niciodată acel control[214]. Percepţia individului asupra controlabilităţii unui eveniment este tot atât de importantă în evaluarea pe care o face pe cât este de importantă controlabilitatea efectivă a acestor evenimente.

- *Predictibilitatea.* Capacitatea de a prezice apariţia unui eveniment stresant, chiar dacă individul nu îl poate controla, reduce de obicei severitatea stresului. Semnalul de avertizare înaintea unui eveniment stresant permite persoanei să iniţieze un anumit proces pregătitor care să acţioneze în sensul diminuării efectelor unui stimul nociv. În cazul unui şoc impredictibil nu poate exista nici o perioadă de siguranţă; pe când în cazul unui şoc predictibil subiectul se poate relaxa într- o anumită măsură până când un semnal îl avertizează că un şoc este pe cale de a se produce. Experimentele psihologice[215]
realizate în laborator au arătat că atât oamenii cât şi animalele preferă evenimentele neplăcute predictibile celor impredictibile.

- *Măsura în care evenimentele stresante pun la încercare limitele capacităţilor individului şi stima de sine*. Nivelul de la care un eveniment devine stresant diferă de la un individ la altul. Fiecare persoană este înzestrată cu un potenţial unic de rezistenţă la conflict, frustrare, stres şi are propria experienţă de viaţă personală, caracteristici ce- l pot ajuta să se adapteze sau să facă faţă mai uşor situaţiilor stresante. Cercetătorii Holmes şi Rahe (1967) au argumentat că orice schimbare în viaţă care solicită

---

[213] L.R.Atkinson, C. Atkinson, R. Smith, E. E. Bem, (2002) *Introducere în psihologie*, Ed. Tehnică, Bucureşti.

[214] Acest fapt a fost demonstrat într- un studiu (Glass şi Singer, 1972) în care două grupuri de subiecţi au fost expuse unui zgomot puternic, extrem de neplăcut. Subiecţilor dintr- un grup li s- a spus că pot face să înceteze zgomotul apăsând pe un buton, dar li s- a cerut insistent să nu facă acest lucru decât dacă era absolut necesar. Subiecţii din celălalt grup nu au avut nici un control asupra sunetului emis. Nici unul dintre subiecţii care aveu un buton de control nu l- au apăsat de fapt, astfel încât expunerea la zgomot a fost aceeaşi pentru ambele grupuri. Cu toate acestea performanţa în rezolvarea ulterioară a diferitelor probleme a fost seminficativ mai mică pentru grupul care nu avusese control, indicând că aceştia erau mult mai tulburaţi de zgomot decât grupul care avusese potenţial controlul.

[215] Într- un studiu (Abbott, Schoen şi Badia, 1984) şoarecilor li s- a oferit posibilitatea să aleagă între un şoc semnalat şi un şoc nesemnalat. Dacă şoarecele apăsa o bară la începutul seriei de şocuri, fiecare şoc era precedat de un semnal de avertizare. Dacă şoarecele nu reuşea să apese bara, nici un semnal de avertizare nu se emitea pe parcursul seriei de teste. Toţi şoarecii au învăţat rapid să apese bara, manifestând o preferinţă importantă pentru şocurile predictibile. Oamenii aleg şi ei, în general, şocurile predictibile în defavoarea celor impredictibile. De asemenea ei prezintă o activitate emoţională redusă şi raportează mai puţină nelinişte în aşteptarea apariţiei şocurilor predictibile, şi le percep pe acestea ca mai puţin stresante decât pe cele impredictibile de aceeaşi intensitate. (Katz şi Wykes, 1985). Un exemplu de impredictibilitate cronică (Hunter, 1979), este cazul femeilor a căror soţi au fost declaraţi dispăruţi în războiul din Vietnam. Neştiind dacă soţii lor sunt vii sau morţi, a fost extrem de dificil pentru ele să-şi aline durerea şi să-şi continue viaţa. Prin comparaţie cu soţiile a căror soţi au fost ucişi sau cu cele a căror soţi erau prizonieri, soţiile cu soţii declaraţi dispăruţi în misiune au prezentat cea mai precară stare de sănătate fizică şi emoţională.

numeroase reajustări poate fi percepută ca stresantă. Încercând să măsoare impactul schimbărilor de viaţă, au elaborat Scala evenimentelor de viaţă[216].

[216] Scala evenimentelor de viaţă după Holmes şi Rahe (1967)

EVENIMENTUL DE VIAŢĂ	***VALOAREA***	***EVENIMENTUL DE VIAŢĂ***	**VALOAREA**
Decesul soţului (ei)	100	Fuga copilului de acasă	29
Divorţul	73	Probleme cu rudele soţiei sau ale soţului	29
Separarea conjugală	65	Realizarea personală excepţională	28
Pedeapsa cu închisoarea	63	Realizarea personală excepţională	28
Decesul unui membru apropiat de familie	63	Soţia începe sau renunţă la serviciu	26
Accident sau îmbolnăvire	53	Începerea sau terminarea şcolii	26
Căsătoria	50	Modificarea condiţiilor de viaţă	25
Concedierea	47	Revizuirea obiceiurilor personale	24
Reconcilierea conjugală	45	Probleme cu superiorul	23
Pensionarea	45	Schimbarea domiciliului	20
Modificarea sănătăţii unui membru de familie	44	Schimbarea şcolii	20
Sarcina	40	Schimbarea modului de petrecere a timpului liber	19
Probleme sexuale	39	Schimbarea religiei	19
Mărirea familiei cu un nou membru	39	Schimbare în activităţile sociale	18
Reajustarea activităţii comerciale	39	Schimbarea programului de somn	16
Schimbări în starea financiară	38	Schimbarea programelor de masă	15
Decesul unui prieten apropiat	37	Vacanţa	13
Schimbarea activităţii de muncă	36	Crăciunul	12
Scadenţa unei ipoteci	30	Violare minoră a legii	11
Schimbarea responsabilităţilor profesionale	29		

Evenimentele de viaţă sunt eşalonate începând cu cele mai stresante (decesul unuia dintre soţi), până la cele mai puţin stresante (încălcarea minoră a legii). S-ar putea să nu fiţi de acord cu odinea exactă a acestor evenimente. Diferite studii au constatat o serie de diferenţe culturale şi de vârstă (Masuda şi Holmes, 1978; Ruch şi Holmes, 1971). Este important de amintit şi faptul că unii oameni nu consideră că schimbări majore sau situaţii tensionate (cum ar fi săptămâna dinaintea unui examen pentru un student), ar fi stresante. Stima de sine este vitală pentru echilibrul psihologic. Atunci când ea este înaltă, ne permite să acţionăm eficient, să ne simţim bine în propria piele, să facem faţă dificultăţilor existenţei. Când stima de sine este scăzută provoacă numeroase suferinţe şi neplăceri care vin să perturbe viaţa cotidiană. Evenimentele traumatice pot afecta stima de sine şi-i poate reduce nivelul acesteia. De exemplu: o victimă a traficului de fiinţe umane repatriată şi întoarsă în satul său poate fi stigmatizată şi etichetată de autorităţi (poliţist, medic, preot etc.) dar şi de restul persoanelor din comunitate ca fiind prostituată. Această situaţie va face mai dificil procesul de reinserţie socială a acesteia. Vulnerabilitatea61 stimei de sine este determinată şi de importanţa, autoritatea persoanei cu care aceasta interacţionează şi este mai sensibilă la respingerea socială de cât la acceptarea socială.

I.2. Sindromul de stres posttraumatic (SSPT)

Orice incident care a avut loc imediat şi/sau într-un mod neaşteptat poate avea drept rezultat atât o traumă fizică cât şi un şoc emoţional. Efectele acestor incidente asupra corpului şi minţii umane pot fi traumatizate şi dramatice. Şocul emoţional poate crea reacţii de stres numit stres post-traumatic. În procesul de consiliere a victimei accentul cade pe identificarea acestor incidente. Pentru majoritatea dintre noi nu este obişnuită implicarea într-un accident sau calamitate şi nici ameninţarea propriei vieţi.

Stresul posttraumatic poate fi definit în termeni comuni ca „reacţii normale ale unor oameni normali la evenimente care pentru ei sunt neobişnuite, anormale”.

Complexul de simptome ale tulburărilor cauzate de influenţa traumatizantă a diverşilor factori stresanţi asupra psihicului, de regulă, ieşiţi din comun, în comparaţie cu experienţa obişnuită a unui om, a fost descris în 1980 în DSM-III, ediţia a 3-a, primind denumirea de ***sindromul tulburărilor de stres posttraumatic***.
O experienţă cumplită, intensă şi dureroasă nu poate fi ignorată sau uitată. Aceasta devine parte din viaţa noastră şi poate cauza multe simptome grave, în special atunci când nu le recunoaştem şi le negăm existenţa.

Elena a fost sechestrată împreună cu un grup de prietene din oraşul ei timp de 3 luni. Când s-au întors acasă li s-a dat posibilitatea să-şi exprime sentimentele şi să-şi povestească experienţa de trafic. Unele dintre prietenele ei au fost bucuroase că pot face asta, însă Elena a părăsit grupul. Era furioasă şi supărată spunându-i psihologului că nu vrea să spună nimănui ceea ce i s-a întâmplat, că se simţea bine, nu avea nimic şi că nu înţelege de ce trebuie să vorbească. În timp ce psihologul o asculta, Elena a început să spună că simţea că nu aparţine grupului deşi îi cunoştea pe toţi foarte bine. Se simţea izolată, îi era frică, astfel încât nu a putut să completeze nici măcar nişte formulare simple. După un timp, a recunoscut că avea impresia că înnebuneşte şi va avea o depresie. Deşi a început prin negarea

problemei, a vorbit cu psihologul aproape două ore. Elena a fost ascultată şi asigurată că reacţiile ei au fost normale. Această etapă s- a constituit într- un pas important pentru acceptarea sentimentelor de furie, frustrare, izolare, însingurare, neascultare şi teama că îşi pierde controlul.

Încercarea de evitare a sentimentelor rareori are reuşită şi poate cauza reacţii de necontrolat pe perioade mai lungi de timp. Îndepărtarea de cei care au trăit aceeaşi experienţă duce la izolare şi însingurare.
Simptomele stresului post-traumatic pot apărea înainte, în timpul evenimentului precum şi după consumarea acestuia, de aceea putem spune că reacţiile nu sunt doar post-traumatice ci pot apărea mai devreme astfel:

Înainte de trafic; Elena ştia că va trebui să treacă ilegal graniţa, să lucreze ca baby- sitter în Italia şi nu spusese nimic familiei despre toate acestea. Ea se pregătea pentru o situaţie dificilă şi periculoasă. Îşi făcea planuri legate de plecarea de acasă şi trăia cu frică şi incertitudine pentru ce va urma.

În timpul traficului; reacţiile emoţionale pe perioada traficului pot fi reprimate sau controlate, nemanifestându- se niciodată, sau pot fi exprimate în momentul evadării din locul în care a fost sechestrată şi forţată să se prostitueze.

După încetarea traficului; reacţiile pot apărea imediat sau mai târziu, variind de la câteva minute la câţiva ani.

Pentru a înţelege simptomele SSPT trebuie avute în vedere experienţa anterioară de viaţă, caracterul şi personalitatea victimei, consecinţele traumatice ale evenimentului şi tipul de ajutor pe care l-a primit aceasta în timpul şi după producerea incidentului.
Se poate întâmpla ca unul dintre simptomele SSPT să fie nemanifestarea nici unui simptom, astfel încât lipsa vreunei reacţii a victimei poate constitui de fapt o reacţie[217].

A. Reacţii caracteristice ale SSPT

În timpul unui eveniment traumatizant pot apărea anumite reacţii fizice şi emoţionale dintre care majoritatea pot fi ţinute sub control, dar există şi simptome specifice, care se manifestă după producerea evenimentului, ca şi continuări ale experienţei trăite.

Există trei variante care înglobează simptomele stresului post-traumatic: re- experimentarea, evitarea şi provocarea.

a. Reexperimentarea

Evenimentul care a provocat trauma unei persoane poate fi experimentat de aceasta din nou, peste câteva ore, zile, luni sau chiar ani: sentimentele şi emoţiile generate de momentul traumatic pot fi simţite ca şi când ar avea loc în prezent. Ele pot varia de la o uşoară tulburare la sentimente intense şi copleşitoare. Senzaţiile şi emoţiile simţite în momentul producerii incidentului care au fost reprimate şi împinse în inconştient, pot ieşi la suprafaţă într-un moment cu totul neaşteptat prin **reacţii declanşatoare** - aceste sentimente pot fi declanşate de imagini (emisiuni TV, filme, fotografii, articole de presă, oameni sau discuţii pe tema respectivă), sunete, mirosuri, gusturi sau chiar atingeri. Stimulii declanşează sentimente care sunt însoţite de revenirea simptomelor. Acestea se pot manifesta nu doar după săptămâni sau luni, ci chiar după mulţi ani şi pot fi provocate de anumiţi stimuli externi care pot aduce trecutul traumatic în prezent. De exemplu, în cadrul unei emisiuni televizate se poate face un anumit comentariu însoţit de imagini care să prezinte un incident similar.

[217] F. Parkinson, *Post-Trauma Stress*, Sheldon Press, London, 1993

Persoana afectată de SSPT poate experimenta, privind emisiunea, sentimente pe care credea că le poate ţine sub control.

Reacţiile spontane. Un alt mod de a reexperimenta simptomele este atunci când nu sunt declanşate de ceva anume, apar „din senin” şi nu au, cel puţin în aparenţă, nici o cauză externă. Aceste experienţe pot apărea sub formă de *flash-back-uri* sau *flash-forward-uri*. Simptomele se pot manifesta treptat sau spontan, neducând neapărat persoana la locul şi în timpul incidentului, ci creându- i, în prezent, sentimente, emoţii, imagini, mirosuri şi sunete asociate cu evenimentul traumatic. O modalitate de auto- protecţie este îngroparea acestor evenimente, împreună cu sentimentele asociate acestora, adânc, în inconştient. Se preferă, deci, uitarea acestora, deşi ele nu vor dispărea în realitate. În anumite momente, când victima îşi aminteşte de incident sau când este relaxată şi nu se gândeşte la ceva special, zidurile „protectoare” se deschid, iar emoţiile şi sentimentele alunecă şi invadează prezentul.

b. Evitarea

Orice incident traumatizant avertizează victima cu privire la posibila repetare a lui. Dacă cineva a fost implicat într- un accident feroviar va refuza o eventuală călătorie cu trenul. O intervenţie neprofesionistă în depăşirea acestei situaţii va fi aceea de a determina (cu atitudine glacială) această persoană să folosească trenul ca mijloc de transport. Dacă ai căzut de pe bicicletă şi te- ai lovit puţin, atunci îţi poţi învinge frica urcându- te din nou. A sprijini o persoană să- şi învingă teama poate fi o strategie bună în cazurile minore, dar s- ar putea să nu fie de nici un ajutor pentru cineva implicat într- un accident grav sau o calamitate. Acest lucru depinde până la un punct de experienţele anterioare, de natura incidentului, de profunzimea fricii, de alte sentimente şi emoţii generatoare de anxietate precum şi de capacitatea individului de a face faţă situaţiei.

O parte dintre persoanele care au trecut printr-un accident traumatic încearcă să evite orice le reaminteşte de acesta - oameni, sau alte lucruri care i-ar face conştienţi de amintirile şi sentimentele refulate. Această atitudine poate determina izolare, introvertire şi nesiguranţă. O altă formă a evitării este negarea sentimentelor (frică, ruşine etc.), victima experienţei traumatice care adoptă această atitudine nu vrea să facă cunoscut persoanelor din jur (rude, colegi, prieteni), ceea ce simte cu adevărat, păstrând astfel sentimentele reale în secret. Este posibil ca aceasta să nu manifeste nici un simptom, sau să nu fie conştientă de acesta, timp de o lungă perioadă de timp, dar într- un final să se găsească în situaţia de a nu putea face faţă situaţiilor de viaţă astfel încât să-i scadă considerabil eficienţa la locul de muncă, să-şi distrugă căsnicia, prieteniile etc.

Tot o formă de evitare este atunci când oamenii îşi ocupă gândurile şi viaţa numai cu amintiri despre incidentul traumatic. Unii consemnează totul într-un jurnal şi trăiesc în trecut, sau se înconjoară de obiecte ce le amintesc de eveniment. Alţii se implică numai în amintiri şi nu se mai opresc din vorbit pe tema acestui subiect, se blochează în propriile sentimente şi nu pot merge mai departe, situaţie ce împiedică trăirea în prezent şi confruntarea cu realitatea.

c. Provocarea

Datorită faptului că un accident traumatic provoacă sensibilizarea sistemului nervos, pot apărea noi simptome: victima poate deveni extrem de sensibilă şi irascibilă, iar reacţiile acesteia pot deveni ciudate şi neaşteptate, de exemplu, contradicţie între limbaj şi comportament: *Îmi spune ceva şi face*

*cu totul altceva, negând ce spusese prima dată şi atunci începe să arunce cu lucrurile prin casă pentru cel mai neînsemnat moti*v. Este foarte dificil pentru membrii familiei sau colegi să locuiască şi să interacţioneze cu astfel de persoane. Conştientizarea de către victimă a atitudinii iraţionale precum şi reacţiile la provocarea acesteia de către cei din jur demască incapacitatea victimei de a face faţă evenimentelor şi experienţelor normale de viată. Aceasta se manifestă prin retragere, izolare, izbucniri de furie şi violenţă, accese de linişte şi introvertire.
Un semn al amplificării sentimentului de provocare este dorinţa de a face lucruri din impuls, fără a avea nici un motiv (de exemplu la unele persoane se va manifesta prin dorinţa de a face cumpărături, achiziţionând lucruri inutile şi scumpe în timp ce alţii, îşi vor schimba stilul de viaţă, relaţiile, locul de muncă, îşi vor schimba înfăţişarea, vor divorţa, în concluzie: vor face lucruri pe care nu le- au făcut niciodată înainte). Distorsiunea cognitivă a acestor persoane este: *Viaţa este scurtă si din acest motiv trebuie să o trăiesc din plin. Ce rău este în asta?*
Reexperimentarea unui eveniment, evitarea amintirilor, exaltarea şi provocarea sunt simptome tipice ale stresului post-traumatic. Acestea pot sau nu să fie evitate în timpul incidentelor, însă pot reveni luni sau ani mai târziu cu efecte negative asupra victimei.

I.3. O perspectivă asupra simptomelor SSPT

A. Anxietatea

Sindromul de stres post- traumatic este considerat o tulburare de anxietate, deoarece multe dintre simptomele acestuia sunt comune anxietăţii. Anxietatea cuprinde gânduri de îngrijorare, hiperexcitabilitate emoţională şi fizică.

În mod normal, atunci când creierul percepe o ameninţare, acesta emite un lanţ de schimbări fizice care pregătesc corpul pentru luptă sau fugă. Mesajele sunt transmise prin intermediul nervilor şi a hormonilor către diferite organe ale corpului. Muşchii se tensionează, bătăile inimii sunt mai rapide şi mai puternice, ritmul respirator creşte. Creierul devine mai vigilent si capabil să reacţioneze mai repede. Aceste modificări constituie răspunsul la stres şi pregătesc corpul pentru urgenţe. După ce corpul îşi reia starea de odihnă şi relaxare se realizează faptul că energia consumată pentru a răspunde la stres este epuizantă din punct de vedere fizic. În anxietate mintea rămâne tot timpul în alertă, păstrându-se emoţiile şi starea de excitabilitate a corpului.

Anxietatea presupune o arie de simptome[218]:

- **fizice:** tensiune motrică cu contracţii musculare, oboseală, tremur, greaţă, probleme ale tactului digestiv, hiperventilare pulmonară, creşterea ritmului cardiac, senzaţii de sufocare şi atacuri de panică;
- **tulburări neuro- vegetative**: uscarea gurii, transpiraţie, mâncărimi ale mâinii şi ale feţei, stări de surzenie, senzaţie de jenă la nivelul epigastrului sau de strânsoare la nivelul gâtului;
- **oboseală emoţională**: iritare, dispoziţie fluctuantă, frică, emoţii exagerate, pierderea încrederii;
- **oboseală mentală**: confuzie, incapacitate de concentrare, sau incapacitate de a lua decizii, amnezii temporare;
- **oboseală spirituală**: descurajare, lipsă de speranţă, disperare.

[218] G.R. Scheraldi, *Post-Traumatic Stress Disorder*, Lowell House, Los Angeles, 2000.

Manifestările anxietăţii exogene[219] reprezintă doar un răspuns exagerat la stres, acestea scad în intensitate pe măsură ce se impune sistemului nervos să se calmeze şi cresc în intensitate pe măsură ce persoana consideră că nu le poate face faţă şi că acestea trebuie să se oprească de la sine sau cu ajutorul cuiva din exterior.

Comportamentul de evitare este specific anxietăţii. Încercând să scape de situaţiile, persoanele ce le declanşează anxietatea, victimele îşi pot provoca o diminuare temporară a acesteia, dar cu costuri energetice mari. În acest mod se menţine frica faţă de ceea ce declanşează comportamentul de evitare, astfel încât nu învăţăm să ne dominăm fricile. De fiecare dată, evitarea este recompensată cu o reducere pe termen scurt a anxietăţii. Abordând comportamentul de evitare tindem să-l folosim din nou în viitor. Distragerile pe care le folosim pentru a scăpa de frică cum ar fi implicarea în activităţi solicitante, vor fi asociate cu frica prin condiţionare. Curând distragerile vor deveni declanşatori prin asociere. Antidotul evitării este reprezentat de comportamentul prin care victima face faţă lucrurilor de care îi este teamă şi permite suportarea simptomelor până în momentul în care răspunsul la stres dispare, iar sistemul său nervos devine mai puţin reactiv. Acest lucru se învaţă gradual.

B. Disocierea

În conştientizarea normală, oamenii se simt pe deplin angajaţi în experienţele lor de viaţă. Ei sunt conştienţi de ceea ce-i înconjoară, sunt conectaţi la mediul din jurul lor şi la propriile lor sentimente. În ciuda sentimentelor şi emoţiilor lor variate, atunci când sunt puşi în situaţii diferite de viaţă, ei se simt mereu aceleaşi persoane. Atunci când amintirile normale sunt declanşate sau retrase intenţionat, oamenii le pot examina şi apoi le pot pune deoparte, după cum doresc. Distragerile din conştientizarea prezentă sunt fie plăcute, fie, cel puţin, controlabile. De exemplu: când ai de plătit facturi şi eşti cu mintea la o călătorie la munte, poţi reveni la sarcina pe care o ai de făcut, dacă aşa doreşti. Amintirile sunt îndepărtate într-un mod organizat, ele pot fi conştientizate şi apoi, din nou, îndepărtate din conştient.

Disocierea este un proces mental prin care o persoană încercă să scape de amintirile sau situaţiile tulburătoare. Mintea sa poate apărea ca fiind separată de experienţa corporală traumatizantă trăită. Putem evada mental dintr-o experienţă actuală neplăcută printr-o fugă din realitate sau putem evada temporar dintr-o amintire traumatică, separând şi îndepărtând amintirea. În loc să fim conectaţi la toate amintirile noastre, amintirea evenimentelor traumatice puternice se disociază, se izolează, fiind îndepărtată pentru un timp, nefiind integrată în memoria de lungă durată[220]. Astfel, în loc să se regăsească cu celelalte amintiri ca în filele unui dosar, amintirea traumatică rămâne separată,

---

[219] Anxietate exogenă, declanşată de factori externi. Un exemplu este agorafobia, frica de spaţii deschise. Anxietatea endogenă este produsă de factori interni, de exemplu scăderea nivelului glicemiei din sânge provoacă anxietate.

[220] **Memoria de scurtă durată** serveşte ca "spaţiu de lucru" mental în rezolvarea anumitor tipuri de probleme, cum ar fi calculul aritmetic mental şi răspunsurile legate de textul citit. Cu toate acestea memoria de scurtă durată nu pare a fi implicată în înţelegerea frazelor relativ simple.

Memoria de lungă durată implică informaţia reţinută timp de câteva minute (de exemplu informaţia reţinută dintr-o conversaţie anterioară), sau cea care durează o viaţă întreagă (cum ar fi amintirile din copilăria unui adult).

Memoria evenimentului traumatic cuprinde reţinerea unui cumul de stimuli vizuali, auditivi, gustativi, olfactivi, kinestezici, sentimente, trăiri, prezenţi în evenimentul traumatic. Aceste informaţii nu sunt în totalitate conştiente şi sunt izolate de restul memoriei de lungă durată formând memoria evenimentului traumatic. Reactualizarea informaţiilor din memoria de lungă durată este un demers dureros şi uneori dificil de realizat necesitând asistenţă psihologică.

„afişată”, intervenind, însă, în mod repetat în conştiinţă. Amintirile traumatice disociate sunt îndepărtate, separate, fragmentate sau compartimentate astfel încât informaţiile nu sunt integrate cu restul memoriei şi nici nu sunt conectate pe deplin în conştientizarea prezentă. Amintirile traumatice conţin multe aspecte: gânduri, imagini, sentimente, comportamente şi senzaţii fizice. Toate acestea sunt împachetate în materialul traumatic propriu al persoanei dând acesteia un sentiment de identitate. Astfel, asupra aceluiaşi eveniment traumatic oameni diferiţi au percepţii diferite.

Indicatori ai disocierii[221]:

- corpul devine rigid,
- persoana răspunde încet la provocările celorlalţi,
- lucrurile par să se mişte foarte încet sau foarte repede,
- emoţiile sunt amorţite, nu există sentimente,
- nu simte durerea aşteptată ca urmare a evenimentului traumatic,
- nu are contact cu ceea ce o înconjoară,
- pierde sentimentul a ceea ce se întâmplă,
- amnezie,
- se uită în gol, ochii se mişcă nerăbdători dintr- o parte în alta,
- clipeşte foarte des,
- este deconectată de ceea ce este în jur şi nu se implică în prezent,
- se simte ca spectator al situaţiei prezente nu ca participant la situaţia prezentă,
- neatenţie, lapsus-uri,
- visează cu ochii deschişi în mod excesiv,
- hiperactivitate sau retragere,
- comportament automat, se simte ca un robot,
- adoarme uşor/somnolenţă,
- dezorientare spaţio- temporală,
- pierderea şirului conversaţiei,
- derealizare (nu simte oamenii si lumea ca fiind reale, se simte ca un străin într-un loc familiar, nu se recunoaşte în oglindă, lumea îi apare ca într- un vis),
- se simte ca şi cum nu ar fi acolo,
- priveşte lumea din afara propriului corp,
- viaţa îi este acum împărţită: înainte şi după evenimentul traumatic („sunt o persoana total diferită acum”),
- nu are stare,
- prezenţa ticurilor,
- face deseori grimase,
- sentimente confuze (dacă îşi suprimă trauma nu se poate concentra, iar mintea devine goală),
- comportament neobişnuit, inexplicabil, (o femeie dependentă de familie părăseşte din senin casa timp de 2 zile),
- încercări de a rămâne ancorat în prezent, („ bate darabana cu degetele”),
- auto-alinare (legănarea corpului înainte şi înapoi)
- lucrurile arată şi sună diferit, culorile se estompează sau devin mai puternice, sunetele sunt mai puternice sau aude sunete ca un zgomot de fond,
- lucrurile par îndepărtate sau neclare/ confuze.

[221] G.R. Scheraldi, *Post-Traumatic Stress Disorder*, Lowell House, Los Angeles, 2000.

Putem spune că disocierea, în sine, uneori poate avea o funcţie liniştitoare, deoarece, fiind un mecanism automat de protecţie, oferă o oarecare uşurare şi o anumită protecţie faţă de durerea traumatică care copleşeşte persoana. Pe de altă parte, respingerea continuă a amintirilor necesită o energie foarte mare care oboseşte şi provoacă un comportament irascibil. În starea de anestezie (amorţire) a amintirilor dureroase se pierd amintirile şi sentimentele plăcute. Chiar dacă victima încearcă să atenueze amintirile dureroase, ele vor reveni cu siguranţă într-un anumit moment.
Disocierea întârzie sau chiar împiedică vindecarea, deoarece victima nu- şi conştientizează amintirile dureroase şi nu le asociază cu experienţele pe care le poate controla. Dacă disocierea nu poate fi controlată de către victimă atunci simptomele experienţelor traumatice, neprelucrate, vor continua să se manifeste până în momentul în care experienţa traumatică dobândeşte un sens, adică este prelucrată şi integrată în memoria de lungă durată. Aceasta înseamnă că victima poate să- şi amintească şi să vorbească conştient despre evenimentele traumatice, fără ca acest demers să- i provoace tulburări.

I.4. Trăsături asociate SSPT

1. **Auto-învinuirea.** Oamenii cu SSPT se învinovăţesc pentru incapacitatea de a-şi controla simptomele („trebuie sa fiu un fraier dacă sunt deprimat”), sau comportamentele specifice („nu îmi vine să cred că mi-am părăsit soţul în felul ăsta... – ce se întâmplă cu mine?”) Vina poate fi asumată dacă ea este reală şi dacă duce la îmbunătăţirea comportamentului şi caracterului. Auto-condamnarea nu ajută niciodată. Vina şi ruşinea neprelucrate vor face vindecarea mai dificilă. În procesul de consiliere a victimei, prin utilizarea tehnicilor cognitiv-comportamentale, se poate interveni în prelucrarea acestor emoţii.

2. **Perspective năruite.** Fiecare dintre noi deţine speranţe care pun ordine în lumea haotică în care trăim şi fac ca stresul să fie suportabil. Cercetătorii arată că SSPT se datorează perspectivelor sumbre despre sine, despre lume şi despre ceilalţi.

Perspective înainte şi după evenimentul traumatic

(după Janoff-Bulman, Epstein şi alţii, 1993)

Perspective pre- traumatice	**Perspective post- traumatice**
GÂNDURI DESPRE SINE	
Invulnerabilitatea („Nu mi se poate întâmpla mie; nu sunt vulnerabilă, sunt în siguranţă,	Preocupări recurente, („Se va întâmpla din nou; sunt vulnerabilă şi neajutorată, fragilă,

ştiu la ce să mă aştept, îmi pot controla gândurile”). Stimă de sine.(„Mă văd într-o lumină pozitivă, decentă, merituoasă, bună, competentă, fără vină”) Proiectarea Sinelui în viitor.(„Voi avea un viitor fericit.”)	ameninţată, în pericol; nu mai sunt în siguranţă.”; „Nu pot avea relaţii reuşite. Nu-mi pot controla comportamentul, simptomele sau sănătatea mintală.”) „Sunt un om rău, nu valorez nimic, îmi este ruşine, incompetentă, slabă, diferită de ceilalţi, distrusă pentru totdeauna.”; „Nu mai pot conta pe mine.” Persoanele abuzate sexual spun: „Sunt un obiect care există pentru nevoile celorlalţi, nevoile mele sunt nerelevante”. Auto-denigrări, identitate distrusă („Nu mai ştiu cine sunt; identitatea mea s-a împărţit înainte şi după traumă.”) „Scopul meu de o viaţă de a-i proteja pe ceilalţi, îl simt acum ca fiind distrus. Nu merit o viaţă bună. Nu-mi mai pot imagina un viitor fericit şi nu cred că am să găsesc dragostea vreodată. Nu sunt destul de bună.”
GÂNDURI DESPRE LUME	
Lumea este plină de înţelesuri, este justă, bună, previzibilă, ordonată, comprehensibilă, plăcută, recompensatore şi sigură. Are sens şi urmează legile acceptate de societate. „Oamenii primesc ce merită – dacă sunt precaută pot să previn dezastrul. Mie nu mi se vor întâmpla lucruri rele.”	„Pur şi simplu nu are sens.”; „Lumea mă face confuză „De ce mi s-a întâmplat mie asta? Care este sensul vieţii?” „Nu pot crede într-un Dumnezeu care permite acest lucru. Dumnezeu mă urăşte.” „Ceea ce fac pur şi simplu nu mai contează. Nu am nici un fel de control.”
GÂNDURI DESPRE CEILALŢI	
„Oamenii sunt buni, demni de încredere, înţelegători şi merită să intri în contact cu ei.”	„Nu mai pot avea încredere în oameni, sunt răi, te exploatează, îţi fac rău, etc. Nu mai pot stabili legături cu ceilalţi. Mă simt străin şi izolat. Nimeni nu mă poate înţelege.”

3. Tulburări de stare: Tulburările de stare sunt întâlnite alături de alte tulburări SSPT şi includ:

Depresia. Aceasta are o structură logică, de la stimă de sine scăzută, lipsă de speranţă, ruşine, sentiment de pierdere, sentimentul distrugerii permanente, până la pesimism. Prin urmare, victimele traumei riscă să adopte un comportament suicidar până în momentul în care gândurile şi sentimentele negative sunt tratate.

Anxietatea (vezi pagina din acest capitol care tratează anxietatea)

Ostilitatea. Aceasta reprezintă o atitudine de neîncredere faţă de ceilalţi. Se poate manifesta prin iritabilitate, furie sau izbucniri faţă de: cei care nu au trecut prin trauma respectivă şi nu pot înţelege, agresor, acele persoane care nu au protejat victima (părinţi, fraţi etc.), agresorii secundari (cei care au racolat victima şi care făceau parte din „cercul de prieteni"), membrii familiei care au încurajat victima să accepte oferta de a pleca în străinătate la lucru.

Durerea simţită în faţa pierderilor. Este posibil ca aceasta să nu fie întotdeauna evidentă pentru cei din preajma victimei.

4. Consum de substanţe care creează dependenţă. Alcoolul, aurolacul, cocaina, opiumul, amfetaminele sau alte droguri sunt folosite frecvent în încercările victimei de a-şi uşura durerea. Aceste „auto- tratamente" oferă o uşurare doar temporară şi îngreunează procesul de vindecare.

5. Comportamente compulsive. În încercările de a scăpa de durere, persoanele cu SSPT pot adopta comportamente compulsive[222] : absentează din senin şi fără motiv de la lucru, pleacă de acasă fără aparent nici un motiv, fac schimbări radicale în stilul de viaţă, mănâncă şi cumpără compulsiv, manifestă schimbări bruşte în comportamentul sexual.

6. Dureri somatice. Când trauma nu poate fi prelucrată şi exprimată verbal, deseori durerea se manifestă somatic, de cele mai multe ori în zonele corpului care au fost traumatizate fizic. Deseori durerea fizică serveşte ca o distragere de la durerea emoţională. Durerile fizice pot deveni cronice (de cap, ale pelvisului, de spate, hipertensiune, astm, probleme ale pielii, inflamări ale gâtului, senzaţii de leşin, amorţirea anumitor părţi ale corpului, extenuare, tulburări gastro- intestinale). Specialiştii[223] au observat că durerile fizice sunt resimţite de persoane care au fost traumatizate în copilărie şi anume în faza preverbală de dezvoltare.

7. Supracompensări. În efortul de a- şi recâştiga controlul pierdut, unele persoane cu SSPT se lasă conduse de o dorinţă acerbă pentru obţinerea succesului, realizare personală sau dobândirea unei forme fizice bune. Aceasta poate constitui o modalitate pozitivă de depăşire a traumei dar, în acelaşi timp, poate frâna vindecarea deoarece prin aceste metode nu se prelucrează trauma.

8. Automutilarea. Una din ironiile SSPT constă în faptul că unele victime se autopedepsesc. După observaţiile lui Matsackis, automutilările includ: „arderi, loviri, tăieri, zgârieri excesive, folosirea unor obiecte dure şi abrazive pe piele sau pe scalp, introducerea unor obiecte ascuţite în corp, lovirea cu capul de pereţi, smulgerea părului şi a sprâncenelor în scopuri necosmetice etc." Aparent, aceste comportamente nu au o explicaţie logică, dar de cele mai multe ori ele sunt precedate de o copilărie traumatizată (cum ar fi abuzul sexual şi/sau fizic). Persoanele îşi provoacă răni ca răspuns la durerea disociată copleşitoare.

Există cel puţin 16 motive care explică acest comportament complex:

- **Exprimă durerea care nu poate fi verbalizată**. În situaţia în care copilului abuzat sexual i s-a spus să păstreze secretul sau în situaţia în care abuzul a avut loc înainte ca acesta să înveţe să vorbească. De exemplu, când acest copil spune: „Ceva oribil mi s- a întâmplat" – aceasta poate însemna un strigăt de ajutor.

---

[222] Compulsie: tendinţă irezistibilă şi inutilă a unei persoane de a repeta o acţiune, persoana fiind incapabilă să reziste, chiar dacă aceasta este inadecvată şi uneori nocivă. Desfăşurarea de activităţi stereotipe (cu caracter de ritual) specifice tulburării obsesiv- compulsive.

[223] Engel, B., *The right to innocence. Healing the trauma of Childhood sexual abuse.* Ivy Books, New York, 1990

- **Încercări de a converti durerea emoţională în durere fizică**. Durerea fizică poate fi localizată, dislocată sau eliberată oferind o distragere temporară de la durerea emoţională.
- **O uşurare paradoxală a durerii**. Stresul declanşează producerea de hormoni naturali în creier (endorfine şi enchefaline), care anesteziază sau uşurează temporar durerea fizică. Aceste aşa-zis „analgezice” induse de stres ajută la o explicare a motivului pentru care victimele traumei devin dependente de stimulii care au legătură cu trauma.
- **Este un mod de a simţi că trăiesc**. Anestezia emoţională şi disocierea fac ca victima să simtă că nu mai trăieşte. Faptul că ea conştientizează durerea fizică o face să se concentreze în prezent, să creadă că este mai bine decât situaţia în care nu simte nimic. Unele dintre aceste persoane spun că sângele oferă o senzaţie caldă şi liniştitoare care le eliberează stresul şi le aminteşte că sunt încă în viaţă[224].
- **Oferă un sentiment iluzoriu de putere şi de control al durerii**. În procesul de inversare a rolurilor prin asumarea de către victimă a rolului de agresor aceasta poate crede: „De această dată sunt rănită, sunt la sfârşitul controlului, pot decide când începe şi când se termină durerea.”
- **Încercări de a încheia ceea ce nu a fost încheiat**. Ideea repetărilor compulsive presupune faptul că se repetă experienţa suferită până în momentul în care este considerată încheiată – prelucrată şi învăţată într- un mod mai bun. Din păcate, retrăirea abuzului nu schimbă faptul că trauma s- a petrecut, doar încheierea prelucrării traumei realizează acest lucru.
- **Este o modalitate de a continua durerea şi tendinţele agresive**. Persoana gândeşte: “Dacă îmi descarc furia rănindu-mă pe mine nu voi provoca rău nimănui altcuiva”. Poate este singura posibilitate de a opri furia pentru un timp. Victima ar trebui învăţată modalităţi constructive de a exprimare a emoţiilor, modalităţi ce pot fi folosite ca antidot.
- **Eliberarea emoţiilor puternice care nu pot fi exprimate direct.** „Nu îmi pot vărsa furia pe cel care m-a abuzat pentru că este puternic, aşa că mă înfurii pe mine însumi”.
- **Face corpul neatractiv pentru a evita abuzuri ulterioare**. Această modalitate defensivă de a- şi provoca răni capătă sens în cazul unui copil/femeie care s- a simţit incapabil să oprească abuzul sexual. Slăbirea sau creşterea în greutate excesiv poate constitui un scop similar.
- **Poate asocia trauma cu momente plăcute**. Unii agresori, după săvârşirea abuzului, au remuşcări, devin mai atenţi şi mai iubitori pentru un timp. Prin urmare, victimele pot condiţiona semnalul de durere cu începutul momentelor plăcute.
- **Imită ceea ce a văzut când era copil**. Copiii imită în mod natural comportamentele adulţilor, ei învaţă să abuzeze dacă părinţii lor au abuzat de ei, aşa cum vor învăţa să fie buni, dacă părinţii lor au constituit un model în acest sens.
- **Poate fi o încercare de ataşament faţă de părinţi**. Copiii resimt o nevoie profundă să se ataşeze de părinţi, chiar dacă sunt respinşi. Pentru a câştiga aprobarea părintelui abuziv copilul poate internaliza atitudinile de pedepsire. Gândirea copilului poate fi: „Voi demonstra că sunt bun şi devotat tatălui făcând ceea ce îmi face el mie”. Acest lucru capătă mai mult înţeles când realizăm că abuzatorii de cele mai multe ori izolează victimele, făcându-le dependente de aprobarea lor. Nevoia de aprobare face ca victima să se identifice cu agresorul. Un copil poate confunda abuzul cu apropierea emoţională, dacă abuzul a fost singura formă de atenţie arătată de părinte. Copilul poate gândi: „Dacă continui să mă rănesc până la urmă ei mă vor iubi”.
- **Poate însemna o întoarcere la trecutul familial pe care îl înţeleg**. Copilul gândeşte: „Nu înţeleg comportamentul iubitor, dar înţeleg durerea, nu întotdeauna mă face să mă simt bine, dar cel puţin este previzibilă”.
- **Este consistentă cu imaginea de sine a persoanei**. Oamenii se comportă cu ei înşişi în funcţie de imaginea pe care o au despre sine. Abuzul învaţă victima: „Nu valorez nimic, sunt rău, sunt un obiect – aşadar are sens să mă tratez ca pe un obiect”. Auto- pedepsirea derivă din sentimentul de învinovăţire sau inadecvare.

[224] E. Bass, L. Davis, *Beginning to Heal*, Harper Perennial, New York, 1993

- **Este compatibil cu imaginea unei persoane despre o lume mutilată şi un viitor non-existent.** „Lumea în care trăiesc este urâtă, nedreaptă şi nu am ce căuta în ea.”
- **Este asimilat cu sentimentul de siguranţă, dacă acest comportament de automutilare determină internarea în spital**. „Este un loc în care sunt îngrijită, mi se dă atenţie şi sunt în siguranţă.” Flannery (1989) a estimat că 80% din fetele care practică prostituţia provin din familii abuzive şi/sau alcoolice. În astfel de familii copiii învaţă de cele mai multe ori că sexul este separat de dragoste şi foloseşte în alte scopuri decât dragostea. Prin urmare o prostituată se foloseşte de sex doar ca mijloc unic de supravieţuire sau îl poate folosi pentru a controla relaţiile şi bărbaţii ca formă de repetare compulsivă.

Convingeri despre sine asociate practicării prostituţiei în mod voluntar:

“ Sexul nu este singurul lucru la care mă pricep, dar este singurul lucru pe care- l fac mai bine” “ Ce valorez? Nimic, sunt bună doar pentru plăcerea bărbaţilor.” Flannery adaugă că dependenţa de sex nu este de fapt o încercare de a linişti apetitul sexual, ci o încercare de a domina trauma. Victima speră că de această dată sexul îi va îmbunătăţi stima se sine, îi va oferi sentimentul că este o persoană care poate fi iubită şi o va face să se elibereze de durerea respingerii, a abandonului şi singurătăţii.

O altă formă de autodistrugere este reprezentată de **revictimizare**. Repetarea compulsivă explică doar parţial motivul pentru care o femeie ar păstra o relaţie abuzivă. Dependenţa nu rezolvă problemele amintirilor disociate. Abuzul tinde să creeze starea de amorţire şi incapacitatea de a se autoproteja. Adultul care a fost abuzat în copilărie va căuta de cele mai multe ori o figură puternică şi autoritară care să îl salveze. Deseori aceasta este un alt abuzator care poate detecta un strigăt de ajutor al unei potenţiale victime. Abuzatorii îşi izolează victimele inducându-le un sentiment de neajutorare, dependenţă, făcându-le să fie recunoscătoare pentru „cea mai mică dovadă de afecţiune.” În mod progresiv, victima priveşte abuzatorul ca pe o persoană puternică şi respectată. Devine din ce în ce mai greu să părăsească relaţia pe măsură ce ciclul de victimizare continuă.
Numărul mare de cercetări asupra SSPT a permis obţinerea unor noi răspunsuri la multe întrebări privind natura şi diagnosticul acestuia. În DSM-III-R au fost incluse noi criterii concretizate ale sindromului de stres post- traumatic:

1) prezenţa în anamneză a unei situaţii traumatizante;

2) întoarcerea permanentă la trăirile legate de circumstanţele traumei;

3) visele şi coşmarurile pe tema traumei;

4) amintirile obsesive;

5) întoarcerile la situaţia traumatizantă prin asociaţii sau asemănarea circumstanţelor;

6) "reactivitatea fiziologică".

I.5. Intervenţia în situaţia de criză

Intervenţia în situaţii de criză este un tip de terapie de scurtă durată care urmăreşte susţinerea Eu-lui persoanei afectate. Rolul consilierului este de a sprijini victima pentru a evita destructurarea Eu-lui acesteia. În cadrul consilierii se urmăreşte conservarea sau restructurarea Eu- lui pentru a readuce victima într- un cadru psihic echilibrat.

Din perspectivă psihotraumatologică, intervenţia în situaţia de criză se realizează ţinând cont de trei reguli de bază:

1. asigurarea securităţii celor afectaţi;
2. punerea la dispoziţia victimelor a unui partener empatic de discuţie;
3. înţelegerea efectelor traumei şi a procesului de elaborare ale acestora.

Asigurarea securităţii presupune de cele mai multe ori îndepărtarea victimelor de locul în care s- a produs trauma. Astfel, în cazul traficului de fiinţe umane, locul de asistenţă a victimelor trebuie să fie sigur (de exemplu un adăpost) şi departe de locul în care s- au produs abuzurile. Este benefic pentru victima exploatată sexual să fie despărţită de traficant sau de beneficiarii relaţiilor sexuale.

Stabilirea sentimentului bazal de siguranţă, relaxarea şi liniştirea victimei permit acceptarea explicaţiei oferite de consilier; astfel victima înţelege faptul că ea, prin reacţia de stres la traumă, răspunde absolut normal la o situaţie absolut neobişnuită.

Specialistul care ajută victima trebuie să perceapă pozitiv izbucnirile afective ca fiind o manifestare a mecanismului de apărare şi adaptare prin ajustare. Dacă victimele îşi fac reproşuri pentru comportamentul lor lipsit de stăpânire, postura de susţinere emoţională a celui care oferă suport poate acţiona despovărător. În situaţia în care victima manifestă paralizie emoţională, retragere şi apatie în faza de evitare, specialistul trebuie să stea la dispoziţia victimei ca un simplu partener de discuţie fără a se impune.

Dialogul folosit în intervenţia in situaţii de criză este unul de susţinere a victimei şi urmăreşte, pe de o parte, implicarea acesteia în procesul natural de vindecare a rănilor psihice, iar pe de altă parte, împiedicarea acesteia să cadă într-una din extreme: copleşirea emoţională sau negarea încremenită. Dacă victimele ajung la înţelegere în încercarea lor de a dori să uite situaţia, atunci ele sunt în stare să admită o nouă confruntare cu evenimentele traumatizante.

I.6. Sindromul Stockholm

Denumirea acestui sindrom este legată de un studiu al victimelor unui jaf care a avut loc într-o bancă din Stockholm, când mai mulţi oameni au fost luaţi ostateci. S- a observat că o parte din ostateci dezvoltau sentimente de simpatie şi empatie cu agresorii lor. În cadrul acestui simptom, anumite caracteristici comportamentale aparţin atât agresorilor cât şi victimelor:

- **Vina**. Persoanele care sunt ţinute cu forţa îşi direcţionează frica şi frustrarea spre cei care deţin autoritatea şi îşi manifestă nevoia de a învinovăţi pe cineva – ca şi în cazurile pierderii unei persoane apropiate. Este posibil ca printre persoanele învinovăţite să fie alţi membri ai grupului de ostateci. Transformând frustrările în agresivitate, o parte din victimele traficului de persoane devin la rândul lor racolatori.

- **Simpatie şi empatie**. Victimele aflate în captivitate ajung să creadă că cei care le sechestrează nu sunt chiar atât de răi pe cât credeau la început. Încep să vadă în agresorii lor nişte fiinţe capabile de sentimente umane. Chiar şi cel mai mic gest de bunătate din partea agresorilor le „demonstrează” că de fapt aceştia sunt nişte oameni cumsecade. Atunci când o astfel de situaţie durează mai mult, eliberarea unui ostatic este întâmpinată cu strigăte de bucurie şi câteodată există sentimentul: *Ei bine, nu-i aşa că nu-s atât de răi? Au eliberat pe cineva.* Pentru aceste persoane nu contează faptul că toţi captivii au fost ţinuţi mai multe zile, luni sau chiar ani şi supuşi unor rele tratamente. Într-un mod asemănător, agresorii pot dezvolta sentimente de apropiere şi chiar ataşament faţă de victimele lor. Sunt cazuri în care ostaticii s-au alăturat propriilor agresori, s-au identificat cu aceştia şi au ajuns să le ia partea şi să lucreze împreună cu ei/pentru ei. O victimă care-şi exprimă nemulţumirea în legătură cu lipsurile socio-economice întăreşte convingerea agresorului că ceea ce face este benefic, transformând astfel victima într-un aliat al acestuia.

După întoarcerea în libertate, persoanei victimă, diagnosticată cu sindromul Stockholm, îi este afectată auto- percepţia, felul în care gândeşte şi simte despre ea însăşi, despre ceilalţi ostateci şi despre agresori. De asemenea, pot fi afectate relaţiile cu familia, prietenii, determinând astfel, într-o anumită măsură, modul ei de a supravieţui şi a se adapta.

I.7. Modalităţi de a face faţă situaţiilor traumatizante (stilul de coping)

În situaţiile traumatizante, mecanismele de apărare sunt orientate spre păstrarea echilibrului intern a sistemului biologic, psihic sau social şi de aceea se neglijează, în caz de conflict, realitatea înconjurătoare. Copingul vizează „adaptarea individului prin ajustare” (asimilare prin acomodare) în cadrul principiului realităţii pragmatice şi/sau comunicative.

O ipoteză importantă de lucru pentru consilieri şi pentru victime este aceea că reacţiile la traumă şi pierderi – oricare ar fi acestea – conţin în ele germenii înnoirii şi reabilitării. Dacă victimelor li se permite şi sunt încurajate să-şi manifeste suferinţa profundă, sentimentele şi emoţiile emergente pot depăşi încet trauma şi pot reveni la sentimentul că viaţa poate şi merită a fi trăită. Vor fi conştiente că în urma incidentului viaţa nu va mai fi la fel, dar se vor putea adapta la noi modalităţi de viaţă.

Metode şi strategii pentru adaptare şi ajutor

Brian Keenan, într-un articol din *The Guardian* din anul 1991 scria: „Fiecare trebuie să găsească în sine metodele care conţin şi controlează durerea şi confuzia. Nu există răspunsuri gata pregătite, este un proces lent de redescoperire în care negarea sau evadarea din învălmăşeala interioară reprezintă antiteza auto-vindecării. Mergem pe acest drum singuri. Putem fi ajutaţi, dar nu putem fi împinşi de la spate sau direcţionaţi greşit. Fiecare avem puterea în noi înşine de a ne reumaniza. Suntem proprii noştri vindecători.”

Anumite atitudini determinate de valori şi credinţe ale societăţii în care trăim, stilul de personalitate, pot îngreuna foarte mult posibilităţile de a face faţă unor situaţii, fie că este vorba de pierderea unei fiinţe dragi, traficul de fiinţe umane, sau orice alte experienţe traumatizante cu care un individ se poate confrunta de-a lungul vieţii.

Stadiile prin care o victimă trece, în situaţie de durere şi privare de libertate, sunt:

1. Negarea. În faza de negare, victima refuză să conştientizeze ce s- a întâmplat, încearcă să se convingă că totul este ca înainte de incident. Negarea mai este denumită şi „faza de tampon" deoarece în timpul acestei faze, individul îşi mobilizează resursele şi se adaptează psihologic şi social pierderii.

2. Furia. Aceasta se poate manifesta diferit: victima poate învinovăţi pe alţii pentru pierderea suferită, poate avea stări de agitaţie, poate brusca pe cei din jurul ei cu manifestări violente sau se poate autoînvinovăţi. Eliberarea furiei poate fi o modalitate eficientă de a depăşi o situaţie traumatizantă.

3. Negocierea. Aceasta poate fi făcută de victimă cu ea însăşi, sau dacă este o persoană religioasă, simbolic, cu Dumnezeu. Aceasta tinde să facă o contra ofertă realităţii traumatizante, realitate pe care victima doreşte să o şteargă din memorie deoarece vrea ca viaţa să fie ca şi înainte. Se încearcă realizarea unei înţelegeri cu ea sau cu divinitatea care să o întoarcă în timp, înaintea incidentului.

4. Depresia. În această fază este simţit sentimentul pierderii, începe integrarea pierderii şi se instalează depresia. Aceasta se manifestă prin lipsa interesului de a-i asculta pe cei din jur, oboseală, izbucniri de plâns, sentimente de vinovăţie, lipsa unui scop în viaţă, senzaţia că-şi merită pedeapsa. Plăcerea şi bucuria sunt greu de realizat chiar şi atunci când se fac activităţi care au plăcut dintotdeauna. Există multe feluri în care se poate manifesta o persoană aflată în această fază, o extremă a acesteia constă în existenţa gândurilor suicidare şi din această cauză victima trebuie convinsă să apeleze la serviciile de consiliere.

5. Acceptarea. Aceasta este etapa finală a durerii suferite, este momentul în care se realizează că viaţa trebuie să continue, se realizează capacitatea de a-şi recâştiga energia şi de a-şi vizualiza scopurile viitoare.

Există patru principii care pot fi de ajutor în lucrul cu cei suferinzi de stres posttraumatic:

1. Să- i ajutăm să accepte realitatea propriilor experienţe şi să contraatace tendinţele de apărare ale negării;
2. Să- i încurajăm să- şi exprime durerea şi să- i asigurăm de normalitatea reacţiilor lor;
3. Să- i ajutăm să se adapteze la schimbările care au avut loc în viaţa lor;
4. Să- i ajutăm să- şi redirecţioneze emoţiile şi întreaga viaţă astfel încât aceasta să meargă spre acceptare şi reabilitare.

III.4 INTERPRETAREA DATELOR

Traficul de fiinţe umane a cunoscut o creştere constantă în ultimii ani, devenind o problemă naţională şi internaţională. Fenomenul nu este unul episodic, implicând un număr mare de persoane, cunoscând profunde conotaţii de ordin social şi economic, demonstrând încălcarea profundă a drepturilor fundamentale ale omului şi devenind o problemă ce se agravează constant. În acest context, se impune formularea unor politici coerente pentru prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane, proces care întâmpină, însă, o serie de dificultăţi, rezultate în primul rând din necunoaşterea dimensiunilor reale ale fenomenului, datorată mobilităţii foarte mari, intensei circulaţii peste frontiere a persoanelor şi bunurilor, iar, în al doilea rând, din obscuritatea fenomenului, asigurată de menţinerea manifestărilor sale în contextul unor activităţi aparent legale.

În plan regional, criza din Balcani, din ultimul deceniu, a favorizat dezvoltarea fenomenului, România fiind citată ca ţară de origine şi de tranzit pentru marile reţele de trafic de femei, provenind îndeosebi din Asia, dar şi din ţările vecine ca Ucraina, Moldova sau Belarus, cu destinaţia în ţările din fosta Iugoslavie (cu accent pe regiunea Kosovo), precum şi Turcia, Grecia sau statele din Europa Occidentală[225].

Deşi fenomenul ia amploare în întreagă lume, nu doar în ţara noastră, el se manifestă cu precădere în zonele în care lipsesc o legislaţie corespunzătoare şi un sistem de cooperare eficient între instituţiile guvernamentale şi societatea civilă. De aceea, un prim aspect care priveşte traficul de persoane trebuie raportat la cauzele care i- au determinat apariţia.

Traficul de persoane nu este un fenomen recent, existând rapoarte ale poliţiei din alte state, datate la sfârşitul secolului al XIX- lea, care indicau răpiri şi vinderi de copii şi fete din satele locuite de evreii din Ţara Galilor şi din alte ţări ale Europei Centrale şi de Est în bordelurile din toată lumea, în special în America de Sud. În America Latină şi în Caraibe, în particular Argentina şi Brazilia, date despre astfel de cazuri sunt înregistrate înainte de anii 1860[226]. Peste mai bine de un secol şi jumătate, factorii acestui fenomen au rămas practic aceiaşi, însă datorită tendinţelor de industrializare, internaţionalizare şi globalizare au apărut şi cauze noi.

O examinare atentă a cauzelor care au determinat apariţia şi proliferarea fenomenului traficului de fiinţe umane, la nivelul ţării noastre, face posibilă gruparea acestora. Astfel, efectele tranziţiei din ţările din S- E Europei au avut drept rezultat schimbări politice, sociale şi culturale care, la rândul lor, au determinat o creştere a sărăciei şi a ratei şomajului, o distribuţie inegală de putere pe piaţa muncii între bărbaţi şi femei. În ultimii ani, această tranziţie a creat situaţii de criză , răspândirea traficului fiind efectul feminizării sărăciei şi a migraţiei pe piaţa muncii. Discriminarea pe piaţa muncii relevată prin ratele ridicate ale şomajului (pe piaţa muncii femeile sunt ultimele angajate şi primele concediate, în acest mod fiind împinse tot mai mult către sectoarele neconvenţionale ale economiei, trebuind să muncească „la negru" pentru a-şi câştiga existenţa, unul dintre cele mai profitabile sectoare de pe piaţa muncii la negru fiind industria sexului), combinată cu sărăcia motivată de remunerarea proastă a muncii şi cu ocaziile de a emigra au determinat considerarea emigrării în ţările mai dezvoltate, ca unică soluţie. Corupţia autorităţilor poate constitui un factor care permite dezvoltarea fenomenului traficului de persoane; traficul şi corupţia se completează reciproc, prin aceea că traficul creează multiple oportunităţi care au ca finalitate coruperea funcţionarilor publici şi crearea premiselor de subminare a întregului efort depus de alţi factori pentru combaterea acestui fenomen.

Controlul slab al graniţelor, lipsa sistemului de evidenţă a persoanelor care emigrează, în ţara de origine, lipsa cadrului legislativ sau existenţa unui cadru legislativ neadecvat, inaplicabil referitor la

[225] www.sens.org.ro
[226] www.iatp.md

migraţie, la combaterea traficului de persoane, protecţia victimelor şi a martorilor constituie, de asemenea, cauze care au determinat apariţia şi dezvoltarea traficului de fiinţe umane. Restricţionarea oportunităţilor de migrare legală în ţările de destinaţie, precum şi reglementările foarte restrictive cu privire la migraţia legală impuse de ţările cu o economie mai dezvoltată, spre care tind victimele traficului, limitează cu severitate orice formă de migraţie legală, situaţie care favorizează traficul.

Internaţionalizarea grupărilor criminale, profiturile mari obţinute în urma traficului de femei; astfel, Interpolul califica traficul ca fiind crima cu cea mai rapidă ascensiune din lume, iar O.N.U. accentua că traficul a devenit un *busines*s global, cu o cifră de afaceri de 7 miliarde de dolari[227].

Factorii informaţionali scăzuţi privind realităţile pieţei muncii sau nivelul de trai în ţările de destinaţie, posibilităţile reale de angajare în câmpul muncii peste hotare, consecinţele muncii la negru determină aprecierea incorectă a şanselor reale de succes, favorizând traficul. Potrivit unui studiu comandat de O.I.M[228]. în România, s-au identificat o serie de factori care determină vulnerabilitatea la trafic a tinerelor, factori care se constituie în tot atâtea cauze care determină şi preced apariţia traficului de fiinţe umane, astfel:

- amplasarea geografică „avantajoasă”; România fiind ţară de origine, de tranzit şi de destinaţie favorizează dezvoltarea traficului. De asemenea, comunitatea devine o cauză atunci când ne referim la localizarea geografică într-o regiune săracă (majoritatea victimelor traficului provin din Moldova şi Muntenia) şi rezidenţa într-o aglomerare urbană (de exemplu, tinerele care locuiesc în marile oraşe sunt mai vulnerabile faţă de trafic, în comparaţie cu cele care locuiesc în comunităţi mici, rurale);
- grupurile de apartenenţă; tinerele care locuiesc într- un mediu instituţionalizat sunt semnificativ mai vulnerabile la trafic decât cele care trăiesc singure sau cu familia;
- abuzul şi disfuncţionalitatea familială, lipsa de comunicare în familie şi dezintegrarea socială; astfel, experienţa unui abuz, fie în familie, fie într-o instituţie, creşte substanţial vulnerabilitatea faţă de trafic; mediul familial abuziv este un factor generator de migraţie şi trafic, alimentând sentimentul eşecului în relaţiile personale şi determinându-le pe tinere să-şi caute libertatea în altă parte; pe de altă parte, comunicarea redusă dintre părinţi şi tinere generează sentimentul de nonapartenenţă la familie şi măreşte vulnerabilitatea faţă de trafic; lipsa unui grup de prieteni accentuează sentimentul dezintegrării şi facilitează desprinderea de familie şi de comunitate;
- achiziţiile şi aspiraţiile personale; dorinţa de realizare personală şi independenţă financiară se află într- un raport de directă proporţionalitate cu riscul traficării (proiectarea succesului în străinătate este o cauză dominantă în apariţia traficului);

În altă ordine de idei, cauzele traficului pot fi raportate la cele trei nivele de coexistenţă: traficul în vederea exploatării sexuale, a exploatării forţei de muncă şi donarea de organe. Traficul în scopul exploatării sexuale rămâne cea mai mare şi mai importantă formă a traficului, din simplul motiv că va reprezenta întotdeauna cea mai importantă sursă de profit pentru traficanţi. În concluzie, se poate spune că sărăcia, şomajul, discriminarea pe piaţa muncii, violenţa domestică şi abuzul determină pentru femei şi tinere, în general, naşterea unei dorinţe de „evadare către o lume mai bună,” astfel încât ofertele înşelătoare ale traficanţilor sunt acceptate cu uşurinţă.

---

227 www.migraţie.md

228 Organizaţia Internaţională pentru Migraţie, Biroul din Bucureşti, *Vulnerabilitatea tinerelor din România faţă de traficul de fiinţe umane*, cercetare realizată de Centrul pentru Sociologie Urbană şi Regională (CURS), Institutul de Cercetare a Calităţii Vieţii (ICCV) şi Mercury Research and Marketing Consultants, 2001.

Dintr-un clasament întocmit de Poliţia de Frontieră, în ceea ce priveşte numărul de cazuri de trafic de persoane depistate şi cercetate recent, reiese că cele mai multe cazuri au fost înregistrate, până în momentul de faţă, la Punctul de Frontieră Giurgiu. Pe primul loc la acest nivel, este judeţul Teleorman, cu patru dosare de trafic de persoane din cele nouă cercetate. La frontiera de Est, au fost depistate şapte cazuri de trafic de persoane, dintre care trei au fost înregistrate în judeţul Vaslui. Punctele de frontieră Oradea, Timişoara şi Bucureşti urmează acestui clasament, la fiecare dintre aceste direcţii fiind instrumentate câte şase cazuri de trafic de persoane. În judeţul Arad, au fost depistate patru cazuri de trafic de persoane, iar în judeţele Timiş şi Mehedinţi, câte trei cazuri.

La nivelul inspectoratelor judeţene din cadrul Direcţiei PF Constanţa, poliţiştii de frontieră au instrumentat şase cazuri de trafic de persoane, dintre care cinci au fost înregistrate în judeţul Constanţa. La frontiera de Nord a ţării, respectiv la Punctul de frontieră Rădăuţi, au fost cercetate două cazuri de trafic de persoane.

Potrivit estimărilor Poliţiei de Frontieră, judeţele cu cele mai multe cazuri de trafic de persoane sunt, în special, cele unde nivelul de trai al locuitorilor este mai scăzut, ceea ce permite mai lesne traficanţilor să- şi racoleze victimele, promiţându- le locuri de muncă bine plătite în străinătate sau câştiguri impresionante, obţinându- se din practicarea prostituţiei ori cerşetoriei. De asemenea, traficanţii din aceste judeţe au avut mai uşor „oportunitatea“ de a intra în legătură, sau au fost chiar ei racolaţi de reţelele de migraţie, care au ramificaţii la nivelul mai multor state, „stimulul“ pentru implicarea în această activitate ilicită fiind sumele mari de bani obţinute de pe urma persoanelor traficate.

În primele nouă luni ale anului 2004, poliţiştii de frontieră români au depistat 47 filiere de trafic de persoane, migraţie şi trafic de persoane, cu 1 697 persoane implicate, din care 185 de femei care urmau a fi exploatate în scopul practicării prostituţiei şi 1 289 de persoane exploatate pentru cerşetorie. Situaţia este asemănătoare cu cea înregistrată în anul 2003, când, în primele nouă luni ale anului, au fost depistate 49 filiere de migraţie şi trafic de carne vie, cu peste 1 200 de persoane implicate.(*Cotidianul,* 13 oct. 2004).

Costul uman și social al traficului de persoane

Victimele traficului uman plătesc un preţ oribil. Durerea fizică, împreună cu cea psihologică, inclusiv bolile de forme diferite şi întârzierile în creştere, au de cele mai multe ori efecte permanente. În multe cazuri, exploatarea victimelor prin trafic se întâmplă progresiv: un copil traficat într- o formă de muncă, poate fi, mai târziu, abuzat în altă formă. Este o realitate brutală a sclaviei moderne faptul că victimele sunt în mod frecvent cumpărate şi apoi vândute, de mai multe ori, iniţial fiind vândute de propria familie. Victimele forţate în sclavie sexuală sunt deseori "alimentate" cu droguri şi supuse unor violenţe extreme. Victimele traficate cu scopul exploatării sexuale se confruntă cu daune (permanente) de natură fizică şi emoţională, datorate activităţii sexuale violente, fiind forţate să devină dependente de droguri, expuse bolilor cu transmitere sexuală, inclusiv HIV/SIDA, fiind supuse privării de hrană şi torturii psihologice. Unele victime suferă vătămarea permanentă a organelor reproducătoare. Multe victime mor din cauza faptului ca sunt traficate. Atunci când victima este traficată într- o locaţie unde nu cunoaşte limba respectivă, acest lucru duce la probleme psihologice cauzate de izolare şi de dominare din partea traficanţilor.

Deşi victimele traficului sexual experimentează o gamă grotescă de probleme legate de sănătate, impactul traficului sexual asupra sănătăţii publice încă nu a fost măsurat. Uitându- ne peste studii regionale, obţinem o idee despre cât de mari pot fi traumele fizice şi psihologice în cazul traficului uman. De exemplu, un studiu efectuat asupra femeilor şi fetelor traficate în scopul prostituţiei în Africa de Est, a relevant prezenţa violurilor, abuzului fizic, infecţiilor cu transmitere sexuala inclusiv HIV/SIDA.[229] O investigaţie în Nepal, cu privire la traficul de femei şi de fete, a scos la iveală un procent de 38% dintre victimele salvate din mâinile traficanţilor, care sufereau de HIV/SIDA, dar şi de alte boli transmisibile pe cale sexuală şi tuberculoză.

În cadrul unui studiu asupra femeilor traficate în Uniunea Europeană, impactul asupra sănătăţii include violenţa extremă, cauzatoare de fracturi osoase, pierderea conştiinţei şi violul în grup. Mai sunt raportate complicaţii legate de avorturi, probleme gastro- intestinale, pierderi în greutate prin metode nesănătoase, depresia suicidală, alcoolismul şi dependenţa de droguri.[230] Un alt studiu efectuat în Uniunea Europeană, asupra femeilor traficate, a relevat faptul că 95% din victime au fost tratate în mod violent sau forţate cu privire la actul sexual, iar 60% dintre victime au raportat stări de fatigabilitate, simptome neurologice, probleme gastro- intestinale, dureri de spate, scurgeri vaginale, infecţii ginecologice. Mai puţin evidente printre consecinţele traficului sexual sunt cancerul cervical, cauzat de papilomavirusul uman, care este mai des întâlnit în rândul femeilor care întreţin relaţii sexuale cu mai mulţi bărbaţi. (12.5% vs. 5. 4% şi 27. 7% vs. 8. 4%).

Adolescenta de 17 ani, însărcinată, prostituându- se pe străzile din Republica Dominicană

[229] Bal Kumar KC, Subedi G, Gurung YB, Adhikari KP. "*Nepal Trafficking in Girls With Special Reference to Prostitution: A Rapid Assessment.*" International Labor Organisation. November 2001.

[230] Zimmerman, Cathy, *The Health Risks and Consequences of Trafficking in Women and Adolescents*: Findings from a European study. London School of Hygiene and Tropical Medicine. 2003. http://www.lshtm.ac.uk/hpu/docs/trafficking final.pdf

Pe când există doar câteva studii mai cuprinzătoare pe domeniul traficului uman, exista mai multe studii deosebit de bine puse la punct legate de consecinţele prostituţiei asupra sănătăţii, care sunt, deasemenea, utile în înţelegerea impactului traficului sexual asupra sănătăţii. De exemplu, două studii din India au găsit că ratele HIV erau mai înalte în rândul prostituatelor – fete decât în rândul prostituatelor – femei.

Pentru a înţelege mai bine categoriile şi inter- relaţionările problemelor de sănătate asociate cu traficul sexual, problemele de sănătate pot fi grupate în şase categorii după cum urmează:

1. *Boli infecţioase*: HIV, BTS (boli cu transmitere sexuala) şi TBC
2. *Boli neinfecţioase*: malnutriţia, problemele de sănătate dentară, problemele de piele
3. *Problemele de sănătate a reproducerii*: avorturile forţate, sarcinile cu risc crescut, naşterile
4. *Abuzul de substanţe*: alcool, inhalanţi, droguri intravenoase
5. *Probleme de sănătate mentală*: depresie, sindrom post- traumatic (Post Traumatic Stress Disorder), suicid
6. Violenţa: abuzurile fizice şi sexuale, omorul.

.

Datele pe baza categoriilor de sănătate arătate mai sus permit ONG- urilor şi agenţiilor guvernamentale să dezvolte/ elaboreze intervenţii, bazate pe dovezi, atât pentru prevenire cât şi pentru îngrijirea victimelor, putând identifica nevoile acestora. Pe o scală mai largă, aceste date vor facilita atât dezvoltarea de tratamente şi bune practici în domeniu, cât şi recomandări asupra sănătăţii publice, cu privire la traficul sexual. Această abordare solicită *leadership* din partea profesioniştilor din domeniul sănătăţii publice şi aplicarea metodologiilor şi strategiilor tradiţionale de sănătate publică.[231]

Firmele luminoase făcând reclamă la bordeluri sunt foarte răspândite în Japonia. Tolerarea industriei sexului comercial a dus la transformarea Japoniei într- una din destinaţiile de top din lume, pentru persoanele care se ocupă cu traficul de femei la nivel internaţional.

[231] Pearson, E. *, Study on Trafficking in Women in East Africa*, GTZ. December 2003

Victimele traficului îndură, adesea, condiţiile brutale ce rezultă din traumele fizice, sexuale şi psihologice. Viruşii şi infecţiile transmisibile sexual, bolile inflamatorii pelvine şi HIV/SIDA sunt de cele mai multe ori rezultatul exploatării în industria prostituţiei. Anxietatea, insomnia, depresia şi sindromul post- traumatic sunt manifestări psihologice comune în rândurile victimelor traficului. Condiţiile de locuit neigienice şi supra- aglomerate, asociate cu nutriţia sărăcăcioasă, constituie un mediu de găzduire a problemelor de sănătate, cum ar fi scabia, tuberculoza şi alte boli contagioase. Cele mai teribile abuzuri sunt de obicei legate de copii, care sunt mai uşor de manipulat şi de controlat, fiind forţaţi în sclavia domestică, conflictele armate şi alte forme de muncă forţată riscante.

Dimensiunea Drepturilor Omului: În mod fundamental, traficul de persoane violează drepturile universale ale omului, dreptul la viaţă şi la libertate. Traficul de copii violează dreptul moştenit de a creşte într- un mediu protejat şi dreptul de a fi ferit de orice formă de abuz sau exploatare.

Copii aflaţi în stradă, chiar şi de vârsta de doi ani, fiind traficaţi în centrele metropolelor din India, unde sunt puşi cu forţa să cerşească bani. Cerşetoria practicată de copii este considerată una dintre formele de trafic uman.

Promovarea insuccesului social: pierderea familiei şi a suportului comunităţii face din victimele traficului nişte persoane vulnerabile în faţa solicitărilor şi ameninţărilor traficanţilor, contribuind, în mai multe moduri, la deteriorarea structurilor sociale. Copiii sunt luaţi fie de la părinţi, fie din sânul familiei lărgite. Profiturile de pe urma traficului de copii duce deseori la formarea unor practici rezistente de acest tip, cu rădăcini bine dezvoltate în anumite comunităţi, care sunt exploatate în mod repetat, ca sursă de victime.

Pericolul de a deveni o victimă a traficului poate implica grupuri vulnerabile, precum copiii şi tinerele femei care doresc să se ascundă, sau să fugă de acasă, acest lucru având efecte adverse asupra educaţiei sau a structurii familiale. Pierderea educaţiei reduce oportunităţile economice de viitor ale victimei şi măreşte vulnerabilitatea în faţa traficului, în mod repetat. Victimele care se pot întoarce în comunităţile lor sunt de cele mai multe ori stigmatizate şi ostracizate. Recuperarea din traumă, dacă se produce vreodată, poate lua o viaţă întreagă.

Alimentarea Crimei Organizate: profiturile obţinute din traficul uman alimentează alte activităţi criminale. Potrivit Biroului Federal de Investigaţii al SUA (FBI), traficul uman generează profituri de aproximativ 9.5 bilioane usd anual. Este conectat îndeaproape cu spălarea de bani, traficul de droguri, falsificarea de documente şi transportul ilegal de persoane. Acolo unde crima organizată este în floare, guvernele şi legea sunt subminate şi slăbite.

Privarea Ţărilor de Capital Uman şi Inhibarea Dezvoltării: traficul de persoane are un impact dezastruos asupra pieţei forţei de muncă, contribuind la o pierdere irecuperabilă a potenţialului uman. Anumite efecte ale traficului includ salarii micşorate, diminuarea productivităţii muncii, generaţii sub- educate. Aceste efecte duc la pierderea de productivitate socială pe viitor şi la slăbirea puterii de câştiguri, implicit a puterii de cumpărare. Forţarea copiilor să lucreze şi negarea accesului acestora la educaţie, întăresc cercul vicios al sărăciei şi al analfabetismului, ducând la efecte negative asupra societăţii în general. Atunci când munca forţată implică o parte semnificativă a populaţiei unei naţiuni, această formă de trafic întârzie dezvoltarea naţională, deoarece generaţii întregi de victime rămân cufundate în cea mai cruntă sărăcie.

Eroziunea Autorităţii Guvernamentale: multe guverne întâmpină dificultăţi în a- şi exercita puterea legală pe deplin, pe teritoriul naţional, în mod particular acolo unde corupţia este prevalentă. Conflictele armate, dezastrele naturale, ciocnirile etnice şi culturale pot duce la categorii mari de populaţie care- şi mută locuinţa, aceste grupuri devenind vulnerabile în faţa traficului de persoane. Operaţiunile traficului uman subminează în continuare autoritatea guvernelor şi a legii, ameninţând securitatea populaţiilor vulnerabile. Multe guverne sunt incapabile să protejeze femeile şi copiii faţă de răpirile care au loc din şcoli şi din case sau campusuri de refugiaţi. Mai mult decât atât, şpăgile plătite unor oameni ai legii corupţi, oficiali la birouri de imigrare şi alţi membri ai autorităţilor, împiedică guvernele să combată corupţia.

CAP. IV CONCLUZII SI STRATEGII DE INTERVENȚIE

Traficul de fiinţe umane, una dintre cele mai grave forme de violare a drepturilor persoanelor, a demnităţii şi integrităţii acestora, se desfăşoară, de regulă, într- un areal extins ca teritoriu şi ca număr de persoane implicate, traficanţii profitând de naivitatea victimelor dar şi de unele nesincronizări între instituţiile statului cu atribuţii în domeniul educaţiei, protecţiei sociale, stabilirea identităţii şi circulaţiei persoanelor. Indiferent de forma în care se face exploatarea unei persoane, pentru prevenirea şi combaterea acestui fenomen în continua creştere între instituţii si autorităţi, între acestea şi organizaţiile neguvernamentale trebuie să existe o cooperare în direcţia prevenirii şi combaterii oricărei forme de sclavie. Pentru că, de cele mai multe ori, în materia traficului de persoane intervin şi „elemente” de extraneitate (traficanţi, transportatori ori „consumatori”), este necesară şi o cooperare internaţională între organismele cu atribuţii în prevenirea şi combaterea acestor forme de exploatare umană.

Cooperarea dintre instituțiile statului în prevenirea traficului de ființe umane

A. Forme ale cooperării interne

Atribuţii în domeniul prevenirii şi combaterii traficului de persoane, separat sau în cooperare, au potrivit dispoziţiilor din Legea nr. 678/2001, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Muncii şi Solidarităţii Sociale, Ministerul Administraţiei şi Internelor, Ministerul Educaţiei şi Cercetării, Ministerul Sănătăţii şi Familiei, Ministerul Justiţiei, Ministerul Public, Autoritatea Naţională pentru Protecţia Copilului şi Adopţie, Consiliile Judeţene, Consiliile Locale şi alte instituţii. În prevenirea şi combaterea traficului de persoane, se pot implica potrivit dispoziţiilor din lege şi organizaţiile neguvernamentale ori reprezentanţi ai societăţii civile care separat ori prin cooperare cu organisme similare sau instituţii ale statului, pot desfăşura activităţi în acest sens. Numărul mare de instituţii implicate în prevenirea şi combaterea traficului de persoane, se explică prin amploarea şi diversitatea fenomenului, atât la nivela naţional cât şi internaţional. Fiecărei instituţii, prin lege, i- au fost atribuite sarcini în prevenirea şi combaterea traficului de persoane, sarcini care trebuie realizate separat sau prin cooperare între ele. Între cele mai importante atribuţii in domeniu i- au fost atribuite Ministerului Afacerilor Externe, instituţie a cărei activitate se răsfrânge atât în sfera cooperării interne cât şi internaţionale.

Printre altele, M.A.E. are obligaţia de a întocmi şi transmite instituţiilor interesate o listă cu statele care prezintă potenţial ridicat sub aspectul traficului de persoane. Deşi legea nu face distincţii, apreciem că în sfera acestei atribuţii trebuie cuprinse doar acele state care asigură tranzitul şi „consumul” traficului de persoane. Potrivit notei întocmită în anul 2004, printre ţările cu potenţial ridicat sub aspectul „beneficiarilor” traficului de persoane, se numără ţări precum Germania, Italia, Spania, Olanda, Franţa. Prezintă de asemeni potenţial, tot sub acest aspect, ţări precum Polonia, Turcia, Japonia, Serbia şi Muntenegru. Sub aspectul tranzitului şi stabilirii legăturilor dintre traficanţi, prezintă potenţial ridicat ţări precum Albania, Serbia, dar şi celelalte state enumerate cu potenţial ridicat sub aspectul existenţei beneficiarilor exploatării persoanelor. Instituţiile interesate în receptarea acestor informaţii oferite de M.A.E. ar trebuit sa fie cele care asigură verificarea documentelor de călătorie în exterior pentru potenţialele victime.

O altă atribuţie importantă a M.A.E. este aceea legată de posibilitatea identificării cetăţenilor străini asupra cărora există indicii că ar fi implicaţi în traficul de persoane, în vederea luării de măsuri pentru a împiedica accesul lor pe teritoriul României. Colaborarea trebuie realizată cu structurile specializate din cadrul Ministerului Administraţiei şi Internelor. Celelalte atribuţii ale M.A.E. privesc acordarea

de asistenţă victimelor cetăţeni români aflate pe teritoriul altor state, eliberarea de documente în vederea repatrierii, sens în care va desemna un diplomat responsabil cu aplicarea metodologiei. Deasemeni, M.A.E, facilitează cetăţenilor străini, victime ale traficului, aflaţi pe teritoriul României, eliberarea de paşapoarte sau titluri de călătorie. Alte atribuţii ale M.A.E. privesc o activitate de informare a victimelor despre drepturile conferite de legislaţia română, de promovare a legislaţiei române şi a legislaţiei altor state în domeniul traficului de fiinţe umane.

Ministerului Muncii şi Solidarităţi Sociale şi Familiei îi revine obligaţia de a stabili măsuri care să conducă la integrarea în piaţa munci a persoanelor care prezintă un risc ridicat de a fi traficate, în special femeile din zonele defavorizate şi persoanele marginalizate social. În acest sens Agenţia Naţională de Ocupare a Forţei de Muncă trebuie să dezvolte programe de informare privind piaţa muncii, de formare profesională, de informare cu privire la drepturile salariaţilor, de cooperare cu agenţii economici pentru angajarea cu prioritate a persoanelor cu risc de a fi traficate. Pe linia protecţiei victimelor traficului M.M.S.S.F., prin Agenţiile judeţene de ocupare a forţei de muncă trebuie, să elaboreze programe de iniţiere şi formare profesională a victimelor care sunt cazate în centre de asistenţă, să le asigure servicii de consiliere în vederea identificării de locuri de muncă. Deasemeni, împreună cu Ministerul Finanţelor Publice, M.M.S.S.F., are obligaţia de a identifica posibilităţi de stimulare a agenţilor economici dispuşi să angajeze persoane cu risc ridicat de a fi traficate ori victime ale traficului de persoane, dacă acestea au absolvit cursurile de formare profesională.

Ministerul Educaţiei Cercetării şi Tineretului are potrivit legii obligaţia ca împreună cu celelalte ministere şi cu organizaţiile neguvernamentale să iniţieze şi să aplice programe educative pentru părinţi şi copii, în mod deosebit pentru grupurile care prezintă potenţial ridicat de a fi victime, programe care să conştientizeze participanţii asupra riscurilor ce le presupune o acceptare conştientă a exploatării unei persoane prin muncă forţată, sclavie, aservire, prostituţie, pornografie, prelevare de organe ori ale asemenea încălcări ale drepturilor şi libertăţilor omului. Considerăm că aceleiaşi instituţii îi revine obligaţia de a informa părinţii şi copii cu privire la drepturile pe care le au atunci când sunt victime ale traficului de persoane. Ministerul Justiţiei şi Ministerul Public au obligaţia, de a efectua periodic studii cu privire la cauzele care determină şi condiţiile care favorizează traficul de persoane.

Consiliilor judeţene şi Consiliilor locale le revin obligaţia, potrivit legii, de a sprijinii şi a finanţa centrele de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de persoane, de a asigura cu prioritate victimelor locuinţe sociale. Ministerul Administraţiei şi Internelor, instituţii cu atribuţii importante în reprimarea traficului de persoane, are potrivit legii şi obligaţii care ţin de prevenirea şi protecţia victimelor, de evaluare statistică a fenomenului.

Pe liniile de prevenire, M.A.I. are obligaţia de a realiza şi difuza materiale documentare prin care să fie cunoscute riscurile la care pot fi supuse potenţialele victime ale traficului de persoane. Prin structurile specializate, în colaborare şi cu alte ministere, M.A.I. monitorizează şi evaluează periodic fenomenul, în baza de date luându-se în consideraţie traficanţii, victimele şi persoanele juridice care s-au implicat în activitatea de trafic de persoane. Baza de date se menţine în actualitate iar rapoartele de evaluare şi informaţiile statistice se publică semestrial cu avizul ministrului. Deasemenea, M.A.I. are obligaţia de a asigura la cerere, pe teritoriul României, protecţia fizică a victimelor traficului, prin Poliţia de Frontieră, identifică şi preia victimele în vederea îndrumărilor către centrele de asistenţă specializată, centre care funcţionează în prezent în judeţele Arad, Botoşani, Galaţi, Giurgiu, Iaşi, Ilfov, Mehedinţi, Satu Mare şi Timiş. M.A.I. stabileşte pentru transportatorii care au fost complici la o infracţiune de trafic de persoane, perioada cât unitatea va asigura cazare şi întreţinere victimelor. Atunci când victima este o persoană străină, M.A.I. împreună cu M.A.E. facilitează eliberarea actelor

de identitate când acestea au fost furate sau distruse. Pentru identificarea victimelor traficului de persoane M.A.I., prin lucrătorii operativi, poate efectua, cu respectarea legii, controale în incinta sediului oricărei persoane juridice.

B. Planul Naţional de Acţiune pentru combaterea traficului de fiinţe umane

PLANUL NAȚIONAL DE ACȚIUNE 2018[232] - 2020 pentru implementarea Strategiei naționale împotriva traficului de persoane pentru perioada 2018 - 2022 | Hotărâre 861/2018.

Prin H.G nr.1266/2001, Guvernul României a impus, în baza unui plan naţional, instituţiilor implicate în combaterea traficului de persoane, direcţii de cooperare şi acţiune care să eficientizeze această activitate în conformitate cu dispoziţiile din Legea nr. 678/2001. Într-o listă anexă hotărârii sunt enumerate instituţiile cu atribuţii în combaterea traficului de fiinţe umane, principalele fiind: Ministerul Administraţiei şi Internelor, Ministerul Justiţiei, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Public, Ministerul Muncii Solidarităţii Sociale şi Familiei, Ministerul Sănătăţii, Ministerul Culturii şi Cultelor, Ministerul Integrării Europene, Ministerul Educaţiei Culturii şi Tineretului, Organizaţia Internaţională pentru Migraţi, Organizaţia Oficiul Naţional pentru Refugiaţi, Agenţia Naţională pentru Protecţia Copilului şi Adopţii şi Direcţia de Investigare a Infracţiunilor de Criminalitate Organizată şi Teroristă.

Planul prevede şi activităţile pe care trebuie să le întreprindă în cooperare instituţiile mai sus menţionate pe linia combaterii traficului de fiinţe umane, fiind axat pe acţiuni de cercetare, prevenire, combatere, asistenţă şi întărirea cadrului legal. În principal, acţiunile pe care trebuie să le desfăşoare instituţiile guvernamentale şi organizaţiile non- guvernamentale se înscriu în următoarele direcţii:

a) îmbunătăţirea situaţiei economice şi sociale a categoriilor de persoane aflate într-un grad ridicat de risc de a deveni victime ale traficului; b) informarea şi creşterea gradului de conştientizare asupra formelor şi pericolelor implicate de traficul de fiinţe umane; c) elaborarea unei strategii de comunicare privind prevenirea şi combaterea traficului; d) asigurarea repatrierii şi reintegrarea socială a victimelor; e) protecţia victimelor traficului de fiinţe umane; f) aplicarea şi îmbunătăţirea legislaţiei în domeniu; g) cooperarea regională şi internaţională cu statele implicate în combaterea traficului de fiinţe umane; h) identificarea cauzelor care generează traficul de persoane şi stabilirea măsurilor de eliminare a cauzelor; i) reducerea posibilităţilor de eludare a legii; j) pregătirea personalului însărcinat cu aplicarea noilor instrumente în materie; k) tratarea corespunzătoare a instituţiilor care se ocupă de combaterea traficului de persoane; l) securizarea controlului la trecerea frontierei de stat;

Obiectivele din plan sunt detaliate, sunt stabilite tipurile de activităţi pe care instituţiile şi organizaţiile neguvernamentale trebuie să le desfăşoare pentru atingerea lor, sunt stabiliţi partenerii pentru fiecare obiectiv, termenele de realizare şi indicatorii de eficienţă. Apreciem că unele din obiectivele cuprinse în plan sunt realizabile şi pot contribui la prevenirea în bună măsură a traficului de fiinţe umane. Unele obiective sunt de durată şi implică pentru realizarea lor resurse materiale şi umane însemnate. În acelaşi scop, al combaterii traficului de fiinţe umane, dat fiind că printre victime se regăsesc din ce în ce mai mulţi minori, prin H.G. nr.1927/2004, a fost aprobat Planul Naţional de

[232] https://lege5.ro/Gratuit/gmydqojxhe3a/planul-national-de-actiune-2018-2020-pentru-implementarea-strategiei-nationale-impotriva-traficului-de-persoane-pentru-perioada-2018-2022-hotarare-861-2018?dp=gi3tgnbqgq3dinq

acţiune pentru prevenirea şi combaterea traficului de copii, plan conform căruia Autorităţii Naţionale pentru Protecţia Copilului şi Adopţii, dar şi altor instituţii ale statului, le revin importante atribuţii. Tot în acest scop, al combaterii traficului de fiinţe umane, a fost creată o reţea naţională de judecători specializaţi în soluţionarea unor astfel de cauze. Indiferent de formele de cooperare existente sau care se vor mai înfiinţa, combaterea traficului de fiinţe umane depinde de eficienţa cu care se aplică efectiv legea penală în cauzele descoperite dar mai ales de existenţa unor măsuri concrete de informatizare şi conştientizare asupra riscului acestui fenomen, în special pentru categoriile sociale vulnerabile, femei şi copii. Nu în ultimul rând, pentru prevenirea acestui flagel, sunt necesare măsuri de ordin general, cum ar fi dezvoltarea economică, educaţia, eliminarea sărăciei, acordarea de şanse egale pentru toate persoanele indiferent de categoria socială din care provin.

Protecția victimelor traficului de ființe umane

Pentru a fi efective, strategiile anti- trafic trebuie să ţintească atât partea de alimentare (traficanţii) cât şi partea de cerere a pieţei de trafic (proprietarii, consumatorii sau cumpărătorii de sex). Din punct de vedere al alimentării pieţei de trafic, condiţiile care facilitează traficul trebuie abordate prin eforturi de genul: alertarea comunităţii cu privire la pericolul traficului, impunerea şi extinderea oportunităţilor economice şi educaţionale pentru grupurile vulnerabile, promovarea accesului egal la educaţie, educarea oamenilor cu privire la drepturile lor legale şi crearea de oportunităţi pentru viaţă mai bună, în general. Din punctul de vedere al traficanţilor, legea penală ar trebui: să pedepsească riguros traficanţii şi pe cei care- i sprijină, să lupte împotriva corupţiei publice care facilitează şi profită de pe urma acestui tip de comerţ, să identifice şi să interzică rutele de trafic, printr- o mai bună concentrare de cunoştinţe şi coordonare, să clarifice definiţii legale ale traficului şi să coordoneze responsabilităţile instituţiilor din domeniul penal, sa pregătească personal pentru identificarea şi direcţionarea victimelor traficului către centrele de îngrijire.

Din punct de vedere al cererii, persoanele care exploatează persoane traficate (beneficiarii de servicii) trebuie identificaţi si pedepsiţi. Angajatorii de muncă forţată şi exploatatorii victimelor traficului sexual trebuie depistaţi şi pedepsiţi pe măsură.

Cu privire la sclavia sexuală, campaniile de conştientizare a publicului trebuie organizate mai mult în ţările de destinaţie, pentru a face mai dificilă intrarea traficanţilor, victimele trebuie salvate, reabilitate social, reintegrate în familiile lor pe cât posibil, sau să li se ofere alternative în cazul în care acestea nu se pot întoarce la familii sau în ţările/ comunităţile natale. Trebuie coordonate eforturi locale, naţionale şi regionale de luptă împotriva traficului uman. Atrăgând atenţia publicului asupra problemei, guvernele pot să- şi coordoneze suportul necesar pentru combaterea traficului. Strategiile anti- trafic şi programele dezvoltate cu ajutorul societăţii civile (ONG- urile, de exemplu) sunt cele mai efective şi au şansele cele mai mari de succes, întrucât societatea civilă ajută la o abordare comprehensivă a problemei.

Identificarea victimelor

Actul de Protecţie a Victimelor Traficului (Trafficking Victims Protection Act- TVPA) şi *Protocolul de Prevenire, Înlăturare şi Pedepsire a Traficului de Persoane, în Special al Femeilor şi Copiilor,* document elaborat de Naţiunile Unite, fac apel la guverne de a face paşi adecvaţi în direcţia protecţiei victimelor traficului uman. Asemenea protecţie este posibilă numai când se face o identificare adecvată a victimelor traficului. Într- un raport din anul 2005 al Naţiunilor Unite se punea accentul pe nevoia de monitorizare a grupurilor vulnerabile, în ideea de a identifica victimele traficului de persoane. Concluziile raportului mai- sus amintit scoate în evidenţă faptul că rămâne foarte multă

muncă de făcut pe viitor, în acest domeniu. Auto- identificarea este un mit. Unele guverne continuă să se bazeze pe sistemul "plângerilor" atunci când se încearcă identificarea victimelor traficului sau a crimelor generate de traficul de persoane. Considerând că o victimă individuală va raporta crima la care a fost supusă autorităţilor în măsura să găsească soluţii, sau dacă luam în considerare că victima ar face cunoscut statutul de victimă cu prima ocazie pe care ar avea- o la îndemână, printr- o modalitate sau alta, atunci guvernele vor acţiona în sensul rezolvării doar a problemei victimei în discuţie. Această abordare reactivă a traficului nu este adecvată şi nu îndeplineşte standardele legale internaţionale de protecţie a victimelor. Realitatea este că doar unele victime au curajul şi dorinţa de a- şi dezvălui statutul la un contact iniţial cu autorităţile. Lor le este teamă de represalii reale sau imaginare şi încă se luptă cu trauma experienţei de servitute. Aceşti oameni nu pot şi nu trebuie să se aştepte nimeni ca ei să poată raporta imediat, la modul obiectiv, asupra dimensiunii exploatării la care au fost supuşi.

Protecţia adecvată a victimei presupune măsuri pro- active din partea guvernelor pentru a identifica victimele traficului uman, prin intermediul interviurilor şi al metodei consilierii. Autorităţile din domeniul penal ar trebui să fie pregătite pentru a şti cum să identifice cazurile de trafic. Oferirea victimelor de adăpost temporar şi mediu confortabil, permite victimelor să primească servicii de consiliere şi de a opta asupra unor posibilităţi de viitor, inclusiv de participare la încarcerarea traficanţilor, în cooperare cu instituţiile care aplică legea împotriva celor vinovaţi.

Categoriile de victime

Victimele traficului uman sunt persoanele supuse la violenţă, abuzuri de autoritate sau la ameninţări care au stat la baza procesului care a dus la exploatarea lor sexuală, sau persoanele care au fost înşelate de traficanţi şi care au crezut că au un contract de muncă atrăgător, fără legătura cu comerţul sexual, sau persoanele care sunt conştiente de adevăratele intenţii ale traficanţilor şi care au consimţit, iniţial, la această exploatare sexuală, datorită situaţiei lor vulnerabile (psihică, socială, economică, familială, afectivă).

Traficul de persoane are consecinţe deosebit de grave (materiale şi morale) pentru victime, consecinţe de care nu se ţine cont în cursul anchetelor şi al urmăririi penale împotriva traficanţilor. Victimele care doresc să coopereze prin furnizarea de informaţii, ca martori, trebuie ajutate, încurajate şi asistate permanent.

A. Copiii – victime ale traficului de persoane

Anual, mii de copii (băieţi şi fete) sunt traficaţi pentru a fi exploataţi în scopuri comerciale, fiind recrutaţi – fie prin înşelăciune, constrângere sau forţă, fie sunt transportaţi în ţară sau peste graniţele naţionale şi vânduţi în repetate rânduri. Ei devin victimele acestui fenomen larg răspândit şi în România, care reprezintă o ţară de origine şi de tranzit a traficului de persoane. Cel mai bun instrument legislativ în prevenirea, protecţia şi recuperarea copiilor traficaţi sau care riscă să fie traficaţi este *Convenţia Naţiunilor Unite cu privire la drepturile copilului* (1989), în art. 355 se stipulează „drepturile copilului de a fi protejat împotriva traficului". Un alt instrument legislativ care completează este *Convenţia Organizaţiei Naţiunilor Unite împotriva Crimei Organizate Transfrontaliere* (UN Convention against Transnational Organisational Crime) devenit şi *Protocolul de la Palermo*, defineşte *copilul – orice persoană cu vârsta mai mică decât 18 ani.*

Legislaţia română în vigoare garantează protecţia şi asistenţă minorilor – victime ale traficului de persoane – prin Legea nr. 678/2001[233], art. 26 alin. (4). *Traficul de copii* se realizează în mai multe etape:

- traficul sau separarea copilului de/din comunitatea sa,
- prezumţia de corecţie, fraudă, înşelăciune sau abuz de putere din partea traficantului,
- intenţia de exploatare etc.

Mijloacele de traficare a acestei categorii umane – reduse astfel la condiţia de marfă – sunt multiple: recrutare, transport, transfer, adăpostire sau primire a copilului cu scopul de a fi pus la muncă forţată (agricolă, casnică), la cerşit, la furat sau de a fi exploatat sexual sau pentru a fi dat ilegal spre adopţie, pentru transfer de organe. După recrutare şi intrarea în ţara de destinaţie, victimele – copii devin captive total: nu au acte de identitate, nu au dreptul la liberă circulaţie sau comunicare, sunt continuu ameninţaţi.

Ţinând în mână banii obţinuţi în schimbul exploatării sexuale, copilul unei prostituate stă în uşa unui bordel din Phnom Penhn, Cambodia. Copiii crescuţi în bordeluri sunt extrem de vulnerabili în faţa riscului de a fi exploataţi sexual.

Cei care preiau copiii le oferă hrană, haine, adăpost, droguri – în perioada exploatării lor, obligându-i să reîntoarcă, prin muncă, valoarea acestora. Copiii nu primesc bani pentru activităţile lor, sunt abuzaţi fizic, hrăniţi prost şi supuşi perversiunilor sexuale de la 8 la 12 ore pe zi (câte 6 – 10 clienţi/zi)[234] . Recrutorii acestor victime sunt persoane cunoscute lor: bărbaţi sau femei, cunoştinţe, vecini, părinţi, iubiţi. Unele fete care au fost traficate devin la rândul lor traficante, se întorc în locaţiile de unde au plecat şi recrutează alte persoane, implicându- le în trafic: copii foarte mici, membrii familiei (mame, unchi, fraţi). Aceştia însă, nu recunosc acest fapt, ci văd o sursă de protejare

[233] Legea nr. 678 din 21 noiembrie 2001 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 783 din 11 decembrie 2001 şi a fost modificată prin: O.U.G. nr. 143 din 24 octombrie 2002 pentru modificarea şi completarea unor dispoziţii din Codul penal şi unele legi speciale, în vederea ocrotirii minorilor împotriva abuzurilor sexuale (M. Of. nr. 804 din 5 noiembrie 2002); Legea nr. 39 din 21 ianuarie 2003 privind prevenirea si combaterea criminalităţii organizate (publicată în M. Of. nr. 50 din 29 ianuarie 2003); O.U.G. nr. 79 din 14 iulie 2005 (M. Of. nr. 629 din 19 iulie 2005).

[234] OIM, *Traficul cu femei şi copii*, Republica Moldova, 2001

a copilului, de supravieţuire a familiei. După recrutare, copiii pot fi traficaţi de- a lungul graniţelor naţionale sau internaţionale. De exemplu, în Europa de S- E, principalele ţări de origine sunt Albania, Bulgaria, România şi Moldova (copiii fiind traficaţi spre alte ţări), ţări de destinaţie sunt Kosovo, Macedonia, Bosnia şi Herţegovina, iar principalele ţări de tranzit sunt Serbia, Muntenegru şi Croaţia[235]. Copiii pot deveni victime prin intervenţia unor factori de risc (de vulnerabilitate)[236]: respingerea sau opoziţia normelor sociale şi morale de contact cu mediul lor social, anumite istorii din viaţa lor, factori de stres (abuz sexual, tortura, maltratarea).

Împotriva fenomenului de victimizare şi pentru protecţia copilului trebuie maximizată intervenţia factorilor protectivi. Majoritatea copiilor traficaţi suferă, prin separarea de comunitatea unde au trăit, din cauza condiţiilor vitrege de viaţă şi de muncă, prin ameninţările proxeneţilor, ale traficanţilor, prin neîncrederea în autorităţi, lipsa unui statut legal şi astfel dezvoltă relaţii de dependenţă emoţională cu traficanţii lor (iubindu- i şi urându- i în acelaşi timp). Traficantul devine singurul adult pe care îl are copilul în ţara unde este exploatat. Chiar dacă reuşesc să „evadeze" din lumea traficului şi se întorc acasă, impactul social devine mai puternic: familia îl poate respinge, nu mai are aceleaşi abilităţi sociale, educative cu ale celorlalţi copii, iar impactul psihologic este un prag greu de trecut: sentimentele de ruşine şi vinovăţie conduc la lipsa încrederii, conduc la gânduri şi tentative de sinucidere, la toate acestea adăugându- se şi impactul fizic al traficului suferit: violenţa fizică din partea traficanţilor, clienţilor, proxeneţilor, contactarea de boli cu transmitere sexuală. Toate eforturile anti trafic la copii se regăsesc în respectarea celor cinci drepturi ale lor: la viaţă, la dezvoltare, la protecţie, dreptul la participare, dreptul la informaţie. Asistenţa şi protecţia copilului – victimă a traficului de fiinţe umane trebuie să fie cu totul specială, distinctă de a adulţilor din toate punctele de vedere: legal, politic, prin programe, acţiuni adoptate de instituţii publice, private, tribunale[237].

Printre măsurile speciale de protejare şi ajutorare a copiilor – victime ale traficului sunt incluse unele proceduri, astfel încât:

− să nu fie implicaţi penal, nu trebuie sancţionaţi ca urmare a situaţiei lor de fiinţe traficate;

− să se realizeze o reunire a copiilor traficaţi cu familiile lor (după o analiză de risc şi consultarea copilului dacă este în interesul copilului);

– li se vor oferi, pe timpul procesului penal, programe de asistenţă fizică, psihică, medicală, juridică, educativă;

− să fie protejaţi împotriva traficanţilor (şi în timpul procedurilor de obţinere a compensaţiilor);

– sa le fie protejate intimitatea şi identitatea, prin iniţierea de programe adecvate, de către persoanele care lucrează cu copiii- victime.

Statisticile privind numărul de copii traficaţi sunt greu de obţinut, fiind îngreunate de natura clandestină a mijloacelor de traficare şi dificultăţilor legale de identificare a acestor categorii de victime. Naţiunile Unite au oferit unele statistici estimative[238], indicându- se la nivel mondial

[235] Salvaţi Copiii, *Răspuns la problema traficului de copii*.
[236] I.C. Ichim, *Minorul – în reglementările europene*, Ed. Timpul, Iaşi, 2003, p. 14.
[237] Raportul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului către Consiliul Economic şi Social, *Principii recomandate şi linii directoare cu privire la drepturile omului şi traficului de fiinţe umane*.
[238] Europol 2003, USDOS 2003, ILO- IPEC, 2004

aproximativ 1, 2 milioane de copii traficaţi în scopul exploatării prin muncă; rapoartele ONG- urilor[239] estimează că mii băieţi şi fete, mai tineri de 13 ani, sunt traficaţi din şi în interiorul Europei de Est pentru muncă forţată, cerşit, furt, iar Banca Mondială indică faptul că peste un milion de copii muncesc de la vârsta de 5 ani şi nu au acces la apă potabilă.

B. Femeile – victime ale traficului de persoane

Reţelele de trafic sunt tot mai răspândite în Balcani, traficanţii acţionând transfrontalier: de exemplu, fete şi femei traficate în Albania au fost găsite în Africa de Sud. Traficul de persoane în scopul exploatării sexuale comerciale urmează aceleaşi căi cu cele ale traficului de droguri, armamentului ilicit – generând profituri uriaşe.

Traumele acestor victime- femei, traficate cu scopul de a fi exploatate sexual, îşi au originea într- un abuz mintal şi fizic din istoria lor de viaţă. De aceea, procesul de reintegrare şi recuperare a lor este de lungă durată, persoanele angrenate în acest proces urmăresc continuu cauzele traficului, istoria şi fondul personal al fiecărei femei traficate.

Cauzele care îi ajută însă pe traficanţi să îşi atingă scopurile sunt generate de habitatul fiecărei femei, educaţia şi pregătirea socială, nevoile materiale şi morale. De exemplu, o adolescentă traficată argumenta motivaţia pentru care a plecat din România: „Când m- am hotărât să părăsesc România, nu există nici o şansă pentru mine aici. Aveam un copil de crescut, părinţii mei îmi tot cereau bani, tatăl copilului plecase în Italia şi nu se mai întorsese. Am încercat de multe ori să- mi găsesc de lucru, dar cine să mă angajeze fără o diplomă de liceu şi cu un copil care mă aştepta acasă? Aşa că am crezut că asta era ultima mea şansă. Am plecat în Serbia cu ajutorul unui bărbat şi, în final, m- am trezit în Sarajevo."[240] Vulnerabilitatea socială stă la baza factorilor de risc pentru fiecare femeie traficată, factori ce include medii de familie abuzive, sprijin limitat, sărăcie, precum şi visul oricărei femei de a avea un viitor mai bun. Această problemă o putem exemplifica prin situaţia a două tinere surori, abuzate sexual de tatăl lor şi care au fugit de acasă şi au fost abordate de un „lider" al străzii, care a vrut să le ducă în Serbia, însă au fost salvate pentru moment prin Centrul de Consiliere al Organizaţiei *Salvaţi Copiii* – România.[241]

Deşi se află în siguranţă, îşi continuă şcoala, există momente în care îşi doresc „să- şi încerce norocul" peste hotare. Femeile sunt ademenite prin promisiuni de câştiguri importante, încheie contracte de lucru în bar (ca dansatoare, animatoare, prostituate, ori nu se specifica acest lucru).

Din raportul unor victime- femei, s- a evidenţiat faptul că au fost transportate în grupuri, au trecut pe la mai mulţi intermediari şi ţări, au fost examinate medical şi nu au ştiut unde se află. Ele erau obligate să se prostitueze în ţările de tranzit[242]. O altă cauză ce are influenţă asupra traficului de femei (făcându- le vulnerabile) este influenţa mijloacelor mass- media, a tehnologiilor informaţionale noi – imagini înşelătoare, degradante ale femeii (de exemplu, banalizarea, bazarea propriului trup, implicând pierderea respectului de sine si a demnităţii)[243]. Traficul de femei se efectuează sub forma ofertelor de locuri de muncă sau sub acoperirea agenţiilor matrimoniale prin posta electronica. Femeile sunt recrutate prin anunţuri publicitare care le "promit" o carieră de dansatoare, lucrător hotelier, chelneriţe, baby sitter; însă odată ajunse în ţara de destinaţie, sunt deposedate de

[239] R.C.P. 2003 (Regional Clearing Point on Counter Trafficking).
[240] Salvati Copiii, *Raspuns la Problema traficului cu copii.*
[241] Idem
[242] Recomandarea nr. R(2000) 11, Consiliul Europei
[243] Anexă la Recomandarea Consiliului Europei, Paragraful 8.

paşapoarte şi silite să devină sclave ale traficanţilor. Înainte de transportul în ţara de destinaţie, victima este staţionată într- o locaţie stabilită de recrutor, până la crearea unui grup şi perfectarea actelor de deplasare, fiind sub o stricta supraveghere; apoi sunt predate unor călăuze pentru a trece „în siguranţă” frontiera. Transportul femeilor în scopul exploatării sexuale se poate realiza şi prin consimţământul acestora, femeile părăsind ţara cu viză turistică; apoi se exercită violenţele, iar femeile sunt vândute altui proprietar, li se rupe contractul de transport, li se iau paşapoartele şi, în final, ele sunt forţate să se prostitueze[244]. În plan local, din statisticile *Centrului Zonal de Combatere a Crimei Organizate şi Antidrog Iaşi*, reţinem că în anul 2004 au fost trimişi în judecată pentru săvârşirea *infracţiunilor de trafic de persoane şi de minori*, prevăzute şi pedepsite de Legea nr. 678/2001, un număr de 30 de traficanţi, însă aceştia au acţionat alături de alţi coinculpaţi, săvârşind şi alte infracţiuni în legătură strânsă cu traficul de persoane, anume infracţiunile de fals privind identitatea, fals în declaraţii, lipsire de libertate, proxenetism, viol, trecere frauduloasă de frontieră. Aceşti inculpaţi s-au constituit în grupuri organizate de trafic de „carne vie”, au racolat tinere pentru practicarea prostituţiei şi exploatarea lor sexuala. Grupurile infracţionale au acţionat pe diferite rute: România – Polonia, România – Germania, Olanda, Coreea de Sud, Serbia, Grecia.

Pentru reducerea riscurilor ca femeile să accepte tentaţiile oferite de traficanţi, echipele de consiliere derulează continuu programe de protecţie şi asistenţă sociala (Art. 26 alin. 5 din Legea nr. 678/2001). Astfel, victimele pot fi cazate, la cerere, în centre de asistenţă şi protecţie, pot beneficia de azil (în conformitate cu dreptul internaţional al refugiaţilor), unde li se asigură condiţii pentru igiena personală, hrană, eventual locuinţă socială, unde pot fi însoţite şi de copiii minori. Important este faptul că primirea victimelor în aceste centre nu este condiţionată de cooperarea lor în procesul penal.

C. Alte categorii de persoane- victime ale traficului de fiinţe umane

Un caz particular îl constituie bărbaţii care pot deveni victime ale traficului. Clienţii comerţului sexual determină traficul de persoane, traficanţii străduindu- se să răspundă “cererii” acestora. Unele statistici din Suedia şi din Norvegia identifică motivele pentru care bărbaţii cumpără servicii sexuale, anume: curiozitatea, variaţia sexuală şi comoditatea, probleme de singurătate, probleme în viaţa de cuplu[245] sau pentru o confirmare a dominării masculine. Homosexualitatea şi pedofilia sunt recunoscute ca nevătămătoare şi atunci legile civile, normele sociale, instanţele de judecată au început să rescrie legile, aceasta datorita unor tendinţe psihologice. Bărbaţii homosexuali au o probabilitate mai mare să angajeze relaţii sexuale cu minori[246]. În studiile asupra problemei pedofiliei ale Dr. Joseph Nicolosi – director executiv al NARTH – se relatează că multe dintre contactele sexuale infantile ale clienţilor săi, au avut lor *cu o persoana matură, care era de încredere*, iar respectivul abuz era perceput, la acel moment, ca *iubire*. În general, băieţii predispuşi la homosexualitate încep prin a fi singuri, înstrăinaţi de tată şi resimt frustrare şi o relaţie deficitară cu rudele de acelaşi sex. Când un băiat va primi atenţie de la o persoana (bărbat) mai în vârstă, se va realiza o legătura între iubire şi sexul homoerotic, băiatul formându- şi, astfel, tiparul său sexual.

Bărbaţii cad victime ale traficului în scop de executare de munci forţate în industrie (construcţii, alimentaţie, hotelieră), în scop de cerşetorie şi prelevare de organe, dar şi prin utilizarea lor în scopuri criminale, contrabandă, ori sunt recrutaţi (în special băieţi) pentru operaţiuni paramilitare.

[244] OIM, *Trafficking in Women and Children, Moldova*, 2001. Barometrul opiniei publice – Republica Moldova CSOP / Taylor Nelson Sofres, ianuarie 2001
[245] Sven- Axel Mansson, *Studii*, Universitatea din Sund, Şcoala Superioară de Ştiinţe Sociale (Suedia).
[246] *Pedophilia Not Always a Discorder*, NARTH, Bulletin, Aprilie, 1995.

Subliniem faptul că statisticile oficiale concrete sunt limitate, deşi cercetările şi analizele evoluţiei acestui fenomen sunt permanente, remarcându- se cazuri secvenţiale. Conform statisticilor *Organizaţiei Internaţionale pentru Migraţie*, Biroul Bucureşti, vizând anul 2004, s- a înregistrat un număr de trei victime bărbaţi, repatriaţi (doi minori şi un major de 44 de ani), ce au fost traficaţi în scop de exploatare sexuală, cerşetorie şi furt.

“ALEGE PENTRU BINELE TAU”

alege sa nu devii victima a traficului de persoane

“CHOOSE FOR YOUR OWN SAKE”

Mesaj folosit în şcoli şi locuri publice, destinat tinerilor din zona Transilvaniei

Forme ale cooperării internaționale în combaterea traficului de ființe umane

A. Forme de cooperare internaţională

În general, cooperarea internaţională în domeniul aplicării legii, este complexă şi foarte greoaie, având în vedere sistemele judiciare diferite, legislaţia neuniformă, politicile penale şi sociale diferite ale statelor. De cele mai multe ori, traficul de fiinţe umane se consumă prin participarea unor persoane aflate sub jurisdicţia unor state diferite. Componentă a crimei organizate, traficul de fiinţe umane, poate fi prevenit şi combătut printr- o cooperare internaţională efectivă între toate instituţiile cu atribuţii de aplicare a legii, prin organizaţiile neguvernamentale, prin adoptarea unor legislaţii interne şi internaţionale corespunzătoare. Prin Legea nr. 672/2001, aşa cum a fost modificată, în art. 45- 47, s- a prevăzut o cooperare internaţională în materia traficului de persoane, doar la nivel informal. Potrivit acestor dispoziţii, Ministerul Administraţiei şi Internelor şi Ministerul Public au obligaţia de a desemna ofiţeri şi magistraţi, de la nivelul parchetelor de pe lângă tribunale, de a sta în legătură cu ofiţeri şi magistraţi din alte state, cu scopul coordonării acţiunilor din cursul urmăririi penale. În acest sens, s- au constituit puncte de contact în cadrul M.A.E. şi Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie cu instituţii similare din alte state. Potrivit aceloraşi dispoziţii, societăţile de transport internaţional şi personalul abilitat să controleze documentele de călătorie, au obligaţia să verifice realitatea şi legalitatea condiţiilor de tranzit sau de primire pentru persoanele care călătoresc cu un astfel de mijloc de transport.

Cooperarea internaţională în prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane nu se limitează la aceste dispoziţii legale. Convenţiile internaţionale în domeniu, la care România a devenit parte prin semnare sau ratificare, constituie instrumente juridice care permit atât o cooperare informală cât şi una judiciara. Dacă toate statele lumii ar adopta în legislaţia internă aceeaşi definire a traficului de fiinţe umane (spre exemplu cea stabilită prin Convenţia de la Palermo- 2000), dacă ar fi pedepsiţi şi „beneficiarii” (exploatatorii sexuali), lupta împotriva acestui flagel ar fi mult mai eficientă. Nu ne propunem a trata, în lucrarea de faţă, forme ale cooperării internaţionale de tip informal în care accentul cade mai mult în sarcina organizaţiilor şi instituţiile extrajudiciare ori a organizaţiilor neguvernamentale, ci aspecte ale cooperării judiciare ca mijloc de combatere a traficului de fiinţe umane. Cu toate că organele judiciare au un rol esenţial în prevenirea traficului sub acest aspect, considerăm , având în vedere factorii favorizanţi, că un rol determinant îl poate avea instituţiile şi organizaţiile guvernamentale şi neguvernamentale, care au în obiectul lor de activitate apărarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului. Nu de legislaţie în domeniu ducem lipsă, ci de mecanisme care să o facă aplicabilă şi eficientă. Traficul de fiinţe umane, ca formă a crimei organizate, implică în desfăşurarea lui ca infracţiune, de cele mai mult ori, persoane aflate sub jurisdicţia unor state diferite. De aceea, pe linia combaterii acestui fenomen este necesară o cooperare judiciară internaţională între instituţiile cu atribuţii în acest sens. Ratificarea de către România a Convenţiei Europene privind Extrădarea - Paris 1957 şi a celor două Protocoale adiţionale, al Convenţiei Europene de asistenţă judiciară în materie penală - Strasbourg 1959 şi Protocolul adiţional al Convenţiei privind transferul de proceduri în materie penală- Strasbourg 1972, a Convenţiei privind valoarea internaţională a hotărârilor represive – Haga 1970, a Convenţiei Europene privind transferul persoanelor condamnate - Strasbourg 1983 şi a altor convenţii de cooperare în materie penală, a creat premisele adoptării unei legislaţii interne care să corespundă aquis- ului comunitar în domeniu. Intrarea în vigoare a Legii nr. 302/ 2004, privind cooperarea judiciară internaţională în materie penală a abrogat legislaţia internă anterioară mai lacunară şi neunitară, a armonizat legislaţia internă cu procedurile mai simplificate stabilite de Convenţia Uniunii Europene din 29 mai 2000 şi al doilea Protocol adiţional a Convenţiei a Consiliului Europei din 8

noiembrie 2001, ambele cu privire la asistenţă judiciară internaţională în materie penală. Devenită lege internă de bază în materia cooperări penale internaţionale, Legea nr. 302/2004, este un instrument de bază pentru organele judiciare în combaterea traficului de fiinţe umane componentă a criminalităţii organizate transfrontaliere. Toate formele de cooperare reglementate de Legea nr. 302/2004 sunt aplicabile în materia combaterii traficului de fiinţe umane prin cooperare judiciară internaţională. Formele de cooperare internaţională judiciară reglementate de Legea nr. 302/2004 sunt:

- extrădarea;
- transferul de proceduri în materie penală;
- recunoaşterea şi executarea hotărârilor în materie penală;
- transferul persoanelor condamnate;
- comisiile rogatorii;
- înfăţişarea martorilor, experţilor şi a persoanelor urmărite;
- comunicarea actelor de procedură care se întocmesc sau se depun într- un proces penal ;
- cazierul judiciar ;
- predarea în baza unui mandat european de arestare .

Cu excepţia dispoziţiilor care reglementează cooperarea în ceea ce priveşte mandatul european de arestare, dispoziţii care a intrat în vigoare după aderarea României la Uniunea Europeană, toate celelalte forme ale cooperării judiciare internaţionale prevăzute de Legea nr. 302/2004, sunt aplicabile, de ceva timp. Considerăm că dat fiind posibila participare la realizarea laturii obiective a infracţiunii de trafic de fiinţe umane a unor persoane aflate sub jurisdicţii diferite, administrarea unor probe în afara teritoriului României ori pe teritoriul României de către autorităţi judiciare, ar fi util de a analiza acele forme de cooperare care pot fi des întâlnite în instrumentarea unor astfel de cauze. Considerăm ca fiind deosebit de utilă în combaterea traficului de fiinţe umane acea formă a cooperării judiciare internaţionale care permite administrarea probelor, respectiv comisia rogatorie internaţională precum si celelalte forme de cooperare reglementate de Titlu VII din Legea nr.302/2004, forme pe care le vom analiza in continuare.

B. Comisia rogatorie internaţională

Definită ca fiind acea formă de cooperare internaţională în materie penală, prin care o autoritate judiciară dintr- un stat împuterniceşte o autoritate judiciară de acelaşi fel - din alt stat, să îndeplinească în locul şi în numele său activităţi judiciare într- un proces penal, comisia rogatorie internaţională este reglementată în titlul VII din Legea nr. 302/2004.

Comisiile rogatorii internaţionale se execută în România în conformitate cu dispoziţiile legii române şi pot avea ca obiect:

- percheziţia, ridicarea de obiecte şi înscrisuri: comisiile rogatorii internaţionale având ca obiect percheziţia, ridicarea de obiecte, înscrisuri şi sechestrul pot fi îndeplinite de autorităţile judiciare române, atunci când România este stat

solicitat, cu respectarea dispoziţiilor de drept procesual român, art. 96-11 C.proc.pen, respectiv art. 165-170 C.proc.pen., dacă sunt îndeplinite şi următoarele condiţii: a) infracţiunea care motivează comisia rogatorie să fie susceptibilă de a permite României, ca stat solicitat, să acorde extrădarea adică persoana care este urmărită penal sau judecată să nu se afle în unul din cazurile enumerate la art. 23 din Legea nr. 302/2004, iar fapta să fie incriminată şi pedepsită în condiţii care să permită extrădarea; b)percheziţia, ridicarea de obiecte şi înscrisuri ori sechestru se aduc la în îndeplinire numai dacă nu contravin dispoziţiilor din Codul de procedură penală care reglementează aceste instituţii. Cele două condiţii speciale pot fi prevăzute şi pe cale de reciprocitate între statul solicitant şi statul solicitat;

- remiterea obiectelor şi dosarelor: comisia rogatorie internaţională având acest obiect se execută de statul Român numai dacă obiectul sau dosarul cerut nu este necesar pentru o procedură penală în curs în România. Obiectele şi dosarele se predau numai sub formă de copii sau fotocopii certificate. Dacă statul solicitant cere în mod expres originalele, autoritatea judiciară a statului Român le poate transmite numai dacă este posibil şi sub condiţia de restituire cât mai urgentă, atunci când nu se renunţă în mod expres la obiecte sau dosare;
- deşi legea nu prevede, considerăm că aceleaşi condiţii sunt valabile atunci când obiectul comisiei rogatorii îl formează o transmitere a mijloacelor materialelor de probă, cu excepţia celor a căror circulaţie este permisă numai în baza unor avize special (arme, muniţii, opere de artă, etc..);
- ascultarea inculpatului, părţii vătămate, martorilor şi a celorlalte părţi, a experţilor şi confruntare.

Administrarea acestor probe prin comisie rogatorie internaţională se poate face de statul Român în calitate de stat solicitat, cu respectarea normelor procesual penale române, singura excepţie fiind aceea că martorii sau experţii depun jurământ numai dacă statul solicitant o cere expres şi legea internă română nu se opune. În lipsa altor dispoziţii speciale apreciem că procedura de administrare a acestor probe prin comisie rogatorie internaţională se face potrivit legii procesuale penale române cu menţiunea că potrivit art. 161 din Legea nr. 302/2004, atunci când statul solicitat cere în mod expres informaţii despre data şi locul efectuării comisiei rogatorii, pot asista sau colabora tot la cerere, autorităţi şi persoane ale statului solicitant în limitele permise de legea română.

Dealtfel, această dispoziţie este valabilă pentru toate comisiile rogatorii internaţionale.

Ca alternativă la cererea obişnuită de comisie rogatorie internaţională cu acest obiect, prin Legea 302/2004 s- a introdus posibilitatea audierii unei persoane aflate pe teritoriul României prin videoconferinţă. Audierea martorilor, experţilor, inculpatului, părţii vătămate, se face potrivit dispoziţiilor stabilite de art. 164 din Legea nr. 302/2004. Cererea de audiere prin videoconferinţă în afara informaţilor prevăzute de art. 19 din Legea nr. 302/2004 trebuie să arate motivele pentru care martorul sau expertul nu poate fi audiat pe teritoriul statului solicitant, motive care trebuie să ţină de oportunitatea sau imposibilitatea prezenţei persoanei pe teritoriul acelui stat . În cerere trebuie precizat denumirea autorităţii judiciare şi numele persoanelor care vor proceda la audieri prin acest mijloc. Cererea poate fi refuzată de statul român dacă contravine principiilor sale fundamentale de drept ori nu dispune de mijloacele tehnice necesare. Martorul sau expertul se citează potrivit legii române, iar audierea se face în prezenţa unui magistrat român competent, asistat după cauză de un interpret, magistrat care verifică identitatea persoanei audiate şi are obligaţia de a veghea ca audierea să se desfăşoare cu respectarea principiilor fundamentale stabilite de legea română. Audierea se face direct de autoritatea judiciară competentă a statului solicitant. Autorităţile judiciare

pot conveni dacă este cazul asupra unor măsuri de protecţie a martorului sau expertului audiat. Martorul sau expertul poate fi asistat de un interpret şi poate invoca dacă legea penală română sau legea statului solicitant permite, dreptul de a nu depune mărturie. Autoritatea judiciară romană, fără a aduce atingere măsurilor convenite pentru protecţia martorului, întocmeşte un proces verbal în care se consemnează identitatea persoanei audiate, data şi locul audierii, dacă s-a depus sau nu jurământul, condiţiile tehnice în care s-a desfăşurat audierea, în scris care se înaintează autorităţii judiciare competente a statului solicitant.

Această modalitate de audiere poate fi făcută numai pentru martori şi experţi.

Audierea inculpaţilor sau învinuiţilor în această alternativă la cererea obişnuită de comisie rogatorie, se poate face numai cu consimţământul persoanei în cauză şi dacă există un acord în acest sens între autorităţile judiciare române şi cele ale statului solicitant. Prin comisie rogatorie cu respectarea legislaţiei române în vigoare, se mai pot efectua activităţi judiciare în procese penale precum:

- confiscarea bunurilor provenite din săvârşirea unei infracţiuni;
- măsuri provizorii de conservare a mijloacelor de probă, menţinerii unui situaţii sau protejării unor interese ameninţate;
- localizări şi identificări de persoane şi obiecte ;
- cercetarea la faţa locului şi reconstituire;
- expertize, constatări medico- legale sau tehnico- ştiinţifice;
- transmitere de informaţii necesare într-un anumit proces;
- interceptări si înregistrări audio- video;
- examinarea documentelor de arhivă şi a fişierelor specializate.

În lipsa unor menţiuni exprese privind îndeplinirea acestor acte procesuale penale prin comisie rogatorii internaţională, apreciem că atunci când Statul Român are calitatea de stat solicitat se aplică dispoziţiile din legea procesual penală română, cu excepţia cazului când modalitatea de aducere la îndeplinire a obiectului cererii, este prevăzut într-o convenţie internaţională la care România este parte ori a ratificat-o. În afara acestor forme de cooperare penală internaţională, în acelaşi titlu Legii nr. 302/2004, sunt reglementate şi alte forme de cooperare:

a) transmiterea spontană de informaţii: pentru statele membre ale convenţiei europene de asistenţă judiciară în materia penală, adoptată la Strasbourg la 8 noiembrie 2001, autorităţile judiciare române pot transmite autorităţilor judiciare competente ale acestor state, fără a exista o cerere prealabilă, informaţiile obţinute în cadrul unei anchete atunci când acestea ar putea ajuta statul destinatar şi să iniţieze o procedură penală sau ar putea formula o cerere de asistenţă judiciară. Asupra modului de utilizare a informaţiilor, Statul Român poate impune anumite condiţii pe care statul destinatar este obligat să le respecte;

b) supravegherea transfrontalieră: pentru anumite infracţiuni dintre cele care dau loc la extrădare între care şi traficul de persoane, atunci când nu există dispoziţii contrare în convenţiile aplicabile în relaţia cu acel stat, agenţii unui stat străin în cadrul unei anchete judiciare, în baza unei cereri prealabile de asistenţă judiciară, pot supraveghea sau continua supravegherea pe teritoriul României, a unei persoane ce se presupune că a participat la săvârşirea unei infracţiuni dintre cele enumerate mai sus. Supravegherea poate fi exercitată la cerere şi de autorităţile române competente. Cererea se adresează Ministerului Justiţiei, dar atunci când din considerente de urgenţă

sau autorizarea prealabilă nu poate fi solicitată, agenţii străini care acţionează în cadrul unei anchete judiciare pentru fapte dintre cele enumerate la art. 169 alin. (5) din Legea nr. 302/2004, pot continua supravegherea persoanei bănuite de săvârşirea faptei pe teritoriul României, dacă comunică imediat trecerea frontierei Ministerului Justiţiei şi formulează fără întârziere cererea de asistenţă judiciară cu arătarea motivelor care au justificat trecerea frontierei fără autorizaţie. Supravegherea transfrontalieră se acordă numai pentru faptele expres enumerate la art. 169 alin. (5)şi se desfăşoară cu respectarea următoarelor condiţii:

- agenţii de supraveghere au asupra lor un document prin care le-a fost acordată permisiunea cu excepţia cazului când din considerente de urgenţă nu au formulat cererea prealabilă;

- agenţii sunt obligaţi să respecte dispoziţiile legii române;

- agenţii observatori trebuie să justifice calitatea lor oficială;

- nu pot utiliza arme decât în situaţii de legitimă apărare;

- nu pot reţine şi nici aresta persoana urmărită, nu pot pătrunde în domiciliul unei persoane sau în locuri inaccesibile publicului;

- prezintă raport autorităţilor române competente despre orice operaţiune.

Autorităţile statului sub jurisdicţia căruia se afla agenţii observatori, la cererea autorităţilor române, contribuie la desfăşurarea anchetei ce urmează operaţiunii de supraveghere, inclusiv la procedurile judiciare.

c) echipe mixte de anchetă: pentru a facilita soluţionarea unei cereri de comisie rogatorie internaţionale, atunci când anchetele sunt dificile şi implică importante mijloace umane sau materiale, ce privesc ambele state ori se desfăşoară în ambele state şi este necesară o acţiune coordonată şi concertată, în baza art. 168 din Legea nr. 302/2004, se pot constitui echipe mixte de anchetă. Cererea poate fi formulată de orice stat implicat iar echipa se constituie în statul în care trebuie efectuată ancheta. Cererea trebuie să conţină propuneri referitoare la componenţa echipei, cei desemnaţi de statul care a formulat cererea având calitatea de membrii iar cei ai statului solicitat de membrii detaşaţi.

Atunci când activitatea echipei comune se desfăşoară pe teritoriul statului român, aceasta este condusă de un reprezentant al autorităţii judiciare române iar ceilalţi membrii îşi desfăşoară activităţi sub responsabilitatea acestuia.

Acţiunile echipei se desfăşoară conform legilor române, membrii fiind abilitaţi să participe la efectuarea oricărui act procedural, dacă conducătorul echipei nu decide altfel.

Informaţiile obţinute de membrii echipei precum şi cele obţinute în mod obişnuit de un membru sau un membru detaşat sunt utilizate în scopul pentru care a fost constituită echipa dar şi în alte scopuri expres prevăzute de lege. În condiţiile prevăzute de legea română ca formă de cooperare penală internaţională, în acelaşi titlu din Legea nr. 302/2004, este reglementat dar lacunar, livrarea supravegheată şi anchetele sub acoperire.

Întreg titlul analizat reglementează procedura şi obligaţiile pe care le au autorităţile judiciare atunci când România este stat solicitat. Din interpretarea art.171 din Legea nr. 302/2004 care consacră principiul specialităţii comisiei rogatorii se deduce ca aceleaşi condiţii de formă şi conţinut trebuie să se îndeplinească o cerere de comisie rogatorie atunci când România este stat solicitant, indiferent de obiectul acesteia.

Politica europeană privind prevenirea și combaterea Traficului de Ființe Umane

La nivelul Uniunii Europene, problematica traficului de fiinţe umane se situează, din punct de vedre tematic, în domeniul Justiţiei şi Afacerilor Interne, fiind subsumată problematicii mai largi a combaterii crimei organizate. Din punct de vedere politic, se poate spune că traficul de fiinţe umane apare ca temă distinctă pe agenda în materia justiţiei şi afacerilor interne din 1986, când Parlamentul European începe să adopte primele rezoluţii privind situaţia femeilor, în general, şi a traficul de femei în particular[247]. Cu toate acestea, se poate spune că traficul de fiinţe umane devine un punct important pe agenda politică a Uniunii Europene un deceniu mai târziu, când Comisia Europeană face publică prima sa comunicare[248] în această materie. De atunci, la nivel instituţional european s-a dezvoltat o serie de politici, acte legislative şi scheme de finanţare care au făcut ca prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane să nu mai fie o temă periferică. Pentru a înţelege modul în care funcţionează şi a evalua instrumentele legislative şi de politici în materia combaterii şi prevenirii traficului, trebuie înainte de toate precizat care este cadrul instituţional la nivelul UE pentru cooperarea în materie penală, căreia i se subsumează lupta împotriva traficului de fiinţe umane. Aceasta relevă din pilonul al treilea, al acţiunii interguvernamentale, în care pentru procesul de luare a deciziilor Consiliul UE[249] joacă un rol principal, în vreme ce Comisia Europeană[250] şi Parlamentul European[251] au roluri secundare.

Update 20.10.2020 : Al Treilea Raport al Comisiei Europene privind lupta împotriva traficului de fiinte uman conţine doar 18 pagini[252]. *În raport este citat un document marca Europol datând din 1 Octombrie 2015, dar şi un Raport de Activitate al Europol din 2020[253]. Acesta din urmă se referă la migraţia ilegală şi la traficul de fiinţe umane. În cele aprox 10 pagini legate de traficul de persoane, Europol raportează un număr de 41 de şedinţe operaţionale, 460 de rapoarte operaţionale şi 5003 de „suspecţi identificaţi". Raportul este mai puţin decât insuficient pentru nevoile majore impuse de Traficul de Fiinţe Umane la nivel UE.*

Raportul de 18 pagini din 2020 al Comisiei Europene explică cifre din 2017-2018. Raportul arată că au fost înregistrate 14. 145 de victime în perioada 2017-2018, la nivel european, şi că această cifră este" mai mare faţă de cifrele oficiale înregistrare în anii trecuţi".

Directoratul General al Comisiei Europene responsabil cu acest topic este unul dintre cele mai slab finanţate, demonstrând un interes scăzut al Comisiei Europene asupra acestui fenomen criminal trans-naţional.

Un Grup de Experţi a fost setat din 2003.[254]

---

[247] http://www.europarl.europa.eu/search/simple/perform.do?language=RO&query=human+trafficking
[248] Comunicare privind traficul de femei pentru exploatare sexuală, COM (1996) 567 din 11 noiembrie 1996, accesibilă pe portalul UE la http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/index.htm.
[249] Denumit în continuare *Consiliu*.
[250] Denumită în continuare *Comisie*.
[251] Denumit în continuare *Parlamentul*.
[252] https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/default/files/third_progress_report.pdf
[253] https://www.europol.europa.eu/publications-documents/emsc-4th-annual-activity-report-%E2%80%93-2020
[254] https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/eu-group-experts_en

Cadrul instituţional şi legislativ în domeniul Justiţiei şi Afacerilor Interne

Instrumentele legislative comunitare sunt, potrivit articolul 249 TEC, regulamentele, directivele, deciziile, recomandările şi opiniile. Recomandările şi opiniile nu au caracter obligatoriu şi nu stabilesc drepturi sau obligaţii pentru cei cărora li se adresează. Măsurile comunitare obligatorii sunt, prin urmare, regulamentele care sunt obligatorii pentru toate statele membre şi sunt direct aplicabile, directivele care sunt obligatorii numai în ce priveşte rezultatul prescris şi lasă la alegerea statelor membre mijloacele pentru atingerea rezultatului în cauză şi deciziile care sunt obligatorii pentru cei cărora li se adresează. Instrumentele legislative caracteristice pentru domeniul JAI în sens larg, care aşa cum se va arăta mai jos nu aparţine sferei comunitare, ci unui pilon distinct, sunt diferite ca formă şi natură de instrumentele formale comunitare. Astfel, articolul 34 alineatul 2 din TUE după modificarea adusă prin Tratatul de la Amsterdam enumeră următoarele instrumente pe care Consiliul le poate adopta: poziţii comune care definesc abordarea generală a UE într-o anumită privinţă, decizii cadru care sunt obligatorii în ce priveşte rezultatul, lăsând statelor membre alegerea metodelor de a obţine rezultatul respectiv, şi care sunt adoptate exclusiv pentru armonizare legislativă, deciziile care sunt obligatorii, dar lipsite de efect direct, adoptate în alte privinţe decât armonizarea legislaţiilor statelor membre, şi convenţiile care sunt recomandate spre aprobare de către statele membre, potrivit cerinţelor constituţionale ale acestora şi care trebuie ratificate de parlamentele naţionale. În afară de aceste instrumente, Consiliul poate folosi rezoluţii, recomandări sau declaraţii care sunt lipsite de caracter obligatoriu, sunt informale şi flexibile, însă reprezintă un mijloc eficient de exprimare a voinţei politice.

Cooperarea în domeniul justiţiei şi afacerilor interne (JAI) a parcurs o evoluţie interesantă, de la începuturi mai degrabă modeste la o politică tot mai dinamică şi complexă. Cooperarea în acest domeniu angajează statele membre în eforturi pentru definirea la nivel european a politicilor privind migraţia, azilul, cooperarea poliţienească şi cooperarea judiciară. Natura sensibilă a acestor chestiuni, care împreună constituie domeniul JAI, au făcut ca progresul şi cooperarea în acest domeniu să fie procese lente şi dificile, care au implicat adeseori compromisuri politice şi proceduri speciale de luare a deciziilor.

Tratatul de la Roma (1957) nu prevedea cooperarea în domeniul JAI, iar cadrul instituţional definit ulterior pentru chestiuni care relevă din acest domeniu a fost unul ad hoc, reprezentat de grupuri de lucru în domenii care aveau să se distingă mai târziu drept politici în domeniul JAI[255].

Prin **Tratatul de la Maastricht** (1993) cunoscut şi ca **Tratatul Uniunii Europene** (TUE), este introdus sistemul celor trei piloni ai structurii UE: primul pilon cuprinde cele două comunităţi (Comunitatea Economică Europeană şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice), în al doilea pilon se regăseşte Politica Externă şi de Securitate Comună, iar în cel de-al treilea cooperarea poliţienească şi judiciară în materie penală. Prin Titlul VI, tratatul aduce JAI sub auspiciile UE, deşi prin menţinerea unui caracter distinct datorat importanţei ataşate de statele membre chestiunilor JAI. Astfel, procedura de luare a deciziilor este una complexă şi distinctă de metoda comunitară. În vreme ce pentru primul pilon procesul de decizie începe cu o propunere a Comisiei, prezentată Consiliului, care o poate adopta, modifica sau ignora, iar metoda de adoptare este cea comunitară, pentru cel de-al treilea pilon Comisia este lipsită de dreptul de a înainta propuneri, metoda le lucru fiind cea interguvernamentală. Cadrul instituţional JAI, astfel cum a fost definit de Tratatul de la Maastricht a

[255] Primul grup de dezbatere la nivel comunitar, cu caracter puţin formal, este Grupul Trevi, constituit în 1975 pentru discutarea în comun a problemelor ridicate de terorism, mai ales ca urmare a unor atacuri pe teritoriul unor state membre în anii '70. Îi urmează Grupul de cooperare judiciară, Grupul de Asistenţă reciprocă Vamală şi Grupurile ad hoc privind imigraţia şi crima organizată.

făcut obiectul criticilor. Datorită caracterului sensibil al chestiunilor JAI şi a reticenţei statelor membre de a ceda la nivel comunitar orice control al deciziei în probleme prin natura lor interne, Tratatul de la Maastricht acordă, în privinţa JAI, importanţă prioritară statelor membre şi structurilor instituţionale ale UE în care acestea participă direct. Astfel, procedura de adoptare a deciziilor şi a alocării rolurilor instituţionale, astfel cum este definită de tratat, prevede o Comisie lipsită de iniţiativă legislativă, un Parlament cu rol exclusiv consultativ şi o Curte de Justiţie căreia nu i se recunoaşte nici o competenţă în domeniul JAI. Mai mult, tratatul nu prevede pentru al treilea pilon instrumente legislative ca directivele, obligatorii în ce priveşte rezultatul, şi regulamentele, cu caracter obligatoriu şi efect direct, aşa cum o face pentru domeniile comunitare din pilonul întâi. Deşi se consideră că rolul cel mai important revine Consiliului, acesta nu poate lua decizii în această materie decât în unanimitate, ceea ce conduce la riscul blocării procesului decizional. Acest lucru face ca afirmaţia că în realitate statele membre sunt, fiecare în parte, actorul principal, să nu fie deloc riscantă.

Fără îndoială, primul progres important în definirea cadrului instituţional al JAI şi către o capacitate a UE de a adopta decizii colective şi obligatorii în acest domeniu, este realizat de **Tratatul de la Amsterdam** (1999), prin care se aduc în primul pilon, al acţiunii comunitare, o parte din chestiunile JAI, anume imigraţia, azilul şi controlul extern al frontierelor. Cooperarea în materie penală, care include terorismul, crima organizată, traficul de fiinţe umane şi infracţiunile împotriva copiilor, traficul de arme, corupţia şi frauda, rămân în pilonul al treilea. Cu toate acestea, tratatul prevede şi o realocare a rolurilor instituţionale, potrivit căreia Comisia obţine un drept de iniţiativă legislativă pe care îl împarte cu statele membre, Parlamentul obţine dreptul de a fi consultat, iar Curţii de Justiţie i se recunoaşte o competenţă limitată de a pronunţa hotărâri preliminare în chestiuni din pilonul al treilea, adică de a se putea pronunţa cu privire la cazurile importante prezentate în faţa instanţelor naţionale. Consiliul rămâne factorul de decizie dominant, iar hotărârile continuă să se adopte cu unanimitate. Tratatul nu aduce modificări logicii interguvernamentale din pilonul al treilea, păstrând procedurile şi metodele interguvernamentale şi regula unanimităţii. Se poate afirma însă că Tratatul de la Amsterdam deschide calea unei proces mai dinamic pentru cooperarea în domeniul JAI prin transferul unor chestiuni JAI sfera comunitară. Semnificaţia Tratatului de la Amsterdam este, prin urmare, una dublă, în sensul că deschide calea consolidării cooperării dintre statele membre în domeniul JAI, generând în acelaşi timp imaginea unei Europe de tip fortăreaţă (*Fortress Europe*) , în care politici comune în materie de vize şi frontiere externe, azil şi migraţie ar face ca accesul să fie restricţionat.

Un pas suplimentar către comunizare şi o mai mare flexibilitate a procesului decizional în domeniul JAI este realizat de **Tratatul de la Nisa** (2001). Printr-o clauză specială, acesta prevede că în domeniile pe care tratatul de la Amsterdam le-a lăsat în pilonul al treilea, statele membre care doresc să stabilească o cooperare consolidată pot cere Comisiei să prezinte o propunere. În cazul în care aceasta refuză, statele membre interesate pot elabora ele însele o propunere pe care o înaintează Consiliului pentru autorizare. Aceasta este acordată cu majoritate calificată, după consultarea Parlamentului. Procedura cooperării consolidate, astfel cum este introdusă prin tratat, este legată intrinsec de acceptarea teoretică a mai multor viteze la nivelul UE şi a diversităţii dintre statele membre. Mai mult, prin reformularea articolului 31, se redefineşte acţiunea comună în domeniul cooperării judiciare penale astfel: *Acţiunea comună în domeniul cooperării judiciare în materie penală vizează, printre altele:*

(a) facilitarea şi accelerarea cooperării între ministerele competente şi autorităţile judiciare competente sau echivalentele acestora din statele membre în materie de procedură şi executare a deciziilor, inclusiv, dacă este cazul, prin intermediul Eurojust;

(b) facilitarea extrădării între statele membre;

(c) asigurarea compatibilităţii normelor aplicabile în statele membre, în măsura necesară îmbunătăţirii acestei cooperări;

(d) prevenirea conflictelor de competenţe între statele membre;

(e) adoptarea progresivă a măsurilor de instituire a unor norme minimale referitoare la elementele constitutive ale infracţiunilor şi la sancţiunile aplicabile în domeniul crimei organizate, al terorismului şi al traficului de droguri.

Permiţând statelor membre interesate să realizeze între ele o cooperare consolidată, tratatul rezolvă nu numai pentru eventuala blocare a procesului decizional, în măsura în care unanimitatea se dovedise de cele mai multe ori greu, ci şi reglementarea mai flexibilă a procesului decizional, mai ales în considerarea extinderii UE, care avea să urmeze intrării în vigoare a tratatului, prin admiterea a 10 noi state membre la 1 mai 2004.

Instrumente legislative şi cadrul instituţional la nivelul Uniunii Europene

Update: DIRECTIVA 2011/36/UE A PARLAMENTULUI EUROPEAN ŞI A CONSILIULUI din 5 aprilie 2011 privind prevenirea şi combaterea traficului de persoane şi protejarea victimelor acestuia, precum şi de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului.[256]

DIRECTIVA 2012/29/UE A PARLAMENTULUI EUROPEAN ŞI A CONSILIULUI din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea şi protecţia victimelor criminalităţii şi de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului[257]

Instrumentele legislative existente la nivelul UE sunt determinate de cadrul instituţional pentru acest domeniu şi pun accent, în principal, pe cooperarea poliţienească şi cooperarea judiciară în materie penală. Aşa cum s-a arătat mai sus, dreptul penal este unul dintre domeniile care a rămas tributar suveranităţii naţionale, iar cooperarea dintre state la nivelul UE este numai într-un stadiu incipient, prin comparaţie cu politicile comunitare. Cu toate acestea, încercările statelor membre de a îmbunătăţi cooperarea în materie penală a condus la adoptarea mai multor norme, acorduri şi tratate.

Cel mai important instrument legislativ pentru materia combaterii traficului de fiinţe umane este reprezentat de articolul 29 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE). Crearea unui spaţiu de libertate, securitate şi justiţie, care va fi realizat prin combaterea criminalităţii, a devenit principalul obiectiv al celui de-al treilea pilon. În termenii articolului 29, *obiectivul Uniunii este acela de a oferi cetăţenilor un nivel ridicat de protecţie într-un spaţiu de libertate, securitate şi justiţie, prin elaborarea unei acţiuni comune a statelor membre în domeniul cooperării poliţieneşti şi judiciare în materie penală*.

Tratatul menţionează explicit că acest lucru se va realiza inclusiv prin prevenirea traficului de fiinţe umane şi prevede o mai strânsă cooperare poliţienească şi între autorităţile judiciare. În acelaşi sens, este menţionată explicit uniformizarea dispoziţiilor de drept penal ale statelor membre.

[256] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0036&from=en
[257] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32012L0029&from=EN

Menţionarea traficului de fiinţe umane la articolul 29 al tratatului, ceea ce face ca toate celelalte instrumente legislative adoptate să fie întemeiate pe acest articol din TUE.

În materia prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane, cele mai importante etape legislative sunt reprezentate de adoptarea Deciziei Cadru a Consiliului din 19 iulie privind combaterea traficului de fiinţe umane[258], de aproximare a legislaţiilor penale ale statelor membre, Directiva Consiliului din 29 aprilie 2004 privind permisul de rezidenţă temporară pentru victimele traficului sau care au fost supuse unei acţiuni de facilitare a imigraţiei ilegale şi care cooperează cu autorităţile[259] şi Decizia Cadru a Consiliului din 22 decembrie 2003 privind combaterea exploatării sexuale a copiilor şi pornografiei infantile[260], legată numai în anumite privinţe de traficul de fiinţe umane. La nivel comunitar au fost adoptate şi alte acte normative, de importanţă orizontală, relevante pentru materia traficului de fiinţe umane, în măsura în care fac posibilă şi facilitează punerea în aplicare a legislaţiei în această materie[261].

Directiva 2004/81/CE Consiliului din 29 aprilie 2004 privind permisul de rezidenţă eliberat resortisanţilor ţărilor terţe care sunt victime ale traficului de fiinţe umane sau care au făcut obiectul unei acţiuni de facilitare a imigraţiei ilegale, care cooperează cu autorităţile[262] constituie o măsura importantă în contextul acceptării unor măsuri speciale pentru persoanele care sunt victime ale fenomenului. Directiva are drept obiect definirea condiţiilor şi termenii eliberării unui permis de rezidenţă temporară resortisanţilor ţărilor terţe care cooperează în lupta împotriva traficului de fiinţe umane şi a imigraţiei clandestine (articolul 1). În ce priveşte victimele infracţiunilor legate de traficul de persoane în sens larg, directiva prevede ca măsura eliberării unui permis de rezidenţă să se facă inclusiv pentru acele persoane care au intrat clandestin pe teritoriul statelor membre (articolul 3 alineatul 1). Recunoaşterea drepturilor fundamentale prevăzute de Carta Europeană a drepturilor fundamentale, enunţată şi în preambul, se traduce şi prin existenţa unei perioade de reflecţie care să permită victimelor să se refacă oarecum după experienţa traumatizantă şi să scape de sub influenţa traficanţilor (articolul 6), precum şi prin măsuri de asistenţă acordate victimelor înainte de eliberarea permisului de şedere, cum ar fi accesul la îngrijiri medicale, asistenţă lingvistică şi asistenţă juridică gratuită (articolul 7).

Decizia Cadru 2002/629/JAI a Consiliului din 19 iulie 2002 privind combaterea traficului de fiinţe umane[263] reprezintă cel mai important instrument în această materie. Aşa cum s-a arătat, decizia cadru are caracter obligatoriu, deşi este lipsită de efect direct, şi poate constitui un instrument eficient de combatere la nivel european al fenomenului. Actul este adoptat după ce punerea în aplicare a acţiunii comune din 1997 a eşuat, principalul motiv fiind, potrivit Comisiei absenţa unui denominant comun în privind definiţiilor şi sancţiunilor la nivelul Uniunii[264]. Textul decizie cadru se întemeiază în mare măsură pe Protocolul Convenţiei ONU, fără însă a prelua complet abordarea din protocolul menţionat în măsura în care nu prevede protecţie şi asistenţă pentru victime.

În concluzie, se poate spune că textul deciziei cadru nu reuşeşte să reglementeze în mod echilibrat pe de o parte obligaţiile privind protecţia şi asistenţa victimelor, în legătură cu care decizia tace, şi

---

[258] JO L 203 din 1 august 2002, p.1.
[259] JO L 261, 6 august 2004, p.19.
[260] JO L 13, 20 ianuarie 2003, p.1.
[261] De exemplu, Decizia Cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul de arestare european şi procedurile de transfer între statele membre, JO L 190, 18 iulie 2002, p.1.
[262] JO L 261 din 6 august 2004, p. 19-23.
[263] JO L 203 din 1 august 2002, p. 1-4.
[264] Acţiunea Comună pentru eliminarea traficului de fiinţe umane şi al exploatării sexuale a copiilor, JO L 063 din 4 martie 1997, vezi infra secţiunea III, sub-secţiunea Consiliul Uniunii Europene.

pe de altă parte imperativele răspunderii penale a infractorilor. Un posibil argument ar fi acela că există un act legislativ distinct, care reglementează statutul victimelor în procedurile penale[265], însă cadrul este unul mult prea general pentru nevoile şi vulnerabilităţile speciale ale victimelor traficului de fiinţe umane. În plus, decizia cadru nu se referă la cauzele principale ale fenomenului de trafic de fiinţe umane, cum ar fi sărăcia, precaritatea socială şi marginalizarea, fără a căror considerare abordarea anti- trafic este numai una segmentară şi lipsită de caracter preventiv, după cum nu se referă la cooperarea cu ţări terţe, de origine sau de tranzit.

În acelaşi context, al combaterii tuturor formelor de trafic şi de exploatare a persoanelor, **Decizia 2000/375/JAI a Consiliului din 9 iunie 2000 pentru combaterea pornografiei infantile pe Internet[266]** reprezintă un instrument important pentru protecţia drepturilor copilului. Trebuie menţionată, de asemenea, **Decizia 2001/87/CE a Consiliului din 4 decembrie 2000** privind semnarea, în numele Comunităţii Europene a Convenţiei Organizaţiei Naţiunilor Unite împotriva criminalităţii organizate transnaţionale şi a Protocolului privind combaterea traficului de fiinţe umane, în special femei şi copii, şi traficului ilegal de imigranţi pe cale terestră, aeriană sau maritimă[267].

La nivel instituţional, prin acte ale Consiliului, au fost create structuri specializate de cooperarea poliţienească şi de cooperare judiciară, cărora li s-au conferit competenţe specifice şi în domeniul combaterii traficului de fiinţe umane, în vederea consolidării la nivelul UE a acestor tipuri de cooperare în materie penală. Primele eforturi europene de instituţionalizare a unei cooperări la nivelul forţelor de poliţie şi de discutare, deşi la un nivel incipient, de discutare în comun a chestiunilor legate în principal de terorism, sunt concretizate in Grupul Trevi[268], urmat de crearea unei structuri operaţionale Biroul anti-drog Europol în 1994. Prin Actul Consiliului din iulie 1995 se adoptă Convenţia de stabilire a Oficiului European de Poliţie[269], Europol, modificată ultima dată prin Actul Consiliului din noiembrie 2003[270], căruia i se extind competenţele materiale la alte tipuri de criminalitate decât traficul de droguri. Important este că anexa Convenţia Europol conţine prima definiţie traficului de fiinţe umane, ca formă de criminalitate. Traficul de fiinţe umane este definit astfel:

„…faptul de a supune o persoană puterii reale şi ilegale a altor persoane, prin folosirea violenţei ori a ameninţărilor sau prin abuzul unui raport de autoritate sau prin manipulări, în special în vederea exploatării prostituţiei altuia, a formelor de exploatare şi de violenţe sexuale cu privire la minori sau la comerţul legat de abandonul de copii. Aceste forme de exploatare cuprind, în egală măsură, activităţi de producere, vânzare sau de distribuire a materialelor pornografice cu minori".

Potrivit articolului 2 alineatul 1 şi a anexei la Convenţia privind Europol, acesta are drept obiectiv *„îmbunătăţirea, […] în cadrul cooperării poliţieneşti dintre statele membre, eficienţa autorităţilor statelor membre şi cooperarea dintre acestea în ceea ce priveşte prevenirea şi lupta împotriva formelor grave de criminalitate internaţională, atunci când […] două sau mai multe state sunt afectate într-un astfel de mod încât […] se impune o acţiune comună a statelor membre".*

[265] Decizia Cadru a Consiliului din 15 martie 2001 privind statutul victimelor în procedurile penale, JO L 182 din 22 martie 2001, p. 1. În acelaşi sens, a se vedea şi actul ulterior, Directiva 2004/80/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind compensaţiile pentru victimele criminalităţii, JO L 261 din 6 august 2004, p.15.
[266] JO L 138 din 9 iunie 2000, p. 1-4.
[267] JO L 030 din 1 februarie 2001, p. 44.
[268] Vezi supra, nota de subsol nr. 6.
[269] JO C 316 din 27 noiembrie 1995, p.1.
[270] JO C 002 din 6 ianuarie 2004

Printre infracţiunile enumerate explicit de articolul menţionat, pentru care Europol este competent în condiţiile descrise mai sus, se numără traficul de fiinţe umane, inclusiv formele de exploatare şi agresiunea sexuală sau traficul de copii abandonaţi, atunci când infracţiunea este transfrontalieră şi, deci, sunt implicate două sau mai multe state membre.

Consiliul European de la Tampere[271] recomandă instituirea unei structuri europene pentru coordonarea cooperării judiciare în materia criminalităţii organizate. O Decizie a Consiliului din iunie 2000 decide instituirea Eurojust, care este în final creat prin Decizie Consiliului în februarie 2002[272], după ce importanţa acestuia este menţionată în articolul 31 al TUE modificat de Tratatul de la Nisa:

Consiliul încurajează cooperarea prin intermediul Eurojust astfel:

(a) permite Eurojust să contribuie la o bună coordonare între autorităţile naţionale de urmărire penală

din statele membre;

(b) încurajează participarea Eurojust la cercetările privind criminalitatea transfrontalieră gravă, în

special în caz de criminalitate organizată, ţinând seama în special de analizele efectuate de Europol;

(c) facilitează o strânsă cooperare între Eurojust şi Reţeaua judiciară europeană în special pentru a facilita executarea comisiilor rogatorii şi punerea în aplicare a cererilor de extrădare.

Eurojust reuneşte câte un reprezentant al fiecărui stat membru care este judecător, procuror sau ofiţer de poliţie sau care are o competenţă profesională echivalentă şi, în conformitate cu articolul 2 al Deciziei din 2002, are sarcina de a acorda sprijin în investigaţiile infracţiunilor grave, în care este nevoie de asistenţă judiciară. Obiectivele Eurojust, definite la articolul 3 al deciziei menţionate, sunt stimularea şi îmbunătăţirea cooperării dintre autorităţile statele membre, competente urmărirea penală şi sancţionarea infracţiunilor, precum şi facilitarea asistenţei juridice internaţionale reciproce şi a soluţionării cererilor de extrădare. În ce priveşte competenţa materială, la articolul 4 al deciziei se menţionează că Eurojust este competent în toate tipurile de criminalitate şi de infracţiuni în care este competent Europol, deci inclusiv a diverselor firme ale traficului de fiinţe umane. În ce priveşte competenţa Eurojust, mai trebui precizat că, în conformitate cu articolul 3, aceasta este limitată de faptul că poate acţiona numai la cererea unui stat membru şi cu condiţia ca potenţiala infracţiune să mai implice, pe lângă statul care face cererea, un alt stat membru. Faptul că Eurojust şi Europol nu au competenţa de a declanşa procedurile penale reduce considerabil şansele acestora de a fi eficiente în materii ca traficul de fiinţe umane, care este un fenomen infracţional transfrontalier. O trăsătură comună a celor două structuri de cooperare poliţienească şi judiciară este aceea că depind de voinţa de cooperare a statelor membre şi de disponibilitatea acestora de le a transmite informaţiile pe care le deţin. Acest lucru poate constitui o problemă pentru eficienţa funcţională celor două structuri.

Instrumente nelegislative. Documente de definire a unei politici europene în materia combaterii traficului de fiinţe umane

În afara cadrului legislativ în sens formal, la nivelul UE au fost adoptate documente care au completat iniţiativele legislative şi au indicat măsura voinţei politice a statelor membre. Se poate spune că instrumentele, mult mai numeroase, fără caracter legislativ elaborate la nivelul UE, au pregătit

[271] Vezi infra secţiunea III, sub-secţiunea *Consiliul European*

[272] Decizia din 28 februarie 2002 a Consiliului de instituire a Eurojust în vederea consolidării luptei împotriva crimei organizate, JO L 063 din 6 martie 2002, p.1.

terenul pentru adoptarea de către Consiliu a unui cadru legislativ minim în materia prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane. Principala caracteristică a instrumentelor nelegislative este că au caracter de declaraţie şi de recomandare, sunt lipsite de forţă obligatorie şi nu creează drepturi individuale. Fără îndoială, procesul elaborării acestor instrumente la diverse nivele instituţionale ale UE, urmează aceeaşi dinamică a agendei politice cu privire la traficul de fiinţe umane.

A. Parlamentul European

Update: 2020/2029(INI) Implementation of Directive 2011/36/EU on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims[273]

Update: STRATEGY TOWARDS THE ERADICATION OF TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS / AFTER 2021-01[274]

Update: RAPORT 13.6.2016 referitor la combaterea traficului de ființe umane în contextul relațiilor externe ale UE (2015/2340(INI))[275]

Începând cu 1986, Parlamentul a adoptat cu regularitate rezoluţii privind situaţia femeilor, în general, şi a traficul de femei de femei, în particular. Astfel, prima rezoluţie în materie, **Rezoluţia privind violenţa împotriva femeilor**, din 1986, face referire la îmbunătăţirea formării şi pregătirii profesionale a poliţiştilor care se ocupă de victimelor infracţiunilor sexuale[276]. Acest lucru pare să indice că, potrivit estimărilor Parlamentului, modul în care ofiţerii de poliţie răspundeau la problemele acestor victime nu putea fi considerat unul optim. Prin această rezoluţie se recomandă instituirea de proceduri care să permită victimelor să raporteze traficul autorităţilor competente, fără să a risca expulzarea pe de teritoriul statului în cauză. Alte motive identificate de Parlament drept potenţială cauză a numărului mic de plângeri către poliţie de către femeile traficate forţate să se prostitueze sunt dificultăţile legate de limbă, izolare, precum şi probleme psihologice generate de situaţia în sine şi ameninţări din partea celor care le exploatează.

Rezoluţia privind exploatarea prostituţiei şi a traficului de fiinţe umane, din aprilie 1989[277], face un pas important prin identificarea şi recunoaşterea unui patern general al traficului de fiinţe umane, dinspre ţări de origine sau de tranzit sărace către ţări de destinaţie bogate, ale Europei occidentale. Rezoluţia recomandă îmbunătăţirea accesului femeilor la un loc de muncă, învăţământ şi reabilitare socială, fapt care ar reduce considerabil riscul ca acestea să lucreze ca prostituate sau să fie exploatate în acest scop. Mai mult, se recomandă reglementarea şi legalizarea rezidenţei în cazul în care repatrierea victimei către ţara de origine ori de provenienţă ar pune în pericol siguranţa personală a acesteia sau ar face ca victimele să intre din nou în cercul vicios al sistemului de exploatare prin prostituţie.

În 1993, o nouă **Rezoluţie privind traficul de femei[278]** indică Europol drept instituţia competentă în combaterea traficului de femei. Rezoluţia introduce un anumit tip de protecţie a martorilor, prin recunoaşterea dreptului legal al acestora, de rezidenţă şi protecţie atât pe durata procedurilor legale, cât şi ulterior.

---

[273] https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2020/2029(INI)

[274] https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-promoting-our-european-way-of-life/file-eradication-of-trafficking-in-human-beings

[275] https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2016-0205_RO.html

[276] JO C 176 din 14 iulie 1986, p. 73-83, punctul 13.

[277] JO C 120 din 16 mai 1989, p. 352-355.

[278] JO C 268 din 4 octombrie 1993, p. 141-142.

Printr-o **Rezoluţie privind traficul de fiinţe umane**, din 1996[279], Parlamentul indică traficul de femei drept activitate preponderentă în crima organizată. Prin această rezoluţie se admite că inexistenţa unei definiţii clare a traficului de fiinţe umane constituie o problemă şi se propune clarificarea acestei noţiuni, precum şi necesitatea cooperării poliţieneşti şi judiciare la nivelul statele membre pentru o eficientă combatere a traficului. Rezoluţia cerea statelor membre să includă în legislaţiile lor penale sancţiuni explicite ale traficului de fiinţe umane, precum şi prevederi legate de prevenţie în ţările de origine şi de destinaţie.

Raportul privind Comunicarea Comisiei către Consiliu şi Parlamentul European pentru intensificare acţiunii în lupta împotriva traficului de femei, redactat în 2000[280], arată pentru prima oară că dificultăţile întâmpinate la nivelul politicilor europene în această materie sunt generate de lipsa de sancţionare la nivel penal în cazul unora dintre statele membre sau ţări candidate, de inexistenţa unor prevederi speciale privind traficul de femei şi de diferenţele şi, uneori, chiar divergenţele dintre sistemele de drept, precum şi de lipsa de cooperare dintre autorităţile competente ale ţărilor de origine, tranzit şi destinaţie, care permit traficanţilor să acţioneze fără riscul de a fi sancţionaţi. Recomandările acestui raport enunţă liniile mari ale unei politici eficiente de combatere a traficului de femei: o abordare multidisciplinară, prevederi legale clare privind condiţiile de imigrare, protecţia martorilor, prevenire prin informarea statelor de origine, cooperare poliţienească, judiciară şi cooperarea cu asociaţiile non guvernamentale, precum şi măsuri de confiscare a profitului traficanţilor de femei, profit care explică în mare parte amploarea fenomenului.

Toate documentele menţionate ale Parlamentului, deşi lipsite de efecte juridice, identifică în natura economică precară factorul determinant al existenţei traficului de fiinţe umane în general, şi a celui de femei şi minori în particular. În plus, comun acestor documente este că enunţă necesitatea de a sprijini autorităţile ţărilor de origine în prevenirea traficului de fiinţe umane, mai ales prin proiecte de informare, denunţă lipsa unei definiţii acceptate la nivel european şi recomandă ca statele membre să adopte legislaţia necesară, care să definească elementele comune ale infracţiunii de trafic de femei şi să prevadă sancţiuni.

Documentele recomandă, de asemenea, dreptul la asistenţă pentru victime, astfel încât repatrierea acestora să nu genereze situaţii de marginalizare în ţările lor de origine, precum şi dezvoltarea unor politici echilibrate de angajare pe piaţa de muncă, de învăţământ şi de oportunităţi egale care să reducă riscul traficului de persoane vulnerabile. În fine, toate aceste documente recunosc importanţă existenţei unor politici de dezvoltare şi de cooperare internaţională şi regională.

---

[279] JO C 032 din 5 februarie 1996, p. 88-93.

[280] Raportul A5-127/2000 din 2 mai 2000 accesibil pe portalul UE la http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/index.htm.

B. Comisia Europeană

Update: 2020: Study on the economic, social and human costs of trafficking in human beings within the EU[281]

Update: 2020: Data collection on trafficking in human beings in the EU[282]

Update: 2018: Study on reviewing the functioning of Member States' National and Transnational Referral Mechanisms HOME/2018/ISFP/PR/THB/0000

Comisia Europeană a elaborat două comunicări importante privind traficul de femei în scopuri de exploatare sexuală, anume o Comunicare privind traficul de femei pentru exploatare sexuală[283] şi o Comunicare privind noi strategii de combatere a traficului de femei[284]. Obiectivul **Comunicării privind lupta împotriva traficului de femei în scopul exploatării sexuale** a fost acela de a genera o dezbatere publică cu privire la stimularea elaborării unei politici europene complexe privind traficul de femei, prin elaborarea unor propuneri detaliate în acest sens.

Principalele cauze ale traficului sunt identificate, ca şi în cazul documentelor elaborate de Parlament, în sărăcia şi marginalizarea femeilor în ţările de origine. Cooperarea cu aceste ţări este esenţială pentru o combatere eficientă a fenomenului, iar aceasta trebuie acorde o importanţă specială consolidării poziţiei sociale a femeilor, în general, şi reintegrării sociale a victimelor repatriate pentru evitarea marginalizării, în cazul particular al femeilor traficate. Comunicarea din 1996 accentuează necesitatea unei abordări internaţionale multidisciplinare, recomandă eliberarea permiselor de rezidenţă temporare pentru victimele care cooperează cu autorităţile, respinge măsura expulzării victimelor din cauza şederii ilegale ca fiind contraproductivă pentru urmărirea penală şi pentru posibila sancţionare a traficanţilor. Aceasta denunţă, mai degrabă aluziv, lipsa de compatibilitate dintre diferitele sisteme judiciare şi lipsa cooperării judiciare dintre statele membre, ca principale cauze ale sustragerii traficanţilor de la urmărirea penală, precum şi reticenţa autorităţilor de a considera femeile în cauză ca fiind victimele traficului, deci victimele unei infracţiuni. Recomandările privesc o formare profesională adecvată pentru autorităţile care au un prim contact cu victimele, pentru o îmbunătăţire a reacţiei personale şi instituţionale a acestora, şi identifică resursele bugetare alocate de statele membre ca factor de evaluare a eficienţei combaterii traficului de femei.

Comunicarea privind noi măsuri de combatere a traficului de femei, din 1998[285], urmăreşte să menţină problema traficului de femei pe agenda politică prioritară a Uniunii Europene, să consolideze cooperarea internaţională şi europeană, precum şi să stimuleze o abordare multidisciplinară. Important este faptul că această comunicare transmite un mesaj, mult mai clar decât cel din 1996, către statele membre cărora li se cere să adopte măsuri la nivel naţional şi să coopereze la nivel european. Prevenirea traficului în ţările de origine şi pregătirea profesională adecvată a autorităţilor, relaţia dintre trafic şi legislaţia privind imigrarea, precum şi identificarea

---

[281] https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/default/files/study_on_the_economic_social_and_human_costs_of_trafficking_in_human_beings_within_the_eu.pdf

[282] https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/default/files/study_on_data_collection_on_trafficking_in_human_beings_in_the_eu.pdf

[283] COM(1996) 567 din 11 noiembrie 1996, accesibilă pe portalul UE la http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/index.htm.

[284] COM(1998) 726 din 12 decembrie 1998 accesibilă pe portalul UE la http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/index.htm.

[285] COM(1998) 0726 din 9 decembrie 1998 accesibilă pe portalul UE la http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/index.htm.

cauzelor principale ale traficului în sărăcie şi statut social marginal al femeilor sunt teme preluate şi de această comunicare. În plus, de această dată se elaborează mai mult chestiunea protecţiei victimelor şi necesitatea elaborării dispoziţiilor legislative speciale privind rezidenţa temporară a victimelor care cooperează cu autorităţile. În septembrie 2002, este organizată o conferinţă europeană privind prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane - Provocare globală pentru secolul XXI, la iniţiativa Comisiei[286]. Concluziile acestei conferinţe au fost cuprinse într-un document programatic, cunoscut sub denumirea de **Declaraţia de la Bruxelles**, care vizează dezvoltarea cooperării europene şi internaţionale, a măsurilor, standardelor, bunelor practici şi mecanismelor concrete de prevenire şi combatere a traficului. Declaraţia conţine măsuri de consolidare a eforturilor pentru punerea în aplicare a celor mai bune practici identificate printr-o abordare europeană, completă şi coordonată. Anexa acestei declaraţii conţine recomandări, standarde şi bune practici, inclusiv îmbunătăţirea contactelor directe dintre autorităţile competente şi structurile non-guvernamentale din diferite state membre, îmbunătăţirea cercetării şi a formării profesionale, precum şi o mai bună informare publică despre fenomen în sine. Declaraţia recomandă schimbul de informaţii şi constituirea unei baze de date europene ale persoanelor dispărute despre care se crede că ar fi victime ale traficului, precum şi numirea unor raportori naţionali care să coopereze prin mecanisme stabilite la nivel european, în cooperare cu instituţiile europene, Europol şi Eurojust. Se menţionează, de asemenea, importanţa protecţiei şi asistenţei victimelor, care nu trebuie re-victimizate şi cărora trebuie să li se recunoască drepturile fundamentale. Declaraţia recomandă, în această privinţă stabilirea unei reţele europene de asistenţă, acordarea imediată a asistenţei, protecţie adecvată în cazul în care victima acceptă să fie martor, precum şi elaborarea unor măsuri de reintegrare socială, inclusiv prin cooperarea cu societatea civilă.

În ce priveşte cooperarea poliţienească şi cooperarea judiciară, Declaraţia de la Bruxelles prevede că acestea trebuie facilitate prin adoptarea de dispoziţii legislative, inclusiv a unor sancţiuni adecvate, folosirea contactului direct, ratificarea şi punerea în aplicare a Convenţiei UE privind asistenţa juridică reciprocă şi a Deciziei cadru privind combaterea traficului de fiinţe umane, precum şi a stabilirii de echipe de investigaţie comune. Declaraţia recomandă, de asemenea, consolidarea reţelelor de ofiţeri de poliţie şi a magistraţilor de legătură, constituite prin Acţiuni Comune ale Consiliului[287], precum şi instituirea unui grup de experţi privind traficul de fiinţe umane. Prin urmare, putem spune că Declaraţia de la Bruxelles a stabilit agenda pentru acţiuni viitoare împotriva traficului de fiinţe umane la nivelul UE. La acest moment, declaraţia reprezintă principala bază a eforturilor Comisiei în materia prevenirii şi combaterii traficului. Consiliul UE a salutat abordarea generală din acest document şi a fost de acord să examineze propuneri adecvate în vederea punerii în aplicare a măsurilor specifice prevăzute de declaraţie. Faptul că textul declaraţiei a fost ulterior adoptat de Consiliul Uniunii Europene[288] reprezintă un indiciu al importanţei pe care UE o ataşează combaterii şi prevenirii traficului de fiinţe umane.

În 2003, Comisia elaborează o altă comunicare, către Parlament şi Consiliu, în vederea Consiliului European de la Salonic, şi anume **Comunicarea privind dezvoltarea unei politici comune privind imigraţia ilegală, traficul ilegal şi traficul de fiinţe umane, frontierele externe şi returnarea**

---

[286] Conferinţa, iniţiată de Comisie în cadrul programului comunitar STOP II, a fost organizată de Organizaţia Internaţională pentru Migraţie (OIM), în strânsă cooperare cu Parlamentul şi Comisia, şi sprijinită de un spectru larg de părţi interesate şi de participanţi. Pentru programele comunitare, vezi sub-secţiunea *Alte măsuri la nivelul UE*.

[287] Acţiunea Comună din 22 aprilie 1996 privind un cadru de schimb de magistraţi de legătură pentru îmbunătăţirea cooperării judiciare dintre statele membre ale UE, JO L 105, 27 aprilie 1996. Acţiunea Comună din 29 iunie 1998 privind crearea unei reţele judiciare europene, JO L 191, 7 iulie 1998.

[288] Consiliul Uniunii Europene, Concluziile din 8 mai 2000, JO C 137 din 12 iunie 2003, p. 1.

rezidenţilor ilegali[289]. Abordarea traficului de fiinţe umane strategiile propuse de această nouă comunicare sunt dintr-o perspectivă a imigraţiei ilegale, ceea ce nu diminuează decât în parte impactul acestui document. Deşi menţionează Decizia Cadru 2002/629/JAI a Consiliului privind combaterea traficului de fiinţe umane, comunicarea nu face nici o altă referire sau recomandare cu privire la combaterea traficului. Trebuie menţionat că, în acelaşi an[290], Comisia este reţinută în criticarea statelor membre pentru lipsa de acţiune în conformitate cu Convenţia Europeană privind Drepturile Omului, deşi menţionează că drepturile garantate de această convenţie sunt interpretate diferit în diferite state membre, ceea ce poate conduce la inegalităţi ale calităţii de suspect şi poate genera riscul ca încrederea reciprocă a statelor în sistemele lor de justiţie să fie încălcată. Acest lucru poate avea consecinţe grave privind recunoaşterea reciprocă a hotărârilor judecătoreşti, care este poate cel mai important principiu al cooperării în materie penală dintre statele membre.

În martie 2003, Comisia a decis să instituie un **grup de experţi privind traficul de fiinţe umane**[291], a căror principală sarcină a fost elaborarea unui raport, întemeiat pe Declaraţia de la Bruxelles, care să sprijine Comisia pentru lansarea propunerilor viitoare în materia prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane. Raportul întocmit de grupul de experţi a fost transmis oficial Comisiei în decembrie 2004, urmând ca în cursul anului 2005, în temeiul acestui raport şi a altor informaţii existente, inclusiv a evaluării legislaţiei relevante din statele membre Comisia să emită o **nouă Comunicare privind prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane**.

Potrivit declaraţiilor oficiale ale Comisiei, această comunicare va aborda problema dintr-o perspectivă a Drepturilor Omului, a situaţiei specifice a copiilor, a necesităţii unei abordări holiste şi integrate, inclusiv prin elaborarea unui plan cuprinzând cele mai bune practici, standarde şi mecanisme de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane. Procedând astfel, Comisia se conformează în egală măsură concluziilor Consiliului European privind Programul de la Haga, din noiembrie 2004, de realizare a unui spaţiu european de justiţie, securitate şi libertate[292].

---

[289] COM(2003) 323 din 3 iunie 2003 accesibilă pe portalul UE la http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/index.htm.
[290] Cartea Verde a Comisiei privind măsurile de siguranţă procedurale în procedurile penale pe întregul teritoriu al UE, COM(2003) 75 din 19 februarie 2003 accesibilă pe portalul UE la http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/index.htm.
[291] Decizia Comisiei din 25 martie 2003 privind instituirea unui grup consultativ, cunoscut drept grupul de experţi privind traficul de fiinţe umane, JO L 079 din 26 martie 2003. Grupul cuprinde din 20 de experţi independenţi, numiţi de Comisie, pe baza propunerilor statelor membre, a statelor în curs de aderare şi a ţărilor candidate, precum şi a organizaţiilor active în domeniul combaterii traficului de fiinţe umane.
[292] Vezi infra sub-secţiunea *Consiliul European*.

C. Consiliul Uniunii Europene

Update 2021: COHOM: Grupul de Lucru al Consiliului privind Drepturile Omului

Update 14 June 2018: Fight against human trafficking in Libya

Update 2015: ACP-EU Dialogue on migration and development: Trafficking in human beings and smuggling of migrants

Update 2004: Annual Report on Human Rights

La nivelul Consiliului Uniunii Europene, în afara instrumentelor legislative cu caracter obligatoriu despre care s-a discutat în secţiunea precedentă, au fost adoptate mai multe documente privind traficul de fiinţe umane, în temeiul articolului 31 (fost articol K3) al TUE, cele mai semnificative fiind Acţiunea Comună pentru determinarea unui stimulent şi al unui program de schimb pentru persoanele responsabile de acţiuni împotriva traficului de fiinţe umane şi al exploatării sexuale a copiilor[293] şi Acţiunea Comună pentru eliminarea traficului de fiinţe umane şi al exploatării sexuale a copiilor[294]. Ultimul document încearcă să alinieze diferitele definiţii ale traficului de femei, din legislaţiile diferitelor state membre, prin enunţarea unor caracteristici ale fenomenului, accentuarea importanţei asistenţei juridice reciproce şi a protecţiei martorilor, precum şi a importanţei angajamentului din partea statelor membre în vederea schimbului de informaţii şi a cooperării cu alte instituţii competente. În plus, Acţiunea Comună din 1997 stabileşte măsurile care trebuie adoptate la nivel naţional, precum şi formele de cooperare dintre statele membre.

În 1997 este adoptată **Declaraţia ministerială de la Haga privind orientările europene pentru măsuri efective de prevenire şi combatere a traficului de femei în scopul exploatării sexuale[295]**. Prin această declaraţie, statele membre admit că fenomenul, datorită specificităţii sale, reclamă o abordare specială. Statele membre reafirmă, astfel, angajamentul de intensificare a cooperării la nivel european în lupta împotriva traficului de fiinţe umane, inclusiv prin îmbunătăţirea schimbului de informaţii la nivelul poliţiei şi implicarea cu rol central a Europol, datorită specializării sale în combaterea traficului de fiinţe umane. Acceptând necesitatea unei abordări multidisciplinare şi coordonate, la nivel european şi internaţional, care să implice toţi actorii, declaraţia enunţă orientările generale privind cooperarea dintre statele membre, dintre acestea şi ţările candidate cu ţările de origine, cu sistemul Organizaţiei Naţiunilor Unite şi cu Interpolul. Declaraţia enunţă, de asemenea, orientări privind prevenţia în ţările de origine şi în cele de destinaţia, precum şi instituirea unor raportori naţionali la nivelul fiecărui stat membru. Important este că declaraţia recomandă o schimbare de perspectivă privind cercetarea şi urmărirea penală a cazurilor de trafic, cu accent pe traficant şi nu pe persoanele care sunt victime ale acestui fenomen, acestea din urmă fiind încurajate prin măsuri speciale, cum ar fi acordarea rezidenţei temporare cel puţin pe durata procedurilor penale şi includerea în programul de protecţie a martorilor, să denunţe traficul autorităţilor competente şi să accepte să fie martori. Alte măsuri prevăzute de Declaraţia de la Haga prevăd

---

[293] Acţiunea Comună pentru determinarea unui stimulent şi al unui program de schimb pentru persoanele responsabile de acţiuni împotriva traficului de fiinţe umane şi al exploatării sexuale a copiilor, JO L 322 din 12 decembrie 1996, p. 7. Programul, finanţat cu 6.5 MEUR pentru perioada 1996- 2000, a fost denumit STOP. Vezi şi infra sub- secţiunea *Alte măsuri la nivelul UE*.

[294] Acţiunea Comună pentru eliminarea traficului de fiinţe umane şi al exploatării sexuale a copiilor, JO L 063 din 4 martie 1997, pp. 2-6.

[295] Declaraţia ministerială de la Haga privind orientările europene pentru măsuri efective de prevenire şi combatere a traficului de femei în scopul exploatării sexuale, Conferinţa ministerială organizată de preşedinţia UE, Haga, 24-26 aprilie 1997.

confiscarea produselor traficului de fiinţe umane, că măsura cu caracter de descurajare, precum şi acordarea de compensaţii pentru victime.

D. Consiliul European

Fără a fi primul consiliu care să facă referire la existenţa şi dimensiunea îngrijorătoare a traficului de fiinţe umane, Consiliul European întrunit la Tampere, în octombrie 1999, constituie piatra unghiulară pentru definirea unei agende politice şi de politici europene în vederea realizării unui spaţiu de libertate, securitate şi justiţie[296].

Convocat după intrarea în vigoare a Tratatului de la Amsterdam, care a creat un momentum important pentru dinamizarea şi comunizarea unei părţi importante din domeniul JAI, **Consiliul European de la Tampere** este primul consiliu dedicat exclusiv chestiunilor JAI şi reprezintă prima încercare de a realiza un spaţiu de libertate, securitate şi justiţie. Ca parte a competenţei sale de a trasa marile orientări în politicile UE, Consiliul European convocat la Tampere afirmă în concluziile sale, în materia traficului de fiinţe umane, necesitatea cooperării cu ţările de origine şi de tranzit, precum şi cu Europol, inclusiv prin constituirea de echipe comune de investigaţie ale statelor membre, în care poate participa şi Europol, pentru dezmembrarea organizaţiilor criminale implicate în acest tip de trafic. Se atrage atenţia şi asupra dezvoltării campaniilor de informare şi a prevenirii tuturor formelor de trafic de fiinţe umane (punctul 22).

Problema traficului de fiinţe umane este strâns legată de cea a imigraţiei şi, în acest sens, Consiliul European se declară hotărât să combată formele de trafic şi exploatarea economică a imigranţilor şi atrage atenţia asupra necesităţii de a adopta instrumente legislative europene care să sancţioneze aceste infracţiuni grave şi invită Consiliul Uniunii Europene să adopte legislaţie în acest sens (punctul 23). Relevantă este recunoaşterea drepturilor victimelor traficului, în special femei şi copii (punctul 23), precum şi cooperarea cu ţările de origine şi de tranzit (punctul 26). În fine, Consiliul European de la Tampere importanţa unor definiţii, incriminări şi sancţiuni comune în ce priveşte traficul de fiinţe umane, în special exploatarea femeilor şi exploatarea sexuală a copiilor (punctul 48). În fine, concluziile de la Tampere atrag atenţia că trebuie realizate o mai bună compatibilitate şi o mai mare convergenţă a sistemelor de drept din statele membre pentru a preveni folosirea lipsurilor acestor sisteme de către infractori, în vederea sustragerii de la sancţionare.

Punerea în aplicare a măsurilor adoptate de Consiliul European întrunit la Tampere a fost monitorizată de către Comisie şi s-a finalizat cu o **Comunicare către Consiliu şi Parlamentul European, de evaluare a programului de la Tampere şi a orientărilor viitoare[297]**. În ceea ce priveşte traficul de fiinţe umane, în special de femei şi copii, comunicarea notează că acţiunea trebuie să continue într-o formă care să combine măsuri preventive şi măsuri de combatere a fenomenului. Într-un context subsidiar, referirea principală fiind la controlul migraţiei, se afirmă că o acţiune mai puternică împotriva traficului va fi facilitată de Tratatul privind o Constituţie pentru Europa. Ce impact are statutul incert al acestui tratat asupra materie care interesează aici, vom analiza în secţiunea de concluzii.

Consiliul European de la Haga, din noiembrie 2004, analizează progresul în domeniul JAI realizat printr-o politică definită de Consiliul de la Tampere şi, constatând că deşi nu toate propune

[296] Consiliul European, Concluziile Preşedinţiei, Tampere/Finlanda, 15-16 octombrie 1999.
[297] COM (2004) 4002 versiune finală, accesibilă la http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/intro/docs/bilan_tampere_en.pdf

obiectivele au fost atinse, se poate vorbi de un progres complex şi coordonat, inclusiv în domeniul cooperării poliţieneşti şi a celei judiciare, întemeiate pe recunoaşterea reciprocă a hotărârilor judecătoreşti. Consiliul European adoptă un program multi- anual, denumit **Programul de la Haga**[298]. În ce priveşte traficul de fiinţe umane, se precizează că o abordare comună este necesară atât în combaterea, cât şi în prevenirea acestui fenomen. Consiliul European invită statele membre să îmbunătăţească analiza cu privire la practicile şi organizaţiile criminale implicate în traficul de fiinţe umane, în strânsă cooperare cu Europol şi Eurojust. Mai mult, Consiliul European a invitat Consiliul şi Comisia să elaboreze, în 2005, un plan privind dezvoltarea standardelor comune, a bunelor practici şi ale mecanismelor de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane.

În iunie 2005, Consiliul adoptă **Planul de acţiune privind punerea în aplicare a programului de la Haga**[299] prezentat de Comisie, care prevede o serie de măsuri specifice pentru prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane. Astfel, în 2005 măsurile privesc propunerea de a semnare a Convenţiei Consiliului Europei cu privire la lupta împotriva traficului de fiinţe umane, la negocierea căruia Comisia a participat în numele UE şi prezentarea unei Comunicări privind traficul de fiinţe umane. Pentru 2006, s- a avut în vedere revizuirea şi eventuala modificare a legislaţiei în materie de trafic de fiinţe umane, de exemplu prin facilitarea cooperării sectorului public cu cel privat şi o mai mare coordonare la nivelul UE şi o mai mare implicare a Europol, dar şi revizuirea legislaţiei privind traficul de organe şi ţesuturi umane. Deasemenea, într- un plan orizontal, cu relevanţă indirectă pentru materia traficului de fiinţe umane, pot fi menţionate alte măsuri care privesc adoptarea în 2006 a unei decizii cadru de către Consiliu privind participarea într- o organizaţie criminală, precum şi revizuirea şi modificarea, în 2008, a legislaţiei privind bunurilor rezultate din infracţiuni.

E. Alte măsuri la nivelul UE

Programele financiare ale UE, gestionate de Comisie, reprezintă un instrument important de dezvoltare, consolidare şi evaluare a politicilor, practicilor şi cooperării din UE, în privinţa traficului de fiinţe umane şi a exploatării sexuale a copiilor. Aceste programe comunitare oferă oportunităţi financiare pentru iniţiative care au drept scop încurajarea cooperării şi asocierii dintre instituţii şi organizaţii similare din diferite state membre şi ţări candidate sau în curs de aderare. Dintre acestea, trebuie menţionate, cu precădere, programul AGIS pentru cooperarea în materie penală şi îmbunătăţirea sistemului de prevenţie şi de combatere a crimei organizate în general, precum şi programele STOP şi DAPHNE concepute în particular pentru prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane în particular, precum şi combaterea diverselor tipuri de violenţă[300].

Finanţările în cadrul acestor programe includ cercetarea privind infracţiunile sexuale, inclusiv prevenirea recidivei şi evaluarea riscului de recidivă, dezvoltarea cooperării dintre actorii implicaţi şi crearea unor reţele profesionale care să faciliteze cooperarea, schimbul de informaţii şi transferul de *know how* şi a celor mai bune practici existente la nivelul UE, pregătire profesională, dezvoltarea unor baze de date pentru autorităţile competente cu privire la pornografia infantilă, centralizarea şi

[298] http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/doc/hague_programme_en.pdf
[299] Accesibil la http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/doc/action_plan_jai_207_en.pdf
[300] Pentru mai multe detalii privind schemele şi oportunităţile de finanţare, precum şi proiectele selectate spre finanţare, se pot accesa următoarele pagini de pe portalul UE: pentru STOP http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/stop/funding_stop_en.htm

pentru AGIS http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/agis/funding_agis_en.htm

şi pentru DAPHNE http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/daphne/funding_daphne_en.htm

administrarea datelor privind traficul de fiinţe umane şi exploatarea sexuală a minorilor. Finanţarea unor astfel de iniţiative contribuie, fără îndoială, la dezvoltarea unei culturi comune de prevenire şi combatere a traficului de fiinţe umane şi facilitează procesul de apropiere a legislaţiilor penale ale diferitelor state membre.

Pentru ţările recunoscute ca fiind ţări de origine şi de tranzit, cum sunt, de exemplu, Belarus, Moldova, Rusia şi Ucraina, sau ţările din Balcani, s-au dezvoltat programe de asistenţă financiară ale UE , cum sunt programele TACIS şi programele CARDS[301].

Acţiuni ale UE în contexte internaţionale extinse

Update 201: Colaborarea cu Organizaţia Naţiunilor Unite – Consiliul pentru Drepturile Omului[302]

Problema traficului de fiinţe umane prezintă interes la nivelul continentului european, în contexte extracomunitare, dar şi la nivel internaţional. Prin Comisie, UE este activ implicată în acţiuni ale ONU, OSCE, ale Pactului pentru Stabilitate în Europa de S- E sau **Consiliului Europei**[303]. Relevante pentru acest context sunt propunerile Comisiei către Consiliu şi adoptarea de către acesta din urmă a două decizii cu privire la Convenţia Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de fiinţe umane. În iunie 2004, Consiliul a adoptat Decizia care autorizează Comisia să negocieze in numele UE proiectul de convenţie, pentru acele chestiuni care potrivit dreptului comunitar sunt incluse în primul pilon.

Cu privire la cooperarea în materie penală, prevăzută de Titlul VI al TUE, care aparţine celui de-al treilea pilon, Consiliul a adoptat, în octombrie 2004 o Poziţie Comună privind negocierile referitoare la proiectul de convenţie menţionat.

În ce priveşte Convenţia Organizaţiei Naţiunilor Unite împotriva crimei organizate transnaţionale şi a Protocolului privind combaterea traficului de persoane, în special femei şi copii, şi traficul ilegal de imigranţi pe cale terestră, aeriană sau maritimă, importanţa acesteia la nivelul UE este recunoscută, precum şi faptul că instrumentele ONU constituie baza unei cooperări consolidate globale, care este reflectată de relaţiile UE cu ţările terţe. În cadrul unei agende transatlantice, UE a cooperat cu SUA în combaterea traficului de femei, în special prin organizarea de campanii de informare, puse în aplicare de Organizaţia Mondială pentru Migraţie în ţări de origine pentru traficul de femei cum sunt Bulgaria, Polonia, Ungaria şi Ucraina.

Scopul campaniilor de informare de acest tip este acela de a face cunoscute riscurile traficului, metodele folosite de traficanţi, precum şi de a asista potenţialele victime şi de a sprijini autorităţile competente în eforturile de îmbunătăţire a capacităţii instituţionale pentru a face acestui fenomen. Toate aceste dezvoltări indică faptul că, la nivelul UE, traficul de fiinţe umane este un subiect important nu numai în relaţiile dintre statele membre, ci şi în relaţiile cu terţii, tocmai datorită caracterului global al traficului de fiinţe umane.

---

[301] Accesibile pe protalul UE la http://europa.eu.int/comm/external_relations/ceeca/tacis/ pentru TACIS şi la http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/cards/index_en.htm pentru CARDS.
[302] https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/Home.aspx
[303] https://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking/home?desktop=true

Concluzii și recomandări

Traficul de fiinţe umane a devenit în timp, aşa cum s- a arătat, o temă importantă pe agenda politică a UE. În acest sens, se poate observa diversitatea instrumentelor legislative sau nu, adoptate pentru a face posibile atât prevenirea, cât şi combaterea şi sancţionarea traficului de fiinţe umane. În vreme ce majoritatea politicilor privesc prevenirea şi combaterea traficului de fiinţe umane, instrumentele legislative privesc mai degrabă cooperarea poliţienească şi judiciară, astfel încât referirea la trafic ca atare este una indirectă. Se mai poate observa că, în general, politicile se lovesc de dificultatea unei puneri în aplicare efective, deoarece multe dintre documente au o valoare de recomandare, şi nu una obligatorie.

La nivelul UE, prin urmare, necorelarea bunelor intenţii ale statelor membre cu o obligaţia legală de a acţiona în sensul intenţiilor generează un dezechilibru la nivelul eficienţei instituţiilor şi structurilor europene ca Europol şi Eurojust. O problemă recurentă în multe dintre instrumentele menţionate priveşte dificultăţile existente la nivelul cooperării şi coordonării dintre statele membre, pe de o parte, şi cu ţările terţe care sunt surse ale traficului. Această problemă relevă din caracterul special al cooperării în materie penală, o materie în care metoda comunitară nu este aplicabilă şi în care statele membre par să dorească o prezervare a competenţelor naţionale. Traficul de fiinţe umane este însă, tot mai mult, un fenomen care capătă un caracter internaţional, în măsura în care transcende frontierele naţionale. Aceasta explică, în mare parte, dificultăţile pe care urmărirea penală a unor astfel de infracţiuni le întâmpină, dat fiind caracterul eterogen al diverselor sisteme de drept penal, inclusiv al procedurilor, precum şi o anumită reticenţă a autorităţilor naţionale faţă de autorităţi cu competenţe similare din alte state. Pe de altă parte, rezultatele mai degrabă modeste ale combaterii traficului de fiinţe umane, care să genereze un efect de descurajare, se explică prin caracterul limitat al sistemelor de drept naţionale. Fiind un fenomen transnaţional, soluţiile în privinţa combaterii trebuie să transcendă, în egală măsură, frontierele.

Diversele iniţiative la nivelul UE, cum ar fi mandatul de arestare european, Eurojust sau instituirea unui procuror european par să susţină o abordare transnaţională a combaterii traficului de fiinţe umane. Dificultatea relevă însă din reticenţa statelor membre de a transmite informaţiile pe care le deţin la nivelul Europol şi, după caz, a Eurojust, datorită caracterului sensibil al acestora şi, foarte probabil, a unei lipse de încredere că acestea pot fi gestionate. Prin urmare, diversitatea legislativă a statelor membre, precum şi absenţa unor denominanţi comuni la nivelul definiţiilor şi ale sancţionării infracţiunilor de trafic de fiinţe umane, fragmentarea la nivelul statelor membre şi, pe cale de consecinţă şi la nivelul UE, a sistemului de măsuri de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului sunt factorii care explică starea de fapt la nivelul UE. Comisia însăşi acceptă că mai sunt necesare măsuri, inclusiv de natură preventivă, o protecţie adecvată şi asistenţă pentru victime, criminalizarea violenţei sexuale în toate formele acesteia, precum şi măsuri de asigurare a aplicării legii şi cooperării judiciare.

În plus, viitorul incert al Tratatului privind o Constituţie pentru Europa, respins prin referendum în Franţa şi Olanda, face ca măsurile privind traficul de fiinţe umane prevăzute la nivel de tratat să fie cel puţin temporizate, dacă nu amânate *sie die*[304].

În materia traficului de fiinţe umane, tratatul aduce nou: o abordare dintr-o perspectivă a drepturilor omului, garantată la nivel de tratat, prin articolul 65 alineatul 3 al Cartei Europene a drepturilor

[304] Într-o conferinţă de presă din 21 septembrie 2005, Preşedintele Comisiei Europene, J. M. Barroso, a declarat că Tratatul privind o constituţie pentru Europa nu va fi ratificat în viitorul apropiat.

omului, *traficul de fiinţe umane este interzis*, o abordare a traficului de fiinţe umane ca parte a unei politici comune şi chiar adoptarea unor legi sau legi cadru, prin articolul 267:

„(1) Uniunea dezvoltă o politică comună de imigrare, al cărei scop este de a asigura, în toate etapele, gestionarea eficientă a fluxurilor de imigranţi, tratamentul echitabil al resortisanţilor ţărilor terţe cu şedere legală în statele membre, precum şi prevenirea imigrării ilegale şi a traficului de persoane şi combaterea susţinută a acestora.

(2) În sensul alineatului (1), prin legi sau legi-cadru europene[305] *se stabilesc măsurile în următoarele domenii:*

[…] (d) combaterea traficului de persoane, în special de femei şi copii”,

şi nu în ultimul rând, norme de drept penal minime care să definească infracţiunile şi să prevadă pedepsele, prin articolul 271 alineatul 1:

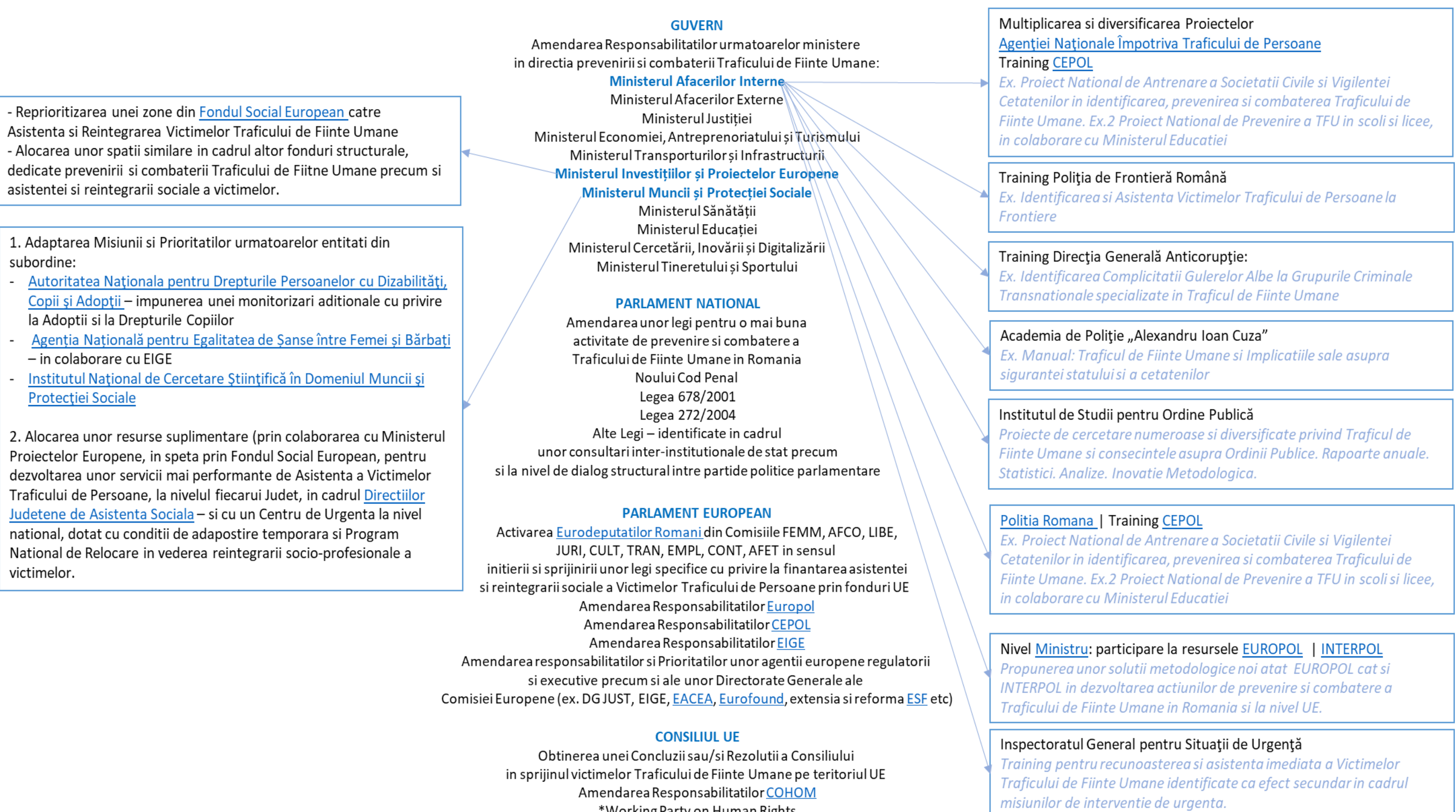
„Prin legi-cadru europene se pot stabili norme minime cu privire la definirea infracţiunilor şi a pedepselor în domenii cu criminalitate deosebit de gravă care au dimensiuni transfrontaliere ce rezultă din natura sau impactul acestor infracţiuni ori din nevoia specială de a le combate pornind de la o bază comună. Aceste domenii ale criminalităţii sunt următoarele: […]traficul de persoane şi exploatarea sexuală a femeilor şi copiilor […]”.

Faptul că politica comună privind imigraţia şi norme substanţiale de drept penal urmau să fie adoptate prin instrumente legislative obligatorii, cum sunt legile şi legile cadru, constituie un pas important către sfera acţiunii comunitare în domeniul cooperării în materie penală. Pe de altă parte, este de remarcat că în ceea ce priveşte structurile instituţionale de cooperare poliţienească şi cooperare judiciară, tratatul constituţional nu a prevăzut pentru acestea decât un rol de dependenţă faţă de autorităţile naţionale, în contextul în care nu rezolvă limitările competenţei operaţionale existente la acest moment atât pentru Europol, cât şi pentru Eurojust, care nu pot declanşa cercetarea sau urmărirea penală într-un caz dat, decât la cererea unui stat membru căruia infracţiunea respectivă i-ar putea aduce atingere (articolele 272 şi 276). În plus, influenţa statelor membre este menţinută prin dreptul de iniţiativă în domeniul cooperării în materie penală, dar şi prin controlul politic al Europol şi evaluarea Eurojust prin intermediul parlamentelor naţionale (articolul 42 alineatul 2). Se poate afirma, prin urmare, că Tratatul privind o Constituţie pentru Europa perpetuează, în această privinţă, o neclaritate prin faptul că progresul potenţial al trecerii cooperării în materie penală în domeniul comunitar este temporizat, dacă nu chiar contrazis, prin prevederi conservatoare, de control al statelor membre în ce priveşte structurile instituţionale ale cooperării în materie penală. Sunt însă motive de optimism moderat, pentru a crede că lucrurile vor fi dinamizate în viitor şi că măsuri eficiente la nivel UE vor fi adoptate, fie şi datorită caracterului global al fenomenului traficului. Extinderea UE la 1 mai 2004 cu 10 noi state membre din Europa Centrală şi de Est generează o situaţie în care în cadrul UE aproape toate noile state membri sunt afectate de traficul de fiinţe umane, multe dintre aceste state fiind ţări de origine. Situaţia în care se găsesc aceste state şi riscul mai vechi al UE de a constitui un spaţiu de destinaţie pentru traficul de fiinţe umane, este de natură să le sensibilizeze cu privire la chestiunea combaterii acestui fenomen. Se pot astfel genera abordări noi la nivelul Consiliului, o cooperare care să depăşească etapa bunelor intenţii şi o schimbare de percepţie privind o eficientă protecţie a propriilor resortisanţi şi garantarea efectivă

[305] Potrivit articolului 33 al Tratatului privind o Constituţie pentru Europa, la nivelul instrumentelor legislative legile cadru înlocuiesc regulamentele, deci sunt obligatorii pentru toate statele membre şi au efect direct, iar legile înlocuiesc directivele, fiind obligatorii numai în ce priveşte rezultatul şi nu au efect direct.

a unui spaţiu de libertate, securitate şi justiţie care să prevaleze, în definirea unui nou concept de suveranitate, asupra exclusivităţii teritoriale în materie penală.

SCHEMĂ PROIECT DE INTERVENȚIE 2021-2026

GUVERN

Amendarea Responsabilitatilor urmatoarelor ministere
in directia prevenirii si combaterii Traficului de Fiinte Umane:

Ministerul Afacerilor Interne

Ministerul Afacerilor Externe
Ministerul Justiției
Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului
Ministerul Transporturilor și Infrastructurii

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Ministerul Sănătății
Ministerul Educației
Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării
Ministerul Tineretului și Sportului

PARLAMENT NATIONAL

Amendarea unor legi pentru o mai buna
activitate de prevenire si combatere a
Traficului de Fiinte Umane in Romania
Noului Cod Penal
Legea 678/2001
Legea 272/2004
Alte Legi – identificate in cadrul
unor consultari inter-institutionale de stat precum
si la nivel de dialog structural intre partide politice parlamentare

PARLAMENT EUROPEAN

Activarea Eurodeputatilor Romani din Comisiile FEMM, AFCO, LIBE,
JURI, CULT, TRAN, EMPL, CONT, AFET in sensul
initierii si sprijinirii unor legi specifice cu privire la finantarea asistentei
si reintegrarii sociale a Victimelor Traficului de Persoane prin fonduri UE
Amendarea Responsabilitatilor Europol
Amendarea Responsabilitatilor CEPOL
Amendarea Responsabilitatilor EIGE
Amendarea responsabilitatilor si Prioritatilor unor agentii europene regulatorii
si executive precum si ale unor Directorate Generale ale
Comisiei Europene (ex. DG JUST, EIGE, EACEA, Eurofound, extensia si reforma ESF etc)

CONSILIUL UE

Obtinerea unei Concluzii sau/si Rezolutii a Consiliului
in sprijinul victimelor Traficului de Fiinte Umane pe teritoriul UE
Amendarea Responsabilitatilor COHOM
*Working Party on Human Rights

Ministerul Afacerilor Interne

Multiplicarea si diversificarea Proiectelor
Agenţiei Naţionale Împotriva Traficului de Persoane
Training CEPOL
Ex. Proiect National de Antrenare a Societatii Civile si Vigilentei Cetatenilor in identificarea, prevenirea si combaterea Traficului de Fiinte Umane. Ex.2 Proiect National de Prevenire a TFU in scoli si licee, in colaborare cu Ministerul Educatiei

Training Poliţia de Frontieră Română
Ex. Identificarea si Asistenta Victimelor Traficului de Persoane la Frontiere

Training Direcţia Generală Anticorupţie:
Ex. Identificarea Complicitatii Gulerelor Albe la Grupurile Criminale Transnationale specializate in Traficul de Fiinte Umane

Academia de Poliţie „Alexandru Ioan Cuza"
Ex. Manual: Traficul de Fiinte Umane si Implicatiile sale asupra sigurantei statului si a cetatenilor

Institutul de Studii pentru Ordine Publică
Proiecte de cercetare numeroase si diversificate privind Traficul de Fiinte Umane si consecintele asupra Ordinii Publice. Rapoarte anuale. Statistici. Analize. Inovatie Metodologica.

Academia de Poliţie „Alexandru Ioan Cuza"
Ex. Manual: Traficul de Fiinte Umane si Implicatiile sale asupra sigurantei statului si a cetatenilor

Institutul de Studii pentru Ordine Publică
Proiecte de cercetare numeroase si diversificate privind Traficul de Fiinte Umane si consecintele asupra Ordinii Publice. Rapoarte anuale. Statistici. Analize. Inovatie Metodologica.

Politia Romana | Training CEPOL
Ex. Proiect National de Antrenare a Societatii Civile si Vigilentei Cetatenilor in identificarea, prevenirea si combaterea Traficului de Fiinte Umane. Ex.2 Proiect National de Prevenire a TFU in scoli si licee, in colaborare cu Ministerul Educatiei

Nivel Ministru: participare la resursele EUROPOL | INTERPOL
Propunerea unor solutii metodologice noi atat EUROPOL cat si INTERPOL in dezvoltarea actiunilor de prevenire si combatere a Traficului de Fiinte Umane in Romania si la nivel UE.

Inspectoratul General pentru Situaţii de Urgenţă
Training pentru recunoasterea si asistenta imediata a Victimelor Traficului de Fiinte Umane identificate ca efect secundar in cadrul misiunilor de interventie de urgenta.

Raport SUA 2020 cu privire la Traficul de Fiinte Umane: Romania Tier 2 Watch List
Romania-Italy: Sex Trafficking (p.24): "The TIP Report not only serves as a warning for governments with weak anti-trafficking policies, it offers a road map for governments, NGOs, advocates, and other stakeholders to engage and create public-private partnerships. Anti-trafficking stakeholders that work in the field have first-hand knowledge of the issues stated in the TIP Report. As a result, they serve as excellent partners to both influence and support implementation of the TIP Report recommendations.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

Reprioritizarea unei zone din Fondul Social European
catre Asistenta si Reintegrarea Victimelor Traficului de Fiinte Umane

Alocarea unor spatii similare in cadrul altor Fonduri Structurale
dedicate prevenirii si combaterii Traficului de Fiitne Umane precum si asistentei si reintegrarii sociale a victimelor.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale

1. Adaptarea Misiunii si Prioritatilor urmatoarelor entitati din subordine:

- *Autoritatea Naţionala pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilităţi, Copii şi Adopţii – impunerea unei monitorizari aditionale cu privire la Adoptii si la Drepturile Copiilor*
- *Agenţia Naţională pentru Egalitatea de Şanse între Femei şi Bărbaţi – in colaborare cu EIGE*
- *Institutul Naţional de Cercetare Ştiinţifică în Domeniul Muncii şi Protecţiei Sociale*

2. Alocarea unor resurse suplimentare (prin colaborarea cu Ministerul Proiectelor Europene, in speta prin Fondul Social European, pentru dezvoltarea unor servicii mai performante de Asistenta a Victimelor Traficului de Persoane, la nivelul fiecarui Judet, in cadrul Directiilor Judetene de Asistenta Sociala – si cu un Centru de Urgenta la nivel national, dotat cu conditii de adapostire temporara si Program National de Relocare in vederea reintegrarii socio-profesionale a victimelor.

Ministerul Afacerilor Externe

Imbogatirea si diversificarea training-ului de specialitate al lucratorilor consulari in vederea adresarii cat mai eficiente a situatiilor de Trafic de Persoane unde victimele sunt cetateni romani pe teritorii din afara granitelor Romaniei. Intensificarea colaborarii la nivelul Statelor Membre ale UE in vederea realizarii si implementarii unor proiecte comune, la nivel UE, de prevenire si combatere a Traficului de Fiinte Umane.

Italia | Raport SUA 2020 | Romania
Germania | Raport SUA 2020 | Training Germania | Spania | Raport SUA 2020 | Plan de guvern | UK | Raport SUA 2020 | Elvetia | Raport SUA 2020 | Turcia | Raport SUA 2020

ANEXE

- **Industria Turismului (2004):** Codul de Conduită a fost recunoscut drept o buna practica în întreaga lume şi a fost implementat de către operatorii de turism din numeroase ţări. în aprilie 2004, Codul de Conduită a fost lansat în SUA (www.thecode.org) iar în România, în noiembrie 2004.
- Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene (UE)
- Convenţia Europeană a Drepturilor Omului (Consiliul Europei)
- Chestionar – sensibilizare publică 2021

ANCHETĂ SOCIALĂ
I. Date de identificare ale victimei
Numele şi prenumele: B.E.
Data şi locul naşterii: X.X.1998, Iasi
Starea civilă: necasatorită
Copii (nume si varsta): nu are copii
Domiciliul: Str. I.C. nr 97
Studii: 8 clase
Ocupaţia: fară ocupaţie în prezent. Nu a lucrat niciodată.
II. Date despre familie
II.1. Date despre mamă:.
Numele şi prenumele: G.A
Data şi locul naşterii: X.X. 1970
Starea civilă: recăsatorită
Copii (nume şi vârsta): B.E., 16 ani şi G.L., 13 ani
Domiciliul: Str. I.C. nr 97
Studii: Şcoala profesională
Ocupaţia actuală: Lucrează confecţioneră la S.C. XXX
Observaţii: Mama are o relatie conflictuală cu fiica sa. Înainte de perioada de trafic a victimei au existat numeroase conflicte. În prezent atitudinea mamei este de respingere. Această atitudine este alimentată în special de tatăl vitreg al victimei. Amintirile mamei despre clientă sunt preponderent negative. Nu manifestă compasiune pentru experienţele dureroase prin care a trecut fiica sa. Nu are nici o soluţie privind reintegrarea socială a fiicei sale.
II.2.Date despre tată:
Numele şi prenumele: G.V.
Data şi locul naşterii: X.X.1968
Starea civilă: căsătorit
Copii (nume si vârsta): B.E., 16 ani (fiica vitregă) şi B.L., 13 ani (fiica naturală)
Domiciliul: Str. X. , nr 97
Studii: Şcoala profesională, calificarea dulgher
Ocupaţia actuală: Lucreaza ca dulgher la S.C. XXX
Observaţii*:* Victima nu şi-a cunoscut niciodată tatăl natural. Mama ei a divorţat când clienta avea un an şi apoi s-a recăsătorit. Tatăl vitreg manifestă o atitudine de totală respingere faţă de fiica vitregă. Pentru el prezenţa ei reprezintă doar probleme. Nu vrea sub nici o formă să o primească acasă. El argumentează cu numeroase întamplări în care fiica vitregă a furat diferite obiecte din casă s-au a fugit pentru luni întregi de acasă fară să dea nici un semn familiei. Tatăl vitreg nu manifestă nici un

semn de compasiune pentru situaţia prin care a trecut B.E. De asemenea, nu are nici o soluţie pentru reintegrarea socială a clientei.

III Istoricul social al victimei

B.E. a locuit in comuna XXX din judeţul Iaşi, la mătuşa sa T.M., până la vârsta de 5 ani. A urmat apoi cursurile Şcolii Generale XXX. B.E. a fost e o elevă mediocră până în clasa a V-a, moment în care notele au început să devină îngrijorătoare pentru părinţi. În această perioadă s-a integrat într-un grup de prieteni care se aflau in conflict cu legea penală. Sub influenţa lor a fugit de acasă în repetate rânduri şi uneori a furat unele lucruri din casă. În vara anului 2003 a fugit de acasa la un prieten pe nume YY. In cele din urma acesta s-a dovedit a fi un traficant de fiinţe umane care a vândut-o unui „cunoscut" ZZ.

B.E. a fost sechestrată şi exploatată timp de 8 luni de zile într-un apartament din Iaşi. Victima a reuşit să evadeze din situaţia de sechestrare şi exploatare sexuală în primavara anului 2004.

IV. Starea de sănătate

Consultaţiile şi analizele medicale realizate arată că victima B.E. este sănătoasă clinic.

V. Situţia materială

Locuinţa: Părinţii victimei locuiesc împreună cu sora sa într-o casă cu 2 camere. Casa este mobilată modest. Părinţii deţin 1000 de metri pătraţi de pământ arabil în comuna XXX şi au planuri ca în următorii doi ani să-şi construiască acolo o casă cu mai multe camere.

Venituri: Mama are un salariu de 2.500.000 lei şi tatăl un salariu de 4.500.000 lei. Ocazional primesc alimente de la rudele care locuiesc la ţară, repsectiv bunicii materni ai victimei. B.E. nu are venit propriu şi nici nu are o calificare profesionala care să-i permită să se întreţină singură.

VI. Relaţiile în familie şi comunitate

Relaţiile în familie: B.E. nu s-a simţit niciodată acceptată de familie. Primii 5 ani a locuit la matuşa sa din comuna XXX, şi-a văzut ocazional mama şi tatăl vitreg. A simţit mereu ca există o competiţie între ea şi sora mai mică. A resimţit faptul că sora mai mică a fost cea preferată de părinţi. În adolescenţă aceste frustrări şi conflicte au luat amploare şi au constituit un factor favorizant şi de vulnerabilitate pentru fuga de acasă şi racolarea de către traficanţii de persoane pentru exploatare sexuală.

Relaţii in comunitate: B.E. are un anturaj de prieteni care fac parte dintr-un grup cu ridicat risc de delincvenţă. Victima s-a simţit respinsă de familie şi s-a apropiat de acest grup în care s-a simţit acceptată. Apartenenţa la acest grup de prieteni a reprezentat fară îndoială un factor favorizant pentru intrarea in circuitul traficului de persoane. Vecinii îşi amintesc despre clientă că era genul de fată „care face probleme" şi au în general o percepţie negativă faţă de victimă.

VII. Opinii ale unor persoane relevante din comunitate

Diriginta victimei susţine că B.E. era în general o elevă normală dar care la un moment dat s-a apropiat de un „grup periculos". Aceasta a dus la scăderea notelor, a frecvenţei şcolare şi la unele atitudini lipsite de respect faţă de profesori. Deşi a solicitat de nenumărate ori întrevederi cu părinţii victimei aceştia au rămas nepăsatori faţă de situaţia delicată şcolară şi comportamentală a fetei lor. „B.E. avea potenţial, dovadă fiind faptul că fără mult sprijin a terminat cele 8 clase şi a trecut de examenul de capacitate."

T.M, mătuşa victimei menţionează faptul că „B.E. a fost o fată bună, cuminte, la locul ei dar dezinteresul şi respingerea familiei au dus la intrarea ei într-un grup de prieteni cu puternică influenţă negativă."

VIII. Optiunile victimei privind planul de reintegrare sociala

B.E. doreşte să se întoarcă acasă şi să-şi continue studiile respectiv să finalizeze liceul. Este conştientă de faptul că există riscul de a nu mai fi primită acasă de părinţi şi de aceea se gândeşte ca ar putea sta la mătuşa ei, T.M, şi să –şi continue clasele liceale în comuna XXX.

IX. Concluzii si recomandări ale asistentului social

După discuţiile cu părinţii victimei prezenţa acesteia în casa lor este exclusă. Chiar dacă aceştia ar consimţi, riscul ca un conflict să izbucnească în scurt timp ar fi foarte ridicat. După mai multe vizite la familia mătuşei clientei, T.M., cred că B.E. poate locui fară riscuri în locuinţa acesteia. Factorii de protecţie care vin în sprijinul acestei alegeri sunt următorii:

- există posibilităţi materiale şi financiare ale familiei mătuşei, în vizita la domiciliul mătuşii s-au observat condiţii de viaţă decente;

- comuna este destul de departe de oraş ceea ce reduce riscul reîntâlnirii victimei cu persoanele care au racolat-o şi traficat-o;

- comuna are un liceu în care victima poate fi înscrisă pentru a-şi continua studiile;

- familia mătuşii o acceptă pe clientă şi prin urmare aceasta nu simte sentimentul respingerii;

- suportul emoţional şi empatia arătată de mătuşă îi va facilita victimei refacerea psihică;

- Se recomandă vizite periodice ale asistentului social pentru monitorizarea reintegrării în acest mediu.

SURSE FOLOSITE:

1. Mama, G.A. ; 2. G.V. 3. Diriginta, V.B.; 4. Mătusa, T.M.; 5. Vecina, L.S.

RAPORT DE EVALUARE PSIHOSOCIALĂ
Efectuată de: XY, manager de caz
Solicitant: Centrul de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de persoane Iaşi
Data solicitării: X.04.2005
Data efectuării: X.04.2005
SURSE FOLOSITE: L. R., L.R, L. A.

A. DATE PERSONALE

Nume şi prenume: L. R şi L. R
Data naşterii: X. X. 1987
Adresa: Iaşi, com. B.

Starea de sănătate: Persoanele asistate deşi declară că nu suferă de boli cronice, ambele acuză probleme de respiraţie (senzaţie de sufocare) şi numai R acuză în plus dureri în zona inimii.

Evenimente personale semnificative:
R şi R au declarat că în luna iunie 2004, o colegă de şcoală le-a propus să plece în Caransebeş ca să lucreze ca barman-ospătar. Odată ajunse acolo au fost obligate să fie dame de companie, dansatoare şi să se prostitueze într-un bar. Au reuşit să plece singure după aproximativ 2 luni şi jumătate.

B. SITUAŢIA ŞCOLARĂ / PROFESIONALĂ
R şi R au absolvit VIII clase la şcoala din X şi apoi au urmat cursurile unei şcoli profesionale (Grupul Şcolar de Arte şi Meserii), obţinând calificarea în meseria de croitor. Au lucrat 2 luni la o firmă de confecţii din Iaşi, dar au renunţat la acest loc de muncă din cauza salarizării.

C. DATE DESPRE MEMBRII FAMILIEI
MAMA: L. A. (47 ani), locuieşte în com.X împreună cu soţul său, L. P.
L. A a absolvit liceul şi apoi un curs de calificare, în prezent lucrând ca bucătăreasă la S. C. A. S. A., X
TATĂL: L. P (49 ani), locuieşte în com. X, este de meserie mecanic auto. Până în septembrie 2003 a lucrat ca paznic la S. C. XXX S. A**.** În prezent se ocupă de gospodărie şi lucrează pământul. Mai are un copil din prima căsătorie.

D. ISTORICUL SOCIAL AL FAMILIEI
R şi R provin dintr-o familie organizată (părinţii sunt căsătoriţi din anul 1986) cu 4 copii (C, 23 ani, căsătorită, locuieşte în X; G, 22 ani, locuieşte în Y; R, 17 ani şi R, 17 ani).
Relaţia R şi R cu mama este conflictuală, ambele îşi acuză mama de faptul că nu este interesată de situaţia lor, nu le oferă înţelegere şi ajutor. Despre relaţia cu tatăl acestea declară că se înţeleg bine cu acesta deşi consumă băuturi alcoolice din cauza mamei lor care „este rea de gură şi nu lasă pe nimeni în pace”. R şi R declară că au acceptat să plece în Caransebeş deoarece nu mai puteau suporta sitaţia tensionată şi certurile pe care le aveau cu mama.
R şi R consideră că au avut o relaţie foarte bună cu sora lor mai mare până când aceasta s-a căsătorit şi a plecat în oraşul X.
L. A (mama) declară că situaţia conflictuală din familie este cauzată de cele două cele două fete gemene ale ei R şi R care „au un comportament indecent, se ceartă cu toată lumea din sat, vorbesc vulgar şi sunt agresive.”

E. SITUAŢIA MATERIALĂ / FINANCIARĂ

Condiţii de locuit: R şi R locuiesc împreună cu părinţii într-o casă cu 2 camere, hol şi bucătărie, mobilată corespunzător şi în condiţii igienico-sanitare bune.

Situaţia financiară (resurse financiare/venituri): Sursa de venit a familiei este salariul mamei de aproximativ 4. 000 000 lei.

F. EVALUAREA PSIHOLOGICĂ

Pentru evaluarea psihologică s-au folosit:
Chestionarul de evenimente traumatice,
Chestionarul pentru depresie BECK,
Testul de evaluare a simptoamelor post-traumatice,
Observaţia şi interviul.

Evaluarea psihologică a pus în evidenţă faptul că atât R şi R prezintă, ca urmare a experienţelor traumatice prin care au trecut manifestări ale sindromului de stres posttraumatic şi anume: nervozitate nejustificată de situaţii, recţii fizice exagerate, depresie, tulburări de somn(insomnii), tulburări de concentrare a atenţiei, stimă de sine scăzută, sentiment de neapartenenţă la familie, sentimentul îndepărtării şi detaşării de ceilalţi din jur. R prezintă anxietate ridicată şi dificultăţi în realizarea planurilor de viitor. R este mai impulsivă şi prezintă slabă capacitate de autocontrol.

G. ASISTENŢĂ ACORDATĂ ÎN CENTRUL DE ASISTENŢĂ ŞI PROTECŢIE A VICTIMELOR TRAFICULUI DE FIINŢE UMANE ADMINISTRAT DE ASOCIAŢIA X DIN IAŞI

Asistenţă socială – medierea relaţiei cu mama**,** înscrierea la cursul de calificare în meseria de brutar organizat de AJOFP Iaşi şi plata contravalorii acestui curs, asigurarea rechizitelor şi echipamentelor necesare participării la cursul de calificare.

Asistenţă medicală – control ginecologic general, analize şi tratament BTS, analize şi tratament pentru admiterea la partea practică a cursului de calificare.

Consiliere psihologică – consiliere pentru depăşirea perioadei de criză (prin încurajarea acestora de a –şi relua activităţile obişnuite, prin implicarea în activităţi noi) şi pentru optimizarea imaginii de sine.

Consiliere educaţională – activităţi de auto şi intercunoaştere, de optimizare a comunicării şi de rezolvare a conflictelor, de consiliere în vederea reintegrării profesionale, etc.

H. SITUAŢIA PREZENTĂ A PERSOANELOR ASISTATE

În prezent R şi R urmează cursul de calificare în meseria de brutar. Consilierea psihologică a diminuat manifestările sindromului de stres posttraumatic şi considerăm că acestea sunt relativ stabile din punct de vedere psihic. Împreună cu consilierul educaţional şi-au realizat un plan de integrare socio-profesională pe termen mediu. Relaţia R şi R cu mama s-a îmbunătăţit, ambele părţi recunoscând că numărul conflictelor s-a redus.

Un studiu asupra comerţului sexual global care afecteaza S-E Europei

In fiecare zi, convoaie de tinere femei din fostul Bloc Estic, sunt ispitite cu promisiuni de slujbe, apoi purtate in calatoria ingrozitoare catre sclavia sexuala si violenta. In ciuda avertismentelor de la radio si televiziune, din ziare sau afise, femei disperate continua sa se alinieze cu naivitate la a aplica pentru aceste “ joburi” si sa spere ca de data aceasta vor avea noroc. Ziare din Kiev, Bucuresti, St. Petersburg, Moscova, Odessa, Minsk si Praga ofera femeilor fara speranta o cale de a iesi din saracia lucie – o sansa si un nou start – fara a fi solicitata nici o calificare. Aceste anunturi promit o lume cu un confort relativ, in special comparate cu conditiile de acasa. Sunt oferite locuri de munca peste tot in lume, cum ar fi ospatarite, modele, servitoare si spalatoare de vase in restaurante. Salariul lunar atinge 2.500 usd, care, pentru vasta majoritate, este mai mult decat ar putea produce in ani de zile. Unele anunturi par a fi oficiale, aparand impreuna cu logo- uri si simboluri ale Statelor Unite ale Americii sau insemnele Canadei, Germaniei, Belgiei, Olandei, Italiei si Frantei.

Recrutori iluzorii ofera perspectiva unui “pachet complet” de pozitii in strainatate. In mod tipic, ei nu solicita experienta si de cele mai multe ori cauta femei tinere, de preferinta necasatorite. “Fetele trebuie sa nu fie casatorite si foarte dragute. Tinere si inalte. Va invitam pentru slujbe in lumea modei, sau ca secretare, dansatoare, coregrafe, gimnaste. Se ofera cazare. Locuri de munca in strainatate. Aplicatia se face personal. “ – asa suna un anunt intr- un ziar din Kiev. Aranjamentele includ, adesea, documente de calatorie gratuit. Tot ce trebuie sa faca victimele este sa apara! Ceea ce nu stiu acesti proaspeti recruit este ca in 95% din cazuri, slujbele promise nu exista. Multe dintre aceste anunturi sunt publicate de asa- zise agentii de munca legale, care au filiale in Rusia, Romania, Republica Ceha si Ucraina. Unele agentii au mers atat de departe incat au organizat festivalul “ziua carierei” la universitatile din Rusia, facand promisiuni de munca profitabila in strainatate. Majoritatea acestor firme, sau intermediari, nu sunt nici mai mult nici mai putin decat grupuri criminale organizate, implicate in industria lucrativa a sexului. Pentru mai mult de o decada, recrutori nescrupulosi au amagit peste 175.000 de femei pe an, din fostele republici sovietice, ducandu- le precum mieii de sacrificiu, in mainile traficantilor, ale pestilor sau patronilor de bordeluri, pe teritorii straine.

Femeile sunt uneori recrutate in grupuri, iar din acest motiv creste dradul lor de incredere la “inscriere”. Unui grup de femei din Lviv, Ucraina, li s- au oferit posturi ca servitoare domestice in Republica Ceha. Deindata ce au trecut in Cehia, ele au fost vadute unui “peste” cu pretul de 500 usd fiecare, fiind fortate dupa aceea sa se prostitueze de- a lungul autostrazii faimoase E-55, in apropierea granitei cu Germania. Intr- un alt caz, un intreg grup de dansatoare format din tinere ucrainience a fost convins de catre un “impresar” sa mearga intr- un “turneu” de 5 zile in Europa. Acest turneu parea legal. Tinerelor li s- au prezentat chiar si contracte (false) pe care le- au semnat. Ele au ajuns in final sa fie incuiate intr- un apartament in Germania si vandute pe piata prostitutiei.

In lumea traficului sexual, nu toate femeile cad victime angajatorilor falsi sau agentiilor care ofera slujbe iluzorii in anunturile din ziare. Prima veriga a acestui lant vicios o constituie adesea un cunoscut sau o ruda, de cele mai multe ori, un vecin sau un prieten al unui prieten. O cunostinta, de asa natura incat sa castige increderea, va aborda familia unei tinere femei, oferindu- se sa ajute cu obtinerea unei slujbe in strainatate. In fiecare an, un numar impresionant de tinere sunt atrase in acest carusel al disperarii.

La Strada, o ONG din Kiev care asista femeile traficate din Ucraina, a publicat rapoarte

numeroase care prezinta cazuri in care se repeat prezenta unor cunostinte sau a unor indivizi “de incredere” ai comunitatii, implicate in atragerea tinerelor ins copul traficului sexual. Printre cei acuzati s- au numarat profesori, un psiholog din administratia locala,

sotia unui politest si fiica unui preot dintr- un sat. Tanya, care provine dintr- un orasel din regiunea Luhansek, din Estul Ucrainei, a fost victima unei astfel de inselatorii. Abandonata de tatal sau la varsta de 4 ani, ea a decis sa calatoreasca in strainatate, la varsta de 20 de ani, pentru a gasi o slujba si pentru a- si ajuta mama sa aiba grija de fratele invalid. Desi tanara avea o scoala tehnica, nu a putut sa- si gaseasca de lucru, dat fiind faptul ca majoritatea fabricilor din acea zona fusesera inchise. Situatia era disperata.

Au fost si momente cand familia ei, impreuna cu ea, au supravietuit doar cu apa si paine. Potrivit organizatiei La Strada, Tanya, descrisa ca fiind “supla si draguta”, a primit o oferta incredibila, atunci cand un prieten de- al mamei sale i- a propus un loc de munca in anul 1998. Femeia i- a spus fiicei ei ca tocmai a aflat faptul ca familiile instarite din Emiratele Arabe Unite angajeaza servitoare in casa. Aceste locuri de munca ar fi fost platite cu 4000 usd pe luna. Tanya nu putea sa creada ce noroc a avut.

Dar in momentul cand a ajuns la Abu Dhabi, fata a fost dusa intr- un bordel unde patronul i- a spus ca a cumparat- o cu 7000 usd. Din acel moment ea avea sa lucreze ca prostituata pana cand avea sa- si plateasca asa- zisa “datorie”. Dupa trei luni de captivitate, Tanya a reusit sa fuga din acel loc. Ea s- a dus direct la politia din zona si a povestit intreaga istorie. Incredibil, ea a fost acuzata de prostitutie si i s- a dat sentinta de trei ani inchisoare in desert. In anul 2001, distrusa din punct de vedere psihologic si foarte rusinata, Tanya a fost eliberata. Nimeni nu l- a pedepsit pe patronul acelui bordel. Etichetata ca prostituata de catre natiunea musulmana, ea a fost deportata imediat in Ucraina.

Intr- un alt caz relatat de La Strada, o absolventa de universitate in varsta de 23 de ani, pe nume Olexandra, a fost inselata sa plece din Chemihiv, in Nordul Ucrainei. Olexandra era o mama a unei fetite de 2 ani, divortata, cu mari dificultati financiare.

O ruda mai indepartata i- a oferit tinerei o slujba bine platita in Germania, acea ruda pretinzand ca isasi fiica sa a lucrat in locul respective si a fost foarte fericita. Astfel, in vara anului 1997, Olexandra si o alta tanara ucrainianca au calatorit in Polonia in ideea ca vor intalni acea agentie de munca. Ele au fost incuiate intr- o cladire, unde au fost battue si violate. Cateva saptamani mai tarziu ele au fost transportate peste un rau in Germania, unde intermediary turci le- au vandut de mai multe ori. Impreuna cu alte femei de origine poloneza, bulgara si ceha, Olexandra a fost fortata sa se prostitueze in diverse bordeluri din Germania. Ceva mai tarziu, femeile au fost arestate de politia germana. Olexandra, intr- o stare avansata de degradare fizica si psihica a fost deportata in Ucraina, unde a fost diagnisticata cu mai multe infectii, spitalizata pentru trei luni si supusa mai multor operatii chirurgicale. Infectiile au fost cauzate de perioada in care ea a fost victima exploatarii sexuale in strainatate. Sanatatea Olexandrei, in mod tragic, nu a mai fost recuperate niciodata.

Chiar si mai impresionant, este atunci cand victimele traficului sunt folosite sa atraga noi victime – asa numitul “al doilea val”. Pentru multe femei traficate, aceasta este singura cale de a scapa de brutalitatea situatiilor in care sunt fortate sa intretina relatii sexuale cu zeci de barbati pe zi. Pestii lor le ofera posibilitatea sa se reintoarca acasa numai daca promit sa faca rost de un numar de noi victime, pentru a le inlocui. Aceste femei sunt foarte convingatoare, apar de multe ori in masini luxoase, purtand bijuterii si haine scumpe. In timp scurt ele sunt inconjurate de fete naïve, indidioase,

doritoare sa aiba acces la aceleasi beneficii materiale, crezand in totalitate povestile din “Vestul de aur”.

O alta capcana sunt agentiile matrimoniale, care opereaza sub numele unor asa- zise firme internationale. Aceste agentii, specializate in “comanda de mirese” d#si de cele mai multe ori accesibile oricarui solicitant care detine un computer si o cenoxiune la internet, nu sunt altceva decat bordeluri online. Potrivit Organizatiei Internationale pentru Migratie, cu sediul principal la Geneva, cea mai mare majoritate a agentiilor de “comanda de mirese online” din fosta Uniune Sovietica, sunt detinute de grupurile de crima organizata. Cu un numar urias de victime care cred cu naivitate povestile unei aventuri romantice desavarsite si ale unei vieti mai bune in Vest, profiturile sunt uriase si ridicol de usor de obtinut. Femeile pur si simplu se aliniaza voluntar la ceea ce mai tarziu va deveni un cosmar de neimaginat. Atunci can dele vor calatori peste hotare ca sa- l intalneasca pe “Fat-Frumos”, ele vor intalni doar pesti fara scrupule, care le vor forta direct sa se prostitueze sau le vor vinde mai departe.

Alte victime au fost ispitite sa calatoreasca peste hotare impreuna cu noii “iubiti”, primind promisiuni de tot felul. Multe din aceste femei sfarsesc fiind vandute pestilor, sau fortate sa se prostitueze in parcarile auto, pentru sume de bani.

Poate ca cea mai teribila forma de recrutare este rapirea. Fetele sunt pur si simplu luate cu forta. In multe sate din Republica Moldova, Romania si Bulgaria, femei si fete au fost rapite de pe marginea drumului[306], in timp ce se indreptau spre casele lor sau in alte locuri, ziua “in amiaza mare”. Situatia este atat de serioasa, incat in unele sate parintii nu au mai lasat fetele sa se duca la scoala, protejandu- le impotriva rapirilor. Fara indoiala ca cele mai ingozitoare aspecte ale traficului sunt situatiile in care orfanii din Estul Europei sunt victime ale traficului. In Martie 2003, de exemplu, Departamentul de Stat al SUA a raportat un “pattern al traficului” care implica ofrani din Republica Moldova. Potrivit Rapoartelor cu privire la Drepturile Omului, fetele care se confrunta cu cel mai mare risc sunt cele care “trebuie sa parasesca orfelinatul atunci cand devin absolvente”, de obicei la 16 sau 17 ani. Majoritatea nu au nici o sursa de venit si nici o educatie sau o pregatire pentru practicarea vreunei meserii. Traficantii stiu, de cele mai multe ori, care sunt perioadele cand aceste fete sunt date afara din institutiile statului, asteptandu- le si oferindu- le “locuri de munca”. Departamentul de Stat al SUA mai noteaza ca pe teritoriul Rusiei exista “rapoarte conform carora unii copii sunt rapiti sau luati direct din orfelinate, cu scopul abuzurilor sexuale si al pornografiei cu copii”. Acelasi raport mentioneaza ca prostitutia cu copii este “raspandita “ in orfelinatele din Ucraina.

In Romania, multe orfelinate sunt implicate constient in lasarea fetelor sa cada victime retelelor de trafic uman.

Grupuri vaste de copii fugiti din orfelinatele cu conditii brutale si hoinaresc pe strazile Moscovei si St. Petersburgului, fiind numiti “*Bezprizornie*”, copii abandonati de parintii lor. Acesti copii fara speranta sunt produsul tragic al noii Rusii. Potrivit estimarilor oficiale, exista nu mai putin de un milion de astfel de copii; multi asistenti sociali declara ca acest numar ar putea fi chiar dublu. Mai mult decat atat, problema aceasta este comuna tuturor fostelor republici sovietice. De- a lungul noilor state independente, copiii sunt abandonati la rate alarmante, de catre parintii si familiile largite, acestia neputand sa- si permita sa- i mai intretina. Potrivit datelor politiei, in Ucraina, un numar de 12.000 de copii sunt abandonati in fiecare an de catre parintii lor. Un document al Ministerului Afacerilor Interne arata ca 100.000 de copii, din care 14% sub varsta de 7 ani, au fost identificati ca fiind fara

[306] http://www.penguin.ca/nf/Book/BookDisplay/0,,0_9780670043125,00.html?sym=EXC

locuinta, in anul 2000. Jumatate din acesti copii sunt inghesuiti in orfelinate. Numarul orfanilor in Romania, in tot acest timp, depaseste 60.000.

Pentru majoritatea copiilor, aceste orfelinate nu reprezinta decat spatii reci de depozitare. In anul 1998, o investigatie a *Human Rights Watch* a gasit copiii din orfelinatele din Rusia “expusi unor nivele foarte mari de cruzime si neglijare. Ei sunt batuti, incuiati in camere foarte racoroase mai multe zile la rand, sau abuzati sexual si suporta tratamente degradante din partea personalului”. Nu este surprinzator deci, ca mii de copii fug din asemenea institutii in fiecare an, incercandu- si sansele de a trai pe strazi.

Orfelinatele din Ucraina, Romania si Rusia sunt supra aglomerate si, majoritatea avand fondurile de la stat limitate, sau pierdute pentru totdeauna, acestea se afla in incapacitatea de a sprijini pe toti orfanii care sosesc un numar mare. Este o problema zilnica. Insesi principiile dupa care aceste institutii functioneaza sunt in mod grosolan nesatisfacatoare, oferind foarte putine beneficii copiilor sau sanse sa se integreze in normalitate dupa ce parasesc acest mediu. Este deosebit de dificil sa fie satisfacute nevoile de baza ale copiilor, daramite acestia sa mai fie si pregatiti pentru viata independenta odata cu varsta de 18 ani!

Doar cativa au acces la pregatire cu privire la schimbarile drastice din viata lor, odata ce parasesc aceste institutii. Majoritatea nu stiu nici macar cum se fierbe apa intr- o oala. Aceasta lipsa de indemanari de baza ii fac pe acesti copii – si in special pe fete – o prada usoara pentru exploatatorii care asteapta la portile orfelinatelor. Uneori acesti tineri/ tinere sunt “ochite” chiar dinainte de a ajunge la poarta institutiei, fiind vanduti de catre lucratorii din orfelinate. Directorii din cateva orfelinate din Rusia, Ucraina, Romania si Republica Ceha au admis ca fetele din institutiile lor au fost urmarite de catre traficantii sexuali, dar s- au scuzat lamentabil ca ei nu dispun de resurse pentru a se adresa acestei chestiuni.

La sfarsitul lui 1999, 2 recrutori au cumparat fete din mai multe orfelinate din Republica Karelia, in N-V Rusiei, in apropierea granitei cu Finlanda. Recrutorii, cu un aspect profesional si persuasiv, au sosit in aceste institutii oferindu- se sa educe tinerele fete, cu varste cuprinse intre 14 si 17 ani. Personalul institutiilor a fost extrem de multumit de asemenea initiativa, a unor voluntari de asemenea natura, care sa se ofere benevol cu asemenea servicii in interesul tinerelor. Acesti oameni “benevoli” stiau foarte bine ca aceste fete vor iesi din institutii la varsta de 18 ani. Urmarind interviurile “formale”, cateva “norocoase” au fost selectate pentru a urma un stagiu de pregatire in arta bucatariei chineze, bineinteles, in China. Calatoria si intreaga instruire urmau sa fie gratuite, cu conditia ca fetele sa munceasca doi ani ca ospatarite pentru firma respective, dupa stagiul de pregatire. In jur de 30 de fete au semnat anxioase, toate fiind, nu in mod surprinzator, foarte aratoase, naïve si pline de energie. Dupa o saptamana, cu posesiunile lor putine in bagaje mici, au fost urcate intr- un autobuz. Emotia si bucuria lor era una reala. Insa, din pacate, in loc sa merga spre China, autobuzul respective s- a indreptat spre Sud, adanc in Vestul Europei. Destinatia era de fapt Germania, unde fetele au fost duse intr- un apartament, incuiate si lipsite de mancare si apa. Visele fetelor au degenerate curand intr- un cosmar infiorator. Se tipa la ele in mod constant. Uneori erau battue. Cateva zile mai tarziu, fetele au fosta lineate intr- o camera mai mare si li s- a ordonat sa se dezbrace in fata unui grup de oameni care erau insotiti de bodyguarzi. Indivizii au inceput sa liciteze, cumparand orfanele in loturi de trei, patru si cinci. Fetele au fost distribuite in diverse bordeluri din Germania, unde au fost fortate sa intretina raporturi sexuale cu pana la 10 barbati pe zi. Dupa cateva luni, cateva dintre aceste fete au reusit sa scape. Altele au fost descoperite de raiduri ale politiei. Doar atunci s- a descoperit intreaga istorie teribila, care a ajuns si la urechile lucratorilor din orfelinatele din care fetele plecasera initial.

Este important de stiut ca in industria internationala de carne vie, nu fiecare femeie reprezinta inocenta intruchipata. De fapt, politia si guvernele accentueaza faptul ca unele femei intra "*de buna voie*" in acest comert sexual. **In ochii acestor autoritati, aceast accept de vointa poate justifica apatia si indiferenta in fata problemei. Nimic insa nu poate fi mai departe de adevar. Chiar si femeile care "au vrut" nu au avut nici cea mai vaga idee legat de ce avea se li se intample.** Este adevarat ca unele femei cunosc din start si accepta faptul ca slujbele sunt in domenii oarecum conexe cu industria sexului, cum ar fi centrele de masaj, cluburile de striptease, show- uri peep si agentii escort (dame de companie). In functie de cine analizeaza situatia, politia, asistentii sociali, birocratii sau grupurile pentru drepturile femeilor, estimarile legate de cat de mult aceste femei au ales aceasta cale "cu buna stiinta" sunt intre 30% si 80%. Chiar si cu diferente atat de mari intre procentajele estimate, ne putem da seama ca foarte multe femei nu stiu in ce intra, atunci cand iau decizia de a accepta locul de munca. Ele nu sunt constiente de natura si de conditiile in care vor lucra. Acele femei care accepta sa lucreze peste hotare ca prostituate si escort, sunt lasate sa creada ca vor presta aceasta munca dupa niste conditii specifice, clar prestabilite. Li se spune ca vor castiga in jur de 5.000 de usd pe luna, ca vor locui in apartamente de lux, ca vor avea dou azile libere pe saptamana, ca vor avea doi sai trei clienti pe noapte si ca niciodata nu vor trebui sa mearga cu un barbat care nu le place. "Contractul" este adesea pe trei luni, perioada dupa care femeilor li se spune, la semnarea contractului,ca vor fi libere sa plece. Multe din aceste femei se aventureaza in aceasta situatie avand in minte istorii similare cu "Pretty woman", sperand la situatii iluzorii, favorizante, care le vor schimba viata.

Ele spera sa faca niste bani foarte rapid, si in timp ce fac acesti bani il vor intalni si pe Fat- Frumos. Insa toate aceste vise sunt spulberate in cateva clipe, dupa sosirea la destinatie. Majoritatea se vor gasi in stare de incredibila sclavie, din motive de datorie "debt bondage", nefiind capabile sa castige destul de mult pentru a plati celor carora le datoreaza costurile de calatorie si de locuit, plus dobanzile uriase impuse de acestia. Ele devin victimele celor mai rele forme posibile de exploatare sexuala. Ele nu sunt lasate libere sa plece si nici nu pot fugi/ scapa cu usurinta. Ele sunt vandute pestilor si patronilor de bordeluri de pe piata prostitutiei, gasindu- se din nou in capcana situatiilor abusive in care sunt fortate sa se conformeze, intretinad relatii sexuale cu mai mult de 10 clienti pe zi, uneori cu 20 sau 30. ele nu au voie sa refuse un client sau o cerere. Nu au voie sa aiba zile libere daca sunt bolnave. Nu au pauza nici in timpul ciclului menstrual lunar. Unele raman insarcinate si sunt supuse avorturilor. Multe din ele sunt infectate cu boli transmisibile sexual, inclusive HIV/SIDA, iar traumele fizice si psihologice sunt mereu prezente, sursa fiind abuzul constant, violul in grup. Unele devin alcoolice, altele devin dependente de alte droguri. Adeseori, pestii lor le forteaza sa devina dependente de heroina, pentru a se asigura ca se supun cu usurinta tuturor cererilor.

Cu toate acestea, nu mai conteaza cand de "binevoitoare" au fost aceste femei initial, insa majoritatea lor ajung nimic mai mult decat niste sclave. Abuzate, folosite si vandute. Iar atunci cand nu mai sunt folositoare, sau cand au devenit prea batrane sau prea bolnave, ele sunt pur si simplu parasite, lasate la voia intamplarii. Doar in acele situatii se pot ele gandi sa se reintoarca acasa, de unde au plecat. Un numar foarte mare prefera sa nu se mai intoarca niciodata in comunitatile natale. Foarte multe mor din cauza bolilor si a abuzurilor. Altele se sinucid.

Odata ce aceste femei sunt recrutate, sau capturate sau rapite, un intreg sistem de trafic se pune in miscare. Organizatiile criminale folosesc o varietate de mecanisme de transport a incarcaturilor omenesti peste granitele internationale. Multi isi transporta victimele pe cai apparent legale, de exemplu pe baza de vize de student, de turist, sau vize de munca temporare. In unele tari, femeile pot obtine vize ca dansatoare exotice sau artiste (pana nu demult, acest lucru era valabil, de exemplu, in Cipru). Victimele sunt determinate sa stea pana dupa expirarea vizei, pentru a capata statut de

immigranti ilegali. Atunci cand aceste aparente cai legale nu exista, traficantii se transforma in profesionisti ai transporturilor ilegale. Grupurile de crima organizata si- au stabilit o retea masiva si intortocheata de rute, prin care ei transporta femeile dintr- o tara in alte pe uscat, pe apa si pe calea aerului. Aceste rute de transport ilegal se intersecteaza peste tot pe glob, fiind controlate la fiecare pas de retele criminale interconectate. De fapt, multe dintre aceste cai au fost initiate cu mult timp inainte, pentru traficul cu armament ilicit si droguri. Explozia recenta a cererii de femei Est si Central Europene a atras pur si simplu o alta piata neagra care beneficiaza de pe urma acestor cai de transport.

Traficantii profesionisti, folositi la impanzirea granitelor, atrag autoritatile de frontiera intr- un joc nesfarsit "de- a soarecele si pisica". Ei isi diversifica rutele in mod constant pentru a fi mereu cu un pas inaintea legii, miscand femeile peste granite cu relativa usurinta. De- a lungul granitei serpuitoare a Uniunii Europene, traficantii au pus la punct un sistem complex si bine protejat de coridoare de trecere, exploatand mai ales "green borders" , frontierele nepazite. Cel mai semnificativ corridor de trecere pe uscat este cunoscut sub numele de "Ruta Estica" si trece prin Polonia si Germania. Odata ce traficantii si victimele acestora sunt in interiorul UE, restul granitelor devin foarte usor de trecut. Femeile transportate ilegal pe aceasta ruta vin din rusia, Ucraina, Romania, Letonia, Lituania si Estonia, fiind identificate in numar urias in Italia, Grecia, Germania, Belgia, Austria si Franta. Cel mai notoriu corridor este Ruta Balcanica. Aceasta trece prin Serbia, Croatia, Albania, Macedonia, Bosnia si Herzegovina, Muntenegru si Kosovo. Pe durata sangerosului razboi civil care a sfaramat fosta Yugoslavie, organizatiile criminale si- au stabilit un puternic control in regiune. Contrabanda lor ilicita implica armament si droguri. Cu razboiul acum sfarsit, ruta balcanica este folosita pentru transportul ilegal de droguri, armament si femei. Aceasta ruta clandestina traverseaza teritoriul balcanic, destinatia cheie fiind UE. Italia este prima tinta, deoarece ofera un acces simplu cetatenilor din cele maimulte tari europene. Balcanii nu reprezinta doar un punct de tranzit, multumita influxului masiv de reprezentanti ai fortelor Natiunilor Unite de mentinere a pacii. In mod socant, prezenta acestora in zona a facut sa nasca o intreaga piata valoroasa a traficului de femei.

In Republica Moldova, calea spre servitutea sexuala incepe de obicei dintr- un satuc izolat si sarac, continua prin Romania, apoi prin Ungaria si Muntenegru. Apoi ramane de ales destinatii centrale ale Europei, din Serbia. Femeile din Ucraina, pe de alta parte, sunt de obicei duse la Belgrad prin Ungaria si apoi distribuite catre Bosnia si Italia. Romancele obisnuiau sa treaca in Sebia pe la Portile de Fier ale Dunarii, pe cand femeile din Bulgaria sunt de obicei traficate intern. Ruta Serbia – Italia este fie pe uscat, prin Bosnia, Croatia si Slovenia, fie prin orasele portuare albaneze Vlore si Durres, unde femeile sunt imbarcate in salupe mici din cauciuc, trecand Oceanul Adriatic catre coasta italiana.

Un alt corridor cheie leaga sudul Bulgariei de Grecia, prin "triunghiul de aur" format de Blagoevgrad, Sandanski si Petric. Tinere femei din Rusia, Romania, Georgia si Ucraina sunt carate de cercurile de trafic in hotelurile oraselor bulgaresti. Ele sunt vazute de gangsteri greci care vin in mod regulat pentru a face comenzile de care au nevoie, a cumpara si chiar a "testa marfa" inainte de achizitionare. Femeile sunt mai apoi incredintate traficantilor locali, care stiu sa navigheze prin muntii care despart Grecia de Bulgaria, si "livrate" noilor proprietari. Exista situatii in care femeile incearca sa fuga in timpul calatoriei prin acesti munti, iar pe timpul iernii ele mor inghetate sau ajung la baza muntelui cu mainile si picioarele degerate, aceste fiind amputate la spitalele locale. Exista marturii despre cainii vagabonzi care descopera primavara schelete omenesti, aducand pana in satele si oraselele din apropiere cranii cu care se joaca in vazul public. Aceste cranii sunt cel mai probabil ale femeilor abandonate deliberat pe munte in timpul iernii sau care au incercat sa fuga in timpul calatoriilor, si care nu au rezistat temperaturilor deosebit de scazute.

Alte femei traficate sunt destinate Turciei, inca o piata infloritoare a prostitutiei din Europa de Est, in special victimizand femeile din Ucraina. Pentru a ajunge in Turcia, traficantii calatoresc pe uscat prin Georgia si Bulgaria, apoi folosesc ambarcatiuni de la Odessa la Istanbul si Ankara. Traficantii mai au deasemenea rute si de- a lungul statelor baltice catre tarile scandinavice.

Atat geografia cat si circumstantele traficului de persoane sunt intotdeauna fluide si in continua schimbare. Pe la inceputul anilor ’90, tarile sursa erau Ungaria, Republica Ceha si Polonia. O decada mai tarziu aceste tari raman surse principale de trafic, dar au devenit si puncte de destinatie majore. Majoritatea femeilor traficate in Republica Ceha si in Polonia vin din Rusi, Ucraina, Belarus, Republica Moldova, Georgia, Bulgaria si Romania. Intre timp, fostele republici sovietice ale Asiei Centrale – Armenia, Georgia, Azerbaijan, Kirghistan si Kazakhstan – sunt acum zone emergente de recrutare. O treime a traficului din aceasta regiune se misca prin centrul Europei catre tarile vestice, pe cand alte contingente se indreapta catre Orientul Mijlociu si China. In aceste directii, deasemenea, exista o multitudine de rute. Sindicatele crimei organizate au stabilit rute lucrative complexes pre destinatiile cele mai indepartate, pentru marirea profiturilor. Israel, Emiratele Arabe Unite, Coreea de Sud, Thailanda, China si Japonia sunt puncte cheie de destinatie pentru transportul de victime ale exploatarii sexuale comerciale. Canada si Statele Unite ale Americii devin din ce in ce mai mult destinatii semnificative pentru femeile traficate din Estul Europei, asa cum evidentiaza numarul anunturilor publicate pe ultimele pagini ale ziarelor tabloide din numeroase orase Nord americane. “Servicii complete si masaj nud oferite de frumuseti din Rusia”- sunt oferite pentru un cost de 60 usd pe ora - se permite atingerea iar clientului i se garanteaza “eliberarea”. Anunturile din ziare arata deasemenea o crestere uriasa a serviciilor tip escort oferite de rusoaice in New York, Miami, Chicago, Los Angeles, Montreal si Toronto, iar in fiecare din aceste orase, dansatoarele de origine rusa au devenit atractia principala in cluburile de noapte si in “peep show”-uri. Cei care procura astfel de servicii nu fac distinctia dintre femeile rusoaice, ucrainence, letone sau lituaniene, ei le numesc pe toate rusoaice.

Pentru a se pastra cu un pas in fata legii si in fata presiunilor exercitate de autoritatile internationale cu privire la micsorarea numarului de intrare peste granite, crima organizata se orienteaza din ce in ce mai mult catre piata interna. Multe femei sunt traficate chiar in interiorul orasului de unde sunt recrutate. Orase mari Est europene precum Bucurestiul, Praga, Odessa, Kiev, st. Petersburg si Moscova ofera pietei sex- turismului burghez din America de Nord, Europa si Asia, o varietate de “produse” feminine din Estul Europei. Femeile mai sunt transportate si in orase din Cehia, Ungaria si Polonia, si pe autostrazile de la frontiera Germaniei cu Austria, acolo unde se afla un trafic semnificativ. Cea mai notorie autostrada ramane E- 55.

Renumita in lume, autostrada E-55 leaga Dresden de Praga, la doar cativa kilometri distanta de frontiera Germania- Cehia. Pe o suprafata de 5 Km de asfalt se gaseste cea mai mare concentratie a prostitutiei din Europa. Pentru cei condusi de libido, aceasta zona este supranumita si “autostrada iubirii”, unde soferii germani si austrieci merg special in cautare de placeri. Ei vin aici deoarece pot obtine “reduceri de pret”, platind pe jumatate pretul pe care l- ar plati in tarile lor. O jumatate de ora pe E-55 in apropierea localitatii Dubi, costa in jur de 35 usd. Pentru intretinerea relatiilor sexuale fara prezervativ, costul creste cu 10 usd. Dar nu doar europenii vin aici. Autostrada avand o notorietate aparte, prin publicitatea facuta pe o multitudine de site- uri de pe internet, sex- turistii chiar si din indepartata Australie si America de Nord vin in Germania, inchiriaza autoturisme si merg in cautare de “servici”. Fiecare parcare auto si fiecare metru din acea autostrada este controlata de pesti, iar fiecare zona ascunsa din padurile din apropiere serveste drept bordel in aer liber, zi si noapte.

Numarul prostituatelor in zona este foarte crescut, incredibil de tinere, aliniate pe ambele sensuri ale autostrazii. Unele sunt mai insistente decat altele. Sunt femei si fete originare din Ucraina, Romania, Rusia, Belarus si Bulgaria. Marfa lor de vanzare o constituie propriile lor trupuri, mai mult sau mai putin imbracate. Ele pozeaza in tinute extravagante, expunand cat mai multa piele la vedere. Cand trec masinile, ele isi ridica tricourile ostentativ, strigand catre conducatorii autoturismelor cu invitatii si oferte sexuale.

In ciuda atmosferei macabre, de circ, ceea ce este evident chiar si pentru observatorii neavizati, este faptul ca majoritatea acestor femei nu detin controlul acestui comert sexual. Se pot observa cu usurinta persoane care conduc autoturisme luxoase, cu viteza foarte mica, supraveghind zona, barbati care de cele mai multe ori sunt imbracati in costumatii tip sport si purtand la gat lanturi din aur groase. Sarcina acestor barbati este sa tina zona sub control si sa colecteze banii care sunt produsi.

Lida, o romanca de 18 ani, lucra pe autostrada E55 de trei luni, cand a fost intervievata. Ea crescuse intr- un orfelinat. Pe cand se pregatea sa paraseasca orfelinatul din apropiere de Bucuresti, a aparut o femeie, care s- a pretins a fi ruda cu ea. “Era matusa mea. Directorul a spus ca este adevarat. Eu nu am crezut, dar ce era sa fac? Femeia mi- a spus ca are permisiunea sa ma ia cu ea. Am mers. Ea m- a adus la Stefan si asa am ajuns sa lucrez pe soseaua asta.eu nu am avut de ales. Viata mea nu imi mai apartine”, declara tanara, resemnata, autorului interviului[307].

Dubi este un loc deosebit de neatractiv. Baruri cu nume precum Akibi, Libido si Kiss sunt aliniate pe strazile sordide, alaturi de pensiuni si moteluri unde nimeni nu isi petrece noaptea. De cand s- au deschis granitele cu Germania, din anul 1989, numarul prostituatelor care lucreaza in Cehia a crescut ca ciupercile dupa ploaie. Exista un numar de baruri unde femei tinere stau asezate la mese sau danseaza in timp ce- si asteapta clientii. La un pahar ieftin, negocierile se finalizeaza repede, fie in camerele de la etaj, fie in spatele barului. “Regiunea este o gradina zoological sexuala” declara un ofiter de politie in mod acid. “Nimeni din govern nu este interesat sa puna capat acestei situatii. Asa ca de ce mi- ar pasa tocmai mie? Slujba mea este sa supraveghez scandalurile, iar aceste femei nu prea fac scandaluri”. La intrebarea daca politistul are la cunostinta ca multe din aceste femei sunt victime ale traficului uman, ofiterul a izbucnit in ras : “Ele au ales sa devina prostituate sau sa duca o viata normala. Ele insele au ales sa devina tarfe”.

Putin mai departe, catre dealurile Boemiei, exista o statiune binecunoascuta, in localitatea Teplice. Aici este adapostit secretul intunecat al consecintelor tragice ale celor intamplate in Dubi, pe E55. In fiecare an, zeci de copii nedoriti sunt nascuti si abandonati in spitalul local. Ei sunt rezultatul clientilor care platesc in plus pentru a avea relatii sexuale fara protectie, si al femeilor care nu primesc bani de la pesti ca sa isi cumpere pilule anticonceptionale. In medie, trei prostituate nasc in fiecare luna. Multi copii se nasc infectati cu sifilis sau cu HIV. Altii sunt dependenti de drog. Un medic de la spitalul mentionat declara ca avorturile sunt costisitoare, iar unele dintre femei lucreaza ca prostituate pana in ziua cand trebuie sa nasca. De fapt, un numar de clienti le abordeaza in particular pe cele care sunt vizibil insarcinate, doritori sa plateasca in plus pentru acea oportunitate. In orfelinatul din zona, in jur de 70 de copii ai autostrazii E55 asteapta parinti adoptivi.

[307] Victor Malarek, *Natashas - The new global sex trade*, 16 Oct 2003 , Viking- Canada

Studiu practic

Raportul care urmeaza reprezinta o evaluare a situatiilor si raspunsurilor oficialitatilor in legatura cu traficul de fiinte umane in tari din S-E Europei: Albania, Bulgaria, Bosnia si Herzegovina, Croatia, Republica Federala Iugoslavia, fosta Republica Iugoslava Macedonia, Republica Moldova si Romania. Acestea sunt tari de origine, de tranzit si de destinatie pentru traficul de femei si fete, pentru scopul de a fi exploatate sexual. Copiii sunt, deasemenea, traficati din Albania in Grecia si Italia pentru scopul de munca fortata.

Europa de S-E

90% din "lucratorii in industria sexului" migranti in tarile balcanice sunt victime ale traficului. Nu mai mult decat 35% sunt recunoscuti ca atare, si doar 7% din acest numar primesc asistenta pe termen lung si suport. In general, traficul este vazut ca o chestiune legata de migratie sau securitate nationala, si nu ca o violare a drepturilor omului si drept consecinta, victimele traficului in majoritatea cazurilor nu sunt recunoscuti ca atare si sunt tratate drept criminali.

Din septembrie 2000, s- a schimbat in mod semnificativ atitudinea la nivel guvernamental in ceea ce priveste implicarea in combaterea activitatilor criminale si a traficului. De la negarea existentei traficului, guvernele dau acum prioritate initiativelor anti- trafic si atribuie sarcini si responsabilitati la nivel ministerial. Stabilirea Trafficking Task Force in cadrul Pactului de Stabilitate pentru Europa de S-E(SEE) a servit la elaborarea coordonarii si ghidarii pentru activitatile anti- trafic in Europa de S-E. In acest context, guvernele au dezvoltat Planuri Nationale de Actiune, care permit o abordare structurala, comprehensiva a problemei, si implicarea agentiilor internationale si ONG-urilor, deasemenea dorinta de cooperare si schimb de informatii la nivel regional.

Raportul releva un numar de zone unde exista obstacole in protectia si suportul oferit femeilor si copiilor victime ale traficului. Desi cele mai multe din tarile Europei de S-E se afla in plin process de revizuire a legislatiilor lor pentru a include traficul de personae in Codurile Penale, traficul continua sa fie vazut de catre politisti si de catre organele judiciare drept o migratie ilegala cu scopul prostituarii, in loc ca fenomenul sa fie vazut ca o incalcare a drepturilor omului.

Serviciile de asistenta pentru persoanele traficate sunt oferite de agentii internationale si de organizatii nationale non- guvernamentale. Nu exista, cu toate acestea, standarde clare in ceea ce priveste drepturile omunlui pentru tratamentul femeilor si copiilor traficati, nici mechanisme de referinta pentru a asigura identificarea si asistarea tuturor persoanelor traficate. Nu exista protocoale standard in ceea ce priveste comportamentul agentiilor legale, organizatiilor internationale si ONG-urilor care ofera servicii de identificare, referinta si asistenta. Lipsa procedurilor speciale si a protectiei speciale a copiilor, au dus la situatii in care organizatiile asistentiale si autoritatile trateaza fetele cu varste de sub 18 ani ca fiind personae adulte. Multe dintre persoanele traficate (mai ales femei si copii) cad inapoi in ciclul traficului din cauza lipsurilor din serviciile oferite, atat in tarile de destinatie, cat si in tarile de origine.

Accestul la date demne de luat in considerare in scopul cercetarii fenomenului, este deasemenea problematic, in mod particular informatiile legate de traficul de copii. Este nevfoie de informatii mai detaliate si mai complete pentru a acorda asistenta in dezvoltarea strategiilor de care este atata nevoie. In general, nu exista destule masuri de prevenire care sa se focalizeze pe cauzele/radacinile traficului, nu exista destule activitati care sa activeze constiinta publica, iar in mod special, accesul la serviciile de sanatate in general, de sanatate a reproducerii si de educatie in cazul grupurilor cu risc maxim, este aproape inexistent. Nu exista informatie suficienta sau campanii de educare privind sexul sanatos, folosirea drogurilor in siguranta, HIV/SIDA, nici in cazul celor care lucreaza in “industria sexului” si nici in cazul “clientilor” .

Investigatia de fata prezinta un numar de arii de actiune, de luat in considerare de catre guverne, ONG-uri, organizatii internationale si donatori, pentru solutii mult mai eficiente la nivel regional si national.

1. Abordare generala

Proiectul urmareste sa identifice situatia privind traficul uman in Europa de S-E si sa ofere un inventar al actorilor sociali si raspunsurilor pentru a combate traficul la nivel regional, national si sub-national. Studiul acopera urmatoarele tari: Romania, Republica Moldova, Bulgaria, Bosnia si Herzegovina, Republica Federala Iugoslavia (Serbia, Muntenegru si Kosovo), fosta Republica Iugoslava a Macedoniei, Croatia si Albania, si se concentreaza pe traficul cu femei si fete cu scopul exploatarii sexuale, ca forma predominanta a traficului in regiunea Balcanilor. Studiul mai include deasemenea si o privire generala asupra traficului cu copii din Albania pentru munca fortata[308].

In august 2000, UNICEF a elaborat un raport numit *Trafficking in Human Beings in South Eastern Europe (SEE): an Inventory of the Current Situation and Responses to Trafficking in Human Beings in Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, the Federal Republic of Yugoslavia and the Former Yugoslav Republic of Macedonia*[309], oferind un sumar al situatiei in fiecare din aceste tari mai- sus

[308] “Traficul de fiinte umane afecteaza pe oricine, femei, barbati, fete si baieti. Nu in ultimul rand, potrivit evidentelor valabile (in Balcani), majoritatea persoanelor traficate sunt femei si fete. Dimensiunea de gen a crimei si a violarii drepturilor omului numita “traficul de fiinte umane” este, in foarte mare masura, facilitata de feminizarea saraciei si de alte violare ale drepturilor sociale si economice ale femeilor si fetelor. Acest lucru se intampla in special in tari care se afla in tranzitie sau in zone post- conflict.” Vezi Angelika Kartusch, *Reference Guide for Anti-Trafficking Legislative Review*, Ludwig Botzmann Institute of Human Rights and OSCE/ODIHR, September 2001, p.6

[309] *Trafficking in Human Beings in South Eastern Europe (SEE): an Inventory of the Current Situation and Responses to Trafficking in Human Beings in Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, the Federal Republic of*

mentionate. Scopul initial al acestui raport era sa aduca la zi raportul realizat in anul 2000 si sa-l dezvolte prin introducerea “tari de origine” semnificative pentru traficul de femei si copii in S-E Europei – Romania, Moldova si Bulgaria. In procesul de cercetare si de pregatire a raportului mentionat s- a observat o dezvoltare sistematica in privinta raspunsurilor si activitatilor oficialitatilor de a combate traficul.

Exista un numar semnificativ de initiative impotriva traficului in regiunea Europei de S-E, incat studiul de fata nu va putea sa le cuprinda in totalitate. Scopul este de a oferi o vedere de ansamblu a celor mai importante activitati in locatii specifice, strategice pentru lupta impotriva traficului, pentru a servi la o mai buna coordonare a eforturilor de combatere a acestuia pe viitor. In acest scop, am considerat de cuviinta introducerea uneor liste si contacte cu organizatiile principale guvernamentale, inter- guvernamentale, non-guvernamentale si internationale, care se ocupa cu lupta impotriva traficului uman in fiecare tara din cele mentionate mai sus si care fac obiectul cercetarii de fata.

In cazul fiecarei tari, studiul de fata ofera o analiza generala a situatiei, prezentand actiuni realizate de institutii guvernamentale si inter- guvernamentale si de ONG-uri locale si internationale din campul initiativelor anti- trafic. Analiza generala pe fiecare tara in parte va sumariza situatia de trafic sub urmatoarele aspecte:

1. Migratie, prostitutie si trafic;
2. Identificare, referire si asistenta in cazul femeilor si copiilor traficati;
3. Pedeapsa.

Traficul cu copii si cazurile HIV/SIDA implicate sunt scoase in evidenta ori de cate ori asemenea informatii devin accesibile.

Raspunsurile si activitatile in fiecare tara sunt sumarizate sub urmatoarea forma care reprezinta un derivat al Planului National de Actiune, dezvoltat de Pactul de Stabilitate cu privire la Traficul de Fiinte Umane[310] :

1. Planul National de Actiune si coordonarea;
2. Rolurile guvernului, organizatiilor internationale si ONG-urilor;
3. Prevenire si crestere a constiintei publice;
4. Asistenta victimelor (inclusiv restituirea si reintegrarea);
5. Reforma legala si legea penala.

2. Definirea si interpretarea traficului

Definirea folosita in proiectul de fata este continuta in *Protocolul de Prevenire* (al Natiunilor Unite), *Suprimare si Pedepsire a Traficului de Persoane, in special Femei si Copii*, care este un supliment al *Conventiei Natiunilor Unite asupra Crimei Organizate Transnationale*, adoptata de catre Adunarea

---

Yugoslavia and the Former Yugoslav Republic of Macedonia, raport realizat de Jane Gronow, UNICEF, Area Office for Balkans, 15 August 2000.

[310] *The Stability Pact Task Force on Trafficking in Human Beings* a dezvoltat un Plan Regional de Actiune drept model pentru Planurile Nationale de Actiune pentru tarile din regiunea. Subiectele majore de ingrijorare, potrivit modelului, sunt cercetarea si selectia, cresterea constiintei publice si prevenirea – se adreseaza cauzelor socio- economice - asistenta si ingrijirii victimelor, asistenta reintegrativa si restitutiva, reforma legii, legea penala, legea penala internationala, co- operare si co- ordonare.

Generala a Natiunilor Unite in noiembrie 2000. Conventia si cele doua protocoale[311] (numite uneori *Conventia si Protocoalele de la Palermo*) au fost semnate de toate tarile din S-E Europei in decembrie 2000, in cadrul unei conferinte la nivel inalt, la Palermo.

a. "Traficul de personae" ar insemna recrutarea, transportul, transferal, indocarea sau primirea de persoane, prin mijloace de amenintare sau folosire a fortei sau coercitiei, sau prin rapire, sau frauda, sau inselatorie, abuz de putere sau a unei pozitii vulnerabile, sau oferind sau primind plati sau beneficii pentru a castiga consimtamantul unei persoane de a avea control asupra altei persoane, cu scopul exploatarii. Exploatarea include minimum exploatarea prin prostituarea altora sau alte forme de exploatare sexuala, munca fortata sau servicii fortate, sclavie sau practice asemanatoare sclaviei, servitute sau indepartare de organe;
b. Consimtamantul victimei traficului de persoane la intentia de exploatare ar trebuie sa fie irrelevant atunci cand oricare din mijloacele enumerate mai sus au fost folosite;
c. Recrutarea, transportul, transferal, indocarea sau primirea unui copil pentru scopuri de exploatare ar trebuie sa fie considerate "trafic de persoane" chiar daca aceasta nu implica nici una din mijloacele enumerate anterior;
d. "Copil" ar trebuie sa insemne orice persoana sub varsta de 18 ani[312].

Protocoalele fac o distinctie clara privind traficul de persoane si traficul cu emigranti[313] (cel din urma inseamna mai degraba transport ilegal – peste granite). *Migrant smuggling* este definit ca "procurarea, pentru a obtine direct sau indirect beneficii financiare sau materiale, intrarii ilegale a unei persoane intr- un stat in care acea persoana nu este cetatean sau resident permanent"[314]. In principiu, transportul ilegal de persoane consta in trecerea ilegala de frontiera si este deci o violare impotriva statului. In contrast, traficul de persoaneeste o violare a drepturilor omului, a drepturilor individului, deci victimele crimei sunt persoanele traficate insele. In consecinta termenul "victima" este folosit in intregul protocol anti- trafic, pe acesta nu este mentionat in protocolul impotriva transportului ilegal de persoane[315].

Este important de notat ca aceasta distinctie este mai putin clara in zonele unde exista miscari de populatie considerabile si confuzie intre cele doua categorii. Aceasta se reflecata in informatiile care au fost colectate din diverse surse pe parcursul acestei cercetari, incluzand agentii guvernamentale si agentii internationale si ONG-uri. Aceste surse nu se refera intotdeauna la trafic, asa cum este definit de Protocolul Natiunilor Unite, insa se refera la :

- Numarul si/ori situatia femeilor migrante ilegal;
- Numarul si/ori situatia femeilor migrante care lucreaza in industria sexului;
- Numarul de fete deportate in tarile lor de origine;
- Numarul de femei si fete asistate la reintoarcerea in tarile de origine;
- Numarul de femei care nu mai sunt libere sa treaca o granita din diverse motive;

---

311 *Protocolul pentru Prevenirea, Suprimarea si Pedepsirea Traficului de Persoane, in special Femei si Copii* si *Protocolul impotriva Traficului cu Emigranti pe Uscat, Apa sau Aer*. Pentru textul complet al Conventiei vezi http://www.uncjin.org/Documents/documents.html#Convention

312 UN A/55/383, 2 Nov. 2000: *Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially Women and Children* , Art. 3a

313 In lb. engleza este mai clar deoarece termenii sunt total diferiti: *Trafficking* (a trafica) este deci diferit de *Smuggling* (a transporta ilegal)

314 Ibd. Smuggling Protocol, Art.3a.

315 Vezi Raportul Conferintei *Europe Against Trafficking in Persons*, Berlin, pp. 15-16. Oct. 2001. OSCE, 2001, p.103

- Numarul de femei transportate ilegal sau care incearca sa treaca o frontiera fara documente in regula;
- Factori care influenteaza decizia femeilor de a migra;
- Grupurile de femei care doresc sa sunt determinate sa migreze.

Pot fi facute urmatoarele observatii:

1. Nu exista intelegere generala sau acceptanta in ceea ce priveste definitia traficului, in institutiile si printre persoanele implicate in si responsabili de munca anti- trafic pe teren. Uneori exista tendinta de a eticheta toate situatiile in care tinerele femei doresc sa migreze, sau femeile care calatoresc mult, ca fiind implicate in "trafic", in special cand femeia lucreaza sau doreste sa lucreze in industria sexului. Pe de alta parte, situatii de trafic intern – fara a trece granitele internationale – sunt in general ignorate. Guvernele inteleg cu mare greutate ca traficul de copii cu scopul muncii fortate este de fapt trafic;
2. Unele din datele colectate si informatiile pe care sistemul le manipuleaza nu sunt pe deplin relevante si duc la actiuni impotriva migrantilor ilegali, mai degraba decat impotriva traficantilor;
3. Actiunile impotriva traficului sunt adesea intelese ca actiuni anti- migrationiste de catre autoritatile statelor, acestea din urma dorind sa suprime migratia femeilor. Asadar, femeile sunt vazute ca migranti ilegali si "tintite" in acest fel din prima, pe cand pedepsirea traficantilor si asistenta victimelor nu reprezinta prioritati;
4. Situatia este neclara pentru femeile care lucreaza in industria sexului in locuri controlate de grupuri criminale organizate, unde femeile nu castiga nici un ban iar libertatea lor de miscare este restrictionata. Aceste femei de multe ori nu se considera traficate, desi sunt clasificate astfel in Protocolul Traficului.

Principalul punct de concentrare al Conventiei de la Palermo si al Protocoalelor sale este legea penala si crima organizata. Protocolul Traficului prevede ca persoanele traficate trebuie sa beneficieze de protectie, in mod aditional protectiei oferite migrantilor transportati ilegal. *Din pacate, exista putina orientare in fiecare din aceste doua instrumente, cu privire la cum procesul de identificare sa fie facut si de catre cine. Aceste lucruri sunt de o importanta speciala, intrucat identificarea unui individ ca persoana traficata duce la responsabilitati diferite din partea statului, fata de identificarea unei persoane ca migrant care doar a trecut granita ilegal. Este de dorit ca statul sa acorde importanta unor astfel de probleme pe viitor*.[316] Unul din scopurile acestei cercetari este de a urmari cum obligatiile se transforma in actiuni si de a identifica chestiunile majore si lacunele in implementarea pe teren, din perspectiva drepturilor omului.

[316] *Smuggling and trafficking in persons and the protection of their human rights* , Nota a Secretarului General, E/CN.4/Sub.2/2001/26, 5 iulie 2001, p.3

3. Date statistice cu privire la persoanele traficate

Accesul la date relevante cu privire la numarul persoanelor traficate nu este posibil. Toate evaluarile generale sunt dificil de verificat si variaza in functie de context si de sursa de informare. Guvernele, agentiile internationale si ONG- urile ofera diferite tipuri de date, care de multe ori nu sunt compatibile. De exemplu, potrivit Departamentului de Stat al SUA, se estimeaza “cel putin 700.000 de persoane, in special femei si copii , sunt traficate in fiecare an peste granitele internationale. Unii observatori estimeaza ca numarul acestora ar putea fi semnificativ mai mare”[317]. Potrivit ONG- ului suedez Kvinna Till Kvinna “se estimeaza 500.000 de femei din toata lumea sunt traficate in fiecare an doar in Vestul Europei. O mare proportie a acestora vine din fosta Uniune Sovietica.”[318]

Organizatia Internationala pentru Migratie (OIM) declara ca “in 1997, un numar de 175.000 de femei si fete au fost traficate din Europa Centrala si de Est si din Noile State Independente.”[319]. Cifre recente ale OIM arata ca “120.000 de femei si copii sunt traficati in Uniunea Europeana in fiecare an, mai ales prin Balcani”. Si “10.000 de femei, mai ales din Republica Moldova, Romania si Ukraina lucreaza in industria sexului in Bosnia si Herzegovina”[320].

Este dificil de verificat aceste cifre si informatii din anumite regiuni sau tari. De exemplu, informatiile oferite de OIM despre femeile traficate care au fost asistate sa se intoarca din Bosnia si Herzegovina in tarile lor de origine, in anul 2000 (aproximativ 180) nu reflecta nici un procentaj ori proportie a numarului total de femei si fete traficate in Bosnia si Herzegovina. Acestea reflecat mai degraba actiunile cumulate ale politiei locale cu ale International Police Task Force (IPTF), care s- au referit la femeile si fetele detinute de OIM, care au fost identificate ca fiind traficate in urma interviurilor. In anul 2000, 80% din totalul raidurilor au avut loc in decembrie, astfel incat statisticile Organizatiei Internationale de Migratie pe 2000 reflecta in principal numarul de femei si fete identificate de IPTF, referite catre OIM in rastimp de o luna. Asadar, informatia respective nu spune nimic despre numarul real de femei traficate si nici despre numarul de interventii in tot cursul anului 2000. Pentru ca situatia sa fie si mai complicate, numarul de femei si fete referite de IPTF catre OIM reflecta doar un mic procent al femeilor gasite in timpul raidurilor. De exemplu, potrivit rapoartelor de situatie saptamanale ale Misiunii Natiunilor Unite in Bosnia si Herzegovina, pe noiebmrie 2001, politia locala si IPTF au efectuat raiduri in 10 baruri si cluburi de noapte, in care s- au gasit 39 de femei straine, din care doar 8 au solicitat asistenta din partea IPTF. Mai mult decat atat, intr- o singura saptamana 18-24 februarie 2002, patru baruri au fost verificate si s- au gasit 48 de femei, dintre care doar doua au solicitat asistenta.

Asa cum s- a mentionat anterior, este deasemenea dificil de facut distinctia dintre trafic uman, imigratie ilegala, lucratori migranti in industria sexului, treceri ilegale de frontiera etc. Datele statistice colectate de politie si de fortele de frontiera sunt deseori confuse, nefacandu- se diferenta

[317] Departamentul de Stat SUA, *Actul cu privire la Victimele Traficului si Protectie impotriva Violentei*, 2000: Raportul Traficului de Persoane (2001), p.1
[318] *Crossing Borders Against Trafficking in Women and Girls. A Resource Book for Working Against Trafficking in the Baltic Sea Region*. Kvinnaforum , Stokholm, November 1999, p.1.
[319] Bureau of Intelligence and Research, United States Department of State, *Global Trafficking in Women and Children: Assessing the Magnitude*, Martie 1998. Citat de: Trafficking in Human Beings: Implication for the OSCE. OSCE Review Conference September 1999. ODIHR Background Paper 1999/3. ODCE/ODIHR, Warsaw, Poland, p.5.
[320] Ian Burrell, *From the Balkans to brothels in Soho*. The Independent, 21 January 2002.

macar de gen sau de varsta. Aditional, aceste statistici sunt folosite in diverse scopuri politice - de exemplu prevenirea traficului este folosita ca argument pentru a refuza tinerele femei sa intre intr-o tara sau de a le refuza acestora eliberarea unei vize, pentru ca mai apoi, in statisticile politiei aceste cazuri sa apara ca situatii de succes in salvarea “victimelor traficului”.

In particular exista putina informatie viabila cu privire la traficul de copii. Fete aflate sub varsta de 18 ani, care lucreaza in industria sexului, sunt privite adesea ca adulti, in special atunci can dele nu au documente sau folosesc documente false. Informatiile despre traficul de copii pentru prelevare de organe sunt anecdotice, neexistand dovezi clare, martori sau informatii care ar putea sa confirme existenta acestui fenomen. Informatii cu privire la copii traficati in scopul cersetoriei si al muncii fortate sunt izolate, nesemnificative din punct de vedere cantitativ si/sau calitativ, iar informatiile legate de traficul intern sunt aproape complet absente.

Informatiile despre traficantii insisi sunt rare deasemenea, lacunele din legislatie in cele mai multe tari duc la situatii in care cele mai evidente cazuri de trafic raman nepedepsite ca atare.

4. Situatia femeilor in tarile de origine

Cele mai multe tari din regiune au experimentat decline sever din punct de vedere social si economic. Somajul, inflatia, diferentele de venituri si saracia au crecut. Ca rezultat al conflictelor si al schimbarilor economice, conditiile de trai si accesul la servicii s- au deteriorat. Efectele combinate ale tranzitiei de la situatii de conflict la cele de post- conflict, prezenta comunitatii internationale si fortele de mentinere a pacii, impreuna cu tranzitia de la stat la economiile de piata au dus la o mai mare diversificare a statusului economic, pozitiei sociale si noi fenomene sociale. Lipsurile din cuprinsul legilor si situatiile economice dificile au permis ca economiile pietei negre sa infloreasca. Transportul ilegal de marfuri, arme si oameni, coruptia din randurile angajatilor statului, grupurile de crima organizata si acceptanta legata de caile ilegala de a castiga bani, la fel ca si migratia neregulata, au devenit noua norma.

Acest nou context de mediu are un impact special in cazul femeilor. Realitatea situatiilor post-conflict si tranzitia economica au slabit pozitia femeilor pe piata locurilor de munca, cauzand somajul din ce in ce mai semnificativ in randul femeilor si feminizarea saraciei, care, la randul ei, a dus la o migratie crescuta in special in randul femeilor mai tinere.

Cauzele principale ale migratiei si ale vulnerabilitatii in fata traficului include nu doar situatia economica slaba a femeilor, dar si discriminarea lor in tarile de origine. Discriminarea impotriva femeilor pe piata muncii, somajul crescand in randul femeilor, slariile mai mici, lipsa educatiei si pregatirii profesionale- in principal, feminizarea saraciei – toti acesti factori contribuie la cresterea numarului de femei tinere care doresc sa- si incerce sansele, prin cautarea de noi oportunitati si a unei vieti mai bune in Vest.

Un alt factor il reprezinta schimbarea pattern- ului vietii de familie, existand din ce in ce mai multe mame singure, care poarta intreaga responsabilitate asupra copiilor lor. Exista si un numar semnificativ de situatii in care femeile devin capul familiei, reprezentand singura sursa de venit, deoarece sotii lor au devenit someri si nu- si pot gasi un nou loc de munca, drept rezultat al procesului tranzitiei. O moda in plina crestere in regiune este ca femeia sa ia intreaga raspundere pentru supravietuirea intregii familii si sa urmareasca noi surse de venituri. De exemplu, femeile conduc 80% din intreprinderile mici in Moldova si in special femeile sunt acelea care se ocupa de comertul peste-

granite intre Moldova, Romania, Bulgaria si Turcia, vanzand produse pe strazile si in pietele Bucurestiului, Sofiei, Chisinaului.

In acelasi timp, ca si in alte tari Central si Est- Europene cu economie in tranzitie, situatia sociala si politica a femeilor se deterioreaza. Violenta impotriva femeilor, contradictia dintre pozitia joasa in familie si responsabilitatea pentru bunastarea familiei, lipsa lor de influenta in viata publica/politica si excluderea lor din procesul de decizie, sunt situatii care se afla in crestere.

Un alt factor care incurajeaza migratia este accesul spre Vest, care nu numai ca ofera prosperitate economica si un model consumatorist, ci si diferite stiluri de viata, care ofera mai multe oportunitati femeilor.

5. Migratia

Dificultatile economice si rolul traditional prevalent al femei in societate si in familie sunt printre factorii majori care stau in spatele dorintei femeilor tinere de a cauta un stil de viata mai bun, in alta parte, deci sa migreze. Pana acum, nici o politica nu a fost dezvoltata pentru a asigura includerea femeii in tranzitia sociala, economica si politica.

Pozitia inferioara a femeilor tine mai degraba de rolul pre- communist, traditional, in societate. Femeile sunt asociate cu sfera private a familiei si sunt excluse in foarte mare masura din viata publica. In acelasi timp, mai multe contacte si informatii din tarile din Vest au crescut nivelul de constientizare in randul generatiilor de femei tinere in ceea ce priveste un posibil stil de viata alternativ. Aceasta constientizare, insa, este foarte mult bazata pe filme, radio si publicitatea din mass- media, in care se promite un paradis al Vestului nu doar al libertatii si implinirilor personale, dar si al bunastarii economice. Aceasta microconceptie creeaza asteptari false care momesc femeile tinere.

Exista o conexiune evidenta intre dorinta de a migra , obstacolele financiare si cele legate de viza si nevoia de asistenta si in consecinta dependenta de intermediari in procesul migratiei. In orice caz, acesti factori sunt inruditi si cu migratia ilegala, nu doar cu traficul singur.

Factorii care duc la migratie sunt situatia economica deterioranta si lipsa oportunitatilor in tara de origine, perceptia ca a lucra “afara” este singura sansa de supravietuire sau de independenta economica, si stiinta despre posibilitatile existente si pattern- urile migratiei. Migratia ilegala se dezvolta acolo unde se impugn obstacole migratiei. Aceste obstacole presupun indeplinirea unor conditii de ordin material sau in ceea ce priveste viza, nevoia de asistenta in a “aranja” sau a cumpara aceste documente, organizarea transportului si asigurarea unei slujbe si a unei locuinte peste granita. Coruptia din randul autoritatilor locale si prezenta grupurilor de crima organizata care asigura servicii migrantilor ilegali sunt factori care asista procesul.

Femeile formeaza o proportie substantiala a migrantilor din Europa de S-E, migratia lor avand consecinte recunoscute de societate si de femeile insele. Odata cu cresterea valului migrationist au aparut si exemple pozitive sufficient de multe in randul comunitatilor sau a familiilor cu privire la marirea numarului de femei care decide sa sa- si incerce sansa de a- si ajuta familiile din punct de vedere economic, de a obtine pozitii independente in familii, de a avea o mai buna sansa pe piata muncii la intoarcerea in tara de origine, si de a castiga bani suficienti de a- si incepe propriile afaceri. Adaugand la consideratiile de ordin economic, mai exista avantaje sociale precum aducerea in tara

de origine a unor cunostinte si experiente castigate peste granite, introducerea de modele familiale noi, inclusisiv refuzul de a tolera violenta familiala.

Trebuie mentionat ca majoritatea femeilor femeilor tinere care decide sa migreze nu devin victime ale traficului. Dimpotriva, ele sunt capabile sa- si atinga telurile si uneori castiga mai mult decat barbatii care migreaza, poate uneori nu atat de mult din punct de vedere material ci mai ales din punct de vedere al statusului social si al pozitiei atunci cand se intorc acasa. Desi castigurile lor financiare sunt de multe ori mai mici decat cele ale barbatilor migranti si de obicei lucreaza in zone neregulata ale economiei (femei de serviciu, ingrijirea batranilor, lucru in ferme, in hoteluri si restaurante, industria sexului) unde ele duc lipsa de securitate si sunt vulnerabile in fata abuzurilor, nu in ultimul rand, femeile sunt capabile adesea de a imbunatati conditia economica a familiilor lor si a propriilor lor pozitii in cadrul acestora.

6. Migratia si traficul de persoane

Exista o larga varietate de factori care contribuie la aparitia si desfasurarea fenomenului traficului. In contextual regimurilor migrationiste restrictive, acesti factori pot include lipsa resurselor financiare pentru a folosi caile sigure, chiar daca ilegale, de migratie – cumpararea de pasapoarte si vize si plata transportului – lipsa contactelor si ajutorului peste granite, asteptarile nerealiste si informatia falsa despre sansele de a gasi de lucru peste granite. Acesti factori pot fi combinati cu un nivel scazut de educatie si lipsa unor indemanari- priceperi legat de vreo profesie, si cu dorinta de a depinde de tot felul de intermediari care promit sa aranjeze calatorii sigure si un loc de munca in schimbul unei parti din viitoarele lefe.

In unele cazuri, ne intalnim cu situatii de migratie fortata, cand traficantii au contract cu familia iar o fata sau o femeie din acea familie este luata peste granita pentru a recupera banii pe care familia ei ii datoreaza, sau o femeie este pur si simplu rapita si dusa cu forta peste granita. In orice caz, asemenea cazuri de migratie fortata sunt rare, deoarece exista destule femei tinere sufficient de disperate de saracie si dorind sa- si incerce sansele cu traficantii.

Conditiile care conduc la trafic sunt scoase in evidenta in cadrul unor cercetari si studii desfasurate in tarile de origine, fiind mentionate in mod repetat de catre ONG-uri care se ocupa de traficul de persoane. Acestea includ lipsa de cunostinte despre Vest si lipsa contactelor/ relatiilor/ sprijinului peste granitele tarii de origine. Persoanele traficate de cele mai multe ori nu au fost niciodata peste granita. Alte conditii comune sunt lipsa oportunitatilor de a gasi un loc de munca, lipsa educatiei si expunerea la violenta acasa sau intr- o institutie a statului. Un studiu din Romania arata ca femeile care locuiesc singure sunt mai putin predispuse la riscul de a fi traficate, in comparatie cu cele care locuiesc cu rudele lor, in special daca se vorbeste despre o familie disfunctionala[321].

In concluzie, pe cand conditiile economice de saracie si situatia de incertitudine socio- politica a tarilor in tranzitie sunt principalii factori care ii conving pe emigranti sa caute o viata mai buna in strainatate, regimurile migrationiste restrictive combinate cu discriminarea impotriva femeilor, lipsa celor mai elementare resurse economice si lipsa de informatie despre expunerea la "Vest" sunt factori aditionali care le fac pe femei si fete vulnerabile in fata traficului uman.

[321] *Vulnerability to Trafficking in human Beings of Young Female Population in Romania* – Main Findings of the Sociological Research, IOM Office in Romania, July 2001, pp.5-6 http://www.un.ro/iom.html

7. Prostitutia si traficul de persoane

Traficul cu femei si fete pentru industria sexului este o parte semnificativa a traficului de fiinte umane. In Balcani, din cauza situatiei economice dificile si a lipsei oportunitatilor de angajare pe piata muncii, industria sexului este singurul domeniu de activitate cunoscut de adolescentele traficate din alte tari.

Femeile care lucreaza in industria sexului in tarile natale sunt mult mai vulnerabile in fata riscului de a fi traficate. Unele femei care lucreaza ca prostituate decid in mod voluntar sa migreze si sa lucreze in strainatate, insa majoritatea sunt traficate. Pietele prostituatelor din Bulgaria, Moldova si Romania au pattern- uri similare; prostitutia locala este controlata aproape in intregime de "pesti" si este bazata pe un sistem de trafic intern. Prostitutia este localizata in marile orase, in statiunile de pe litoral in perioadele estivale si in zone de granita. Femeile care lucreaza in industria sexului in aceste zone vin din cele mai sarace zone geografice ale tarilor lor. Ele lucreaza pentru "pesti" , sunt mutate dintr- un loc in altul, vandute altor pesti sau rapite de acestia din urma. In cadrul procesului, unele ajung peste granite.

Cresterea inregistrata pe piata in ceea ce priveste prostitutia reprezinta unul din efectele secundare (perverse) ale progresului de le conflict la post- conflict si tranzitie in toate tarile din Europa de S-E. Piata internationala a serviciilor sexuale, la fel ca si cererea pe plan local a crescut, in mod particular in tarile unde exista o prezenta internationala numeroasa. Femeile din tari mai sarace din regiune furnizeaza in mod constant servicii ieftine. Este un sistem de trafic bine organizat, operat de catre grupuri de crima organizata, sprijinit si sustinut de catre autoritati locale corupte si facilitat de lipsa proviziilor legale impotriva traficului (sau de dificultatea implementarii regulilor existente) in cele mai multe tari. Sistemele legale sarace si ineficiente fac traficul mai putin riscant pentru faptuitori in Europa de S-E decat in tarile UE, chiar daca nu la fel de profitabil. Riscul scazut si profitul mare se combina cu o larga cerere de servicii sexuale, create in parte de comunitatea internationala bazata in Balcani.

Din cauza instabilitatii politice si militare, prezenta comunitatii internationale, inclusiv fortele de mentinere a pacii, legislatiei deficitare si coruptiei autoritatilor locale, tarile fosteri Iugoslavii au devenit o destinatie foarte atractiva pentru traficul de femei si fete in industria sexului. Tarile principale de destinatie in Europa de S-E sunt Bosnia si Herzegovina, FRY[322] (in mod special provincia Kosovo, administrata de Natiunile Unite) si fosta republica iugoslava Macedonia. Este interesant de notat ca in cazul Croatiei, unde situatia economica este relativ mai buna si unde nu exista prezenta internationala in numar crescut, teritoriul nu se afla printre tarile principale de origine sau de destinatie pentru femei si copii traficati.

De cand prostitutia a devenit ilegala in S-E Europei, cu exceptia Bulgariei si fostei republici iugoslave a Macedoniei, amenintarea de a fi expusa ca prostituata (de ex. fiind implicate intr- o activitate ilegala in tara de destinatie), impreuna cu teama de violenta si datoria fata de traficanti, fiind in acelasi timp intr- o tara ca imigrant ilegal, sunt cele mai efective cai (motive) de control folosite de traficanti. Acestea constituie deasemenea motivele majore pentru care femeile nu contacteaza autoritatile. Coruptia politiei locale si a altor autoritati si legaturile acestora cu traficantii constituie un alt motiv. Inca mai circula o informatie anecdotica despre o femeie care, arestata in cursul unui raid al politiei intr- un sex club in Sarajevo, a fost "inapoiata" traficantilor de catre politie, inainte ca OIM sa fie informata despre actiune. Mai exista informatii despre politia de frontiera bulgara care mai intai a

[322] Former Republic of Yougoslavia

luat mita de la femei pentru a fi luata inapoi in Bulgaria in siguranta, pentru ca la scurt timp acestea sa fie “livrate” inapoi traficantilor pentru alte sume de bani. Exista deasemenea foarte multe istorioare despre politia locala si internationala care frecventeaza baruri, folosindu- se de serviciile femeilor traficate si fiind in relatii bune cu traficantii si cu patronii localurilor respective.

8. Traficantii si rutele de trafic

Din informatiile culese de la insesi femeile traficate, se pare ca majoritatea traficantilor sunt barbati. Exista, deasemenea, si un numar de femei (care se afla in crestere), inclusiv acelea care au obisnuit sa lucreze ca prostituate, care au calatorit in strainatate de cateva ori, iar in munca lor de prostituate, la un moment dat au inceput sa recruteze alte femei. Traficantii lucreaza ca o retea bine organizata, fiind foarte constienti de riscurile si de castigurile care sunt conectate la activitatea lor. Nu exista estimari viabile legate de profiturile traficantilor, chiar si in conditiile in care au existat rapoarte in care pretul unei femei pe piata din Timisoara era aproximativ situate intre 50 si 200 usd, iar pretul in tara de destinatie ar fi de zece ori mai mare.

Un studiu efectuat de un ONG din Bosnia pe nume LARA declara ca venitul mediu din prostitutie pentru proprietarul unui local de noapte care angajeaza 5 femei este de minimum 10.000 usd[323].

Rutele de trafic pornesc din Moldova, Ukraina si alte foste republici sovietice – principalele tari de origine – via Romania, care este deasemenea una din tarile principale de origine si Bulgaria, in tarile din fosta Iugoslavie, Italia, Turcia, Grecia si Vestul Europei. Femeile trec frontiera de obicei in grupuri, organizate de traficanti, de obicei folosind cai de transport mixte, legale si ilegale. Coruptia politiei de frontiera in tarile de tranzit, care coopereaza cu traficantii, si indirect cu grupurile criminale care opereaza la granite, este o problema raportata in majoritatea cazurilor si nu doar ca exceptie.

9. HIV/SIDA si infectiile transmise sexual (ITS)

De- a lungul Europei de S-E, traficul uman cu scopul exploatarii sexuale si HIV/SIDA se afla in stransa legatura cu un vast numar de chestiuni care tin de tranzitie si de dezvoltare: conflict; saracie; inegalitate sociala; migratie; refugiati si probleme de dislocare a statusului intern; gen; violenta domestica; munca si angajare pe piata fortei de munca; chestiuni de legalitate; educatie; drepturi si sanatate. Cum foarte multi oameni in aceasta regiune sunt someri sau traiesc sub limita saraciei, populatia este foarte mobila deoarece se afla in cautare de oportunitati pentru a- si imbunatati conditiile de viata.

Nu exista estimari legate de numarul de femei care sunt infectate cu HIV sau legate de cate alte femei risca sa se infecteze cu aceasta boala. In prezent, programele de informare in legatura cu atragerea atentiei asupra riscului traficului si vulnerabilitrtii in fata virusului imunodeficitar, de prevenire, protectie, recuperare, repatriere, reintegrare, ingrijire si suport nu exista nici in tarile de origine si nici in cele de destinatie. Exista foarte putine campanii de educare sau informare care sa aiba grupul

---

[323] Trafficking of Women as organized Crime, Conference Materials prepared by LARA, Bjielina, 28- 29 September, 2001.

tinta fie lucratorii din industria sexului fie clientii, cu privire la sexul sigur sau minimanizarea pericolului in cazul folosirii drogurilor intravenoase.

Chestiunile de sanatate care sunt legate de traficul uman si de prostitutie, chiar si la ora actuala nu sunt luate in considerare la modul serios. Ariile principale de ingrijorare pentru femeile si fetele traficate sunt reprezentate de sanatatea reproductive si sanatatea generala, folosirea metodelor contraceptive, accesul la servicii de consiliere si suport in problema sanatatii reproducerii, consiliere pre- si post- avort si efectele violentei fizice si ITS, inclusiv HIV/SIDA.

In regiunea de S-E a Europei, autoritatile abia au inceput sa- si mobilizeze eforturile cu privire la HIV/SIDA.Experienta din alte regiuni ale lumii demonstreaza ca femeile traficate sunt supuse unui risc extrem de crescut de a contacta aceasta boala si alte ITS, la fel ca si copiii traficati. Aceste persoane la randul lor expun propriile familii si comunitati la riscul de infectare. Tipic, femeile traficate care lucreaza in industria sexului nu au acces la servicii medicale, multe rapoarte aratand ca ele trebuie sa continue sa munceasca in ciuda problemelor de sanatate, inclusiv ITS. Nefolosirea de prezervativ in cazul clientilor creste riscul infectiei.

In toate tarile din regiune, ca parte a asistentei oferite de OIM femeilor traficate care se reintorc sau sunt trimise acasa, acestea au posibilitatea sa- si faca teste gratuite HIV/SIDA si teste ITS pe baza de voluntariat (aceste teste lipseau doar in Kosovo). Potrivit OIM, nu toate femeile vor sa- si faca testul HIV/SIDA (procentul femeilor care isi fac testul variaza in functie de tara de la 20% la 80%). In anumite tari, personalul din adaposturi nu incurajeaza femeile sa- si faca testul, deoarece ei nu pot ganta confidentialitatea rezultatelor. [324]

Testele ITS, care de obicei sunt pozitive, nu sunt urmate de tratament corespunzator de cele mai multe ori. Cum tratamentul dureaza aproximativ doua saptamani si femeia care asteapta repatrierea sub asistenta OIM sta de obicei intr- un adapost numai o perioada scurta, tratamentul nu este complet. Dupa reintoarcerea in tarile de origine, doar un grup restrans de femei are parte de un tratament corespunzator, din partea unor organizatii de suport. Singura exceptie in regiune este Moldova, unde programele OIM ofera oportunitatea unui control medical serios si tratament pana la data repatrierii.

Numeroase agentii guvernamentale, non- guvernamentale si agentii ale Natiunilor Unite (ex. the Stability Pact for SEE, the Council of Europe, UNICEF, UNHCHR, OSCE, IOM etc) au inceput sa se adreseze chestiunilor de trafic de femei si copii. Aceasta a ajutat la o mai buna intelegere a profilului problemei si plasarii acesteia pe plan regional si national pe agendele de lucru[325]. Constientizarea cu privire la HIV/SIDA si traficul uman inca nu a prins radacini, fiind nevoie de mai multe eforturi pentru a intelege natura inter-relationata a problemei si deci pentru gasirea de raspunsuri si solutii viabile.

10. Traficul de copii

Desi date reale, cu privire la traficul de copii, nu sunt clare, informatii din regiune sugereaza ca un numar crescut de persoane cu varsta de sub 18 ani, in special adolescente, sunt traficate cu scopul exploatarii sexuale si al muncii fortate. In general, traficul de copii din S-E Europei se imparte in doua categorii:

---

[324] Interviu cu Lynellyn Long, IOM Office in BiH, 19 December 2001.
[325] Stability Pact Task Force on Trafficking and National Plans of Action on trafficking HIV/AIDS.

1. traficul de copii sub 12 ani (baieti si fetite) pentru cersit;
2. traficul de adolescenti (mai mult fete) pentru exploatare sexuala.

Trebuie facuta distinctia dintre traficul copiilor cu varste sub 12 ani pentru cersit, pentru prelevare de organe, adoptie, prostitutie, pornografie, si traficul de adolescente pentru prostitutie. Nu exista inca dovezi palpabile in legatura cu existenta unei piete speciale a serviciilor sexuale prestate de copii sau de virgine in S-E Europei, asa cum este cazul in alte parti ale lumii, in conexiune cu teama de HIV/SIDA. Exista dovezi legate de copii cu varste de sub 12 ani, atat fete cat si baieti, sunt traficati pentru munca fortata mai ales din Albania in Grecia si Italia. ONG-urile estimeaza ca peste 2000 de copii albanezi au fost traficati in Grecia. Numarul in crestere de copii, mai ales de origine rroma, cersind pe strazile din toate tarile Europei de S-E reprezinta o cauza de ingrijorare si investigatii, mai ales legate de traficul intern.

ONG-urile care lucreaza in domeniul persoanelor traficate si al lucratorilor in industria sexului estimeaza ca prostituatele cu varte de sub 18 ani reprezinta aproximativ 10- 30% din toti lucratorii prezenti pe piata sexului. In jur de 10- 15% din persoanele traficate, pe care OIM le- a asistat pentru a se intoarce acasa din tarile balcanice, sunt fete cu varste de sub 18 ani. Organizatia "Save the Children" estimeaza ca pana la 80% din numarul total al persoanelor traficate din Albania sunt fete adolescente sub 18 ani.[326]

Cauzele socio- economice asociate migratiei si factorii care maresc vulnerabilitatea in fata traficului sunt la fel in cazul adolescentelor ca si in cazul femeilor mai in varsta. Acestea includ saracia, discriminarea de gen si violenta, lipsa locurilor de munca si regimurile migrationiste restrictive. Fetele de sub 18 ani, in special provenind din familii disfunctionale si din institutii sunt predispuse la riscul de a deveni victime ale traficului. Distinctia care poate fi facuta dintre acest grup si copiii de sub 12 ani traficati pentru cersetorie este ca adolescentele sunt traficate nu pentru ca sunt copii, ci pentru ca sunt femei. De multe ori ele apar a fi adulti si au documente false, insa fiind atat de tinere vilnerabilitatea lor este foarte crescuta fata de exploatare si abuz.

Nu sunt dovezi concrete ca si baietii ar fi traficati pentru prostitutie, desi exista zvonuri si rapoarte anecdotice despre traficul de baieti pentru piata pornografiei si a prostitutiei masculine din Vestul Europei, si pentru piata transplanturilor de organe. Dincolo de cateva rapoarte si a unor articole in presa scrisa, nu exista informatii concrete sau date care sa obiectiveze aceste presupuneri. In orice caz, experienta UNICEF in alte parti ale lumii demonstreaza vulnerabilitatea atat a afetelor cat si a baietilor fata de traficul cu scopul exploatarii sexuale sia pornografiei cu copii.

Exista cateva informatii, din Moldova, ca traficul de copii pentru adoptii ilegale este larg raspandit (si raportat), copiii care provin din familii numeroase din zone rurale si copiii ai caror parinti au migrat sunt oferiti spre adoptie. Exista cateva zvonuri, insa nimic dovedid in legatura cu traficul de copii pentru prelevare de organe.

In ciuda semnarii si ratificarii Conventiei pentru Drepturile Copilului (CRC), de catre toate tarile din S-E Europei, nu exista regimuri legale speciale, protectii speciale sau tratament special pentru copiii traficati. Copiii de sub 12 ani, in unele tari de destinatie, inclusiv fosta republica iugoslava Macedonia, Grecia si Italia, sunt plasati in orfelinate atata timp cat asteapta organizarea reintoarcerii in tarile de origine. Copiii mai in varsta sunt tratati ca imigranti ilegali si criminali, infruntand pedepsele, inchisoarea si deportarea din tarile in care au fost arestati.

[326] Daniel Renton, *Child Trafficking in Albania*, Save the Children, Tirana 2001, p.9

Studiu de caz: Operatiunea Mirage 2003[327]

Raport de Evaluare

Sumar

Raportul de evaluare prezent ofera rezultatele Operatiunii MIRAGE 2003, cu privire la traficul uman din S-E Europei. Cum raportul isi propune sa fie un produs concis si analitic, orientat catre dinamica actiunilor legale regionale cu limita mica de timp, acesta nu poate acoperi cu acuratete dimensiunea cantitativa a magnitudinii traficului uman in regiune sau, in particular, vreuna din tari.

In acelasi timp, raportul de fata nu isi asuma responsabilitatea de a prezenta, nici rezultatele interventiilor autoritatilor juridice la nivel national, si nici rezultatele interventiilor organizatiilor non-guvernamentale. Raportul se bazeaza pe informatia oferita de autoritatile participante la program si informatia aditionala accesibila in cadrul Sotheast European Cooperative Initiative Regional Center for Combatin Transborder Crime (SECI Regional Center), unde Unitatea de Coordonare Operationala (OCU) si- a avut locatia pe parcursul intregii operatiuni.

Ideile- cheie care au rezultat din Operatiunea MIRAGE 2003 sunt sumarizate dupa cum urmeaza:

1. A existat o participare activa a unui numar de 12 tari in Operatiunea MIRAGE 2003, asigurandu- se o cantitate mare de schimb de informatii in cadrul S-E Europei, ducand la imbunatatirea cooperarii practice, pe teren, in randul agentiilor de aplicare a legii penale in regiune si a organizatiilor non- guvernamentale.
2. S- a inregistrat un numar mai mare atat de victime, cat si de traficanti, comparativ cu Operatiunea MIRAGE anterioara. A existat deasemenea un numar mai mare de proceduri penale initiate, ducand la 207 traficanti pedepsiti in cadrul operatiunii.
3. Numarul de identificari si arestari in regiune a fost mai mare. In acelasi timp, numarul victimelor identificate si referite ONG-urilor pentru asistenta se mentine la nivel inalt in tarile de origine.
4. Majoritatea agentiilor de aplicare a legii penale in regiune, participante la Operatiunea MIRAGE 2003 si- au afirmat dorinta de a lua parte la proiecte regionale similare pe viitor. In spatele rezultatelor obtinute, schimbul de informatii extensiv care s- a produs pe parcursul operatiunii a fost identificat ca fiind unul dintre cele mai mari succese in efortul de combatere a traficului uman in S-E Europei.

Context

Globalizarea sistemelor economice si dezvoltarea in domeniul transporturilor si tehnologiilor comunicationale au creat oportunitati enorme pentru transportul ilegal de persoane si pentru traficul de fiinte umane, ducand la o stare critica in care natiunile si entitatile legii penale se indreapta din ce in ce mai mult catre actiuni colaborative pentru a combate crima transnationala si industria acesteia.

Ultimele eforturi ale tarilor europene de a dezvolta instrumente internationale, legale si practice, impotriva traficului de fiinte umane, a luat nastere din recunoasterea faptului ca aceasta problema devine din ce in ce mai serioasa, cu care se confrunta autoritatile din regiune.

[327] http://www.secicenter.org/html/index.htm

In fiecare an, multe femei si copii sunt transportati dintr- o tara in alta, deseori in Vestul Europei, ca parte a unui comert cu fiinte umane. Cei mai multi dintre ei vin prin /sau din tarile balcanice, fosta Uniune Sovietica, tarile baltice sau alte tari central si Est- Europene. Scopul acestui comert este in primul rand exploatarea sexuala, dar si munca ilicita.

Cele mai multe studii regionale au cazut de acord ca numarul femeilor traficate in Vestul Europei din Centrul si Estul (inclusiv S-E) Europei se afla in crestere si ca acestea inlocuiesc femeile din Asia si din tarile in curs de dezvoltare. Nu in ultimul rand, relativa atractie fata de V. Europei s- a schimbat, deoarece noi destinatii (in special Centrul si Sud-Estul Europei) s- au deschis, cu precadere in Balcani, ca origine, tranzit si chiar destinatie, ca urmare a conflictelor militare din regiune.

Traficul de femei, tineri si copii este o chestiune care starneste multa emotivitate, datorita implicatiilor drepturilor omului. Cadrul international de prevenire, combatere si pedepsire a traficului de fiinte umane se imbunatateste lent. Exista, in acelasi timp, cooperare extensiva la nivel international privind aceasta problema, sub auspiciile unor organizatii diverse, globale si internationale.

In lumina promisiunii puternice a tarilor- membre S-E europene in aceasta chestiune, Centrul Regional SECI ia parte la eforturile internationale pentru combaterea acestei forme serioase de crima si incalcare a drepturilor omului, jucand un rol activ in cererea de implementare efectiva in normele europene anti- trafic.

In septembrie 2003, Centrul Regional SECI a coordonat o continuare a Operatiunii Mirage, cunoscuta sub denumirea de **Operatiunea Mirage 2003**. Pe o perioada de 10 zile, autoritati reprezentante ale legii penale in S-E Europei au urmarit atat victime cat si criminali implicati in traficul uman.

Obiectivele si tarile participante

Principalele scopuri si obiective ale operatiunii au fost identificarea victimelor traficului si capturarea criminalilor care au contribuit la procesul traficului. Unul din scopuri a fost si acumularea de inteligenta in confruntarea si urmarirea unor organizatii specifice de trafic uman, care recruteaza in mod regulat, transporta si exploateaza femei si copii in regiune si in afar acesteia.

Autoritatile aplicarii legii penale (politia si procurorii) si ONG-uri relationate din tarile membre SECI au luat parte la operatiune: **Albania, Bosnia si Herzegovina, Bulgaria, Croatia, FYR Macedonia, Grecia, Ungaria, Moldova, Romania, Serbia si Muntenegru si Slovenia. Deasemenea Ukraina si Statele Unite ale Americii si IOM (Organizatia Internationala pentru Migratie) au luat parte ca observatori**. Fiecare tara a cooperat in limitele legislatiei nationale.

Rezultate operationale

A. Rezultate operationale privind victimele traficului:
   - **20.629 de locuri controlate**, precum cluburi de noapte, discoteci, restaurante, puncte de trecere a frontierei si alte locuri au fost verificate in regiune, in special acelea in care s- au efectuat observatii si in perioade anterioare.

- **11.170 de persoane identificate**; aceste persoane au fost gasite in locuri precum cele mentionate anterior, fiind verificate cu privire la identitate, statutul legal in respectiva locatie/tara.

- **463 de victime ale traficului** identificate; din informatiile primite de la autoritati prin canalele de schimb de informatii internationale, precum si din informatiile interne, in urma operatiunii pe teren, a verificarii a 11.170 de persoane, 463 de femei erau victime ale traficului.

- **2.175 de cazuri in care s- au luat masuri administrative** (amenzi, interdictii, arest temporar, expulzare).

- **65 de victime asistate de IOM si ONG-uri**, ca urmare a cererii speciale a acestora sau a acordului in acest sens.

- **62 de persoane repatriate**.

B. Rezultate operationale cu privire la traficanti:
- **595 de traficanti identificati** – reprezentand numarul de persoane identificate ca fiind implicate in activitati de trafic de persoane umane, ocupandu- se cu cel putin una din urmatoarele activitati: organizare, recrutare, transport, gazduire sau intermediere a prostitutiei (pesti).
- **319 cazuri in care procedurile penale au fost incomplete-** investigatiile politiei au fost urmate de 319 proceduri penale initiate pe perioada operatiunii; investigatiile au continuat in cele mai multe din aceste cazuri, chiar si dupa sfarsitul operatiunii, cu scopul identificarii si acuzarii tuturor complicilor si membrilor bandelor organizate de trafic uman.
- **207 de traficanti acuzati-** din numarul total de 595 de traficanti identificati, 207 au fost pusi sub acuzare in timpul si dupa perioada operatiunii, sub prevederile specifice ale legislatiei nationale respective.

Rutele principale de trafic, folosite in regiune, asa cum raporteaza tarile participante sunt urmatoarele:

1. Ukraina- Moldova- Romania- Serbia si Muntenegru
2. Ukraina- Moldova- Romania- Bulgaria- Turcia- Grecia
3. Serbia si Muntenegru- Bosnia si Herzegovina- Croatia- Slovenia
4. Croatia- Slovenia- tarile UE

Concluzii

In cadrul Operatiunii MIRAGE 2003 a existat o participare mai importanta comparativ cu Operatiunea Mirage 2002 (unde au participat 11 tari). Schimbul de informatie relevanta in regiunea Europei de S-E a dus la imbunatatirea cooperarii practice in randul agentiilor de aplicare a legii penale regionale, si a ONG-urilor. Schimbul de informatii din timpul operatiunii a ajutat deasemenea reprezentantii autoritatilor nationale sa- si formeze o imagine mai buna asupra compozitiei si a modului de operare a organizatiilor criminale regionale dar si de identificare a unui numar important de victime ale traficului.

Asa cum demonstreaza Operatiunea MIRAGE 2003, vazut ca proces, traficul uman din regiunea de S-E a Europei poate fi vazut sub forma mai multor faze: **recrutarea** (mai ales din tari precum Albania, Moldova, Romania, Rusia si Ukraina), **transportul** (care poate sa fie efectuat de-a lungul mai multor tari, mai ales prin Bulgaria, Bosnia si Herzegovina, Romania, Serbia, Muntenegru, Turcia) **si controlul**

in locul exploatarii (cu precadere in Turcia si Grecia, dar si in Bosnia si Herzegovina, Bulgaria, Croatia, Romania si Slovenia). Diferite grupuri, agenti de intermediere sau indivizi pot fi implicati in diferitele faze ale procesului ca traficanti, organizatori, recrutanti, transportatori si controlori/stapani in diverse forme.

In general, Operatiunea MIRAGE 2003 a dus la descoperirea unui numar mare atat de victime, identificate si referite spre asistenta, cat si de traficanti, identificati si arestati, comparativ cu Operatiunea Mirage 2002. Aceasta situatie subliniaza importanta majora a acestei experiente dobandive in regiune, cu privire la lupta impotriva traficului uman si la rolul constructiv al operatiunilor comune regionale.

Plan metodologic- proiect de intervenţie

- **Întrebările ipotetice ale cercetării:**

1. În ce masura Globalizarea a dus la un număr mai mare de victime ale TFU în cadrul Uniunii Europene?
2. Cum facem identificarea etapelor traficului? (recrutării, a transportului şi a vânzării victimelor)
3. Cum distingem caracteristicile cererii pe piaţa traficului de fiinţe umane?
4. Care sunt activităţile principale care au fost întreprinse până acum în vederea prevenirii şi a combaterii TFU şi care sunt lacunele cele mai evidente in aceste demersuri?
5. Care este efectul intervenţiei în echipă a poliţiilor diferitelor state membre ale UE, în prevenirea şi identificarea eficientă a traficanţilor şi a victimelor?

- **Scopul cercetării**

1. Producerea de date reale, verificabile, cu privire la creşterea potenţială a TFU în UE în perioada ianuarie 2007- decembrie 2008, în contextul extinderii UE catre Est (integrarea României şi a Bulgariei)
2. Identificarea conexiunilor TFU cu dinamica imigraţionistă şi cu evenimente demografice relevante (atât actuale cât şi mai vechi, de ex. în anul 2004 când s- a produs integrarea a 10 noi state membre în UE)

- **Metodologia**

Proiectul se desfaşoară pe parcursul unui an de zile (2008), în colaborare cu organizatii precum OIM şi Europol, precum şi cu organele de poliţie ale celor 27 de state membre şi cu ONG-uri locale.

1. **Faza pregătitoare**:

- consultarea unor studii similare, elaborate anterior (desktop research)
- formarea unui grup de experţi în vederea elaborării parametrilor cercetării şi pentru hotărârea unor strategii cât mai eficiente de culegere a datelor

2. **Colectarea datelor**:
- statistici privind numărul prostituatelor identificate în statele membre ale UE în perioada 2007- 2008 (comparativ cu anii precedenţi)
- elaborarea unor indicatori de diferenţiere, în rândul prostituatelor, a victimelor TFU
- monitorizarea presei naţionale din fiecare stat membru, cu privire la TFU
- crearea unor chestionare, în cele 27 de limbi ale statelor membre, pentru a explora nivelul de conştientizare a publicului în legătură cu fenomenul studiat. Întrebările ar trebui să identifice poziţiile cetăţenilor faţă de implicarea politicienilor în problematica socio- economică impusă de fenomenul criminalităţii organizate în general şi al TFU în special. Aplicarea chestionarelor se face de către poliţiile naţionale în cooperare cu ONG- uri locale, pe eşantioane reprezentative la nivel naţional, în toate cele 27 de state membre)
- crearea unor chestionare aplicabile victimelor şi a unora aplicabile traficanţilor
- colectarea unor date relevante din ţările- sursă sau de tranzit care se află în afara UE, cu ajutorul Organizaţiei Internaţionale pentru Migraţie (OIM), de exemplu din Ucraina, Belarus, Rep. Moldova, Albania.

➢ **Interpretarea datelor**
- crearea de statistici relevante la nivel naţional şi la nivelul UE
- crearea unor studii comparative şi identificarea unor cauze concrete ale fenomenului de TFU
- găsirea unor diferenţe (şi/sau asemănări) cantitativ- calitative ale prezenţei fenomenului în funcţie de factorii socio- economici şi geografici ai diverselor zone/ state din cadrul UE
- elaborarea unor strategii de intervenţie inter- agenţii, în cooperare la nivel trans- naţional (de ex. misiuni Europol) şi crearea unor baze de date cât mai complete şi cât mai interactive la nivelul organelor de cercetare penală din statele UE
- organizarea de dezbateri publice pe marginea selectării celor mai bune variante de intervenţie, plecând de la date concrete- implicarea societăţii civile în intervenţie şi în prevenţie

➢ **Implementarea** : găsirea pârghiilor necesare aplicării teoriei în practică; găsirea resurselor umane şi a resurselor materiale necesare.

➢ **Evaluarea rezultatelor** : găsirea indicatorilor măsurabili care pot demonstra atingerea scopului propus, şi anume gradul de identificare al problemei TFU şi diminuarea incidenţei şi a consecinţelor acesteia.

Bibliografie

- Albini, J. L, *Mafia As Method: A Comparison Between Great Britain and U.S.A. Regarding the Existence and Structure of Types of Organized Crime*, International Journal of Criminology and Penology, 1975;
- Asociaţia Alternative Sociale, *Metodologie de lucru în Centrele de asistenţă şi protecţie a victimelor traficului de persoane*, Iaşi, 1995;
- Asociaţia Alternative Sociale, *Kit de prevenire a traficului de persoane*, Iaşi, 2003;
- Atkinson, L, R, Atkinson, C, R, Smith, E, E, Bem, D, J, *Introducere în psihologie*, Editura Tehnică, Bucureşti, 2002;
- Bal Kumar K, C, Subedi G, Gurung YB, Adhikari K P, *Nepal Trafficking in Girls With Special Reference to Prostitution: A Rapid Assessment*, International Labor Organisation, November 2001;
- Băiceanu, L, *Dicţionar ilustrat de psihologie englez- român,* Editura Tehnică, Bucureşti, 2004;
- Basarab, M, *Drept procesual penal*, Universitatea „Babeş- Bolyai" Cluj-Napoca, Facultatea de Drept, Vol ll, 1973;
- Bieber, R, Monar J, *Justice and Home Affairs in the European Union: The Development of the Third Pillar*, Bruxelles, European Interuniversity Press, 1995;
- Bourdeaux, Richard, *Journey into sex slavery*, Los Angeles Times, 2006;
- Buletinul Casaţiei nr1/2005, Ed. All Beck;
- Buletinul Jurisprudenţei CD, V2.1.1.(2004), Ed. All Beck;
- Bureau of Intelligence and Research, United States Department of State, *Global Trafficking in Women and Children: Assessing the Magnitude*, Martie 1998;
- Burrell, Ian, *From the Balkans to brothels in Soho*, The Independent, 21 January 2002;
- Butoi, T, *Victimologie – curs universitar*, Editura Pinguin Book, Bucureşti, 2004;
- Butoi, T, Voinea, A, Butoi, A, Prodan, M., C, Iftemie, V, Zărnescu, C, Butoi, I, T, Nicolae, G, L, *Victimologie, Curs universitar,* Ed. Pinguin Book, Bucureşti, 2004;
- Buş, I, Miclea, M., David, D, Opre, A, *Psihologie judiciară, Curs postuniversitar,* Universitatea „Babeş- Bolyai" Cluj-Napoca, Facultatea de Psihologie şi Ştiinţe ale Educaţiei, 2005;
- Cini, M, *European Union Policies*, Oxford University Press, 2004;
- Clarke Harold , Evans Geoffrey and Scarbrough Elinor , *Electoral studies- An international journal, Globalization, Secessionism and Autonomy*, Volume 23 Nr.4 December 2004;
- Coffey, R, *Unspeakable Truths and Happy Endings – Human Cruelty and the New Trauma Therapy*, Sidran Press, Baltimore, Maryland, 1998;
- Coleman, James W, *The Business of Organized Crime: A Cosa Nostra Family*", American Journal of Sociology Nr. 88, July 1982;
- Coles, Nigel, *It's Not What You Know- It's Who You Know That Counts: Analysing Serious Crime Groups As Social Networks*, British Journal of Criminology Nr. 41, 2001;
- Comisia Europeană, Direcţia Generală Justiţie, Libertate şi Securitate: http://europa.eu.int/comm/justice_home/index_en.htm
- Consiliul Europei, *Recomandarea nr. R (2000)11, Anexă la Recomandare, paragraful 8;*
- Consiliul Uniunii Europene: http://ue.eu.int/cms3_fo/index.htm
- Curtea de Apel Suceava, *Buletinul Jurisprudenţei Culegere de practică judiciară, semestrul II/2003-semestrul I/2004, Drept penal. Drept procesual penal*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2004;
- D'Anieri Paul , Lawrence, Kansas, USA and Christopher Donnelly, UK Defence Academy, *European Security,* Vol. 13, Spring- Summer, Nr. 1- 2, 2004;
- Davis, John H, *„Mafia Dynasty: The Rise and Fall of the Gambino Crime Family*" New York, Harper Collins Publishers, 1993;

- Diaconescu, H., *Infracţiunile de corupţie şi cele asimilate sau în legătură cu acestea*, Ed. All Beck, Bucureşti, 2005;
- *European Race Audit Bulletin No. 25*, The Institute of Race Relations, London UK, 25 November 1997;
- Fischer, G, Reidesser, P, *Tratat de psihotraumatologie*, Ed. Trei, Bucureşti, 2001;
- Gordon, Robert M, *Criminal Business Organizations, Street Gangs and "Wanna-Be" Groups: A Vancouver Perspective*, Canadian Journal of Criminology Nr. 42, January, 2000;
- Grennan, Sean, Marjie T. Britz, Jeffrey Rush, and Thomas Barker, *Gangs: An International Approach*, Upper Saddle River, Prentice- Hall, Inc. 2000;
- Gudjonsson, G.H, Haward L.R.C, *Forensic Psychology, a guide to practice,* Routledge, London, 1998;
- Hărăstăşanu, A, *Investigatorul sub acoperire,* Revista Dreptul, nr. 5/2004;
- Ichim, I.C, *Minorul - în reglementările europene*, Editura Timpul, Iaşi, 2003;
- ILO Convention No. 182 (Art. 3a), ratified by Bulgaria, Croatia and Romania;
- International Organization for Migration (IOM), *Trafficking in Migrants*, Quarterly Bulletin, Nr. 23 - April 2001 - Special Issues;
- IOM, *New IOM Figures on the Global Scale of Trafficking*, Trafficking in Migrants, Quarterly Bulletin. Nr. 23 April 2001;
- IOM Office in Romania, *Vulnerability to Trafficking in human Beings of Young Female Population in Romania*, Main Findings of the Sociological Research, July, 2001;
- Jackall, Robert, *Wild Cowboys: Urban Marauders and the Forces of Order*, Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1997;
- Jenkins, Philip and Potter, Gary, *The Politics and Mythology of Organized Crime: A Philadelphia Case Study*, Journal of Criminal Justice*,* 15(6) 1987;
- Kelton, Harold W, et al, *Characteristics of Organized Criminal Groups*, Canadian Journal of Criminology and Corrections*,* 13(1) January 1971;
- Kryshtanovskaia, Olga, *Illegal structures in Russia*, Sociological Research 35(July/August) 1996;
- Kuipjer, P, J, *The Evolution of the Third Pillar from Maastricht to the European Constitution: Institutional Aspects*, in Common Market Law Review Nr.41, 2004;
- La Salle University, Press Release, *La Salle's Diplomat-in-Residence Conference to Examine International Sex-trafficking of Women and Children*, May 9, 2001;
- Laşcu, I., *Incriminări privind traficul de persoane*, Revista de drept penal nr. 3/ 2002;
- Legea nr.678/2004;
- Legea nr. 302/2004;
- Legislaţie comunitară: http://europa.eu.int/eur-lex/lex/
- Lelord, F, Andre, C, *Cum să ne purtăm cu personalităţile dificile,* Editura Trei, Bucureşti, 1998;
- Lippens, Ronnie, *Rethinking Organizational Crime and Organizational Criminology*, Crime, Law and Social Change Nr. 35(4, June) 2001;
- Loghin, O, Toader, T, *Drept penal român. Partea specială,* Casa de editură şi presă „Şansa" SRL Bucureşti, 1998;
- Lunde, Paul, *Organized Crime, An Inside Guide to the World's Most Successful Industry,* published by Dorling Kindersley Ltd., London, 2004;
- Manuş, A, *Psihozele şi nevrozele adultului,* Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 2000;
- Marie- Louise Moller, *EU agrees sanctions for people smugglers*, Reuters Ltd. Brussels, May 29, 2006;
- Mateuţ, G, *Protecţia martorilor,* Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2003;
- McIllwain, Jeffrey S, *Organized Crime: A Social Network Approach*, Crime, Law and Social Change Nr. 32(4, December) 1999;

- Miftode, Vasile, Cojocaru Maria, Cojocaru Ştefan, Gârleanu Daniela, Gabriela Irimescu, Conţiu Şoitu, *Populaţii vulnerabile şi fenomene de auto- marginalizare*, Editura Lumen, Iaşi 2002;
- Migrant Information Programme, *Trafficking in Women for Sexual Exploitation to Italy*, IOM, June 1996;
- Neagu, I, *Drept procesual penal- Tratat*, Ed. Global Lex, Bucureşti, 2002;
- Nitoreanu, Ghe, Boroi, Al, *Drept penal. Partea specială*, Ed. All Beck, Bucureşti, 2002;
- Olaru, C, *Aspecte comparative între infracţiunea de proxenetism dispoziţiile art.189 alin.3 din Codul penal şi prevederile Legii nr.678/2001 privind prevenirea şi combaterea traficului de persoane,* Revista Dreptul 4/2003;
- Organizaţia Internaţională pentru Migraţie, Biroul din Bucureşti, Studiul *Vulnerabilitatea tinerelor din România faţă de traficul de fiinţe umane,* 2001*;*
- Organizaţia Mondială a Sănătăţii, *ICD 10 Clasificarea tulburărilor mentale şi de comportament,* Editura All Educaţional, Bucureşti, 1998;
- Parkinson, F, *Post-Trauma Stress*, Sheldon Press, London, 1993;
- Parlamentul European: http://www.europarl.eu.int/default.htm
- Paşca, V, *Victima- un actor mare într-un rol de minor*, Revista de drept penal, Nr. 2, Bucureşti, 2001;
- Pătrăuş, M, Uşvat, C.F, *Aspecte legate de incidenţa dispoziţiilor art.329 din Codul penal, după intrarea în vigoare a Legii nr. 678/2001 privind prevenirea şi combaterea traficului de persoane,* Dreptul 10/2003;
- Pearson, E. *Study on Trafficking in Women in East Africa*, GTZ, December 2003;
- *Protocolul pentru Prevenirea, Suprimarea şi Pedepsirea Traficului de Persoane, în special Femei şi Copii* şi *Protocolul împotriva Traficului cu Emigranţi pe Uscat, Apă sau Aer* http://www.uncjin.org/Documents/documents.html#Convention
- *Raportul Anual al Departamentului de Stat al Statelor Unite ale Americii privind traficul de persoane,* 2003, www.state.gov
- *Raportul Anual al Departamentului de stat al Statelor Unite ale Americii privind traficul de persoane,* 2004;
- Regan, Ralph, *Background Briefing: International Trafficking of Women and Children*, Testimony before the Senate Committee on Foreign Relations Subcommittee on Near Eastern and South Asian Affairs, February 22, 2000;
- Reichel, P, *The Handbook of Transnational Crime and Justice*, Sage Publications Inc, 2004;
- Renton, Daniel, *Child Trafficking in Albania*, Save the Children, Tirana, 2001;
- Rijken, C, *Trafficking in Persons. Prosecution from a European Perspective*, Cambridge University Press, 2003;
- Salvaţi Copiii (2001): *Ghid de bune practici pentru prevenirea abuzului asupra copilului.* Scheraldi, G, R, *Post-Traumatic Stress Disorder*, Lowell House, Los Angeles, 2000;
- Sandu Ion Eugen, Sandu Florin, Gheorghe Iulian- Ioniţă, *Criminologie*, Editura Sylvi, Bucureşti, 2001;
- Sarkar K, Bal B, Mukherjee R, Saha M.K, Chakraborty S, Niyogi S.K, Bhattachary S.K, *Young age is a risk factor for HIV among female sex workers-An experience from India,* Journal of Infection, 2005, (vol.1-5) and Sarkar K, Bal B, Mukherjee R, Niyogi S.K, Saha M.K, Bhattacharya S.K, *Epidemiology of HIV Infection among brothel-based Sex Workers in Kolkata, India*, Journal of Health, Population and Nutrition, 2005;
- Simion, B, Corlăţeanu, S, *Unele aspecte controversate privind infracţiunile de trafic de persoane şi proxenetism,* Dreptul 4/2005;
- Stănescu, L, *Consimţământul victimei traficului de persoane. Efecte,* Revista de Drept Penal Nr.3/2004;

- Studiul *Prevederi legislative privind traficul de fiinţe umane (extrase),* Asociaţia Femeilor de Carieră Juridică, Chişinău, 2002;
- Surse, Europol 2003**,** US DOS 2003, ILO-IPEC 2004, OIM 2004;
- Theodoru, G, Gr, Plăieşu, T, *Drept procesual penal, partea specială,* Universitatea „Al.I.Cuza”, Iaşi, 1987 ;
- Toader, T, *Drept penal. Partea specială*, Ed. All Back, Bucureşti, 2002;
- Tudose, F, Tudose, C, Dobranici, L, *Psihopatologie şi psihiatrie pentru psihologi,* Editura InfoMedica, Bucureşti, 2002;
- Ungureanu, A, *Drept penal român, partea generală*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1995;
- USAID Office of Women in Development, *GenderReach Project*. *Gender Matters*, Quarterly, Nr. 1, February 1999;
- U.S. Department of State, *Publication 11335*, Office of the Under Secretary for Global Affairs, June 2006;
- UNICEF, UNHCHR şi OSCE/ODIHR, *Trafficking in Human Beings in Southeastern Europe*, published by UNICEF, June 2002;
- Vlăsceanu, A, *Legea nr. 678/2001 privind prevenirea şi combaterea traficului de persoane-prezentare generală,* Ed. Legis 4.0 CTCE P.Neamţ;
- Voica, D, *Investigatorul sub acoperire, o nouă instituire a dreptului procesual penal român*, Revista Dreptul, Nr. 5/2004;
- Volonciu, N, *Drept procesual penal,* Ed. Didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1972;
- Walker, A.G, *Handbook on questioning children*, Bar Association, SUA, 1994;
- Williams S. Katherine, *Textbook on Criminology*, Published in the United States by Oxford University Press Inc, New York, 2001;
- www.iatp.md ; www.migratie.md ; www.sens.org.ro ; www.scj.ro ; www.antitrafic.ro ; www.state.gov ;
- Zimmerman, Cathy, *Stolen Smiles. A Summery Report on the Physical and Psychological Consequences of Women and Adolescents Trafficked in Europe*, London School of Hygiene and Tropical Medicine, 2006;
- Zimmerman, Cathy, *The Health Risks and Consequences of Trafficking in Women and Adolescents: Findings from a European study*, London School of Hygiene and Tropical Medicine, 2003;
- Zolyneak, M, *Drept penal*, vol.ll, Editura Fundaţiei Chemarea, Iaşi, 1993.

Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași
Departamentul de Sociologie
și Asistență Socială

Holt România
Programul pentru Promovarea
Asistenței Sociale

Revista de cercetare și intervenție socială

Volumul 17

iunie 2007

Review of Research and Social Intervention

Revue de Recherche et Intervention Sociale

www.asistentasociala.ro

Editura Lumen, 2007

Revista de cercetare şi intervenţie socială | Volumul 17 | iunie 2007

Acreditată CNCSIS, cod 657 | Revista este inregistrata la Biblioteca Nationala a Romaniei

ISSN: 1583-3410 (varianta tiparită) | ISSN: 1584-5397 (varianta online)

Universitatea „Al. I. Cuza”, Iaşi, Departamentul de Sociologie şi Asistenţă Socială

Editura Lumen, 2007

Revista de cercetare și intervenție socială

Realitatea pe masa de disecție

Adopția națională din perspectiva managementului de caz
Ștefan COJOCARU, Daniela COJOCARU 7

Traficul de ființe umane – activitate criminală „globală”
Mihaela MERESI 38

Impactul serviciilor de asistență maternală
în contextul reformei sistemului de protecție a copilului
Nicoleta NEAMȚU 53

Teorii despre...

Copii și copilării sau mediul familial și (re)victimizarea copilului
Gabriela IRIMESCU 66

Conducere și dezvoltare strategică instituțională
Petronela LIVIȚĂ (PRACSIU) 79

Rational and empirical method in social research
Tomiță CIULEI 90

Metode de cercetare și de intervenție

Efectele instituționalizării asupra formării imaginii de sine.
„The Life Story Book” – Metodă de intervenție
Ecaterina Maria PORUMB 100